

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2024 – Numri: 142

Tiranë – E premte, 9 gusht 2024

PËRMBAJTJA

	Faqe
Ligj nr. 73/2024, datë 25.7.2024	Për ratifikimin e marrëveshjes së financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Republikës së Italisë, përfaqësuar nga rajoni i <i>Emilia-Romagna</i> -s, dhe Komisionit Evropian për programin Interreg (<i>Interreg V-T-B</i>) IPA Adriatik–Jon.....
	17717
Dekret i Presidentit nr. 275, datë 30.7.2024	Për shpallje ligji.....
	17908
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 499, datë 1.8.2024	Për miratimin e planit të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet për disa zona, ku ekziston rreziku potencial nga përmytjet ose ka gjasa të ndodhin përmytje, Drin–Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, rrethinat dhe Velipojë, të Bashkisë Shkodër, dhe i Njesisë Administrative Bushat, të Bashkisë Vau i Dejës), 2024–2030.....
	17908
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 512, datë 1.8.2024	Për disa shtesa në vendimin nr. 1128, datë 30.12.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për zbatimin nga Republika e Shqipërisë të vendimeve të Këshillit të Bashkimit Evropian për vendosjen, ndryshimin dhe shfuqizimin e masave shtrënguese ndërkombëtare, të ndryshuara”, të ndryshuar.....
	18094

LIGJ
Nr. 73/2024

**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES SË
FINANCIMIT NDËRMJET REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË, PËRFAQËSUAR NGA
KËSHILLI I MINISTRAVE I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË, REPUBLIKËS SË
ITALISË, PËRFAQËSUAR NGA RAJONI I
EMILIA-ROMAGNA-s, DHE KOMISIONIT
EVROPIAN PËR PROGRAMIN
INTERREG (*INTERREG VI-B*) IPA
ADRIATIK-JON**

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet marrëveshja e financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Republikës së Italisë, përfaqësuar nga rajoni i *Emilia-Romagna*-s, dhe Komisionit Evropian për programin Interreg (*Interreg VI-B*) IPA Adriatik-Jon, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 25.7.2024.

**Shpallur me dekretin nr. 275, datë 30.7.2024,
të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bajram Begaj.**

MF – ADRION 2021–2027 - Shqipëri

**MARRËVESHJE FINANCIMI PËR
PROGRAMIN INTERREG
(INTERREG VI-B) IPA ADRIATIK-JON**

Parathënie

Komisioni Evropian, në vijim referuar si “Komisioni”, i cili vepron për llogari dhe në emër të Bashkimit Evropian, në vijim referuar si “BE”,

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, i cili vepron për llogari dhe në emër të Republikës së Shqipërisë, në vijim referuar si “Shqipëria”,
dhe

Rajoni Emilia-Romanja, *Direzione Generale Risorse, Europa, Innovazione e Istituzioni*, i përfaqësuar ligjërisht nga kreu i Autoritetit të Programit të mësipërm, në vijim referuar si “Italia”,

në vijim referuar në mënyrë të përbashkët si “Palët”,

duke u bazuar në punën e programeve të mëparshme ndërmjet vendeve kufitare, si: Kroacia, Greqia, rajonet italiane (Abruco, provincat autonome Bolzano dhe Trento, Basilicata, Kalabria, Emilia-Romanja, Friuli-Venecia Xhulia, Lombardia, Marke, Molise, Pulia, Sicilia, Umbria, Veneto), Sllovenia, si dhe Shqipëria, Bosnjë-Hercegovina, Mali i Zi dhe Serbia;

duke theksuar objektivin e përbashkët dhe dakordësinë për ta realizuar me sukses Programin (Interreg VI-B) IPA Adriatik-Jon dhe për të bashkëpunuar në mënyrë të palëkundur për të arritur këtë objektiv të përbashkët;

duke rikujtuar angazhimet e tyre të ndërsjella për të zbatuar Programin (Interreg VI-B) IPA Adriatik-Jon, në përputhje me vlerat e përbashkëta, të tilla si: respektimi dhe mbrojtja e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, parimi demokratik i sundimit të ligjit dhe parimet horizontale për zbatimin e programeve të politikës së kohezionit, siç renditen në nenin 9 të rregullores (BE) 2021/1060;

duke theksuar angazhimet e tyre të ndërsjella për të zbatuar Programin (Interreg VI-B) IPA Adriatik-Jon, duke respektuar dispozitat që u mundësojnë palëve menaxhimin e qëndrueshëm financiar të programit, trajtimin e drejtë të pjesëmarrësve, si dhe menaxhimin dhe konsultimin e duhur sipas natyrës së bashkëpunimit ndërmjet palëve,

kanë rënë dakord, si më poshtë:

PJESA E PARË
DISPOZITAT DHE PARIMET E
PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi i kësaj marrëveshjeje

Kjo marrëveshje përcakton kushtet e financimit dhe zbatimit të Programit (Interreg VI-B) IPA Adriatik–Jon (Programi) në Shqipëri me kontributin financiar të Fondit Evropian për Zhvillim Rajonal (FEZHR) dhe të Instrumentit për Asistencën e Paraanëtarësimit (IPA III), në vijim referuar bashkërisht si “Fondet Interreg”, si dhe me bashkëfinancimin kombëtar të Programit.

Autoritetet e shteteve anëtare angazhohen që ta zbatojnë këtë marrëveshje si një instrument për zbatimin e buxhetit të Bashkimit Evropian, në përputhje me rregulloren (BE, Euratom) 2018/1046 (Rregullorja financiare),¹ sipas kuptimit të nenit 59, paragrafi 6 të rregullores (BE) 2021/1059, dhe jo si një marrëveshje ndërkombëtare, siç përmendet në nenet 216 deri në 219, të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFBE).

Neni 2

Aktet bazë

1. Programi do të zbatohet nga Shqipëria, Bosnjë-Hercegovina, Kroacia, Greqia, Italia, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut, San Marino, Serbia dhe Sllovenia, sipas kushteve të përgjithshme të përcaktuara në këtë marrëveshje dhe në shtojcat e saj, në përputhje me aktet bazë në vijim, duke përfshirë me korrigjimet apo ndryshimet përkatëse në to, si dhe me aktet përkatëse të BE-së që i plotësojnë ato:

a) Rregullorja (BE) 2021/1060² e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 24 qershor 2021, “Për përcaktimin e dispozitave të përbashkëta për Fondin Evropian për Zhvillim Rajonal, Fondin Evropian Social Plus, Fondin e Kohezionit, Fondin e Tranzicionit të Drejtë, Fondin Evropian për Sektorin Detar, Peshkimin dhe Akuakulturën, si dhe rregullat financiare për këto fonde dhe për Fondin e Azilit, Migracionit dhe Integritetit, Fondin e Sigurisë

së Brendshme dhe Instrumentin për Mbështetje Financiare për Menaxhimin e Kufijve dhe Politikën e Vizave”;

b) Rregullorja (BE) 2021/1058³ e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 24 qershor 2021, “Për Fondin Evropian për Zhvillim Rajonal dhe për Fondin e Kohezionit”;

c) Rregullorja (BE) 2021/1059⁴ e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 24 qershor 2021, “Për dispozitat specifike për objektivin evropian të bashkëpunimit territorial (Interreg), të mbështetur nga Fondi Evropian për Zhvillim Rajonal dhe instrumentet e financimit të jashtëm”;

d) Rregullorja (BE) 2021/1529⁵ e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 15 shtator 2021, “Për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Paraanëtarësimit (IPA III)”;

e) Rregullorja (BE, Euratom) 2018/1046 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 18 korrik 2018, “Për rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të Bashkimit Evropian, që ndryshon Rregulloret (BE) nr. 1296/2013, (BE) nr. 1301/2013, (BE) nr. 1303/2013, (BE) nr. 1304/2013, (BE) nr. 1309/2013, (BE) nr. 1316/2013, (BE) nr. 223/2014, (BE) nr. 283/2014 dhe vendimin nr. 541/2014/BE dhe që shfuqizon rregulloren (BEU, Euratom) nr. 966/2012 (Rregullorja financiare)”.

2. Për sa kohë që dispozitat e akteve bazë të përcaktuara në paragrafin 1, së bashku me aktet përkatëse që i plotësojnë ato, zbatohen për Shqipërinë si rrjedhojë e kësaj marrëveshjeje, atëherë ato duhet të zbatohen sikur të ishin kushte të kësaj marrëveshjeje.

Neni 3

Përkufizime

1. Për qëllimet e kësaj marrëveshjeje zbatohen përkufizimet dhe dispozitat e përcaktuara në nenin 2 të rregullores (BE) 2021/1059 dhe në nenin 2 të rregullores (BE) 2021/1060.

2. Për qëllimet e kësaj marrëveshjeje zbatohen përkufizimet shitesë në vijim:

1. “Programi” është Programi “(Interreg VI-B) IPA AdriatikRrjeti Ndërevropian Jon” për

¹ Gazeta Zyrtare L193, 30.7.2018, f. 1.

² Gazeta Zyrtare L231, 30.6.2021, f. 159.

³ Gazeta Zyrtare L231, 30.6.2021, f. 60.

⁴ Gazeta Zyrtare L231, 30.6.2021, f. 94.

⁵ Gazeta Zyrtare L330, 20.9.2021, f. 1.

periudhën 2021–2027, duke përfshirë dokumentet e lidhura me të, të korrigjuara ose ndryshuara, si për shembull:

- Dokumenti i programit (CCI 2021TC16IPTN001) i miratuar me vendimin e Komisionit C (2022) 8953, datë 30 nëntor 2022;
- dokumenti “Përshkrim i sistemeve të menaxhimit, financiare dhe të kontrollit”;
- “Manuali i Programit”;
- manualët e hartuara për çdo thirrje për propozime/shprehje të interesit;
- “Rregullorja e brendshme për Komitetin e Monitorimit të Programit”;
- “Strategjia e Komunikimit të Programit”;
- dokumenti “Plani i Vlerësimit të Programit”.

2. “Masat kufizuese të BE-së” janë masat kufizuese të miratuara në përputhje me Traktatin për Bashkimin Evropian (TBE) dhe Traktatin për Funkcionimin e Bashkimit Evropian (TFBE).

Neni 4

Buxheti total dhe kontributet financiare për Programin

1. Plani i financimit është përcaktuar në shtojcën I.

2. Buxheti total i Programit është 160 810 020 euro.

3. Totali i financimit të alokuar nga BE-ja për Programin është 136 688 515 euro.

4. Vlera e alokuar nga BE-ja do të ndahet në angazhime vjetore, siç përcaktohet në tabelën 1, të shtojcës I.

5. Buxheti total i përmendur në paragrafin 2 përfshin gjithashtu bashkëfinancimin kombëtar nga vendet pjesëmarrëse, në shumën 24 121 505 euro.

Tabela 2, e shtojcës I paraqet kategorizimin e kontributeve përkatëse financiare sipas prioritetit dhe tregon nëse bashkëfinancimi kombëtar është publik ose privat, apo përbëhet nga të dyja.

6. Norma e bashkëfinancimit të BE-së në nivel programi do të jetë maksimumi 85%. Norma e bashkëfinancimit për secilin prioritet është përcaktuar në tabelën 2, të shtojcës I.

7. Asgjë në këtë marrëveshje financimi nuk mund të interpretohet se nënkupton një angazhim financiar të Bashkimit Evropian në lidhje me kreditë, të cilat nuk janë miratuar ende përmes miratimit të buxhetit të BE-së.

8. Sipas përqindjes së përcaktuar në nenin 27, paragrafi 5 të rregullores (BE) 2021/1059, për buxhetin e asistencës teknike të Programit do të përdoret një shumë maksimale prej 12 426 227 euro nga totali i kontributit financiar të FEZHR-së dhe IPA-s, prej 136 688 515 euro.

Shuma e fondeve të alokuara për asistencën teknike do të identifikohet si pjesë e alokimit financiar të çdo prioriteti të Programit. Kjo shumë nuk do të marrë formën e një prioriteti të veçantë ose të një programi specifik dhe është përcaktuar në kolonën “a2”, të tabelës 2, shtojca I.

9. Palët garantojnë se gjatë zbatimit të Programit, asnjë burim ekonomik nga kontributi financiar i përmendur në këtë nen nuk do të vihet në dispozicion, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, dhe as nuk do të përdoret për përfitimin e subjekteve, individëve ose grupeve të individëve që përfshihen në fushën e zbatimit të masave kufizuese të BE-së. Në rast se një palë identifikon se një partner i projektit mund të përfshihet në fushën e zbatimit të masave kufizuese të BE-së, atëherë kjo palë duhet të informojë menjëherë Komisionin.

Neni 5

Zona e Programit

Zona e Programit mbulon rajonet e renditura në vendimin zbatues të Komisionit (BE) 2022/75, datë 17 janar 2022, “Për përcaktimin e listës së zonave të Programit Interreg që do të marrin mbështetje nga Fondi Evropian për Zhvillim Rajonal dhe instrumentet e financimit të jashtëm të Bashkimit Evropian, të ndara sipas kompleksitetit dhe Programit Interreg, në kuadër të objektivit evropian të bashkëpunimit territorial”.

Neni 6

Periudha e ekzekutimit të marrëveshjes së financimit

Periudha e ekzekutimit të kësaj marrëveshjeje fillon me hyrjen në fuqi ose me zbatimin e përkohshëm të saj, në përputhje me nenin 57 të kësaj marrëveshjeje dhe përfundon 15 vite pas kësaj date.

PJESA E DYTË
ZBATIMI I PROGRAMIT

SEKSIONI NJË
RREGULLAT E ZBATUESHME PËR TË
GJITHË PROGRAMIN

Neni 7
Parimet e zbatimit

1. Programi zbatohet në menaxhim të përbashkët me shtetin anëtar përkatës, në përputhje me parimet e përmendura në nenin 63 të Rregullores Financiare dhe në përputhje me kushtet e përgjithshme të parashikuara në këtë marrëveshje, legjislacionin në fuqi të palëve, dokumentet e Programit dhe konfirmimin me shkrim nga Shqipëria, lidhur me pjesëmarrjen e saj në Program për periudhën e financimit 2021–2027.

2. Palët bashkëpunojnë plotësisht me autoritetet e përbashkëta të programit, të renditura në nenin 12 të kësaj marrëveshjeje, me qëllim zbatimin e Programit, si dhe mbështesin funksionimin efikas të sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit, siç përcaktohet në seksionin pesë të kësaj marrëveshjeje.

3. Dispozitat zbatuese, të tilla si kërkesat formale në drejtim të përfituesve, rregullat për vlerësimin e projektit, miratimin, kontraktimin dhe legjitimitetin e shpenzimeve, si dhe procedurat e raportimit dhe pagesës, janë përcaktuar në dokumentet e renditura në nenin 3 të kësaj marrëveshjeje. Këto dispozita zbatuese janë detyruese për zbatimin e Programit.

Neni 8
Parimet horizontale

Palët garantojnë respektimin e parimeve dhe të të drejtave të përmendura në nenin 9 të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 9
Parimi i partneritetit

Në përputhje me nenin 8 të rregullores (BE) 2021/1060 dhe me Kodin Evropian të Sjelljes për Partneritetet, të krijuar nga Rregullorja e Deleguar e Komisionit (BE) nr. 240/2014, palët organizojnë dhe vënë në zbatim një partneritet gjithëpërfshirës, në përputhje me kuadrin e tyre institucional dhe

ligjor, duke marrë në konsideratë karakteristikat specifike të Programit.

Neni 10
Zhvillimi i territorit

Programi mund të ofrojë mbështetje për zhvillimin e integruar të territorit, në përputhje me nenet 20 dhe 21 të rregullores (BE) 2021/1059 dhe nenet 28 deri në 34 të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 11
Ndërprerja e Programit

1. Ky Program ndërpritet ose alokimet në këtë Program reduktohen, në përputhje me rregullat e rregullores (BE) 2021/1059:

a) nëse asnjë prej vendeve partnere të mbuluara nga Programi nuk e ka nënshkruar marrëveshjen përkatëse të financimit brenda datës 31 dhjetor të vitit që pason vitin në të cilin është kryer angazhimi i parë buxhetor; ose

b) nëse Programi nuk mund të zbatohet siç është planifikuar për shkak të problemeve në marrëdhëniet ndërmjet vendeve pjesëmarrëse;

c) në çdo rast tjetër të justifikuar siç duhet.

2. Shtetet anëtare pjesëmarrëse dhe, sipas rastit, vendet e tjera partnere pjesëmarrëse kërkojnë:

a) ndërprerjen e Programit Interreg, veçanërisht në rastet kur sfidat kryesore të përbashkëta të zhvillimit nuk mund të arrihen pa pjesëmarrjen e atij vendi partner;

b) reduktimin e alokimeve në Programin Interreg, në përputhje me rregullat dhe procedurat në fuqi; ose

c) vazhdimin e Programit Interreg pa pjesëmarrjen e atij vendi partner.

3. Komisioni mund të vendosë ndërprerjen e Programit, në përputhje me rregullat dhe procedurat në fuqi, të përmendura në rregulloren (BE) 2021/1059, përpara datës së përfundimit të periudhës së ekzekutimit, me kërkesë të Komitetit të Monitorimit apo të shteteve anëtare pjesëmarrëse, ose me iniciativën e tij pasi të ketë informuar Komitetin e Monitorimit.

SEKSIONI DY
AUTORITETET DHE ORGANET E
PROGRAMIT

Neni 12.1

Lista e autoriteteve të Programit

Programi menaxhohet dhe zbatohet në përputhje me rregullat për sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, të përmendura në rregulloren (BE) 2021/1060 dhe rregulloren (BE) 2021/1059, nga autoritetet e mëposhtme të Programit: Autoriteti Menaxhues i përmendur në nenin 12, paragrafi 3, i mbështetur nga sekretariati i përbashkët, i përmendur në nenin 12, paragrafi 4, organi përgjegjës për funksionin e kontabilitetit, i përmendur në nenin 12, paragrafi 6 dhe Autoriteti i Auditimit i përmendur në nenin 12, paragrafi 7.

Autoriteti kombëtar i Shqipërisë, i përmendur në nenin 12, paragrafi 3, bashkëpunon me autoritetet e programit.

Neni 12.2

Komiteti i Monitorimit

1. Në bashkëpunim me Autoritetin Menaxhues, vendet pjesëmarrëse krijojnë një komitet për të monitoruar zbatimin e Programit (Komiteti i Monitorimit), brenda tre muajve nga data e njoftimit të shteteve anëtare pjesëmarrëse mbi vendimin e Komisionit që miraton Programin, në përputhje me nenin 28, paragrafi 1 të rregullores (BE) 2021/1059.

2. Përbërja e Komitetit të Monitorimit të Programit miratohet bashkërisht nga partnerët e Programit dhe bazohet në numrin e shteteve anëtare pjesëmarrëse, si dhe të vendeve të treta dhe vendeve partnere në Program.

3. Përbërja e komitetit garanton gjithashtu një përfaqësim të ekuilibruar të:

a) autoriteteve përkatëse, duke përfshirë të organeve ndërmjetëse;

b) organeve të krijuara bashkërisht në të gjithë zonën e Programit ose që mbulojnë një pjesë të zonës së Programit, ku përfshihen Grupimi Evropian i Bashkëpunimit Territorial (GEBT); dhe

c) përfaqësuesve të partnerëve të Programit, të përmendur në nenin 9.

4. Funksionet e Komitetit të Monitorimit përcaktohen në nenin 30 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 12.3

**Autoriteti Menaxhues dhe Autoriteti
Kombëtar**

1. Në përputhje me nenin 45, paragrafët 1 dhe 3 të rregullores (BE) 2021/1059, vendet pjesëmarrëse kanë përcaktuar Drejtorinë e Përgjithshme të Burimeve, Evropës, Inovacionit dhe Institucioneve të Rajonit Emilia-Romanja, si Autoritetin e vetëm Menaxhues, për qëllimet e nenit 71 të rregullores (BE) 2021/1060.

2. Funksionet e Autoritetit Menaxhues përcaktohen në nenin 46 të rregullores (BE) 2021/1059.

3. Shqipëria ka përcaktuar Agjencinë Shtetërore të Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës, në varësi të Kryeministrit, si Autoritetin Kombëtar që ka përgjegjësinë absolute për zbatimin e Programit në territorin e saj dhe që garanton bashkëpunimin me Autoritetin Menaxhues, autoritetet e tjera të Programit, Komitetin e Monitorimit dhe Komisionin.

4. Autoriteti Kombëtar mbështet Autoritetin Menaxhues në të gjitha detyrat e tij rutinë, të tilla si menaxhimi i Programit, verifikimet e lidhura me menaxhimin, menaxhimi financiar, monitorimi, raportimi, vlerësimi dhe komunikimi.

5. Përfaqësuesi i Komitetit të Monitorimit nga Shqipëria, i cili përfaqëson Autoritetin Kombëtar, si dhe zëvendësi i tij, janë personat kryesorë të kontaktit për autoritetet dhe organet drejtuese të Programit, lidhur me zbatimin e Programit në Shqipëri.

6. Autoriteti Kombëtar i Shqipërisë është identifikuar si pika e kontaktit për Autoritetin Menaxhues (pika e kontaktit), për të dhënë informacion rreth Programit, thirrjeve për propozime, projekteve aktuale, si dhe arritjeve për përfituesit dhe partnerët e mundshëm.

7. Pika e kontaktit mbështet Autoritetin Menaxhues dhe partnerët, lidhur me detyrat e parashikuara në nenin 36, paragrafët 2 deri në 6 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 12.4

Sekretariati i Përbashkët

1. Autoriteti Menaxhues, pas konsultimit me vendet pjesëmarrëse, krijon një Sekretariat të Përbashkët, stafi i të cilit pasqyron partneritetin e

Programit, në përputhje me nenin 46, paragrafi 2 të rregullores (BE) 2021/1059.

2. Sekretariati i Përbashkët asiston Autoritetin Menaxhues dhe Komitetin e Monitorimit në kryerjen e funksioneve të tyre përkatëse. Sekretariati i përbashkët jep gjithashtu informacione për përfituesit e mundshëm, lidhur me mundësitë e financimit në kuadër të Programit, si dhe asiston përfituesit dhe partnerët në zbatimin e operacioneve, në përputhje me nenin 46, paragrafi 2 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 12.5

Kontrollori Kombëtar

1. Duke deroguar nga germa “a”, e nenit 74, paragrafi 1 të rregullores (BE) 2021/1060 dhe pa cenuar nenin 45, paragrafi 5 të rregullores (BE) 2021/1059, shtetet anëtare dhe sipas rastit, vendi i tretë, vendi partner ose një vend dhe territor jashtë Evropës (OCT) që marrin pjesë në Programin Interreg, mund të vendosin që verifikimet e lidhura me menaxhimin, të përmendura në germën “a”, të nenit 74, paragrafi 1 të rregullores (BE) 2021/1060, të kryhen përmes organit ose personit kompetent të caktuar nga çdo shtet anëtar për verifikimin në territorin e tij (Kontrollori Kombëtar).

Shqipëria ka caktuar në funksionin e Kontrollorit Kombëtar Agjencinë Shtetërore e Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës, e cila do të mbështesë Autoritetin Menaxhues gjatë detyrave të tij të kontrollit, veçanërisht për kryerjen e verifikimeve, të lidhura me menaxhimin në territorin e Shqipërisë.

2. Pas emërimit, Kontrollori Kombëtar kryen verifikimet e lidhura me menaxhimin, në përputhje me paragrafët 3 deri në 9, të nenit 46 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 12.6

Funksioni i kontabilitetit

Funksioni i kontabilitetit kryhet nga Drejtoria e Përgjithshme e Burimeve, Evropës, Inovacionit dhe Institucioneve e rajonit Emilia-Romanja ose nga Zyra e Funksionit të Kontabilitetit pranë Autoritetit Menaxhues në rajonin Emilia-Romanja, në përputhje me nenin 47 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 12.7

Autoriteti i Auditimit dhe Grupi i Audituesve

1. Vendet pjesëmarrëse kanë përcaktuar autoritetin publik, përkatësisht Departamentin “Autoriteti i Auditimit të Programit ADRION, kontrolli vijues i rregullsisë administrative”, në varësi të Kabinetit të Presidentit të qeverisë rajonale të Emilia-Romanjas, si autoritetin e vetëm të auditimit, me vendndodhje në Itali.

2. Një grup audituesish asiston Autoritetin e Auditimit, i cili përbëhet nga përfaqësues nga Kroacia, Greqia, Sllovenia, si dhe Shqipëria, Bosnjë-Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia, të cilët do të jenë përgjegjës për auditimet e kryera në territorin e tyre përkatës.

3. Si përfaqësues të saj në Grupin e Audituesve, Shqipëria ka caktuar Agjencinë e Auditimit të Programeve të Asistencës të Akredituar nga BE-ja.

4. Funksionet e Autoritetit të Auditimit dhe të Grupit të Audituesve përshkruhen në nenin 48 të rregullores (BE) 2021/1059.

SEKSIONI TRE

DISPOZITAT E LEGJITIMITETIT

Neni 13

Hierarkia e rregullave të legjitimitetit

Legjitimiteti i operacioneve dhe shpenzimeve në kuadër të Programit rregullohet nga nenet 63 deri në 68 të rregullores (BE) 2021/1060, nenet 5 dhe 7 të rregullores (BE) 2021/1058 dhe nenet 37 deri në 44 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 14

Partneriteti i projektit

Partneriteti në operacionet e zbatuara në kuadër të kësaj marrëveshjeje garantohet në përputhje me nenin 23 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 15

Përzgjedhja e projektit

Operacionet përzgjidhen në përputhje me rregullat e përcaktuara në nenin 22 të rregullores (BE) 2021/1059.

Komiteti i Monitorimit përcakton dhe zbaton kritere dhe procedura jodiskriminuese dhe transparente, garanton aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara dhe barazinë gjinore, si dhe vepron në përputhje me Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet 1, 4, 6, 7, 12, 13 dhe 16 të saj, si dhe me nenin 14 të Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut dhe në përputhje me Marrëveshjen e Parisit dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm të OKB-së.

Neni 16

Rregullat e prokurimit të aplikuara nga subjektet që zbatojnë operacione në kuadër të Programit

Në rastet kur zbatimi i një operacioni kërkon prokurimin e shërbimit, lidhjen e kontratave të furnizimit ose të punëve nga një përfitues nga Shqipëria, atëherë zbatohen procedurat e prokurimit të përcaktuara në shtojcën II.

SEKSIONI KATËR DISPOZITAT FINANCIARE

Neni 17

Dispozita të përgjithshme

Në përputhje me parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar, buxheti i Programit zbatohet në një mënyrë të tillë që garanton ekzekutimin e duhur dhe efikas të masave të financuara nga buxheti, në përputhje me aktet bazë të përmendura në nenin 2, paragrafi 1.

Neni 18

Angazhimet buxhetore

Bazuar në vendimin zbatues të Komisionit C(2022) 8953 që miraton Programin (vendimi për miratimin e programit), Komisioni realizon angazhimet buxhetore të FEZHR-së dhe IPA-s në këste vjetore për secilin fond, gjatë periudhës 1 janar 2022–31 dhjetor 2027.

Neni 19

Pagesat

1. Pagesat nga Komisioni do të marrin formën e financimit paraprak, pagesave të përkohshme dhe pagesave të bilancit të llogarive për vitin kontabël.

Në përputhje me nenin 51, paragrafi 3 të rregullores (BE) 2021/1059 dhe nenin 10, paragrafi 3 të rregullores (BE) 2021/1529, niveli i financimit paraprak arrin në 50% të tre angazhimeve të para buxhetore të Programit.

2. Kontributi nga Fondet Interreg për Programin paguhet në një llogari të vetme pa nënlllogari kombëtare, e cila menaxhohet nga Zyra e Funksionit të Kontabilitetit në “*Ispettorato Generale per Rapporti Finanziari con l’Unione Europea*” (IGRUE) Finance.

3. Aplikimet për pagesa dorëzohen pranë Komisionit nga Njësia e Kontabilitetit (në Departamentin “Koordinimi i politikave evropiane, programimi, riorganizimi institucional dhe zhvillimi territorial, pjesëmarrja, bashkëpunimi dhe vlerësimi” - Fusha “Bashkëpunimi territorial evropian dhe bashkëpunimi për zhvillim”, rajoni Emilia-Romanja).

4. Njësia e Kontabilitetit, si rregull i përgjithshëm, i paguan partnerit kryesor ose të vetëm shumat e plota, jo më vonë se 80 ditë nga data e dorëzimit të pretendimit për pagesë nga përfituesi kryesor ose i vetëm, përveçse kur Shqipëria është subjekt i masave kufizuese të BE-së.

Megjithatë, afati prej 80 ditësh mund të ndërpritet nëse informacioni i dorëzuar nga përfituesi kryesor ose i vetëm, nuk i krijon mundësinë Njesisë së Kontabilitetit që të përcaktojë nëse shumat duhet paguar.

Neni 20

Ndërprerja e afateve të pagesave

1. Komisioni mund të ndërpresë afatin e pagesës për një periudhë maksimale prej 6 muajsh nëse përmbushet një nga kushtet në vijim:

a) ka prova që sugjerojnë një mangësi të rëndë për të cilën nuk janë marrë masa korrigjuese;

b) Komisioni duhet të kryejë verifikime shtesë pas marrjes së informacionit se shpenzimi në një aplikim për pagesë mund të jetë i lidhur me një parregullsi.

2. Autoriteti Menaxhues mund të bjerë dakord që ta zgjasë me 3 muaj periudhën e ndërprerjes.

Neni 21

Pezullimi i pagesave

1. Komisioni mund të pezullojë të gjitha pagesat ose një pjesë të tyre pasi t'i ketë dhënë Autoritetit

Menaxhues mundësinë për të paraqitur konstatimet e tij, nëse përmbushet një nga kushtet në vijim:

- a) Autoriteti Menaxhues nuk ka ndërmarrë veprimet e nevojshme për të korrigjuar situatën që ka shkaktuar një ndërprerje sipas nenit 20;
- b) ekziston një mangësi e rëndë;
- c) shpenzimi në aplikimet për pagesa është i lidhur me një parregullsi që nuk është korrigjuar;
- d) Komisioni ka dhënë një opinion të arsyetuar lidhur me një procedurë shkeljeje (sipas nenit 258 të TFBE-së) për një çështje që vendos në rrezik ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimit.

2. Komisioni i jep fund pezullimit të të gjithë pagesave ose të një pjese prej tyre kur Autoriteti Menaxhues ka marrë masat për të korrigjuar elementet e përmendura në paragrafin 1.

Neni 22

Rimbursimi i asistencës teknike

1. Asistenca teknike në këtë Program rimbursohet nga Komisioni për Autoritetin Menaxhues në formën e një norme të sheshtë duke aplikuar përqindjet e përcaktuara në paragrafin 2 për shpenzimet legjitime të përfshira në çdo aplikim për pagesë (sipas germave “a” ose “c”, të nenit 91, paragrafi 3 të rregullores (BE) 2021/1060, sipas rastit).

2. Përqindja e kontributit të FEZHR-së dhe e instrumenteve të financimit të jashtëm të Bashkimit Evropian që do të rimbursohen për asistencë teknike është në vlerën 10%.

Neni 23

Dorëzimi dhe shqyrtimi i llogarive

Procedura e dorëzimit dhe shqyrtimit të llogarive është në përputhje me rregullat e përcaktuara në kapitullin II, të titullit VII të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 24

Anulimet

Komisioni zbaton rregullat për procedurën e anulimeve dhe për përjashtimet nga rregullat për anulimin, siç përcaktohet në nenin 105 deri në 107 të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 25

Dispozitat e këmbimit valutor dhe transferimi i fondeve

1. Në përputhje me nenin 38, paragrafi 5 të rregullores (BE) 2021/1059, shpenzimet e paguara në një monedhë të ndryshme nga euro konvertohen në euro nga çdo partner, duke përdorur normën e këmbimit mujor kontabël të Komisionit, të ditës kur shpenzimi në fjalë është dorëzuar për verifikim.

2. Shqipëria merr masa për t'u mundësuar përfituesve shqiptarë, sipas rastit:

a) që të marrin fondet e ofruara në kuadër të kontributit financiar të BE-së për qëllime të Programit dhe të hapin llogari bankare specifike, duke përfshirë llogaritë në euro;

b) që të bëjnë pagesa në përputhje me kërkesat kontraktuale për zbatimin e të gjitha aktiviteteve të nevojshme për zbatimin e operacionit, duke përfshirë mundësinë e përfituesit kryesor që të rishpërndajë shumën e grantit për përfituesit e tjerë.

SEKSIONI PESË

MENAXHIMI I QËNDRUESHËM FINANCIAR, NË LIDHJE ME ZBATIMIN E PROGRAMIT

Neni 26

Dispozita të përgjithshme

1. Palët respektojnë parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar, transparencës dhe mosdiskriminimit, si dhe garantojnë vizibilitetin e veprimeve të BE-së gjatë menaxhimit të fondeve të BE-së. Për këtë qëllim, palët përmbushin detyrimet e tyre përkatëse të kontrollit dhe auditimit, si dhe marrin përsipër përgjegjësitë përkatëse të përcaktuara në këtë marrëveshje.

2. Vendet pjesëmarrëse bien dakord për një sistem menaxhimi dhe kontrolli për Programin, në përputhje me nenet 69 deri në 72, 74 deri në 76 dhe 78 deri në 82 të rregullores (BE) 2021/1060 dhe nenet 22, 30, paragrafi 2 dhe 46 deri në 49 të rregullores (BE) 2012/159 dhe me dokumentin “Përshkrim i sistemeve të menaxhimit, financiare dhe të kontrollit”, si dhe garantojnë funksionimin e tij, në përputhje me menaxhimin e qëndrueshëm financiar dhe kërkesat kryesore të renditura në shtojcën XI të rregullores 2021/1060.

3. Për qëllime të zbatimit të këtij seksioni, autoritetet dhe organet e Programit bashkëpunojnë ngushtësisht me palët, në përputhje me ligjet dhe rregulloret e tyre përkatëse.

4. Gjatë ushtrimit të detyrave të tyre në territorin e Shqipërisë, autoritetet e Programit, agentët e BE-së dhe organet hetimore të BE-së veprojnë në përputhje me legjislacionin shqiptar.

5. Gjatë ekzekutimit të detyrave të lidhura me zbatimin e buxhetit, palët marrin të gjitha masat e nevojshme dhe të përshtatshme, duke përfshirë masat ligjore, rregullatore dhe administrative, për të mbrojtur me efikasitet interesat financiare të BE-së.

Neni 27

Qëllimi i verifikimeve të lidhura me menaxhimin

Kontrollori Kombëtar Shqiptar, me mbështetjen e Autoritetit Kombëtar, kryen verifikime të lidhura me menaxhimin në territorin e tij, për të verifikuar se:

a) produktet dhe shërbimet e bashkëfinancuara janë ofruar;

b) operacionet janë në përputhje me nenin 74, paragrafi 1, germa “a” të rregullores (BE) 2021/1060, me Programin dhe me kushtet për mbështetjen e operacionit.

Neni 28

Procedurat e auditimit dhe shqyrtimit

1. Bashkimi Evropian ka të drejtën të kryejë procedura të përshtatshme teknike, shkencore dhe financiare të lidhura me auditimin dhe shqyrtimin, duke përfshirë për të realizuar kontrolle në terren, në përputhje me nenet 48 dhe 49 të rregullores (BE) 2021/1059 dhe nenin 79 të rregullores (BE) 2021/1060, në ambientet e çdo personi fizik që banon në Shqipëri ose të çdo personi juridik të themeluar në Shqipëri dhe që merr fonde të BE-së, si dhe të çdo pale të tretë të përfshirë në zbatimin e fondeve të Bashkimit Evropian që banon në Shqipëri ose të themeluar në Shqipëri.

Këto shqyrtime dhe auditime mund të kryhen nga agentët e institucioneve dhe organeve të Bashkimit Evropian, në veçanti të Komisionit, Zyrës Evropiane Kundër Mashtrimit (ZEKM), Gjykatës Evropiane të Audituesve, Zyrës së Prokurorit Publik Evropian (ZPPE) ose nga

persona të tjerë të mandatuar nga Komisioni, në përputhje me dispozitat e legjislacionit në fuqi të BE-së.

2. Agentët e institucioneve dhe organeve të BE-së, në veçanti agentët e Komisionit, të ZEKM-së dhe të Gjykatës Evropiane të Audituesve, si dhe personat e tjerë të mandatuar nga Komisioni, kanë aksesin e duhur në ambiente, punime dhe dokumente (në versionet elektronike, versionet fizike ose në të dyja), si dhe në të gjithë informacionin e nevojshëm për të realizuar këto auditime, shqyrtime dhe kontrolle, siç përmendet në paragrafin 1, në përputhje me nenin 82 të rregullores (BE) 2021/1060 dhe nenin 40 të kësaj marrëveshjeje. Ky akses përfshin të drejtën për të marrë kopje fizike ose elektronike dhe ekstrakte të çdo dokumenti ose përmbajtje nga çdo instrument i të dhënave që zotërohet nga personat fizikë ose juridikë të audituar, ose nga pala e tretë e audituar.

3. Shqipëria nuk pengon ose nuk krijon pengesa të panevojshme, lidhur me zbatimin e të drejtës për të hyrë në Shqipëri dhe për të aksesuar ambientet e personave të audituar që zotërojnë agentët dhe personat e tjerë të përmendur në paragrafin 2, të cilët janë të mandatuar për të realizuar kontrolle në terren për qëllime të ushtrimit të detyrave të tyre të përmendura në këtë nen.

4. Agentëve dhe personave të tjerë të përmendur në paragrafin 2 u jepet akses në të gjitha informacionet dhe dokumentet e kërkuara, për qëllime të ushtrimit të detyrave të tyre, të përmendura në këtë nen, me kusht që të mbrohen sekretet tregtare dhe të ruhet konfidencialiteti i hetimeve lidhur me palët e treta, në përputhje me nenin 72, paragrafi 1, germa “e” dhe shtojcën XII (seksioni 1.5), shtojcën XIV (seksionet 1.1 dhe 2.4), shtojcën XV (seksionet 2.4, germa “g” dhe 2.5) dhe shtojcën XVI (seksioni 4.1.6) të rregullores (BE) 2021/1060, që zbatohet për agentët dhe personat e tjerë të përmendur në paragrafin 2. Dokumentet duhet të jenë të aksesueshme dhe të regjistruara në një mënyrë të tillë që lejon inspektimin e lehtë të tyre.

5. Shqipëria dhe, sipas rastit, autoritetet e Programit, njoftohen mbi kontrollet në terren nga agentët ose audituesit e jashtëm të caktuar, ose të mandatuar nga Autoriteti Menaxhues, Autoriteti i Auditimit, Komisioni, ZEKM-ja ose Gjykata Evropiane e Audituesve.

6. Pavarësisht pezullimit ose zgjidhjes së kësaj marrëveshjeje, sipas neneve 53 dhe 54, shqyrtimet

dhe auditimet e parashikuara në këtë nen mund të kryhen edhe për 5 vite pas datës së hyrjes në fuqi të pezullimit ose zgjidhjes së marrëveshjes.

Neni 29

Auditimet nga Autoriteti i Auditimit dhe Grupi i Audituesve

Në përputhje me nenet 48 dhe 49 të rregullores (BE) 2021/1059, Autoriteti i Auditimit do të asistohet nga përfaqësuesi shqiptar në Grupin e Audituesve të Programit dhe është përgjegjës për kryerjen e një numri të përshtatshëm auditimesh, duke përfshirë ato mbi operacionet dhe auditimet e llogarive në territorin e tij, për t'i ofruar Komisionit garanci të pavarur se sistemet e menaxhimit dhe kontrollit funksionojnë me efikasitet dhe se shpenzimet e përfshira në llogaritë e dorëzuara pranë Komisionit janë të ligjshme dhe të rregullta.

Neni 30

Parandalimi dhe zbulimi i parregullsive, mashtimit dhe veprave të tjera penale, që prekin interesat financiare të Bashkimit Evropian

1. Autoriteti Kombëtar dhe Kontrollori Kombëtar që mbështesin Autoritetin Menaxhues, garantojnë ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve të përfshira në llogaritë e dorëzuara pranë Komisionit dhe marrin të gjitha masat e nevojshme për parandalimin, zbulimin dhe raportimin e parregullsive dhe veprimtarive mashtruese lidhur me Programin.

2. Autoriteti Kombëtar bashkëpunon me Komisionin, ZEKM-në, Gjykatën e Audituesve dhe autoritetet e Programit për të gjitha çështjet, lidhur me zbulimin dhe raportimin e parregullsive, duke përfshirë edhe ato që lidhen me çdo mashtim të dyshuar apo të konstatuar dhe me rikuperimin e shumave të paguara në mënyrë të parregullt.

3. Korrigjimet financiare nga Autoriteti Menaxhues ose Komisioni bëhen në përputhje përkatësisht me nenin 33 ose 34.

4. Rikuperimi i shpenzimeve të parregullta, duke përfshirë përmes kompensimit, nga Komisioni, Autoriteti Menaxhues dhe partneri kryesor bëhet siç përcaktohet në nenin 32.

5. Autoritetet dhe organet e renditura në paragrafin 2 vendosin, rast pas rasti, nëse do t'i

realizojnë bashkërisht inspektimet dhe kontrollat në terren, duke përfshirë edhe në rastet kur të dyja palët janë kompetente për të realizuar hetime.

6. Kur një përfitues shqiptar ose një tjetër palë e tretë e kundërshton inspektimin, ose kontrollin në terren, atëherë Autoriteti Kombëtar, duke vepruar në përputhje me rregullat dhe rregulloret kombëtare, asiston Komisionin ose ZEKM-në, GJEA-në ose autoritetet e Programit, me qëllim që t'u lejojë përmbushjen e detyrës së tyre në realizimin e të gjitha inspektimeve ose kontrolleve në terren. Kjo asistencë përfshin marrjen e masave të përkohshme, të përshtatshme për të mbrojtur interesat financiare të Bashkimit Evropian, të cilat nuk duhet të jenë më pak efikase se masat e zbatueshme, në përputhje me legjislacionin e brendshëm, për të mbrojtur interesat financiare kombëtare, duke përfshirë masat e nevojshme për mbrojtjen e evidencave.

7. Komisioni ose ZEKM-ja, GJEA-ja apo autoritetet menaxhuese informojnë autoritetet shqiptare mbi rezultatin e këtyre kontrolleve dhe inspektimeve. Në veçanti, Komisioni ose ZEKM-ja i raporton Autoritetit Menaxhues dhe Autoritetit Kombëtar, sa më shpejt të jetë e mundur, çdo fakt ose dyshim në lidhje me ndonjë parregullsi të identifikuar gjatë inspektimit ose kontrollit në terren.

8. Neni 30, paragrafi 2 zbatohet gjithashtu për kontrollat dhe inspektimet e parashikuara në paragrafët 4 deri në 6 të këtij neni.

9. Për qëllime të zbatimit të duhur të këtij neni, Komisioni apo ZEKM-ja, ose autoritetet e Programit dhe Autoriteti Kombëtar shkëmbejnë rregullisht informacion dhe, me kërkesë të njëjës prej palëve në këtë marrëveshje, konsultohen me njëri-tjetrin, përveçse kur diçka e tillë është e ndaluar nga legjislacioni i BE-së ose nga ligjet dhe rregulloret shqiptare.

10. Informacioni i shkëmbyer ndërmjet Komisionit ose ZEKM-së, autoriteteve të Programit dhe Autoritetit Kombëtar, trajtohet në përputhje me nenet 40 dhe 41.

Neni 31

Raportimi i parregullsive

Autoriteti Kombëtar i raporton Autoritetit Menaxhues dhe Autoritetit të Auditimit parregullsitë, duke përfshirë mashtrimin, në përputhje me kriteret për përcaktimin e rasteve të parregullsive që duhen raportuar, të dhënat që

duhen siguruar dhe formatin e raportimit të përcaktuar në pikën 1.3, të seksionit 1, të shtojcës III të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 32 Rikuperimi

Autoriteti Menaxhues dhe autoritetet e vendeve pjesëmarrësve respektojnë detyrimet e tyre të rikuperimit, siç përcaktohet në nenin 52 të rregullores (BE) 2021/1059.

Neni 33 Korrigjimet financiare nga Autoriteti Menaxhues

Në përputhje me nenin 103 të rregullores (BE) 2021/1060, palët mbrojnë në buxhetin e Bashkimit Evropian dhe aplikojnë korrigjime financiare duke anuluar të gjithë ose një pjesë të mbështetjes nga fondet për një operacion ose program në rastet kur konstatohen shpenzime të parregullta. Ata duhet të informojnë Komisionin rreth çdo shpenzimi të identifikuar dhe/ose të raportuar si të parregullt nga autoritetet kompetente kombëtare, duke përfshirë edhe rastet e shpenzimeve që thjesht dyshohen si të parregullta.

Neni 34 Korrigjimet financiare nga Komisioni

Në përputhje me rregullat dhe procedurat e përcaktuara në nenin 104 të rregullores (BE) 2021/1060, Komisioni realizon korrigjime financiare, duke reduktuar mbështetjen nga fondet për një program, në rastet kur del në përfundimin se:

a) ekziston një mangësi e rëndë që ka vënë në rrezik fondet që janë paguar për Programin;

b) shpenzimet në llogaritë e pranuar janë të parregullta dhe nuk janë zbuluar dhe raportuar nga Autoriteti Menaxhues;

c) Autoriteti Menaxhues nuk ka vepruar në përputhje me detyrimet e tij, sipas nenit 33, për të zbuluar dhe raportuar shpenzimet e konstatuara apo të dyshuara si të parregullta nga autoritetet kompetente kombëtare, përpara hapjes së procedurës së korrigjimit financiar nga Komisioni.

SEKSIONI GJASHTË DISPOZITA TË NDRYSHME LIGJORE

Neni 35 Lehtësimi i lëshimit të vizave

1. Shqipëria lehtëson lëshimin e vizave për personelin e autoriteteve dhe organeve drejtuese të Programit, të renditura në nenin 12 të kësaj marrëveshjeje, si dhe për përfituesit e parashikuar në nenin 2, paragrafi 9 të rregullores (BE) 2021/1060, për udhëtimet e lidhura me zbatimin dhe menaxhimin e Programit dhe të kësaj marrëveshjeje. Vizat jepen sa më shpejt që të jetë e mundur.

2. Paragrafi 1 zbatohet, sipas rastit, për personat e tjerë fizikë dhe për personat që përfaqësojnë personat juridikë të cilët marrin pjesë në zbatimin e operacioneve.

3. Komisioni inkurajon shtetet anëtare pjesëmarrëse që të lehtësojnë, në kushte të barabarta, lëshimin e vizave për të gjithë aktorët e përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni nga Shqipëria, për udhëtimet e lidhura me zbatimin e Programit dhe të kësaj marrëveshjeje.

Neni 36 TVSH-ja, detyrimet e akcizës, detyrimet doganore dhe tatimet e tjera indirekte

Tatimin mbi vlerën e shtuar (TVSH), detyrimet e akcizës, detyrimet doganore dhe tatimet e tjera indirekte nuk përfshihen në mbështetjen e Bashkimit Evropian, me përjashtim të fondeve për operacionet, investimet dhe për projektet e vogla të renditura në nenin 64, paragrafi 1, germa “c”, të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 37 Lejet dhe autorizimi

1. Autoriteti kompetent shqiptar, në përputhje me legjislacionin e brendshëm, siguron në kohën e duhur të gjitha lejet e nevojshme ose autorizimet e kërkuara për zbatimin e operacioneve në kuadër të kësaj marrëveshjeje në Shqipëri dhe, në veçanti, për t'i mundësuar Autoritetit Menaxhues që t'i lëshojë përfituesit kryesor dokumentin e përmendur në nenin 22, paragrafi 6 të rregullores (BE) 2021/1059.

2. Për sa kohë që është nën kontrollin e autoriteteve shqiptare, Shqipëria garanton se kushtet

për personat e përmendur në nenin 35, paragrafi 1, të lidhura me aksesin në ato shërbime në Shqipëri që janë të lidhura drejtpërdrejt me zbatimin e programeve ose të aktiviteteve, janë të njëjta me kushtet për shtetasit shqiptarë, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me tarifat.

Neni 38

Të drejtat e pronësisë intelektuale (ku përfshihet “Përdorimi i studimeve”)

1. Për sa i përket materialeve të komunikimit dhe vizibilitetit, vendet pjesëmarrëse garantojnë se Autoriteti Menaxhues do të përfshijë në çdo kontratë subvencionimi, kushtet dhe klauzolat e nevojshme, në përputhje me nenin 49, paragrafi 6, të rregullores (BE) 2021/1060.

2. Për sa i përket përfutimit të të gjitha të drejtave të nevojshme të pronësisë intelektuale për teknologjinë e informacionit, studimet, skicat, planet, publicitetin, patentat dhe çdo material tjetër, të përgatitur për qëllime të lehtësimit të planifikimit, zbatimit, monitorimit dhe vlerësimit, palët garantojnë se Autoriteti Menaxhues do të përfshijë në çdo kontratë subvencionimi, kushtet dhe klauzolat e nevojshme, në përputhje me legjislacionin në fuqi të palëve.

3. Shqipëria garanton se Komisioni ose qeveria e çdo vendi pjesëmarrës, apo agjentët përkatës, kanë akses dhe të drejtën për t'i përdorur ose për t'i publikuar këto materiale. Komisioni do t'i përdorë këto materiale vetëm për qëllimet e veta, siç përcaktohet në pikat 2.1 deri në 2.6, të shtojcës IX të rregullores (BE) 2021/1060.

Neni 39

Disponueshmëria e dokumenteve

Shqipëria garanton se përfituesit në Shqipëri, të financuar në kuadër të Programit, i mbajnë të gjitha dokumentet mbështetëse, të lidhura me një operacion, në përputhje me nenin 82 të rregullores (BE) 2020/1060.

Neni 40

Përpunimi, mbrojtja dhe transferimi i të dhënave personale

1. Të dhënat personale të personave fizikë që marrin pjesë në Program mblidhen, regjistrohen,

ruhen dhe transferohen në bazat e të dhënave të autoriteteve dhe organeve drejtuese të Programit, në përputhje me ligjin përkatës për përpunimin e të dhënave personale të vendeve pjesëmarrëse.

2. Vendet pjesëmarrëse dhe autoritetet e Programit i përpunojnë të dhënat personale vetëm kur diçka e tillë është e nevojshme për qëllime të realizimit të detyrimeve të tyre përkatëse, në kuadër të kësaj marrëveshjeje dhe të akteve bazë të përcaktuara në nenin 2, paragrafi 1, në veçanti për qëllime të publikimit, vlerësimit, menaxhimit financiar, verifikimeve dhe auditimeve dhe, sipas rastit, për të përcaktuar përshtatshmërinë e pjesëmarrësve.

3. Vendet pjesëmarrëse, si dhe autoritetet dhe organet drejtuese të Programit garantojnë mbrojtjen e të dhënave personale, në përputhje me legjislacionin përkatës të palëve.

4. Këto të dhëna transferohen tek organet e kontrollit të BE-së, të renditura në nenin 12 për qëllime të aktiviteteve të tyre.

Neni 41

Publikimi i informacionit

Me përjashtim të informacionit të mbuluar nga detyrimet për komunikimin dhe vizibilitetin, të përmendura në nenet 44 dhe 45, si dhe pa cenuar nenin 28, paragrafi 4 dhe nenin 40, palët konsultohen me njëra-tjetrën përpara se të publikojnë dokumente, informacione ose materiale të tjera që janë drejtpërdrejt të lidhura me zbatimin e kësaj marrëveshjeje.

SEKSIONI SHTATË MONITORIMI, VLERËSIMI, KOMUNIKIMI DHE VIZIBILITETI

Neni 42

Krijimi, funksionimi dhe funksionet e Komitetit të Monitorimit

Krijimi, funksionimi dhe funksionet e Komitetit të Monitorimit respektojnë nenet 28, 29 dhe 30 të rregullores (BE) 2021/1059 dhe jepen në mënyrë të detajuar në dokumentin e Programit “Rregullorja e brendshme për Komitetin e Monitorimit të Programit”.

Neni 43 Vlerësimi

1. Autoriteti Kombëtar mbështet Autoritetin Menaxhues në kryerjen e detyrave të tij të lidhura me vlerësimet gjatë periudhës së Programit.

2. Në përputhje me nenin 35 të rregullores (BE) 2021/1059, vlerësimet janë të lidhura me një ose disa prej kriterëve në vijim: efikasiteti, efienca, rëndësia, koherenca dhe vlera e shtuar e Bashkimit Evropian dhe kanë si qëllim përmirësimin e cilësisë së hartimit dhe zbatimit të programeve.

Vlerësimet mund të mbulojnë edhe kriterë të tjera të rëndësishme, si përfshirja, mosdiskriminimi dhe vizibiliteti, si dhe mund të mbulojnë më tepër se një program.

Neni 44 Komunikimi

1. Autoriteti Menaxhues ka përcaktuar një oficer komunikimi për Programin.

2. Autoriteti Kombëtar i Shqipërisë mbështet Autoritetin Menaxhues dhe partnerët në Shqipëri (siç përmendet në nenin 8, paragrafi 1 të rregullores (BE) 2021/1060), lidhur me detyrat e parashikuara në këtë nen.

Oficeri i komunikimit mbështet gjithashtu koordinatorin e komunikimit në Itali për sa i përket detyrave të tij për aktivitetet e vizibilitetit, transparencës dhe komunikimit.

3. Shqipëria mbështet Autoritetin Menaxhues në kryerjen e detyrave të tij për të garantuar se materialet e komunikimit dhe vizibilitetit, duke përfshirë ato në nivel përfituesish, vihen në dispozicion të institucioneve, organeve, zyrave apo agjencive të Bashkimit Evropian, Autoritetit Menaxhues dhe përfituesve, me kërkesë dhe pa kosto shtesë ose pa një barrë të konsiderueshme administrative, dhe se Bashkimit Evropian i jepet një licencë falas, jo ekskluzive dhe e parevokueshme për përdorimin e këtyre materialeve dhe të të drejtave paraekzistuese të lidhura me to.

Neni 45 Vizibiliteti

1. Autoritetet e Programit dhe Shqipëria garantojnë:

a) vizibilitetin e mbështetjes në të gjitha aktivitetet e lidhura me operacionet e mbështetura nga Fondet Interreg, duke i kushtuar rëndësi të veçantë operacioneve me rëndësi strategjike;

b) se qytetarëve të vendeve pjesëmarrëse u komunikohet roli dhe arritjet e Fondit përmes një portali të vetëm në internet, në çdo shtet anëtar pjesëmarrës, që ofron akses në të gjitha programet që përfshijnë atë shtet anëtar.

Ata mbështesin Autoritetin Menaxhues në përmbushjen e përgjegjësisë të tij të përmendura në nenin 49, paragrafët 2 deri në 6 të rregullores (BE) 2021/1060.

2. Autoritetet e Programit, Shqipëria dhe përfituesit duhet të përdorin termin “Interreg”, në mënyrë të përshtatshme dhe në përputhje me nenin 36 të rregullores (BE) 2021/1059, krahas emblemës së Bashkimit Evropian, kur realizojnë aktivitete vizibiliteti, transparence dhe komunikimi.

3. Për sa u përket fondeve për projektet e vogla, përfituesi, përmes kushteve kontraktuale, garanton se marrësit fundorë zbatojnë kërkesat për komunikimin publik të operacioneve Interreg.

PJESA E TRETË DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Neni 46 Adresat dhe komunikimi ndërmjet palëve

Gjuha e punës së Programit do të jetë gjuha angleze.

Të gjitha komunikimet, në lidhje me zbatimin e kësaj marrëveshjeje, do të bëhen me shkrim, do t'i referohen shprehimisht Programit dhe do të dërgohen në adresat e mëposhtme:

Për BE-në:

Komisioni Evropian
Drejtoria e Përgjithshme për Politikat Rajonale dhe Urbane
1049, Bruksel,
Belgjikë.

Për Italinë:

Rajoni Emilia-Romanja
Direzione Generale Risorse Europa Innovazione e Istituzioni
V. le A. Moro 38 mezzanino,
Bolonja,
Itali.

Për Shqipërinë:

Agjencia Shtetërore e Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndhmës (SASPAC)

Rruga “Kuvajt”

Tiranë,

Shqipëri.

Neni 47**Interpretimi i kësaj marrëveshjeje**

1. Në zbatim të çdo dispozite të qartë që parashikon ndryshe, termat e përdorur në këtë marrëveshje dhe shtojcat e saj kanë të njëjtin kuptim si ai që iu është dhënë në aktet bazë të përmendura në nenin 2, paragrafi 1.

2. Në rastet kur ka mospërputhje ndërmjet dispozitave në këtë marrëveshje dhe në shtojcat e saj, mbizotërojnë dispozitat e përfshira në këtë marrëveshje.

3. Në rastet kur ka mospërputhje ndërmjet dispozitave në këtë marrëveshje dhe në shtojcat e saj, nga njëra anë, dhe në aktet bazë, nga ana tjetër, mbizotërojnë dispozitat e përfshira në aktet bazë.

4. Në zbatim të çdo dispozite të qartë ku parashikohet ndryshe në këtë marrëveshje, referencat ndaj kësaj marrëveshjeje janë referenca për këtë marrëveshje të ndryshuar, të plotësuar ose të zëvendësuar herë pas here.

5. Çdo referencë e bërë në këtë marrëveshje dhe në shtojcat e saj për aktet bazë, është referencë ndaj këtyre instrumenteve të ndryshuara, të plotësuara ose të zëvendësuara herë pas here.

6. Titujt në këtë marrëveshje dhe në shtojcat e saj nuk kanë rëndësi ligjore dhe nuk ndikojnë në interpretimin e saj.

7. Palët konsultohen me njëra-tjetrën për të zgjidhur çdo mosmarrëveshje lidhur me interpretimin e kësaj marrëveshjeje.

Neni 48**Pavlefshmëria e pjesshme dhe mangësitë e paqëllimshme**

1. Nëse ndonjë dispozitë e kësaj marrëveshjeje është ose bëhet e pavlefshme, ose nëse marrëveshja përmban mangësi të paqëllimshme, kjo nuk ndikon në vlefshmërinë e dispozitave të tjera të saj.

2. Gjatë zbatimit të kësaj marrëveshjeje, palët do të plotësojnë çdo dispozitë të pavlefshme apo mangësi të paqëllimshme me një dispozitë që i

përshtatet më së miri qëllimit dhe synimit të kësaj marrëveshjeje, në përputhje me aktet bazë dhe me nenin 53.

Neni 49**Konsultimet ndërmjet palëve**

1. Pa cenuar nenin 41, çdo paqartësi lidhur me ekzekutimin ose interpretimin e kësaj marrëveshjeje, do të jetë objekt konsultimi ndërmjet palëve në këtë marrëveshje, duke rezultuar, sipas rastit, në një ndryshim të kësaj marrëveshjeje.

2. Palët konsultohen edhe me njëra-tjetrën në rast se Komiteti i Monitorimit nuk është në gjendje të marrë një vendim, në përputhje me nenin 11.

3. Çdo palë informon palët e tjera në rast se ka korrigjime, ndryshime, plotësime ose zëvendësime të legjislacionit të zbatueshëm, që mund të cenojë zbatimin e Programit ose të kësaj marrëveshjeje.

4. Në rast se njëra nga palët merr dijeni për problemet, në lidhje me zbatimin e Programit ose ekzekutimin e kësaj marrëveshjeje, ajo vendos të gjitha kontaktet e nevojshme me palët e tjera dhe Autoritetin Menaxhues për korrigjimin e situatës dhe ndërmarrjen e hapave të nevojshme.

5. Konsultimet mund të rezultojnë në ndryshime (neni 52), pezullime (neni 53) ose zgjidhje (neni 54) të kësaj marrëveshjeje, ose në një procedurë për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve (neni 50).

6. Paragrafi 1 nuk zbatohet, në lidhje me zgjidhjen e mosmarrëveshjeve apo çështjeve të tjera ndërmjet Italisë dhe Komisionit.

Neni 50**Masat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve**

1. Çdo mosmarrëveshje në lidhje me marrëveshjen që përfshin Shqipërinë dhe Italinë ose Komisionin, ose të dyja, e cila nuk mund të zgjidhet brenda një periudhe gjashtëmujore përmes konsultimeve ndërmjet palëve, të parashikuara në nenin 49, mund të zgjidhet me anë të arbitrazhit, me kërkesë të njëres prej palëve.

Megjithatë, Gjykata e Drejtësisë ka kompetencën ekskluzive, lidhur me interpretimin dhe zbatimin e legjislacionit të BE-së.

2. Secila palë cakton një arbitër, brenda 30 ditëve nga kërkesa për arbitrazh. Në pamundësi të kësaj gjëje, secila palë mund t'i kërkojë Sekretarit të Përgjithshëm të Gjykatës së Përhershme të

Arbitrazhit (Hagë) që të caktojë një arbitër të dytë. Dy arbitrat, nga ana e tyre, caktojnë një arbitër të tretë, brenda 30 ditëve. Në pamundësi të kësaj gjëje, secila palë mund t'i kërkojë Sekretarit të Përgjithshëm të Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit që të caktojë një arbitër të tretë.

Kur një mosmarrëveshje përfshin Komisionin dhe Italinë, nga njëra anë, si dhe Shqipërinë, nga ana tjetër, dhe kur Komisioni dhe Italia po veprojnë bashkërisht, atëherë Komisioni dhe Italia caktojnë një arbitër të përbashkët.

3. Me përjashtim të rasteve kur arbitrat vendosin ndryshe, zbatohet procedura e përcaktuar në Rregullat e Arbitrazhit, të vitit 1996, të Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit për Organizatat Ndërkombëtare dhe Shtetet.

Vendimi i arbitrave merret me shumicë të anëtarëve, brenda një periudhe 3-mujore.

Kur gjatë procedurave të arbitrazhit ngrihet një çështje, lidhur me interpretimin e legjislacionit të BE-së, arbitrat do të pezullojnë procedurat dhe do t'i kërkojnë një gjykatë në Itali që të referojë një ose disa çështje pranë Gjykatës së Drejtësisë të BE-së, me qëllim marrjen e një vendimi paraprak, në përputhje me nenin 267 të TFBE-së.

4. Secila palë është e detyruar të marrë masat e nevojshme për zbatimin e vendimit të arbitrave.

5. Kërkesa për ndjekjen e procedurave të arbitrazhit, sipas paragrafit 1, nuk përbën dhe nuk interpretohet si heqje dorë nga privilegjet ose imunitetet që iu takojnë palëve.

6. Paragrafët 1 deri në 4 nuk zbatohen për marrëdhëniet ndërmjet Komisionit dhe Italisë.

Neni 51

Mosmarrëveshjet me palët e treta

1. Pa cenuar juridiksionin e një gjykate të caktuar në një kontratë subvencionimi, të parashikuar në nenin 22, paragrafi 6 të rregullores (BE) 2021/1059, si gjykata kompetente për mosmarrëveshjet që lindin nga një kontratë ndërmjet Autoritetit Menaxhues dhe përfituesve në Shqipëri, BE-ja gëzon imunitet nga paditë në territorin e Shqipërisë, duke përfshirë nga arbitrazhi, përveçse siç parashikohet në nenin 50 të kësaj marrëveshjeje, si dhe nga proceset ligjore të lidhura me një mosmarrëveshje ndërmjet Komisionit dhe/ose Shqipërisë dhe një pale të tretë, ose ndërmjet palëve të treta, e cila lidhet drejtpërdrejt ose tërthorazi me

ofrimin e mbështetjes financiare për Shqipërinë, në kuadër të Programit dhe sipas kësaj marrëveshjeje, me përjashtim të rasteve kur BE-ja ka hequr dorë shprehimisht nga imuniteti përkatës.

2. Shqipëria, në çdo procedurë ligjore ose administrative përpara një gjykate, tribunali ose instance administrative në Shqipëri, duhet ta ruajë këtë imunitet dhe të mbajë një qëndrim që merr plotësisht në konsideratë interesat e BE-së. Kur është e nevojshme, Shqipëria dhe Komisioni vijnë me konsulta më të gjera sipas nenit 49, lidhur me qëndrimin që duhet të mbajnë.

Neni 52

Ndryshimet e kësaj marrëveshjeje

1. Çdo ndryshim i kësaj marrëveshjeje, duke përfshirë zëvendësimin e një dispozite të saj, e cila është e pavlefshme ose është shpallur e pavlefshme, si dhe plotësimin e çdo mangësie të paqëllimshme, bëhet me shkrim dhe çdo ndryshim i marrëveshjes duhet të dakordësohet nga të gjitha palët.

2. Ndryshimet e paraqitura me shkrim do të marrin formën e një letërkëmbimi, pas dakordësisë së të gjitha palëve.

3. Pala që kërkon ndryshimin, e dorëzon kërkesën pranë palëve të tjera, minimumi tre muaj përpara se ndryshimi të parashikohet të hyjë në fuqi, me përjashtim të rasteve që janë të justifikuara siç duhet nga pala kërkuuese dhe që pranohen nga palët e tjera.

Neni 53

Pezullimi i kësaj marrëveshjeje

1. Kjo marrëveshje mund të pezullohet nga secila palë:

a) nëse një nga palët shkel një detyrim, në kuadër të kësaj marrëveshjeje;

b) në rast të shkeljes së një detyrimi ligjor ndërkombëtar nga pala tjetër/njëra prej palëve, veçanërisht të atyre që lidhen me respektimin e të drejtave të njeriut, parimet demokratike dhe sundimin e ligjit;

c) në rastet e rënda të korrupsionit, me kusht që ato të kenë një ndikim sistemik në zbatimin e Programit apo të projekteve individuale;

d) në rast se BE-ja miraton masa kufizuese kundrejt Shqipërisë;

e) kur Komiteti i Monitorimit nuk ka qenë në gjendje të marrë një vendim, në përputhje me nenin 11; ose

f) kur Komiteti i Monitorimit ka rënë dakord për ndërprerjen e Programit, në përputhje me nenin 12 të rregullores (BE) 2021/1059;

g) në rastin e një *force majeure* që ndikon në zbatimin e Programit.

“*Force majeure*” është çdo situatë ose ngjarje e paparashikueshme dhe e jashtëzakonshme përtej kontrollit të palëve, që i pengon ato në përmbushjen e detyrimeve të tyre, që nuk i atribuohet një gabimi apo neglizhence nga ana e tyre (ose nga ana e kontraktorëve, agjentëve apo punonjësve të tyre) dhe që rezulton e pakapërcyeshme pavarësisht të gjithë kujdesit të duhur të ushtruar.

Defektet në pajisje ose materiale apo vonesat në vënien e tyre në dispozicion, mosmarrëveshjet në punë, grevat ose vështirësitë financiare nuk mund të përdoren si *force majeure*.

Një palë që ngre pretendimin për *force majeure* duhet të informojë palën tjetër pa vonesë, duke deklaruar natyrën, kohëzgjatjen e mundshme dhe efektet e parashikueshme të problemit, si dhe të marrë çdo masë për minimizimin e dëmit të mundshëm.

Asnjëra nga palët nuk mund të konsiderohet përgjegjëse për shkelje të detyrimeve të saj, sipas kësaj marrëveshjeje, nëse pengohet në përmbushjen e tyre për shkak të një *force majeure*, me kusht që të marrë masat për të minimizuar çdo dëm të mundshëm dhe që palët e tjera të informohen siç duhet.

Palët e tjera bien dakord se ekziston një situatë e *forës majeure* ose nisin konsultimet sipas nenit 49, ose bëjnë një njoftim sipas paragrafit 2.

2. Çdo palë njofton palët e tjera rreth qëllimit të saj për të pezulluar marrëveshjen, duke paraqitur justifikimin e duhur. Pezullimi hyn në fuqi 45 ditë pas datës ose njoftimit ose menjëherë pas njoftimit në rastin e aplikimit të masave kufizuese të BE-së. Data e hyrjes në fuqi të pezullimit shërben si datë referencë për qëllimet e këtij neni.

3. Çdo palë mund të marrë çdo masë të nevojshme paraprake para hyrjes në fuqi të pezullimit.

Përpara njoftimit dhe hyrjes në fuqi të pezullimit, si dhe gjatë periudhës së pezullimit, palët mund të diskutojnë masat e përshtatshme për të shmangur ose hequr pezullimin.

4. Menjëherë pas hyrjes në fuqi të pezullimit, alokimet financiare të BE-së dhe kontributi i vendit të tretë (bashkëfinancimi kombëtar), të përmendura në nenin 4, nuk do të jenë më të detyrueshme.

5. Pezullimi mund të hiqet në rastet kur palët konstatojnë se është rivendosur përputhshmëria me marrëveshjen.

6. Kur palët konstatojnë se nuk është rivendosur përputhshmëria me marrëveshjen, atëherë pezullimi mbetet në fuqi ose marrëveshja mund të zgjidhet në përputhje me nenin 54.

Neni 54

Zgjidhja e kësaj marrëveshjeje

1. Kur pezullimi i kësaj marrëveshjeje nuk është hequr brenda një periudhe maksimale prej 180 ditësh, çdo palë mund të paraqesë qëllimin e saj për zgjidhjen e marrëveshjes. Zgjidhja e marrëveshjes hyn në fuqi 45 ditë pas datës së njoftimit, përveçse kur bihet dakord ndryshe.

2. Në rastin e ndërprerjes së Programit, në përputhje me nenin 11, çdo palë mund të paraqesë kërkesën e saj për zgjidhjen e kësaj marrëveshjeje përpara se të përfundojë periudha e ekzekutimit.

3. BE-ja ka të drejtën ta zgjidhë këtë marrëveshje nëse Shqipëria nuk jep kontributin e saj, në përputhje me nenin 4, paragrafi 5 dhe paraqet qëllimin e tij për zgjidhjen e marrëveshjes. Zgjidhja e marrëveshjes hyn në fuqi 45 ditë pas datës së njoftimit, përveçse kur bihet dakord ndryshe.

Shqipëria ka të drejtën ta zgjidhë këtë marrëveshje nëse BE-ja nuk përmbush detyrimet e saj të parashikuara në nenin 4, paragrafi 3 të kësaj marrëveshjeje.

4. Në rastet e përmendura në paragrafët 2 dhe 3, kjo marrëveshje zgjidhet në datën e rënë dakord nga të tria palët.

5. Data e zgjidhjes së marrëveshjes shërben si datë referencë për qëllimet e këtij neni.

6. Pas zgjidhjes së kësaj marrëveshjeje, alokimi financiar i përmendur në nenin 4 nuk është më i detyrueshëm, përveçse kur pezullimi ka ndodhur përpara zgjidhjes. Në këtë rast, data referencë do të jetë data e dhënë në nenin 53, paragrafi 2.

7. Në rast se palët nuk bien dakord mbi datën e përfundimit të periudhës së ekzekutimit përpara përfundimit të periudhës së parashikuar në nenin 6, atëherë kjo marrëveshje do të zgjidhet pesë vite pas

datës së një njoftimi të bërë në përputhje me paragrafët 1, 2 dhe 3.

Neni 55
Depozitari

Komisioni është depozitari i kësaj marrëveshjeje.

Neni 56
Komponentët e kësaj marrëveshjeje

Shtojcat në vijim janë pjesë përbërëse të kësaj marrëveshjeje:

- Plani i financimit (shtojca I); dhe
- Rregullat e prokurimit publik (shtojca II).

Neni 57
**Lidhja, hyrja në fuqi dhe zbatimi i
përkohshëm i kësaj marrëveshjeje**

1. Kjo marrëveshje konsiderohet e lidhur në datën e nënshkrimit të saj nga pala e fundit.

2. Kjo marrëveshje hyn në fuqi në datën e marrjes së njoftimit të fundit me shkrim, përmes të cilit palët njoftojnë njëra-tjetrën, në kanale diplomatike, mbi përfundimin e procedurave të tyre të brendshme ligjore, të nevojshme për hyrjen në fuqi të marrëveshjes.

3. Palët bien dakord që të zbatojnë përkohësisht dispozitat në vijim, duke filluar nga data e lidhjes së marrëveshjes:

- Nenet 7 deri në 9;
- Neni 12, paragrafët 1 deri në 4;
- Nenet 13 deri në 15;
- Neni 26, paragrafi 2;

- Nenet 35 deri në 41;
- Nenet 46 dhe 49;
- Nenet 56 dhe 57;

nënshkruar në tre kopje origjinale, nga një për secilën palë, në gjuhën angleze.

Nënshkruar për dhe në emër të Komisionit:
Themis Christophidou
Drejtor i Përgjithshëm,
Drejtoria e Përgjithshme për
Politikat Rajonale dhe Urbane
Bruksel, datë
(nënshkrimi)

Nënshkruar për dhe në emër të qeverisë së Republikës së Shqipërisë:
Jona Suli
Drejtor i Përgjithshëm,
Agjencia Shtetërore e
Programimit Strategjik
dhe Koordinimit të
Ndihmës (SASPAC)
Koordinator Kombëtar i
IPA-s
Tiranë, datë
(nënshkrimi)

Nënshkruar për dhe në emër të Republikës së Italisë
Rajoni Emilia-Romagna
Direzione Generale Risorse,
Europa, Innovazione e Istituzioni
Përfaqësuar ligjërisht nga kreu
i Autoritetit Menaxhues i
Programit “Interreg IPA
Adriatik-Jon” 2021–2027
- Vendimi zbatues i
Komisionit Evropian
C(2022)8953, datë 30.11.2022,
CCI 2021TC16IPTN001 “Për
programin (Interreg VI-B)
IPA Adriatik-Jon
(ADRION)”
Francesco Raphael Frieri
Bolonja, datë
(nënshkrimi)

MF – ADRION 2021–2027 – Shqipëri

SHTOJCA I

Tabela 1: Fondet e miratuara financiare, sipas vitit (në euro)

Fondi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totali
Fondet Interreg	0,00	23 136 337,00	23 638 886,00	23 985 886,00	24 421 458,00	20 547 305,00	20 958 643,00	136 688 515,00
Totali	0,00	23 136 337,00	23 638 886,00	23 985 886,00	24 421 458,00	20 547 305,00	20 958 643,00	136 688 515,00

Tabela 2: Totali i fondeve të miratuara financiare, të ndara sipas fondit dhe bashkëfinancimit kombëtar (në euro)

Objektivi i politikës	Prioriteti	Fondi	Baza për llogaritjen e mbështetjes së BE-së (kosto totale legjitime ose kontributi publik)	Kontributi i BE-së (a)=(a1)+(a2)	Ndarja treguese e kontributit të BE-së		Kontributi kombëtar (b)=(c)+(d)	Ndarja treguese e kontributit kombëtar		Totali (e)=(a)+(b)	Norma e bashkëfinancimit (f)=(a)/(e)	Kontributet nga vendet e treta
					Pa asistencë teknike (AT), në përputhje me nenin 27, paragrafi 1 (a1)	Për asistencë teknike (AT), në përputhje me nenin 27, paragrafi 1 (a2)		Kontributi kombëtar publik (c)	Kontributi kombëtar privat (d)			
1	1	Fondet Interreg	Kosto totale legjitime	39 639 670,00	36 036 064,00	3 603 606,00	6 995 236,00	5 596 189,00	1 399 047,00	46 634 906,00	84,9999997856%	0,00
2	2	Fondet Interreg	Kosto totale legjitime	73 811 797,00	67 101 634,00	6 710 163,00	13 025 612,00	10 420 490,00	2 605 122,00	86 837 409,00	84,9999992515%	0,00
3	3	Fondet Interreg	Kosto totale legjitime	12 301 967,00	11 183 607,00	1 118 360,00	2 170 936,00	1 736 749,00	434 187,00	14 472 903,00	84,9999961998%	0,00
6	4	Fondet Interreg	Kosto totale legjitime	10 935 081,00	9 940 983,00	994 098,00	1 929 721,00	1 929 721,00	0,00	12 864 802,00	84,9999945588%	0,00
		Totali Fondet Interreg		136 688 515,00	124 262 288,00	12 426 227,00	24 121 505,00	19 683 149,00	4 438 356,00	160 810 020,00	84,9999987563%	0,00
		Totali i përgjithshëm		136 688 515,00	124 262 288,00	12 426 227,00	24 121 505,00	19 683 149,00	4 438 356,00	160 810 020,00	84,9999987563%	0,00

MF – ADRION 2021–2027 - Shqipëri

SHTOJCA II

Prokurimi publik

A. Dispozitat e përgjithshme

1. Parimet e zbatueshme për kontratat dhe objektet (pasqyron nenin 160 të Direktivës Omnibus)

1. Të gjitha kontratat e financuara nga një kontratë granti respektojnë parimet e transparencës, proporcionalitetit, trajtimit të barabartë dhe mosdiskriminimit.

2. Të gjitha kontratat duhet të jenë pjesë e një procedure konkurruese sa më të gjerë që të jetë e mundur, përveçse kur përdoret procedura me negociim. Vlera e përllogaritur e një kontrate nuk duhet të përcaktohet duke pasur si qëllim anashkalimin e rregullave të zbatueshme dhe nuk duhet të ndahet për të anashkaluar rregullat e zbatueshme. Përfituesi i grantit e ndan një kontratë në lote, kur është e përshtatshme, duke marrë në konsideratë konkurrencën e gjerë.

2. Kontratat e kombinuara dhe fjalori i përbashkët i prokurimit (pasqyron nenin 162 të Direktivës Omnibus)

1. Një kontratë e përzier që mbulon dy ose më shumë lloje prokurimi (punët, furnizimet ose shërbimet) jepet në përputhje me dispozitat e zbatueshme sipas llojit të prokurimit që karakterizon objektin kryesor të kontratës në fjalë.

2. Në rastin e kontratave të përziera për furnizimet dhe shërbimet, objekti kryesor përcaktohet duke krahasuar vlerat e furnizimeve ose shërbimeve përkatëse.

Faqe | 17734

3. Çdo referencë për nomenklaturat në kontekstin e prokurimit bëhet duke përdorur Fjalorin e Përbashkët të Prokurimit (FPP).

3. Masat e publikimit (pasqyron nenin 163 të Direktivës Omnibus, si dhe pragjet e nenit 178.1 dhe pikës 5, të shtojcës I të kësaj rregulloreje)

1. Për procedurat me vlerë të barabartë ose më të madhe se 300 000 euro në rastin e kontratave të shërbimit dhe furnizimit, apo me vlerë të barabartë ose më të madhe se 5 000 000 euro në rastin e kontratave të punëve, përfituesi i grantit publikon në *Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian*:

a) një njoftim të kontratës, me qëllim nisjen e një procedure, përveçse në rastin e procedurës me negociim;

b) një njoftim për dhënien e kontratës ku paraqiten rezultatet e procedurës.

2. Procedurat që kanë një vlerë më të ulët se pragjet e përmendura më sipër komunikohen përmes mjeteve të përshtatshme. Krahas komunikimit të parashikuar në paragrafin 1, procedurat e prokurimit mund të komunikohen edhe në një mënyrë tjetër, në veçanti në formë elektronike. Këto komunikime duhet t'i referohen njoftimit të publikuar në *Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian*, nëse njoftimi është publikuar, dhe nuk duhet t'i paraprijnë publikimit të këtij njoftimi, i cili në vetvete është autentik.

Ky komunikim nuk paraqet asnjë diskriminim ndërmjet kandidatëve apo ofertuesve dhe as nuk përmban detaje të tjera përveç atyre në njoftimin e kontratës, nëse ky njoftim është publikuar.

3. Informacione të caktuara për dhënien e kontratës mund të mos publikohen në rast se publikimi i tyre do të pengonte zbatimin e ligjit ose

do të ishte në kundërshtim me interesin publik, do të dëmtonte interesat tregtare legjitime të operatorëve ekonomikë ose mund të cenonte konkurrencën e drejtë midis tyre.

B. Llojet e procedurave

4. Procedurat e prokurimit *(pasqyron nenin 164 të Direktivës Omnibus)*

1. Procedurat e prokurimit për dhënien e kontratave të koncesionit ose kontratave publike, duke përfshirë kontratat kuadër, marrin një nga format në vijim:

- a) procedurë e hapur;
- b) procedurë e kufizuar;
- c) procedurë me negociim, duke përfshirë pa publikim paraprak;
- d) procedurë konkurruese me negociim;
- e) procedura që përfshijnë një thirrje për shprehje të interesit.

2. Në procedurat e hapura, çdo operator ekonomik i interesuar mund të paraqesë një ofertë.

3. Në procedurat e kufizuara dhe procedurat konkurruese me negociim, çdo operator ekonomik mund të dorëzojë një kërkesë për pjesëmarrje, duke dhënë informacionin e kërkuar nga përfituesi i grantit. Përfituesi i grantit fton të gjithë kandidatët, të cilët përmbushin kriteret e përzgjedhjes dhe nuk janë në asnjë prej situatave të përjashtimit ose refuzimit, të përmendura në nenin 136, paragrafi 1 dhe nenin 141, paragrafi 1 të Rregullores Financiare⁶, që të paraqesin një ofertë.

Pavarësisht nënparagrafit të parë, përfituesi i grantit mund të kufizojë numrin e kandidatëve që do të ftohen për të marrë pjesë në procedurë, bazuar në kriteret e përzgjedhjes objektive dhe jodiskriminuese, të cilat bëhen të ditura në njoftimin e kontratës ose në thirrjen për shprehjen e interesit. Numri i kandidatëve të ftuar duhet të jetë i mjaftueshëm për të garantuar një konkurrencë reale.

4. Në të gjitha procedurat që përfshijnë negociim, përfituesi i grantit negocion ofertën fillestare, si dhe çdo ofertë pasuese ose pjesë të tyre me ofertuesit, me përjashtim të ofertës përfundimtare, me qëllim përmirësimin e përmbajtjes së tyre. Kërkesat minimale dhe kriteret e specifikuar në dokumentet e prokurimit nuk janë objekt negociimi. Një përfitues granti mund të japë një kontratë në bazë të ofertës

fillestare pa negociim në rast se ka specifikuar në dokumentet e prokurimit se rezervon mundësinë për ta bërë diçka të tillë.

5. Përfituesi i grantit mund të përdorë:

a) procedurën e hapur ose të kufizuar për çdo blerje;

b) procedurat që përfshijnë një thirrje për shprehje të interesit për kontratat me vlerë më të ulët se pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce, për të parazgjedhur kandidatët që do të ftohen për të dorëzuar oferta në përgjigje të ftesave të ardhshme të kufizuara për oferta ose për të përgatitur një listë me operatorët ekonomikë që do të ftohen për të paraqitur kërkesa për pjesëmarrje, ose për dorëzimin e ofertave;

c) procedurën konkurruese me negociim ose dialogun konkurrues për kontratat e koncesionit, për kontratat e shërbimit për shërbimet sociale dhe shërbime të tjera specifike⁷, në rastet kur janë dorëzuar vetëm oferta të parregullta ose të papranueshme në përgjigje të një procedure të hapur apo të kufizuar pasi ka përfunduar procedura fillestare, si dhe në rastet kur diçka e tillë justifikohet nga rrethanat specifike të lidhura, ndër të tjera, me natyrën ose kompleksitetin e objektit të kontratës, apo me llojin specifik të kontratës;

d) procedurën me negociim për kontratat me vlerë më të ulët se pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce, ose procedurën me negociim pa publikim paraprak për raste të caktuara blerjesh [që nuk bëjnë pjesë në fushën e zbatimit të direktivës 2014/24/BE] apo në rrethana të jashtëzakonshme të përcaktuara qartë.

5. Pragjet dhe procedurat *(pasqyron pikën 38, të shtojcës I, të Direktivës Omnibus)*

1. Procedurat e prokurimit në fushën e veprimeve të jashtme janë, si në vijim:

- a) procedura e kufizuar, siç parashikohet në pikën 4.1.b të kësaj shtojce;
- b) procedura e hapur, siç parashikohet në pikën 4.1.a të kësaj shtojce;
- c) procedura e hapur lokale;
- d) procedura e thjeshtuar.

2. Bazuar në pragjet përkatëse, procedurat e prokurimit përdoren si në vijim:

⁶ Rregullorja (BE, Euratom) 2018/1046 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 18 korrik 2018, "Për rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të Bashkimit Evropian".

⁷ Siç përmendet në shtojcën XIV të Direktivës 2014/24/BE.

a) procedura e hapur ose e kufizuar mund të përdoret për:

i. kontratat e shërbimit dhe të furnizimit dhe kontratat e koncesionit të shërbimeve, me vlerë prej të paktën 300 000 euro;

ii. kontratat e punëve dhe kontratat e koncesionit të punëve, me vlerë prej të paktën 5 000 000 euro;

b) procedura e hapur lokale mund të përdoret për:

i. kontratat e furnizimit me vlerë nga 100 000 euro deri në 300 000 euro;

ii. kontratat e punëve dhe kontratat e koncesionit të punëve, me vlerë nga 300 000 euro deri në 5 000 000 euro;

c) procedura e thjeshtuar mund të përdoret për:

i. kontratat e shërbimit, kontratat e koncesionit të shërbimeve, kontratat e punëve dhe kontratat e koncesionit të punëve, me vlerë nën 300 000 euro;

ii. kontratat e furnizimit, me vlerë nën 100 000 euro;

d) kontratat me vlerë më të ulët ose të barabartë me 20 000 euro mund të jepen mbi bazën e një oferte të vetme;

e) pagesat me vlerë më të ulët ose të barabartë me 2500 euro për zërat e shpenzimeve mund të realizohen thjesht si pagesa faturash, pa qenë e nevojshme të merret një ofertë paraprake.

3. Në procedurën e kufizuar, të përmendur në germën “a”, të nënparagrafit 1, njoftimi i kontratës specifikon numrin e kandidatëve që do të ftohen për të paraqitur oferta. Në rastin e kontratave të shërbimeve ftohen të paktën katër kandidatë. Numri i kandidatëve që lejohet të paraqesin oferta duhet të jetë i mjaftueshëm për të garantuar një konkurrencë reale. Lista e kandidatëve të përzgjedhur publikohet në faqen e internetit të përfituesit të grantit.

Nëse numri i kandidatëve që plotësojnë kriteret e përzgjedhjes ose nivelet minimale të kapacitetit është më i ulët se numri minimal, përfituesi i grantit mund të ftojë për të paraqitur oferta vetëm ata kandidatë që përmbushin kriteret për dorëzimin e një oferte.

4. Në kuadër të procedurës së hapur lokale, të përmendur në germën “c”, të nënparagrafit 1, njoftimi i kontratës publikohet minimalisht në gazetën zyrtare të shtetit marrës ose në format të barasvlershëm për ftesat lokale për oferta.

5. Në kuadër të procedurës së thjeshtuar të përmendur në germën “d”, të nënparagrafit 1, autoriteti kontraktor harton një listë me të paktën tre ofertues të përzgjedhur prej tij, pa publikuar një

njoftim. Ofertuesit për procedurën e thjeshtuar mund të përzgjidhen nga lista e operatorëve ekonomikë të përmendur në germën “b”, të pikës 9.1, e cila bëhet e ditur përmes një thirrjeje për shprehje të interesit.

Nëse, pas konsultimit të ofertuesve, autoriteti kontraktor merr vetëm një ofertë të vlefshme nga aspekti administrativ dhe teknik, atëherë kontrata mund të jepet me kusht që të përmbushen kriteret për dhënien e saj.

6. Për sa i përket shërbimeve ligjore që nuk mbulohen në germën “h”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 12.1, autoriteti kontraktor mund të përdorë procedurën e thjeshtuar, pavarësisht vlerës së përlogaritur të kontratës.

6. Përdorimi i procedurës me negociim pa publikim paraprak të njoftimit të kontratës
(pasqyron pikën 11, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Kur përfituesi i grantit përdor procedurën me negociim pa publikim paraprak të njoftimit të kontratës, ai respekton masat e negociimit të përcaktuara në pikën 7. Përfituesi i grantit mund të përdorë procedurën me negociim pa publikim paraprak të njoftimit të kontratës, pavarësisht vlerës së përlogaritur të kontratës, në rastet në vijim:

a) kur nuk janë dorëzuar oferta apo oferta të përshtatshme ose kur nuk janë dorëzuar kërkesa për pjesëmarrje apo kërkesa të përshtatshme për pjesëmarrje, siç parashikohet në nënparagrafin 2, të pikës 6.2, në përgjigje të një procedure të hapur ose procedure të kufizuar pas përfundimit të kësaj procedure, me kusht që dokumentet origjinale të prokurimit të mos jenë ndryshuar në mënyrë thelbësore;

b) kur punët, furnizimet ose shërbimet mund të ofrohen nga vetëm një operator ekonomik, sipas kushteve të përcaktuara në pikën 28.3, si dhe për një nga arsyet në vijim:

i. qëllimi i prokurimit është krijimi ose blerja e një vepre arti, ose e një performance artistike unike;

ii. për arsye teknike, nuk ka konkurrencë;

iii. duhet të garantohet mbrojtja e të drejtave ekskluzive, duke përfshirë të drejtat e pronësisë intelektuale;

c) nëse është jashtëzakonisht e nevojshme në rastet kur, për arsye të urgjencës ekstreme, të shkaktuar nga ngjarje të paparashikueshme, është e pamundur të respektohen afatet kohore të përcaktuara në pikën 22 të kësaj shtojce dhe kur

argumentimi i kësaj urgjence ekstreme nuk mund t'i atribuohet autoritetit kontraktor;

d) për punët ose shërbimet e reja që kanë të bëjnë me përsëritje të punëve apo shërbimeve të ngjashme që i janë besuar një operatori ekonomik, të cilit i është dhënë një kontratë fillestare nga i njëjti përfitues i grantit, me kusht që këto punë ose shërbime të përputhen me projektin bazë për të cilin është dhënë kontrata fillestare pas publikimit të njoftimit të kontratës, sipas kushteve të përcaktuara në nënparagrafin 4;

e) për kontratat e furnizimit:

i. për furnizime shtesë, të cilat kanë si qëllim zëvendësimin e pjesshëm të furnizimeve ose instalimeve apo shtimin e furnizimeve, ose instalimeve ekzistuese, në rastet kur një ndryshim i furnizuesit do të detyronte autoritetin kontraktor që të merrte furnizime me karakteristika të ndryshme teknike, të cilat do të rezultojnë në papërputhshmëri ose në vështirësi teknike joproporcionale në procedurat e shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes; në rastet kur institucionet e Bashkimit Evropian japin kontrata për llogari të tyre, kohëzgjatja e këtyre kontratave nuk i tejkalon tre vjet;

ii. kur produktet janë prodhuar vetëm për qëllime kërkimore, eksperimentimi, studimi ose zhvillimi; megjithatë, këto kontrata nuk përfshijnë prodhimin në masë për të arritur sukses tregtar ose për të rikuperuar kostot e kërkimit dhe të zhvillimit;

iii. për furnizimet e kuotuar dhe të blera në tregun e lëndëve të para dhe produkteve primare;

iv. për blerjet e furnizimeve me kushte veçanërisht të favorshme nga një operator ekonomik që po likuidon përfundimisht veprimtaritë e tij tregtare ose nga likuiduesit në një procedurë falimentimi, një marrëveshje me kreditorët, ose një procedurë e ngjashme sipas legjislacionit të brendshëm;

f) për kontratat e ndërtimit, pas studimit të tregut lokal;

g) për kontratat, për një nga rastet e mëposhtme:

i. përfaqësimin ligjor nga një avokat në procedurat e arbitrazhit ose pajtimit, ose procedurat gjyqësore;

ii. konsulencën ligjore që jepet në përgatitjen e procedurave të përmendura në pikën “i” ose kur ka një tregues të qartë dhe probabilitet të lartë që çështja me të cilën lidhet konsulenca të bëhet subjekt i këtyre procedurave, me kusht që konsulenca të jepet nga një avokat;

iii. shërbimet e arbitrazhit dhe pajtimit;

iv. shërbimet e certifikimit dhe autentifikimit të dokumenteve, të cilat duhet të ofrohen nga noterët;

2. Një ofertë konsiderohet e papërshtatshme kur ajo nuk lidhet me objektin e kontratës ndërsa kërkesa për pjesëmarrje konsiderohet e papërshtatshme kur operatori ekonomik është në një situatë përjashtuese ose nuk përmbush kriteret e përzgjedhjes.

3. Përjashtimet e përcaktuara në germën “b”, pikat “ii” dhe “iii”, të nënparagrafit 1, zbatohen vetëm kur nuk ekziston asnjë alternativë ose zëvendësim i arsyeshëm dhe mungesa e konkurrencës nuk vjen si rezultat i një ngushtimi artificial të parametrave gjatë përcaktimit të prokurimit.

4. Në rastet e përmendura në germën “e”, të nënparagrafit 1, projekti bazë duhet të tregojë nivelin e punëve ose shërbimeve të mundshme të reja dhe kushtet sipas të cilave do të jepen. Sapo projekti bazë të shpallet pjesë e prokurimit duhet të njoftohet përdorimi i mundshëm i procedurës me negociim dhe kosto e përgjithshme e përllogaritur e punëve ose shërbimeve vijuese duhet të merret në konsideratë gjatë zbatimit të pragjeve të përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce.

7. Përdorimi i procedurës konkurruese me negociim (*pasqyron pikën 12.1, germa “b” dhe pikën 6.5, të shtojcës I, si dhe nenin 164.4 të Direktivës Omnibus; pikat 12.2 dhe 12.3*)

1. Kur përfituesi i grantit përdor procedurën konkurruese me negociim, ai duhet të marrë në konsideratë masat e negociimit në vijim:

a) përfituesi i grantit negocion ofertën fillestare, si dhe çdo ofertë pasuese ose pjesë të tyre me ofertuesit, me përjashtim të ofertës përfundimtare, me qëllim përmirësimin e përmbajtjes së tyre. Kërkesat minimale dhe kriteret e specifikuar në dokumentet e prokurimit nuk janë objekt negociimi;

b) gjatë një negociimi, përfituesi i grantit garanton trajtim të barabartë për të gjithë ofertuesit;

c) një negociim mund të realizohet në fazë të njëpasnjëshme për të reduktuar numrin e ofertave që do të negociohen, duke zbatuar kriteret e dhënies së kontratës, të specifikuar në dokumentet e prokurimit. Përfituesi i grantit përcakton nëse do e përdorë këtë opsion në dokumentet e prokurimit;

d) Një përfituesi i grantit mund të japë një kontratë në bazë të ofertës fillestare pa negociim në rast se ka specifikuar në dokumentet e prokurimit se rezervon mundësinë për ta bërë diçka të tillë.

2. Një ofertë konsiderohet e parregullt në një nga rastet e mëposhtme:

- a) kur nuk përmbush kërkesat minimale të specifikuar në dokumentet e prokurimit;
- b) kur nuk përmbush kërkesat e dorëzimit, të përcaktuara në pikën 8 të kësaj shtojce;
- c) kur ofertuesi refuzohet;
- d) kur përfituesi i grantit ka deklaruar se oferta është anomalisht e ulët.

3. Një ofertë konsiderohet e papranueshme në një nga rastet e mëposhtme:

- a) kur çmimi i ofertës tejkalon buxhetin maksimal të përfituesit të grantit, të përcaktuar dhe të dokumentuar përpara nisjes së procedurës së prokurimit;
- b) kur oferta nuk përmbush nivelet minimale të cilësisë, të parashikuara në kriteret për dhënien e kontratës.

8. Përdorimi i procedurës me negociim për kontratat e shërbimit, furnizimit dhe punëve *(pasqyron pikën 39 të Direktivës Omnibus)*

1. Përfituesit e grantit mund të përdorin procedurën me negociim me një ofertë të vetme, në rastet në vijim:

- a) kur shërbimet u janë besuar organeve të sektorit publik ose shoqatave apo institucioneve jofitimprurëse dhe kanë lidhje me aktivitete të natyrës institucionale, ose janë të projektuara për të ofruar asistencë për personat në fushën sociale;
- b) kur procedura e dorëzimit të ofertave ka rezultuar e pasuksesshme, pra kur nuk janë marrë oferta cilësore dhe/ose të përshtatshme nga pikëpamja financiare. Në këtë rast, pas anulimit të procedurës së dorëzimit të ofertave, përfituesi i grantit mund të negociojë me një ose disa ofertues të përzgjedhur prej tij, nga grupi i ofertuesve që morën pjesë në ftesën për dorëzimin e ofertave, me kusht që dokumentet e prokurimit të mos jenë ndryshuar në mënyrë thelbësore;
- c) kur duhet lidhur një kontratë e re pas zgjidhjes së parakohshme të një kontrate ekzistuese.

2. Për qëllime të germës “c”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 7, operacionet e kryera gjatë një krize konsiderohen se përmbushin kushtin e urgjencës ekstreme. Përfituesi i grantit përcakton ekzistencën e një situatë të urgjencës ekstreme dhe shqyrton rregullisht vendimin e tij/saj, duke marrë në konsideratë parimin e menaxhimit të qëndrueshëm financiar.

3. Aktivitetet e natyrës institucionale, të përmendura në germën “a”, të pikës 8, përfshijnë shërbimet e lidhura drejtpërdrejt me misionin statutor të organeve të sektorit publik.

9. Procedura që përfshin një thirrje për shprehje të interesit *(pasqyron pikat 13.1, 13.2, 29.3 dhe 40 të shtojcës I të Direktivës Omnibus)*

1. Për kontratat me vlerë më të ulët se pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce, si dhe pa cenuar pikat 6 dhe 7 të kësaj shtojce, përfituesi i grantit mund të përdorë një thirrje për shprehje të interesit për të kryer një nga procedurat e mëposhtme:

- a) për të parazgjedhur kandidatët që do të ftohen për të dorëzuar oferta në përgjigje të ftesave të ardhshme të kufizuara për oferta;
- b) për të përgatitur një listë me operatorët ekonomikë që do të ftohen për të dorëzuar kërkesa për pjesëmarrje ose oferta.

2. Lista e hartuar në vijim të një thirrjeje për shprehje interesi është e vlefshme për maksimumi katër vite nga data e publikimit të njoftimit. Lista e përmendur në nënparagrafin e parë mund të përfshijë nënlistë. Çdo operator ekonomik mund të shprehë interes në çdo kohë, gjatë periudhës së vlefshmërisë së listës, me përjashtim të tre muajve të fundit të kësaj periudhe.

3. Ofertat dhe kërkesat për pjesëmarrje, të cilat janë të përshtatshme sipas pikës 6.2 dhe të cilat nuk janë as të parregullta, sipas pikës 7.2, dhe as të papranueshme, sipas pikës 7.3 të kësaj shtojce, konsiderohen të pranueshme.

4. Duke deroguar nga pika 14.3, për të gjitha procedurat që përfshijnë një kërkesë për pjesëmarrje, specifikimet e ofertës mund të ndahen sipas dy fazave të procedurës dhe faza e parë mund të përmbajë vetëm informacionin e përmendur në germat “a” dhe “P”, të pikës 14.3.

10. Përdorimi i ankandeve elektronike *(pasqyron pikën 22, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)*

1. Përfituesi i grantit mund të përdorë ankandet elektronike ku paraqiten çmime të reja, çmime të ndryshuara me ulje dhe/ose vlera të reja, në lidhje me elemente të caktuara të ofertave.

Përfituesi i grantit e strukturon ankandin elektronik si një proces elektronik përsëritës, që ndodh pas një vlerësimi të plotë fillestar të ofertave, duke mundësuar renditjen e tyre nëpërmjet metodave automatike të vlerësimit.

2. Në procedurat e hapura ose të kufizuara, ose në procedurat konkurruese me negociim, përfituesi i grantit mund të vendosë që dhënia e një kontrate publike të paraprihet nga një ankand elektronik kur dokumentet e prokurimit mund të përcaktohen me saktësi.

Ankandi elektronik bazohet në një nga metodat e dhënies së kontratës, të përcaktuara në pikën 17.4 të kësaj shtojce.

3. Autoriteti kontraktor që vendos të zhvillojë një ankand elektronik e deklaron këtë fakt në njoftimin e kontratës. Dokumentet e prokurimit përfshijnë të dhënat e mëposhtme:

a) vlerat e zërave që do të jenë subjekt i një ankandi elektronik, me kusht që këto zëra të jenë të matshëm dhe të mund të shprehen në shifra ose përqindje;

b) çdo kufi për vlerat që mund të paraqiten sipas specifikimeve në lidhje me objektin e kontratës;

c) informacionin që u vihet në dispozicion ofertuesve gjatë ankandit elektronik dhe, sipas rastit, kohën se kur do t'u vihet në dispozicion;

d) informacionin përkatës, në lidhje me procesin e ankandit elektronik, duke përfshirë faktin nëse është i ndarë në faza dhe mënyrën e mbylljes së procesit, siç përcaktohet në pikën 10.7;

e) kushtet sipas të cilave ofertuesit do të jenë në gjendje të paraqesin një ofertë dhe në veçanti, diferencat minimale që do të nevojiten kur të dorëzohet oferta, sipas rastit;

f) informacionin përkatës, në lidhje me pajisjet elektronike të përdorura, si dhe masat dhe specifikimet teknike për lidhjen.

4. Të gjithë ofertuesit që kanë dorëzuar oferta të pranueshme ftohen në të njëjtën kohë, në mënyrë elektronike, që të marrin pjesë në ankandin elektronik, duke përdorur lidhjet në përputhje me udhëzimet. Ftesa specifikon datën dhe orën e fillimit të ankandit elektronik.

Ankandi elektronik mund të zhvillohet në disa faza të njëpasnjëshme. Ankandi elektronik fillon minimalisht dy ditë pune pas datës së dërgimit të ftesave.

5. Ftesa shoqërohet me rezultatin e një vlerësimi të plotë të ofertës përkatëse. Ftesa specifikon gjithashtu formulën matematike që do të përdoret në ankandin elektronik për të përcaktuar rirenditjet automatike, në bazë të çmimeve të reja dhe/ose vlerave të reja të paraqitura. Kjo formulë përfshin peshën që u është dhënë të gjitha kriterëve të

përzgjedhura për të përcaktuar ofertën më të favorshme nga pikëpamja ekonomike, siç tregohet në dokumentet e prokurimit. Megjithatë, për këtë qëllim, kufijtë reduktohen paraprakisht në një vlerë specifike.

Në rastet kur autorizohen variante, për çdo variant parashikohet një formulë e veçantë.

6. Gjatë çdo faze të një ankandi elektronik, autoriteti kontraktor u komunikon menjëherë të gjithë ofertuesve të paktën informacionin e mjaftueshëm, me qëllim që të verifikojnë renditjet e tyre përkatëse në çdo moment. Kur kjo është treguar paraprakisht, ai mund të komunikojë informacione të tjera që lidhen me çmime ose vlera të tjera që janë paraqitur, si dhe të bëjë të ditur numrin e ofertuesve në çdo fazë specifike të ankandit. Megjithatë, autoriteti kontraktor nuk zbulon identitetet e ofertuesve gjatë asnjë faze të ankandit elektronik.

7. Përfituesi i grantit e mbyll një ankand elektronik në një ose disa nga mënyrat e mëposhtme:

a) në datën dhe orën e caktuar më parë;

b) kur nuk merr më çmime të reja ose vlera të reja që plotësojnë kërkesat në lidhje me diferencat minimale, me kusht që të ketë përcaktuar paraprakisht kohën që do të lejojë të kalojë pas marrjes së ofertës së fundit përpara se të mbyllë ankandin elektronik;

c) kur është arritur numri i caktuar më parë i fazave të ankandit.

8. Pas mbylljes së një ankandi elektronik, autoriteti kontraktor shpall kontratën fituese në bazë të rezultateve të ankandit elektronik.

11. Katalogët elektronikë (*pasqyron pikën 27, të shtojcës I të Direktivës Omnibus*)

1. Kur kërkohet përdorimi i mjeteve elektronike të komunikimit, autoriteti kontraktor mund të kërkojë që ofertat të paraqiten në formatin e një katalogu elektronik ose të përfshijnë një katalog elektronik.

2. Kur pranohet ose kërkohet paraqitja e ofertave në formën e katalogëve elektronikë, autoriteti kontraktor:

a) e konstaton diçka të tillë në njoftimin e kontratës;

b) specifikon në dokumentet e prokurimit të gjithë informacionin e nevojshëm në lidhje me formatin, pajisjet elektronike të përdorura, si dhe masat për lidhjen teknike dhe specifikimet për katalogun.

C. Përgatitja**12. Përgatitja e procedurës së prokurimit**

(pasqyron nenin 166 të Direktivës Omnibus)

1. Përpara nisjes së një procedure prokurimi, përfituesi i grantit mund të realizojë një studim paraprak të tregut, me qëllim që të përgatisë procedurën.

2. Në dokumentet e prokurimit, përfituesi i grantit identifikon objektin e prokurimit, duke ofruar një përshkrim të nevojave të tij dhe të karakteristikave të nevojshme të punëve, furnizimeve ose shërbimeve që do të prokurohen, si dhe specifikon kriteret e zbatueshme të përjashtimit, përzgjedhjes dhe dhënies së kontratës. Autoriteti i përfituesit të grantit specifikon gjithashtu elementet të cilat përcaktojnë kërkesat minimale që duhet të plotësojnë të gjitha ofertat. Kërkesat minimale përfshijnë respektimin e detyrimeve të legjislacionit në fuqi për çështjet mjedisore, sociale dhe të punës, të përcaktuara nga legjislacioni i BE-së, legjislacioni i brendshëm, marrëveshjet kolektive ose nga konventat ndërkombëtare në fuqi për çështjet sociale dhe mjedisore [të renditura në shtojcën X, të Direktivës 2014/24/BE].

13. Prokurimi i përbashkët (përshtatje e thjeshtuar e nenit 165 të Direktivës Omnibus)

1. Kur një kontratë është në interes të dy ose më shumë përfituesve të grantit në të njëjtën veprimtari, si dhe kur ekziston mundësia për të arritur përfitime në aspektin e eficiencës, përfituesit përkatës të grantit mund ta realizojnë procedurën dhe menaxhimin e kontratës vijuese në baza ndërinstitucionale, nën udhëheqjen e njërit prej përfituesve të grantit.

2. Kur një kontratë është e nevojshme për zbatimin e një veprimi të përbashkët ndërmjet një ose disa përfituesve të grantit nga vendet partnere dhe një ose disa përfituesve të grantit nga shtetet anëtare, atëherë procedura e prokurimit mund të realizohet bashkërisht. Dispozitat procedurale që do të zbatohen do të jenë ato të përfituesit të grantit që udhëheq procedurën e prokurimit.

14. Dokumentet e prokurimit (pasqyron pikën 16, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Dokumentet e prokurimit përfshijnë:

a) sipas rastit, njoftimin e kontratës ose masa të tjera komunikimi;

b) ftesën për ofertë;

c) specifikimet e ofertës ose dokumentet përshkruese në rastin e një dialogu konkurrues, duke përfshirë specifikimet teknike dhe kriteret përkatëse;

d) draftin e kontratës bazuar në kontratën tip.

Germa “d”, e nënparagrafit të parë nuk zbatohet në rastet kur, për shkak të rrethanave të jashtëzakonshme dhe të justifikuara siç duhet, kontrata tip nuk mund të përdoret.

2. Në ftesën për ofertë:

a) specifikohen rregullat për paraqitjen e ofertave, duke përfshirë, në veçanti, kushtet që garantojnë konfidencialitetin e tyre deri në momentin e shpalljes, datën dhe orën e afatit përfundimtar të pranimin, si dhe adresën ku duhet të dërgohet apo të dorëzohet ose adresën në internet, në rastin e dorëzimit elektronik;

b) deklarohet se dorëzimi i një oferte nënkupton pranimin e kushteve të përgjithshme të parashikuara në dokumentet e prokurimit dhe se ky dorëzim e bën subjekt të detyrimeve kontraktorin e shpallur fitues, gjatë zbatimit të kontratës;

c) specifikohet periudha e vlefshmërisë së ofertës, e cila nuk mund të jetë subjekt i asnjë ndryshimi;

d) ndalohet çdo lloj komunikimi ndërmjet autoritetit kontraktor dhe ofertuesit gjatë zhvillimit të procedurave, me përjashtim të rasteve të jashtëzakonshme, kur sipas kushteve të parashikuara në pikën 23 të kësaj shtojce, si dhe kur parashikohet një vizitë në terren, specifikohen kushtet e kësaj vizite;

e) specifikohen dëshmitë që vërtetojnë përmbushjen e afatit kohor për pranimin e ofertave;

f) përcaktohet se dorëzimi i një oferte nënkupton pranimin e marrjes së njoftimit të rezultatit të procedurës përmes mjeteve elektronike.

3. Specifikimet e ofertës përbajnë:

a) kriteret e përzgjedhjes dhe të përjashtimit;

b) kriteret për dhënien e kontratës dhe ponderimin e tyre relativ ose kur ponderimi nuk është i mundur për shkaqe objektive, paraqitjen e kriterëve sipas rëndësisë në rend zbritës, që zbatohet edhe për variantet, nëse janë autorizuar në njoftimin e kontratës;

c) specifikimet teknike të përmendura në pikën 16 të kësaj shtojce;

d) kërkesat minimale që duhet të përmbushin variantet, nëse janë të autorizuar;

e) dëshmitë e hyrjes në procedurat e prokurimit;

f) detyrimin për të treguar vendin ku janë të vendosur ofertuesit dhe paraqitjen e dëshmimeve mbështetëse, gjerësisht të pranueshme sipas legjislacionit të vendit përkatës;

g) në rastin e katalogëve elektronikë, informacionin për pajisjet elektronike të përdorura, si dhe masat për lidhjen teknike dhe specifikimet e nevojshme.

4. Drafti i kontratës:

a) specifikon dëmet e likuidueshme në rastin e mospërbushjes së klauzolave të saj;

b) specifikon të dhënat që duhen përfshirë në fatura dhe në dokumentacionin mbështetës përkatës;

c) specifikon gjykatën kompetente për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve;

d) specifikon se kontraktori respekton detyrimet në fuqi në fushën e legjislacionit mjedisor, social dhe të punës, siç përcaktohet nga legjislacioni i BE-së, legjislacioni i brendshëm, marrëveshjet kolektive ose nga konventat ndërkombëtare në fuqi për çështjet sociale dhe mjedisore [të renditura në shtojcën X të Direktivës 2014/24/BE];

e) specifikon nëse do të jetë i nevojshëm transferimi i të drejtave të pronësisë intelektuale;

f) deklaron se çmimi i kuotuar në ofertë është fiks dhe i pandryshueshëm ose parashikon kushtet apo formulat për rishikimin e çmimeve gjatë kohëzgjatjes së kontratës.

Për qëllimet e pikës “F”, nëse kontrata parashikon rishikimin e çmimeve, përfituesi i grantit merr në konsideratë të veçantë:

a) objektin e prokurimit dhe rrethanat ekonomike në të cilat kryhet kjo gjë;

b) llojin e kontratës, detyrat dhe kohëzgjatjen e saj;

c) interesat financiarë të autoritetit kontraktor.

15. Aksesimi në dokumentet e prokurimit dhe afati kohor për dhënien e informacioneve shtesë (pasqyron pikën 25.1 të Direktivës Omnibus)

Përfituesi i grantit ofron akses të drejtpërdrejtë dhe pa pagesë, përmes mjeteve elektronike, në dokumentet e prokurimit, që nga data e publikimit të njoftimit të kontratës ose, në rastin e procedurave pa njoftim kontrate apo në përputhje me pikën 9 të kësaj shtojce, që nga data e dërgimit të ftesës për paraqitjen e ofertave.

Në raste të arsyetuara, përfituesi i grantit mund t'i përcjellë dokumentet e prokurimit përmes mjeteve të tjera të specifikuara nga ai, nëse aksesimi i drejtpërdrejtë përmes mjeteve elektronike nuk është i mundur për shkak të teknike ose nëse dokumentet e prokurimit përmbajnë informacione konfidenciale.

Përfituesi i grantit mund të përcaktojë kërkesa për operatorët ekonomikë, të cilat kanë si qëllim të mbrojnë natyrën konfidenciale të informacionit që përmbajnë dokumentet e prokurimit. Ai i bën të ditura kërkesat, duke përfshirë edhe mënyrën e aksesimit të dokumenteve të prokurimit në fjalë.

D. Specifikimet teknike dhe kriteret e vlerësimit

16. Specifikimet teknike (pasqyron pikat 17.1, 17.2 dhe 17.8, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Specifikimet teknike duhet të mundësojnë trajtim të barabartë për operatorët ekonomikë në procedurat e prokurimit dhe nuk duhet të përbëjnë pengesa të pajustificuara për konkurrencën e hapur në procedurat e prokurimit.

Specifikimet teknike përfshijnë karakteristikat e nevojshme për punët, furnizimet ose shërbimet, duke përfshirë kërkesat minimale, në mënyrë që të përmbushin qëllimin e tyre, siç kërkohet nga autoriteti kontraktor.

2. Karakteristikat e përmendura në pikën 16 mund të përfshijnë, sipas rastit:

a) nivelet e cilësisë;

b) pasojat në mjedis dhe klimë;

c) për blerjet e synuara për përdorim nga personat fizikë, kriteret e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara ose projektimin për të gjithë përdoruesit, me përjashtim të rasteve të justifikuara siç duhet;

d) nivelet dhe procedurat e vlerësimit të përputhshmërisë;

e) rendimentin ose përdorimin e furnizimit;

f) siguria dhe dimensionet, duke përfshirë emrin tregtar dhe manualin e përdorimit sa i takon furnizimeve, si dhe terminologjinë, simbolet, testimet dhe metodat e testimit, ambalazhin, shënjimin ose etiketimin, proceset dhe metodat e prodhimit, sa i takon të gjitha kontratave;

g) në rastin e kontratave të punëve, procedurat lidhur me garantimin e cilësisë dhe rregullat lidhur për projektimin dhe llogaritjen e kostove, kushtet e testimit, inspektimit dhe pranimit të punëve, si dhe teknikat ose metodat e ndërtimit dhe të gjitha kushtet e tjera teknike që autoriteti kontraktor është në gjendje të specifikojë, në zbatim të rregulloreve të përgjithshme ose specifike, në lidhje me punët e përfunduara dhe me materialet ose pjesët që ato përmbajnë.

3. Në specifikimet teknike, nëse nuk e justifikon objekti i kontratës, nuk duhet të përmendet asnjë

markë prodhimi ose burim specifik apo proces i veçantë, që karakterizon produktet ose shërbimet e ofruara nga një operator ekonomik specifik, si dhe asnjë markë tregtare, patentë, lloj ose origjinë apo prodhim specifik, me qëllim favorizimin ose eliminimin e disa produkteve ose operatorëve ekonomikë.

Një gjë e tillë lejohet vetëm në raste përjashtimore kur objekti i kontratës nuk mund të përshkruhet në mënyrë mjaftueshëm të detajuar apo të kuptueshme. Referime të tilla duhet të shoqërohen nga fjalët “ose e barasvlershme”.

17. Dhënia e kontratave *(pasqyron nenin 167 të Direktivës Omnibus)*

1. Kontratat jepen në bazë të kriterëve për dhënien e kontratës, me kusht që autoriteti kontraktor të ketë verifikuar sa më poshtë:

a) oferta përmbush kërkesat minimale të specifikuara në dokumentet e prokurimit;

b) kandidati ose ofertuesi nuk është i përjashtuar, sipas pikës 4.3 të kësaj shtojce;

c) kandidati ose ofertuesi përmbush kriteret e përzgjedhjes, të specifikuara në dokumentet e prokurimit dhe nuk është subjekt i konflikteve të interesit, të cilat mund të kenë ndikim negativ në zbatimin e kontratës.

2. Përfituesi i grantit zbaton kriteret e përzgjedhjes për të vlerësuar kapacitetin e kandidatit apo ofertuesit. Kriteret e përzgjedhjes përfshijnë vetëm kapacitetin ligjor dhe rregullator për ushtrimin e veprimtarisë profesionale, kapacitetin ekonomik dhe financiar, si dhe kapacitetin teknik dhe profesional.

3. Përfituesi i grantit zbaton kriteret e dhënies së kontratës për të vlerësuar ofertuesin.

4. Përfituesi i grantit e bazon dhënien e kontratës në parimin e ofertës më të favorshme ekonomikisht, që konsiston në një prej tri metodave të dhënies: çmimi më i ulët, kostoja më e ulët ose raporti më i mirë çmim–cilësi. Sa i takon metodës së koston më të ulët, përfituesi i grantit ndjek qasjen e bazuar në efikasitetin e koston, duke përfshirë llogaritjen e koston së ciklit jetësor. Ndërsa, lidhur me raportin më të mirë çmim–cilësi, autoriteti kontraktor merr në konsideratë çmimin ose koston dhe kriteret e tjera të cilësisë lidhur me objektin e kontratës.

18. Kriteret e përjashtimit dhe përzgjedhjes *(pasqyron pikën 18, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)*

1. Për qëllime të deklarimit dhe vërtetimit se nuk është objekt i rrethanave të përjashtimit, përfituesi i

grantit pranon një deklaratë ligjore, të nënshkruar dhe të datuar.

2. Përfituesi i grantit paraqet në dokumentet e prokurimit kriteret e përzgjedhjes, nivelet minimale të kapacitetit dhe dëshmitë e nevojshme për ta vërtetuar këtë kapacitet. Të gjitha kërkesat duhet të jenë të lidhura dhe proporcionale me objektin e kontratës. Përfituesi i grantit specifikon në dokumentet e prokurimit mënyrën se si grupet e operatorëve ekonomikë duhet të përmbushin kriteret e përzgjedhjes, duke marrë parasysh pikën 18.6.

Kur kontrata ndahet në lote, përfituesi i grantit mund të përcaktojë nivelet minimale të kapacitetit për secilin lot. Ai mund të caktojë nivele minimale të kapacitetit, në rast se të njëjtit kontraktor i jepen disa lote.

3. Lidhur me kapacitetin për ushtrimin e veprimtarisë profesionale, autoriteti kontraktor mund t'i kërkojë një operatori ekonomik që të përmbushë të paktën një prej kushteve të mëposhtme:

a) të jetë i regjistruar në një regjistër profesional ose tregtar të vlefshëm, me përjashtim të rasteve kur operatori ekonomik është një organizatë ndërkombëtare;

b) për kontratat e shërbimit, të disponojë një autorizim të posaçëm që dëshmon se ai është i autorizuar të zbatojë kontratën në vendin ku është vendosur ose të jetë anëtar i një organizate profesionale specifike.

4. Në momentin e marrjes së kërkesave për pjesëmarrje ose oferta, autoriteti kontraktor pranon një deklaratë ligjore ku shprehet se kandidati ose ofertuesi përmbush kriteret e përzgjedhjes. Kërkesa për dorëzimin e një deklarate ligjore mund të hiqet për kontratat me vlerë shumë të ulët.

Përfituesi i grantit mund t'u kërkojë ofertuesve dhe kandidatëve, në çdo kohë gjatë procedurës, që të paraqesin një deklaratë të përditësuar ose të gjitha apo një pjesë të dokumenteve mbështetëse, kur kjo është e nevojshme për të garantuar kryerjen e procedurës në mënyrën e duhur.

Përfituesi i grantit mund t'u kërkojë kandidatëve ose ofertuesve të përzgjedhur që të dorëzojnë dokumente mbështetëse të përditësuara, me përjashtim të rastit kur i ka marrë ato ndërkohë për qëllimet e një procedure tjetër dhe me kusht që dokumentet të jenë ende të përditësuara ose mund

t'i aksesojë ato në një bazë të dhënash kombëtare pa pagesë.

5. Në varësi të vlerësimit të risqeve, përfituesi i grantit mund të vendosë që të mos kërkojë dëshmi të kapacitetit ligjor, rregullator, financiar, ekonomik, teknik dhe profesional të operatorëve ekonomikë, në rastet e mëposhtme:

a) procedurat për kontratat e dhëna, me një vlerë që nuk i kalon pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce;

b) procedurat për kontratat e dhëna në përputhje me gërmat “b”, “e”, “f”, nën-pikat “i” dhe “iv”, gërmat “h” dhe “m”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 6.1.

Në rastet kur përfituesi i grantit vendos që të mos kërkojë dëshmi të kapacitetit ligjor, rregullator, financiar, ekonomik, teknik dhe profesional të operatorëve ekonomikë, nuk bëhet asnjë financim paraprak, me përjashtim të rasteve të arsyetuara siç duhet.

6. Një operator ekonomik, sipas rastit dhe për një kontratë të veçantë, mund të mbështetet në kapacitetet e subjekteve të tjera, pavarësisht natyrës ligjore të lidhjeve që ka me to. Ai duhet të provojë në këtë rast për përfituesin e grantit, që do të ketë në dispozicion burimet e nevojshme për zbatimin e kontratës, duke paraqitur një angazhim të këtyre subjekteve për këtë qëllim.

Në lidhje me kriteret teknike dhe profesionale, një operator ekonomik mbështetet në kapacitetet e subjekteve të tjera, vetëm kur këto të fundit do të realizojnë punën ose shërbimet për të cilat nevojiten ato kapacitete.

Kur një operator ekonomik mbështetet në kapacitetet e subjekteve të tjera, për sa u përket kriterëve që lidhen me gjendjen ekonomike dhe financiare, autoriteti kontraktor mund të kërkojë që operatori ekonomik dhe këto subjekte të mbajnë përgjegjësi të përbashkët për zbatimin e kontratës.

Përfituesi i grantit mund të kërkojë informacion nga ofertuesi për çdo pjesë të kontratës që ofertuesi synon të nënkontrakttojë.

Për punët dhe shërbimet që ofrohen në një ambient nën mbikëqyrjen e drejtpërdrejtë të përfituesit të grantit, ky i fundit i kërkon kontraktorit të bëjë të ditur emrat, kontaktet dhe përfaqësuesit e autorizuar të të gjithë nënkontraktorëve të përfshirë në zbatimin e kontratës, duke përfshirë edhe ndryshimet e nënkontraktorëve.

7. Përfituesi i grantit verifikon nëse subjektet, në kapacitetin e të cilëve synon të mbështetet operatori ekonomik, dhe nëse nënkontraktorët e parashikuar, kur nënkontraktimi përbën një pjesë të rëndësishme të kontratës, përmbushin kriteret përkatëse të përzgjedhjes.

Përfituesi i grantit kërkon që operatori ekonomik të zëvendësojë një subjekt apo nënkontraktor që nuk përmbush një kriter të caktuar të përzgjedhjes.

8. Në rastin e kontratave për punë, kontratave për shërbime dhe operacioneve të vendosjes ose të instalimit në kontekstin e një kontrate furnizimi, përfituesi i grantit mund të kërkojë që disa detyra kritike të kryhen drejtpërsëdrejti nga vetë ofertuesi, ose, kur oferta dorëzohet nga një grup operatorësh ekonomikë, nga një anëtar i atij grupi.

9. Përfituesi i grantit nuk kërkon që, në mënyrë që të paraqesë një ofertë apo kërkesë për pjesëmarrje, grupi i operatorëve ekonomikë të ketë një formë juridike të caktuar, por pas përzgjedhjes mund t'i duhet të ndërmarrë një formë juridike konkrete, nëse ky ndryshim është i nevojshëm për zbatimin e duhur të kontratës.

19. Kapaciteti ekonomik dhe financiar *(pasqyron pikën 19, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)*

1. Për t'u siguruar që operatorët ekonomikë zotërojnë kapacitetin ekonomik dhe financiar të nevojshëm për realizimin e kontratës, autoriteti kontraktor mund të kërkojë në veçanti, që:

a) operatorët ekonomikë të kenë një xhiro vjetore minimale të caktuar, duke përfshirë një xhiro minimale të caktuar në fushën që mbulon kontrata;

b) operatorët ekonomikë të japin informacion mbi bilancet e tyre vjetore, ku përfshihet raporti ndërmjet aktiveve dhe pasiveve;

c) operatorët ekonomikë të mundësojnë një nivel të përshtatshëm të sigurimit ndaj rreziqeve profesionale.

Për qëllimet e gërmës “a”, xhiroja vjetore minimale nuk duhet të kalojë dyfishin e vlerës vjetore të parashikuar në kontratë, me përjashtim të rasteve të justifikuara siç duhet, të lidhura me natyrën e blerjes, të cilën përfituesi i grantit e shpjegon në dokumentet e prokurimit.

Për qëllimet e gërmës “b”, përfituesi i grantit shpjegon metodat dhe kriteret për këto raporte në dokumentet e prokurimit.

2. Përfituesi i grantit specifikon në dokumentet e prokurimit të dhënat që duhet të jepen nga operatori ekonomik, për të demonstruar kapacitetin e tij

ekonomik dhe financiar. Veçanërisht, mund të kërkojë një ose disa prej dokumenteve të mëposhtme:

a) deklaratat e duhura nga bankat ose, sipas rastit, vërtetimin përkatës për sigurim ndaj rreziqeve profesionale;

b) pasqyrat financiare ose ekstraktet e tyre për një periudhë të barabartë me ose më të shkurtër se tre vitet financiare të fundit, për të cilat llogaritë janë mbyllur;

c) një deklaratë të xhiros totale të operatorit ekonomik dhe, sipas rastit, të xhiros në fushën që mbulon kontrata për tre vitet financiare të disponueshme.

Nëse operatori ekonomik, për çfarëdolloj arsyeje të vlefshme, nuk është në gjendje të japë referencat e kërkuara nga përfituesi i grantit, ai mund të vërtetojë gjendjen e tij ekonomike dhe financiare përmes një dokumenti tjetër, të cilin përfituesi i grantit e konsideron të përshtatshëm.

20. Kapaciteti teknik dhe profesional *(pasqyron paragrafin 20, me përjashtim të pikës 20.4)*

1. Përfituesi i grantit verifikon nëse kandidatët ose ofertuesit përmbushin kriteret minimale të përzgjedhjes, lidhur me kapacitetin teknik dhe profesional, në përputhje me pikat 20.2 deri në 20.4, të kësaj shtojce.

2. Përfituesi i grantit specifikon në dokumentet e prokurimit të dhënat që duhet të jepen nga operatori ekonomik, për të demonstruar kapacitetin e tij teknik dhe profesional. Mund të kërkojë një ose disa prej dokumenteve të mëposhtme:

a) për punët, furnizimet e të cilave kërkojnë operacione ose shërbime të vendosjes apo instalimit, informacion mbi kualifikimet profesionale, aftësitë, përvojën dhe ekspertizën e personave përgjegjës për zbatimin;

b) një listë që përfshin:

i. shërbimet kryesore të ofruara dhe furnizimet e dërguara gjatë tre viteve të fundit, ku përfshihen shumat, datat dhe klientët, publikë ose privatë, duke i shoqëruar me deklaratat e lëshuara nga klientët, sipas kërkesës;

ii. punët e kryera gjatë pesë viteve të shkuara, shoqëruar me vërtetime për realizimin e kënaqshëm të punëve më të rëndësishme;

c) një deklaratë të pajisjeve teknike, të mjeteve ose të impianteve të disponueshme për operatorin ekonomik për zbatimin e një kontrate të punëve ose shërbimeve;

d) përshkrimin e mjeteve dhe masave teknike të disponueshme për operatorin ekonomik, për të siguruar cilësinë dhe një përshkrim të ambienteve të kërimit dhe studimit;

e) informacion për teknikët ose organet teknike në dispozicion të operatorit ekonomik, në varësi të drejtpërdrejtë të tij ose jo, veçanërisht ata që janë përgjegjës për kontrollin e cilësisë;

f) në lidhje me furnizimet: mostra, përshkrime ose fotografi autentike apo certifikata të hartuara nga institute zyrtare të kontrollit të cilësisë, ose agjenci të njohura që vërtetojnë përputhshmërinë e produkteve të identifikuara qartë me anë të referencave në specifikime ose standarde teknike;

g) për punët ose shërbimet, një deklaratë të fuqisë punëtore mesatare vjetore dhe të numrit të personelit drejtues të operatorit ekonomik gjatë tre viteve të fundit;

h) një informacion për zinxhirin e drejtimit të furnizimit dhe sistemet e gjurmimit që operatori ekonomik do të jetë në gjendje të përdorë gjatë zbatimit të kontratës;

i) një informacion për masat e menaxhimit mjedisor që operatori ekonomik do të jetë në gjendje të zbatojë gjatë realizimit të kontratës.

Për qëllimet e gërme “b”, pika “i”, të nënparagrafit të parë, kur është e nevojshme për të garantuar një nivel të përshtatshëm konkurrimi, përfituesi i grantit mund të përcaktojë nëse do të merren në konsideratë provat për furnizime ose shërbime të ngjashme të kryera edhe përpara tre viteve të fundit.

Për qëllimet e gërme “b”, pika “ii”, të nënparagrafit të parë, kur është e nevojshme për të garantuar një nivel të përshtatshëm konkurrimi, përfituesi i grantit mund të përcaktojë nëse do të merren në konsideratë provat për punë të ngjashme të kryera edhe përpara pesë viteve të fundit.

3. Në rastet kur furnizimet ose shërbimet janë komplekse ose, në raste të veçanta, kërkohen për një qëllim specifik, kapaciteti teknik dhe profesional mund të vërtetohet përmes një kontrolli të kryer nga autoriteti kontraktor ose, për llogari të tij, nga një organ kompetent zyrtar në vendin ku është vendosur operatori ekonomik, me dakordësinë e atij organi. Këto kontrolle vlerësojnë kapacitetin teknik dhe kapacitetin e prodhimit të furnizuesit dhe, nëse është e nevojshme, ambientet e studimit dhe kërimit, si dhe masat për kontrollin e cilësisë.

4. Nëse përfituesi i grantit kërkon certifikata të hartuara nga organet e pavarura, që vërtetojnë se operatori ekonomik është në përputhje me sisteme ose standarde të caktuara të menaxhimit mjedisor, ato i referohen Skemës së Bashkimit Evropian për Menaxhimin Ekologjik dhe Auditimin, ose sistemeve të tjera të njohura të menaxhimit mjedisor, në përputhje me nenin 45 të rregullores (KE) nr. 1221/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, ose standardeve të tjera të menaxhimit mjedisor që bazohen në standardet përkatëse evropiane ose ndërkombëtare nga organe të akredituara. Kur është e qartë se një operator ekonomik nuk ka pasur akses në këto certifikata ose asnjë mundësi për t'i marrë ato brenda afateve kohore përkatëse, për arsye që nuk varen prej tij, autoriteti kontraktor pranon edhe prova të tjera për masat e menaxhimit mjedisor, me kusht që operatori ekonomik të vërtetojë se këto masa janë të njëjta me ato që kërkojnë në zbatim të sistemit ose standardit të zbatueshëm të menaxhimit mjedisor.

5. Përfituesi i grantit mund të konstatojë se një operator ekonomik nuk ka kapacitetin e kërkuar profesional për zbatimin e kontratës sipas një standardi cilësie të përshtatshëm, kur autoriteti kontraktor ka dalë në përfundimin se operatori ekonomik ka konflikte interesi që mund të ndikojnë negativisht në zbatimin e kontratës.

21. Kriteret e dhënies së kontratës (pasqyron pikën 21, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Kriteret e cilësisë mund të përfshijnë elemente të tilla, si: cilësitë teknike, karakteristikat estetike dhe funksionale, aksesueshmëria, dizajni për të gjithë përdoruesit, karakteristikat novatore, mjedisore dhe sociale, prodhimi, ofrimi dhe procesi i tregtimit dhe çdo proces tjetër specifik në secilën fazë të ciklit të kohëzgjatjes së punëve, furnizimeve ose shërbimeve, organizimi i personelit të ngarkuar me zbatimin e kontratës, shërbimi pas shitjes, asistenca teknike ose kushtet e realizimit, të tilla, si: data e dorëzimit, procesi i dorëzimit dhe periudha e dorëzimit ose periudha e përfundimit.

2. Përfituesi i grantit specifikon në dokumentet e prokurimit ponderimin relativ që i jep çdo kriteri të zgjedhur për të përcaktuar ofertën ekonomikisht më të favorshme, me përjashtim të rasteve kur përdoret vetëm metoda e çmimit më të ulët. Këto ponderime mund të shprehen në formën e një diapazoni vlerash me një hendek të përshtatshëm minimal dhe maksimal. Ponderimi i zbatuar për çmimin ose

koston në raport me kriteret e tjera nuk rezulton në neutralizimin e kriterit të çmimit ose të koston. Nëse ponderimi nuk është i mundur për shkaqe objektive, autoriteti kontraktor i paraqet kriteret sipas rëndësisë në rend zbritës.

3. Përfituesi i grantit mund të përcaktojë nivelet minimale të cilësisë. Ofertat nën nivelet e përcaktuara të cilësisë refuzohen.

4. Llogaritja e koston gjatë ciklit jetësor mbulon, nëse është e mundur, të gjitha ose një pjesë të kostove të mëposhtme përgjatë ciklit jetësor të punëve, furnizimeve ose shërbimeve:

a) koston që mbulohen nga autoriteti kontraktor ose nga përdorues të tjerë, si:

i. koston që lidhen me blerjen;

ii. koston e përdorimit, të tilla si konsumi i energjisë dhe i burimeve të tjera;

iii. koston e mirëmbajtjes;

iv. koston pas daljes nga përdorimi, si për shembull koston për grumbullim dhe riciklim;

b) koston e shkaktuara nga pasojat mjedisore, në lidhje me punët, furnizimet ose shërbimet gjatë ciklit të tyre të jetës, me kusht që vlera e tyre monetare të mund të përcaktohet dhe verifikohet.

5. Kur përfituesi i grantit i vlerëson koston duke përdorur metodën për llogaritjen e kostove të ciklit jetësor, ai specifikon në dokumentet e prokurimit të dhënat që duhet të jepen nga ofertuesit dhe metodën që do të përdorë për të përcaktuar koston e ciklit jetësor, mbi bazën e këtyre të dhënave.

Metoda që përdoret për të llogaritur koston e shkaktuara nga pasojat mjedisore duhet të përmbushë kushtet e mëposhtme:

a) të bazohet mbi kriteret objektivisht të verifikueshme dhe jodiskriminuese;

b) të jetë e aksesueshme për të gjitha palët e interesuara;

c) operatorët ekonomikë të mund të japin të dhënat e kërkuara, me anë të përpjekjeve të arsyeshme.

[Sipas rastit, autoriteti kontraktor përdor metodat e zakonshme të detyrueshme për llogaritjen e kostove gjatë ciklit jetësor, siç parashikohet në aktet ligjore të BE-së, të renditur në shtojcën XIII të direktivës 2014/24/BE.]

E. Dorëzimi, vlerësimi dhe vendimi për dhënien e kontratës

22. Afatet kohore për procedurat (pasqyron pikën 41, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Për kontratat e shërbimit, afati minimal ndërmjet ditës pas datës së dërgimit të ftesës për ofertë dhe datës përfundimtare për pranimin e ofertave do të jetë 50 ditë. Megjithatë, në raste urgjente mund të autorizohen afate të tjera.

2. Ofertuesit mund të paraqesin pyetjet e tyre me shkrim, përpara datës përfundimtare të pranimit të ofertave. Përfituesi i grantit jep përgjigje për pyetjet përpara datës përfundimtare të pranimit të ofertave.

3. Për procedurat e kufizuara, afati minimal për pranimin e kërkesave për pjesëmarrje është 30 ditë nga data në të cilën publikohet njoftimi i kontratës. Periudha ndërmjet datës që pason datën e dërgimit të ftesës për ofertë dhe datës përfundimtare të marrjes së ofertave nuk duhet të jetë më pak se 50 ditë. Megjithatë, në raste të tjera përjashtimore mund të autorizohen afate të tjera.

4. Në procedurat e hapura, afatet kohore për marrjen e ofertave, të cilat fillojnë një ditë pas datës së publikimit të njoftimit të kontratës, janë të paktën:

- a) 90 ditë për kontratat e punëve;
- b) 60 ditë për kontratat e furnizimit.

Megjithatë, në raste të tjera përjashtimore mund të autorizohen afate të tjera.

5. Në procedurat e hapura lokale, afatet kohore për marrjen e ofertave, të cilat fillojnë një ditë pas datës së publikimit të njoftimit të kontratës, janë të paktën:

- a) 60 ditë për kontratat e punëve;
- b) 30 ditë për kontratat e furnizimit.

Megjithatë, në raste të tjera përjashtimore mund të autorizohen afate të tjera.

6. Në rastin e procedurave të thjeshtuara të përmendura në germën “d”, të pikës 5.1, kandidatët kanë të paktën 30 ditë kohë për të dorëzuar ofertat e tyre, duke filluar nga data e dërgimit të ftesës për ofertë.

23. Komunikimet gjatë procedurës së prokurimit *(pasqyron nenin 169 të Direktivës Omnibus)*

1. Përpara përfundimit të afatit kohor për pranimin e kërkesave për pjesëmarrje apo për oferta, përfituesi i grantit mund të komunikojë informacion shtesë lidhur me dokumentet e prokurimit nëse zbulon ndonjë gabim apo mungesë të dhënash në tekst, ose sipas kërkesës nga kandidatët, ose ofertuesit. Informacioni i dhënë vihet në dispozicion të të gjithë kandidatëve ose ofertuesve.

2. Pas përfundimit të afatit kohor të kërkesave për pjesëmarrje ose për oferta, çdo rast ku ka pasur komunikime dhe çdo rast tjetër i justifikuar siç duhet

ku nuk ka pasur komunikime, shënohet në dosjen e prokurimit.

24. Dorëzimi, komunikimi elektronik dhe vlerësimi *(pasqyron nenin 168 të Direktivës Omnibus)*

1. Përfituesi i grantit përcakton afatet kohore për marrjen e ofertave dhe kërkesave për pjesëmarrje, duke marrë në konsideratë kompleksitetin e blerjes dhe duke u lënë operatorëve ekonomikë një periudhë të përshtatshme kohe që të përgatisin ofertat e tyre.

2. Nëse konsiderohet e përshtatshme dhe proporcionale, përfituesi i grantit mund t’u kërkojë ofertuesve që të depozitojnë një garanci për t’u siguruar se ofertat e dorëzuara nuk do të tërhiqen përpara nënshkrimit të kontratës. Garancia e kërkuar përfaqëson 1 deri në 2% të vlerës totale të përlogaritur të kontratës. Përfituesi i grantit lëshon garanci:

- a) për ofertuesit ose ofertat e refuzuara, pasi ka dhënë informacion rreth rezultatit të procedurës;
- b) për ofertuesit e renditur, pas nënshkrimit të kontratës.

3. Përfituesi i grantit hap të gjitha ofertat dhe kërkesat për pjesëmarrje. Megjithatë, përfituesi i grantit refuzon:

- a) ofertat dhe kërkesat për pjesëmarrje që nuk respektojnë afatet kohore të dorëzimit dhe nuk i hap ato;
- b) ofertat që janë të hapura në momentin e marrjes dhe nuk e shqyrton përmbajtjen e tyre.

4. Përfituesi i grantit vlerëson të gjitha ofertat dhe kërkesat për pjesëmarrje që nuk janë refuzuar gjatë fazës së hapjes, siç parashikohet në paragrafin 3, bazuar në kriteret e specifikuar në dokumentet e prokurimit, me qëllim dhënien e kontratës ose fillimin e një ankandi elektronik.

5. Përfituesi i grantit mund të heqë dorë nga caktimi i një komiteti vlerësimi për procedurat që kanë një vlerë më të ulët ose të barabartë me 20 000 euro.

6. Ofertat dhe kërkesat për pjesëmarrje që nuk përmbushin të gjitha kërkesat minimale të përcaktuara në dokumente do të refuzohen.

25. Ofertat anomalisht të ulëta *(pasqyron pikën 23, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)*

1. Nëse, për një kontratë të caktuar, çmimi ose kostot e propozuara në një ofertë duket se janë anomalisht të ulëta, përfituesi i grantit kërkon me shkrim detaje të elementeve përbërës të çmimit apo të kostove, të cilat i konsideron të rëndësishme, si

dhe i jep ofertuesit mundësinë që të paraqesë komentet e tij. Në veçanti, përfituesi i grantit mund të marrë në konsideratë konstatimet që lidhen me:

- a) aspektin ekonomik të procesit të prodhimit, të ofrimit të shërbimeve ose të metodës së ndërtimit;
- b) zgjidhjet teknike të përzgjedhura ose kushtet tejet favorizuese në dispozicion të ofertuesit;
- c) origjinalitetin e ofertës;
- d) pajtueshmërinë e ofertuesit me detyrimet e zbatueshme të legjislacionit mjedisor, social dhe të punës;
- e) pajtueshmërinë e nënkontraktorëve me detyrimet e zbatueshme në fushën e legjislacionit mjedisor, social dhe të punës;

f) [mundësinë e ofertuesit për të përftuar ndihmë shtetërore në përputhje me rregullat e zbatueshme].

2. Autoriteti kontraktor e refuzon ofertën vetëm kur provat e dhëna nuk justifikojnë në një masë të kënaqshme kostot ose çmimin e ulët të propozuar.

Autoriteti kontraktor e refuzon ofertën kur konstaton se oferta është anomalisht e ulët sepse nuk përmbush detyrimet e zbatueshme të legjislacionit mjedisor, social dhe të punës.

26. Rezultatet e vlerësimit dhe vendimi për dhënien e kontratës *(pasqyron nenin 170.1, të Direktivës Omnibus dhe pikën 30, të shtojcës I)*

1. Rezultati i vlerësimit është një raport vlerësimi që përmban propozimin për dhënien e kontratës. Raporti i vlerësimit datohet dhe nënshkruhet nga personi apo personat që kanë realizuar vlerësimin, ose nga anëtarët e komitetit të vlerësimit. Ky raport mund të nënshkruhet në një sistem elektronik që siguron identifikim të mjaftueshëm të nënshkruesit.

Nëse komitetit të vlerësimit nuk i është dhënë përgjegjësia për të verifikuar ofertat në raport me kriteret e përjashtimit dhe të përzgjedhjes, atëherë raporti i vlerësimit nënshkruhet gjithashtu nga personat që u është dhënë kjo përgjegjësi nga nëpunësi përgjegjës autorizues.

2. Raporti i vlerësimit përmban informacionin e mëposhtëm:

- a) emrin dhe adresën e autoritetit kontraktor, si dhe objektin dhe vlerën e kontratës;
- b) emrat e kandidatëve ose ofertuesve të refuzuar dhe arsyet për refuzimin e tyre, duke iu referuar kriterëve të përzgjedhjes;
- c) referencat me ofertat e refuzuara dhe arsyet për refuzimin e tyre, duke iu referuar njërit prej aspekteve në vijim:

i. mosrespektimit të kërkesave minimale, siç përmendet në 17.1, germa “a” të kësaj shtojce;

ii. mospërmbushjes së niveleve minimale të cilësisë, të përcaktuara në pikën 21.3 të kësaj shtojce;

iii. ofertat e konstatuara si anomalisht të ulëta, siç përmendet në pikën 25 të kësaj shtojce;

d) emrat e kandidatëve ose ofertuesve të përzgjedhur dhe arsyet për përzgjedhjen e tyre;

e) emrat e ofertuesve që do të renditen sipas rezultateve të marra dhe justifikimet përkatëse;

f) emrat e kandidatëve të propozuar ose ofertuesve të suksesshëm dhe arsyet e përzgjedhjes;

g) nëse dihet, pjesa e kontratës apo kontratës kuadër që kontraktori i propozuar synon të nënkontraktojë te palët e treta.

3. Autoriteti kontraktor e merr vendimin për dhënien e kontratës duke paraqitur:

a) një miratim të raportit të vlerësimit, që përmban të gjithë informacionin e renditur në pikën 27.2, të shoqëruar nga informacioni në vijim:

i. emri i ofertuesit të suksesshëm dhe arsyet për zgjedhjen e tij, duke iu referuar kriterëve të publikuara paraprakisht për përzgjedhjen dhe dhënien e kontratës, duke përfshirë, sipas rastit, arsyet për mosndjekjen e rekomandimit të dhënë në raportin e vlerësimit;

ii. në rastin e procedurës me negociim pa publikim paraprak dhe të procedurës konkurruese me negociim, rrethanat e përmendura në pikat 6, 7 dhe 8 që justifikojnë përdorimin e tyre;

b) sipas rastit, arsyet se pse përfituesi i grantit ka vendosur të mos japë një kontratë.

4. Përfituesi i grantit mund të bashkojë përmbajtjen e raportit të vlerësimit dhe të vendimit për dhënien e kontratës në një dokument të vetëm dhe ta nënshkruajë atë në një nga rastet në vijim:

a) për procedurat nën pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce, në rastet kur është marrë vetëm një ofertë;

b) për rastet e përmendura në germën “c”, germën “e”, germën “f”, nën-pika “iii”, si dhe germën “h”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 6.1, kur nuk është caktuar një komitet vlerësimi.

5. Për një procedurë prokurimi të nisur bashkërisht, vendimi i përmendur në pikën 26.3 merret nga përfituesi i grantit që është përgjegjës për procedurën e prokurimit.

6. Përfituesi i grantit vendos se kujt do t'i jepet kontrata, në përputhje me kriteret e përzgjedhjes

dhe dhënies së kontratës, të specifikuara në dokumentet e prokurimit.

27. Informacion për kandidatët ose ofertuesit (pasqyron nenin 170 të Direktivës Omnibus dhe pikën 31, të shtojcës I)

1. Përfituesi i grantit njofton të gjithë kandidatët ose ofertuesit, të cilëve u janë refuzuar ofertat ose kërkesat për pjesëmarrje, rreth arsyeve për marrjen e vendimit, si dhe rreth kohëzgjatjes së pezullimit. Periudha e pezullimit zgjat 10 ditë në rastin e përdorimit të mjeteve elektronike të komunikimit dhe 15 ditë në rastin e përdorimit të mjeteve të tjera.

2. Përfituesi i grantit informon çdo ofertues që nuk është në situatë përjashtimi, që nuk është i përjashtuar, që ka dorëzuar ofertë në përputhje me dokumentet e prokurimit dhe që bën një kërkesë me shkrim, për cilindo prej aspekteve të mëposhtme:

a) emrin e ofertuesit të cilit i është dhënë kontrata, si dhe karakteristikat dhe avantazhet relative të ofertës së suksesshme, çmimin e paguar ose vlerën e kontratës, cilado qoftë më e përshtatshme;

b) ecurinë e negociatave dhe të dialogut me ofertuesit.

Megjithatë, përfituesi i grantit mund të vendosë të mos publikojë informacione në rast se publikimi i tyre do të pengonte zbatimin e ligjit, do të ishte në kundërshtim me interesin publik ose do të cenonte interesat tregtare legjitime të operatorëve ekonomikë, ose mund të shtrembëronte konkurrencën e drejtë midis tyre.

3. Përfituesi i grantit informon të gjithë kandidatët ose ofertuesit, njëkohësisht dhe individualisht, në mënyrë elektronike, rreth vendimit të arritur lidhur me rezultatin e procedurës, sa më shpejt që të jetë e mundur:

a) pas fazës së hapjes, për rastet e përmendura në nenin 24 të kësaj shtojce;

b) pasi është marrë një vendim në bazë të kriterëve të përjashtimit dhe të përzgjedhjes në procedurat e prokurimit të organizuara në dy faza të veçanta;

c) pas dhënies së vendimit.

Në çdo rast, përfituesi i grantit tregon arsyet se pse nuk është pranuar oferta ose kërkesa për pjesëmarrje, si dhe zgjidhjet ligjore të disponueshme.

Kur informon ofertuesin e suksesshëm, përfituesi i grantit specifikon faktin se vendimi i njoftuar nuk përbën një angazhim nga ana e tij.

4. Përfituesi i grantit komunikon informacionin e parashikuar në nenin 27.3, sa më shpejt që të jetë e mundur dhe në çdo rast, brenda 15 ditëve nga marrja e një kërkesë me shkrim. Kur jep kontrata për llogari të tij përfituesi i grantit duhet të përdorë mjete elektronike. Ofertuesi mund ta dërgojë gjithashtu kërkesën në mënyrë elektronike.

5. Kur përfituesi i grantit e komunikon informacionin në mënyrë elektronike, atëherë informacioni konsiderohet se është marrë nga kandidatët ose ofertuesit nëse përfituesi i grantit mund të vërtetojë se e ka dërguar në adresën elektronike të përmendur në ofertë ose në kërkesën për pjesëmarrje.

Në këtë rast, informacioni konsiderohet se është marrë nga kandidati ose ofertuesi në datën e dërgimit nga përfituesi i grantit.

28. Anulimi i procedurës së prokurimit (pasqyron nenin 171 të Direktivës Omnibus)

Përfituesi i grantit mund ta anulojë procedurën e prokurimit përpara nënshkrimit të kontratës dhe, në këtë rast, kandidatët ose ofertuesit nuk gëzojnë të drejtën të kërkojnë asnjë kompensim. Vendimi për anulimin duhet justifikuar dhe sjellë në vëmendjen e kandidatëve apo ofertuesve sa më shpejt që të jetë e mundur.

29. Periudha e pezullimit përpara nënshkrimit të kontratës (pasqyron pikën 35, të shtojcës I të Direktivës Omnibus)

1. Periudha e pezullimit fillon nga një prej datave të mëposhtme:

a) në ditën pas dërgimit të njëkohshëm, në mënyrë elektronike, të njoftimeve për ofertuesit e suksesshëm dhe të pasuksesshëm;

b) kur kontrata është dhënë në përputhje me germën “b”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 15.1, në ditën pas publikimit të njoftimit për dhënien e kontratës në *Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian*.

Nëse është e nevojshme, përfituesi i grantit mund të pezullojë nënshkrimin e kontratës për të realizuar shqyrtime shtesë, nëse diçka e tillë justifikohet nga kërkesat apo komentet e bëra nga kandidatët e pasuksesshëm ose të dëmtuar, nga ofertuesit ose si pasojë e informacioneve të tjera të rëndësishme, të marra gjatë periudhës së përcaktuar në pikën 24.2 të kësaj shtojce. Në rast pezullimi, të gjithë kandidatët ose ofertuesit informohen brenda tri ditësh pune pas vendimit të pezullimit.

2. Periudha e përcaktuar në pikën 29.1 nuk zbatohet në rastet e mëposhtme:

a) për procedurat ku është dorëzuar vetëm një ofertë;

b) për procedurën me negociim pa publikime paraprake, të përmendur në pikën 6, me përjashtim të kontratave të dhëna në përputhje me germën “b”, të nënparagrafit të dytë, të pikës 6.1.

F. Zbatimi i kontratës

30. Zbatimi dhe modifikimet e kontratës (pasqyron nenin 172 të Direktivës Omnibus dhe pikën 2.5, të shtojcës I)

3. Zbatimi i kontratës nuk fillon përpara nënshkrimit të saj.

4. Përfituesi i grantit mund ta modifikojë një kontratë pa procedurë prokurimi vetëm në rastet e parashikuara në paragrafin 3 dhe me kusht që modifikimi të mos ndryshojë objektin e kontratës. Përfituesi i grantit publikon në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian një njoftim mbi modifikimin e kontratës gjatë kohëzgjatjes së saj, në rastet e përcaktuara në gerrat “a” dhe “b”, të paragrafit të përmendur më sipër, kur vlera e modifikimit është e barabartë ose më e lartë se kufijtë e përmendur në pikën 3 të kësaj shtojce.

5. Një kontratë mund të modifikohet pa një procedurë të re prokurimi, në rastet e mëposhtme:

a) për punët, furnizimet ose shërbimet shtesë nga kontraktori fillestar, të cilat janë bërë të nevojshme dhe të cilat nuk ishin përfshirë në prokurimin fillestar, kur përmbushen kushtet në vijim:

i. ndryshimi i kontraktorit nuk mund të bëhet për arsye teknike të lidhura me kërkesat e zëvendësimit apo ndërveprueshmërisë me pajisjet, shërbimet ose instalimet ekzistuese;

ii. ndryshimi i kontraktorit do të shkaktonte dublikime të konsiderueshme të kostove për autoritetin kontraktor;

iii. çdo rritje e çmimit, duke përfshirë vlerën kumulative neto të modifikimeve pasuese, nuk tejkalon 50% të vlerës së kontratës fillestare;

b) kur përmbushen të gjitha kushtet e mëposhtme:

i. nevoja për modifikim ka lindur nga rrethana të cilat nuk mund të parashikoheshin nga një përfitues granti i kujdesshëm;

ii. çdo rritje e çmimit nuk tejkalon 50% të vlerës së kontratës fillestare;

c) kur vlera e modifikimit është më e ulët se pragjet në vijim:

i. pragjet e përmendura në pikën 3 të kësaj shtojce, të zbatueshme në momentin e modifikimit; dhe

ii. 10% të vlerës së kontratës fillestare për kontratat e shërbimit publik dhe furnizimit, dhe për kontratat e punëve dhe të koncesionit të shërbimeve, dhe nën 15% të vlerës së kontratës fillestare për kontratat e punëve publike;

d) kur përmbushen të dyja kushtet në vijim:

i. kërkesat minimale të procedurës fillestare të prokurimit nuk ndryshohen;

ii. çdo modifikim pasues i vlerës është në përputhje me kushtet e përcaktuara në germën “c”, të këtij nënparagrafi, përveçse kur ky modifikim i vlerës rezulton nga zbatimi i rreptë i dokumenteve të prokurimit apo dispozitave kontraktuale.

Vlera e kontratës fillestare nuk merr në konsideratë rishikimet e çmimit. Vlera kumulative neto e disa modifikimeve pasuese, sipas germës “c”, të nënparagrafit të parë, nuk tejkalon asnjë prej pragjeve të përmendura aty. Autoriteti kontraktor aplikon masat e publikimit *ex post* të përcaktuara në pikën 3, të kësaj shtojce.

31. Garancitë e performancës dhe garancitë e mbajtjes së parave (pasqyron deklaramimin 115 dhe nenin 173 të Direktivës Omnibus)

1. Përfituesi i grantit mund të kërkojë një garanci performance, në lidhje me punët, furnizimet dhe shërbimet komplekse për të garantuar pajtueshmërinë me detyrimet thelbësore kontraktuale, si dhe për të garantuar performancën e duhur gjatë kohëzgjatjes së kontratës. Gjithashtu, i jep mundësinë përfituesit të grantit që të kërkojë një garanci të mbajtjes së parave për të mbuluar periudhën e detyrimeve të kontratës.

2. Garancia e performancës ka vlerë maksimale prej 10% të vlerës totale të kontratës. Kjo garanci lëshohet pas pranimit përfundimtar të punëve, furnizimeve ose shërbimeve komplekse, brenda një periudhe të specifikuar në kontratë. Lëshimi i garancisë bëhet brenda:

a) 90 ditëve kalendarike për shërbimet teknike ose për veprimet që janë veçanërisht komplekse për t'u vlerësuar dhe për të cilat pagesa varet nga miratimi i një raporti apo i një certifikate;

b) 60 ditëve kalendarike për të gjitha kontratat e tjera, për të cilat pagesa varet nga miratimi i një raporti apo i një certifikate;

c) 30 ditëve kalendarike, për të gjitha kontratat e tjera.

Garancia mund të lëshohet pjesërisht apo plotësisht pas pranimit të përkohshëm të punëve, furnizimeve ose shërbimeve komplekse.

3. Garancia e mbajtjes së parave, e cila ka një vlerë maksimale prej 10% të vlerës totale të kontratës, mund të përbëhet nga zbritjet nga pagesat e përkohshme, në momentin që ato kryhen ose nga zbritjet nga pagesa përfundimtare.

Përfituesi i grantit përcakton shumën e garancisë së mbajtjes së parave, e cila është proporcionale me risqet e identifikuar në lidhje me zbatimin e kontratës, duke marrë në konsideratë objektin e saj dhe kushtet e zakonshme tregtare të zbatueshme në sektorin përkatës.

Garancia e mbajtjes së parave nuk përdoret në një kontratë, në rastet kur është kërkuar dhe nuk është lëshuar një garanci e performancës.

4. Pas miratimit nga përfituesi i grantit, kontraktori mund të kërkojë zëvendësimin e garancisë së mbajtjes së parave me një garanci të lëshuar nga një bankë ose nga një institucion i autorizuar financiar.

5. Përfituesi i grantit lëshon garancinë e mbajtjes së parave pas përfundimit të periudhës së detyrimeve të kontratës, brenda një periudhe që është në përputhje me afatet kohore të përcaktuara në paragrafin 1 dhe që do të specifikohet në kontratë.

**Financing agreement for the Interreg programme
(Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian**

Preamble

The European Commission, hereinafter referred to as “the Commission”, acting on behalf of the European Union, hereinafter referred to as “the EU”,

the Council of Ministers of the Republic of Albania, acting on behalf of the Republic of Albania, hereinafter referred to as “Albania”,

and

the Regione Emilia-Romagna, Direzione Generale Risorse, Europa, Innovazione e Istituzioni, legally represented by the Head of the managing authority of the above programme, hereinafter referred to as “Italy”,

hereinafter collectively referred to as “the Parties”,

BUILDING on the work of previous programmes between the bordering countries of Croatia, Greece, the Italian regions (Abruzzo, Autonomous Provinces of Bolzano and Trento, Basilicata, Calabria, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Lombardy, Marche, Molise, Puglia, Sicilia, Umbria, Veneto), Slovenia as well as Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, and Serbia.

STRESSING the common objective and understanding to make the (Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian programme a success and to cooperate in a steadfast way to achieve that common goal,

RECALLING their reciprocal commitments to implement the (Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian programme as regards shared values such as the respect for and safeguarding of human rights and fundamental freedoms, democratic principle, the rule of law and the horizontal principles for the implementation of cohesion policy programmes as listed in Article 9 of Regulation (EU) 2021/1060.

UNDERLINING their reciprocal commitments to implement the (Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian programme by respecting provisions allowing for the sound financial management of the programme by the Parties, the fair treatment of participants, and the management and consultation appropriate to the nature of the cooperation between the Parties,

have agreed as follows:

Part one - General provisions and principles

Article 1 - Purpose of this agreement

This agreement sets out the conditions of financing and implementing the (Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian programme (the programme) in Albania with the financial contribution of the European Regional Development Fund (“ERDF”) and the Instrument for Pre-accession Assistance (“IPA III”), all together referred to as “Interreg funds” and of the national co-financing of the programme.

The Member State authorities commit to implement this agreement as a tool to the Union budget in accordance with Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 (“the Financial Regulation”)¹ within the meaning of Article 59 (6) of Regulation (EU) 2021/1059, and not as an international agreement as referred to in Articles 216 to 219 TFEU.

Article 2 – Basic acts

1. The programme shall be implemented by Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Greece, Italy, Montenegro, North Macedonia, San Marino, Serbia, and Slovenia under the terms and conditions established in this agreement and its annexes, in accordance with the following basic acts, including any correction or amendment thereto and including the relevant EU acts supplementing them:
 - a. Regulation (EU) 2021/1060² of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund Plus, the Cohesion Fund, the Just Transition Fund and the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund and financial rules for those and for the Asylum, Migration and Integration Fund, the Internal Security Fund and the Instrument for Financial Support for Border Management and Visa Policy;
 - b. Regulation (EU) 2021/1058³ of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on the European Regional Development Fund and on the Cohesion Fund;
 - c. Regulation (EU) 2021/1059⁴ of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on specific provisions for the European territorial cooperation goal (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments;
 - d. Regulation (EU) 2021/1529⁵ of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (“IPA III”);
 - e. Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, amending Regulations (EU) No 1296/2013, (EU) No 1301/2013, (EU) No 1303/2013, (EU) No 1304/2013, (EU) No 1309/2013, (EU) No 1316/2013, (EU) No 223/2014, (EU) No 283/2014, and Decision No 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) No 966/2012 (the “Financial Regulation”).
2. In so far as provisions of the basic acts set out in paragraph one together with relevant acts supplementing them are applicable to Albania by virtue of this agreement, they are to apply as if they were terms of this agreement.

¹ OJ L 193, 30.7.2018, p. 1

² OJ L 231, 30.06.2021, p. 159

³ OJ L 231, 30.06.2021, p. 60

⁴ OJ L 231, 30.06.2021, p. 94

⁵ OJ L 330, 20.09.2021, p. 1

Article 3 - Definitions

1. For the purpose of this agreement, the definitions and provisions set out in Article 2 of Regulation (EU) 2021/1059 and Article 2 of Regulation (EU) 2021/1060 shall apply.
2. For the purpose of this agreement, the following additional definitions shall apply:
 - (1) “the programme” means the “(Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian” programme for the 2021 to 2027 period, including the related documents as corrected or amended, such as for example:
 - the programme document (CCI 2021TC16IPTN001) as approved by Commission Decision C(2022) 8953 of 30 November 2022;
 - the “Description on management, financial and control systems”
 - the “Programme manual”
 - the manuals drafted for each call for proposals/expression of interest
 - the “Rules of procedure for the monitoring committee of the Programme”;
 - the “Programme communication strategy”
 - the “Programme evaluation plan”
 - (2) “EU Restrictive Measures” means restrictive measures adopted pursuant to the Treaty on European Union (TEU) and to the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).

Article 4 - Total budget and financial contributions to the programme

1. The financing plan is set out in annex I.
2. The total budget of the programme is set at EUR 160 810 020.
3. The total EU financial allocation to the programme is set at EUR 136 688 515.
4. The EU allocation shall be split in yearly commitments as set out in table 1 of annex I.
5. The total budget in paragraph 2 shall also include EUR 24 121 505 of national co-financing from the participating countries.

The breakdown of the respective financial contributions by priority, and indicating whether the national co-financing is made up of public or private co-financing or both, is set out in table 2 of annex I.
6. The EU co-financing rate at the level of the programme shall be no higher than 85%. The co-financing rate for each priority is set out in table 2 of annex I.
7. Nothing in this financing agreement can be interpreted as implying a financial commitment of the Union in relation to credits, which have not yet been approved by adoption of the EU budget.
8. Pursuant to the percentage set out in Article 27(5) of Regulation (EU) 2021/1059, a maximum amount of EUR 12 426 227 out of the EUR 136 688 515 of the financial contribution of ERDF and IPA shall be used for the technical assistance budget of the programme.

7K

The amount of the funds allocated to technical assistance shall be identified as part of the financial allocation of each priority of the programme. It shall not take the form of a separate priority or a specific programme and is set out in column (a2) in Table 2 of annex I.

9. The Parties shall ensure that in the implementation of the programme no economic resources from the financial contribution referred to in this Article are made available directly or indirectly to, or for the benefit of, entities, individuals or group of individuals falling into the scope of EU Restrictive Measures. In the event that the Party identifies that a project partner could fall under the scope of EU Restrictive Measures, the Party shall promptly inform the Commission.

Article 5 - Programme area

The programme area covers the regions listed in the Commission Implementing Decision (EU) 2022/75 of 17 January 2022 setting out the list of Interreg programme areas to receive support from the European Regional Development Fund and external financing instruments of the Union, broken down by strand and Interreg programme under the European territorial cooperation goal.

Article 6 - Execution period of this financing agreement

The execution period of this agreement will start on the entry into force or provisional application in accordance with Article 57 of this agreement and end 15 years after this date.

Part two - Implementation of the programme

Section one - Rules applicable to the whole of the programme

Article 7 - Implementation principles

1. The programme shall be implemented under shared management with the concerned Member State in conformity with the principles referred to in Article 63 of the Financial Regulation and in accordance with the terms and the conditions set out in this agreement, the Parties' applicable legislation, the programme documents and the written confirmation by Albania concerning its participation in the programme for the funding period 2021 to 2027.
2. The Parties shall fully cooperate with the joint programme authorities as listed in Article 12 of this agreement to implement the programme and shall support the efficient functioning of the management and control systems as defined in section five of this agreement.
3. Implementing provisions such as formal requirements towards beneficiaries, rules for project assessment, approval, contracting, and eligibility of expenditure as well as reporting and payment procedures are set out in the documents listed under Article 3 of

this agreement. Such implementing provisions shall be binding for the implementation of the programme

Article 8 – Horizontal principles

The Parties shall ensure compliance with the principles and respect the rights referred to in Article 9 of Regulation (EU) 2021/1060.

Article 9 - Partnership principle

In accordance with Article 8 of Regulation (EU) 2021/1060 and the European code of conduct on partnership established by Commission Delegated Regulation (EU) No 240/2014, the Parties shall organise and implement a comprehensive partnership in accordance with their institutional and legal framework, taking into account the specific characteristics of the programme.

Article 10 – Territorial development

The programme may provide support to integrated territorial development in accordance with Articles 20 and 21 of Regulation (EU) 2021/1059 and Articles 28 to 34 of Regulation (EU) 2021/1060.

Article 11 - Discontinuation of the programme

1. This programme shall be discontinued or the allocation to this programme shall be reduced, in accordance with the rules of Regulation (EU) 2021/1059:
 - a. if none of the partner countries covered by the programme has signed the relevant financing agreement by 31 December of the year following the year when the first budget commitment was made; or
 - b. if the programme cannot be implemented as planned due to problems in relations between the participating countries;
 - c. in any other duly justified cases.
2. The participating Member States and, where applicable, the remaining participating partner countries, shall request that:
 - a. the Interreg programme be discontinued, in particular where the main joint development challenges thereof cannot be achieved without the participation of that partner country;
 - b. the allocation to that Interreg programme be reduced, in accordance with the applicable rules and procedures; or
 - c. the Interreg programme be continued without the participation of that partner country.

3. The Commission may decide to discontinue the programme, in accordance with the applicable rules and procedures referred to in Regulation (EU) 2021/1059, before the expiry date of the period of execution at the request of the monitoring committee or the participating Member States or on its own initiative after having informed the monitoring committee.

Section two - Programme authorities and bodies

Article 12.1 - List of programme authorities

The programme shall be managed and implemented in accordance with the rules on management and control systems referred to in Regulation (EU) 2021/1060 and Regulation (EU) 2021/1059 by the following programme authorities: the managing authority referred to in Article 12(3), supported by the joint secretariat referred to in Article 12(4), the body assuming the accounting function referred to in Article 12(6) and the audit authority referred to in Article 12(7).

The national authority of Albania referred to in Article 12(3) shall cooperate with the programme authorities.

Article 12.2 - Monitoring committee

1. The participating countries shall set up, in agreement with the managing authority, a committee to monitor the implementation of the programme ("monitoring committee") within three months of the date of notification to the participating Member States of the Commission decision approving the programme in accordance with Article 28(1) of Regulation (EU) 2021/1059.
2. The composition of the monitoring committee of the programme shall be agreed by the programme partners and shall take into account the number of participating Member States, third and partner countries in the programme.
3. The composition shall also ensure a balanced representation of:
 - (a) the relevant authorities, including intermediate bodies;
 - (b) bodies jointly set up in the whole programme area or covering a part thereof, including European Grouping of Territorial Cooperation (EGTCs); and
 - (c) representatives of the programme partners referred to in Article 9.
4. The functions of the monitoring committee are set out in Article 30 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 12.3 - Managing authority and national authority

1. In accordance with Article 45(1) and (3) of Regulation (EU) 2021/1059, the participating countries have identified, for the purposes of Article 71 of Regulation (EU) 2021/1060, the Directorate General Resources, Europe, Innovation and Institution of the Emilia-Romagna Region as the single managing authority.
2. The functions of the managing authority are set out in Article 46 of Regulation (EU) 2021/1059.

3. Albania has identified the Prime Minister's Office – State Agency for Strategic Programming and Aid Coordination as the national authority, which shall assume ultimate responsibility for the implementation of the programme in its own territory and shall ensure the cooperation with the managing authority, the other programme authorities, the monitoring committee and the Commission.
4. The national authority shall support the managing authority in all its regularity tasks, such as programme management, management verifications, financial management, monitoring, reporting, evaluation, and communication.
5. The monitoring committee member from Albania representing the national authority and its deputy shall be the main contact persons for the programme authorities and management bodies related to the implementation of the programme in Albania.
6. The national authority of Albania is identified as the contact point for the managing authority (the "contact point") to provide information about the programme, calls for proposals, current projects and achievements to potential beneficiaries and partners.
7. The contact point shall support the managing authority and partners with regards to the tasks provided for in Article 36(2) to (6) of Regulation (EU)2021/1059.

Article 12.4 - Joint secretariat

1. The managing authority, after consultation with the participating countries, shall set up a joint secretariat, with staff taking into account the programme partnership, in accordance with Article 46(2) of Regulation (EU) 2021/1059.
2. The joint secretariat shall assist the managing authority and the monitoring committee in carrying out their respective functions. The joint secretariat shall also provide information to potential beneficiaries about funding opportunities under the programme and shall assist beneficiaries and partners in the implementation of operations in accordance with Article 46(2) of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 12.5 - National controller

1. By way of derogation from point (a) of Article 74(1) of Regulation (EU) 2021/1060 and without prejudice to Article 45(5) of Regulation (EU) 2021/1059, the Member States, and where applicable, the third country, partner country or OCT, participating in the Interreg programme, may decide that management verifications referred to in point (a) of Article 74(1) of Regulation (EU) 2021/1060 are to be done through the designation by each Member State of the body or person competent for the verification on its territory (the "national controller").

Albania has identified the State Agency for Strategic Programming and Aid Coordination as the national controller that will support the managing authority in its control tasks, in particular to carry out management verifications on the territory of Albania.

2. Once appointed, the national controller shall carry out the management verifications in accordance with paragraphs 3 to 9 of Article 46 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 12.6 - The accounting function

The accounting function shall be carried out by the Directorate General Resources, Europe, Innovation and Institution of the Emilia-Romagna Region or by the Accounting Function Office within managing authority at Emilia-Romagna Region in accordance with Article 47 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 12.7 - Audit authority and group of auditors

1. The participating countries have identified the Department "Adrion Programme Audit Authority, subsequent administrative regularity check" allocated in the Cabinet of the President of the Regional Government of Emilia-Romagna, a public authority, as the single audit authority, located in Italy.
2. A group of auditors shall assist the audit authority, which is composed of a representative from Croatia, Greece, Slovenia as well as Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, and Serbia who shall be responsible for audits carried out in their respective territory.
3. Albania has appointed the Audit Agency of Assistance Programmes, accredited by the European Union as its representative in the group of auditors.
4. The functions of the audit authority and the group of auditors are described in Article 48 of Regulation (EU) 2021/1059.

Section three - Eligibility provisions***Article 13 - Hierarchy of eligibility rules***

Eligibility of operations and expenditure under the programme shall be governed by Articles 63 to 68 of Regulation (EU) 2021/1060, Articles 5 and 7 of Regulation (EU) 2021/1058 and Articles 37 to 44 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 14 - Project partnership

Partnership within operations implemented under this agreement shall be ensured in accordance with Article 23 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 15 - Project selection

Operations shall be selected in accordance with the rules set out in Article 22 of Regulation (EU) 2021/1059.

The monitoring committee shall establish and apply criteria and procedures which are non-discriminatory and transparent, ensure accessibility to persons with disabilities, gender equality and shall act in accordance with the European Convention on Human Rights and the Protocols 1, 4, 6, 7, 12, 13, and 16 thereto and Article 14 of the Universal Declaration of Human Rights and in line with the Paris Agreement and UN Sustainable Development Goals.

Article 16 - Procurement rules applied by entities implementing operations under the programme

Where the implementation of an operation requires procurement of service, supply or works contracts by a beneficiary from Albania, the procurement procedures set out in annex II shall apply.

Section four - Financial provisions***Article 17 - General provision***

In accordance with the principles of sound financial management, the programme budget shall be implemented in a way to ensure that actions financed from the budget are implemented correctly and effectively in accordance with the basic acts referred to in Article 2(1).

Article 18 - Budget commitments

Based on Commission Implementing Decision C(2022) 8953 approving the programme ("programme approval decision"), the Commission shall make budget commitments of ERDF and IPA in annual instalments for each Fund for the period between 1 January 2022 and 31 December 2027.

Article 19 - Payments

1. Payments by the Commission shall take the form of pre-financing, interim payments and payments of the balance of the accounts for the accounting year.

In accordance with Article 51(3) of Regulation (EU) 2021/1059 and Article 10(3) of Regulation (EU) 2021/1529, the level of pre-financing shall amount to 50 % of the first three budgetary commitments to the programme.

2. The contribution from the Interreg Funds to the programme shall be paid into a single account with no national subaccounts, managed by the Accounting Function Office within the Ispettorato Generale per Rapporti Finanziari con l'Unione Europea (IGRUE) Finance.
3. Payment applications shall be submitted to the Commission by the Accounting Unit (within the Department "European policies coordination, programming, institutional reorganisation and territorial development, participation, cooperation and evaluation - Area "European Territorial Cooperation and Development Cooperation") of the Emilia-Romagna Region).
4. The Accounting Unit shall, as a general rule, make its payments to the lead or sole partner in full and no later than 80 days from the date of submission of the payment claim by the lead or sole beneficiary, unless Albania is subject to EU restrictive measures.

However, the deadline of 80 days may be interrupted if information submitted by the lead or sole beneficiary does not allow the Accounting Unit to establish whether the amount is due.

Handwritten signature and initials: "F-" and "SS" with a checkmark.

Article 20 - Interruption of payment deadlines

1. The Commission may interrupt the payment deadline for a maximum period of 6 months if any of the following conditions is met:
 - (a) there is evidence to suggest a serious deficiency for which corrective measures have not been taken;
 - (b) the Commission has to carry out additional verifications following receipt of information that expenditure in a payment application may be linked to an irregularity.
2. The managing authority may agree to extend the interruption period by 3 months.

Article 21 - Suspension of payments

1. The Commission may suspend all or part of payments, after having given the managing authority the opportunity to present its observations, if any of the following conditions is met:
 - (a) the managing authority has failed to take the necessary action to remedy the situation giving rise to an interruption under Article 20;
 - (b) there is a serious deficiency;
 - (c) the expenditure in payment applications is linked to an irregularity that has not been corrected;
 - (d) there is a reasoned opinion by the Commission in respect of an infringement procedure (under Article 258 TFEU) on a matter that puts at risk the legality and regularity of expenditure.
2. The Commission shall end the suspension of all or part of payments when the managing authority has taken the measures remedying the elements referred to in paragraph 1.

Article 22 - Reimbursement of technical assistance

1. Technical assistance to this programme shall be reimbursed by the Commission to the managing authority as a flat rate by applying the percentages set out in paragraph 2 to the eligible expenditure included in each payment application (pursuant to point (a) or (c) of Article 91(3) of Regulation (EU) 2021/1060 as appropriate).
2. The percentage of the ERDF contribution and the external financing instruments of the Union to be reimbursed for technical assistance shall be 10%.

Article 23 – Submission and examination of accounts

Submission and examination of accounts shall comply with the rules set out in Chapter II under Title VII of Regulation (EU) 2021/1060.

Article 24 - Decommittments

The Commission shall apply the rules on the procedure for decommitments and on exceptions to the decommitment rules as set out in Articles 105 to 107 of Regulation (EU) 2021/1060.

Article 25 - Foreign Exchange provisions and transfer of funds

1. In accordance with Article 38(5) of Regulation (EU) 2021/1059, expenditure paid in another currency shall be converted into euro by each partner using the monthly accounting exchange rate of the Commission applicable on the day in which that expenditure was submitted for verification.
2. Albania shall undertake measures to enable Albanian beneficiaries, where applicable, to:
 - (a) receive funds provided under the EU financial contribution for the purposes of the programme and open specific bank accounts, including accounts in Euro;
 - (b) make payments in line with contractual requirements for the implementation of all activities necessary for the implementation of the operation, including the possibility of the lead beneficiary to redistribute the grant amount to the other beneficiaries.

Section five - Sound financial management with regard to the implementation of the programme

Article 26 - General provisions

1. The Parties shall respect the principles of sound financial management, transparency and non-discrimination and shall ensure the visibility of the EU action when they manage EU funds. To that end, the Parties shall fulfil their respective control and audit obligations and assume the resulting responsibilities laid down in this agreement.
2. The participating countries shall agree on a management and control system for the programme in accordance with Articles 69 to 72, 74 to 76 and 78 to 82 of Regulation (EU) 2021/1060 and Articles 22, 30(2) and 46 to 49 of Regulation (EU) 2012/159 and the document "Description of management, financial and control systems", and ensure its functioning in accordance with sound financial management and the key requirements listed in annex XI to Regulation 2021/1060.
3. For the purposes of the application of this section, the programme authorities and bodies shall cooperate closely with the Parties in accordance with their respective laws and regulations.
4. When exercising their duties in territory of Albania, the programme authorities, EU agents and EU investigative bodies shall act in a manner consistent with Albanian law.
5. When executing tasks relating to budget implementation, the Parties shall take all the necessary and appropriate measures, including legislative, regulatory and administrative measures, to effectively protect the financial interests of the EU.

Article 27 - Scope of management verifications

Handwritten signatures and initials in blue ink.

The Albanian national controller, supported by the national authority, shall carry out management verifications in its territory to verify that:

- a) the co-financed products and services have been delivered,
- b) the operations comply with Article 74(1)(a) of Regulation (EU) 2021/1060, the programme and the conditions for support of the operation.

Article 28 - Audits and review proceedings

1. The EU shall have the right to carry out the appropriate technical, scientific, financial audits and review proceedings including to conduct on-the-spot checks in accordance with Articles 48 and 49 of Regulation (EU) 2021/1059 and Article 79 of Regulation (EU) 2021/1060 on the premises of any natural person residing in or legal entity established in Albania and receiving Union funding, as well as any third party involved in the implementation of Union funding residing or established in Albania.

Such reviews and audits may be carried out by the agents of the institutions and bodies of the Union, in particular of the Commission, the European Anti-Fraud Office (OLAF), the European Court of Auditors, the European Public Prosecutor's Office (EPPO), or by other persons mandated by the Commission in accordance with the applicable Union law provisions.

2. The agents of the institutions and bodies of the EU, in particular the agents of the Commission, OLAF and the European Court of Auditors, as well as other persons mandated by the Commission, shall have appropriate access to premises, works and documents (in electronic versions, paper versions, or both) and to all the information required in order to carry out such audits, reviews and checks, as referred to in paragraph 1, in accordance with Article 82 of Regulation (EU) 2021/1060 and Article 40 of this agreement. Such access shall include the right to obtain physical or electronic copies of, and extracts from, any document or the contents of any data medium held by audited natural or legal persons, or by the audited third party.
3. Albania shall not prevent or raise any undue obstacle to the right of entrance in Albania and to the access to the premises of the audited persons, of the agents and other persons referred to in paragraph 2 that are mandated to carry out on the spot checks on the grounds of the exercise of their duties referred to in this Article.
4. Access to all information and documents requested by the agents and other persons referred to in paragraph 2 on the grounds of the exercise of their duties referred to in this Article shall be granted on conditions of protecting the business secrets and the confidentiality of the investigations with regard to third parties in accordance with Article 72(1)(e) and annex XII (section 1.5), annex XIV (section 1.1 and 2.4), annex XV (sections 2.4(g) and 2.5) and annex XVI (section 4.1.6) of Regulation (EU) 2021/1060 applicable to the agents and other persons referred to in paragraph 2. Documents must be accessible and filed in a manner permitting easy inspection.
5. The Albanian and, where relevant, the programme authorities, shall be notified of on-the-spot checks by the agents or external auditors appointed or mandated by the managing authority, the audit authority, the Commission, OLAF or the European Court of Auditors.

6. Notwithstanding the suspension or termination of this agreement under Articles 53 and 54, the reviews and audits under this Article may be carried out for 5 years also after the date on which the suspension or termination takes effect.

Article 29 - Audit by the audit authority and the group of auditors

In compliance with Articles 48 and 49 of Regulation (EU) 2021/1059, the audit authority shall be assisted by the Albanian member of the group of auditors of the programme and shall be responsible for carrying out an appropriate number of audits, including audits on operations and audits of accounts in its territory in order to provide independent assurance to the Commission that management and control systems function effectively and that expenditure included in the accounts submitted to the Commission is legal and regular.

Article 30 - Prevention and detection of irregularities, fraud and other criminal offences affecting the financial interests of the EU

1. The national authority and the national controller supporting the managing authority shall ensure the legality and regularity of expenditure included in the accounts submitted to the Commission and shall take all required actions to prevent, detect and report irregularities and fraudulent operations concerned with the programme.
2. The national authority shall cooperate with the Commission, OLAF, the Court of Auditors and the programme authorities on all matters related to detecting and reporting the irregularities, including those concerned with any suspected or established fraud and recover the amounts unduly paid.
3. Financial corrections by the managing authority or the Commission shall be made in accordance with Article 33 or 34 respectively.
4. The recovery of irregular expenditure, including by offsetting, by the Commission, the managing authority and the lead partner shall be made as set out in Article 32.
5. The authorities and bodies listed in paragraph 2 shall decide on a case by case basis whether to conduct on-the-spot checks and inspections jointly, including where both parties are competent to conduct investigations.
6. Where an Albanian beneficiary or any other third party resists an on-the-spot check or inspection, the national authority acting in accordance with national rules and regulations, shall assist the Commission or OLAF, ECA or the programme authorities, to allow them to fulfil their duty in carrying out all on-the-spot checks or inspections. This assistance shall include taking the appropriate interim measures to protect the financial interests of the Union that shall not be less effective than those applicable under national law to protect the national financial interests, including those necessary to safeguard evidence.
7. The Commission or OLAF, ECA or the managing authorities shall inform the Albanian authorities of the result of such checks and inspections. In particular the Commission or OLAF shall report as soon as possible to the managing authority and the national authority any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

8. Article 30(2) shall also apply to checks and inspections under paragraphs 4 to 6 of this Article.
9. For the purposes of proper implementation of this Article, the Commission or OLAF or the programme authorities and the national authority shall regularly exchange information and, at the request of one of the parties to this agreement, consult each other, unless prohibited by European EU legislation or Albanian laws and regulations.
10. Information exchanged between the Commission or OLAF, the programme authorities and the national authority shall be treated in accordance with Articles 40 and 41.

Article 31 - Irregularities reporting

The national authority shall report to the managing authority and to the audit authority on irregularities including fraud in accordance with the criteria for determining the cases of irregularity to be reported, the data to be provided and the format for reporting set out in point 1.3 of Section 1 of annex XII to the Regulation (EU) 2021/1060.

Article 32 - Recovery

The managing authority and the participating countries' authorities shall comply with their recovery obligations as set out in Article 52 of Regulation (EU) 2021/1059.

Article 33 - Financial corrections by the managing authority

In accordance with Article 103 of Regulation (EU) 2021/1060, the Parties shall protect the Union budget and apply financial corrections by cancelling all or part of the support from the Funds to an operation or programme where expenditure is found to be irregular. They should inform the Commission of any expenditure which is detected and/or reported by the competent national authorities as being irregular, including the cases of expenditure that is only suspected to be irregular.

Article 34 - Financial corrections by the Commission

In accordance with the rules and procedure set out in Article 104 of Regulation (EU) 2021/1060, the Commission shall make financial corrections by reducing support from the Funds to a programme where it concludes that:

- (a) there is a serious deficiency, which has put at risk the support from the Funds already paid to the programme;
- (b) expenditure contained in accepted accounts is irregular and was not detected and reported by the managing authority;
- (c) the managing authority has not complied with its obligations under Article 33 to detect and report the expenditure that is found or suspected by the competent national authorities as irregular, prior to the opening of the financial correction procedure by the Commission.

Section six - Various legal provisions

Article 35 - Visa facilitation

1. Albania shall facilitate the issuing of visas to the personnel of the programme authorities and management bodies listed in Article 12 of this agreement and to the beneficiaries in terms of Article 2(9) of Regulation (EU) 2021/1060 for travel related with the implementation and management of the programme and this agreement. Visas shall be granted as speedily as possible.
2. Paragraph 1 shall apply, where relevant, to other natural persons and persons representing legal persons participating in implementing operations.
3. The Commission shall encourage the participating Member States to facilitate in equal terms the issuing of visas to all actors referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article from Albania for travel related with the implementation of the programme and this agreement.

Article 36 - VAT excise duties, customs duties and other indirect taxes

Value added tax ("VAT") *excise duties, customs duties and any other indirect taxes* shall not be eligible for Union support, except for operations, investments and small projects funds listed under Article 64(1)(c) of Regulation (EU) 2021/1060.

Article 37 - Permits and authorisation

1. The competent Albanian authority, in accordance with national law, shall provide in a timely manner all necessary permits or authorisations required for the implementation of operations under this agreement in Albania and, in particular, to enable the managing authority to issue the document referred to in Article 22(6) of Regulation (EU) 2021/1059 to the lead beneficiary.
2. Albania shall ensure, as far as it is under the control of the Albanian authorities, that the conditions for the persons referred to in Article 35(1) to access services in Albania that are directly related to the implementation of the programmes or activities are the same as for Albanian nationals, including as regards any fees.

Article 38 - Intellectual property rights (including "Use of studies")

1. With regard to communication and visibility material, the participating countries shall ensure that the managing authority includes into each subsidy contract the necessary conditions and clauses in accordance with Article 49(6) of Regulation (EU) 2021/1060.
2. With regard to the acquisition of all necessary intellectual property rights with regard to information technology, studies, drawings, plans, publicity, patents and any other material made in order to facilitate planning, implementation, monitoring and evaluation purposes, the Parties shall ensure that the managing authority includes into each subsidy contract the necessary conditions and clauses in accordance with the applicable law of the Parties.
3. Albania shall ensure that the Commission or the Government of any participating country or agents thereof, shall have access and the right to use such materials, or to

publish it. The Commission will only use such material for its own purpose as set out in points 2.1 to 2.6 of annex IX to Regulation (EU) 2021/1060.

Article 39 - Availability of documents

Albania shall ensure that beneficiaries in Albania financed under the programme keep all supporting documents related to an operation in accordance with Article 82 of Regulation (EU) 2020/1060.

Article 40 – Processing, protection and transfer of personal data

1. Personal data of natural persons participating in the programme shall be collected, recorded, stored, and transferred in databases of the programme authorities and management bodies in accordance with the respective law of the participating countries on the processing of personal data.
2. The participating countries and the programme authorities shall process personal data only where necessary for the purpose of carrying out their respective obligations under this agreement and the basic acts set out in Article 2(1), in particular for monitoring, reporting, communication, publication, evaluation, financial management, verifications and audits and, where applicable, for determining the eligibility of participants.
3. The participating countries as well as programme authorities and management bodies shall ensure personal data are protected in accordance with the Parties' respective legislation.
4. Such data shall be transferred to the EU control bodies listed in Article 12 and for the purposes of their activities.

Article 41 - Disclosure of information

With the exception of information covered by the obligations on communication and visibility referred to in Articles 44 and 45 and without prejudice to Article 28(4) and Article 40, the Parties shall consult each other before disclosing to the public any document, information or other material directly related to the implementation of this agreement.

Section seven - Monitoring, evaluation, communication and visibility

Article 42 – Set-up, functioning and functions of the monitoring committee

The set-up, the functioning and the functions of the monitoring committee shall comply with Articles 28, 29 and 30 of Regulation (EU) 2021/1059 and are detailed in the programme document "Rules of procedure for the monitoring committee of the programme".

Article 43 - Evaluation

1. The national authority shall support the managing authority in its tasks with regard to evaluations during the programming period.

2. In accordance with Article 35 of Regulation (EU) 2021/1059, evaluations are related to one or more of the following criteria: effectiveness, efficiency, relevance, coherence and Union added value, with the aim to improve the quality of the design and implementation of programmes.

Evaluations may also cover other relevant criteria, such as inclusiveness, non-discrimination and visibility, and may cover more than one programme.

Article 44 - Communication

1. The managing authority has identified a communication officer for the programme.
2. The national authority of Albania shall support the managing authority and partners (as referred to in Article 8(1) of Regulation (EU) 2021/1060) in Albania with regard to the tasks provided for in this Article.

The communication officer shall also support the communication coordinator in Italy with regard to its tasks for visibility, transparency and communication activities.

3. Albania shall support the managing authority in its tasks to ensure that communication and visibility material including at the level of beneficiaries is made available upon request without additional costs or a significant administrative burden to Union institutions, bodies, offices or agencies, managing authority and beneficiaries and that a royalty free, non-exclusive and irrevocable licence to use such material and any pre-existing rights attached to it is granted to the Union.

Article 45 - Visibility

1. The programme authorities and Albania shall ensure:
 - (a) the visibility of support in all activities relating to operations supported by the Interreg Funds with particular attention to operations of strategic importance;
 - (b) communication to citizens of participating countries of the role and achievements of the Funds through a single website portal in each participating Member State providing access to all programmes involving that Member State.

They support the managing authority in carrying out its responsibilities referred to in Article 49(2) to (6) of Regulation (EU) 2021/1060.

2. The programme authorities, Albania and beneficiaries shall use appropriately and in accordance with Article 36 of Regulation (EU) 2021/1059 the term “Interreg” next to the emblem of the Union when carrying out visibility, transparency and communication activities.
3. For small project funds, the beneficiary shall ensure by means of the contractual terms that final recipients comply with the requirements to communicate publicly on the Interreg operation.

Part three - Final provisions

Article 46 - Addresses of and communication between the Parties

The working language of the programme shall be English.

All communications concerning the implementation of this agreement shall be in writing, shall refer expressly to the programme and shall be sent to the following addressees:

For the EU:

European Commission
Directorate-General for Regional and Urban Policy
1049 Brussels
Belgium

For Italy:

Regione Emilia-Romagna
Direzione Generale Risorse Europa Innovazione e Istituzioni
V.le A. Moro 38 mezzanino,
Bologna,
Italy

For Albania:

State Agency for Strategic Programming and Aid Coordination (SASPAC)
Street "Kuvajt"
Tirana,
Albania

Article 47 - Interpretation of this agreement

1. Subject to any explicit provision to the contrary, the terms used in this agreement and its annexes shall bear the same meaning as attributed to them in the basic acts referred to in Article 2(1).
2. Where contradictions exist between the provisions in this agreement and in its annexes, the provisions contained in this agreement shall prevail.
3. Where contradictions exist between the provisions in, on the one hand, this agreement and annexes and, on the other hand, in the basic acts, the provisions contained in the basic acts shall prevail.
4. Subject to any explicit provision to the contrary in this agreement, references to this agreement are references to such agreement as corrected, amended, supplemented or replaced from time to time.
5. Any references made in this agreement and its annexes to the basic acts are references to such instruments as amended, supplemented or replaced from time to time.
6. Headings in this agreement and in its annexes have no legal significance and do not affect its interpretation.
7. The Parties shall consult each other in order to resolve any disagreement relating to the interpretation of this agreement.

Article 48- Partial invalidity and unintentional lacunae

1. If a provision of this agreement is or becomes invalid, or if this agreement contains unintentional lacunae, this will not affect the validity of the other provisions of this agreement.
2. When applying this agreement, the Parties will fill any invalid provision or unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this agreement, in compliance with the basic acts and in accordance with Article 53.

Article 49- Consultations between Parties

1. Without prejudice to Article 41, any question relating to the execution or interpretation of this agreement shall be subject to consultation between the Parties to this agreement leading, where necessary, to an amendment of this agreement.
2. The Parties shall also consult each other in case the monitoring committee is not able to take a decision in accordance with Article 11.
3. Any Party shall inform the other Parties in case a correction, amendment, supplement or replacement of the applicable law that may affect the implementation of the programme or this agreement.
4. Where any of the Parties becomes aware of problems relating to the implementation of the programme or of the execution of this agreement, it shall establish all necessary contacts with the other Parties and the managing authority to remedy the situation and may take any necessary steps.
5. Consultation may lead to the amendment (Article 52), suspension (Article 53) or termination (Article 54) of this agreement or to a dispute settlement procedure (Article 50).
6. Paragraph 1 shall not apply in relation to the resolution of any disagreement or other issues between Italy and the Commission.

Article 50- Dispute settlement arrangements

1. Any dispute concerning the agreement involving either Albania and Italy or the Commission or both, which cannot be settled within a six-month period by the consultations between the parties provided for in Article 49, may be settled by arbitration at one of the parties' request.

However, the Court of Justice has the exclusive competence with respect to the interpretation and application of EU law.

2. Each Party shall designate an arbitrator within 30 days of the request for arbitration. Failing that, either Party may ask the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration (The Hague) to designate a second arbitrator. The two arbitrators shall in their turn designate a third arbitrator within 30 days. Failing that, either party may ask the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration to designate the third arbitrator.

Where a dispute involves the Commission and Italy, on the one hand, and Albania, on the other hand, and the Commission and Italy are acting jointly, the Commission and Italy shall designate one common arbitrator.

3. Unless the arbitrators decide otherwise, the procedure laid down in the Arbitration Rules 1996 of the Permanent Court of Arbitration involving International Organisations and States shall apply.

The arbitrators' decision shall be taken by a majority thereof within a period of three months.

Where a question concerning the interpretation of EU law is raised in the arbitration proceedings, the arbitrators shall stay the proceedings and request a court in Italy to refer one or more questions for a preliminary ruling to the Court of Justice of the EU in accordance with Article 267 TFEU.

4. Each party shall be bound to take the measures necessary for the application of the arbitrators' decision.
5. The request to pursue arbitration under paragraph 1 shall not constitute and shall not be interpreted as a waiver of privileges or immunities of any of the Parties, to which they are entitled.
6. Paragraphs one to four shall not apply in relations between the Commission and Italy.

Article 51- Disputes with third parties

1. Without prejudice to the jurisdiction of any court designated in a subsidy contract set out in Article 22(6) of Regulation (EU) 2021/1059 as the competent court for disputes arising out of a contract between the managing authority and beneficiaries in Albania, the EU shall enjoy in the territory of the Albania immunity from suit, including arbitration except as provided for in Article 50 of this agreement, and legal process with respect to any dispute between the Commission and/or Albania and a third party, or between third parties, which directly or indirectly relates to the provision of financial support under the programme to Albania under this agreement, except where the EU has expressly waived its immunity.
2. Albania shall in any legal or administrative proceedings before a court, tribunal or administrative instance in Albania uphold this immunity and take a position which fully considers the interests of the EU. Where necessary, Albania and the Commission shall proceed with advance consultations under Article 49 on the position to take.

Article 52- Amendment of this agreement

1. Any amendment of this agreement, including to replace a provision of this agreement which is or has been declared invalid or where to fill any unintentional gap, shall be made in writing and any change to the agreement must be agreed by all the Parties.
2. An amendment in writing will take the form of an exchange of letters upon agreement of all the Parties.

3. The Party requesting the amendment shall submit the request to the other Parties at least three months before the amendment is intended to enter into force, except in cases, which are duly justified by the requesting Party and accepted by the others.

Article 53- Suspension of this agreement

1. Any Party may suspend this agreement:
 - a) if one of the other Parties breaches an obligation under this agreement;
 - b) in case of breach of an international legal obligation by the other Party / one of the other Parties, in particular those relating to the respect of human rights, democratic principles and the rule of law;
 - c) in serious cases of corruption provided that they have a systemic impact on the implementation of the programme or of individual projects;
 - d) in case the EU adopts restrictive measures towards Albania;
 - e) where the monitoring committee has not been able to take a decision in accordance with Article 11 or
 - f) where the monitoring committee has agreed on the discontinuation of the programme in accordance with Article 12 of Regulation (EU) 2021/1059.
 - g) in case of *force majeure* affecting the implementation of the programme.

“*Force majeure*” shall mean any unforeseeable and exceptional situation or event beyond the Parties' control which prevents them from fulfilling any of their obligations, not attributable to error or negligence on their part (or the part of their contractors, agents or employees) and proves to be insurmountable in spite of all due diligence.

Defects in equipment or material or delays in making them available, labour disputes, strikes or financial difficulties cannot be invoked as *force majeure*.

A Party invoking *force majeure* shall inform the other Parties without delay, stating the nature, probable duration and foreseeable effects of the problem, and take any measure to minimise possible damage.

None of the Parties shall be held liable for breach of its obligations under this agreement if it is prevented from fulfilling them by *force majeure*, provided that it takes measures to minimise any possible damage and that the other Parties are duly informed.

The other Parties shall either agree that there is a situation of *force majeure* or start consultations under Article 49 or make a notification under paragraph 2.

2. Any Party shall notify the other Parties of its intention to suspend the agreement, providing due justification. The suspension shall take effect 45 days following the date of notification or immediately by the notification in case of application of EU restrictive measures. The date on which the suspension takes effect shall constitute the reference date for the purposes of this Article.

3. Any Party may take any appropriate precautionary measure before the suspension takes place.

Prior to notification and the taking effect of the suspension, and during the suspension period, the Parties may discuss appropriate measures for avoiding or lifting the suspension.

4. As soon as the suspension has taken effect, the financial EU allocation and third country's contribution (national co-financing) referred to in Article 4 shall no longer be due.
5. Where the Parties have found that compliance with the agreement is restored, the suspension might be lifted.
6. Where the Parties have found that compliance with the agreement is not restored, the suspension shall remain in force or the agreement might be terminated in accordance with Article 54.

Article 54- Termination of this agreement

1. Where the suspension of this agreement has not been lifted within a maximum period of 180 days, any Party may notify its intention to terminate the agreement. The termination shall take effect 45 days following the date of notification, unless otherwise agreed.
2. In case of the discontinuation of the programme pursuant to Article 11, any Party may notify its request that this agreement is terminated before the expiry date of the period of execution.
3. The EU shall have the right to terminate this agreement if Albania does not provide its contribution in accordance with Article 4(5) and shall notify its intention to terminate the agreement. The termination shall take effect 45 days following the date of notification, unless otherwise agreed.

Albania shall have the right to terminate this agreement if the EU does not meet its obligations under Article 4(3) of this agreement.

4. In the cases referred to in paragraph 2 and 3, this agreement shall be terminated at the date agreed by the three Parties.
5. The date on which the termination takes effect shall constitute the reference date for the purposes of this Article.
6. Following termination of this agreement, the financial allocation referred to in Article 4 shall no longer be due, unless suspension occurred before termination, in which case the reference date shall be that given in Article 53(2)
7. In case the Parties do not agree on an end date of the period of execution prior to the one in Article 6, this agreement shall be terminated five years after the date of a notification pursuant to paragraph 1, 2 and 3.

Article 55- Depositary

The Commission shall be the depositary of this agreement.

Article 56- Components of this agreement

The following annexes shall form an integral part of this agreement:

- the financing plan (annex I); and
- the public procurement rules (annex II)

Article-57 Conclusion, entry into force and provisional application of this agreement

1. This Agreement shall be considered to be concluded on the date when the last party has signed it.
2. This Agreement shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification by which Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for its entry into force.
3. The Parties agree to provisionally apply the following provisions as of the date when this Agreement is concluded:
 - Articles 7 to 9
 - Articles 12(1) to (4)
 - Articles 13 to 15
 - Article 26(2)
 - Article 35 to 41
 - Articles 46 and 49
 - Articles 56 and 57

Done in three original copies, one for each Party, in English.

Signed, for and on behalf of the
Commission,

Themis CHRISTOPHIDOU
Director-General, Directorate General for
Regional and Urban Policy

Brussels, date 24.01.2024
(signature)

- EC Implementing Decision C(2022)8953
of 30.11.2022, CCI 2021TC16IPTN001 on
the (Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian
(Adrion)

Signed, for and on behalf of the Italian
Republic,

Regione Emilia-Romagna
Direzione Generale Risorse, Europa,
Innovazione e Istituzioni

legally represented by the Head of the
managing authority of the 2021-2027
Programme “Interreg IPA Adriatic Ionian”

Francesco Raphael FRIERI

Bologna, date
22/01/2024 (signature)

Signed, for and on behalf of the
Government of the Republic of Albania,

Jona SULI
Director-General, State Agency for
Strategic Programming and Aid
Coordination (SASPAC)
National IPA Coordinator

Tirana, date 28.3.2024
(signature)

ANNEX I

Table 1
Financial appropriations by year (in EUR)

Fund	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Interreg Funds	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00
Total	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00

Table 2
Total financial appropriations by fund and national co-financing (in EUR)

Policy objective	Priority	Fund	Basis for calculation EU support (total eligible cost or public contribution)	Indicative breakdown of the EU contribution		National contribution (b) (c)+(d)	Indicative breakdown of the national counterpart		Total (e) (a)+(b)	Co-financing rate (f) (a)/(e)	Contributions from the third countries
				EU contribution (a)-(a1)-(a2)	without TA pursuant to Article 27(1) (a1)	for TA pursuant to Article 27(1) (a2)	National public (c)	National private (d)			
1	1	Interreg Funds	Total eligible cost	39,639,670.00	36,036,064.00	3,603,606.00	5,596,189.00	1,399,047.00	46,634,906.00	84.999998756%	0.00
2	2	Interreg Funds	Total eligible cost	73,811,797.00	67,101,634.00	6,710,163.00	10,420,490.00	2,605,122.00	86,837,409.00	84.9999992515%	0.00
3	3	Interreg Funds	Total eligible cost	12,301,967.00	11,183,607.00	1,118,360.00	1,736,749.00	434,187.00	14,472,903.00	84.9999961998%	0.00
4	4	Interreg Funds	Total eligible cost	10,935,081.00	9,940,983.00	994,098.00	1,929,721.00	0.00	12,864,802.00	84.999994588%	0.00
		Total Interreg Funds		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00
		Grand total		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00

20

K. K

ANNEX II

Public procurement**A. General provisions****1. Principles applicable to contracts and scope** (mirroring art. 160 of Omnibus)

1. All contracts financed by a grant contract shall respect the principles of transparency, proportionality, equal treatment and non-discrimination.
2. All contracts shall be put out to competition on the broadest possible basis, except when use of negotiated procedure. The estimated value of a contract shall not be determined with a view to circumventing the applicable rules, nor shall a contract be split up for that purpose. The grant beneficiary shall divide a contract into lots, whenever appropriate, with due regard to broad competition.

2. Mixed contracts and common procurement vocabulary (mirroring art. 162 of Omnibus)

1. A mixed contract covering two or more types of procurement (works, supplies or services), shall be awarded in accordance with the provisions applicable to the type of procurement that characterises the main subject matter of the contract in question.
2. In the case of mixed contracts consisting of supplies and services, the main subject matter shall be determined by a comparison of the values of the respective supplies or services.
3. Any references to nomenclatures in the context of procurement shall be made using the Common Procurement Vocabulary (CPV).

3. Publicity measures (mirroring art. 163 of Omnibus with thresholds of 178.1 and point 5 of annex I)

1. For procedures with a value equal to or greater than EUR 300 000 for service and supply contracts or than EUR 5 000 000 for works contracts the grant beneficiary shall publish in the *Official Journal of the European Union*:
 - a) a contract notice to launch a procedure, except in the case of negotiated procedure;
 - b) a contract award notice on the results of the procedure.
2. Procedures with a value below the above-mentioned thresholds shall be advertised by appropriate means. In addition to the advertising provided for in paragraph 1, procurement procedures may be advertised in any other way, in particular in electronic form. Any such advertising shall refer to the notice published in the Official Journal of the European Union, if the notice has been published, and shall not precede the publication of that notice, which alone is authentic.

Such advertising shall not introduce any discrimination between candidates or tenderers nor contain details other than those contained in the contract notice, if the notice has been published.
3. Publication of certain information on a contract award may be withheld where its release would impede law enforcement, or otherwise be contrary to the public interest, would

Handwritten signatures and initials in blue ink, including a large 'f' and 'tk'.

harm the legitimate commercial interests of economic operators or might prejudice fair competition between them.

B. B. Types of procedures

4. Procurement procedures (mirroring art. 164 of Omnibus)

1. Procurement procedures for awarding concession contracts or public contracts, including framework contracts shall take one of the following forms:
 - a) open procedure;
 - b) restricted procedure;
 - c) negotiated procedure, including without prior publication;
 - d) competitive procedure with negotiation;
 - e) procedures involving a call for expression of interest.

2. In open procedures any interested economic operator may submit a tender.
3. In restricted procedures and competitive procedures with negotiation, any economic operator may submit a request to participate by providing the information that is requested by the grant beneficiary. The grant beneficiary shall invite all candidates, that satisfy the selection criteria and that are not in any of the situations for exclusion or rejection [referred to in Articles 136(1) and 141(1) of the Financial Regulation¹,] to submit a tender.

Notwithstanding the first subparagraph, the grant beneficiary may limit the number of candidates to be invited to participate in the procedure on the basis of objective and non-discriminatory selection criteria, which shall be indicated in the contract notice or the call for expression of interest. The number of candidates invited shall be sufficient to ensure genuine competition.

4. In all procedures involving negotiation, the grant beneficiary shall negotiate with tenderers the initial and any subsequent tenders or parts thereof, except their final tenders, in order to improve their content. The minimum requirements and the criteria specified in the procurement documents shall not be subject to negotiation. A grant beneficiary may award a contract on the basis of the initial tender without negotiation where it has indicated in the procurement documents that it reserves the possibility to do so.
5. The grant beneficiary may use:
 - a) the open or restricted procedure for any purchase;
 - b) the procedures involving a call for expression of interest for contracts with a value below the thresholds referred to in point 3 of this Annex, to preselect candidates to be invited to submit tenders in response to future restricted invitations to tender, or to collect a list of vendors to be invited to submit requests to participate or submit tenders;

¹ Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union

Handwritten signature and the number 2.

- c) the competitive procedure with negotiation or the competitive dialogue for concession contracts, for the service contracts for social and other specific services², in cases where only irregular or unacceptable tenders were submitted in response to an open or restricted procedure after the initial procedure has been completed, and for cases where this is justified by the specific circumstances linked, inter alia, to the nature or the complexity of the subject matter of the contract or to the specific type of contract;
- d) the negotiated procedure for contracts with a value below the thresholds referred to in point 3 of this Annex, or the negotiated procedure without prior publication for specific types of purchases [falling outside the scope of Directive 2014/24/EU] or in the clearly defined exceptional circumstances.

5. Thresholds and procedures (mirroring point 38 of Annex I of Omnibus)

1. The procurement procedures in the field of external actions shall be as follows:
 - a) the restricted procedure as provided for in point 4.1.b of this Annex;
 - b) the open procedure as provided for in point 4.1.a of this Annex;
 - c) the local open procedure;
 - d) the simplified procedure.
2. The use of procurement procedures according to thresholds shall be as follows:
 - a) the open or restricted procedure may be used for:
 - i) service and supply contracts and service concession contracts with a value of at least EUR 300 000;
 - ii) works contracts and works concessions contracts with a value of at least EUR 5 000 000;
 - b) the local open procedure may be used for:
 - i) supply contracts with a value of at least EUR 100 000 and less than EUR 300 000;
 - ii) works contracts and works concessions contracts with a value of at least EUR 300 000 and less than EUR 5 000 000;
 - c) the simplified procedure may be used for:
 - i) service contracts, service concession contracts, works contracts and works concessions contracts with a value of less than EUR 300 000;
 - ii) supply contracts with a value of less than EUR 100 000;
 - d) contracts with a value of less than or equal to EUR 20 000 may be awarded on the basis of a single tender;
 - e) payments of amounts less than or equal to EUR 2 500 in respect of items of expenditure may be carried out simply as payment against invoices, without prior acceptance of a tender.
3. In the restricted procedure referred to in point (a) of subparagraph 1, the contract notice shall state the number of candidates who will be invited to submit tenders. For

² As referred to in Annex XIV to Directive 2014/24/EU

3

7k

service contracts at least four candidates shall be invited. The number of candidates allowed to submit tenders shall be sufficient to ensure genuine competition. The list of selected candidates shall be published on the grant beneficiary's website.

If the number of candidates satisfying the selection criteria or the minimum capacity levels is less than the minimum number, the grant beneficiary may invite to submit a tender only those candidates who satisfy the criteria to submit a tender.

4. Under the local open procedure referred to in point (c) of subparagraph 1, the contract notice shall be published at least in the official gazette of the recipient State or in any equivalent publication for local invitations to tender.
5. Under the simplified procedure referred to in point (d) of subparagraph 1, the contracting authority shall draw up a list of at least three tenderers of its choice, without publication of a notice. Tenderers for the simplified procedure may be chosen from a list of vendors as referred to in point (b) of point 9.1 advertised by a call for expression of interest.

If, following consultation of the tenderers, the contracting authority receives only one tender that is administratively and technically valid, the contract may be awarded provided that the award criteria are met.

6. For legal services not covered in point (h) of the second subparagraph of point 12.1, the contracting authorities may use the simplified procedure, whatever is the estimated value of the contract.

6. Use of a negotiated procedure without prior publication of a contract notice (mirroring point 11 of Annex I of Omnibus)

1. Where the grant beneficiary uses the negotiated procedure without prior publication of a contract notice, it shall comply with the arrangements on negotiation set out in point 7. The grant beneficiary may use the negotiated procedure without prior publication of a contract notice, regardless of the estimated value of the contract, in the following cases:
 - a) where no tenders, or no suitable tender, or no request to participate or no suitable request to participate as provided for in subparagraph 2 of this point 6.2 have been submitted in response to an open procedure or restricted procedure after that procedure has been completed, provided that the original procurement documents are not substantially altered;
 - b) where the works, supplies or services can only be provided by a single economic operator under the conditions set out in point 28.3 and for any of the following reasons:
 - i) the aim of the procurement is the creation or acquisition of a unique work of art or an artistic performance;
 - ii) competition is absent for technical reasons;
 - iii) the protection of exclusive rights, including intellectual property rights, must be ensured;
 - c) in so far as is strictly necessary where, for reasons of extreme urgency brought about by unforeseeable events, it is impossible to comply with the time limits laid down in point 22 of this Annex and where the justification of such extreme urgency is not attributable to the contracting authority;

4

- d) for new services or works consisting in the repetition of similar services or works entrusted to the economic operator to which the same grant beneficiary awarded an original contract, provided that those services or works are in conformity with a basic project for which the original contract was awarded after publication of a contract notice, subject to the conditions set out in subparagraph 4;
 - e) for supply contracts:
 - i) for additional deliveries which are intended either as a partial replacement of supplies or installations or as the extension of existing supplies or installations, where a change of supplier would oblige the contracting authority to acquire supplies having different technical characteristics which would result in incompatibility or disproportionate technical difficulties in operation and maintenance; when Union institutions award contracts on their own account, the duration of such contracts shall not exceed three years;
 - ii) where the products are manufactured purely for the purpose of research, experimentation, study or development; however, such contracts shall not include quantity production to establish commercial viability or to recover research and development costs;
 - iii) for supplies quoted and purchased on a commodity market;
 - iv) for purchases of supplies on particularly advantageous terms, from either an economic operator which is definitively winding up its business activities, or the liquidators in an insolvency procedure, an arrangement with creditors, or a similar procedure under national law;
 - f) for building contracts, after prospecting the local market;
 - g) for contracts for any of the following:
 - i) legal representation by a lawyer in arbitration or conciliation or judicial proceedings;
 - ii) legal advice given in the preparation of the proceedings referred to in point (i), or where there is tangible indication and high probability that the matter to which the advice relates will become the subject of such proceedings, provided that the advice is given by a lawyer;
 - iii) arbitration and conciliation services;
 - iv) document certification and authentication services which must be provided by notaries;
2. A tender shall be considered unsuitable where it does not relate to the subject matter of the contract and a request to participate shall be considered unsuitable where the economic operator is in an exclusion situation or does not meet the selection criteria.
 3. The exceptions set out in points (b)(ii) and (iii) of subparagraph 1 shall only apply when no reasonable alternative or substitute exists and the absence of competition is not the result of an artificial narrowing down of the parameters when defining the procurement.
 4. In the cases referred to in point (e) of subparagraph 1, the basic project shall indicate the extent of possible new services or works and the conditions under which they will be awarded. As soon as the basic project is put up for tender, the possible use of the negotiated procedure shall be disclosed, and the total estimated amount for the subsequent services or works shall be taken into consideration in applying the thresholds referred to in point 3 of this Annex.

g

5

f.
k

- 7. Use of competitive procedure with negotiation** (mirroring point 12.1(b) and point 6.5 of Annex I and art. 164.4 of Omnibus; points 12.2 & 12.3)
1. When the grant beneficiary uses the competitive procedure with negotiation, it shall take into consideration the following arrangements on negotiation:
 - a) the grant beneficiary shall negotiate with tenderers the initial and any subsequent tenders or parts thereof, except their final tenders, in order to improve their content. The minimum requirements and the criteria specified in the procurement documents shall not be subject to negotiation;
 - b) during a negotiation, the grant beneficiary shall ensure equal treatment for all tenderers;
 - c) a negotiation may take place in successive stages in order to reduce the number of tenders to be negotiated by applying the award criteria specified in the procurement documents. The grant beneficiary shall indicate whether it will use that option in the procurement documents;
 - d) a grant beneficiary may award a contract on the basis of the initial tender without negotiation where it has indicated in the procurement documents that it reserves the possibility to do so.
 2. A tender shall be considered irregular in any of the following cases:
 - a) when it does not comply with the minimum requirements specified in the procurement documents;
 - b) when it does not comply with the requirements for submission set out in point 8 of this Annex;
 - c) when the tenderer is rejected;
 - d) when the grant beneficiary has declared the tender to be abnormally low.
 3. A tender shall be considered unacceptable in any of the following cases:
 - a) when the price of the tender exceeds the grant beneficiary's maximum budget as determined and documented prior to the launching of the procurement procedure;
 - b) when the tender fails to meet the minimum quality levels for award criteria.
- 8. Use of the negotiated procedure for service, supply and works contracts** (mirroring point 39 of Annex I of Omnibus)
1. Grant beneficiaries may use the negotiated procedure with a single tender in the following cases:
 - a) where the services are entrusted to public-sector bodies or to non-profit institutions or associations and relate activities of an institutional nature or are designed to provide assistance to people in the social field;
 - b) where the tender procedure has been unsuccessful, that is to say, where no qualitatively and/or financially worthwhile tender has been received, in which case, after cancelling the tender procedure, the grant beneficiary may negotiate with one or more tenderers of

6
K

its choice, from among those that took part in the invitation to tender, provided that the procurement documents are not substantially altered;

- c) where a new contract has to be concluded after early termination of an existing contract.
- 2. For the purposes of point (c) of the second subparagraph of point 7, operations carried out in a crisis shall be considered to satisfy the test of extreme urgency. The grant beneficiary, shall establish that a situation of extreme urgency exists and shall review his or her decision regularly having regard to the principle of sound financial management.
- 3. Activities of an institutional nature referred to in point (a) of point 8 shall include services directly linked to the statutory mission of the public sector bodies.

9. Procedure involving a call for expression of interest (mirroring points 13.1, 13.2, 29.3 & 40 of Annex I of Omnibus)

- 1. For contracts with a value below the thresholds referred to in point 3 of this Annex, and without prejudice to points 6 and 7, of this Annex, the grant beneficiary may use a call for expression of interest to do either of the following:
 - a) to pre-select candidates to be invited to submit tenders in response to future restricted invitations to tender;
 - b) to collect a list of vendors to be invited to submit requests to participate or tenders.
- 2. The list drawn up following a call for expression of interest shall be valid for not more than four years from the date on which the notice is published. The list referred to in the first subparagraph may include sub-lists. Any interested economic operator may express interest at any time during the period of validity of the list, with the exception of the last three months of that period.
- 3. Requests to participate and tenders which are suitable under point 6.2 and neither irregular under point 7.2 nor unacceptable under point 7.3 of this Annex shall be considered admissible.
- 4. By way of derogation from point 14.3, for all procedures involving a request to participate, the tender specifications may be split according to the two stages of the procedure and the first stage may contain only the information referred to in points (a) and (f) of point 14.3.

10. Use of electronic auctions (mirroring point 22 of Annex I of Omnibus)

- 1. The grant beneficiary may use electronic auctions, in which new prices, revised downwards, or new values concerning certain elements of tenders are presented.

The grant beneficiary shall structure the electronic auction as a repetitive electronic process, which occurs after an initial full evaluation of the tenders, enabling them to be ranked using automatic evaluation methods.
- 2. In open, restricted or competitive procedures with negotiation, the grant beneficiary may decide that the award of a public contract is preceded by an electronic auction when the procurement documents can be established with precision.

The electronic auction shall be based on one of the award methods set out in point 17.4 of this Annex.

3. The contracting authority which decides to hold an electronic auction shall state that fact in the contract notice. The procurement documents shall include the following details:
 - a) the values of the features which will be the subject of an electronic auction, provided that those features are quantifiable and can be expressed in figures or percentages;
 - b) any limits on the values which may be submitted, as they result from the specifications relating to the subject matter of the contract;
 - c) the information which will be made available to tenderers in the course of the electronic auction and, where appropriate, when it will be made available to them;
 - d) the relevant information concerning the electronic auction process including whether it includes phases and how it will be closed, as set out in point 10.7;
 - e) the conditions under which the tenderers will be able to tender and, in particular, the minimum differences which will, where appropriate, be required when submitting the tender;
 - f) the relevant information concerning the electronic equipment used and the arrangements and technical specifications for connection.

4. All tenderers who have submitted admissible tenders shall be invited simultaneously by electronic means to participate in the electronic auction using the connections in accordance with the instructions. The invitation shall specify the date and time of the start of the electronic auction.

The electronic auction may take place in a number of successive phases. The electronic auction shall not start sooner than two working days after the date on which invitations are sent out.

5. The invitation shall be accompanied by the outcome of a full evaluation of the relevant tender. The invitation shall also state the mathematical formula to be used in the electronic auction to determine automatic re-rankings on the basis of the new prices and/or new values submitted. That formula shall incorporate the weighting of all the criteria fixed to determine the most economically advantageous tender, as indicated in the procurement documents. For that purpose, any ranges shall, however, be reduced beforehand to a specified value.

Where variants are authorised, a separate formula shall be provided for each variant.

6. Throughout each phase of an electronic auction the contracting authority shall instantaneously communicate to all tenderers at least sufficient information to enable them to ascertain their relative rankings at any moment. It may also, where this has been previously indicated, communicate other information concerning other prices or values submitted as well as announce the number of tenderers in any specific phase of the auction. It shall not however disclose the identities of the tenderers during any phase of an electronic auction.
7. The grant beneficiary shall close an electronic auction in one or more of the following ways:
 - a) at the previously indicated date and time;
 - b) when it receives no more new prices or new values which meet the requirements concerning minimum differences, provided that it has previously stated the time which

Handwritten signature and mark.

Handwritten mark and the number 8.

Handwritten mark.

it will allow to elapse after receiving the last submission before it closes the electronic auction;

- c) when the previously indicated number of phases in the auction has been completed.
8. After closing an electronic auction, the contracting authority shall award the contract on the basis of the results of the electronic auction.

11. Electronic catalogues (mirroring point 27 of Annex I of Omnibus)

1. Where the use of electronic means of communication is required, the contracting authority may require tenders to be presented in the format of an electronic catalogue or to include an electronic catalogue.
2. Where the presentation of tenders in the form of electronic catalogues is accepted or required, the contracting authority shall:
 - a) state so in the contract notice;
 - b) indicate in the procurement documents all the necessary information concerning the format, the electronic equipment used and the technical connection arrangements and specifications for the catalogue.

C. Preparation

12. Preparation of a procurement procedure (mirroring art. 166 of Omnibus)

1. Before launching a procurement procedure, the grant beneficiary may conduct a preliminary market consultation with a view to preparing the procedure.
2. In the procurement documents, the grant beneficiary shall identify the subject matter of the procurement by providing a description of its needs and the characteristics required of the works, supplies or services to be bought, and shall specify the applicable exclusion, selection and award criteria. The grant beneficiary authority shall also indicate which elements define the minimum requirements to be met by all tenders. Minimum requirements shall include compliance with applicable environmental, social and labour law obligations established by Union law, national law, collective agreements or the applicable international social and environmental conventions [listed in Annex X to Directive 2014/24/EU].

13. Joint procurement (simplified adaptation of art. 165 of Omnibus)

1. Where a contract is of interest to two or more grant beneficiaries in the same operation, and whenever there is a possibility for realising efficiency gains, the grant beneficiaries concerned may carry out the procedure and the management of the subsequent contract on an interinstitutional basis under the lead of one of the grant beneficiaries.
2. Where a contract is necessary for the implementation of a joint action between one or more grant beneficiaries from partner countries and one or more grant beneficiaries from Member States, the procurement procedure may be carried out jointly. The procedural provisions applicable will be the ones of the grant beneficiary leading the procurement procedure.

14. Procurement documents (mirroring point 16 of Annex I of Omnibus)

1. The procurement documents shall include the following:
 - a) if applicable, the contract notice or other advertising measure;
 - b) the invitation to tender;
 - c) the tender specifications or the descriptive documents in the case of a competitive dialogue, including the technical specifications and the relevant criteria;
 - d) the draft contract based on the model contract.

Point (d) of the first subparagraph shall not apply to cases where, due to exceptional and duly justified circumstances, the model contract cannot be used.

2. The invitation to tender shall:
 - a) specify the rules governing the submission of tenders, including in particular the conditions to maintain them confidential until opening, the closing date and time for receipt and the address to which they are to be sent or delivered or the internet address in case of electronic submission;
 - b) state that submission of a tender implies acceptance of the terms and conditions set out in the procurement documents and that such submission binds the contractor to whom the contract is awarded during performance of the contract;
 - c) specify the period during which a tender will remain valid and shall not be modified in any respect;
 - d) forbid any contact between the contracting authority and the tenderer during the procedure, save, exceptionally, under the conditions laid down in point 23 of this Annex, and, where provision is made for an on-the-spot visit, specify the arrangements for such a visit;
 - e) specify the means of proof for compliance with the time limit for receipt of tenders;
 - f) state that submission of a tender implies acceptance of receiving notification of the outcome of the procedure by electronic means.
3. The tender specifications shall contain the following:
 - a) the exclusion and selection criteria;
 - b) the award criteria and their relative weighting or, where weighting is not possible for objective reasons, their decreasing order of importance, which shall also apply to variants if they are authorised in the contract notice;
 - c) the technical specifications referred to in point 16 of this Annex;
 - d) if variants are authorised, the minimum requirements which they must meet;
 - e) the evidence of access to procurement;
 - f) the requirement to indicate in which country the tenderers are established and to present the supporting evidence normally acceptable under the law of that country;

10

- g) in the case of electronic catalogues, information on the electronic equipment used and the technical connection arrangements and specifications needed.
4. The draft contract shall:
- a) specify the liquidated damages for failure to comply with its clauses;
 - b) specify the details which must be contained in invoices and in the relevant supporting documents;
 - c) specify the competent court for hearing disputes;
 - d) specify that the contractor shall comply with applicable obligations in the fields of environmental, social and labour law established by Union law, national law, collective agreements or by the international social and environmental conventions [listed in Annex X to Directive 2014/24/EU];
 - e) specify whether the transfer of intellectual property rights will be required;
 - f) state that the price quoted in the tender is firm and non-revisable, or lay down the conditions or formulas for revision of prices during the lifetime of the contract.
- For the purposes of point f), if a revision of prices is set out in the contract, the grant beneficiary shall take particular account of:
- a) the subject matter of the procurement and the economic situation in which it is taking place;
 - b) the type of contract and tasks and its duration;
 - c) the financial interests of the contracting authority.

15. Access to procurement documents and time limit to provide additional information
(mirroring point 25.1 of Annex I of Omnibus)

The grant beneficiary shall offer direct access free of charge by electronic means to the procurement documents from the date of publication of the contract notice or, for the procedures without contract notice or referred to in point 9 of this Annex, from the date of dispatch of the invitation to tender.

In justified cases, the grant beneficiary may transmit the procurement documents by other means it specifies if direct access by electronic means is not possible for technical reasons or if the procurement documents contain information of a confidential nature.

The grant beneficiary may impose on economic operators requirements aimed at protecting the confidential nature of information contained in the procurement documents. It shall announce those requirements as well as how access to the procurement documents concerned can be obtained.

D. Technical specifications and criteria for assessment

16. Technical specifications (mirroring point 17.1, 17.2 & 17.8 of Annex I of Omnibus)

1. Technical specifications shall allow equal access of economic operators to the procurement procedures and not have the effect of creating unjustified obstacles to the opening up of procurement to competition.

Technical specifications shall include the characteristics required for works, supplies or services, including minimum requirements, so that they fulfil the use for which they are intended by the contracting authority.

2. The characteristics referred to in point 16 may include as appropriate:
 - a) the quality levels;
 - b) environmental performance and climate performance;
 - c) for purchases intended for use by natural persons, the accessibility criteria for people with disabilities or the design for all users, except in duly justified cases;
 - d) the levels and procedures of conformity assessment;
 - e) performance or use of the supply;
 - f) safety or dimensions, including, for supplies, the sales name and user instructions, and, for all contracts, terminology, symbols, testing and test methods, packaging, marking and labelling, production processes and methods;
 - g) for works contracts, the procedures relating to quality assurance and the rules relating to design and costing, the test, inspection and acceptance conditions for works and methods or techniques of construction and all the other technical conditions which the contracting authority is in a position to prescribe under general or specific regulations in relation to the finished works and to the materials or parts which they involve.
3. Unless justified by the subject matter of the contract, technical specifications shall not refer to a specific make or source, or a particular process which characterises the products or services provided by a specific economic operator, or to trade marks, patents, types or a specific origin or production with the effect of favouring or eliminating certain products or economic operators.

Such reference shall be permitted on an exceptional basis where a sufficiently detailed and intelligible description of the subject matter of the contract is not possible. Such reference shall be accompanied by the words 'or equivalent'.

17. Award of contracts (mirroring art. 167 of Omnibus)

1. Contracts shall be awarded on the basis of award criteria provided that the contracting authority has verified the following:
 - a) the tender complies with the minimum requirements specified in the procurement documents;
 - b) the candidate or tenderer is not excluded under point 4.3 of this Annex;
 - c) the candidate or tenderer meets the selection criteria specified in the procurement documents and is not subject to conflicts of interest which may negatively affect the performance of the contract.

12

2. The grant beneficiary shall apply the selection criteria to evaluate the capacity of the candidate or tenderer. Selection criteria shall only relate to the legal and regulatory capacity to pursue the professional activity, the economic and financial capacity, and the technical and professional capacity.
3. The grant beneficiary shall apply the award criteria to evaluate the tender.
4. The grant beneficiary shall base the award of contracts on the most economically advantageous tender, which shall consist in one of three award methods: lowest price, lowest cost or best price-quality ratio. For the lowest cost method, the grant beneficiary shall use a cost-effectiveness approach including life-cycle costing. For the best price-quality ratio, the contracting authority shall take into account the price or cost and other quality criteria linked to the subject matter of the contract.

18. Exclusion and selection criteria (mirroring point 18 of Annex I of Omnibus)

1. For the purpose of declaring and evidencing the absence of an exclusion situation, the grant beneficiary shall accept a declaration on honour signed and dated.
2. The grant beneficiary shall indicate in the procurement documents the selection criteria, the minimum levels of capacity and the evidence required to prove that capacity. All requirements shall be related and proportionate to the subject matter of the contract. The grant beneficiary shall specify in the procurement documents how groups of economic operators are to meet the selection criteria taking into account point 18.6.

Where a contract is divided into lots, the grant beneficiary may set minimum levels of capacity for each lot. It may set additional minimum levels of capacity in the event that several lots are awarded to the same contractor.

3. With regard to capacity to pursue the professional activity, the contracting authority may require an economic operator to fulfil at least one of the following conditions:
 - a) be enrolled in a relevant professional or trade register, except when the economic operator is an international organisation;
 - b) for service contracts, hold a particular authorisation proving that it is authorised to perform the contract in its country of establishment or be a member of a specific professional organisation.

4. When receiving requests to participate or tenders, the contracting authority shall accept a declaration on honour stating that the candidate or tenderer fulfils the selection criteria. The requirement to submit a declaration on honour may be waived for very low value contracts.

The grant beneficiary may ask tenderers and candidates at any moment during the procedure to submit an updated declaration or all or part of the supporting documents where this is necessary to ensure the proper conduct of the procedure.

The grant beneficiary shall require the candidates or successful tenderers to submit up-to-date supporting documents except where it has already received them for the purpose of another procedure and provided that the documents are still up-to-date or it can access them in a national database free of charge.

5. The grant beneficiary may, depending on its assessment of risks, decide not to require evidence of the legal, regulatory, financial, economic, technical and professional capacity of economic operators in the following cases:
 - a) procedures for contracts awarded, with a value not exceeding the thresholds referred to in point 3 of this Annex;

- b) procedures for contracts awarded in accordance with points (b), (e), (f)(i) and (iv), (h) and (m) of the second subparagraph of point 6.1.

Where the grant beneficiary decides not to require evidence of the legal, regulatory, financial, economic, technical and professional capacity of economic operators, no pre-financing shall be made except in duly justified cases.

6. An economic operator may, where appropriate and for a particular contract, rely on the capacities of other entities, regardless of the legal nature of the links which it has with them. It shall in that case prove to the grant beneficiary that it will have at its disposal the resources necessary for the performance of the contract by producing a commitment by those entities to that effect.

With regard to technical and professional criteria, an economic operator shall only rely on the capacities of other entities where the latter will perform the works or services for which those capacities are required.

Where an economic operator relies on the capacities of other entities with regard to criteria relating to economic and financial capacity, the contracting authority may require that the economic operator and those entities be jointly liable for the performance of the contract.

The grant beneficiary may request information from the tenderer on any part of the contract that the tenderer any subcontractors.

For works or services provided at a facility directly under the oversight of the grant beneficiary, the grant beneficiary shall require the contractor to indicate the names, contacts and authorised representatives of all subcontractors involved in the performance of the contract, including any changes of subcontractors.

7. The grant beneficiary shall verify whether the entities on whose capacity the economic operator intends to rely and the envisaged subcontractors, when subcontracting represents a significant part of the contract, fulfil the relevant selection criteria.

The grant beneficiary shall require that the economic operator replaces an entity or subcontractor which does not meet a relevant selection criterion.

8. In the case of works contracts, service contracts and siting or installation operations in the context of a supply contract, the grant beneficiary may require that certain critical tasks be performed directly by the tenderer itself or, where the tender is submitted by a group of economic operators, a participant in the group.
9. The grant beneficiary shall not demand that a group of economic operators have a given legal form in order to submit a tender or request to participate, but the selected group may be required to adopt a given legal form after it has been awarded the contract if such change is necessary for the proper performance of the contract.

19. Economic and financial capacity (mirroring point 19 of Annex I of Omnibus)

1. To ensure that economic operators possess the necessary economic and financial capacity to perform the contract, the contracting authority may require in particular that:
- a) economic operators have a certain minimum yearly turnover, including a certain minimum turnover in the area covered by the contract;

14

- b) economic operators provide information on their annual accounts showing ratios between assets and liability;
- c) economic operators provide an appropriate level of professional risk indemnity insurance.

For the purposes of point (a), the minimum yearly turnover shall not exceed two times the estimated annual contract value, except in duly justified cases linked to the nature of the purchase, which the grant beneficiary shall explain in the procurement documents.

For the purposes of point (b), the grant beneficiary shall explain the methods and criteria for such ratios in the procurement documents.

- 2. The grant beneficiary shall define in the procurement documents the evidence to be provided by an economic operator to demonstrate its economic and financial capacity. It may request in particular one or more of the following documents:
 - a) appropriate statements from banks or, where appropriate, evidence of relevant professional risk indemnity insurance;
 - b) financial statements or their extracts for a period equal to or less than the last three financial years for which accounts have been closed;
 - c) a statement of the economic operator's overall turnover and, where appropriate, turnover in the area covered three financial years available.

If, for any valid reason, the economic operator is unable to provide the references requested by the grant beneficiary, it may prove its economic and financial capacity by any other document which the grant beneficiary considers appropriate.

20. Technical and professional capacity (mirroring point 20, except 20.4)

- 1. The grant beneficiary shall verify that candidates or tenderers fulfil the minimum selection criteria concerning technical and professional capacity in accordance with points 20.2 to 20.4 of this Annex.
- 2. The grant beneficiary shall define in the procurement documents the evidence to be provided by an economic operator to demonstrate its technical and professional capacity. It may request one or more of the following documents:
 - a) for works, supplies requiring siting or installation operations or services, information on the educational and professional qualifications, skills, experience and expertise of the persons responsible for performance;
 - b) a list of the following:
 - i) the principal services provided and supplies delivered in the past three years, with the sums, dates and clients, public or private accompanied upon request by statements issued by the clients;
 - ii) the works carried out in the last five years, accompanied by certificates of satisfactory execution for the most important works;
 - c) a statement of the technical equipment, tools or the plant available to the economic operator for performing a service or works contract;

- d) a description of the technical facilities and means available to the economic operator for ensuring quality, and a description of available study and research facilities;
- e) a reference to the technicians or technical bodies available to the economic operator, whether or not belonging directly to it, especially those responsible for quality control;
- f) in respect of supplies: samples, descriptions or authentic photographs or certificates drawn up by official quality control institutes or agencies of recognised competence attesting the conformity of the products clearly identified by references to technical specifications or standards;
- g) for works or services, a statement of the average annual manpower and the number of managerial staff of the economic operator for the last three years;
- h) an indication of the supply chain management and tracking systems that the economic operator will be able to apply when performing the contract;
- i) an indication of the environmental management measures that the economic operator will be able to apply when performing the contract.

For the purposes of point (b)(i) of the first subparagraph, where necessary in order to ensure an adequate level of competition, the grant beneficiary may indicate that evidence of relevant supplies or services delivered or performed more than three years before will be taken into account.

For the purposes of point (b)(ii) of the first subparagraph, where necessary in order to ensure an adequate level of competition, the grant beneficiary may indicate that evidence of relevant works delivered or performed more than five years before will be taken into account.

- 3. Where the supplies or services are complex or, exceptionally, are required for a special purpose, evidence of technical and professional capacity may be secured by means of a check carried out by the contracting authority or on its behalf by a competent official body of the country in which the economic operator is established, subject to that body's agreement. Such checks shall concern the supplier's technical capacity and production capacity and, if necessary, its study and research facilities and quality control measures.
- 4. Where the grant beneficiary requires the provision of certificates drawn up by independent bodies attesting that the economic operator complies with certain environmental management systems or standards, it shall refer to [the European Union Eco-Management and Audit Scheme or to other environmental management systems as recognised in accordance with Article 45 of Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council or other] environmental management standards based on the relevant European or international standards by accredited bodies. Where an economic operator had demonstrably no access to such certificates, or no possibility of obtaining them within the relevant time limits for reasons that are not attributable to that economic operator, the contracting authority shall also accept other evidence of environmental management measures, provided that the economic operator proves that those measures are equivalent to those required under the applicable environmental management system or standard.
- 5. A grant beneficiary may conclude that an economic operator does not possess the required professional capacity to perform the contract to an appropriate quality standard

where the contracting authority has established that the economic operator has conflicting interests which may negatively affect its performance.

21. Award criteria (mirroring point 21 of Annex I of Omnibus)

1. Quality criteria may include elements such as technical merit, aesthetic and functional characteristics, accessibility, design for all users, social, environmental and innovative characteristics, production, provision and trading process and any other specific process at any stage of the life cycle of the works, supplies or services, organisation of the staff assigned to performing the contract, after-sales service, technical assistance or delivery conditions such as delivery date, delivery process and delivery period or period of completion.
2. The grant beneficiary shall specify in the procurement documents the relative weighting which it gives to each of the criteria chosen to determine the most economically advantageous tender except when using the lowest price method. Those weightings may be expressed as a range with an appropriate maximum spread. The weighting applied to price or cost in relation to the other criteria shall not result in the neutralisation of price or cost. If weighting is not possible for objective reasons, the grant beneficiary shall indicate the criteria in decreasing order of importance.
3. The grant beneficiary may lay down minimum levels of quality. Tenders below those levels of quality shall be rejected.
4. Life-cycle costing shall cover parts or all of the following costs, to the extent relevant, over the life cycle of works, supplies or services:
 - a) costs, borne by the contracting authority or other users, such as:
 - i) costs relating to acquisition;
 - ii) costs of use, such as consumption of energy and other resources;
 - iii) maintenance costs;
 - iv) end-of-life costs, such as collection and recycling costs;
 - b) costs attributed to environmental externalities linked to the works, supplies or services during their life cycle, provided their monetary value can be determined and verified.
5. Where the grant beneficiary assesses the costs using a life-cycle costing approach, it shall indicate in the procurement documents the data to be provided by the tenderers and the method which it will use to determine the life-cycle costs on the basis of those data.

The method used for the assessment of costs attributed to environmental externalities shall fulfil the following conditions:

 - a) it is based on objectively verifiable and non-discriminatory criteria;
 - b) it is accessible to all interested parties;
 - c) economic operators can provide the required data with reasonable effort.

[Where applicable, the contracting authority shall use the mandatory common methods for the calculation of life-cycle costs provided for in Union legal acts listed in Annex XIII to Directive 2014/24/EU.]

E. Submission, evaluation and award decision**22. Time limits for procedures** (mirroring point 41 of Annex I of Omnibus)

1. For service contracts, the minimum time between the day following the date of dispatch of the letter of invitation to tender and the final date for receipt of tenders shall be 50 days. However, in urgent cases other time limits may be authorised.
2. Tenderers may put questions in writing before the closing date for receipt of tenders. The grant beneficiary shall provide the answers to the questions before the closing date for receipt of tenders.
3. In restricted procedures, the time limit for receipt of requests to participate shall be no less than 30 days from the date following that on which the contract notice is published. The period between the date following that on which the letter of invitation is sent and the final date for the receipt of tenders shall be no less than 50 days. However, in certain exceptional cases other time limits may be authorised.
4. In open procedures, the time limits for receipt of tenders, running from the date following that in which the contract notice is published, shall be at least:
 - a) 90 days for works contracts;
 - b) 60 days for supply contracts.

However, in certain exceptional cases other time limits may be authorised.

5. In local open procedures, the time limits for receipt of tenders, running from the date when the contract notice is published, shall be at least:
 - a) 60 days for works contracts;
 - b) 30 days for supply contracts.

However, in certain exceptional cases other time limits may be authorised.

6. For the simplified procedures referred to in point (d) of point 5.1, candidates shall be allowed at least 30 days from the date of dispatch of the letter of invitation to tender in which to submit their tenders.

23. Contacts during the procurement procedure (mirroring art. 169 of Omnibus)

1. Before the time limit for receipt of requests to participate or tenders, the grant beneficiary may communicate additional information about the procurement documents if it discovers an error or omission in the text or upon request from candidates or tenderers. Information provided shall be disclosed to all candidates or tenderers.
2. After the time limit for receipt of requests to participate or tenders, in every case where contact has been made, and the duly justified cases where contact has not been made, a record shall be kept in the procurement file.

24. Submission, electronic communication and evaluation (mirroring art. 168 of Omnibus)

1. The grant beneficiary shall lay down time limits for the receipt of tenders and requests to participate taking into account the complexity of the purchase, leaving an adequate period for economic operators to prepare their tenders.
2. If deemed appropriate and proportionate, the grant beneficiary may require tenderers to lodge a guarantee to make sure that the tenders submitted are not withdrawn before contract signature. The required guarantee shall represent

- 1 to 2 % of the total estimated value of the contract. The grant beneficiary shall release the guarantees:
- a) in respect of tenderers or tenders rejected after having provided the information on the outcome of the procedure;
 - b) in respect of tenderers ranked, after the contract is signed.
3. The grant beneficiary shall open all requests to participate and tenders. However, it shall reject:
- a) requests to participate and tenders which do not comply with the time limit for receipt, without opening them;
 - b) tenders already open when they are received, without examining their content.
4. The grant beneficiary shall evaluate all requests to participate or tenders not rejected during the opening phase as laid down in paragraph 3 on the basis of the criteria specified in the procurement documents with a view to awarding the contract or to proceeding with an electronic auction.
5. The grant beneficiary may waive the appointment of an evaluation committee for procedures having a value of less than or equal to EUR 20 000.
6. Requests to participate and tenders which do not comply with all the minimum requirements set out in the documents shall be rejected.

25. Abnormally low tenders (mirroring point 23 of Annex I of Omnibus)

1. If, for a given contract, the price or costs proposed in a tender appears to be abnormally low, the grant beneficiary shall request in writing details of the constituent elements of the price or costs which it considers relevant and shall give the tenderer the opportunity to present its observations. The grant beneficiary may, in particular, take into consideration observations relating to:
 - a) the economics of the manufacturing process, of the provision of services or of the construction method;
 - b) the technical solutions chosen or the exceptionally favourable conditions available to the tenderer;
 - c) the originality of the tender;
 - d) compliance of the tenderer with applicable obligations in the fields of environmental, social and labour law;
 - e) compliance of subcontractors with applicable obligations in the fields of environmental, social and labour law;
 - f) [the possibility of the tenderer obtaining State aid in compliance with applicable rules].
2. The contracting authority shall only reject the tender where the evidence supplied does not satisfactorily account for the low price or costs proposed.

The contracting authority shall reject the tender where it has established that the tender is abnormally low because it does not comply with applicable obligations in the fields of environmental, social and labour law.

26. Results of the evaluation and award decision (mirroring article 170.1 of Omnibus and point 30 of Annex I)

1. The outcome of the evaluation shall be an evaluation report containing the proposal to award the contract. The evaluation report shall be dated and signed by the person or persons who carried out the evaluation or by the members of the evaluation committee. That report may be signed in an electronic system providing sufficient identification of the signatory.

If the evaluation committee was not given responsibility to verify the tenders against the exclusion and selection criteria, the evaluation report shall also be signed by the persons who were given that responsibility by the authorising officer responsible.

2. The evaluation report shall contain the following:
 - a) the name and address of the contracting authority, and the subject matter and value of the contract;
 - b) the names of the candidates or tenderers rejected and the reasons for their rejection or to selection criteria;
 - c) the references to the tenders rejected and the reasons for their rejection by reference to any of the following:
 - i) non-compliance with minimum requirements as set out in point 17.1.a) this Annex;
 - ii) not meeting the minimum quality levels laid down in point 21.3 of this Annex;
 - iii) tenders found to be abnormally low as referred to in point 25 of this Annex;
 - d) the names of the candidates or tenderers selected and the reasons for their selection;
 - e) the names of the tenderers to be ranked with the scores obtained and their justifications;
 - f) the names of the proposed candidates or successful tenderer and the reasons for that choice;
 - g) if known, the proportion of the contract or the framework contract which the proposed contractor intends to subcontract to third parties.
3. The contracting authority shall take its award decision providing any of the following:
 - a) an approval of the evaluation report containing all the information listed in point 27.2 complemented by the following:
 - i) the name of the successful tenderer and the reasons for that choice by reference to the pre-announced selection and award criteria, including where appropriate the reasons for not following the recommendation provided in the evaluation report;
 - ii) in the case of negotiated procedure without prior publication, competitive procedure with negotiation, the circumstances referred to in points 6, 7 and 8 which justify their use;
 - b) where appropriate, the reasons why the grant beneficiary has decided not to award a contract.

4. The grant beneficiary may merge the content of the evaluation report and the award decision into a single document and sign it in any of the following cases:
 - a) for procedures below the thresholds referred to in point 3 of this Annex where only one tender was received;
 - b) for cases referred to in points (c), (e), (f)(i), (f)(iii) and (h) of the second subparagraph of point 6.1 where no evaluation committee was nominated.
5. For a procurement procedure launched on a joint basis, the decision referred to in point 26.3 shall be taken by the grant beneficiary responsible for the procurement procedure.
6. The grant beneficiary shall decide to whom the contract is to be awarded, in compliance with the selection and award criteria specified in the procurement documents.

27. Information to candidates or tenderers (mirroring art. 170 of Omnibus and point 31 of Annex I)

1. The grant beneficiary shall notify all candidates or tenderers, whose requests to participate or tenders are rejected, of the grounds on which the decision was taken, as well as the duration of the standstill. The standstill period shall have a duration of 10 days when using electronic means of communication and 15 days when using other means.
2. The grant beneficiary shall inform each tenderer who is not in an exclusion situation, who is not rejected, whose tender is compliant with the procurement documents and who makes a request in writing, of any of the following:
 - a) the name of the tenderer to whom the contract is awarded and the characteristics and relative advantages of the successful tender, the price paid or contract value, whichever is appropriate;
 - b) the progress of negotiation and dialogue with tenderers.

However, the grant beneficiary may decide to withhold certain information where its release would impede law enforcement, would be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of economic operators or might distort fair competition between them.

3. The grant beneficiary shall inform all candidates or tenderers, simultaneously and individually, by electronic means of decisions reached concerning the outcome of the procedure as soon as possible after any of the following stages:
 - a) the opening phase for the cases referred to in Article 24 of this Annex;
 - b) a decision has been taken on the basis of exclusion and selection criteria in procurement procedures organised in two separate stages;
 - c) the award decision.

In each case, the grant beneficiary shall indicate the reasons why the request to participate or tender has not been accepted and the available legal remedies.

When informing the successful tenderer, the grant beneficiary shall specify that the decision notified does not constitute a commitment on its part.

4. The grant beneficiary shall communicate the information provided for in Article 27.3 as soon as possible and in any case within 15 days of receipt of a request in writing. When the grant beneficiary awards contracts on its own account, it shall use electronic means. The tenderer may also send the request by electronic means.
5. When the grant beneficiary communicates by electronic means, information shall be deemed to have been received by candidates or tenderers if the grant beneficiary can prove to have sent it to the electronic address referred to in the tender or in the request to participate.

In such case, information shall be deemed to have been received by the candidate or tenderer on the date of dispatch by the grant beneficiary.

28. Cancellation of the procurement procedure (mirroring art. 171 of Omnibus)

The grant beneficiary may, before the contract is signed, cancel the procurement procedure without the candidates or tenderers being entitled to claim any compensation. The decision shall be justified and brought to the attention of the candidates or tenderers as soon as possible.

29. Standstill period before signature of the contract (mirroring point 35 of Annex I of Omnibus)

1. The standstill period shall run from either of the following dates:
 - a) the day after the simultaneous dispatch of the notifications to successful and unsuccessful tenderers by electronic means;
 - b) where the contract is awarded pursuant to point (b) of the second subparagraph of point 15.1, the day after the award notice has been published in the *Official Journal of the European Union*.

If necessary, the grant beneficiary may suspend the signature of the contract for additional examination if this is justified by the requests or comments made by unsuccessful or aggrieved candidates or tenderers or by any other relevant information received during the period set out in point 24.2 of this Annex. In the case of suspension all the candidates or tenderers shall be informed within three working days following the suspension decision.

2. The period set out in point 29.1 shall not apply in the following cases:
 - a) any procedure where only one tender has been submitted;
 - b) negotiated procedure without prior publications referred to in point 6 except for contracts awarded in accordance with point b) of the second subparagraph of point 6.1.

F. Contract performance

30. Performance and modifications of the contract (mirroring art. 172 of Omnibus and point 2.5 of Annex I)

22

3. Performance of the contract shall not start before it is signed.
4. The grant beneficiary may modify a contract without a procurement procedure only in the cases provided for in paragraph 3 and provided the modification does not alter the subject matter of the contract. The grant beneficiary shall publish in the Official Journal of the European Union a notice of modification of contract during its duration in the cases set out in points (a) and (b) of the above-mentioned paragraph where the value of the modification is equal to or greater than the thresholds referred to in point 3 of this Annex.
5. A contract may be modified without a new procurement procedure in any of the following cases:
 - a) for additional works, supplies or services by the original contractor that have become necessary and that were not included in the initial procurement, where the following conditions are fulfilled:
 - i) a change of contractor cannot be made for technical reasons linked to interchangeability or interoperability requirements with existing equipment, services or installations;
 - ii) a change of contractor would cause substantial duplication of costs for the contracting authority;
 - iii) any increase in price, including the net cumulative value of successive modifications, does not exceed 50 % of the initial contract value;
 - b) where all of the following conditions are fulfilled:
 - i) the need for modification has been brought about by circumstances which a diligent grant beneficiary could not foresee;
 - ii) any increase in price does not exceed 50 % of the initial contract value;
 - c) where the value of the modification is below the following thresholds:
 - i) the thresholds referred to point 3 of this Annex, applicable at the time of the modification; and
 - ii) 10 % of the initial contract value for public service and supply contracts and works or services concession contracts and 15 % of the initial contract value for public works contracts;
 - d) where both of the following conditions are fulfilled:
 - i) the minimum requirements of the initial procurement procedure are not altered;
 - ii) any ensuing modification of value complies with the conditions set out in point (c) of this subparagraph, unless such modification of value results from the strict application of the procurement documents or contractual provisions.

The initial contract value shall not take into account price revisions. The net cumulative value of several successive modifications under point (c) of the first subparagraph shall not exceed any threshold referred to therein. The contracting authority shall apply the *ex post* publicity measures set out in point 3 of this annex.

31. Performance guarantees and retention money guarantees (mirroring recital 115 and art. 173 of Omnibus)

[Handwritten signature]
[Handwritten mark]

1. The grant beneficiary may require a performance guarantee in relation to works, supplies and complex services in order to guarantee compliance with substantial contractual obligations and to ensure proper performance throughout the duration of the contract. It also provides the option of requiring a retention money guarantee to cover the contract liability period.
2. A performance guarantee shall amount to a maximum of 10 % of the total value of the contract. It shall be fully released after final acceptance of the works, supplies or complex services, within a period specified in the contract. The release shall be made within:
 - a) 90 calendar days for technical services or actions which are particularly complex to evaluate and for which payment depends on the approval of a report or a certificate;
 - b) 60 calendar days for all other contracts for which payment depends on the approval of a report or a certificate;
 - c) 30 calendar days for all other contracts.

The guarantee may be released partially or fully upon provisional acceptance of the works, supplies or complex services.

3. A retention money guarantee amounting to a maximum of 10 % of the total value of the contract may be constituted by deductions from interim payments as and when they are made or by deduction from the final payment.

The grant beneficiary shall determine the amount of the retention money guarantee which shall be proportionate to the risks identified in relation to the performance of the contract, taking into account its subject matter and the usual commercial terms applicable in the sector concerned.

A retention money guarantee shall not be used in a contract where a performance guarantee has been requested and not released.

4. Subject to approval by the grant beneficiary, the contractor may request to replace the retention money guarantee by a guarantee issued by a bank or by an authorised financial institution.
5. The grant beneficiary shall release the retention money guarantee after the expiry of the contractual liability period, within a period subject to the time limits set out in paragraph 1 and to be specified in the contract.

24

PROGRAMI INTERREG SFC2021

CCI	2021TC16IPTN001
Titulli	(Interreg VI-B) IPA Adriatik Jon
Versioni	1.1
Viti i parë	2021
Viti i fundit	2027
Zgjedhja e nenit 17/4/b	Shuma e vetme për 'Fondet Interreg'
Fondi(et) në fjalë në një shumë të vetme	ERDF IPA III (ERDF-Fondi Evropian i Zhvillimit Rajonal, IPA- Instrumenti i Para-anëtarësimit)
E pranueshme nga	1 janar 2021
E pranueshme deri në	31 dhjetor 2029
Numri i vendimit të KE-së	C(2022) 8953
Data e vendimit të KE-së	30 nëntor 2022
Rajonet NUTS të mbuluara nga programi	EL30 - Αττική (Attiki) EL41 - Βόρειο Αιγαίο (Voreio Aigaio) EL42 - Νότιο Αιγαίο (Notio Aigaio) EL43 – Κρήτη (Kriti) EL51 - Ανατολική Μακεδονία, Θράκη (Anatoliki Makedonia, Thraki) EL52 - Κεντρική Μακεδονία (Kentriki Makedonia) EL53 - Δυτική Μακεδονία (Dytiki Makedonia) EL54 - Ήπειρος (Ipeiros) EL61 - Θεσσαλία Thessalia EL62 - Ιόνια Νησιά Ionia Nisia EL63 - Δυτική Ελλάδα Dytiki Elláda EL64 - Στερεά Ελλάδα Sterea Elláda EL65 - Πελοπόννησος Peloponnisos HR02 - Panonska Hrvatska HR03 - Jadranska Hrvatska HR05 - Grad Zagreb HR06 - Sjeverna Hrvatska ITC4 - Lombardia ITF1 - Abruzzo ITF2 - Molise ITF4 - Pulia ITF5 - Basilicata ITF6 - Calabria ITG1 - Sicilia ITH1 - Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen ITH2 - Provincia Autonoma di Trento ITH3 - Veneto ITH4 - Friuli-Venezia Giulia ITH5 - Emilia-Romanja ITI2 - Umbria ITI3 - Marche SI03 - Vzhodna Sloveni SI04 - Zahodna Slovenija AL - Shqipëria BA - Bosnjë dhe Hercegovina ME - Црна Гора/ Mali i Zi MK – Maqedonia e Veriut RS – Serbia SM - San Marino
Fusha	Fusha B: Programi i Bashkëpunimit Ndërkombëtar TN (ETC)

Tabela e përmbajtjes:

1. Strategjia e programit të përbashkët: Sfidat kryesore të zhvillimit dhe përgjigjet përmes politikave

1.1 Zona e programit (nuk kërkohet për programet Interreg C)

1.2 Strategjia e programit të përbashkët: Përmbledhje e sfidave kryesore të përbashkëta, duke marrë në konsideratë pabarazitë dhe kontrastet ekonomike, sociale dhe territoriale, nevojat për investime të përbashkëta dhe plotësuese, si dhe sinergjitë me programe dhe instrumente të tjera financimi, mësim të nxjerra nga përvoja e kaluar dhe strategjitë makrorajonale, strategjitë e baseneve detare ku zona e programit mbulohet, plotësisht apo pjesërisht, nga një ose më shumë strategji

1.3 Arsytimi për përzgjedhjen e objektivave të politikave dhe objektivave specifike të Interreg, prioriteteve përkatëse, objektivave specifike dhe formave të mbështetjes, duke adresuar, sipas rastit, hallkat që mungojnë në infrastrukturën ndërkufitare

Tabela 1

2. Prioritetet

2.1 Prioriteti 1 - Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më “inteligjent” teknologjikisht

2.1.1 Objektivi specifik RSO1.1 Zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve kërkimore dhe inovative, dhe përvetësimi i teknologjive të avancuara

2.1.1.1 Llojet e ngjashme të veprimeve dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish, si dhe procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve (Investimet e Integruara Territoriale), CLLD-ve (Strategjitë e zhvillimit lokal të udhëhequra nga komuniteti) apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1.1 Objektivi specifik RSO1.4. Zhvillimi i aftësive për specializim teknologjik, tranzicion industrial dhe sipërmarrje

2.1.1.1 Llojet e ngjashme të veprimeve dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1 Prioriteti 2 - Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më rezistent ndaj klimës

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.4. Promovimi i përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë; rezistenca, duke marrë parasysh qasjet e bazuara në ekosistem

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.6 Promovimi i tranzicionit drejt një ekonomie qarkulluese dhe efikase për burimet

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike e në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit e rezultateve

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 - Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.7 Rritja e mbrojtjes dhe ruajtjes së natyrës, biodiversitetit dhe infrastrukturës së gjelbër, përfshirë në zonat urbane, dhe reduktimi i të gjitha formave të ndotjes

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike e në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 - Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.8 Promovimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme dhe të shumëllojshme urbane, si pjesë e tranzicionit drejt një ekonomie neto me zero karbon

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike e në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

2.1. Prioriteti 3 - Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian neutral ndaj karbonit dhe më të lidhur

2.1.1 Objektivi specifik RSO3.2 Zhvillimi dhe përmirësimi i lëvizshmërisë të qëndrueshme kombëtare, rajonale dhe lokale, rezistente ndaj klimës, teknologjike e të shumëllojshme, duke përfshirë përmirësimin e aksesit në TEN-T (Rrjeti Ndër-evropian i Transportit) dhe lëvizshmërinë ndërkufitare

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike e në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 - Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i të qëndrueshme territorial dhe fokusi territorial

2.1 Prioriteti 4 - Mbështetja e qeverisjes së rajonit Adriatiko-Jonian

2.1.1 Objektiv i specifik ISO6.6 Veprime të tjera për të mbështetur një menaxhim më të mirë për bashkëpunim (të gjitha fushat)

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, si dhe në strategjitë e baseneve detare, sipas rastit

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm apo i një liste të kufizuar përfituesish dhe të procedurës së dhënies së ndihmës financiare

2.1.1.2 Treguesit

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3. Grupet kryesore të synuara

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve (Investimet e Integruara Territoriale), CLLD-ve (Strategjitë e Zhvillimit Lokal të Udhëhequra nga Komuniteti) apo mjeteve të tjera territoriale

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

2.1.1.6. Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së, sipas llojit të ndërhyrjes

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Tabela 5: Dimensioni 2 - Forma e financimit

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i zbatimit territorial dhe fokusi territorial

3. Plani i financimit

3.1 Alokimet financiare sipas vitit

Tabela 7

3.2 Alokimet financiare totale sipas fondeve dhe bashkëfinancimeve kombëtare

Tabela 8

4. Veprimet e ndërmarra për përfshirjen e partnerëve përkatës të programit në përgatitjen e programit Interreg dhe roli i këtyre partnerëve në zbatim, monitorim dhe vlerësim

5. Qasja për komunikimin dhe vizibilitetin e programit Interreg (objektivat, audiencat e synuara, kanalet e komunikimit, duke përfshirë kontaktin me mediat sociale, sipas rastit, buxhetin e planifikuar dhe treguesit përkatës për monitorim dhe vlerësim)

6. Manifestimi i mbështetjes për projektet e shkallës së vogël, duke përfshirë projektet e vogla brenda fondeve për projekte të vogla

7. Dispozitat zbatuese

7.1 Autoritetet e programit

Tabela 9

7.2 Procedura për ngritjen e sekretariatit të përbashkët

7.3 Ndarja e detyrimeve midis shteteve anëtare pjesëmarrëse dhe, kur është e aplikueshme, vendeve të treta ose partnere dhe OCT-ve, në rast korrigjimesh financiare të vendosura nga Autoriteti Menaxhues apo Komisioni

8. Përdorimi i kostove për njësi, shumave të përgjithshme (*lump sum*), tarifave fikse (*flat rate*) dhe financimi që nuk lidhet me kostot

Tabela 10: Përdorimi i kostove për njësi, shumave të përgjithshme, tarifave fikse dhe financimi që nuk lidhet me kostot

Shtojca 1

A. Përmbledhje e elementeve kryesore

B. Detaje sipas llojit të veprimeve

C. Llogaritja e shkallës standarde të kostove për njësi, shumave të përgjithshme ose tarifave fikse

1. Burimi i të dhënave të përdorura për llogaritjen e shkallës standarde të kostove për njësi, shumave të përgjithshme ose tarifave fikse (kush i prodhoi, mbledhi dhe regjistroi të dhënat, ku ruhen të dhënat, datat e ndërprerjes, validimi, etj.)

2. Ju lutemi, specifikoni pse metoda dhe llogaritja e propozuar, bazuar në nenin 94(2), është e përshtatshme me llojin e veprimit

3. Ju lutemi, specifikoni se si janë kryer llogaritjet, veçanërisht duke përfshirë çdo supozim të bërë për sa i përket cilësisë ose sasisë. Aty ku është e nevojshme, duhet të përdoren evidencat statistikore

dhe standardet dhe, nëse kërkohet, të paraqiten në një format që është i përdorshëm nga Komisioni

4. Ju lutemi, shpjegoni se si jeni siguruar që vetëm shpenzimet e pranueshme të jenë përfshirë në llogaritjen e shkallës standarde të koston për njësi, shumës së përgjithshme apo tarifës fikse

5. Vlerësimi nga autoriteti/et e auditimit të metodologjisë së llogaritjes dhe shumave, dhe

masave të zbatuara për të siguruar verifikimin, cilësinë, mbledhjen dhe ruajtjen e të dhënave

Shtojca 2

A. Përmbledhje e elementeve kryesore

B. Detaje sipas llojit të veprimit

Shtojca 3: Lista e veprimeve të planifikuara me rëndësi strategjike, së bashku me afatet kohore - neni 22(3) RPC

Dokumentet

1. Strategjia e programit të përbashkët: Sfidat kryesore të zhvillimit dhe reagimi përmes politikave

1.1 Zona e programit (nuk kërkohet për programet Interreg C)

Referenca: pika “a”, e nenit 17/3, pika “a”, e nenit 17/9.

Zona Adriatiko-Joniane e mbuluar nga (Interreg VI-B) programi IPA Adriatik-Jonian (në vijim: IPA ADRION) përfshin katër shtete anëtare të Bashkimit Evropian - Kroacia, Greqia, Italia (Friuli, Venezia, Giulia, Veneto, Lombardia, dy provincat autonome të Trentos dhe Bolzanos, Emilia-Romanja, Marke, Umbria, Abruzzo, Molise, Pulia, Basilikata, Kalabria dhe Sicilia) dhe Sllovenia, pesë vende përfituese të IPA III - Shqipëria, Bosnjë dhe Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut, Serbia dhe një vend të tretë, San Marino (në vijim: vendet pjesëmarrëse).

Zona e programit është e banuar nga mbi 70 milionë njerëz.

Në vitin 2014, vendet partnere Adriatiko-Joniane miratuan një strategji të përbashkët, Strategjinë e BE-së për rajonin Adriatiko-Jonian (EUSAIR), e shtrirë së fundmi në Maqedoninë e Veriut dhe San Marino; si pasojë e kësaj, perimetri IPA ADRION është përcaktuar në përputhje me rrethanat.

Shumëllojshmëria mjedisore, që përfshin një përzierje habitatesh kontinentale, alpine dhe mesdhetare, ofron një biodiversitet unik në Evropë. Kjo shkon paralel edhe me praninë e një trashëgimie të pasur historike dhe kulturore, siç konfirmohet nga numri i madh i vendeve të UNESCO-s, pra ruajtja brez pas brezi e trashëgimisë kulturore materiale dhe jomateriale.

Zona Adriatiko-Joniane kërcënohet nga degradimi progresiv i habitateve të saj natyrore, për shkak të aktiviteteve ekonomike njerëzore, ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe koordinimit të pakët me iniciativat e mbrojtjes dhe ruajtjes për të përballuar sfidat e përbashkëta. Në veçanti, industria e turizmit masiv dhe sezonal me zhvillim të shpejtë kontribuon në gjenerimin e pasojave negative, kryesisht në lidhje me mbishfrytëzimin e burimeve natyrore, rrezikimin e zonave të rëndësishme ekologjike, si dhe presionin mbi trashëgiminë kulturore dhe natyrore, rrjetet ekzistuese të infrastrukturës dhe shërbimet.

Përgjatë viteve, zona ka shfaqur një ekonomi dinamike dhe të ndërlidhur, duke bashkëpunuar e tregtuar mes tyre falë komplementariteteve dhe sinergjive ekzistuese afatgjatë. Për më tepër, detet Adriatik dhe Jon kanë përfaqësuar shpesh një nga shtytësit kryesorë për marrëdhënie tregtare dhe rritje, duke qenë një vektor për shkëmbimin tregtar dhe kulturor.

1.2 Strategjia e programit të përbashkët: Përmbledhje e sfidave kryesore të përbashkëta, duke marrë në konsideratë pabarazitë dhe kontrastet ekonomike, sociale dhe territoriale, nevojat për investime të përbashkëta dhe plotësuese, si dhe sinergjitë me programe dhe instrumente të tjera financimi, mësimet të nxjerra nga përvoja e kaluar dhe strategjitë makrorajonale, strategjitë e baseneve detare ku zona e programit në tërësi ose pjesërisht mbulohet nga një ose më shumë strategji.

Referenca: pika “b”, e nenit 17/3, pika “b”, e nenit 17/9.

Kriza shëndetësore e shkaktuar nga pandemia COVID-19 vazhdon të ndikojë programimin, duke penguar tablonë e skenarëve të rinj.

Pandemia e COVID-19 ka pasur një ndikim të fortë në rajonin Adriatiko-Jonian: pasoja ekonomike dhe të tregut të punës.

Me përhapjen e shpejtë të koronavirusit, qeveritë vendosën masa kontrolli për të mbrojtur sistemet e tyre shëndetësore, shpesh të brishta. Bllokimet e lëvizjes dhe masat e izolimit të pjesshëm rezultuan në mbylljen e aeroporteve dhe kufijve, institucioneve arsimore, restoranteve dhe dyqaneve, ndalime të tubimeve të mëdha, kufizime në udhëtimet e brendshme dhe vendosjen e fashës orare.

Rregulloret e bllokimit u ndanë midis shërbimeve “thelbësore” dhe sektorëve prodhues (të tillë si: bujqësia dhe prodhimi farmaceutik, shërbimet publike, transporti, shëndetësia dhe disa forma të shitjes me pakicë), të cilat kanë vazhduar si “punë e vijës së parë”, si dhe shërbimet “jothelbësore”.

Shumica e masave qeveritare të vendeve pjesëmarrëse u përqendruan në ruajtjen e mbijetesës së kompanive në afat të shkurtër. Këto masa të përkohshme emergjente kanë pasur për qëllim kryesisht NVM-të (ndërmarrje të vogla apo të mesme) dhe ndërmarrjet e vogla; në disa vende është dhënë mbështetje edhe për ndërmarrjet me kapital mesatar dhe ndërmarrjet më të mëdha (p.sh. në Greqi dhe Itali), si akses në financa, shtyrja e pagesave, subvencione direkte.

Borxhi i tyre në shkallë PBB-je varion në të gjithë rajonin (duke filluar nga 210,1% në Greqi në 38,9% në Bosnjë dhe Hercegovinë), ndërsa Greqia dhe Italia janë gjerësisht mbi mesataren e BE-27 në shifrën 92,97% në vitin 2021, ndërsa Kroacia dhe Sllovenia dhe të gjithë përfituesit e IPA III janë ende relativisht më të ulëta se mesatarja e BE-së.

Pavarësisht subvencioneve të pagave dhe pezullimit të aftësisë paguese të biznesit, tregjet e punës në rajonin Adriatiko-Jonian janë nën presion të madh. Normat e papunësisë janë sërish në rritje. Pas vitesh uljeje, shkalla e papunësisë u rrit përsëri në 2020 dhe 2021 në shtetet anëtare dhe vendet përfituese të IPA III.

Industria e turizmit është ndër sektorët më të prekur të ekonomisë nga pandemia sepse u prek rëndë nga kriza shëndetësore dhe masat e mëvonshme për frenimin e saj, me një ndikim të gjatë për vitet e ardhshme: rënia e ardhjeve të turistëve ndërkombëtarë gjatë periudhës janar–dhjetor 2020 u vlerësua deri në -73%.

Ndërsa në nivel BE-je, shkalla e papunësisë së të rinjve u rrit nga 15% në 17,1%, në korrik 2021 shkalla e papunësisë tek të rinjtë në Greqi ishte 30,4%, në Itali 29,4%, në Kroaci 22,9%; papunësia e të rinjve në vendet përfituese të IPA III ishin ende ndër më të lartët në Evropë (rreth 25%).

Pandemia i ka dhënë një impuls të fortë transformimit digjital, duke përsheptuar zhvillimin digjital në shtetet anëtare; Ky skenar është në kontrast të plotë me vendet përfituese të IPA III, ku masat e kontrollit dhe puna në distancë nxcorën në pah sfidat e infrastrukturës digjitale, si mungesa e aksesit me shpejtësi të lartë dhe aftësi të mangët digjitale. Kjo gjithashtu goditi rëndë sistemin arsimor: vendet pjesëmarrëse vazhduan aktivitetet arsimore gjatë bllokimit përmes mësimi në distancë edhe nëse, në disa raste, me vështirësi për shkak të niveleve të ulëta të pajisjeve digjitale dhe aftësive teknologjike në institucionet arsimore.

Pandemia theksoi nevojën për një qasje gjithëpërfshirëse ndaj shëndetit të njeriut duke marrë parasysh gjithashtu shëndetin mjedisor, veçanërisht në lidhje me cilësinë e ajrit, ujin dhe kanalizimet, menaxhimin e mbetjeve dhe ruajtjen e biodiversitetit.

Të dhënat e paraqitura në faqet në vijim kanë të bëjnë me statusin e zonës Adriatik-Jon para shpërthimit të pandemisë. Zhvillimet e ardhshme u çmuan nga vlerësimet më të mira të mundshme, bazuar mbi njohuritë aktuale dhe informacionin bazë.

Ecuria ekonomike e rajonit Adriatik-Jonian në vitet e fundit është karakterizuar nga tendenca konvergjente drejt mesatares së BE-së, megjithëse renditet ende më poshtë. Marrëdhëniet ekonomike brenda zonës janë të ngushta: vendet pjesëmarrëse janë në fakt ndër pesë partnerët e parë të eksportit.

Turizmi dhe industria janë shtytësit kryesorë të vlerës së shtuar bruto Adriatik-Joniane, megjithëse rëndësia është e pabarabartë në nivel vendi partner (industria është më e rëndësishme p.sh. në: Slloveni (27%), Serbi (26%) dhe Maqedonia e Veriut (21%); tregtia, transporti dhe akomodimi (turizmi) janë më të rëndësishme në Mal të Zi (30%), Greqi (24%), Maqedonia e Veriut (23%), Kroaci (23%) dhe Itali (21%).

Specifikat territoriale ndikojnë në zhvillimin ekonomik: në harkun kohor 2012–2017, zonat bregdetare kishin mesatarisht një PBB për frymë më të lartë se ato të brendshme, edhe nëse këto të fundit përfshinin pjesën më të madhe të kryeqyteteve dhe zonat më të pasura, si pjesa veriore e Italisë. Në nivel vendi partner, pabarazitë e të ardhurave janë ende të rëndësishme: si shembull, në periudhën referuese 2007–2013, vetëm Italia mund të lavdërohet me një mesatare PBB-je më të lartë se mesatarja e BE-së, dhe PBB-ja mesatare e saj ishte 7 herë më e lartë se ajo shqiptare.

*Sipas Tabelës Evropiane të Rezultateve të Inovacionit, **zona Adriatiko-Joniane konsiderohet si novatore mesatare**. Krahësime me performancë më të fortë (trekëndëshi i përfaqësuar nga Milano, Bolonja dhe Venecia në Itali, segmenti i zhvillimit të formës “S” në Greqi, nga Patras në Aleksandropolis, dhe kryeqytetet e pjesës tjetër të vendeve përfituese të IPA III), dimensionin e saj detar luan një rol thelbësor.*

Kroacia, Greqia, Italia, Sllovenia dhe Serbia janë novatorë të moderuar, ndërsa Maqedonia e Veriut konsiderohet modeste; nuk ka të dhëna të mjaftueshme për Shqipërinë, Malin e Zi dhe Bosnjën e Hercegovinën. Në përgjithësi, investimi i zonës në sektorin kërkim & zhvillim është nën objektivin prej 3% të PBB-së që pritet nga vendet anëtare të BE-së në vitin 2020.

***Lidhja digjitale nuk e ka treguar ende potencialin e saj të plotë:** krahasuar me mesataren e BE-së, sipas së cilës 89% e familjeve kanë qasje në internet dhe 78,4% përfitojnë nga transmissioni me shpejtësi të lartë, në rajonin Adriatik-Jonian mesatarja është pak më poshtë (përkatesisht 86% dhe 77,4%). Përfituesit e IPA III kanë përmirësuar ndjeshëm ofertën e tyre nga viti 2013 e në vazhdim; Bosnjë dhe Hercegovina renditet e fundit, me lidhje interneti në shtëpi deri në 69%. Mangësitë përkatese urbane–rurale sa i përket qasjes në internet janë të pranishme në shumë vende pjesëmarrëse, veçanërisht në Greqi.*

Përdorimi i zgjidhjeve digjitale si nga sektori publik ashtu edhe ai privat është një nga shtytësit kryesorë të tranzicionit digjital: Sllovenia dhe Greqia janë performuesit më të mirë, në lidhje me përdorimin e internetit për ndërveprimin e autoriteteve publike, ndërsa Italia, Mali i Zi dhe Bosnjë e Hercegovina janë më të dobët. NVM-të, pavarësisht nëse janë aktive në prodhim apo tregtinë me shumicë dhe pakicë, vuajnë nga transformimi i dobët digjital.

Në përgjithësi, investimet në kërkim & zhvillim (K&ZH) janë më të larta në sektorin privat sesa në atë publik: Serbia dhe Sllovenia kanë përqindjen më të lartë të ndërmarrjeve që ofrojnë trajnime për të zhvilluar ose përmirësuar aftësitë e TIK-ut (përkatesisht 29% dhe 28%), ndërsa Maqedonia e Veriut (14,1%), e ndjekur nga Greqia (15%), raportohen si me nivelet e performancës më të dobët në rajon. Për sa i përket personelit të K&Zh, nga numri i përgjithshëm i punonjësve, intensiteti më i lartë është regjistruar në Zahodna (Slloveni) (2,4%) dhe Emilia-Romanja (Itali) (2,2%); ndërsa në anën e kundërt qëndrojnë Maqedonia e Veriut (0,25%) dhe Mali i Zi (0,27%).

Investimi i ulët në K&Zh rëndohet më tej nga niveli i ulët i bashkëpunimit (lidhjet dhe sinergjitë) midis qendrave kërkimore, institucioneve të arsimit të lartë, administratës publike dhe kompanive private.

Në këtë drejtim, programi IPA ADRION mund të mbështesë dhe forcojë bashkëpunimin midis palëve të interesuara, në lidhje me lidhjet e katërfishta spirale, duke rritur shkëmbimin e njohurive dhe proceset e të mësuarit në zonë.

Sipas platformës **Strategjitë e Specializimit Inteligent (S3)** të ngritur nga Qendra e Përbashkët Kërkimore e KE-së, të gjitha vendet pjesëmarrëse të Adriatiko-Jonit, me përjashtim të Bosnjës dhe Hercegovinës, kanë filluar procesin e tyre S3; prioritetet e identifikuar janë sistemet dhe teknologjitë e TIK-ut, agroushqimore dhe ushqimi i sigurt, energjia dhe mjedisi i qëndrueshëm, parandalimin e fatkeqësive, shëndeti dhe cilësia e jetës, turizmi i qëndrueshëm dhe ekonomia krijuese, lëvizshmëria inteligjente, prodhimi inovativ, teknologjitë dhe materialet e avancuara.

2014–2020 ADRION ka mbështetur themelimin e S3 të parë ndërkombëtar mbi rritjen në sektorin blu, si dhe zbatimin e projekteve pilot në akuakulturë, agroushqimore dhe prodhimin e përpunimit e qëndrueshëm të ushqimit, turizmin e qëndrueshëm dhe industrinë krijuese, lëvizshmërinë inteligjente.

IPA-ADRION gjithashtu mund të mbështesë shkëmbimin e përvojës dhe konkurrencës në sektorët kryesorë prodhues, duke nxitur krijimin dhe/ose mbështetjen e mëtejshme të grupimeve ndërkombëtare. Për më tepër, përmes qasjes së saj holistike, fillimi i bashkëpunimit mund të forcojë në mënyrë efektive krijimin e S3-ve ndërkombëtare.

Zona Adriatiko-Joniane është e njohur në mbarë botën për bukuritë e saj natyrore dhe kulturore. Para pandemisë, sektori i turizmit përfaqësonte një pjesë të rëndësishme të PBB-së Adriatiko-Joniane. Në disa vende pjesëmarrëse, personeli i punësuar në industrinë e turizmit ishte dukshëm më i lartë aty se mesatarja e BE-së (9,4%): si në rastin e Greqisë (23,9%), Kroacisë (12,2%) dhe Italisë (10,3%). Për shembull, në vitin 2017, 4 nga 5 rajonet me intensitetin më të lartë të turizmit në BE ishin në rajonin Adriatiko-Jonian: Notio Aigaio dhe Ionia Nisia (Greqi), Provinca e Bozen (Itali) dhe Jadranska Hrvatska (Kroaci). Rritja në këtë sektor ka ndodhur si në rajone me intensitet tashmë të lartë turistik, ashtu edhe në rajone të reja brenda zonës, p.sh.: Bosnjë dhe Hercegovina, Maqedonia e Veriut dhe Serbia.

Zonat më të njohura turistike karakterizohen nga turizmi me densitet të lartë dhe sezonal, ndërsa vendndodhjet në zhvillim kanë të bëjnë kryesisht me turizmin urban dhe kulturo-natyor. Vendet pjesëmarrëse të Adriatiko-Jonit po përjetojnë një tendencë udhëtimesh në zhvillim, të identifikuar si “Turizëm eksperimental”, i mbështetur kryesisht nga turizmi i qëndrueshëm gastronomik, i lidhur me (ri)zbulimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe promovimin e ruajtjes e prodhimit “0 kilometër”.

Atraksioni turistik mbështetet gjithashtu në njohjen në nivel ndërkombëtar nga UNESCO të 72 vendeve të trashëgimisë botërore (64 vende kulturore dhe vende kulturore-natyrore të përziera, dhe 8 natyrore), që përfaqësojnë rreth 15% të atyre të pranishëm në kontinentin Evropian, të 44 elementeve të përfshira në listën UNESCO të Trashëgimisë Jomateriale të njerëzimit dhe 29 nga 38 Rugët Kulturore të certifikuar nga Këshilli i Evropës.

Mbrojtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i vendeve natyrore dhe historike, duke përfshirë: aksesin, vizibilitetin dhe aspektet juridiko-administrative për mbrojtjen dhe menaxhimin e tyre, ndryshojnë shumë nga një vend partner në tjetrin.

Edhe pse një pikë e nxehtë turistike, zona Adriatiko-Joniane penalizohet nga vendndodhjet e saj të brishta, shërbimet infrastrukturore të papërshtatshme të papërgatitura për të mirëpritur turizmin masiv sezonal, mungesa e aksesit, nevojat e reja të lidhura p.sh. me: ndryshimet dhe tendencat shoqërore (të moshuarit, mirëqenia, turizmi i ngadalë, turizmi sportiv), rreziqet dhe pasojat e biodiversitetit që rrjedhin nga ndryshimet klimatike, pasojat e COVID-19, mundësitë që ofron digjitalizimi.

Mjedisi dhe biodiversiteti: Potenciali i rritjes ekonomike duhet domosdoshmërisht të shkojë paralelisht me mbrojtjen dhe ruajtjen e mjedisit. Zona karakterizohet nga 3.027 vende ‘Natura 2000’ (rrjeti i vendeve të mbrojtura të BE-së që synon të sigurojë mbijetesën afatgjatë të specieve dhe habitateve më të vlefshme dhe të kërcënuara, të listuara si nën Direktivën e Zogjve - 2009/147/EC – po ashtu edhe Direktivën e Habitave - 92/43/EEC –) dhe 1.388 zona të mbrojtura natyrore në vendet përfituese të IPA III, sipas Rrjetit Emerald të Zonave të Mbrojtura me Interes të Veçantë (ASCIs), të krijuar nga Konventa e Bernës.

Pjesa e zonave të mbrojtura është dukshëm më e lartë midis shteteve anëtare sesa midis vendeve përfituese të IPA III, duke theksuar gjithashtu një qasje të ndryshme në përcaktimin dhe menaxhimin e zonave që duhet të mbrohen.

Sipas angazhimeve politike të përcaktuara nga Konventa për Diversitetin Biologjik, e nënshkruar nga të gjitha vendet pjesëmarrëse të IPA ADRION, të paktën 10% e zonave të tyre bregdetare dhe detare meritonin të përcaktoheshin si zona të mbrojtura detare brenda vitit 2020. Në fund të vitit 2016 (të dhënat e fundit të disponueshme), ato prekën 3% të detit Jon dhe 5,8% të detit Adriatik. Deti Egje-Levantine ka mbulimin më të ulët të zonës së mbrojtur detare në Evropë (2,6 %). Agjencia Evropiane e Mjedisit EEA (2018b) thekson se 70% e vendeve në detin Adriatik, pothuajse 50% e atyre në Jon dhe 40% në Detin Egje-Levantine janë shumë të vogla (më pak se 5 km²) për të mbajtur elasticitetin e ekosistemit.

Vendet bregdetare pjesëmarrëse në IPA ADRION kanë nënshkruar gjithashtu Konventën e Barcelonës së OKB-së, qëllimet e së cilës janë vlerësimi, parandalimi, reduktimi i ndotjes detare dhe mbrojtja e mjedisit nëpërmjet harmonizimit të protokolleve të monitorimit, shkëmbimit të të dhënave dhe informacionit.

Raporti i Statusit të Cilësisë, i publikuar në vitin 2017 nga Plani i Veprimit Mesdhetar, i vendosur nga Konventa e Barcelonës, identifikoi nivele më të larta të ndotësve në botën Adriatiko-Joniane sesa në basene të tjera nënmesdhetare. Përqindje shqetësuese e merkurit në sedimentet bregdetare u zbuluan si në detin Adriatik ashtu edhe në pellgjet e detit Egje, për shkak të shfrytëzimit industrial të minierave në ato zona (<https://www.medqsr.org/>).

Burimet detare (p.sh.: merluci evropian, peshku gjuhëz, karkalecat e ujërave të thellë, barbuni) vuajnë nga mbishfrytëzimi dhe pasojat e ndotjes.

Sektori i akuakulturës është zgjeruar për sa i përket prodhimit dhe shitjeve, gjatë dekadës së fundit. Ai ndikon në produktet detare, të butakëve dhe të ujërave të ëmbla. Italia dhe Greqia përbëjnë 25% të prodhimit të përgjithshëm të akuakulturës në BE. Në përgjithësi, sektorët e peshkimit dhe akuakulturës kontribuojnë në 17% të mbetjeve detare që gjenden në fund të detit (Vlakoxhani, Anastasopoulou, Fortibuoni, Ronki dhe Zeri 2017).

Së fundi, zonat detare vuajnë nga aktivitetet intensive të transportit detar: emetimet e anijeve dhe porteve, zhurma nënujore, ndotja nga substanca të rrezikshme dhe futja e specieve aliene pushtuese nëpërmjet shkarkimeve të ujit të çakëllit (Med-Iamer 2020). Infrastruktura në det për nxjerrjen e naftës dhe gazit mund të sjellë rreziqe të mëtejshme rrjedhjesh dhe aksidentesh.

Konsumi i shtresës së tokës për shkak të erozionit bregdetar është një tendencë shqetësuese në zonën Adriatiko-Joniane, e shkaktuar kryesisht nga sektori i turizmit. Shfrytëzimi ekonomik i kombinuar me rritjen e nivelit të detit për shkak të efekteve të ndryshimit të klimës do të ndryshojë rrënjësisht brigjet Adriatiko-Joniane deri në vitin 2050 (Vousdoukas 2020).

Megjithëse **toka pyjore** (d.m.th.: toka me një mbulesë pemësh mbi 10% në një sipërfaqe më të madhe se 0,5 hektarë) përbën të paktën mbi 34,7% të sipërfaqes (FAO, të dhënat e Eurostat, 2015) dhe është në përputhje me mesataren e BE-28 (36%), praktikat e shpyllëzimit dhe degradimi i pyjeve të shkaktuara nga dëmtimet natyrore, si zjarret (Greqi) dhe stuhitë (Alpe), janë një çështje shqetësuese që prek jo vetëm jetën njerëzore dhe të kafshëve të egra, por edhe ekonominë (turizëm, bujqësi).

Zbatimi horizontal i **ekonomisë qarkore**, ndonëse i pranishëm në shumicën e vendeve pjesëmarrëse, është zhvilluar në mënyrë të pabarabartë dhe mund të konsiderohet, në përgjithësi, në hapat e parë të zbatimit të tij.

Me përjashtim të Italisë dhe Sllovenisë, shkalla e riciklimit në zonë është nën mesataren e BE-së; disa vende, si: Bosnjë dhe Hercegovina, Maqedonia e Veriut dhe Serbia, kanë një shkallë riciklimi që priret drejt zeros. Për shembull, në vitin 2017 ekonomia qarkore gjeneroi mbi 18 BNEUR vlerë të shtuar në Itali kundrejt mbi ca. 2 BNEUR në vendet e mbetura pjesëmarrëse Adriatiko-Joniane.

Si pasojë e sa më sipër, lëndët e para “sekondare” (d.m.th.: mbetjet e riciklueshme të shndërruara në nënprodukt që përdoret për prodhimin e produkteve të reja, si: plastika, letra dhe kartoni, metali i çmuar, hekuri dhe çeliku, bakri, alumini dhe nikeli) eksportohen kryesisht nga zona. Në përgjithësi, *landfilli* është ende mënyra dominuese për asgjësimin e mbetjeve të grumbulluara në zonë.

Ekonomia qarkore dhe, në përgjithësi, ekonomia që mbështet objektivat e Marrëveshjes së Gjelbër mund të ndihmojë në kalimin nga ekonomia me karbon të ulët në ekonominë paskarbonit, si dhe drejt qasjeve të qëndrueshme dhe të integruara në bujqësi, pylltari, turizëm, energji dhe prodhim të përgjithshëm.

Shumica e vendeve pjesëmarrëse të Adriatiko-Jonit kanë investuar shumë në **hidrocentrale**: nëse kjo paraqet një avantazh në **dekarbonizimin**, nga njëra anë, ajo gjithashtu e bën zonën më të prekshme ndaj reshjeve të çrregullta për shkak të ndryshimeve klimatike, nga ana tjetër.

Qymyri ende përbën mbi gjysmën e prodhimit bruto të energjisë elektrike në Bosnjë dhe Hercegovinë, Serbi, Maqedoninë e Veriut dhe Mal të Zi. Maqedonia e Veriut njoftoi zhvendosjen drejt një ekonomie me karbon të ulët, duke miratuar një strategji kombëtare që e bën atë vendin e parë në gadishull që po shqyrton heqjen gradualisht të qymyrit, përpara vitit 2030.

Gjithashtu, rajoni Adriatiko-Jonian është një zonë me përqendrimin më të lartë të aktiviteteve të naftës dhe gazit në të gjithë Mesdheun. Shumica e aktiviteteve të nxjerrjes ndodhin në ujërat italiane, por vitet e fundit Greqia, Shqipëria, Mali i Zi dhe Kroacia kanë mbajtur raunde të ndryshme thirrjesh për koncesione në blloqe në det (*offshore*) dhe në tokë (*onshore*).

Diversifikimi i sektorit të energjisë do të ndihmojë vendet pjesëmarrëse të Adriatiko-Jonit të zhvillojnë burime indigjene të pashfrytëzuara me kosto të ulët dhe të realizojnë përfitimet nga bashkëpunimi rajonal, duke krijuar tregje të organizuara të energjisë elektrike.

Cilësia e ajrit është e dobët në shumë zona të rajonit Adriatiko-Jonian: megjithëse mbledhja e të dhënave për emetimet dhe ndotjen nuk është homogjene, për shkak të pranisë së pabarabartë të stacioneve të monitorimit të ndotjes në zonë, si dhe të metodave të pashpërndara e të pastandardizuara për llogaritjen e CO₂. Cilësia më e ulët e ajrit regjistrohet në Bosnjë dhe Hercegovinë, Maqedoninë e Veriut, Serbi dhe në zona intensive të industrializuara, si lugina Po (Itali). Ndotja e shkaktuar nga ngrohja për shtëpitë e lëndëve djegëse të ngurta është e pranishme në vendet me të ardhura të ulëta; ndotja e jashtme për shkak të trafikut të lartë dhe aktiviteteve industriale është e pranishme në vendet pjesëmarrëse me të ardhura të ulëta deri në mesatare.

Vendet pjesëmarrëse në Adriatiko-Jon kanë qasje të ndryshme për **menaxhimin e ujit**. Përveç konsumit në përgjithësi të lartë, pjesërisht për shkak të çmimeve të ulëta të ujit dhe shkallës së ulët të arkëtimit, sistemet e furnizimit me ujë ndikohen nga mungesa e ujit, veçanërisht në zonat bregdetare dhe gjatë stinës së verës, si dhe nga mbulimi i pamjaftueshëm i zonave rurale. Cilësia e ujit të pijshëm është në përputhje me standardet e OBSH-së dhe BE-së.

Megjithëse popullsia e lidhur me, të paktën, trajtimin dytësor të ujërave të zeza (% e popullsisë rezidente kombëtare) u rrit në dekadën 2007–2017, gjendja aktuale nuk mund të konsiderohet e kënaqshme.

Shkarkimi i ujërave të zeza të përbashkëta dhe industriale në marrësit natyrorë, në disa raste, ende karakterizohet nga pothuajse asnjë trajtim tjetër përveç atij primar, dhe niveli i ulët i lidhjes së banesave me kanalizimet prek kryesisht zonat e thella.

Ndryshimet klimatike përkeqësojnë dhe intensifikojnë më tej shpeshësinë dhe ashpërsinë e disa **fatkeqësive natyrore**, si: përmbytjet, zjarret, stuhitë dhe thatësitat, duke rezultuar në dëmtime të biodiversitetit dhe të ekonomisë. Pjesë të mëdha të zonës Adriatiko-Joniane janë identifikuar si ‘pika të nxehta’ (EEA, 2018).

Në 50 vitet e fundit, temperaturat mesatare janë rritur ndjeshëm në të gjithë rajonin, megjithëse jo në mënyrë homogjene. Rajonet e Adriatikut janë më të ekspozuara se ato të Jonit dhe duket se vetëm Greqia është prekur më pak (<https://www.ecmwf.int/en/research/projects/uerra>).

Masat e përbashkëta lehtësuese ndërkombëtare, përfshirë përdorimin e zgjidhjeve inovative dhe teknologjike dhe adaptionin e qasjeve holistike, mund të jenë avantazh për veprime të mëtejshme në nivel lokal, që synojnë të sigurojnë shfrytëzimin të përgjegjshëm, të qëndrueshëm dhe afatgjatë të ekosistemit si një forcë shtytëse për rritje.

Zona Adriatiko-Joniane është një nga portat kryesore evropiane drejt kontinentit. Baseni i Detit Adriatik ka 352 **porte** të regjistruara. Aktivitetet tregtare janë të përqendruara në Adriatikon Verior, ndërsa portet jugore dominohen nga transporti *roll on – roll off* (anije mallrash për të transportuar ngarkesa me rrota, të tilla si makina, motoçikleta, kamionë, etj.).

Transporti i Shkurtër Detar (SSS) në lidhje me transportin e mallrave, ka prekur mbi 750 milion ton të transportuar nga portet kryesore të Adriatiko-Jonit në ato të tjera në Mesdhe në 2018, me një rritje prej 6% në një dekadë (Eurostat). Atë vit, Italia ishte vendi kryesor SSS në rajon, duke përbërë mbi 70% të tonazhit total.

Në të njëjtin vit referencë, pothuajse 200 milionë udhëtarë përdorën mjetet e transportit detar, pra: 40% e totalit të regjistruar në BE. Turizmi detar pësoi një rritje të ndjeshme, kryesisht falë turizmit të kroçerave (+7% nga 2017 në 2018), deri në shpërthimin e COVID-19.

Portet po rinovohen, duke filluar nga përdorimi i qëndrueshmërisë së energjisë deri tek përdorimi i prokurimit të gjelbër, performancës mjedisore dhe lidhjet efektive multimodale.

Transporti hekurudhor është i pranishëm në rajon në mënyrë të pabarabartë dhe, në shumë raste, zhvillimi i dobët i sistemit shkakton besueshmëri të dobët ndaj tij. Me përjashtim të Italisë, ku vëllimi i pasagjerëve është rritur, pasagjerët në hekurudha u përgjysmuan në Kroaci dhe u ulën me më shumë se 20% në Greqi dhe Slloveni për shkak të çmimeve të larta dhe shërbimeve jo optimale në vitet e fundit. Si shembull, distanca mesatare e mbuluar me tren, duke shpenzuar 1% të pagës mesatare mujore, ndryshon shumë: kilometrazhi i mbuluar në Slloveni dhe Itali është pothuajse dyfishi i atij në Kroaci dhe Greqi (EDJ Net 2020). Për sa i përket vendeve përfutuese të IPA III, dhe në veçanti Shqipëria, gjendja e sistemit hekurudhor është më e dobëta, me një ulje të përgjithshme të performancës për sa i përket shpejtësisë, vëllimit të mallrave dhe numrit të pasagjerëve.

Si rezultat i sa më sipër, **transporti rrugor** është mjeti kryesor i transportit në zonë.

Sa i përket **aeroporteve**, prania e tyre varet nga dimensionin gjeografik i secilit vend pjesëmarrës dhe vëllimi i pasagjerëve: në vendet e vogla, si Sllovenia dhe Maqedonia e Veriut, aeroportet janë të vendosura kryesisht në kryeqytete. Greqia dhe Italia kanë zgjedhur një “qasje policentrike”, duke ofruar një shërbim të përhapur.

Kufizimet gjeografike dhe gjendja aktuale e transportit kërkojnë rritjen e transportit multimodal, si për pasagjerët ashtu edhe për mallrat. Vetëm disa porte të mëdha në rajonin e ADRION-it duket se shkojnë kundër tendencës negative (porti i Triestes në Itali, porti i Barit në Mal të Zi, porti i Durrësit në Shqipëri dhe - në të ardhmen - gjithashtu porti i Pireut në Greqi).

“Agjenda e lidhjes” është bërë një kapitull kyç i procesit të zgjerimit: tema si infrastruktura e transportit dhe energjisë që synojnë përmirësimin e lidhjeve me BE-në u rifilluan përgjatë procesit të Berlinit, një nismë diplomatike e lindur në 2014 për të rinovuar procesin e integritetit të rajonit.

Zona Adriatiko-Joniane është e angazhuar në zbatimin e konceptit “Autostradat e Detit”, i prezantuar në 2001 nga KE-ja si një alternativë ndaj transportit tokësor të tejzgjatur dhe synon përdorimin e plotë të burimeve detare dhe të rrugëve ujore të brendshme në zinxhirin logjistik. Autostradat e Detit të Evropës Juglindore lidhin Adriatikon me Detin Jon dhe me Mesdheun Lindor.

Në kuadrin e rrjetit të transportit ndërvropian (TEN-T), kanë kontribuar disa iniciativa për integrimin e përfutuesve të IPA III në hapësirën evropiane të lëvizshmërisë: ky është rasti i sistemit hekurudhor në Serbi dhe Maqedoninë e Veriut drejt Korridorit Orient/lindje-Med, dhe i sistemit rrugor në Bosnjë dhe Hercegovinë deri në Korridorin Mesdhetar.

Së fundi, 'Nisma Kineze Një Brez, Një Rrugë' e krijuar rishtazi, e nisur zyrtarisht në vitin 2013, synon të lidhë ekonominë kryesore euroaziatike me Evropën Juglindore. Investimet infrastrukturore janë të përqendruara kryesisht në Serbi dhe Greqi, dhe synojnë të lidhin portin e Pireut me Serbinë, Malin e Zi, Bosnjë dhe Hercegovinën dhe Maqedoninë e Veriut.

Sfidat shoqërore. Tendencat demografike tregojnë një plakje të popullsisë: moshë mesatare është rritur me 20% që nga viti 2000 në çdo vend, me përjashtim të Shqipërisë, ku rritja e saj ka qenë 35%.

Zona Adriatiko-Joniane karakterizohet, gjithashtu, shumë nga flukset e vazhdueshme të emigracionit që lidhen me imigrimin e brezave të rinj.

Vendet pjesëmarrëse janë gjithashtu vende destinacioni për migrantët që vijnë nga Lindja e Mesme, Azia Qendrore dhe Lindore, dhe Afrika Qendrore/Veriore. Përveç rrugës mesdhetare qendrore me Sicilinë si destinacion, rruga ballkanike nga Turqia në Kroaci dhe që kalon Greqinë, Maqedoninë e Veriut, Serbinë dhe Bosnjë-Hercegovinën është rruga tjetër kryesore për të hyrë në BE.

Rajoni Adriatiko-Jonian përballlet me disa sfida në sferën sociale, si dhe me dallime akute të brendshme në aspektin e prosperitetit ekonomik. Ndërsa 21,9% e popullsisë ishte në rrezik varfërimi ose përjashtimi social në BE në vitin 2018, përqindja ishte 41,1% në Maqedoninë e Veriut, 31,8% në Greqi, 34,3% në Serbi, 27,3 në Itali, 24,8% në Kroaci dhe 16,2% në Slloveni. Si rezultat i kësaj, norma e pabarazisë, e llogaritur mbi bazën e shpenzimeve sociale, politikave të taksave progresive dhe të drejtat e punës, u rrit në përputhje me rrethanat.

Papunësia është subjekt i variacioneve të mëdha, nga 4,5% e Trentino Alto Adige (IT) në 27% e Rajonit të Maqedonisë Perëndimore (GR). Papunësia afatgjatë është një nga shqetësimet kryesore në zonë, veçanërisht në Mal të Zi, Maqedoninë e Veriut dhe Greqi. Në vitin 2018, përqindja e të rinjve 15–24 vjeç, as të punësuar dhe as me arsim e trajnim (NEET) ishte më e lartë se mesatarja e BE-së, me përjashtim të Sllovenisë; kulmi u regjistrua në Shqipëri dhe Maqedoninë e Veriut.

Menaxhimi Adriatiko-Jonian dhe nismat shumëkombëshe:

Vendet pjesëmarrëse Adriatiko-Joniane janë pjesë e disa institucioneve dhe nismave shumëkombëshe.

Brenda politikës rajonale të BE-së, **strategjitë makrorajonale** (SMR) fituan rëndësi të madhe gjatë viteve të fundit. SMR-të nuk janë instrumente financimi, por korniza të integruara funksionale, të cilat kërkojnë bashkëpunim të forcuar për të përballuar sfidat e përbashkëta dhe për të përmirësuar kohezionin. Komunikimi mbi Strategjinë e BE-së për rajonin e Adriatikut dhe Jonit (EUSAIR), e shoqëruar nga një Plan Veprimi, u miratua nga Komisioni më 17 qershor 2014 dhe u aprovua më tej nga Këshilli Evropian, në të njëjtin vit. EUSAIR përfshin strategjinë detare për detet Adriatik dhe Jon, të miratuar më 30 nëntor 2012. Vendet fillestare pjesëmarrëse, d.m.th.: Kroacia, Greqia, Italia, Sllovenia, Shqipëria, Bosnjë dhe Hercegovina, Mali i Zi dhe Serbia u pasuan nga Maqedonia e Veriut, më 2 prill 2020. Gjithashtu, më 14 shkurt 2022, Komisioni miratoi shtojcën në komunikatën e sipërpërmendur, duke përfunduar rrugën e San Marinos për t'u bërë vendi i dhjetë pjesëmarrës i EUSAIR-it.

Plani i Veprimit EUSAIR identifikon katër shtylla të ndërhyrjes:

Shtylla 1 – Rritja Blu, me fokus në:

Teknologjitë blu;

Peshkimi dhe akuakultura;

Qeverisja dhe shërbimet detare e të detit.

Shtylla 2 – Lidhja e rajonit me fokus në:

Transportin detar;

Lidhjet intermodale përtej brigjeve;

Rrjetet e energjisë.

Shtylla 3 – Cilësia e mjedisit, me fokus në:

Mjedisin detar;

Habitatat tokësore ndërkombëtare dhe biodiversiteti.

Shtylla 4 – Turizmi i qëndrueshëm, me fokus në:

Ofertat e larmishme turistike (produkte dhe shërbime);

Menaxhim i qëndrueshëm dhe i përgjegjshëm i turizmit (novacion dhe cilësi).

Vendet pjesëmarrëse Adriatiko-Joniane janë gjithashtu anëtare të disa institucioneve të tjera që synojnë forcimin e bashkëpunimit dhe lehtësimin e marrëdhënieve të mira brenda zone.

Iniciativa e Adriatikut dhe Jonit përfshin Italianë, Shqipërinë, Bosnjë dhe Hercegovinën, Kroacinë, Greqinë, Slloveninë, Serbinë, Malin e Zi, Maqedoninë e Veriut e San Marino, dhe synon forcimin e bashkëpunimit rajonal, duke promovuar stabilitetin politik dhe ekonomik, duke krijuar kështu një bazë solide për procesin e integritet evropian. Duke pasur parasysh ndërvarësinë e shtuar të shteteve dhe në bazë të nevojës për të ofruar zgjidhje të përbashkëta për problemet që prekin të gjithë rajonin, bashkëpunimi ka përfshirë gradualisht rrjetet institucionale si: **Forumi i**

Dhomave të Tregtisë së Adriatiko-Jonit, Forumi i Qyteteve dhe Qytezave të Adriatiko-Jonit, dhe Rrjeti i Universiteteve të Adriatiko-Jonit.

Iniciativa e Evropës Qendrore është një forum ndërqeveritar rajonal që përfshin 17 shtete anëtare të Evropës Qendrore, Lindore dhe Juglindore. Ai i dedikohet mbështetjes së integritimit evropian dhe zhvillimit të qëndrueshëm, përmes bashkëpunimit midis dhe nëpërmjet shteteve anëtare të tij me Bashkimin Evropian, organizatat ndërkombëtare dhe rajonale, si dhe me organizata të tjera joqeveritare publike dhe private. Ndërkohë që vepron si një platformë për dialogun politik, ka zhvilluar një qasje të fortë operationale, të orientuar drejt rezultateve ndaj bashkëpunimit rajonal, duke kombinuar diplomacinë shumëpalëshe dhe fondet, menaxhimin e programeve dhe projekteve, si donator ashtu edhe si marrës.

Këshilli i Bashkëpunimit Rajonal përfshin 46 vende midis vendeve dhe donatorëve. Ai synon zhvillimin dhe ruajtjen e një klime politike dialogu, pajtimi e bashkëpunimi dhe nxitje për integrimin evropian të rajonit, me fokus në heqjen e pengesave ndaj lëvizshmërisë dhe ndërlidhjes, përmirësimin e konkurrencës dhe qeverisjes, funksionimin e shtetit ligjor dhe sigurisë në rajon.

Komuniteti i Transportit është një organizatë ndërkombëtare e përbërë nga BE-ja dhe Ballkani Perëndimor. Objektivi i tij kryesor është të shtrijë rregullat, parimet dhe politikat e tregut të transportit të BE-së në Ballkanin Perëndimor, përmes një kuadri ligjoristik të detyrueshëm. Ajo operon në fushat e transportit rrugor, hekurudhor, të rrugëve ujore tokësore dhe detare.

Në nivel mesdhetar, forumi politik **Unioni për Mesdheun** i krijuar në 1995 nxit zbatimin e politikave të zhvillimit, duke përfshirë edhe vendet përtej kufijve të BE-së, sipas perspektivës Mesdhetare.

ADRION 2014–2020, mësimet e nxjerja

Programi ADRION filloi gjatë periudhës së programimit 2014–2020, për të mbështetur zbatimin e strategjisë makrorajonale EUSAIR, të krijuar në vitin 2014.

ADRION-i ka financuar 82 projekte, duke bashkëpunuar në kuadrin e inovacionit, mjedisit, mbrojtjes së trashëgimisë natyrore dhe kulturore, temave të transportit, si dhe mbështetjes ndaj qeverisjes EUSAIR.

Programi ngjalli interes të lartë midis përfituesve potencialë në të gjitha akset prioritare tematike të përzgjedhura: për shembull, në thirrjen e parë për propozime kërkesa për burime financiare ishte rreth 10 herë më e lartë nga sa u alokua.

Ka disa mësimet që meritojnë të analizohen: qasja holistike dhe horizontale e ADRION-it ndaj disa temave, si inovacioni dhe mjedisi, rezultoi efektive dhe për këtë arsye u konfirmua në 2021–2027.

Transferimi i përvojës, ngritja e kapaciteteve dhe forcimi i lidhjeve të bashkëpunimit nëpërmjet krijimit të rrjeteve, planeve të përbashkëta të veprimit dhe strategjive të përbashkëta janë rezultatet kryesore të projekteve të financuara: përveç rritjes së njohurive të përfituesve, ata kanë kontribuar pozitivisht në procesin e zgjerimit, duke përcaktuar qasje të përbashkëta dhe arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke shkruar kështu përtej temave të *acquis communautaire*. Për më tepër, zbatimi i projekteve pilot ka forcuar më tej zbatimin e zgjidhjeve të përbashkëta, si dhe maksimizimin e fondeve.

Për të kontribuar efektivisht në përhapjen e mëtejshme të ndjenjës së partneritetit dhe përkatësisë, ADRION-i është siguruar që përfituesit të jenë të lokalizuar në mënyrë të barabartë në zonën e Programit. Në programin e viteve 2014–2020, shumica e partnerëve ishin autoritetet publike (kombëtare, rajonale, lokale), qendrat e arsimit të lartë/qendrat kërkimore, agjencitë sektoriale dhe organizatat mbështetëse të biznesit.

Eksperienca e suksesshme të kapitalizimit për të maksimizuar ndikimin e projekteve në zonën Adriatiko-Joniane duhet të përsëriten dhe të rriten, edhe nëpërmjet përcaktimit të grupeve tematike.

Zbatimi i programit ka theksuar gjithashtu nevojën për të mbështetur më tej përfituesit e zonës përmes veprimeve që synojnë rritjen e aftësive, për të përmirësuar treguesit e performancës së projektit.

Falë përafrimit të ADRION 2014–2020 me Planin e Veprimit EUSAIR dhe deklaratat e tij vjetore, projektet e financuara kanë mbështetur në mënyrë efektive zbatimin makrorajonal dhe kanë kontribuar, në aspektin tematik, në lehtësimin e dialogut të drejtpërdrejtë me palët e interesuara makrorajonale. Për më tepër, ADRION-i ka qenë burimi më i dukshëm i financimit të strukturës menaxhuese EUSAIR.

Mbështetje për strategjinë makrorajonale EUSAIR

Konkluzionet e Këshillit Evropian për zbatimin e strategjive makrorajonale të BE-së (3 dhjetor 2020) citohen si më poshtë: *“thekson urgjencën për të përfshirë më tej prioritetet e strategjive makrorajonale (SMR) në programet përkatëse të financimit të BE-së, për 2021–2027”* dhe *“i bën thirrje Komisionit dhe vendeve/rajoneve pjesëmarrëse që të vlerësojnë së bashku, deri në vitin 2022, rezultatet e procesit të përfshirjes në programet përkatëse kombëtare/rajonale të financimit të BE-së për 2021–2027 dhe të pasqyrojnë rezultatet e këtij vlerësimi në raportin e radhës për zbatimin e SMR-ve” (i ashtuquajtur proces i përfshirjes)*. Për më tepër, Këshilli u bën thirrje *“vendeve/rajoneve pjesëmarrëse dhe Komisionit që të forcojnë sinergjitë ndërmjet SMR-ve përkatëse dhe procesit të zgjerimit të BE-së në rajonin e Ballkanit Perëndimor”*, si dhe *“të vazhdojnë përshtatjen e aktiviteteve të SMR-ve të tyre me kontekstin e pandemisë COVID-19, sipas rasti”*.

Palët kryesore të interesit të EUSAIR janë zotuar të identifikojnë temat makrorajonale (*flagships*) për t'u zbatuar përmes programeve kombëtare dhe rajonale financuese të ESI dhe IPAIII.

IPA ADRION mbështet kryesisht zbatimin e SMR-ve EUSAIR: përafrimi i tij me temat makrorajonale *“flagships”* ishte në përputhje me përzgjedhjen e objektivave të politikës, objektivave të tyre specifike dhe veprimeve indikative të

propozuara. Për më tepër, nëpërmjet Objektivit Specifik të Interreg (ISO1), IPA ADRION do të vazhdojë të mbështesë më tej qeverisjen dhe zbatimin e EUSAIR-it.

Të paktën, 80% e buxhetit të IPA ADRION, do t'i kushtohet zbatimit të temave *flagships*, në përputhje me nenin 15.3 të Rregullores Interreg.

Për më tepër, përmes ISO 1, IPA ADRION do të vazhdojë të mbështesë më tej menaxhimin dhe kohezionin e EUSAIR-it dhe të nxisë mekanizmat koordinues për zbatimin e projekteve dhe veprimeve në nivel lokal, rajonal, kombëtar, ndërkufitar dhe ndërkombëtar që lindin nga temat *flagships*, si dhe për shkëmbimin e praktikave dhe rezultateve të mira.

Kontributi IPA ADRION në politikat e BE-së

Efektiviteti i bashkëpunimit ndërkombëtar lidhet domosdoshmërisht me sinergjitë e krijuara në shtresa të ndryshme, kryesisht përmes financimit të projekteve, rezultatet e të cilëve mund të transferohen tek të tjerë, qofshin ato të menaxhuara në nivel kombëtar/rajonal, apo në nivel ndërkufitar/ndërkombëtar/evropian/ndërkombëtar. Koordinimi dhe bashkëpunimi me këto institucione do të krijojë mundësi dhe mënyra preferenciale për të dhënë efektet e levës.

Temat e zgjedhura dhe veprimet treguese janë gjithashtu në sinergji me zhvillimet e fundit të politikës dhe ndërhyrjeve të mbështetura nga ERDF dhe IPA III: përveç mbështetjes për strategjitë kornizë 2021–2027 që adresojnë mjedisin, transformimin digjital, zgjerimin, kërkimin dhe inovacionin, rininë (p.sh.: referencë për Marrëveshjen e Gjellbër Evropiane, Evropa e Përshtatshme për Epokën Digjitale, Fondi i Tranzicionit të Drejtë, Fondi Social Evropian, *NextGenerationEU* (Gjenerata e Ardhshme e BE-së) dhe Agjenda e Ballkanit Perëndimor 2020 Komunikimi mbi Politikat e Zgjerimit të BE-së), EARDF, EMFAF, RFF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës), IPA ADRION gjithashtu kontribuon në zbatimin e strategjive dhe politikave sektoriale të BE-së, përkatësisht:

a) politikat e detit dhe detare (p.sh.: Komunikimi i BE-së për Ekonominë e Qëndrueshme Blu, planifikimi i hapësirës detare të BE-së, menaxhimi i integruar i zonës bregdetare);

b) politikat e inovacionit (me fokus në strategjitë inteligjente të specializimit, agjendën digjitale të BE-së dhe paketën e investimeve sociale);

c) politikat mjedisore që synojnë reduktimin e ndikimeve në ndryshimet klimatike (p.sh.: strategjia e BE-së për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike; ligji i BE-së për klimën, Plani i Veprimit të BE-së drejt Ndotjes Zero të Ajrit, Ujit dhe Tokës; Misioni i BE-së për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike);

d) mbrojtjen e natyrës dhe burimeve të saj (p.sh.: Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030; Plani i Veprimit Rural për vitin 2040, Strategjia e Pyjeve të BE-së për vitin 2030, Strategjia nga Ferma në Tryezë, për një sistem ushqimor të drejtë, të shëndetshëm dhe miqësor për mjedisin, Rekomandimi për zbatimin e Menaxhimit të Integruar të Zonës Bregdetare në Evropë, Plani i Veprimit për Ekonominë Qarkore; Strategjia e BE-së për Tokën për vitin 2030; Misionit i BE-së për Restaurimin e Oqeanit dhe Ujërave tona deri në vitin 2030, Misioni i BE-së Një marrëveshje mbi Tokën për Evropën) Direktiva për Speciet e Huaja Pushtuese);

e) politikat e transportit të qëndrueshëm (p.sh.: Plani i Veprimit i BE-së për Lëvizshmërinë Urbane, Strategjia e BE-së për Lëvizshmërinë e Qëndrueshme dhe Inteligjente; Misioni i BE-së 100 Qytetet me Klimë Neutrale dhe Inteligjent);

f) sinergjitë dhe përmirësimi i mekanizmit të mbrojtjes civile të BE-së (p.sh.: rezerva e burimeve ‘rescEU’ dhe Programi i Bashkimit Evropian mbi Bashkëpunimin për Mbrojtjen Civile me Vendet Kandidate dhe Kandidatët e Mundshëm);

g) Kontributi i ‘*NextGenerationEU*’ dhe Marrëveshjes së Gjellbër, përmes promovimit të iniciativës së re të BAUHAUS-it Evropian, që bën thirrje për “një përpjekje kolektive për të përfytyruar dhe ndërtuar një të ardhme që është e qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe e bukur për mendjet dhe shpirtrat tanë” përmes hapësirave gjithëpërfshirëse dhe të aksesueshme, dhe përvojave të zgjidhjeve konstruktive.

Në lidhje me sa më sipër, projektet e financuara do të sigurojnë gjithashtu sinergji me programet që mbështesin politikat e lartpërmendura, p.sh.: Programi i Evropës Digjitale, Struktura Lehtësuese për Lidhjen e Evropës, Horizonti Evropë, Jetë, Investimet për Inovacion Ndërrajonal – I3, etj., si dhe me iniciativa të mbështetura nga institucione të tjera të BE-së.

Për më tepër, dhe në lidhje me sa më sipër, IPA ADRION është gjithashtu në përputhje me dokumentet përkatëse strategjike shumëvjeçare të atyre vendeve të mbështetura nga IPA III.

Veprimet indikative të identifikuar do të kontribuojnë gjithashtu në zbatimin e marrëveshjeve ndërkombëtare, si: mbrojtja e vendeve të përfshira në listën e Konventës së Trashëgimisë Botërore, Konventa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore Jomateriale, Konventa e Barcelonës e promovuar nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Mjedisin (UNEP).

Programi gjithashtu do të marrë në konsideratë pjesëmarrjen në projekte të koordinuara të ndërmarra në nivel Mesdhetar në fusha specifike të bashkëpunimit strategjik. Në veçanti, në lidhje me sinergjitë dhe komplementaritetet me programet e tjera ETC (Për Bashkëpunimin Territorial Evropian) që veprojnë në zonë, IPA ADRION ka filluar negociatat teknike me autoritetet menaxhuese të programeve ndërkombëtare EUROMED dhe NEXT MED: si fazë paraprake, është përcaktuar një standard minimal bashkëpunimi i përbashkët mbi tema që do të përfitojnë nga veprimet e përbashkëta.

Modalitetet do të përcaktohen sipas planit të zbatimit të programeve të ndryshme, ndërsa niveli i koordinimit (shumëpalësh ose dypalësh) mund të vendoset në bazë të:

- a) Temave të bashkëpunimit të mundshëm (objektiva specifike);
- b) Aktiviteteve që mund të jenë të përbashkëta (p.sh. ngjarje të përbashkëta restituimi sipas temave të synuara ose bazuar në shkallën e mundshme të integritit, thirrje për propozime të mbështetura nga projekte të tjera të financuara nga programe të ndryshme, etj...);
- c) Orareve dhe afateve për zbatimin e objektivave të çdo programi;
- d) Grupit të rregullave të përbashkëta mbi menaxhimin brenda çdo programi për të lehtësuar, sa më shumë që të jetë e mundur, një komunikim të thjeshtuar me përdoruesit dhe vendet pjesëmarrëse;
- e) Modaliteteve të tjera që mund të lindin gjatë fazës së zbatimit të programeve, nëpërmjet çdo procesi integruar ende të paparashikuar apo të padiskutuar.

Sinergjitë dhe plotësimet do të ndodhin gjatë të gjithë zbatimit të programit

Vizioni dhe misioni IPA ADRION

Programi IPA ADRION duhet të adresojë disa inpute dhe qëllime. Popullsia e saj (në qytetet metropolitane, policentrike dhe zona me popullsi të rrallë) duhet të merret me specifika të ndryshme zhvillimi gjeografike (ishullore, malore, detare). Kriza pandemike ka rritur më tej pabarazitë sociale dhe ekonomike, e nxitur nga aksesit i pabalancuar në tregje, mungesa e fuqisë punëtore të kualifikuar, cilësi të ndryshme të menaxhimit dhe shërbimeve publike. Për më tepër, pasojat e ndryshimeve klimatike dhe shfrytëzimi i parregullt ekonomik i burimeve natyrore po vënë në rrezik zhvillimin e ardhshëm ekonomik dhe cilësinë e jetës.

Makro rajoni EUSAIR – për të cilin IPA ADRION është kryesuesi në mbështetjen e menaxhimit të tij – ka si objektiv të përgjithshëm: *“promovimin e prosperitetit të qëndrueshëm ekonomik dhe social në rajon nëpërmjet rritjes dhe krijimit të vendeve të punës, dhe duke përmirësuar tërheqjen, konkurrencën dhe lidhjen, duke ruajtur mjedisin dhe duke siguruar ekosisteme të shëndetshme dhe të ekuilibruar detare dhe bregdetare”*. Përfshirja e Maqedonisë së Veriut si në makrorajonin ashtu edhe në zonën e programit IPA ADRION mund të përfaqësojë momentin politik për vendosjen e masave të ardhshme që mbështesin politikën e zgjerimit të BE-së në Ballkanin Perëndimor dhe nxitjen e bashkëpunimit rajonal dhe marrëdhënieve të fqinjësisë së mirë.

Për sa i përket territorit, Maqedonia e Veriut do të forcojë më tej lidhjet midis basenit detar dhe brendësisë. Qendër zimi i procesit të zgjerimit në të gjitha veprimet e ardhshme konfirmohet nga prania e 5 përfituesve të IPA III dhe nga 4 shtete anëtare të BE-së. Për më tepër, hyrja e një vendi të tretë, San Marinos, mbyll hendekun territorial në anën perëndimore të basenit të detit Adriatik.

Në lidhje me sa më sipër, misioni i IPA ADRION është i shumëfishtë, pasi synon:

- a) të kontribuojë në **injektimin e dinamizmit në procesin e zgjerimit**, në lidhje me disa kapituj kyç të negociatave, si: kohezioni, rritja gjithëpërfshirëse, agjenda e gjelbër dhe lidhja e qëndrueshme nëpërmjet angazhimit të përfituesve dhe palëve të interesuara me përvojë;
- b) të mbështesë **forcimin e kohezionit në zonën** Adriatiko-Joniane nëpërmjet zbatimit të MRS EUSAIR si në nivel qeverisjeje ashtu edhe nëpërmjet dhënies së projekteve që janë shprehje ndërkombëtare e pikave të rëndësishme të identifikuara;
- c) të mbështesë **drejtimin e EUSAIR, ndërtimin e kapaciteteve administrative** dhe të inkurajojë shfrytëzimin e sinergjive dhe efektivitetin e bashkëpunimit;
- d) të **rrisë ndikimin e projekteve të dhëna nëpërmjet forcimit të kapitalizimit dhe aktiviteteve të grupimit dhe të inkurajojë ndërtimin e rrjeteve të katërfishta spirale**.

Projektet ndërkombëtare të dhëna – falë përfshirjes së disa aktorëve nga vende të ndryshme pjesëmarrëse Adriatiko-Joniane – mund të konsiderohen si pararendës dhe avantazh për veprime të mëtejshme që do të zbatohen në nivel ndërkombëtar, ndërkufitar, kombëtar, rajonal dhe lokal.

Qëndrueshmëria mjedisore, qasjet inovative dhe elastike, gjithashtu në lidhje me krizën pandemike COVID-19, janë elementet ndërsektoriale të projekteve të dhëna në të ardhmen.

Organizimi administrativ i programit të ri do të zvogëlojë barrën burokratike nëpërmjet thjeshtimit dhe harmonizimit. Qasjet eksperimentale do të eksplorojnë për të zgjeruar interesin për programin dhe temat e bashkëpunimit të tij nga aktorët dhe palët e interesuara të nënperfaqësuara në periudhën e programimit 2014–2020.

Rezultatet e IPA ADRION 2021–2027 ka të ngjarë të prodhojnë efekte afatmesme dhe afatgjata. Mbjellja e farave të bashkëpunimit afatgjatë, rrënjësja e rrjeteve dhe promovimi i ndërtimit të kapaciteteve duhet të konsiderohen si gurë themeli.

Parimet horizontale

Në përputhje me nenin 9 i RPC dhe nenit 22.2 i Rregullores Interreg, IPA ADRION do të respektojë të drejtat themelore në përputhje me Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian.

Për më tepër, sigurimi i barazisë midis burrave dhe grave, integrimi gjinor dhe mosdiskriminimi si një udhëzues për të gjitha projektet e dhëna gjatë të gjithë ciklit të projektit dhe zbatimit të programit. Gjithashtu do të jepen kritere specifike në përzgjedhjen e projekteve dhe kontrole të mëtejshme gjatë monitorimit të tyre. Në mënyrë të ngjashme, analiza specifike do t'u kushtohet këtyre temave gjatë vlerësimit të programit.

Zhvillimi i qëndrueshëm

Sipas nenit 9(4) RPC, dhe recitalit 5 të Rregullores Interreg, objektivat specifike dhe llojet e veprimeve të zgjedhura do të kontribuojnë në zbatimin e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm të OKB-së: nr. 3 - Sigurimi i një jete të shëndetshme dhe promovimi i mirëqenies për të gjithë, në të gjitha moshat, nr. 4 - Sigurimi i arsimit cilësor gjithëpërfshirës dhe të barabartë dhe promovimi i mundësive të të mësuarit gjatë të gjithë jetës për të gjithë; nr. 8 - Promovimi i rritjes ekonomike konstante, gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme, punësimi i plotë dhe produktiv dhe puna e denjë për të gjithë; nr. 11 - T'i bëjë qytetet dhe vendbanimet njerëzore gjithëpërfshirëse, të sigurta, elastike dhe të qëndrueshme; nr. 12 - Sigurimi i modeleve të qëndrueshme të konsumit dhe prodhimit, nr. 13 - Ndërmarrja e veprimeve urgjente për të luftuar ndryshimin klimatik dhe ndikimet e tij; nr. 14 - Ruajtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i oqeanëve, deteve dhe burimeve detare për zhvillim të qëndrueshëm; nr. 15 - Mbrojtja, rivendosja dhe promovimi i përdorimit të qëndrueshëm të ekosistemeve tokësore, administrimi i qëndrueshëm i pyjeve, luftimi i shkretëtirëzimit dhe ndalimi i degradimit dhe kthimi i rigjallërimit të tokës, dhe ndalimi i humbjes së biodiversitetit; nr. 17 - Forcimi i mjeteve të zbatimit dhe rigjallërimi i partneritetit global për zhvillim të qëndrueshëm.

Procedura e Ekzaminimit të VSM-së dhe Vlerësimi Parimor “Mos bëni dëm të konsiderueshëm (DNSH)” kanë raportuar se IPA ADRION nuk pritet të prodhojë efekte të rëndësishme negative në mjedis. Vlerësimi i kryer sipas kritereve të renditura në aneksin II të direktivës VSM (Direktiva 2001/42/EC) ka treguar se:

1. Ambientet e IPA ADRION janë të tilla që nuk do të gjenerojnë ndikime negative në mjedis. Edhe pse prek një zonë të gjerë, programi nuk do të ndërhyjë apo ndikojë në plane, apo programe të tjera, pasi ai përfaqëson një mjet për zbatimin e politikave specifike mjedisore dhe të qëndrueshme. IPA ADRION nuk parashikon mbështetje për infrastrukturën, pasi dispozitat i dedikohen kryesisht koordinimit ndërkufitar, promovimit të planifikimit të qëndrueshëm, masave të menaxhimit dhe organizimit, mbledhjes dhe ndarjes së të dhënave dhe, në përgjithësi, veprimeve jomateriale.

2. Analiza e efekteve të mundshme dhe pasojave të tyre ka treguar se programi do të ketë një ndikim pozitiv, duke kontribuar në objektivat kryesore të mbrojtjes dhe qëndrueshmërisë së mjedisit. Efektet kumulative priten të jenë gjithashtu pozitive, pasi prioritetet e ndryshme të programit do të veprojnë në sinergji drejt zbatimit të politikave të qëndrueshme në sektorë të ndryshëm.

Në përgjithësi, shqyrtimi mjedisor ka treguar se programi IPA ADRION do të kontribuojë pozitivisht në objektivat mjedisore, veçanërisht në fushën e ndryshimeve klimatike dhe përdorimin efektiv të burimeve, të cilat janë shtyllat e Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane.

Rezultatet e procedurës së shqyrtimit mjedisor konkludojnë se nuk ka nevojë për një Vlerësim Strategjik Mjedisor.

Për më tepër, llojet treguese të veprimeve të IPA ADRION vlerësohen në përputhje me: Parimin e “Mos bëni dëm të konsiderueshëm” (DNSH) në përputhje me nenin 9.4 i RPC-së dhe Njoftimi i Komisionit (C/2021/1054), “*Udhëzues teknik mbi aplikimin e “mos bëni dëm të konsiderueshëm” sipas Rregullores së Mjetit të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës*” - 2021/C 58/01: analiza është kryer në Nivel specifik objektiv të grumbullimit duke marrë parasysh veprimet e tyre treguese. Rezultatet e analizës raportojnë se IPA ADRION nuk shkakton dëme të konsiderueshme në mjedis dhe është në përputhje me nenin 9 të RPC-së dhe nenin 17 të Rregullores së Taksonomisë.

Udhëzimet specifike të vendosura nga Autoriteti Menaxhues, në lidhje me vlerësimin dhe monitorimin e projektit duhet të miratohen më parë nga Komiteti i Monitorimit sipas nenit. 30 i Rregullores Interreg.

Mbështetje për objektivat e klimës, mjedisit dhe biodiversitetit

Në përputhje me sfidat e përbashkëta të identifikuara bazuar në analizën territoriale, IPA ADRION do t'i kushtojë pjesën më të madhe të burimeve të saj objektivit të politikës 2 (një tranzicion më i gjelbër dhe më pak karbon drejt një ekonomie neto me zero karbon dhe Evropës elastike) përmes përzgjedhjes së katër prej tetë objektivave specifike dhe shpërndarjen e më shumë se 50% të buxhetit të saj të BE-së.

Në lidhje me sa më sipër, dhe sipas nenit 6 dhe shtojcës 1 të RPC, dhe Recitalit 5 të Rregullores Interreg, buxheti i BE-së IPA ADRION do të kontribuojë, përkatësisht, me 30% në ndryshimin e klimës dhe me 30% në objektivat mjedisore. Për më tepër, ai do të kontribuojë në adresimin e objektivit të biodiversitetit të vendosur në paragrafin 11 të RPC me 18% të buxhetit të BE-së.

Kobezioni elektronik

Monitorimi i programit mbështetet, në përputhje me nenin. 69.8 të RPC-së dhe 32.1 i Rregullores Interreg me anë të shkëmbimit elektronik të të dhënave (JEMS), që synon të sigurojë që të gjitha shkëmbimet të kryhen ndërmjet përfituesve dhe të gjitha autoriteteve të programit. Shkëmbimi i të dhënave përdoret gjithashtu për të ndarë informacionin me përfituesit potencialë dhe financiarë gjatë të gjithë ciklit të projektit. Shkëmbimi elektronik i të dhënave është plotësisht funksional.

Prokurimi publik

Gjatë zbatimit të Programit, Autoriteti Menaxhues do të promovojë përdorimin strategjik të prokurimit publik për të mbështetur objektivat e politikës (duke përfshirë përpjekjet për profesionalizim për të adresuar boshllëqet e kapaciteteve). Përfituesit duhet të inkurajohen të përdorin më shumë kritere të lidhura me cilësinë dhe koston e ciklit të jetës.

Kur është e mundur, në procedurat e prokurimit publik duhet të përfshihen konsideratat mjedisore (p.sh. kriteret e prokurimit publik të gjelbër) dhe ato sociale, si dhe stimujt e inovacionit.

Aksesueshmëria e të dhënave

Projektet duhet të vënë në dispozicion grupet e të dhënave që rezultojnë nga veprimet si të dhëna të hapura, sipas kushteve të përcaktuara në Direktivën për të Dhënat e Hapura (Direktiva (BE) 2019/1024 e 20 qershorit 2019), aty ku është e nevojshme. Përveç kësaj, përmbajtjet në internet duhet të jenë të aksesueshme për të gjithë, duke përfshirë personat me aftësi të kufizuara, siç parashikohet në Direktivën e BE-së për aksesueshmërinë në ueb (Direktiva (EU) 2016/2102 e 26 tetorit 2016).

1.3 Arsytimi për përzgjedhjen e objektivave të politikave dhe objektivave specifike të Interreg, prioriteteve përkatëse, objektivave specifike dhe formave të mbështetjes, duke adresuar, aty ku është e përshtatshme, hallkat që mungojnë në infrastrukturën ndërkufitare

Referenca: pika “c”, e nenit 17/3).

Tabela 1:

Objektivi i zgjedhur i politikës ose objektivi specifik i zgjedhur Interreg	Objektivi specifik i zgjedhur	Prioriteti	Arsytimi për përzgjedhjen
1. Një Evropë më konkurruese dhe më inteligjente, duke promovuar transformimin ekonomik inovativ dhe inteligjent, dhe lidhjen rajonale të TIK-ut	RSO1.1 Zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve kërkimore dhe inovative, dhe përvetësimi i teknologjive të avancuara	1. Mbështetja e një rajoni më inteligjent Adriatik Jon	Arsytimi për përzgjedhjen e PO1 Rajoni Adriatiko-Jonian nuk shquhet për kapacitetet e tij të inovacionit dhe kërkimit, dhe zhvillimit: shumica e territoreve të tij janë në fakt prapa për sa i përket performancës së inovacionit. Për të forcuar konkurrencën, territoret e zonës duhet të menaxhojnë kalimin në një ekonomi më të gjelbër, blu dhe të digitalizuar, pa harruar mësimet e nxjerra gjatë krizës pandemike dhe synimet e përgjithshme të Agjendës Territoriale 2030. Arsytimi për përzgjedhjen e SO1i: strategjitë inteligjente të specializimit dhe potencialet e grupimeve janë ende embrionale; indi prodhues vuan nga një nivel ende i ulët digjitalizimi si në sektorin privat ashtu edhe në atë publik. Sektorët kryesorë që lidhen me ekonominë blu dhe të gjelbër mund të përfitojnë fuqishëm nga bashkëpunimi ndërkombëtar, veçanërisht falë mbështetjes së programit në forcimin e lidhjeve të ngushta për të ndërtuar partneritete spirale të katërfishta. Për më tepër, mbështetja ndërkombëtare për inovacionin do të ketë një qasje ndërsektoriale dhe do të ndihmojë zonat që mbeten prapa të përfitojnë nga përvoja të reja dhe shanse të reja për të hartuar dhe zbatuar zgjidhje të reja, si dhe për të nxjerrë në pah pikat e forta të zonës. Kjo SO do të kontribuojë në: a) forcimin e bashkëpunimit dhe konsolidimin e rrjeteve të komuniteteve të kërkimit dhe biznesit, që synojnë rritjen e njohurive ekzistuese dhe përcaktimin e bazës për konkurrencë më të mirë brenda dhe jashtë zonës së programit; b) nxitjen e

			nivelit të bashkëpunimit ndërmjet qendrave kërkimore, sektorit të arsimit të lartë, autoriteteve publike dhe kompanive private, për të lejuar transferimin e teknologjisë dhe ngritjen e kapaciteteve në zonë; c) rritjen e shkallës së bashkëpunimit dhe nivelit të përvetësimit të zgjidhjeve digjitale. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.
1. Një Evropë më konkurruese dhe më inteligjente, duke promovuar transformimin ekonomik, inovativ dhe inteligjent, dhe lidhjen rajonale të TIK-ut	RSO1.4 Zhvillimi i aftësive për specializim inteligjent, tranzicion industrial dhe sipërmarrje	1. Mbështetja e një rajoni më inteligjent Adriatik Jon	Arsyetimi për zgjedhjen e PO1 (shih më lart) Arsyetimi për përzgjedhjen e SO1/“iv”: zhvillimi i aftësive është thelbësor për rritjen dhe sigurimin e kalimit të nevojshëm drejt një ekonomie më të digjitalizuar. Në veçanti, kërkesa për zbatimin e specializimit <i>smart</i> dhe tranzicionit industrial kërkon njohuri dhe mënyra të reja se si të bëhet biznes. Rajoni Adriatiko-Jonian vuan nga nivele të larta pabarazie, veçanërisht midis zonave urbane dhe rurale. Bashkëpunimi ndërkombëtar do të kontribuojë në shkëmbimin e përvojës dhe praktikave, në lidhje me aftësitë e nevojshme për hartimin dhe zbatimin e strategjive të specializimit <i>smart</i> ndërkombëtar, grupeve dhe formave të reja të shërbimeve elektronike. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.
2. Një tranzicion më i gjelbër dhe me karbon të ulët drejt një ekonomie neto me karbon zero dhe Evropës elastike, duke promovuar tranzicionin e energjisë së pastër dhe të drejtë, investimit të gjelbër dhe blu, ekonominë qarkore, zbutjen e ndryshimeve klimatike dhe parandalimin, dhe menaxhimin e rrezikut të përshtatjes, dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme urbane	RSO2.4 Promovimi i përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë, elasticiteti, duke marrë parasysh qasjet e bazuara në ekosistemin	2. Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më rezistent ndaj klimës	Arsyetimi për përzgjedhjen e PO2 Rajoni Adriatiko-Jonian është një zonë unike e biodiversitetit që ka numrin më të madh të siteve të UNESCO-s. Trashëgimia natyrore dhe kulturore janë shenjë dalluese e saj me famë botërore, pavarësisht kërcënimit në rritje të ndryshimit të klimës - zona është një pikë e nxehtë. E njëjta zonë është e njohur për fat të keq edhe për aktivitetet e saj të parregullta prodhuese dhe ndotjen e madhe. Konteksti i tij i brishtë mjedisor është gjithashtu subjekt i fatkeqësive natyrore (p.sh.: tërmetet) dhe fatkeqësive të shkaktuara nga njeriu, të lidhura, gjithashtu, me trafikun e dendur të detit (p.sh.: derdhjet e naftës, ndotjen e ajrit, tokës dhe detit). Në përputhje me Marrëveshjen e Gjelbër të BE-së, rajoni Adriatiko-Jonian duhet t'i përgjigjet sfidave të degradimit të mjedisit dhe ndryshimeve klimatike nëpërmjet një mbrojtjeje dhe rivendosjeje efektive të biodiversitetit, si dhe reduktimit të ndotjes. Arsyetimi për përzgjedhjen e SO2iv: ngjarjet e pafavorshme ekstreme të motit, për shkak të ndryshimeve klimatike po rriten me shpejtësi në zonën Adriatiko-Joniane. Valët e gjata të të nxehtit, thatësira, zjarret dhe reshjet e mëdha janë të gjitha ngjarje që kërcënojnë biodiversitetin, aktivitetet prodhuese dhe shëndetin e zonës. Zona duhet të vendosë masa urgjente elastike ndërkombëtare të bazuara në natyrë, si dhe një gatishmëri dhe menaxhim të përmirësuar për rrezikun. Bashkëpunimi ndërkombëtar është vlera e shtuar që do të kontribuojë vërtet në adresimin e nevojës për rritjen e rezistencës së rajonit ndaj ndryshimeve klimatike, identifikimin dhe zbatimin e politikave përkatese të përshtatjes, si dhe rritjen e ndërgjegjësimit për rrezikun, gatishmërinë dhe parashikimin e rrezikut, në lidhje me natyrën dhe fatkeqësitë e shkaktuara nga njeriu.

			Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.
2. Një tranzicion më i gjelbër dhe me karbon të ulët drejt një ekonomie neto me karbon zero dhe Evropës elastike, duke promovuar tranzicionin e pastër dhe të drejtë të energjisë, investimet e gjelbra dhe blu, ekonominë qarkore, zbutjen e ndryshimeve klimatike dhe parandalimin dhe menaxhimin e rrezikut të përshtatjes, dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme urbane	RSO2.6 Promovimi i tranzicionit drejt një ekonomie qarkulluese dhe efikase në burime	2. Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më rezistent ndaj klimës	Arsyetimi për përzgjedhjen e PO2 (shih më lart) Arsyetimi për përzgjedhjen e SO2/“v”: zona karakterizohet nga boshllëqe në menaxhimin e mbetjeve dhe përdorimin e materialit të ricikluar si burim primar. Rritja e ndërgjegjësimit është hapi i parë drejt ekonomisë qarkore: bashkëpunimi ndërkombëtar mund të mbështesë këtë hap thelbësor paraprak përmes promovimit të praktikave të mira dhe përhapjes së qasjeve të pararendësve. Për më tepër, bashkëpunimi ndërkombëtar mund të kontribuojë në vendosjen në vend të politikave dhe strategjive që synojnë, në veçanti, identifikimin e zgjidhjeve të përbashkëta për problemet e përbashkëta (p.sh.: mbeturinat detare plastike dhe riciklimin e lidhur) dhe lehtësimin e bashkëpunimit ndërmjet sektorëve publikë dhe privatë. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.

Objekti i zgjedhur i politikës ose objekti i specifik i zgjedhur Interreg	Objekti i specifik i zgjedhur	Prioriteti	Arsyetimi për përzgjedhjen
2. Një tranzicion më i gjelbër dhe me karbon të ulët drejt një ekonomie neto me karbon zero dhe Evropës elastike, duke promovuar tranzicionin e pastër dhe të drejtë të energjisë, investimet e gjelbra dhe blu, ekonominë qarkore, zbutjen e ndryshimeve klimatike dhe parandalimin dhe menaxhimin e rrezikut të përshtatjes, dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme urbane	RSO2.7 Rritja e mbrojtjes dhe ruajtjes së natyrës, biodiversitetit dhe infrastrukturës së gjelbër, përfshirë në zonat urbane, dhe reduktimi i të gjitha formave të ndotjes	2. Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më rezistent ndaj klimës	Arsyetimi për përzgjedhjen e PO2 (shih më lart) Arsyetimi për përzgjedhjen e SO2/“vi”: biodiversiteti unik i njohur botëror i rajonit Adriatiko-Jonian kërcënohet nga mbishfrytëzimi i parregullt i burimeve të tij. Aktivitetet e paqëndrueshme ekonomike dhe turizmi masiv sezonal kanë çuar në ndotje të ujit, tokës dhe ajrit dhe humbje të përgjithshme të biodiversitetit. Bashkëpunimi ndërkombëtar mund të sigurojë një bazë efektive për qasje të përbashkëta, politika dhe masa të përhapura gjerësisht për të rritur ndërgjegjësimin mbi rëndësinë e biodiversitetit dhe ruajtjen e tij, si dhe për të reduktuar format e ndotjes që ndikojnë në mbrojtjen e tij. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.
2. Një tranzicion më i gjelbër dhe me karbon të ulët drejt një ekonomie neto me karbon zero dhe Evropës elastike duke promovuar tranzicionin e pastër dhe të drejtë të energjisë, investimet e gjelbra dhe blu, ekonominë qarkore, zbutjen e ndryshimeve klimatike dhe parandalimin dhe menaxhimin e rrezikut të përshtatjes, dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme urbane	RSO2.8 Promovimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme multimodale urbane, si pjesë e tranzicionit në një ekonomi neto me karbon zero	2. Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më rezistent ndaj klimës	Arsyetimi për zgjedhjen e PO2 (shih më lart) Arsyetimi për zgjedhjen e SO2/“viii”: Lëvizshmëria urbane Adriatiko-Joniane duhet të merret me sfidat e njëjta të qyteteve të tjera evropiane. Zona karakterizohet nga prania e qyteteve metropolitane dhe policentrike. Do të inkurajohet promovimi i koncepteve të reja të lëvizshmërisë urbane që synojnë lehtësimin e tranzicionit drejt emetimeve zero të karbonit. Këto masa të propozuara do të kenë efekte të shumëfishta: përtej kontributit në zgjidhjen e testimit për përmirësimin e cilësisë së ajrit, do të inkurajojnë gjithashtu testimin e zgjidhjeve inteligjente të sistemit të transportit. Bashkëpunimi ndërkombëtar do të rrisë përhapjen e praktikave të mira, rritjen e ndërgjegjësimit dhe promovimin e qasjeve të përbashkëta duke zgjeruar efektet e tyre. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.

3. Një Evropë më e lidhur, duke rritur lëvizshmërinë	RSO3.2. Zhvillimi dhe përmirësimi i lëvizshmërisë kombëtare, rajonale dhe lokale të qëndrueshme, rezistente ndaj klimës, inteligjente dhe intermodale, duke përfshirë aksesin e përmirësuar në TEN-T dhe lëvizshmërinë ndërkufitare	3. Mbështetja e një rajoni me karbon neutral dhe më të lidhur Adriatiko-Jonian	Arsyetimi për përzgjedhjen e PO3 Zona e Jonit të Adriatikut është një nga rrugët hyrëse në Evropën Jugore. Transporti detar por edhe tokësor e bën zonën strategjike për lëvizjen e mallrave dhe njerëzve. Megjithatë, lidhja është e rëndësishme brenda zonës për të rritur kohezionin dhe për të rritur prosperitetin ekonomik. Ndryshimet klimatike dhe mbrojtja mjedisore kërkojnë përmirësimin e transportit të qëndrueshëm intermodal. Arsyetimi për zgjedhjen e SOC/“ii”: Megjithëse zona Adriatiko-Joniane është shumë strategjike për sa i përket transportit të mallrave dhe njerëzve për shkak të vendndodhjes së saj, kritikalet e saj gjeografike nuk janë kapërcyer ende plotësisht, duke penguar avantazhet dhe përfitimet e saj potenciale socio-ekonomike dhe mjedisore. Dimensioni detar luan qartazi një rol kyç dhe lidhjet që mungojnë në lidhjet e miljes së fundit ndërmjet porteve dhe terminaleve intermodale ndikojnë në sistemin rajonal të transportit. Bashkëpunimi ndërkombëtar synon të promovojë testimin e zgjidhjeve që synojnë përmirësimin e transportit multimodal, veçanërisht në portet detare, duke nxitur përdorimin e karburanteve alternative të pastra, duke forcuar përdorimin e TIK-ut, për të mbështetur flukset e automjeteve dhe menaxhimin e trafikut. Programi nuk jep infrastrukturë transporti. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.
--	---	--	---

Objektivi i zgjedhur i politikës ose objektivi specifik i zgjedhur Interreg	Objektivi specifik i zgjedhur	Prioriteti	Arsyetimi për përzgjedhjen
6. Interreg: Një qeverisje më e mirë e bashkëpunimit	ISO6.6. Veprime të tjera për të mbështetur një qeverisje më të mirë të bashkëpunimit (të gjitha drejtimet)	4. Mbështetja e drejtimit të rajonit Adriatiko-Jonian	Arsyetimi për zgjedhjen e ISO 1 Përtej mbështetjes për temat e identifikuara nga EUSAIR, makrorajoni EUSAIR ka nevojë për mbështetje për drejtimin dhe zbatimin e tij. Kontributet për të minimizuar ndarjen e kohezionit, duke rritur kapacitetin institucional të autoriteteve publike, si dhe duke inkurajuar procesin e zgjerimit përfaqësojnë gurët e themelit për një qeverisje më të mirë në të ardhmen në rajonin Adriatiko-Jonian. Forma e mbështetjes: grantet janë forma më e përshtatshme e mbështetjes, në lidhje me llojet e parashikuara të veprimeve.

2. Prioritetet

Referenca: pikat “d” dhe “e”, të nenit 17/3

2.1 Prioriteti 1 – Mbështetja e një rajoni më inteligjent Adriatik Jon

Referenca: pika “d”, e nenit 17/3.

2.1.1 Objektivi specifik: RSO1.1. Zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve kërkimore dhe inovative, dhe përvetësimi i teknologjive të avancuara

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve kërkimore dhe inovative, dhe përvetësimi i teknologjive të avancuara

2.1.1.1 Llojet e ndërlidhura të veprimeve dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifikë dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Forcimi i kapaciteteve inovative në rajonin Adriatiko-Jonian

Bazuar në gjetjet territoriale, rajoni Adriatiko-Jonian nuk shquhet për kapacitetet e tij inovative dhe K&Zh, nivelin e digjitalizimit në sektorin privat dhe publik apo gatishmërinë për ndërkombëtarizim. Në veçanti ndërmarrjet e vogla, të mesme dhe mikro, që ndërtojnë gurthemelin e ekonomive lokale janë, në të gjithë sektorët, të ekspozuara ndjeshëm ndaj transformimit digjital. Për më tepër, zona është e prekur nga një nivel i lartë i konkurrencës ekonomike dhe boshllëqeve sociale midis rajoneve të ndryshme, me ndikim të drejtpërdrejtë në kapacitetin e rajonit për të bashkëpunuar, veçanërisht kur bëhet fjalë për inovacionin dhe shërbimet intensive të njohurive, duke përfshirë inovacionin social. Peizazhi i grupeve është ende embrional, ndërsa qendrat kërkimore, autoritetet publike dhe kompanitë private nuk përfitojnë plotësisht nga avantazhet e bashkëpunimit në sektorët kyç të lidhur. Kjo pengon shkëmbimin e synuar midis komuniteteve të kërkimit dhe biznesit, si dhe transferimin e teknologjisë dhe ndërtimin e kapaciteteve. Një rrjet dhe bashkëpunim i tillë janë parakushte për rritjen e zhvillimit dhe konkurrencës përmes zgjidhjeve inovative dhe inteligjente.

Kështu, masat e përbashkëta për të përmirësuar aftësitë e inovacionit dhe për të përdorur më mirë potencialet e proceseve të transformimit digjital dhe ekonomik janë të një rëndësie të madhe. Veprime të tilla përfshijnë promovimin e Strategjive të Specializimit *smart* (S3), për të bashkuar kapacitetet ekzistuese dhe për të siguruar masën kritike me fokus në fusha me interes të ndërsjellë si ekonomia blu e qëndrueshme, shëndeti dhe cilësia e jetës, agroushqimore dhe ushqimi i sigurt, energjia, ekonomia kreative dhe turizmi i qëndrueshëm, TIK, energjia dhe mjedisi i qëndrueshëm, lëvizshmëria inteligjente, teknologjitë inovative të prodhimit dhe materialet e avancuara. Veprimet e propozuara do të kontribuojnë gjithashtu, ndër të tjera, në harmonizimin e standardeve, krijimin e vendeve të punës dhe bashkëpunimin më të mirë të K&Zh ndërmjet akademisë dhe bizneseve private në nivel ndërrajonal.

Për t'i kthyer këto strategji në praktikë, duhet të mbështeten strukturat e menaxhimit me shumë nivele që mundësojnë bashkëpunimin ndërrajonal, duke theksuar specifikat tokësore dhe detare Adriatiko-Joniane. Grupet, partneritetet strategjike ndërkombëtare, rrjetet e inovacionit dhe përpjekjet e ngjashme që synojnë të grumbullojnë aktorë të katërfishtë spiralë përgjatë zinxhirëve të rëndësishëm të vlerave, janë mjete të rëndësishme për të lehtësuar bashkëpunimin ndërkombëtar që do të forcohet. Ndërsa përpjekjet e sipërpërmendura do të përmirësojnë kushtet kuadër të palëve të interesuara, do të zbatohen veprime të dedikuara për të promovuar dhe rritur përdorimin e teknologjive të avancuara dhe për të inkurajuar zhvillimin e produkteve, dhe shërbimeve të dizajnuara në mënyrë ndërkombëtare me preferencë të qartë të fushave prioritare S3. Rritja e përdorimit të shërbimeve elektronike, duke filluar nga qeverisja elektronike e mësimi elektronik deri në marketingun elektronik, do të përmirësojë më tej kushtet kuadër për inovacion dhe transformim.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- S3 në fushat e përbashkëta të specializimit;
- Ekonomia blu e qëndrueshme;
- Inovacioni i gjelbër;
- Teknologjitë e pastra;
- Industria 4.0 dhe teknologjitë digjitale;
- Inovacioni social;
- Shëndeti;
- Industria krijuese dhe kulturore;
- Inovacioni i turizmit.

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e politikave përkatëse të kuadrit të BE-së, d.m.th.: Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, Komunikimi i KE-së mbi Ekonominë Blu të Qëndrueshme për një të ardhme të qëndrueshme, strategjitë e specializuara inteligjente, Komunikimi i KE-së që formëson të ardhmen digjitale të Evropës, si dhe paketat e investimeve sociale.

Ato do të synojnë gjithashtu inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si: *Horizon Europe*, Instrumentet Ndërrajonale të Inovacionit – I3, etj.

Përdorimi i këtyre komplementaritetëve, gjithashtu, me fonde të dhëna nga burime të tjera financimi, p.sh.: nga Kombet e Bashkuara, Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, duhet të synojë rritjen e rezultateve dhe shfrytëzimin e financimeve dhe investimeve të mëtejshme.

Prandaj, do të demonstrojnë gjithashtu kontributin e tyre në strategjinë makrorajonale. Priten gjithashtu sinergji me PO1/“iv”, PO2/“vi” dhe “vii” të programit aktual.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, supozohet se NVM-të kryesisht do të përfitojnë në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NVM-ve do të bëhet përmes grantit, në përputhje me kërkesat e ndihmës shtetërore.

Llojet e veprimeve vlerësohen në përputhje me parimin DNSH-së, pasi për shkak të natyrës së tyre nuk pritet të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joshteruese):

1. Zhvillimi i strategjive ndërkombëtare të specializimit *smart* në fushat kryesore të specializimit të zonës Adriatiko-Joniane, si: shëndeti dhe cilësia e jetës, ushqimi agroushqimor dhe i sigurt, energjia, turizmi i qëndrueshëm dhe ekonomia krijuese, sistemet dhe teknologjitë TIK, energjia dhe mjedisi i qëndrueshëm, parandalimi i fatkeqësive, lëvizshmëria inteligjente, teknologjitë inovative të prodhimit dhe materialet e avancuara, ekonomia blu;

2. Nxitja dhe ngritja e skemave të menaxhimit me shumë nivele për të lehtësuar modelet e bashkëpunimit ndërkombëtar për të adresuar sfidat në fushat e përbashkëta të specializimit;

3. Përvetësimi, përmirësimi dhe testimi i teknologjive të avancuara përmes veprimeve pilot dhe të përbashkëta, politikave, mjeteve, proceseve, veçanërisht në, por pa u kufizuar në, fushat kryesore të interesit të S3 dhe inovacionit social;

4. Promovimi dhe inkurajimi i zhvillimit të inovacioneve të dizajnuara në mënyrë ndërkombëtare (novacionet teknike dhe joteknike, duke përfshirë shërbimet) përmes veprimeve pilot dhe të përbashkëta që kontribuojnë në përballimin e sfidave shoqërore dhe mjedisore, si: ndryshimi demografik, efikasiteti i energjisë ose ndryshimet klimatike;

5. Promovimi i zhvillimit të partneriteteve ndërkombëtare, bashkëpunimit grup-në-grup, rrjeteve inovative dhe iniciativave të ngjashme;

6. Promovimi i reduktimit të ndarjes digjitale, duke përmirësuar zgjidhjet digjitale në sektorin privat dhe publik, dhe ngritjen e kapaciteteve digjitale;

7. Mbështet reduktimin e ndarjes digjitale, duke adresuar zhvillimin e qëndrueshëm, elasticitetin ndaj ndryshimeve klimatike, si dhe adresimin e mirëqenies - duke përfshirë shëndetin për të rinjtë dhe të moshuarit, spitalin dhe kujdesin në shtëpi - dhe tendencat demografike;

8. Zhvillon dhe zbaton shërbime elektronike të tilla si: *e-government* (qeverisja elektronike), *e-learning* (mesimin elektronik) ose *e-marketing* (marketing elektronik), ose mjete digjitale për prodhim industrial dhe kreativ;

9. Mbështet zhvillimin e grupeve ndërkombëtare dhe makrorajonale në sektorët në zhvillim, si: paketim i avancuar, biofarmaceutikë, industri të ekonomisë blu, industri krijuese dhe digjitale, shërbimet logjistike, pajisjet mjekësore, teknologjia e lëvizshmërisë, industritë e mjedisit, si dhe turizmi i qëndrueshëm, etj.;

10. Promovimi i veprimeve dhe masave që mbështesin zhvillimin dhe modernizimin e NVM-ve, duke përfshirë pronësinë intelektuale, çështjet teknike dhe financiare, testimi i zgjidhjeve më afër tregut (d.m.th.: vërtetimi i mekanizmave të konceptit, etj.), si dhe futja e kërkesave cilësore dhe të qëndrueshme.

Rezultatet e pritshme

Nëpërmjet dhënies së zhvillimit të përbashkët të strategjive, planeve të veprimit, planeve pilot dhe veprimi, si dhe forcimit të bashkëpunimit ndërkombëtar ndërmjet organizatave, IPA ADRION synon të kontribuojë në vendosjen e një kuadri të favorshëm për fushat e përbashkëta strategjike me interes.

Shfrytëzimi i plotë i potencialeve të strategjive inteligjente të specializimit do të lejojë lojtarët e inovacionit të rrisin kapacitetet dhe potencialet e tyre.

Mbështetja për digjitalizimin dhe teknologjitë e gjelbra pritet, në veçanti, për të rinovuar sektorët tradicionalë dhe për t'i dhënë formë atyre në zhvillim.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonar/lokal, duke lehtësuar mbylljen e boshllëqeve të inovacionit dhe duke mbështetur transferimin e teknologjisë, dhe përdorimin e teknologjive të reja.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Synimi (2029)
1	RSO1.1	RCO83	Planet e strategjisë/ veprimeve të zhvilluara së bashku	Plani i strategjisë/ veprimit	0	22
1	RSO1.1	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	44
1	RSO1.1	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatat	0	132
1	RSO1.1	RCO116	Zgjidhje të zhvilluara së bashku	Zgjidhjet	0	22

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Baza	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komente
1	RSO1.1	RCR79	Planet e përbashkëta të veprimit dhe strategjitë e ndërmarra nga organizatat	Strategjia/ plani i veprimit përbashkët	0.00	2021	17.00	Sistemi i monitorimit të programit	
1	RSO1.1	RCR84	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatrat	0.00	2021	66.00	Sistemi i monitorimit të programit	
1	RSO1.1	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	17.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara të adresuara nga veprimet e propozuara do të përfshijnë të gjitha institucionet publike dhe private, dhe palët e interesuara që mund të kontribuojnë në përmbushjen e objektivave të programit, në lidhje me objektivin specifik “Zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve kërkimore dhe inovative dhe adoptimi i teknologjive të avancuara”.

Grupet e synuara përfshijnë sistemin spiral të trefishtë ose të katërfishtë të inovacionit të aftë për procese gjeneruese të inovacionit (industri, universitet, qeveri, shoqëri civile) dhe ndërveprim që synon përshtetshmërinë e transferimit të rezultateve të kërkimit dhe inovacionit për të nxitur rritjen rajonale, p.sh.: autoritetet publike lokale, rajonale dhe kombëtare, organizatat përgjegjëse për kërkimin dhe zhvillimin, inovacionin, institucionet e transferimit të teknologjisë të krijuara dhe të menaxhuara nga autoritetet publike, agjencitë e zhvillimit sektorial dhe rajonal, rrjetet, iniciativat dhe shoqatat e grupimeve, universitetet dhe objektet kërkimore, organizatat mbështetëse të biznesit (p.sh.: dhomat e tregtisë, biznesi qendrat e inovacionit, qendrat e informacionit teknologjik), arsimit i lartë, qendrat dhe shkollat e arsimit/trajnitimit, OJQ-të, organizatat joqytetërore, NMV-të, qendrat dhe parqet industriale dhe teknologjike.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet e zbatuara në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian do të trajtojnë të gjitha territoret, në përputhje me temat që prekin grupimet, strategjitë inteligjente të specializimit dhe do të inkurajojnë bashkëpunimin midis territoreve të ngjashme dhe atyre që karakterizohen nga shkallë të ndryshme inovacioni, duke përfshirë territoret që mbeten prapa duke theksuar potencialet e tyre.

2.1.1.5. Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Përmasa 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioritet	Objektivi specifik	Fondet	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.1	Fondet Interreg	016. Zgjidhjet qeveritare TIK, shërbimet elektronike, aplikacionet	3,459,462.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	027. Proceset e inovacionit në NVM-të (procesi, organizativ, marketingu, bashkëkrijimi, inovacioni i drejtuar nga përdoruesit dhe kërkesa)	2,306,308.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	013. Digjitalizimi i NVM-ve (përfshirë tregtinë elektronike, biznesin elektronik dhe proceset e biznesit në rrjet, qendrat e inovacionit digjital, <i>living labs</i> ⁸ , sipërmarrësit në ueb dhe bizneset e reja të TIK-ut, B2B)	3,459,462.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	Aktivitetet e kërkimit dhe inovacionit në ndërmarrjet mikro duke përfshirë rrjetëzimin (kërkim industrial, zhvillim eksperimental, studime realizueshmërie)	1,729,732.00

⁸ Ekosisteme të hapura inovacioni në mjediset e jetës reale, duke përdorur procese kthyesë të *feedback*-ut gjatë një qasjeje të ciklit jetësor të një inovacioni për të krijuar ndikim të qëndrueshëm.

1	RSO1.1	Fondet Interreg	Aktivitetet kërkimore dhe inovative në NVM-të, duke përfshirë rrjetëzimin	1,729,731.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	026. Mbështetje për grupet e inovacionit duke përfshirë midis bizneseve, organizatave kërkimore dhe autoriteteve publike dhe rrjeteve të biznesit që përfitojnë kryesisht NVM-të	6,918,924.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	028. Transferimi i teknologjisë dhe bashkëpunimi ndërmjet ndërmarrjeve, qendrave kërkimore dhe sektorit të arsimit të lartë	6,342,347.00
1	RSO1.1	Fondet Interreg	012. Aktivitetet e kërkimit dhe inovacionit në qendrat kërkimore publike, arsimin e lartë dhe qendrat e kompetencës duke përfshirë rrjetëzimin (kërkim industrial, zhvillim eksperimental, studime realizueshmërie)	2,882,885.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit.

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.1	Fondet Interreg	01. Grant	28,828,851.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial.

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.1	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - Nuk ka grup të synuar territorial	28,828,851.00

2.1.1 Objektivi specifik: RSO1.4 Zhvillimi i aftësive për specializimin inteligjent, tranzicionin industrial dhe sipërmarrjen

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Zhvillimi i aftësive për specializim inteligjent, tranzicionin industrial dhe sipërmarrjen.

2.1.1.1 Llojet e ndërlydhura të veprimit dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Mbështetja e zhvillimit të aftësive në rajonin Adriatiko-Jonian

Zhvillimi i aftësive është një shqetësim i madh në kohën e transformimit digjital dhe ekonomik. Kuptohet që mungesa e fuqisë punëtore të kualifikuar është një nga barrierat mbizotëruese për rritjen ekonomike dhe konkurrencën në Evropë, jo vetëm në rajonin Adriatiko-Jonian. Për më tepër, modelet e reja të specializimit inteligjent, tranzicionit industrial dhe mbështetjes ndaj formave të reja të sipërmarrjes kërkojnë jo vetëm njohuri të reja, por edhe mendësi të re dhe mënyra të reja se si të bësh biznes. Modelet ekzistuese të tregut zhduken dhe zinxhirët e furnizimit pësojnë transformim të vazhdueshëm. Hyjnë aktorë të rinj dhe modelet e reja të biznesit bëhen çelësi i suksesit. Modernizimi i aftësive ndikon në tema ndërsektoriale, si: digjitalizimi, kalimi në industrinë 4.0, ekonomia e gjelbër dhe inovacioni social. Përveç kësaj, zbatimi i strategjive dhe grupeve të specializimit inteligjent ndërkombëtar kërkon aftësi që lidhen me planifikimin dhe menaxhimin ndërkombëtar. Në përgjithësi, zhvillimi i aftësive të bazuara në vend do të kontribuojë gjithashtu në reduktimin e pabarazive në rajon (p.sh.: zonat e zhvilluara kundrejt atyre të pazhvilluara, urbane kundrejt zonave rurale ose territore në brendësi të vendit kundrejt zonave bregdetare).

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Aftësi për sektorë të rëndësishëm për S3, ekonominë blu, inovacionin e gjelbër, efikasiteti i gjelbër, teknologjitë e pastra, industrinë 4.0 dhe teknologjitë digjitale, industrinë krijuese dhe kulturore, turizmin e qëndrueshëm dhe inovativ, inovacionin social, shëndetin, si dhe për sektorët në zhvillim si paketim i avancuar; biofarmaceutikë, industri kreative dhe digjitale; shërbimet logjistike, pajisjet mjekësore, teknologjia e lëvizshmërisë.

- Menaxhimi S3

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e politikave kuadër të BE-së: p.sh.: Plani *Next Generation EU* që synon të riparojë dëmin e menjëhershëm ekonomik dhe social të shkaktuar nga pandemia COVID-19, Marrëveshja e Gjellbër e BE-së, Komunikata e BE-së për Ekonominë e Qëndrueshme Blu për një të ardhme të qëndrueshme, strategji specializimi inteligjente, tranzicion digjital, Agjenda e Ballkanit Perëndimor 2020 Komunikimi mbi politikën e zgjerimit të BE-së.

Ato do të synojnë inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RFF dhe planet kombëtare të rimëkëmbjes dhe qëndrueshmërisë, dhe instrumente të tjera të BE-së, si: Erasmus+, *Horizon Europe*, Investimet Ndërrajonale të Inovacionit - I3, Plani i Veprimit për Arsimin Digjital dhe Fondi i Drejtësisë së Tranzicionit (i cili pjesërisht fokusohet në zhvillimin e aftësive për grupet vulnerabël). Përdorimi i

këtyre komplementaritetëve, gjithashtu, me fonde të dhëna nga burime të tjera financimi, p.sh.: nga Kombet e Bashkuara dhe Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, duhet të synojë rritjen e rezultateve dhe shfrytëzimin e financimit të mëtejshëm dhe investimet.

Prandaj, ata do të demonstrojnë gjithashtu kontributin e tyre në strategjinë makrorajonale.

Pritet të ketë sinergji me temat e përzgjedhura të PO 1/“i”, PO 2/“vi” të këtij programi.

Për shkak të llojit të veprimeve indikative të propozuara, NVM-të ka shumë të ngjarë të përfitojnë në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e SME-ve ofrohet me grant, në përputhje me kërkesat e ndihmës shtetërore.

Llojet e veprimeve të vlerësuara në përputhje me parimin DNSH nuk pritet të kenë ndikim të madh në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joshteruese):

1. Promovimi i veprimeve për ngritjen e kapaciteteve dhe të mësuarit institucional drejtuar palëve të interesuara dhe aktorëve kryesorë të përfshirë në procesin e hartimit, zbatimit dhe monitorimit të strategjive të specializimit *smart*.

2. Promovimi i zhvillimit të politikave rajonale dhe kombëtare që adresojnë ndryshimet demografike, largimin e trurit, shoqërinë në plakje, migrimin, pabarazitë rajonale të kapitalit njerëzor.

3. Mbështetja e zhvillimit të veprimeve që synojnë rritjen e kompetencave/aftësive të palëve të interesuara dhe aktorëve kryesorë, duke përfshirë konceptet e edukimit dhe trajnimit për adoptimin dhe përhapjen e digjitalizimit, dekarbonizimit, ekonomisë blu, energjisë së rinovueshme, ekonomisë qarkore dhe inovacionit social, gjithashtu përmes Kërkuesve dhe PhD. kandidatët në rajonin Adriatiko-Jonian, si dhe zhvillimin e qendrave dhe platformave të njohurive (p.sh., laboratorët e të mësuarit; platformat e mësimit elektronik (*e-learning*) etj., që lidhen me sektorët e identifikuar nga S3 dhe sektorët e përcaktuar në PO1/“i”.

Në mënyrë indikative, rreth katër master universitar transnacional, në lidhje me ekonominë blu, energjinë e rinovueshme, ekonominë rrethore dhe inovacionin social do të jepen si vazhdim i projekteve përgatitore të dhëna në kuadër të programit 2014–2020 dhe konsiderohen si operacione me rëndësi strategjike (OSI).

Rezultatet e pritshme

Duke dhënë zhvillimin e përbashkët të veprimeve pilot, si dhe forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar midis organizatave, IPA ADRION synon të kontribuojë në krijimin e një kuadri të favorshëm që synon përmirësimin e aftësive të punonjësve, sipërmarrësve dhe palëve të tjera të interesuara në temat e identikuara. Projektet e dhëna do të kontribuojnë gjithashtu në nxitjen e të mësuarit të politikave rajonale për ofrimin e shërbimeve të reja dhe më të mira për zhvillimin e aftësive dhe reduktimin e boshllëqeve territoriale dhe ekonomike nëpërmjet përfshirjes dhe kohezionit.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonar/lokal.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioritetet	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Të synuarit (2029)
1	RSO1.4	RCO85	Pjesëmarrje në skema të përbashkëta trajnimit	Pjesëmarrjet	0	720
1	RSO1.4	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatrat	0	36

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Linja bazë	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
1	RSO1.4	RCR84	Organizatrat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatrat	0.00	2021	18.00	Sistemi i monitorimit të	
1	RSO1.4	RCR81	Përfundimi i skemave të përbashkëta të trajnimit	Pjesëmarrës	0.00	2021	648.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara përfshijnë, sipas fushës së tyre tematike, aktorë publikë dhe privatë, si autoritetet publike në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, organizatat e arsimit dhe trajnimit, ndërmarrjet, grupet e organizatave dhe organizatave pjesë e strategjive të specializimit *smart*, institucione kërkimore private dhe publike, agjencitë e zhvillimit dhe inovacionit rajonal, dhomat e tregtisë, institucionet e transferimit të teknologjisë, OJQ-të, organizatat jofitimprurëse, inkubatorët e biznesit, NMV-të.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet që do të zbatohen në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian mund të adresojnë të gjitha territoret, duke përfshirë rajonet më të avancuara dhe novatore, si dhe ato më të dobëta, të penalizuara nga gjeografia, shpopullimi, flukset migratore, që mund të përfitojnë nga veprimet e propozuara.

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi” e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.4	Fondet Interreg	018. Shërbimet dhe aplikacionet e TI-së për aftësitë digjitale	1,441,446.00
1	RSO1.4	Fondet Interreg	023. Zhvillimi i aftësive për specializimin inteligjent, tranzicionin industrial, sipërmarrjen dhe përshtatshmërinë e	5,765,767.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.4	Fondet Interreg	01. Grant	7,207,213.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
1	RSO1.4	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - nuk ka grup të synuar territorial	7,207,213.00

2.1 Prioriteti 2 - Mbështetja e një rajoni Adriatiko-Jonian më të gjelbër dhe më elastik ndaj klimës

Referenca: pika “d”, e nenit 17/3.

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.4: Promovimi i përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë, elasticiteti duke marrë parasysh qasjet e bazuara në ekosistemin

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Promovimi i përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe rrezikut nga fatkeqësitë

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Rritja e rezistencës ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqësive natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu në rajonin Adriatiko-Jonian

Brishtësia është fjala që përshkruan më së miri zonën Adriatiko-Joniane nga pikëpamja mjedisore. Parashikimet konfirmojnë se zona është një pikë e nxehtë e ndryshimeve klimatike. Temperaturat kanë thyer vazhdimisht rekorde afatgjata vitet e fundit: rritja e tyre varion nga 0,3 – 0,35 në 0,35 – 0,45 gradë për dekadë gjatë periudhës 1960–2019.

Efektet e ndryshimeve klimatike janë qartësisht të dukshme nga rritja e nivelit të detit, ulja e akullnajave dhe rezervave ujore, valët e gjata të të nxehtit, thatësiat, si dhe ngjarjet ekstreme të motit me pasoja negative në ekosistemet, shëndetin e popullsisë dhe trashëgiminë kulturore, me pasojë të rënda ndikimet në sektorët kryesorë prodhues si turizmi.

Zona Adriatiko-Joniane është gjithashtu objekt i fatkeqësive natyrore, struktura e saj gjeomorfologjike është një tjetër shkaktar i rrezikut të lartë dhe të shpeshtë sizmik të rajonit.

Zona, duke qenë një udhëkryq mallrash dhe udhëtarësh që lidh Evropën me vendet lindore dhe jugore, denduria e fatkeqësive të shkaktuara nga njeriu, veçanërisht në lidhje me derdhjet e naftës në det, është në mënyrë të pashmangshme më e lartë në krahasim me basenet detare. Për më tepër, rritja e numrit të zjarreve të shkaktuara nga praktikatat e paligjshme, çlirimi i substancave të rrezikshme nga proceset industriale, si në det ashtu edhe në tokë, ndotja e ujit të pijshëm etj., janë të gjitha çështje shqetësuese.

Kjo situatë komplekse kërkon urgjentisht një ndërgjegjësim më të fortë dhe njohuri më të mirë të gjendjes së teknologjisë, politikëbërje më efektive drejt njohjes, të kuptuarit, parashikimit dhe planifikimit të masave elastike ndaj ndryshimeve klimatike, si dhe miratimin e menaxhimit efektiv dhe veprimeve emergjente për përshtatjen, elasticitetin, parandalimin e fatkeqësive natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Ndryshimet klimatike;
- Fatkeqësitë natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu.

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë gjithashtu në zbatimin e politikave përkatëse të kuadrit të BE-së, si: Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, strategjia e BE-së për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike dhe planifikimi hapësinor detar, Rekomandimi për zbatimin e Menaxhimit të Integruar të Zonës Bregdetare në Evropë dhe iniciativat e solidaritetit të BE-së (p.sh.: RescEU dhe Programi i Bashkimit Evropian për Mbrojtjen Civile, Bashkëpunimi me Vendet Kandidatë dhe Kandidatët e Mundshëm).

Ato do të synojnë të inkurajojnë sinergjitë dhe plotësimet me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si *Life*, *Horizon Europe*, veprimet e dhëna nga Mbrojtja Civile e BE-së. Mekanizmi ose institucione të tjera, p.sh.: Korniza e Investimeve në Ballkanin Perëndimor, EIB, OKB etj. për të siguruar vlerë të shtuar dhe përdorim efektiv të burimeve publike.

Prandaj, ata do të demonstrojnë gjithashtu kontributin e tyre në strategjinë makrorajonale.

Priten gjithashtu sinergji me PO 2/“vi” të këtij programi, veçanërisht në lidhje me masat e dedikuara për mbrojtjen e biodiversitetit.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, ka të ngjarë që NVM-të të përfitojnë indirekt nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NVM-ve do të bëhet përmes grantit, në përputhje me kërkesat e asistimit shtetëror.

Llojet e veprimeve të vlerësuara në përputhje me parimin DNSH nuk pritet të kenë ndikim të madh në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joshteruese):

1. Të zhvillohen, zbatohen dhe promovohen strategji ndërkombëtare të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, plane dhe zgjidhje testuese me fokus në shëndetin e njerëzve, ruajtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore dhe zonat urbane;

2. Të zhvillohen dhe zbatohen strategji dhe masa të integruara të përbashkëta ndërkombëtare që synojnë rritjen e qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike të zonave bregdetare, baseneve lumore, zonave rurale dhe malore, përmes një kuadri të harmonizuar standardesh dhe treguesish dhe përdorimit të rezultateve ekzistuese të kërkimit dhe kontributeve në platformat e BE-së p.sh.: *EU Risk Data Hub* (Qendra e të dhënave të rrezikut të BE-së), *Climate-ADAPT* (Përshtatja ndaj Klimës).

3. Në kuadër të aktiviteteve të Planifikimit Hapësinor Detar, të zhvillohen plane të përbashkëta ndërkombëtare dhe veprime pilot për të rritur elasticitetin ndaj ndryshimeve klimatike në ekosistemet detare;

4. Të zhvillohen dhe zbatohen plane të përbashkëta ndërkombëtare të veprimit për të koordinuar masat e adresuara për parandalimin e fatkeqësive natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu dhe reagimet e standardizuara (p.sh.: reshje intensive, përmytje, rrëshqitje të dheut, valë të nxehtit, ishuj të nxehtë, rryma të nxehta, zjarre, derdhje naftë, plastikë në det, ndotja e lumenjve etj.);

5. Të mblidhen informacione bindëse dhe të përdoren për të zhvilluar materiale advokuese për të forcuar sinergjitë dhe për të rritur gatishmërinë midis organeve lokale/rajonale/kombëtare të mbrojtjes civile për rreziqet natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu;

6. Të hartohen dhe zbatohen strategji dhe plane të veprimit në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar për ruajtjen e burimeve ujore (menaxhimi i ujërave të shiut, mbajtja e ujit të lumenjve dhe liqeneve, mungesa e ujit, uji i pijshëm, disponueshmëria e ujit, parashikimi bujqësor, mbarështimi, industria dhe popullsia);

7. Të zbatohen veprime pilot për një përdorim të përbashkët dhe të koordinuar të të dhënave të mëdha për modelimin, parashikimin e hershëm dhe sistemet e paralajmërimit për të reduktuar rreziqet e ndryshimeve klimatike.

Rezultatet e pritshme

Nëpërmjet mbështetjes së strategjive, planeve të veprimit dhe zgjidhjeve testuese për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike dhe parandalimin e rreziqeve, IPA ADRION do të kontribuojë në krijimin e veprimeve të përbashkëta ndërkombëtare dhe makrorajonale për të përballuar ndryshimet klimatike dhe për të parandaluar fatkeqësitë natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu, për të nxitur mësimin e politikave, të përmirësojë ndërgjegjësimin dhe të forcojë dialogun ndërkombëtar.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonal/lokal.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Milestone (2024)	Synimi (2029)
2	RSO2.4	RCO116	Zgjidhje të zhvilluara së bashku	Zgjidhjet	0	9
2	RSO2.4	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	18
2	RSO2.4	RCO83	Planet e strategjisë/ veprimeve të zhvilluara së bashku	Plani i veprimit /strategjisë	0	28
2	RSO2.4	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatrat	0	114

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Linja bazë	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
2	RSO2.4	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	9.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.4	RCR84	Organizatrat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të veprimit	Organizatrat	0.00	2021	21.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.4	RCR79	Strategjitë dhe planet e përbashkëta të veprimit të ndërmarra nga	Strategji/ veprim i përbashkët	0.00	2021	57.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii” e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara, të adresuara nga veprimet e propozuara, janë kryesisht popullsia Adriatiko-Joniane, e cila do të përfitojë drejtpërdrejt nga masat e propozuara. Grupet e synuara përfshijnë politikëbërësit e autoriteteve publike lokale, rajonale dhe kombëtare, OJQ-të, organizatat jofitimprurëse, agjencitë publike dhe private të inovacionit dhe zhvillimit, institucionet kërkimore, organizatat e shpëtimit dhe emergjencave, organizatat trajnuese, NMV-të.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose territoreve të tjera

Referenca: pika e/“iv” e nenit 17/3.

Veprimet mund të zbatohen në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian, pavarësisht nga lloji i territorit (malor, në brendësi dhe detar).

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi” e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.4	Fondet Interreg	064. Menaxhimi i ujit dhe ruajtja e burimeve ujore (përfshirë menaxhimin e baseneve lumore, masat specifike të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, ripërdorimin, reduktimin e rrjedhjeve).	3,623,487.00
2	RSO2.4	Fondet Interreg	0.59 Përshtatja ndaj masave të ndryshimeve klimatike dhe parandalimi, dhe menaxhimi i rreziqeve të lidhura me klimën: zjarret (përfshirë rritjen e ndërgjegjësimit, mbrojtjen civile dhe sistemet e menaxhimit të fatkeqësive, infrastrukturat dhe qasjet e bazuara në	2,415,658.00
2	RSO2.4	Fondet Interreg	0.61 Parandalimi i rreziqut dhe menaxhimi i rreziqeve natyrore që nuk lidhen me klimën (për shembull tërmetet) dhe rreziqet që lidhen me aktivitetet njerëzore (për shembull aksidentet teknologjike), duke përfshirë rritjen e ndërgjegjësimit, mbrojtjen civile dhe sistemet e menaxhimit të fatkeqësive, infrastrukturës dhe qasjeve të bazuara në ekosistem.	3,623,486.00
2	RSO2.4	Fondet Interreg	029. Proceset e kërkimit dhe inovacionit, transferimi i teknologjisë dhe bashkëpunimi midis ndërmarrjeve, qendrave kërkimore dhe universiteteve, duke u fokusuar në ekonominë me karbon të ulët, elasticitetin dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.	6,039,154.00
2	RSO2.4	Fondet Interreg	0.60 Përshtatja ndaj masave të ndryshimeve klimatike dhe parandalimi, dhe menaxhimi i rreziqeve të lidhura me klimën: të tjera, p.sh. stuhitë dhe thatësira (përfshirë rritjen e ndërgjegjësimit, mbrojtjen civile dhe sistemet e menaxhimit të fatkeqësive, infrastrukturat dhe qasjet e bazuara në ekosistem).	6,039,154.00
2	RSO2.4	Fondet Interreg	058. Përshtatja ndaj masave të ndryshimeve klimatike dhe parandalimi, dhe menaxhimi i rreziqeve të lidhura me klimën: përmytjet dhe rrëshqitjet e dheut (përfshirë rritjen e ndërgjegjësimit, mbrojtjen civile dhe sistemet e menaxhimit të fatkeqësive, infrastrukturat dhe qasjet e bazuara në ekosistem).	2,415,658.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.4	Fondet Interreg	01. Grant	24,156,597.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.4	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - Nuk ka grup të synuar territorial	24,156,597.00

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.6: Promovimi i tranzicionit drejt një ekonomie qarkulluese dhe efikase të burimeve

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Promovimi i tranzicionit në një ekonomi qarkore dhe ekonomi efikase në burime

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Mbështetja e zhvillimit të ekonomisë qarkore në rajonin Adriatiko-Jonian

Megjithëse përkufizimi i ekonomisë qarkore, në krahasim me ekonominë lineare aktuale, është i njohur për ne sot, praktikisht, mjetet, mundësitë dhe oportunitetet e saj janë shumë më pak dhe zbatimi i saj është mjaft i pabarabartë në zonë.

Ekonomia qarkore nënkupton një ndryshim mendësie: produktet dhe materialet përdoren dhe ripërdoren sa më gjatë që të jetë e mundur; shfrytëzimi i minimizuar i burimeve të reja, mbetjet dhe materialet e përdorura janë burime të vlefshme. Përparësitë e kësaj qasjeje janë të shumfishta: nga krijimi i mundësive të reja të punës në përmirësimin e shëndetit të popullatës (p.sh.: reduktimi i landfilleve), tek ulja e çmimit të mallrave, etj.

Rajoni Adriatiko-Jonian ka ende boshllëqe të konsiderueshme në kapacitetet e menaxhimit të mbetjeve dhe në përdorimin e burimeve efikase, duke ndikuar në mundësitë e bashkëpunimit dhe sinergjive të prodhimit industrial.

Bashkëpunimi ndërkombëtar mund të ndihmojë vendet pjesëmarrëse të rajonit Adriatiko-Jonian të rrisin ekonominë qarkore, duke lehtësuar përhapjen e përvojave dhe praktikave të kandidatëve kryesorë drejt aktorëve kryesorë ekonomikë në fushat e mëposhtme: shkëmbimi i njohurive, praktika dhe zhvillimi i aftësive për të integruar dhe qasjet sistematike për riciklimin e mbetjeve të shërbimeve publike dhe detare për të rritur shkallën dhe cilësinë e materialeve të ricikluara (p.sh.: organike, plastike, metale, qelq, pajisje elektronike, etj.).

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Ekonomi qarkore dhe me efikasitet të burimeve;
- Menaxhimi i mbetjeve;
- Fuqizimi dhe ndryshimet e sjelljes së konsumatorëve dhe blerësve.

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e politikave përkatëse të kuadrit të BE-së, d.m.th.: Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, Plan i Veprimit për Ekonominë Qarkore të BE-së dhe Komunikata mbi Ekonominë Blu për një të ardhme të qëndrueshme.

Ato do të synojnë inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si *Life*, *Horizon Europe*, si dhe veprime të dhëna nga të tjera institucionet, p.sh.: Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, EIB, OKB etj. për të siguruar vlerë të shtuar dhe përdorim efektiv të burimeve publike.

Prandaj, veprimet e dhëna do të zgjerojnë kontributin e tyre në politikat makrorajonale, kombëtare dhe rajonale.

Priten, gjithashtu, sinergji me PO 1/“i” dhe SO 1/“iv”, SO 2/“vii” dhe SO3/“ii”, të programit aktual, me fokus në masat kushtuar mbrojtjes së biodiversitetit.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, NVM-të kryesisht do të përfitojnë në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NMV-ve do të ofrohet me grant, në përputhje me kërkesat e ndihmës shtetërore.

Llojet e veprimeve vlerësohen në përputhje me parimin DNSH, pasi për shkak të natyrës së tyre nuk priten të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joindikative):

1. Të mblidhet informacion bindës, të zbatohet shkëmbimi i përvojës dhe të testohen veprime për të zhvilluar materiale advokimi për të rritur njohuritë dhe gatishmërinë e politikëbërësve dhe administratorëve publikë për potencialet e ekonomisë qarkore dhe testimi i veprimeve/shkëmbimit të përvojës për zbatimin praktik;

2. Të identifikohen dhe zbatohen plane dhe strategji ndërkombëtare veprimi për të rritur dhe/ose për të ngritur ekonominë qarkore në nivel rajonal/kombëtar/makrorajonal (p.sh. ngritja e rrjeteve ndërkombëtare për lëndët e para dytësore, krijimi i tregjeve ndërkombëtare për riciklim/ripërdorim krijues të produkteve);

3. Rritja e bashkëpunimit ndërmjet sektorit publik dhe privat, dhe krijimi i rrjeteve për parandalimin, përpunimin dhe riciklimin e mbetjeve dhe testimin e tyre nëpërmjet nismave pilot;

4. Të zhvillohen dhe testohen zgjidhje për rikuperimin dhe riparimin e produkteve të përdorura që përfshijnë zejtarinë vendase dhe qytetarët;

5. Të vendosen dhe testohen zgjidhjet digjitale për ekonominë qarkore duke përfshirë aplikacione dhe shërbime (p.sh.: hartëzimi i burimeve, sistemet e gjurmimit dhe informacioni i konsumatorëve);

6. Të zhvillohet dhe zbatohet kuadri ndërkombëtar dhe testimi i veprimeve pilot për të drejtuar politikat publike të mbetjeve drejt qarkullimit (p.sh.: përmes qasjeve të integruara dhe sistematike në sistemet e menaxhimit të mbetjeve);

7. Të vendosen veprime të përbashkëta dhe rrjete inovacioni për të testuar zgjidhje të bazuara në shkencë që synojnë mbledhjen dhe riciklimin e mbeturinave detare (p.sh. mbeturinat plastike, pajisjet plastike të peshkimit etj.);

Rezultatet e pritshme

Nëpërmjet mbështetjes së strategjive ndërkombëtare, planeve të veprimit, zgjidhjeve testuese dhe rrjeteve inovative, IPA ADRION do të rezultojë në rritjen e ndërgjegjësimit, ndryshimin e sjelljes së qytetarëve, konsumatorëve dhe politikëbërësve, si dhe në përmirësimin e kuadrit të politikave përkatëse.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonal/lokal, që prekin palët e interesuara, publike dhe private.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Synimi (2029)
2	RSO2.6	RCO83	Planet e strategjisë/veprimeve të zhvilluara së bashku	Plani i strategjisë/veprimit	0	12
2	RSO2.6	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	24
2	RSO2.6	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatrat	0	48
2	RSO2.6	RCO116	Zgjidhje të zhvilluara së bashku	Zgjidhjet	0	8

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Linja bazë	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
2	RSO2.6	RCR84	Organizatrat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatrat	0.00	2021	24.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.6	RCR79	Planet e përbashkëta të strategjisë dhe të veprimit të ndërmarra nga organizatat	Plani i përbashkët i strategjisë/veprimit	0.00	2021	9.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.6	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	6.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Përfshirja në masat e ekonomisë qarkore prek si popullsinë Adriatiko-Joniane ashtu edhe institucionet publike dhe private që përfitojnë drejtpërdrejt nga rezultatet e masave të parashikuara, duke vepruar si në kërkesë ashtu edhe në ofertë të tregut.

Grupet e synuara përfshijnë autoritetet publike në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, politikëbërësit, agjencitë, organizatat kërkimore, agjencitë e inovacionit dhe zhvillimit, organizatat mbështetëse të biznesit, OJQ-të, organizatat jofitimprurëse, universitetet dhe institucionet e trajnimit, NMV-të.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet e zbatuara në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian do të adresojnë të gjitha territoret, pavarësisht shkallës së tyre të zhvillimit dhe territorit.

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.6	Fondet Interreg	075. Mbështetje për proceset e prodhimit miqësore me mjedisin dhe efikasitetin e burimeve në NVM-të	2,013,049.00
2	RSO2.6	Fondet Interreg	071. Promovimi i përdorimit të materialeve të ricikluara si lëndë të para	2,013,049.00
2	RSO2.6	Fondet Interreg	067. Menaxhimi i mbetjeve shtëpiake: parandalimi, minimizimi, klasifikimi, ripërdorimi, masat e riciklimit	2,013,049.00
2	RSO2.6	Fondet Interreg	069. Menaxhimi i mbetjeve tregtare, industriale: parandalimi, minimizimi, klasifikimi, ripërdorimi, masat e riciklimit	2,013,049.00
2	RSO2.6	Fondet Interreg	030. Proceset e kërkimit dhe inovacionit, transferimi i teknologjisë dhe bashkëpunimi ndërmjet ndërmarrjeve, me fokus ekonominë qarkore	2,013,049.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.6	Fondet Interreg	01. Grant	10,065,245.00

Tabela 6: Dimensioni 3 – Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.6	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - nuk ka grup të synuar territorial	10,065,245.00

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.7: Rritja e mbrojtjes dhe ruajtjes së natyrës, biodiversitetit dhe infrastrukturës së gjelbër, përfshirë në zonat urbane, dhe reduktimi i të gjitha formave të ndotjes

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3

Rritja e mbrojtjes dhe ruajtjes së natyrës, biodiversitetit dhe infrastrukturës së gjelbër, përfshirë në zonat urbane, dhe reduktimi i të gjitha formave të ndotjes

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifikë dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Mbështetja e ruajtjes dhe mbrojtjes së mjedisit në rajonin Adriatiko-Jonian

Biodiversiteti në zonën e Adriatiko-Jonit është padyshim një nga burimet më të mëdha ekonomike me shumë potencial: vendet pjesëmarrëse mbështeten në PBB-në e gjeneruar të saj. Megjithatë, biodiversiteti është seriozisht në rrezik, deri në pikën e parikuperimit, për shkak të praktikave të gjera bujqësore që kërcënojnë mbrojtjen e prodhimit tradicional dhe turizmit masiv sezonal, të përqësuar më tej nga pasojat e ndryshimeve klimatike.

Sipas strategjisë së BE-së për biodiversitetin, imperativat morale, ekonomike dhe mjedisore nuk janë pohuar ende mjaft qartë për të parandaluar gjendjen e krizës me të cilën po përballlet natyra: pesë faktorët kryesorë të humbjes së biodiversitetit: ndryshimet në përdorimin e tokës dhe detit, mbishfrytëzimi, klima, ndryshimi, ndotja dhe speciet invazive të huaja - po vrasin ekosistemet tona dhe po zhdukin me shpejtësi botën tonë natyrore.

Degradimi i tokës është një shkak alarmi, pasi është një ekosistem thelbësor që lidhet me prodhimin e ushqimit, energjinë, lëndët e para, sekuestrimin e karbonit, pastrimin e ujit dhe rregullimin e lëndëve ushqyese.

Mbrojtja dhe ruajtja e natyrës kërkon zgjidhje inovative për të rritur mbrojtjen e kafshëve të egra tokësore dhe detare: p.sh.: në lidhje me të parën, mishngrënësit e mëdhenj (në krye të zinxhirit ushqimor), insektet polenizuese (zhdukja e të cilëve kërcënon zinxhirët trofikë natyrorë dhe furnizimin me ushqim) dhe zogjtë shtegtarë (ndalimi i përkohshëm i të cilëve në zonën Adriatiko-Jonian duhet të mbështetet edhe jashtë siteve *Natura 2000* në rajonin Adriatiko-Jonian dhe zonat e mbrojtura natyrore në përfituesit e IPA III dhe vendet e treta). Masa të tilla si ngritja e korridoreve ekologjike për të parandaluar izolimin gjenetik, lejimi i migrimit të specieve, ruajtja dhe përmirësimi i ekosistemeve të shëndetshme, përveç promovimit të më shumë investimeve në infrastrukturën të gjelbër dhe blu, sigurisht që do të ndihmonin.

Në mënyrë të ngjashme, mjediset detare janë subjekt i mbishfrytëzimit të specieve kyçe si peshku gjuhëz, karkalecat e ujërave të thella dhe barbuni; rritja e temperaturave të detit dhe prania e specieve të huaja që ushtrojnë presion mbi speciet në fundit të detit dhe specieve të vogla pelagjike.

Ndotja detare, në veçanti plastika, mikroplastika detare dhe mbeturinat, ndikojnë jo vetëm në mjedis, por edhe në ekonomi (reputacionin turistik dhe ushqimor të zonës, komunitetet lokale që varen nga këta sektorë për jetesën e tyre) dhe, më në përgjithësi, te shëndeti i njerëzve, duke u futur në zinxhirin ushqimor (WWF).

Turizmi i pakontrolluar tradicional paraqet kërcënime potenciale për disa elemente natyrore, pasojat e të cilëve prekin jo vetëm ekosistemet (p.sh.: erozioni i tokës, ndotja e ajrit, reduktimi i burimeve ujore, shtimi i mbetjeve të ngurta dhe mbeturinave, lëshimi i ujërave të zeza në det), por edhe peizazhet dhe habitatet natyrore.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

1. Mbrojtja dhe ruajtja e biodiversitetit, duke përfshirë zonat dhe zonat e mbrojtura sipas Direktivave për Habitatet dhe Zogjtë;

2. Infrastrukturat e gjelbra dhe blu, dhe shërbimet e ekosistemit;

3. Menaxhimi i qëndrueshëm i tokës, peshkimit dhe akuakulturës;

4. Reduktimi i ndotjes së mjedisit dhe ndikimet në shëndetin e popullatës;

5. Ndikimi mjedisor i turizmit.

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e politikave përkatëse të kuadrit të BE-së, d.m.th.: Fondi i Tranzicionit të Drejtë, Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, Strategjia e BE-së për Pyjet, Strategjia “Nga ferma në tryezë”, Strategjia e Përshtatjes së BE-së, Ekonomia Blu, Planifikimi Hapësinor Detar, Rekomandimi mbi zbatimin e Menaxhimit të Integruar të Zonës Bregdetare në Evropë, Plani i Veprimit të BE-së për ndotjen zero.

Ato do të synojnë inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si *Life*, *Horizon Europe*, si dhe veprime të dhëna nga institucione të tjera, p.sh.: nga Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, OKB etj. për të siguruar vlerë të shtuar dhe përdorim efektiv të burimeve publike.

Prandaj, ata do të japin kontributin e tyre në politikat makrorajonale, kombëtare dhe rajonale.

Priten sinergji me PO/“i”, PO2/“iv”, “vi”, “viii”, dhe PO3/“ii”, të programit aktual, kjo e fundit, në veçanti, në lidhje me mbetjet plastike detare.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, NVM-të ka shumë të ngjarë të përfitojnë kryesisht në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NVM-ve do të bëhet përmes grantit, në përputhje me kërkesat e asistimit shtetëror.

Lloji i veprimeve të vlerësuara në përputhje me parimin e DNSH, për shkak të natyrës së tyre, nuk pritet të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joshteruese):

1. Të përcaktohet dhe zbatohet kuadri i politikave, strategjitë dhe zbatimi përkatës për të mbrojtur dhe përmirësuar habitatet natyrore tokësore dhe detare, duke përfshirë zonat dhe zonat e mbrojtura sipas Direktivave të Habitatëve dhe Zogjeve;

2. Të testohen zgjidhjet për mbrojtjen dhe rivendosjen e florës dhe faunës (me vëmendje të veçantë për algat/*poseidonia oceanica*, mishngrënësit e mëdhenj, insektet pjalmuere, migruesit, peshqit), duke parashikuar gjithashtu përdorimin e infrastrukturës blu dhe të gjelbër;

3. Të identifikohen dhe transferohen praktikatat e mira dhe zgjidhjet novatore që adresojnë praninë e specieve të huaja detare dhe mjedisve tokësore për ruajtjen e florës dhe faunës vendase;

4. Të mblidhen informacione bindëse dhe të përdoren për të zhvilluar materiale advokuese për të forcuar sinergjitë dhe për të rritur gatishmërinë midis politikëbërësve dhe administratorëve lokalë/rajonalë/kombëtarë për të vendosur veprime që synojnë përmirësimin e kuadrit të politikave, menaxhimit dhe skemave të menaxhimit të zonave të mbrojtura detare/natyrore ekzistuese ose në zhvillim;

5. Të përcaktohen planet e veprimit për të përforcuar zbatimin e Menaxhimit të Integruar të Zonës Bregdetare ekzistuese, Planifikimit Hapësinor Detar, si dhe zbatimin e Konventës së Barcelonës të OKB-së, veçanërisht në lidhje me menaxhimin dhe monitorimin e zonave të mbrojtura detare;

6. Të shkëmbehen praktikatat e mira dhe testimi i zgjidhjeve për turizmin e qëndrueshëm nëpërmjet qasjeve pjesëmarrëse dhe menaxhimit në shumë nivele;

7. Të përcaktohen dhe zbatohen marrëveshjet ligjërish të detyrueshme me aktorët kryesorë për të reduktuar shkarkimin e plastikës në det;

8. Të identifikohen dhe testohen veprimet e përbashkëta për të siguruar produkte bujqësore e ushqimore të qëndrueshme dhe tradicionale (p.sh.: mbrojtja e farave të vjetra, mbarështimi tradicional i kafshëve etj.) për të mbështetur zinxhirin ushqimor me zero km, sigurinë dhe cilësinë e ushqimit;

9. Të prodhohen ndikime pozitive në shëndetin e popullsisë Adriatiko-Joniane, nëpërmjet identifikimit të praktikave të mira dhe zbatimit të veprimeve pilot që synojnë reduktimin e ndotjes së ajrit, ujit dhe tokës;

10. Të identifikohen veprime të përbashkëta për të përmirësuar ruajtjen e tokës dhe ujit, duke siguruar mbledhjen e të dhënave dhe disponueshmërinë e tyre publike (p.sh.: ushqyerja e rrjeteve të BE-së, si Rrjeti i të Dhënave (EMODnet), hapësira e të dhënave bujqësore);

11. Në kuadrin e Planifikimit Hapësinor Detar, të zhvillohen dhe zbatohen strategji të përbashkëta në detet Adriatik dhe Jon për të mbrojtur biodiversitetin, duke marrë parasysh gjithashtu shfrytëzimin konfliktual të detit: turizmin, transportin tregtar dhe rekreativ, impiantet e akuakulturës, vendosjet e parqeve me erë larg detit, nxjerrja e gazit dhe naftës etj.

Rezultatet e pritshme

Nëpërmjet mbështetjes së strategjive, planeve të veprimit dhe zgjidhjeve testuese, IPA ADRION do të kontribuojë në vendosjen e kuadrit për veprime të përbashkëta ndërkombëtare dhe makrorajonale, duke ripozicionuar mbrojtjen dhe ruajtjen e natyrës në rolin e saj qendror. Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonal/lokal.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Treguesi	Njësia matëse	Baza	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komente
2	RSO2.7	RCR79	Planet e strategjisë/veprimeve të përbashkëta të ndërmarra nga organizatat	Plani i përbashkët i strategjisë/veprimit	0.00	2021	28.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.7	RCR84	Organizatave që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatave	0.00	2021	57.00	Sistemi i monitorimit të programit	
2	RSO2.7	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	14.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike	Synimi (2029)
2	RSO2.7	RCO83	Planet e strategjisë/veprimeve të zhvilluara së bashku	Plani i strategjisë/veprimit	0	38
2	RSO2.7	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	38
2	RSO2.7	RCO87	Organizatave që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatave	0	114
2	RSO2.7	RCO116	Zgjidhje të zhvilluara së bashku	Zgjidhjet	0	19

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara, të adresuara nga veprimet e propozuara, janë popullsia Adriatiko-Joniane, që do të përfitojë nga zbatimi i aktiviteteve të propozuara, si dhe organizatat publike dhe private, që përfitojnë nga efekti i avantazheve të veprimeve të zbatuara, p.sh.: autoritetet publike kombëtare, rajonale dhe lokale, politikëbërësit, institucionet kërkimore, OJQ-të, organizatat jofitimprurëse, shoqatat, organizatat kërkimore, universitetet, ofruesit e shërbimeve publike, institucionet arsimore dhe qendrat e trajnimit, NMV-të etj.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet mund të zbatohen në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian, pavarësisht nga lloji i territorit (në brendësi, ujor, detar).

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioi 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.7	Fondet Interreg	077. Masat për cilësinë e ajrit dhe uljen e zhurmës	3,623,488.00
2	RSO2.7	Fondet Interreg	079. Mbrojtja e natyrës dhe biodiversitetit, trashëgimia dhe burimet natyrore, infrastruktura të gjelbra dhe blu	16,909,611.00
2	RSO2.7	Fondet Interreg	167. Mbrojtja, zhvillimi dhe promovimi i trashëgimisë natyrore dhe ekoturizmit, përveç vendeve të <i>Natura 2000</i>	3,623,488.00

Tabela 5: Dimensioi 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.7	Fondet Interreg	01. Grant	24,156,587.00

Tabela 6: Dimensioi 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.7	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - nuk ka grup të synuar territorial	24,156,587.00

2.1.1 Objektivi specifik RSO2.8: Promovimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme multimodale urbane, si pjesë e tranzicionit në një ekonomi neto me karbon zero

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Promovimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme multimodale urbane, si pjesë e tranzicionit në një ekonomi neto me karbon zero

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Mbështetja e lëvizshmërisë së qëndrueshme multimodale urbane në rajonin Adriatiko-Jonian

Lëvizshmëria urbane në qytetet Adriatiko-Joniane, si në shumë qytete të tjera evropiane, karakterizohet nga probleme të ngjashme, si bllokimi i trafikut dhe ndotja e ajrit; në të njëjtën mënyrë, qytetet Adriatiko-Joniane po pranojnë gjithashtu tendencat e inovacionit në lëvizshmëri, të tilla si digjitalizimi i infrastrukturës dhe përhapja e mënyrave të përbashkëta të transportit (p.sh. ndarja e biçikletave, ndarja e makinave, bashkimi i makinave), si dhe (më pak ndotës) veturat elektrike. Inovacioni në infrastrukturë dhe shërbime përfaqëson një mundësi për të përmirësuar shërbimet dhe integrimin e transportit publik, për të promovuar lëvizshmëri të qëndrueshme multimodale në qytetet IPA ADRION, si dhe në vendbanime të tjera policentrike, si zonat bregdetare gjatë sezonit turistik dhe në zonat urbane funksionale, d.m.th.: një qytet me popullsi të dendur dhe një zonë udhëtimi me popullsi më pak të dendur, tregu i punës të cilës është shumë i integruar me qytetin (OECD, 2012).

Për të përballuar sfidat e tranzicionit drejt emetimeve të transportit me zero karbon, mund të miratohen një gamë e gjerë zgjidhjesh dhe iniciativash të lëvizshmërisë ndërkombëtare, për të promovuar një zhvendosje modale drejt transportit publik, si dhe formave të lëvizshmërisë aktive (p.sh.: çiklizmit). Lëvizshmëria e përbashkët duhet të perceptohet si pjesë e një sistemi transporti multimodal me rolin kryesor të zgjerimit të zonës ujëmbledhëse të tranzitit masiv të shpejtë (p.sh.:

hekurudhat, metro, sistemet e tramvajit) që i shërbejnë zonave urbane funksionale. Me zbatimin e zgjidhjeve të mësipërme, transporti publik do të bëhet më i aksesueshëm dhe jo vetëm në qendrat e qyteteve. Për më tepër, pikat e shkëmbimit (d.m.th. stacionet) do të shërbenin si ndërlidhje ndërmjet shërbimeve të transportit në distanca të gjata dhe lokale, duke ofruar nivele më të larta aksesit edhe për bizneset rajonale dhe kombëtare dhe për destinacionet turistike.

Kjo skemë lëvizshmërie do të siguronte një rol të rëndësishëm për sistemet inteligjente të transportit, nga njëra anë, duke lehtësuar operatorët që të krijojnë shkëmbime të pandërprera nga një lloj transporti në tjetrin, p.sh. duke sinkronizuar oraret në nyjat e shkëmbimit, duke ofruar tarifa të integruara për udhëtarët që përdorin mënyra të ndryshme (p.sh. tren dhe autobus) dhe, nga ana tjetër, duke ofruar zgjidhje të reja udhëtimi të personalizuar dhe duke ofruar informacion mbi opsionet e ndryshme të disponueshme të udhëtimit.

Veprimet për promovimin e shërbimeve të integruara dhe multimodale të lëvizshmërisë duhet të përfshijnë nevojat reale dhe të perceptuara të komuniteteve. Për këtë qëllim, një përfshirje aktive e qytetarëve dhe palëve të interesuara është e dëshirueshme, veçanërisht drejtuar atyre udhëtarëve që mund të zhvendosen drejt transportit publik dhe formave të lëvizshmërisë aktive (p.sh.: çiklizmit), siç janë banorët që nuk zotërojnë një automjet privat ose “përdoruesit e qytetit”, turistët ose vizitorët që vijnë nga jashtë zonës urbane (lëvizshmëri rajonale ose kombëtare).

Një hap tjetër i rëndësishëm drejt arritjes së qëndrueshmërisë në rajon është kalimi gradual drejt elektromobilitetit. Në këtë drejtim, rajoni Adriatiko-Jonian duhet të identifikojë rrugën më të mirë drejt një lëvizshmërie urbane plotësisht elektrike.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Zgjidhje inteligjente të sistemit të transportit për lëvizshmëri urbane multimodale;
- Tranzicioni drejt një flote urbane private/publike me zero karbon;
- Lëvizshmëria si shërbim (MaaS).

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e politikave përkatëse të kuadrit të BE-së, d.m.th.: Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, Fondi i Përbashkët i Tranzicionit, Plani i Veprimit i BE-së për Iniciativën Urbane të BE-së.

Ato do të synojnë inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EMFAF, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si *Horizon Europe*, *URBACT*, etj., si dhe veprimet e dhëna nga institucione të tjera. p.sh.: Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, OKB etj. për të siguruar vlerën e shtuar dhe përdorimin efektiv të burimeve publike.

Prandaj, ata do të demonstrojnë gjithashtu kontributin e tyre në strategjinë makrorajonale. Priten gjithashtu sinergji me PO2/“vii” dhe PO3/“ii” të programit aktual.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, NVM-të kryesisht do të përfitojnë në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NMV-ve do të bëhet përmes grantit, në përputhje me kërkesat e ndihmës shtetërore.

Llojet e veprimeve të vlerësuara, në përputhje me parimin DNSH, për shkak të natyrës së tyre, nuk priten të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

Veprimet indikative të propozuara (lista joshteruese)

1. Përpunimi i veprimeve të përbashkëta për të zhvilluar dhe zbatuar zgjidhje inteligjente të sistemit të transportit kushtuar një përdorimi më të mirë të infrastrukturës dhe shërbimeve të reja të lëvizshmërisë, për të përmirësuar sistemet e lëvizshmërisë të qëndrueshme, të pastra dhe inteligjente, dhe menaxhimin *smart* të flukseve të trafikut për qytetet dhe zonat urbane funksionale;

2. Vendasja e veprimeve të përbashkëta që synojnë nxitjen e përfshirjes aktive të qytetarëve, aktorëve të turizmit dhe operatorëve ekonomikë në zhvillimin e planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme (SUMP), si në qytete ashtu edhe në zonat urbane funksionale;

3. Mbështetja e zhvendosjes drejt transportit publik urban të qëndrueshëm dhe të aksesueshëm dhe mënyrave aktive (p.sh.: çiklizëm, ecje) përmes zbatimit të aksioneve të përbashkëta pilot, duke përfituar gjithashtu nga mundësitë e ofruara nga revolucioni i elektro-lëvizshmërisë.

Rezultatet e pritshme

Nëpërmjet zhvillimit dhe zbatimit të veprimeve të përbashkëta, bashkëpunimi ndërkombëtar do të çojë në një vendosje dhe testim më të gjerë të zgjidhjeve të reja për të promovuar multimodalitetin, miratimin e zgjidhjeve të integruara të udhëtimit dhe për ta bërë transportin publik të qetë dhe tërheqës për segmente të ndryshme të popullsisë, veçanërisht për të moshuarit dhe qytetarët që jetojnë në zonat periferike të qyteteve dhe në zonat urbane funksionale.

Veprimet e propozuara do të kontribuojnë gjithashtu në rritjen e ndërgjegjësimin dhe njohurive midis administratave të qyteteve se si të menaxhojnë tranzicionin drejt objektivit të lëvizshmërisë me zero karbon dhe cilat strategji duhet të miratohen për të kontribuar në qëllimet e Marrëveshjes së Gjellbër të BE-së.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonar/lokal.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

--

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii” e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Synimi (2029)
2	RSO2.8	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	14
2	RSO2.8	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatrat	0	42

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Linja bazë	Viti referues	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
2	RSO2.8	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	10.00	Sistemi i monitorimit të	
2	RSO2.8	RCR84	Organizatrat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatrat	0.00	2021	21.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara janë kryesisht banorë dhe organizma që operojnë në zonat përfituese nga projektet e dhëna. Ato përfshijnë gjithashtu autoritetet publike lokale, rajonale dhe kombëtare, politikëbërësit, universitetet dhe institucionet e trajnimit, institucionet kërkimore, operatorët turistikë, operatorët dhe agjencitë e transportit, agjencitë e zhvillimit rajonal, shoqatat, ndërmarrjet private duke përfshirë NMV-të, OJQ-të dhe organizatat jofitimprurëse.
--

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet mund të zbatohen në të gjitha qytetet Adriatiko-Joniane, vendbanimet policentrike, si zonat bregdetare gjatë sezonit turistik dhe në zonat urbane funksionale.

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioi 1 – fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.8	Fondet Interreg	84. Digjitalizimi i transportit urban	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	85. Digjitalizimi i transportit kur i kushtohet pjesërisht reduktimit të emetimeve të gazeve serrë: transporti urban	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	86. Infrastruktura e karburanteve alternative	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	083. Infrastruktura e çiklizmit	2,180,803.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.8	Fondet Interreg	01. Grant	8,723,212.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO2.8	Fondet Interreg	30. Qasje të tjera - Ishujt dhe zonat bregdetare	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	26. Qasje të tjera - Qytete, qyteza dhe periferi	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	25. Qasje të tjera - Lagje urbane	2,180,803.00
2	RSO2.8	Fondet Interreg	27. Qasje të tjera - Zonat urbane funksionale	2,180,803.00

2.1 Prioriteti 3 - Mbështetja e një rajoni neutral karboni dhe më bashkëpunues të rajonit Adriatiko-Jonian

Referenca: pika “d”, e nenit 17/3.

2.1.1 Objektivi specifik RSO3.2: Zhvillimi dhe përmirësimi i lëvizshmërisë kombëtare, rajonale dhe lokale të qëndrueshme, rezistente ndaj klimës, inteligjente dhe intermodale, duke përfshirë aksesin e përmirësuar në TEN-T dhe lëvizshmërinë ndërkufitare

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3

Zhvillimi dhe përmirësimi i lëvizshmërisë kombëtare, rajonale dhe lokale të qëndrueshme, rezistente ndaj klimës, inteligjente dhe intermodale, duke përfshirë aksesin e përmirësuar në TEN-T dhe lëvizshmërinë ndërkufitare.

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifike dhe në strategjitë makrorajonale dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Pozicioni i rajonit Adriatiko-Jonian është shumë strategjik për sa i përket transportit dhe lëvizshmërisë, si për njerëzit ashtu edhe për mallrat. Megjithatë, rajoni ende karakterizohet nga disa ndërprerje territoriale që janë pasojë e drejtpërdrejtë e strukturës dhe historisë së tij gjeomorfologjike, dhe pengojnë shfrytëzimin e plotë të potencialit të tij shoqëroro-ekonomik dhe mjedisor.

Një rol qendror në rajon luan padyshim dimensionin e tij detar. Në fakt, detet Adriatik dhe Jon, me më shumë se 350 porte të regjistruara, mund të përbëjnë potencialisht një qendër të rëndësishme ndërlidhjeje, veçanërisht për transportin e mallrave. Pothuajse të gjitha portet janë të vendosura së bashku me korridoret rajonale të transportit multimodal (përfshirë Korridoret e Rrjetit Bazë TEN-T) dhe, për rrjedhojë, përfaqësojnë nyjet kryesore për zhvillimin e lidhjeve të integruara detare, hekurudhore dhe rrugore. Mungesa e një sistemi hekurudhor të besueshëm në një pjesë të madhe të rajonit Adriatiko-Jonian pengon krijimin e një infrastrukture transporti të integruar dhe elastike. Transporti multimodal është veçanërisht i kufizuar, duke frenuar shkëmbimin e mundshëm të mallrave nga bregu në brendësi dhe anasjelltas. Lidhjet që mungojnë në lidhjet e miljes së fundit midis porteve dhe terminaleve intermodale dhe përgjatë rrjetit ndikojnë, gjithashtu, në kapacitetin e përgjithshëm të sistemit të transportit.

Gjithashtu, transporti ndërkombëtar – si midis vendeve Adriatiko-Jonian ashtu edhe atyre fqinje – ngadalësohet më tej nga procedurat e gjata të zhdoganimit në kufi.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRIION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Lidhjet intermodale të miljes së fundit;
- Objektet alternative të furnizimit me lëndë djegëse të pastra, veçanërisht në portet detare;
- Teknologji/zgjidhje inteligjente të sistemit të transportit për transportin multimodal;
- Dematerializimi⁹ i procedurave të transportit.

Veprimet e dhëna do të kontribuojnë në zbatimin e kornizës përkatëse të politikave të BE-së, d.m.th.: Marrëveshja e Gjellbër Evropiane, Fondi i Përbashkët i Tranzicionit, Strategjia e BE-së për Lëvizshmërinë e Qëndrueshme dhe Inteligjente.

⁹ Kalimi nga aspekti fizik në atë elektronik.

Ato do të synojnë inkurajimin e sinergjive dhe komplementaritetëve me iniciativat e financuara nga IPA III, ERDF, ESF+, EMFAR, RRF dhe Planet Kombëtare të Rimëkëmbjes dhe Rezistencës, dhe instrumente të tjera të BE-së, si *Horizon Europe, Connecting Europe Facility* (Programi i lidhjes së Europës) etj., si dhe veprimet e dhëna nga institucione të tjera, p.sh.: Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor, OKB-ja etj., për të siguruar vlerë të shtuar dhe përdorim efektiv të burimeve publike.

Prandaj, ata do të demonstrojnë, gjithashtu, kontributin e tyre në strategjinë makrorajonale. Priten gjithashtu sinergji me PO2/“vii” dhe “viii” të programit aktual.

Për shkak të natyrës së veprimeve indikative të propozuara, NVM-të kryesisht do të përfitojnë në mënyrë indirekte nga mbështetja e programit. Në rast të mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe për të minimizuar rreziqet e mundshme që ndikojnë në kapacitetin e tyre, mbështetja e NMV-ve do të bëhet përmes grantit, në përputhje me kërkesat e ndihmës shtetërore.

Lloji i veprimeve të vlerësuara, në përputhje me parimin DNSH, për shkak të natyrës së tyre, nuk pritet të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

Veprimet e propozuara të mbështetura (lista joshteruese):

1. Të vendosen veprime të bashkëpunimit ndërkombëtar për të zhvilluar dhe/ose përmirësuar sisteme të qëndrueshme të lëvizshmërisë inteligjente, për të forcuar lidhjet urbane-rurale dhe për të zbatuar zgjidhje inovative të transportit të qëndrueshëm, duke përfshirë format e menaxhimit me pjesëmarrje, për të përmirësuar lëvizshmërinë multimodale dhe me karbon të ulët për pasagjerët, turistët dhe udhëtarët të rajonit Adriatiko-Jonian;

2. Të zhvillohen dhe testohen mjete e zgjidhje novatore të planifikimit që parashikojnë kërkesën e ardhshme për transport publik, në funksion të ndikimit të shkaktuar nga ndryshimet aktuale socio-demografike dhe situatën aktuale pandemike në lëvizshmërinë intermodale kombëtare, rajonale dhe lokale;

3. Të mbështetet performanca mjedisore dhe efienca e energjisë për sistemet e porteve me karbon të ulët dhe infrastrukturën përkatëse – të tilla si reduktimi i zhurmës, cilësia e ajrit, ulja e emetimeve të CO₂ – përmes miratimit të veprimeve pilot që testojnë teknologjitë inovative, qëndrueshmërinë e energjisë dhe standardet rregullatore të harmonizuara për transportin detar/lumor;

4. Të forcohet roli i sektorit të transportit Adriatiko-Jonian brenda politikës së ardhshme TEN-T përmes veprimeve pilot dhe zbatimit të zgjidhjeve të përbashkëta që synojnë rritjen e rolit të TIK-ut, veçanërisht, në lidhje me dematerializimin e procedurave të transportit, veçanërisht në zonat portuale detare;

5. Të rritet zhvillimi i konceptit të Autostradave Detare (MoS) si një alternativë ndaj transportit tokësor të tejzgjatur, përmes strategjive të synuara dhe planeve të veprimit, që synojnë përdorimin e plotë të burimeve të transportit detar, si dhe të rrugëve ujore të brendshme në zinxhirin logjistik;

6. Të zbatohen planet ndërkombëtare të veprimit të integruara, që mbështesin zhvillimin e transportit hekurudhor-detar të destinuar si mënyrë transporti intermodal dhe multimodal;

7. Të mbështetet rritja e Transportit të Shkurtër Detar (SSS) në basenin e detit Adriatiko-Jonian, si një mënyrë e qëndrueshme transporti nëpërmjet veprimeve të zhvilluara të përbashkëta, duke përfshirë promovimin e përdorimit të lëndëve djegëse/modalitetëve alternative dhe zgjidhjeve miqësore me mjedisin;

8. Të hartohen boshllëqet infrastrukturorë, teknologjike, legjislativë dhe barrierat për qarkullimin e mallrave, duke përfshirë ndryshimet ligjore dhe administrative që pengojnë efikasitetin e transportit të qetë ndërkombëtar, në mënyrë që të krijohet një kuadër i përbashkët i politikave të transportit ndërkombëtar;

9. Të përmirësohet aksesit brenda rajonit Adriatiko-Jonian, me fokus në zonat periferike, në rrjetin TEN-T nëpërmjet zbatimit të planeve të veprimit, duke trajtuar pengesat që pengojnë rritjen e sektorit të transportit dhe zhvillimin ekonomik.

Rezultatet e pritshme

Veprimet e propozuara ndërkombëtare do të kontribuojnë në identifikimin e zgjidhjeve të reja, të përbashkëta, të qëndrueshme për mjedisin e transportit multimodal dhe në reduktimin e hendeqeve në distancë që karakterizojnë disa zona/destinacione. Për më tepër, ata do të inkurajojnë koncepte të reja transporti pas krizës pandemike.

Bashkëpunimi ndërkombëtar do të inkurajojë, gjithashtu, mënyra për të minimizuar pengesat ligjore ose administrative që aktualisht ngadalësojnë procedurat e transportit, veçanërisht në portet detare.

Së fundi, bashkëpunimi do të rrisë numrin e porteve që bashkëpunojnë mes tyre dhe përfshihen në zgjidhje që synojnë rritjen e tyre, veçanërisht në lidhje me ndikimin e tyre mjedisor.

Veprimet e propozuara do të kontribuojnë, gjithashtu, në rritjen e ndërgjegjësimit dhe njohurive midis organizatave përkatëse, në veçanti porteve detare, dhe në identifikimin e strategjive të reja për të kontribuar në qëllimet e Marrëveshjes së Gjellbër të BE-së.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë gjithashtu si avantazh për potencialin e mëtejshëm.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Synimi (2029)
3	RSO3.2	RCO83	Planet e strategjisë/veprimeve të zhvilluara së bashku	Plani i strategjisë/veprimit	0	22
3	RSO3.2	RCO84	Veprimet pilot të zhvilluara së bashku dhe të zbatuara në projekte	Veprimet pilot	0	18
3	RSO3.2	RCO87	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve	Organizatrat	0	54
3	RSO3.2	RCO116	Zgjidhje të zhvilluara së bashku	Zgjidhjet	0	9
3	RSO3.2	RCO117	Zgjidhje për pengesat ligjore ose administrative përtej kufirit të identifikuar	Zgjidhjet	0	5

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Baza	Viti referencë	Synimi (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
3	RSO3.2	RCR84	Organizatrat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizatrat	0.00	2021	27.00	Sistemi i monitorimit të programit	
3	RSO3.2	RCR79	Planet e përbashkëta të veprimit dhe strategjive të ndërmarra nga organizatat	Plani i përbashkët i strategjisë/veprimit	0.00	2021	16.00	Sistemi i monitorimit të programit	
3	RSO3.2	RCR104	Zgjidhjet e marra ose të përmirësuara nga organizatat	Zgjidhjet	0.00	2021	7.00	Sistemi i monitorimit të programit	
3	RSO3.2	RCR82	Lehtësohen ose zgjidhen pengesat ligjore ose administrative përtej kufijve	Pengesa ligjore ose administrative	0.00	2021	3.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara të aksioneve të financuara janë kryesisht pasagjerët dhe turistët, si dhe institucionet dhe organizatat që merren me sektorët e prodhimit, logistikës dhe transportit. Ato përfshijnë sektorin publik, duke përfshirë autoritetet lokale, rajonale dhe kombëtare, politikëbërësit, institucionet kërkimore, operatorët turistikë, autoritetet portuale dhe operatorët logjistik, agjencitë e zhvillimit rajonal, shoqatat, OJQ-të, organizatat jofitimprurëse, organizatat e arsimit dhe trajnimit, NMV-të.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet mund të zbatohen në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian.

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
3	RSO3.2	Fondet Interreg	110. Portet detare (TEN-T)	1,342,032.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	112. Portet e tjera detare	894,688.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	119. Digjitalizimi i transportit: Mënyra të tjera transporti	1,118,360.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	114. Rrugët ujore dhe portet e brendshme (TEN-T)	894,688.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	116. Rrugët ujore dhe portet e brendshme (rajonale dhe lokale)	782,852.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	109. Transporti multimodal (jourban)	1,565,704.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	120. Digjitalizimi i transportit kur i kushtohet pjesërisht reduktimit të emetimeve të gazeve serrë: mënyra të tjera transporti	1,118,360.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	113. Portet e tjera detare, me përjashtim të objekteve të dedikuara për transportin e lëndëve djegëse fosile	559,180.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	108. Transporti multimodal (TEN-T)	1,565,710.00
3	RSO3.2	Fondet Interreg	111. Portet detare (TEN-T) me përjashtim të objekteve të dedikuara për transportin e lëndëve djegëse fosile	1,342,032.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO3.2	Fondet Interreg	01. Grant	11,183,607.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	RSO3.2	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - nuk ka grup të synuar territorial	11,183,607.00

2.1. Prioriteti 4: Mbështetja e menaxhimit së rajonit Adriatiko-Jonian

Referenca: pika “d”, e nenit 17/3.

2.1.1 Objektivi specifik ISO6.6: Veprime të tjera për të mbështetur qeverisjen më të mirë të bashkëpunimit (të gjitha drejtimit)

Referenca: pika “e”, e nenit 17/3.

Një qeverisje më e mirë bashkëpunimi.

2.1.1.1 Llojet e veprimeve të ngjashme dhe kontributi i tyre i pritshëm në ato objektiva specifikë dhe në strategjitë makrorajonale, dhe strategjitë e baseneve detare, kur është e përshtatshme

Referenca: pika e/“i”, e nenit 17/3, pika c/“ii”, e nenit 17/9.

Mbështetja e menaxhimit të rajonit Adriatiko-Jonian

Zona Adriatiko-Joniane përfshin 10 vende partnere, katër shtete anëtare (Kroacia, Greqia, Italia dhe Sllovenia), pesë vende kandidate dhe kandidate potenciale (Shqipëria, Bosnjë dhe Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia) dhe një vend i tretë (San Marino).

Zona gjeografike e Jonit të Adriatikut është në mënyrë të pashmangshme një laborator politik për një Evropë të ardhshme të zgjeruar dhe terren për testimin e politikave të jashtme të BE-së, në lidhje me sfidat që prekin tregtinë, energjinë, migrimet dhe mjedisin, vetëm për të përmendur disa.

Për shkak të rëndësisë politike, kulturore dhe natyrore të zonës Adriatiko-Joniane, vendet e saj partnere nisën një rrugë të përbashkët, e cila solli miratimin e strategjisë së BE-së për rajonin Adriatiko-Jonian (EUSAIR) nga Komisioni Evropian më 17 qershor 2014, dhe miratuar më tej nga Këshilli Evropian në të njëjtin vit; EUSAIR-i përfshin strategjinë detare për detet Adriatik dhe Jon të miratuar më 30 nëntor 2012.

Strategjia makrorajonale është një nga kornizat më të fundit dhe inovative të politikave të BE-së, e cila nxit vendet e vendosura në të njëjtin rajon, për të trajtuar së bashku sfidat dhe për të gjetur zgjidhje për problemet ose për të përdorur

më mirë potencialin që kanë të përbashkët (p.sh.: ndotja, natyrore dhe trashëgimia kulturore, konkurrenca e biznesit në mbarë botën, etj.). Makrorajoni do të përfitojë dhe do të jetë promotor aktiv i bashkëpunimit të përforcuar, me synimin për t'i bërë politikat e tyre më efikase sesa nëse do t'i kishin trajtuar çështjet në mënyrë të izoluar.

EUSAIR-i është një partneritet solid që përfaqëson të gjitha vendet e përfshira dhe një mekanizëm efikas bashkëpunimi, që synon të kontribuojë në një mjedis bashkëpunimi harmonik dhe koheziv.

Përtej mbështetjes për bashkëpunimin tematik të përbashkët ndërkombëtar, të raportuar në objektivat specifike të përzgjedhura të identifikuara, veprimet për të reduktuar ndarjen e kohezionit që karakterizon zonën Adriatiko-Jonian duhet t'u drejtohen kategorive kryesore të mëposhtme të përfutuesve, përkatësisht administratorëve publikë, shoqërisë civile dhe të rinjve; për të rrënjësuar dhe konsoliduar më tej bashkëpunimin dhe sjelljet solidare.

Kontributi i bashkëpunimit ndërkombëtar

IPA ADRION do të mbështesë veprimet në fushat tematike të mëposhtme:

- Qeverisja ndërkombëtare e bashkëpunimit shumënivëlësh dhe shumësektorial;
- Perspektiva evropiane e vendeve partnere IPA;
- Rritja e ndërgjegjësimit/inkurajimi i diskutimit mbi temat që synojnë sjelljen e diskutimit strategjik në zonë;
- Reduktimi i barrierave administrative dhe zbatimi i kapaciteteve administrative.

Veprimet e dhëna kryesisht do të kontribuojnë në zbatimin e EUSAIR-it, manifestit për të rinjtë nga të rinjtë për të formësuar Politikën e Bashkëpunimit Evropian, Marrëveshjen e Gjellbër të BE-së, Strategjinë e BE-së për Ballkanin Perëndimor, agjendën e Ballkanit Perëndimor për inovacionin, kërkimin, arsimin, kulturën, rinisë dhe sportit, procesi i zgjerimit të BE-së.

Prandaj, ata do të demonstrojnë gjithashtu kontributin e tyre në politikat kombëtare dhe rajonale. Priten sinergji me temat e përzgjedhura të PO1, PO2 dhe PO3 të programit aktual.

Priten sinergji me temat e përzgjedhura të PO1, PO2 dhe PO3 të programit aktual.

Veprimet e propozuara të mbështetura (lista joshtruese):

1. Rritja e kapacitetit institucional të autoriteteve publike dhe palëve të interesuara për të zbatuar EUSAIR gjithashtu duke mbështetur mekanizmat e tij qeverisës (siç përshkruhet në Shtojcën 3).

Veprimet e propozuara do të zbatohen përmes dhënies së tre operacioneve me rëndësi strategjike (OSI):

I. Pika e objektit EUSAIR. Ky projekt, i koordinuar nga një organ sloven, do të sigurojë zbatimin e:

- a) Mbështetje administrative dhe teknike për takimet e qeverisjes EUSAIR të të gjitha niveleve;
- b) Komunikimi dhe koordinimi;
- c) Mbështetje për vendimmarrjen dhe zhvillimin e kapaciteteve të zbatuesve në nivelet e tyre;
- d) Monitorimi dhe vlerësimi i EUSAIR-it.

II. Pika e palëve të interesuara të EUSAIR-it. Ky projekt, i koordinuar nga një organ italian, do të sigurojë zbatimin e:

- a) përfshirjes dhe angazhimit të palëve të interesuara;
- b) mbështetjes së dialogut financiar dhe krijimit të bashkërendimit të rrjeteve të Autoriteteve Menaxhuese.

III. Zbatimi strategjik EUSAIR. Ky projekt, i koordinuar nga një organ kroat, do të sigurojë zbatimin e:

- a) Mbështetjes për zhvillimin dhe zbatimin e formateve strategjike të zbatimit.

Mbështetja për zbatimin e projekteve të sipërpërmendura mund të sigurohet nga institucione të paraidentifikuara të emëruara nga vendet partnere Adriatiko-Joniane.

2. Promovimi i shkëmbimeve dhe ngritjes së kapaciteteve, veçanërisht ndërmjet administratës publike për të mbështetur procesin e zgjerimit, qëllimet kryesore të BE-së, si: Agjenda e Gjellbër e BE-së, Strategjia e BE-së për Ballkanin Perëndimor, agjenda e Ballkanit Perëndimor për inovacionin, kërkimin shkencor, arsimin, kulturën, rininë dhe sportin, procesi i zgjerimit të BE-së, Agjenda Digjitale, si dhe tema të tjera përkatëse makrorajonale (p.sh.: temat horizontale, temat teknike të lidhura me planin e veprimit EUSAIR).

3. Mbështetja e rrjeteve, platformave dhe grupeve të krijuara gjithashtu nga projekte të financuara nga ADRION-i, për të lehtësuar shfrytëzimin dhe përhapjen e njohurive, përvojave, si dhe për të inkurajuar bashkëpunimin me programet kryesore, Interreg ose programe të financuara drejtpërdrejt nga Komisioni Evropian.

Rezultatet e pritshme

Projektet e dhëna nga njëra anë do të mbështesin dhe lehtësojnë funksionimin e strukturës qeverisëse të EUSAIR dhe do të rrisin ndikimin e veprimeve të EUSAIR-it në rajonin Adriatiko-Jonian dhe do të kontribuojnë në kohezionin Adriatiko-Jonian, duke iu drejtuar një spektri të gjerë popullsie, duke nxitur mësimin e politikave rajonale, duke inkurajuar qasje të menaxhimit me shumë nivele nga ana tjetër.

Rezultatet e dhëna do të veprojnë, gjithashtu, si avantazh për veprime të mëtejshme të mundshme në nivel ndërkufitar dhe kombëtar/rajonar/lokal, që prekin palët e interesuara publike dhe private, dhe grupet e synuara.

Llojet e veprimeve të vlerësuara në përputhje me parimin DNSH, për shkak të natyrës së tyre, nuk pritet të kenë ndikim të konsiderueshëm në mjedis.

2.1.1.1b Përcaktimi i një përfituesi të vetëm ose i një liste të kufizuar përfituesish dhe procedura e dhënies

Referenca: pika c/“i”, e nenit 17/9.

2.1.1.2 Treguesit

Referenca: pika e/“ii”, e nenit 17/3, pika c/“iii”, e nenit 17/9.

Tabela 2: Treguesit për çdo aktivitet

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Pika historike (2024)	Synimi (2029)
4	ISO6.6	RCO81	Pjesëmarrje në aksione të përbashkëta përtej kufijve	Pjesëmarrjet	0	2160
4	ISO6.6	RCO115	Ngjarjet publike përtej kufijve të organizuara së bashku	Ngjarjet	0	156
4	ISO6.6	RCO118	Organizatat që bashkëpunojnë për qeverisjen në shumë nivele të strategjive makrorajonale	Organizatat	0	50

Tabela 3: Treguesit e rezultateve

Prioriteti	Objektivi specifik	ID	Treguesi	Njësia matëse	Linja bazë	Viti referues	Target (2029)	Burimi i të dhënave	Komentet
4	ISO6.6	RCR84	Organizatat që bashkëpunojnë përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Organizata	0.00	2021	25.00	Sistemi i monitorimit të programit	
4	ISO6.6	RCR85	Pjesëmarrje në veprime të përbashkëta përtej kufijve pas përfundimit të projektit	Pjesëmarrje	0.00	2021	1,080.00	Sistemi i monitorimit të programit	

2.1.1.3 Grupet kryesore të synuara

Referenca: pika e/“iii”, e nenit 17/3, pika c/“iv”, e nenit 17/9.

Grupet e synuara të veprimeve të financuara janë të gjitha ato organizata të përfshira ose të prekura pozitivisht nga veprimet e dhëna, p.sh.: banorët, autoritetet publike, universitetet dhe institucionet e hartimit të politikave, institucionet kërkimore, agjencitë e zhvillimit rajonal, organizatat mbështetëse të biznesit, agjencitë sektoriale, agjencitë e zhvillimit rajonal, ndërmarrjet private, duke përfshirë NMV-të, OJQ-të dhe organizatat jofitimprurëse, EGTC-të, etj.

2.1.1.4 Evidentimi i territoreve specifike të synuara, duke përfshirë përdorimin e planifikuar të ITI-ve, CLLD-ve ose mjeteve të tjera territoriale

Referenca: pika e/“iv”, e nenit 17/3.

Veprimet mund të zbatohen në të gjithë rajonin Adriatiko-Jonian.

2.1.1.5 Përdorimi i planifikuar i instrumenteve financiare

Referenca: pika e/“v”, e nenit 17/3.

Nuk ka

2.1.1.6 Zbërthimi sipas treguesve i burimeve të programit të BE-së sipas llojit të ndërhyrjes

Referenca: pika e/“vi”, e nenit 17/3, pika c/“v”, e nenit 17/9.

Tabela 4: Dimensioni 1 – Fusha e ndërhyrjes

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
4	ISO6.6	Fondet Interreg	173. Rritja e kapacitetit institucional të autoriteteve publike dhe palëve të interesuara për të zbatuar projekte dhe nisma të bashkëpunimit territorial në një kontekst ndërkufitar, ndërkombëtar, detar dhe ndërrajonal	4,970,491.00
4	ISO6.6	Fondet Interreg	171. Rritja e bashkëpunimit me partnerët brenda dhe jashtë shtetit anëtar	4,970,492.00

Tabela 5: Dimensioni 2 – Forma e financimit

Prioriteti	Objektivi specifik	Fondi	Kodi	Shuma (euro)
4	ISO6.6	Fondet Interreg	01. Grant	9,940,983.00

Tabela 6: Dimensioni 3 - Mekanizmi i ofrimit territorial dhe fokusi territorial

Prioriteti	Objektivi specifik	Fond	Kodi	Shuma (euro)
2	ISO6.6	Fondet Interreg	33. Qasje të tjera - nuk ka grup të synuar territorial	9,940,983.00

3. Plani i financimit

Referenca: pika “P”, e nenit 17/3.

3.1 Ndarjet financiare sipas vitit, tabela 7

Referenca: pika g/“i”, e nenit 17/3, pikat “a” deri “d”, të nenit 17/4.

Fondi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totali
Fondet Interreg	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00
Total	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00

3.2 Ndarjet financiare totale sipas fondeve dhe bashkëfinancimit kombëtar

Referenca: pika f/“ii”, e nenit 17/3, pikat “a” deri në “d”, të nenit 17/4.

Tabela 8

Objektivi i politikës	Prioriteti	Fondi	Baza për llogaritjen e mbështetjes së BE-së (kostoja totale e pranueshme ose kontributi publik)	Kontributi i BE-së (a)=(a1)+(a2)	Zbërthimi sipas treguesve i kontributit të BE-së		Kontributi kombëtar (b)=(c)+(d)	Zbërthimi tregues i homologut kombëtar		Total (e)=(a)+(b)	Norma e bashkëfinancimit (f)=(a)/(e)	Kontributet nga vendet e treta
					Pa AT në përputhje me nenin 27(1) (a1)	Për AT në përputhje me nenin 27(1) (a2)		Publik kombëtar (c)	Private kombëtare (d)			
1	1	Fondet Interreg	Totali	39,639,670.00	36,036,063.00	3,603,606.00	6,995,236.00	5,596,189.00	1,399,047.00	46,634,906.00	84.9999997856%	0.00
2	2	Fondet Interreg	Totali	73,811,797.00	67,101,634.00	6,710,163.00	13,025,612.00	10,420,490.00	2,605,122.00	86,837,409.00	84.9999992515%	0.00
3	3	Fondet Interreg	Totali	12,301,967.00	11,183,607.00	1,118,360.00	2,170,936.00	1,736,749.00	434,187.00	14,472,903.00	84.9999961998%	0.00
6	4	Fondet Interreg	Totali	10,935,081.00	9,940,983.00	994,098.00	1,929,721.00	1,929,721.00	0.00	12,864,802.00	84.9999945588%	0.00
	Totali	Fondet Interreg		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00
	Total i përgjithshëm			136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00

4. Veprimet e ndërmarra për të përfshirë partnerët përkatës të programit në përgatitjen e programit Interreg dhe rolin e këtyre partnerëve të programit në zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin

Referenca: pika “g”, e nenit 17/3.

Përgatitja e programit Interreg

Në përputhje me nenin 8 të RPC-së, veprimet e miratuara për përgatitjen e IPA ADRION 2024–27 i janë adresuar një game të gjerë institucionesh përkatëse në vendet pjesëmarrëse.

U krijua një Task-Forcë *ad hoc* për programimin ku përfaqësohej secili vend partner. Task-Forca i dha vetes rregullat e procedurës dhe vendosi me konsensus.

Temat dhe dokumentacioni i çdo takimi të Task-Forcës të përpunuar nga Autoriteti Menaxhues dhe Sekretariati i Përbashkët u diskutuan më parë në nivel kombëtar nga përfaqësuesit e Task-Forcës me aktorë të paridentifikuar (p.sh.: komitetet kombëtare). Vendimet e Task-Forcës ishin shprehje e menaxhimit kombëtar në shumë nivele.

Një analizë territoriale e përditësuar është hartuar dhe miratuar nga Task-Forca e caktuar për programim. Bazuar në gjetjet territoriale, u identifikuan politika tematike, objektiva specifike dhe veprime treguese.

Task-Forca zgjodhi gjithashtu palët e interesuara të ftuara në takime të synuara, për të paraqitur rezultatet e analizës territoriale dhe zgjedhjet paraprake tematike të IPA ADRION 2024–27.

Ngjarjet u zhvilluan *online* në:

- 28 tetor 2020 – ngjarje kushtuar PO3 – 108 pjesëmarrës të regjistruar;
- 4 nëntor 2020 – ngjarje kushtuar PO2 – 108 pjesëmarrës të regjistruar;
- 12 nëntor 2020 – ngjarje kushtuar PO1 - 99 pjesëmarrës të regjistruar.

Reagimet (*feedback*) mbi politikat tematike të zgjedhura dhe objektivat specifike u mbledhën përmes anketave drejtuar publikut të gjerë përmes një pyetësoi në internet të disponueshëm në faqen e internetit të programit dhe palëve të interesuara të parazgjedhura përmes pyetësorëve të synuar, përkatësisht:

- 1.644 adresues, në lidhje me objektivin e politikës 1;
- 1.629 adresues, në lidhje me objektivin e politikës 2;
- 1.431 adresues, në lidhje me objektivin e politikës 3.

Për më tepër, një anketë e dedikuar u nis në lidhje me ISO1 dhe iu drejtua kryesisht palëve të interesuara makrorajonale të EUSAIR-it. Anketa iu drejtua 360 institucioneve.

Shkëmbimi i informacionit u zhvillua, gjithashtu, me përfaqësuesit e grupeve drejtuese tematike EUSAIR në dimër/pranverë 2021. Takimet synuan të rrisin ndërgjegjësimin për programin dhe të ofrojnë përditësime mbi gjendjen e IPA ADRION 2024–27, mbledhjen e informacionit shtesë për *flagships*-at e identifikuar, forcimin koordinimi.

Së fundi, IPA ADRION MA/JS përfitoi gjithashtu nga rezultatet e rritjes të grupimeve tematike të vendosura në fund të vitit 2019 mbi temat e mëposhtme: Rritja Blu dhe rritja inteligjente e lidhur; Menaxhimi i Mjedisit Bregdetar dhe Detar; drejt qëndrueshmërisë në destinacionet turistike kulturore dhe natyrore; transport i integruar multimodal i qëndrueshëm ujqor dhe tokësor; lëvizshmëri intermodale urbane dhe ndërrbane me karbon të ulët për pasagjerët. Inputet relevante të mbledhura dhe dokumentet e hartuara të politikave janë përdorur si burim i mëtejshëm i informacionit së bashku me planifikimin e aktiviteteve programore.

Për të siguruar shkëmbimin e pikëpamjeve dhe opinioneve mbi tema tematike dhe teknike, përfaqësuesit e Autoritetit Menaxhues të IPA ADRION dhe sekretariatit të përbashkët morën pjesë, gjithashtu, në takimet e organizuara nga INTERACT, me programe të tjera ndërkombëtare dhe me ato programe ndërkufitare që operojnë në zonën Adriatiko-Joniane.

Roli i partnerëve të programit në zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e programit

Që nga miratimi zyrtar i ADRION 2014–2020 në fund të vitit 2015, programi inkurajoi fuqishëm përfshirjen e përfituesve të mundshëm. Përtej shpërndarjes së gjerë të aktiviteteve të zbatuara drejtpërdrejt nga Autoriteti Menaxhues dhe sekretariati i përbashkët, vendet partnere vazhduan të jenë aktive në nivel kombëtar, duke organizuar ngjarje përmes pikave të tyre kombëtare të kontaktit.

Vendet pjesëmarrëse të ADRION-it kanë vendosur mekanizma në nivel kombëtar (p.sh.: komitetet kombëtare) për të mbledhur informacione direkt nga palët e interesuara dhe përfituesit përkatës. Informacioni dhe qëndrimet e mbledhura u prezantuan në mbledhjet e Komitetit të Monitorimit. Nëpërmjet këtij zakoni të testuar dhe të konsoliduar, procesi i vendimmarrjes është rezultat i një qasjeje nga poshtë-lart dhe menaxhimit që përfshin nivelin lokal, rajonal dhe kombëtar.

Kjo qasje, në përputhje me nenin 8 të RPC-së do të vazhdojë në IPA ADRION 2021–2027: Komiteti i Monitorimit - dhe komitetet kombëtare mbështetëse të tyre - do të përfshihen në përgatitjen e thirrjeve për propozime dhe në monitorimin, dhe vlerësimin e programit.

Komiteti Monitorues do të ketë gjithashtu të drejtë të përfshijë, me rol vëzhgues dhe me ftesë, institucionet dhe organizatat përkatëse të BE-së/ndërkombëtare.

IPA ADRION pritet gjithashtu të vendosë mjete zbatimi për të lejuar sigurimin e rregullt të informacionit mbi arritjet e programit, duke përfshirë raportin përfundimtar të performancës, sipas nenit 33 të rregullores Interreg. Kontaktet e rregullta me Bordin Drejtues të EUSAIR-it, do të sigurojnë një përhapje të gjerë të mëtejshme të informacionit dhe do të forcojnë dialogun brenda zonës. Programi parashikon gjithashtu studime dhe shkëmbime tematike të dedikuara.

Masat e parashikuara do të kontribuojnë në rritjen e pronësisë mbi programin dhe do të nxisin shkëmbimet për një koordinim më të mirë të përdorimit të fondeve.

Programi do të sigurojë gjithashtu që të gjitha veprimet të synojnë shmangien e çdo konflikti interesi, në përputhje me Udhëzuesin e Njoftimit të Komisionit për shmangien dhe menaxhimin e konfliktit të interesit, sipas rregullores financiare (2021/C 121/01).

5. Qasja ndaj komunikimit dhe dukshmërisë për programin Interreg (objektivat, audiencat e synuara, kanalet e komunikimit, duke përfshirë shtrirjen e mediave sociale, aty ku është e përshtatshme, buxhetin e planifikuar dhe treguesit përkatës për monitorim dhe vlerësim)

Referenca: pika “h” e nenit 17/3

Duke u mbështetur në mësimet e nxjerra dhe përvojën nga periudha e mëparshme e programimit, të gjitha aktivitetet e komunikimit dhe të dukshmërisë, për 2021–2027, do të bazohen në masat strategjike dhe të synuara të zbatuara për të përmirësuar dhe mbështetur arritjet, si dhe të gjitha aspektet e ciklit jetësor të programit.

Bazuar në qëllimet kryesore të programit, objektivat e komunikimit janë:

Rritja e njohurive dhe ndërgjegjësimi për qëllimet dhe pikat kryesore të programit, duke ofruar informacion të qartë mbi kulturën dhe pritshmëritë e programit, thirrjet për propozime dhe dokumentacionin përkatës; ofrimi i mbështetjes së vazhdueshme për aplikantët dhe përfituesit, duke përfshirë asistencën e synuar për projektet, në lidhje me aktivitetet e komunikimit.

Rezultatet e pritshme: rritje e njohurive mbi mundësitë e programit, përmirësim i cilësisë së aplikacioneve të pranuar, rritje e numrit të përfituesve potencialë dhe palëve të interesuara, mbështetje për përfituesit.

- Rritja e cilësisë dhe dukshmërisë së kapitalit të programit (projektet e financuara, grupimet tematike), duke mbështetur shpërndarjen e rezultateve të projektit, duke ndihmuar përfituesit në arritjen e audiencës së synuar dhe politikëbërësve dhe duke lehtësuar grupimin dhe transferimin e rezultateve përmes veprimeve të kapitalizimit.

Rezultati i pritshëm: rritje e cilësisë dhe dukshmërisë së projekteve ADRION dhe grupimeve tematike.

Kontributi në ndryshimin e politikave dhe mbështetja e menaxhimit në rajonin Adriatiko-Jonian, duke ndikuar në debatin e politikave, nëpërmjet konsolidimit të një komuniteti të palëve të interesuara dhe aktorëve kryesorë; duke nxitur shkëmbime me programe të tjera Interreg, rrjete institucionale dhe organizata ndërkombëtare përmes iniciativave financuese, ngjarjeve tematike dhe aktiviteteve të kapitalizimit.

Rezultati i pritshëm: ndikimi i shtuar i programit në komunitetin Adriatiko-Jonian dhe përtej kufijve ndërkombëtarë të programit.

Audienca e synuara të programit përfshijnë aplikantët e mundshëm, përfituesit, agjencitë sektoriale dhe akademinë, institucionet publike në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal, deri tek përfaqësuesit dhe komunitetin e EUSAIR-it, institucionet, shoqëria civile, organizatat ndërkombëtare, programe të tjera të financuara nga BE-ja dhe Interreg gjithashtu, si çdo rrjet tjetër përkatës.

Kutia e mjeteve të komunikimit

Programi do të identifikojë veprimet dhe kanalet e synuara për çdo objektiv komunikimi, me përpjekje të veçanta drejt promovimit të projekteve strategjike të raportuara në shtojcën 3, duke siguruar organizimin e sesioneve dhe ngjarjeve informative të dedikuara që përfshijnë Komisionin Evropian dhe organet kryesore të interesuara.

Programi do të përdorë kanale dhe taktika të shumta për të siguruar kthim maksimal në aspektin e shikueshmërisë dhe ndikimit ndaj një spektri të gjerë audiencash. Njohja dhe dukshmëria e programit do të mbështetet nga një identitet solid i markës, duke përfshirë pamjet vizuale dhe mesazhet kryesore. Në përgjithësi, komunikimi do të bazohet në kombinimin e aktiviteteve *online* dhe *offline*, përmes llojeve të ndryshme të formateve. Faqja e internetit do të jetë burimi kryesor i informacionit për qëllimet dhe aktivitetet e programit, si dhe përmbajtje të zgjeruar për mediat dhe palët e interesuara institucionale. Një strategji digjitale do të zhvillohet për të ndërtuar praninë në internet të programit, përmes postimeve të drejtpërdrejta, buletineve, përditësimeve të vazhdueshme të faqes së internetit dhe llogarive të mediave sociale (p.sh. *Twitter*, *LinkedIn*, *YouTube*), duke përdorur fushata të synuara tregimi. Aktivitetet e komunikimit do të përfshijnë ngjarje *online* dhe fizike, për të ndihmuar në gjenerimin e pronësisë mundësive të rrjetëzimit të programit.

Monitorimi dhe vlerësimi

Aktivitetet e komunikimit do të monitorohen rregullisht përmes mbledhjes së të dhënave të bazuara në trafikun e internetit, analizat e mediave sociale, anketat. Rezultatet e dedikuara dhe treguesit e rezultateve do të monitorojnë dhe matin progresin dhe arritjet. Për shembull, treguesit e identifikuar do të përfshijnë: kënaqësinë e përfituesve, palëve të interesuara dhe aplikantëve ndaj aktiviteteve të dedikuara të komunikimit (ngjarjet, cilësia e materialeve informative, mbështetja e programit), shtrirja e mediave sociale, numri i vizitave në uebsajtin e programit, pjesëmarrja në event.

Burimet

Komunikimi është një përpjekje e përbashkët, prandaj ndihma e drejtpërdrejtë do t'u jepet projekteve, pikave kombëtare të kontaktit dhe të tjerëve për të komunikuar rreth programit. Zbatimi i aktiviteteve të komunikimit do të mbështetet nga të gjitha organet e programit dhe pikat kombëtare të kontaktit. Buxheti total i komunikimit të Interreg IPA ADRION do të arrijë të paktën 0,3% të buxhetit total të programit, duke përfshirë kostot e personelit. Plani i zbatimit të programit do të përcaktojë më tej buxhetin dhe burimet e nevojshme.

Në përputhje me nenin 46, shkronja "b" të RPC-së, faqja e internetit e programit do të lidhet me portalin e vetëm të internetit që ofron akses në të gjitha programet e shtetit anëtar.

6. Tregimi i mbështetjes për projektet në shkallë të vogël, duke përfshirë projektet e vogla brenda fondeve të projekteve të vogla

Referenca: pika "i", e nenit 17/3, neni 24.

Gjatë periudhës së programimit 2021–2027, IPA ADRION nuk do të llogarisë financimin e projekteve me fonde të vogla projektsh, në përputhje me nenin 25 të Rregullores Interreg. Megjithatë, ai synon të eksplorojë mundësinë e financimit të projekteve me një vëllim të kufizuar financiar, në përputhje me nenin 24.1/"a", të rregullores së lartpërmendur. Këto projekte do të kenë qëllime pioniere dhe/ose kohezive (p.sh.: kapitalizimi dhe aktivitetet e shpërndarjes; shfrytëzimi i rezultateve dhe lidhjet me programet dhe institucionet e tjera të BE-së; mbështetje për rrjetet dhe platformat e krijuara nga projektet). Në mënyrë treguese, kontributi financiar maksimal i BE-së do të jetë 500.000 euro.

Projektet me volum të kufizuar financiar mund të jepen në të gjitha akset prioritare.

7. Dispozitat zbatuese

7.1 Autoritetet e programit

Referenca: pika "a", e nenit 17/6.

Tabela 9

Autoritetet e programit	Emri i institucionit	Emri i kontaktit	Pozicioni	E-mail
Autoriteti menaxhues	Regione Emilia-Romagna Direzione Generale Risorse, Europa, Innovazione e Istituzioni (Burimet e Drejtorisë së Përgjithshme, Evropë, Inovacioni dhe Institucionet) Itali	FrancescoRaphael Frieri		adrion@regione.emilia- romagna.it
Autoriteti i auditimit	Regione Emilia-Romagna - Kabineti i Presidentit të Qeverisë Rajonale Departamenti i Autoritetit të Auditimit IPA ADRION	Marcello Bonaccorso		adrionAA@regione.emilia- romagna.it
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Shqipëri - Kryeministria - Agjencia Shtetërore për Programimin Strategjik dhe Koordinimin e Ndihmës	Ilir Beqaj	Drejtor i Përgjithshëm/Koordinator Kombëtar IPA	info@saspac.gov.al
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Bosnjë dhe Hercegovina - Drejtoria për Integrim Evropian	Nada Bojanić	Asistent Drejtor, Divizioni për Programet e Bashkëpunimit Territorial	nada.bojanic@dei.gov.ba
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Kroaci - Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe Fondeve të BE-së, Drejtoria për Bashkëpunim Territorial Evropian	Mislav Kovač	Shef Sektori për Koordinimin e Bashkëpunimit Territorial Evropian dhe strategjive makrorajonale	Mislav.kovac@mrrfeu.hr
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Departamenti i Punëve të Jashtme të Republikës së San Marinos	Lino Zonzini		lino.zonzini@esteri.sm
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Greqi - Ministria e Zhvillimit dhe Investimeve Autoriteti Menaxhues Evropian	Angeliki Bouziani	Kreu i M.A. i Programeve E.T.C.	abouziani@mou.gr
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Itali – Kryesia e Këshillit të Ministrave - Departamenti i Politikës së Kohezionit	Ivana Sacco		i.sacco@governo.it
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Mali i Zi - Ministria e Çështjeve Evropiane	Miodrag Račeta		miodrag.raceta@gsv.gov.me
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Republika e Maqedonisë së Veriut - Sekretariati për Çështjet Evropiane	Zuica Zmejkovska		Zuica.Zmejkovska@sep.gov.mk
Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Serbi - Ministria e Integritetit Evropiane e Republikës së Serbisë	Sanda Simic		sanda.simic@mei.gov.rs

Autoriteti kombëtar (për programet me vende të treta ose partnere pjesëmarrëse)	Zyra e Qeverisë së Sllovenisë për Zhvillimin dhe Politikën e Kohezionit të BE-së	Dimitrij Kuzmic		dimitrij.kuzmic@gov.si
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Shqipëri – Agjencia e Auditimit për Programet e Asistencës të Akredituara të BE-së	Geisa Greca	Drejtor Drejtoria e Auditimit për programet IPA	geisa.greca@aapaa.gov.al
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Bosnjë dhe Hercegovina - Ministria e Financave dhe Thesarit të Bosnjës dhe Hercegovinës;	Dana Šarčević (anëtar) - Katarina Puljić (zëvendësuese) kpuljic@mft.gov.ba	Këshilltar ekspert për kontrollin financiar, Departamenti i Fondit Kombëtar (anëtar)	dsarcevic@mft.gov.ba
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Kroaci – Agjencia për Auditimin e Sistemit të Zbatimit të Programeve të Bashkimit Evropian	Neven Sprlje Ana Srdinić Kovačić	neven.sprlje@arpa.hr	neven.sprlje@arpa.hr
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Greqi – Ministria e Financave, Zyra e Përgjithshme Shtetërore e Kontabilitetit, Sekretariati i Përgjithshëm i Politikës Fiskale, Drejtoria e Përgjithshme e auditimeve financiare, Komiteti i Auditimit Financiar (FAC-EDEL)	Markella Kolarou (m.kolarou@edel.gr) - Travlou Anastasia (n.travlou@edel.gr)	Audit	m.kolarou@edel.gr
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Mali i Zi – Autoriteti i Auditimit të Malit të Zi	Stana Gačević	Audit	stana.gacevic@revizorskotijelo.me
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Autoriteti i Maqedonisë së Veriut për Auditimin e Instrumentit për Asistencën e Para-Aderimit	Adem Curi		adem.curi@aaipa.gov.mk
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Serbia - Zyra e Autoritetit të Auditimit të Fondeve të BE-së e Qeverisë së Republikës së Serbisë	Ljubinko Stanojevic	Drejtor	ljubinko.stanojevic@aa.gov.rs
Grupi i përfaqësuesve të auditëve	Slloveni - Ministria e Financave, Zyra e Mbikëqyrjes së Buxhetit të Republikës së Sllovenisë	Mirjam Novakovic	Audit	mirjam.novakovic@gov.si
Organi të cilit do t'i bëhen pagesat nga Komisioni	Ministria e Ekonomisë dhe Financave Politikat Komunitare të Fondit Rrotullues	Paolo Zambuto		paolo.zambuto@mef.gov.it

7.2 Procedura për ngritjen e sekretariatit të përbashkët

Referenca: pika “b”, e nenit 17/6.

Duke iu referuar nenit 17.6, pika “b”, të rregullores Interreg dhe duke pasur parasysh zbatimin e programit IPA ADRION në periudhën 2014–2020, Autoriteti Menaxhues do të sigurojë vazhdimësinë e sekretariatit të përbashkët aktual dhe fuqizimin e tij në lidhje me rritjen e buxhetit të programit.

Sekretariati i Përbashkët i krijuar në Bolonjë (Itali) vazhdon të organizohet nga ART-ER, një kompani e brendshme e rajonit Emilia-Romanja.

Në përputhje me nenin 46.2 të Rregullores Interreg, do të ndihmojë Autoritetin Menaxhues dhe Komitetin Monitorues në kryerjen e funksioneve të tyre përkatëse; gjithashtu, duke ofruar informacion për përfituesit potencialë për mundësitë e financimit në kuadër të IPA ADRION dhe duke ndihmuar përfituesit dhe partnerët në procesin e zbatimit.

Vendet pjesëmarrëse mund të konsultohen për rekrutimin e personelit shtesë dhe të përfshihen në procesin e rekrutimit, duke vepruar në përputhje me parimet e transparencës, mosdiskriminimit dhe mundësive të barabarta. MA, në koordinim me ART-ER, do të koordinojë të gjithë procesin.

7.3 Shpërndarja e detyrimeve ndërmjet shteteve anëtare pjesëmarrëse dhe kur është e aplikueshme, vendeve të treta ose partnere dhe OCT-ve, në rast të korrigjimeve financiare të vendosura nga Autoriteti Menaxhues ose Komisioni

Referenca: pika “c”, e nenit 17/6.

Me përjashtim të nenit. 74.1 (a) e RPC-së, shtetet anëtare, përfituesit e IPA III, dhe aty ku është e aplikueshme, vendet e treta, do të sigurojnë verifikimet e menaxhimit nëpërmjet identifikimit të një organi ose personash përgjegjës për këtë verifikim në territoret e tyre, që do të kryhen dhe rregullohen në përputhje me nenin 69.2 i RPC. Verifikimet e menaxhimit do të parandalojnë, zbulojnë dhe trajtojnë në mënyrë efektive çdo parregullsi, duke përfshirë mashtrimin e kryer nga operatorët ekonomikë.

Rekomandimet dhe masat korrigjuese mund të rezultojnë nga çdo lloj kontrolli i zbatuar (verifikimet e menaxhimit nga shtetet anëtare/përfituesit e IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta, kontrollat nga Autoriteti Menaxhues, auditimet e sistemit dhe operacioneve, auditimet nga Komisioni Evropian dhe nga Gjykata Evropiane e Llogarive).

Sipas nenit 52 të rregullores Interreg, Autoriteti Menaxhues do të sigurojë që çdo shumë e paguar si rezultat i parregullsive të rikupërohet nga projekti.

Shuma e parregullt rikupërohet nga partneri kryesor; në rast se parregullsia është brenda një ortaku, ky i fundit do të shlyejë ortakun kryesor.

Nëse Autoriteti Menaxhues nuk arrin të sigurojë rimbursimin nga përfituesi, shteti anëtar/përfituesi IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta në territorin e të cilit ndodhet përfituesi në fjalë, do t'i rimbursojnë Autoritetit Menaxhues shumën e paguar në mënyrë të paligjshme atij përfituesi.

Detajet mbi procedurën e rikuperimit do të përfshihen në përshkrimin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit.

Paralelisht me/pas rimbursimit të shumës së parikuperueshme nga shteti anëtar/përfituesi i IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta, tek Autoriteti Menaxhues, shteti anëtar/përfituesi i IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta kanë të drejtën për të siguruar shlyerje nga përfituesi që ndodhet në territorin e tyre, nëse është e nevojshme, me veprime ligjore. Për këtë qëllim, Autoriteti Menaxhues dhe partneri kryesor do t'i caktojnë të drejtat e tyre që rrjedhin nga kontrata e subvencionit dhe marrëveshja e partneritetit përfituesit të shtetit anëtar/IPA III dhe, sipas rastit, vendeve të treta në fjalë.

Autoriteti Menaxhues do të jetë përgjegjës për rimbursimin e shumave në fjalë në buxhetin e përgjithshëm të bashkimit, në përputhje me ndarjen e detyrimeve ndërmjet shteteve anëtare/përfituesve të IPA III dhe, sipas rastit, vendeve të treta, siç përcaktohet në programin e bashkëpunimit dhe në nenin 52 të rregullores Interreg.

Në rast se një shtet anëtar/përfitues i IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta nuk i kanë rimbursuar autoritetit menaxhues ndonjë shumë të paguar në mënyrë të paligjshme ndaj një partneri, sipas nenit 52(5) këto shuma do t'i nënshtrohen një urdhri rikuperimi të lëshuar nga Komisioni, i cili do të ekzekutohet, kur është e mundur, duke kompensuar shtetin anëtar/përfituesin IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta. Një rikuperim i tillë nuk do të përbëjë korrigjim financiar dhe nuk do të reduktojë mbështetjen nga fondet Interreg për programin. Shuma e rikuperuar do të përbëjë të ardhura të caktuara në përputhje me nenin 21(3) të rregullores financiare. Në lidhje me shumat që nuk i rimbursohen autoritetit menaxhues nga një shtet anëtar/përfitues i IPA III dhe, sipas rastit, nga vendet e treta, kompensimi ka të bëjë me pagesat e mëvonshme për programin. Autoriteti Menaxhues do të kompensojë më pas, në lidhje me atë shtet anëtar/IPA III dhe, sipas rastit, përfitues të vendeve të treta në rast të korrigjimeve financiare të vendosura nga Autoriteti Menaxhues ose Komisioni.

Në rast të parregullsive sistematike siç përcaktohet nga neni 2(33) i RPC-së, ose një korrigjim financiar (i vendosur ose nga autoritetet menaxhuese ose të auditimit ose nga Komisioni Evropian), shteti anëtar/përfituesi i IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta do të bartin pasojat financiare në përpjesëtim me parregullsitë përkatëse të zbuluara në territorin e tyre. Në rast se parregullsia sistematike ose korrigjimi financiar nuk mund të lidhet me një shtet anëtar specifik/përfitues të IPA III dhe, aty ku është e aplikueshme, e treta vendeve, përgjegjësia do të përballohet bashkërisht nga të gjitha shtetet anëtare/përfituesit e IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta në përpjesëtim me fondet Interreg të kërkuara nga Komisioni Evropian gjatë periudhës së prekur nga parregullsia sistematike ose korrigjimi financiar.

Parimet e mësipërme të përgjegjësisë zbatohen gjithashtu për korrigjimet e Asistencës Teknike (AT) të llogaritura në përputhje me nenin 27 të rregullores Interreg, pasi korrigjimet e tilla do të ishin pasojë e drejtpërdrejtë e parregullsive të lidhura me projektin (qoftë sistematike ose jo).

Autoriteti Menaxhues dhe LP nuk do të rikupërojnë një shumë të paguar në mënyrë të paligjshme nëse nuk i kalon 250 euro fondet Interreg (pa përfshirë interesin) për një operacion në një vit të caktuar kontabël sipas nenit 52(2) i Rregullores Interreg.

Në përputhje me nenin 69.12 i RPC, shtetet anëtare/përfituesit e IPA III dhe, sipas rastit, vendet e treta do të raportojnë për parregullsitë në përputhje me kriteret për përcaktimin e rasteve të parregullsive që duhet raportuar, të dhënat që duhet të jepen dhe formatin për raportim (aneksi 12 i RPC-së).

Detajet mbi procedurat do të raportohen në përshkrimin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit në përputhje me nenin. 69(11) të RPC-së.

8. Përdorimi i kostove për njësi, shumat e përgjithshme, tarifat fikse dhe financimi që nuk lidhet me kostot

Referenca: nenet 94 dhe 95 të rregullores (BE) 2021/1060 (RPC).

Tabela 10: Përdorimi i kostove për njësi, shumat e përgjithshme, tarifat e sheshta dhe financimi që nuk lidhet me kostot

Përdorimi i synuar i neneve 94 dhe 95 RPC	Po	Jo
Që nga miratimi, programi do të përdorë rimbursimin e kontributit të Bashkimit bazuar në kostot për njësi, shumat e përgjithshme dhe tarifat fikse sipas prioritetit sipas nenit 94 RPC	☐	☒
Që nga miratimi, programi do të përdorë rimbursimin e kontributit të Bashkimit bazuar në financimin që nuk lidhet me kostot sipas nenit 95 RPC	☐	☒

Shtojca 1**A. Përmbledhje e elementeve kryesore**

Prioriteti	Fondi	Objektivi specifik	Përqindja e vlerësuar e alokimit total financiar brenda prioritetit për të cilin do të zbatohet opsioni i kostos së thjeshtuar në %	Lloji(et) e operacionit të mbuluar		Treguesi që shkakton rimbursimin		Njësia matëse për treguesin që shkakton rimbursimin	Lloji i opsionit të kostos së thjeshtuar (shkalla standarde e kostove për njësi, shuma të përgjithshme ose tarifa fikse	Shuma (në euro) ose përqindja (në rast të tarifave fikse) e opsionit të kostos së thjeshtuar
				Kodi (1)	Përshkrimi	Kodi (2)	Përshkrimi			

1. Kjo i referohet kodit për dimensionin e fushës së ndërhyrjes në tabelën 1, të shtojcës 1 të RPC-së.

Kjo i referohet kodit të një treguesi të përbashkët, nëse është e aplikueshme.

Shtojca 1

A. Detaje sipas llojit të veprimit.

B. Llogaritja e shkallës standarde të kostove për njësi, shumave të përgjithshme ose tarifave fikse.

1. Burimi i të dhënave të përdorura për llogaritjen e shkallës standarde të kostove për njësi, shumave të përgjithshme ose tarifave fikse (kush prodhoi, mbledhi dhe regjistroi të dhënat, ku ruhen të dhënat, datat e ndërprerjes, vlefshmëria, etj.).

2. Ju lutemi specifikoni pse metoda dhe llogaritja e propozuar bazuar në nenin 94(2) është e përshtatshme për llojin e operacionit:

3. Ju lutemi specifikoni sesi janë kryer llogaritjet, veçanërisht duke përfshirë çdo supozim të bërë për sa i përket cilësisë ose sasisë. Aty ku është e nevojshme, evidenca statistikore dhe standardet duhet të përdoren dhe, nëse kërkohet, të sigurohen në një format që është i përdorshëm nga Komisioni

4. Ju lutemi shpjegoni se si jeni siguruar që vetëm shpenzimet e pranueshme janë përfshirë në llogaritjen e shkallës standarde të kostos për njësi, shumës së përgjithshme ose tarifës fikse:

5. Vlerësimi i autoritetit ose autoriteteve të auditimit të metodologjisë dhe shumave të llogaritjes dhe masave për të siguruar verifikimin, cilësinë, mbledhjen dhe ruajtjen e të dhënave:

Shtojca 2

Përmbledhje e elementeve kryesore

Prioriteti	Fondi	Objektivi specifik	Shuma e mbuluar nga financimi nuk lidhet me kostot	Lloji(et) e operacionit të mbuluar		Kushtet që duhen përmbushur/rezultatet që duhen arritur duke shkaktuar rimbursim nga Komisioni	Treguesi		Njësia matëse për kushtet që duhet të plotësohen/rezultatet që duhen arritur duke shkaktuar rimbursim nga Komisioni	Lloji i parashikuar i metodës së rimbursimit të përdorur për të rimbursuar përfituesin ose përfituesit
				Kodi (1)	Përshkrimi		Kodi (2)	Përshkrimi		

1. Kjo i referohet kodit për dimensionin e fushës së ndërhyrjes në tabelën 1, të shtojcës 1 të RPC-së dhe shtojcës IV të rregullores EMFAF.

2. Kjo i referohet kodit të një treguesi të përbashkët, nëse është e aplikueshme.

B. Detaje sipas llojit të veprimit

Shtojca 3: Lista e operacioneve të planifikuara me rëndësi strategjike me një plan kohor - neni 22(3) RPC

Shtojca 3 – për shkak të numrit të kufizuar të karaktereve, një përshkrim i detajuar i operacioneve me rëndësi strategjike përfshihet në një dokument të veçantë të dorëzuar në Komision me dokumentin kryesor të programit.

Dokumentet

Titulli i dokumentit	Lloji i dokumentit	Data e dokumentit	Referenca lokale	Referenca e Komisionit	Skedarët	Data e dërgimit	Dërguar nga
“IPA ADRION MAP”	Harta e zonës së programit	18 tetor 2022			IPA ADRION MAP		

Interreg

Co-funded by
the European Union

IPA ADRIION

SFC2021 INTERREG Programme

CCI	2021TC16IPTN001
Title	(Interreg VI-B) IPA Adriatic Ionian
Version	1.1
First year	2021
Last year	2027
Article 17(4)(b) choice	Single amount for 'Interreg Funds'
Fund(s) concerned in single amount	ERDF IPA III
Eligible from	01-Jan-2021
Eligible until	31-Dec-2029
EC decision number	C(2022) 8953
EC decision date	30 November 2022
NUTS regions covered by the programme	EL30 Αττική (Attiki) EL41 Βόρειο Αιγαίο (Voreio Aigaio) EL42 Νότιο Αιγαίο (Notio Aigaio) EL43 Κρήτη (Kriti) EL51 Ανατολική Μακεδονία, Θράκη/Anatoliki Makedonia, Thraki EL52 Κεντρική Μακεδονία/Kentriki Makedonia EL53 Δυτική Μακεδονία/Dytiki Makedonia EL54 Ήπειρος/Ipeiros EL61 Θεσσαλία/Thessalia EL62 Ιόνια Νησιά/Ionia Nisia EL63 Δυτική Ελλάδα/Dytiki Elláda EL64 Στερεά Ελλάδα/Stereá Elláda EL65 Πελοπόννησος/Peloponnisos HR02 Panonska Hrvatska HR03 Jadranska Hrvatska HR05 Grad Zagreb HR06 Sjeverna Hrvatska ITC4 Lombardia ITF1 Abruzzo ITF2 Molise ITF4 Puglia ITF5 Basilicata ITF6 Calabria ITG1 Sicilia

	ITH1 Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen ITH2 Provincia Autonoma di Trento ITH3 Veneto ITH4 Friuli-Venezia Giulia ITH5 Emilia-Romagna ITI2 Umbria ITI3 Marche SI03 Vzhodna Slovenija SI04 Zahodna Slovenija AL Albania BA Bosnia and Herzegovina ME Montenegro RS Serbia MK North Macedonia. SM San Marino
Strand	Strand B: TN Transnational Cooperation Programme (ETC)

Table of Contents

1. Joint programme strategy: main development challenges and policy responses
 - 1.1. Programme area (not required for Interreg C programmes) .
 - 1.2 Joint programme strategy: Summary of main joint challenges, taking into account economic, social and territorial disparities as well as inequalities, joint investment needs and complimentary and synergies with other funding programmes and instruments, lessons-learnt from past experience and macro-regional strategies and sea-basin strategies where the programme area as a whole or partially is covered by one or more strategies.
 - 1.3. Justification for the selection of policy objectives and the Interreg-specific objectives, corresponding priorities, specific objectives and the forms of support, addressing, where appropriate, missing links in cross-border infrastructure.....
- Table 1
2. Priorities.
 - 2.1. Priority: 1 - Supporting a smarter Adriatic Ionian region
 - 2.1.1. Specific objective: RSO1.1. Developing and enhancing research and innovation capacities and the uptake of advanced technologies
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators .
 - Table 2 - Output indicators
 - Table 3 - Result indicators
 - 2.1.1.3. Main target groups
 - 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools
 - 2.1.1.5. Planned use of financial instruments.
 - 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus .
 - 2.1.1. Specific objective: RSO1.4. Developing skills for smart specialisation, industrial transition and entrepreneurship .
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators .
 - Table 2 - Output indicators
 - Table 3 - Result indicators
 - 2.1.1.3. Main target groups
 - 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools.
 - 2.1.1.5. Planned use of financial instruments.
 - 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing .
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus .
 - 2.1. Priority: 2 - Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region
 - 2.1.1. Specific objective: RSO2.4. Promoting climate change adaptation and disaster risk prevention, resilience taking into account eco-system based approaches
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators .
 - Table 2 - Output indicators.
 - Table 3 - Result indicators

- 2.1.1.3. Main target groups
- 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools
- 2.1.1.5. Planned use of financial instruments
- 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention .
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field ...
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing .
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus
- 2.1.1. Specific objective: RSO2.6. Promoting the transition to a circular and resource efficient economy .
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate ...
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators
 - Table 2 - Output indicators .
 - Table 3 - Result indicators
 - 2.1.1.3. Main target groups .
 - 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools
 - 2.1.1.5. Planned use of financial instruments
 - 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention .
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus
- 2.1.1. Specific objective: RSO2.7. Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators
 - Table 2 - Output indicators
 - Table 3 - Result indicators
 - 2.1.1.3. Main target groups
 - 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools .
 - 2.1.1.5. Planned use of financial instruments
 - 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention .
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing .
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus
- 2.1.1. Specific objective: RSO2.8. Promoting sustainable multimodal urban mobility, as part of transition to a net zero carbon economy
 - 2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate
 - 2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure
 - 2.1.1.2. Indicators
 - Table 2 - Output indicators
 - Table 3 - Result indicators
 - 2.1.1.3. Main target groups
 - 2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools
 - 2.1.1.5. Planned use of financial instruments.
 - 2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention
 - Table 4 - Dimension 1 – intervention field
 - Table 5 - Dimension 2 – form of financing
 - Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus
- 2.1. Priority: 3 - Supporting a carbon neutral and better-connected Adriatic-Ionian region

2.1.1. Specific objective: RSO3.2. Developing and enhancing sustainable, climate resilient, intelligent and intermodal national, regional and local mobility, including improved access to TEN-T and cross-border mobility.

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

2.1.1.2. Indicators .

Table 2 - Output indicators .

Table 3 - Result indicators .

2.1.1.3. Main target groups

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools .

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention .

Table 4 - Dimension 1 – intervention field .

Table 5 - Dimension 2 – form of financing ..

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus .

2.1. Priority: 4 - Supporting the Governance of the Adriatic-Ionian region .

2.1.1. Specific objective: ISO6.6. Other actions to support better cooperation governance (all strands) ..

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate ..

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

2.1.1.2. Indicators

Table 2 - Output indicators

Table 3 - Result indicators

2.1.1.3. Main target groups

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Table 4 - Dimension 1 – intervention field .

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus .

3. Financing plan ..

3.1. Financial appropriations by year .

Table 7 .

3.2.Total financial appropriations by fund and national co-financing

Table 8 .

4. Action taken to involve the relevant programme partners in the preparation of the Interreg programme and the role of those programme partners in the implementation, monitoring and evaluation

5. Approach to communication and visibility for the Interreg programme (objectives, target audiences, communication channels, including social media outreach, where appropriate, planned budget and relevant indicators for monitoring and evaluation)

6. Indication of support to small-scale projects, including small projects within small project funds

7. Implementing provisions

7.1. Programme authorities

Table 9 .

7.2. Procedure for setting up the joint secretariat

7.3. Apportionment of liabilities among participating Member States and where applicable, the third or partner countries and OCTs, in the event of financial corrections imposed by the managing authority or the Commission

8. Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Table 10: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Appendix 1 .

A. Summary of the main elements

B. Details by type of operation .

C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates

1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc):
2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) is relevant to the type of operation: ..
3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission:
4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate: ...
5. Assessment of the audit authority or authorities of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data:.

Appendix 2 .

- A. Summary of the main elements .
- B. Details by type of operation

Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable - Article 22(3) CPR
DOCUMENTS

1. Joint programme strategy: main development challenges and policy responses

1.1. Programme area (not required for Interreg C programmes)

Reference: point (a) of Article 17(3), point (a) of Article 17(9)

The Adriatic-Ionian area covered by the (Interreg VI-B) IPA Adriatic-Ionian programme (hereinafter: IPA ADRION) involves four European Union Member States - Croatia, Greece, Italy (Friuli Venezia Giulia, Veneto, Lombardy, the two autonomous provinces of Trento and Bolzano, Emilia-Romagna, Marche, Umbria, Abruzzo, Molise, Puglia, Basilicata, Calabria and Sicilia) and Slovenia, five IPA III beneficiaries - Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, and Serbia, and a third country, San Marino (hereinafter: participating countries). The programme area is inhabited by over 70 million people.

In 2014 the Adriatic-Ionian partner countries adopted a common strategy, the EU Strategy for the Adriatic-Ionian Region (EUSAIR), recently extended to North Macedonia and San Marino; as a consequence of that, the IPA-ADRION perimeter has been aligned accordingly.

The environmental variety that includes a mix of continental, Alpine and Mediterranean habitats offers a unique biodiversity in Europe. This is also paralleled by the presence of a rich historical and cultural heritage, as confirmed by the large number of UNESCO sites, thus the legacy of material and immaterial or intangible cultural heritage.

The Adriatic-Ionian area is threatened by the progressive degradation of its natural habitats due to human economic activities, the impacts of climate change and the scarce coordination with safeguard and preservation initiatives to face shared challenges. In particular, the rapidly developing mass and seasonal tourism industry contributes to generate negative consequences, mostly in relation to the overexploitation of natural resources, the endangerment of important ecological areas, as well as the pressure on cultural and natural heritage, existing infrastructure networks and services.

Throughout the years, the area has showed a dynamic and interconnected economy, cooperating and trading among themselves thanks to existing long-lasting complementarities and synergies. Moreover, the Adriatic and Ionian Seas have often represented one of the main drivers for commercial relations and growth by being a vector for trade and cultural exchange.

1.2 Joint programme strategy: Summary of main joint challenges, taking into account economic, social and territorial disparities as well as inequalities, joint investment needs and complimentary and synergies with other funding programmes and instruments, lessons-learned from past experience and macro-regional strategies and sea-basin strategies where the programme area as a whole or partially is covered by one or more strategies.

Reference: point (b) of Article 17(3), point (b) of Article 17(9)

The health crisis caused by the COVID-19 pandemic continues to affect programming, further inhibiting the picture of new scenarios.

The COVID-19 pandemic has had a strong impact on the Adriatic-Ionian region: economic and labour market consequences.

With the coronavirus rapid spread, governments introduced containment measures to protect their, often fragile, health systems. Lockdowns and partial confinement measures resulted in the closure of airports and borders, educational institutions, restaurants, and shops, bans on large gatherings, restrictions on domestic travel, and the imposition of curfews.

The containment regulations have been divided between “essential” services and productive sectors (such as agriculture and pharmaceutical production, utilities, transport, health, and some forms of retail), which have continued as “frontline work”, and “non-essential” services.

The majority of participating countries’ governmental measures focused on safeguarding the survival of companies in the short term. These temporary emergency measures have been mainly aimed at SMEs and micro enterprises; in some countries there was also support for mid-caps and larger enterprises (e.g. in Greece and Italy), such as access to finance, deferral of payments, direct subsidies.

Their debt to GDP ratio varies across the region (ranging from 210,1% in Greece to 38,9% in Bosnia and Herzegovina), whereas Greece and Italy are widely above EU-27 average of 92,97% in 2021, while Croatia and Slovenia and all IPA III beneficiaries are still comparatively lower than the EU average.

Despite wage subsidies and suspended business insolvencies, labour markets in the Adriatic-Ionian region are under enormous pressure. Unemployment rates are on the rise again. After years of decrease, the unemployment rate increased again in 2020 and 2021, in the Member States and IPA III beneficiaries.

The tourism industry is among the worst impacted sectors of the economy by the pandemic as it was severely affected by the health-crisis and the subsequent measures to contain it with a lasting impact for the next few years: the decline in international tourist arrivals during the period January-December 2020 was estimated up to - 73%.

While at EU level, the youth unemployment rate increased from 15% to 17,1%, in July 2021 the youth unemployment rate in Greece was 30,4 %, 29,4% in Italy, 22,9% in Croatia; youth unemployment in IPA III beneficiaries was still among the highest in Europe (ca. 25%).

The pandemic has given a strong impulse to digital transformation by accelerating digital development in the Member States; this scenario is in complete contrast regarding IPA III beneficiaries, where containment measures and remote work highlighted digital infrastructure challenges, like lack of broadband access and insufficient digital skills. This also severely hit the education system: participating countries continued educational activities during lockdown through remote learning even if, in some cases, with difficulties due to low levels of digital equipment and technological skills in educational institutions.

The pandemic has stressed the need for an all-inclusive approach to human health by also considering environmental health, especially in relation to air quality, water and sanitation, waste management and biodiversity preservation.

The data provided in the following pages relates the status of the Adriatic-Ionian area prior to the pandemic outbreak. Future developments were assessed from the best possible estimation based on current knowledge and background information.

The economic performance of the Adriatic-Ionian region in the last years has been characterised by a converging trend towards the EU average, although still ranking below.

The economic relations within the area are tight: the participating countries are in fact among the top five export partners.

Tourism and industry are the main drivers of the Adriatic-Ionian gross added value, although their relevance is uneven at partner country level (industry is more relevant in e.g.: Slovenia (27%), Serbia (26%) and North Macedonia (21%); trade, transport and accommodation (tourism) are more relevant in Montenegro (30%), Greece (24%), North Macedonia (23%), Croatia (23%) and Italy (21%).

The territorial specificities affect the economic development: in the 2012-2017 timeframe the coastal areas had, in average, a higher GDP per capita than the internal ones, even if the latter included most of the capital cities and richest areas, like the Northern part of Italy. At partner country level, income disparities are still significant: as an example, in the reference period 2007-2013 only Italy could boast an average GDP higher than EU average, and its average GDP was 7 times higher than the Albanian one.

According to the European Innovation Scoreboard, **the Adriatic-Ionian area is considered to be a moderate innovator**. Alongside the strongest performing areas (the triangle represented by Milan, Bologna and Venice in Italy, the “S” shape development axis in Greece from Patras to Alexandroupolis, and the capital cities of the rest of IPA III beneficiaries), a central role is played by its maritime dimension.

Croatia, Greece, Italy, Slovenia, and Serbia are moderate innovators, whereas North Macedonia is considered as a modest one; not enough data is available for Albania, Montenegro and Bosnia and Herzegovina. Overall, the investment of the area in the R&D sector is below the target of 3% of GDP expected by EU member states in 2020.

Digital connectivity has not expressed its full potential yet: compared to EU average, according to which 89% of households have access to internet and 78,4% benefit from broadband, the Adriatic-Ionian average is slightly below (86% and 77,4% respectively). IPA III beneficiaries have significantly improved their offer from 2013 onward; Bosnia and Herzegovina ranges last, with a household internet connectivity up to 69% . Relevant urban-rural gaps in terms of Internet access are present in many participating countries, particularly in Greece.

The uptake of digital solutions both by the public and private sectors is one of the main drivers of the digital transition: Slovenia and Greece are the best performers with regard to the use of internet for public authorities interaction, whereas Italy, Montenegro and Bosnia and Herzegovina are the weakest. SMEs, disregarding whether active in the manufacturing or wholesale and retail trade, suffer from weak digital transformation.

Overall, investments in R&D are higher in the private sector than in the public one: Serbia and Slovenia have the highest percentage of enterprises providing training to develop or upgrade ICT skills (29% and 28% respectively), whereas North Macedonia (14,1%), followed by Greece (15%), report the weakest performance levels in the region. Regarding the R&D personnel out of the total number of employees, the highest intensity is recorded in Zahodna (Slovenia) (2,4%), and Emilia-Romagna (Italy) (2,2%); while on the opposite end stand North Macedonia (0,25%) and Montenegro (0,27%).

The low investment in R&D is further aggravated by a low level of cooperation (links and synergies) between research centres, high education institutions, public administrations, and private companies.

In this respect, the IPA ADRION programme can support and strengthen the collaboration among stakeholders in relation to the quadruple helix ties by increasing knowledge sharing and learning processes in the area.

According to the **Smart Specialization Strategies (S3)** platform set in place by the EC Joint Research Centre, all Adriatic-Ionian participating countries , except Bosnia and Herzegovina, have started their S3 process; the identified priorities are ICT systems and technologies, agri-food and safe nutrition; energy and sustainable environment, disaster prevention, health and quality of life, sustainable tourism and creative economy, smart mobility, innovative production, technologies and advanced materials.

2014-2020 ADRION has supported the birth of the first transnational S3 on blue growth as well as the implementation of pilots in aquaculture, agri-food and sustainable food production and processing, sustainable tourism and creative industries, smart mobility.

IPA-ADRION can also support the exchange of experience and competitiveness in key productive sectors by encouraging the creation and/or further support to transnational clusters. Moreover, through its holistic

approach, cooperation seeds can effectively strengthen the creation of transnational S3s.

The Adriatic-Ionian area is renowned all over the world for its natural and cultural beauty. In pre-pandemic times, the tourism sector represented an important share of the Adriatic-Ionian GDP. In some participating countries, the share of employed personnel in the tourism industry was significantly higher than the EU average (9,4%): as in the case of Greece (23,9%), Croatia (12,2%), and Italy (10,3%). By way of example, in 2017, 4 out of the 5 regions with the highest tourism intensity in the EU were in the Adriatic-Ionian region: Notio Aigaio and Ionia Nisia (GR), the Province of Bozen (IT), and Jadranska Hrvatska (HR). Growth in the sector occurred both in regions with already high tourism intensity and in newly emerging inland areas e.g.: Bosnia and Herzegovina, North Macedonia, and Serbia.

The most popular tourist areas are characterised by high density and seasonal tourism, whereas emerging locations mainly concern urban and cultural-natural tourism. Adriatic-Ionian participating countries are experiencing an emerging travel trend identified as 'experiential tourism' mainly supported by sustainable gastronomic tourism linked to the (re)discovery and safeguard of cultural heritage and the promotion and preservation of kilometre 0 production.

Tourist attraction also relies on the international recognition of 72 World heritage sites by UNESCO (64 cultural and mixed cultural-natural sites, and 8 natural ones), representing about 15% of the those present in the European continent, of 44 elements inscribed in the UNESCO list of humanity's Intangible Heritage, and 29 out of the 38 Cultural Routes certified by the Council of Europe.

The protection and sustainable use of natural and historical sites, including: accessibility, visibility, and legal-administrative aspects for their protection and management, greatly vary from one partner country to another.

As a tourist hot spot, the Adriatic-Ionian area is albeit penalized by its fragile locations, inadequate infrastructural services unprepared to welcome seasonal mass tourism, lack of accessibility, new needs linked to e.g.: societal changes and trends (elderly people, wellness, slow tourism, sport tourism), biodiversity risks and consequences deriving from climate change, consequences of COVID-19, opportunities offered by digitalization.

Environment and biodiversity. The economic growth potential must necessarily go hand in hand with environmental safeguard and protection. The area is characterized by 3.027 Natura 2000 sites (the EU network of protected areas aiming to ensure the long-term survival of the most valuable and threatened species and habitats listed under both the Birds Directive - 2009/147/EC - and the Habitats Directive - 92/43/EEC -) and 1.388 natural protected areas in IPA III beneficiaries, according to the Emerald Network of Areas of Special Conservation Interest (ASCIs) set up by the Bern Convention.

The share of protected areas is significantly higher among Member States than among IPA III beneficiaries, also highlighting a different approach in designation and management of the areas to be protected.

According to the policy commitments set by the Convention on Biological Diversity, signed by all IPA ADRION participating countries, at least 10% of their coastal and marine areas deserved to be designated as marine protected area by 2020. By the end of 2016 (last available data), they affected 3% of the Ionian sea and 5,8 % of the Adriatic Sea. The Aegean-Levantine Sea has the lowest marine protected area coverage in Europe (2,6 %). The European Environmental Agency EEA (2018b) highlights that 70% of the sites in the Adriatic sea, almost 50% of those in the Ionian and 40% in the Aegean Levantine sea are too small (less than 5 km²) to sustain ecosystem resilience.

IPA ADRION coastal participating countries have also signed the UN Barcelona Convention, whose goals are to assess, prevent, reduce marine pollution, and protect the environment through the harmonization of monitoring protocols, data, and information sharing.

The Quality Status Report published in 2017 by the Mediterranean Action Plan set in place by the Barcelona Convention identified higher levels of contaminants in the Adriatic-Ionian biota than in the other sub-Mediterranean basins. Worrying percentages of mercury in the coastal sediments were detected both in the Adriatic Sea and in the Aegean Sea basins, due to the industrial exploitation of mines in those areas (<https://www.medqsr.org/>).

Marine resources (e.g.: European hake, common sole, deep-water shrimp, red mullet) suffer from

overexploitation and the consequences of pollution.

The aquaculture sector has expanded in terms of production and sales over the last decade. It affects marine, shellfish and freshwater products. Italy and Greece account for 25% of the EU total aquaculture production. Overall, fisheries and aquaculture sectors contribute to 17% of marine litter found on the seafloor (Vlachogianni, Anastasopoulou, Fortibuoni, Ronchi and Zeri 2017).

Finally, maritime areas suffer from the intensive maritime transport activities: ships and port emissions, underwater noise, contamination by hazardous substances and the introduction of invasive alien species through ballast water discharges (Med-lamer 2020). Offshore infrastructure for oil and gas extraction can entail further risks of spills and accidents.

Soil consumption due to coastal erosion is a worrying trend in the Adriatic-Ionian area, mainly caused by the tourism sector. Economic exploitation combined with the sea level rise due to the effects of climate change will radically change the Adriatic-Ionian coasts by 2050 (Vousdoukas 2020).

Although **Forest land** (i.e.: land with a Tree canopy cover over 10% in an area larger than 0,5 hectares) accounts for over at least 34,7% of the surface (FAO, Eurostat data, 2015) and is in line with the EU-28 average (36%), deforestation practices and forest degradation determined by natural harshness like wildfires (Greece) and storms (Alps) are a matter of concern affecting not only human and wild life, but also the economy (tourism, agriculture).

Horizontal implementation of **circular economy**, although present in most of the participating countries, is unevenly developed and can be considered, overall, at its first implementation steps.

With the exception of Italy and Slovenia, the recycling rate in the area is below the EU average; some countries like Bosnia and Herzegovina, North Macedonia and Serbia have a recycling rate tending to zero. As an example, in 2017 circular economy generated over BNEUR 18 added value in Italy against over ca. 2 BNEUR in the remaining Adriatic-Ionian participating countries.

As a consequence of the above, “secondary” raw materials (i.e.: recyclable waste becoming a by-product used to manufacture new products, like plastic, paper and cardboard, precious metal, iron and steel, copper, aluminium, and nickel) are mainly exported by the area. Overall, landfilling is still the dominant way to dispose of collected waste in the area.

Circular economy and, more in general, economy supporting Green Deal goals can help to pave the way from low carbon to post-carbon economy, as well as to sustainable, integrated approaches in agriculture, forestry, tourism, energy and overall production.

Most of the Adriatic-Ionian participating countries have heavily invested in **hydropower**: if this represents an advantage in **decarbonising** on one side, it also makes the area more vulnerable to erratic rainfall due to climate change on the other.

Coal still accounts for over half of the gross electricity production in Bosnia and Herzegovina, Serbia, North Macedonia, and Montenegro. North Macedonia announced a shift towards a low-carbon economy by approving a national strategy that makes it the first country in the peninsula to consider a coal phase-out before 2030.

Additionally, the Adriatic-Ionian region is an area with the highest concentration of oil and gas activities in the whole Mediterranean. Most extraction activities occur in Italian waters, but in the recent past years Greece, Albania, Montenegro, and Croatia have held various rounds of calls for offshore and onshore block concessions.

Diversification of the energy sector will help the Adriatic-Ionian participating countries develop untapped low-cost indigenous resources and realize the benefits of regional cooperation by the creation of organised electricity markets.

Air quality is poor in many areas of the Adriatic-Ionian region: although data collection on emissions and pollution is not homogeneous due to the uneven presence of pollution monitoring stations in the area and unshared, non-standardized methods for CO₂ calculation. The lowest air quality is recorded in Bosnia and Herzegovina, North

Macedonia, Serbia, and in intense industrialized areas, like the Po valley (Italy). Pollution caused by domestic heating of solid fuels is present in low-income countries; outdoor pollution due to high traffic and industrial activities is present in low-to-middle income participating countries.

The Adriatic-Ionian participating countries have different approaches to **water management**. Besides an overall high consumption, partially due to low water prices and low collection rates, water supply systems are affected by water shortages, especially in the coastal areas and during the summer season, and insufficient coverage of the rural areas. The quality of drinking water is in line with WHO and EU standards.

Although the population connected to at least secondary wastewater treatment (% of national resident population) increased in the decade 2007-2017, the current state of play cannot be considered satisfactory.

Discharge of communal and industrial wastewater into natural recipients is, in some cases, still characterised by almost no treatment other than the primary one, and low level of residential connection to sewerage mainly affects remote areas.

Climate change further exacerbates and intensifies the frequency and severity of some **natural disasters**, such as floods, wildfires, storms, and droughts, resulting in biodiversity and economic damages. Large parts of the Adriatic-Ionian area are identified as 'hotspots' (EEA, 2018).

In the latest 50 years, average temperatures have risen sharply across the region, albeit not homogeneously. The Adriatic regions are more exposed than the Ionian ones, and only Greece seems to be less affected (<https://www.ecmwf.int/en/research/projects/uerra>).

Shared transnational mitigating measures, including the use of innovative and technological solutions and the adoption of holistic approaches, can act as leverage for further actions at local level aimed at ensuring responsible, sustainable, and lasting exploitation of the ecosystem as a growth driving force.

The Adriatic Ionian area is one of the main European gateways towards the continent. The Adriatic Sea basin accounts for 352 registered **ports**. Commercial activities are concentrated in the Northern Adriatic, whereas the Southern ports are dominated by Roll On - Roll Off (Ro-Ro) transport.

Short Sea Shipping (SSS) concerning the transport of goods affected over 750 million tonnes transported from the main Adriatic-Ionian ports to other ones in the Mediterranean in 2018, with an increase of 6% in one decade (Eurostat). That year Italy was the major SSS country in the region, accounting for over 70% of the total tonnage.

In the same reference year, almost 200 million travellers used maritime transport means, i.e.: 40% of the total registered in the EU. Maritime tourism experienced a significant increase mainly thanks to cruise tourism (+7% from 2017 to 2018) until the insurgence of Covid-19.

Ports are being renovated, starting from the use of energy sustainability to the use of green procurement, environmental performance, and effective multimodal links.

Rail transport is unevenly present in the region, and, in many cases, the system's poor development goes hand in hand with its weak reliability. With the exception of Italy, where the volume of passengers has grown, rail passengers halved in Croatia and decreased by more than 20% in Greece and Slovenia due to high prices and sub-optimal services in the last few years. As an example, the average distance covered by train, spending 1% of the average monthly salary, widely varies: the mileage covered in Slovenia and Italy is almost double than the one in Croatia and Greece (EDJ Net 2020). As far as IPA III beneficiaries are concerned, and in particular Albania, the state of the railway system is the weakest, with an overall performance reduction in terms of speed, volumes of goods and number of passengers.

As a result of the above, **road transport** is the main transportation means in the area.

Regarding **airports**, their presence depends on each participating country's geographical dimension and consequent passenger volume: in small countries, like Slovenia and North Macedonia, airports are mainly located in the capital cities. Greece and Italy have opted for a "polycentric approach", offering a widespread service.

Geographical constraints and the current transport state require the enhancing of **multimodal transport** for both passengers and goods. Only a few major ports in the ADRION region seem to contrast the negative trend (the port of Trieste in Italy, the port of Bar in Montenegro, the port of Durres in Albania, and - in the future - also the port of Piraeus in Greece).

The “connectivity agenda” has become a key chapter of the enlargement process: topics like transport and energy infrastructure aimed at improving the links with the EU were relaunched along the Berlin process, a diplomatic initiative born in 2014 to renovate the region’s integration process.

The Adriatic-Ionian area is engaged in the implementation of the “Motorways of the Sea” concept introduced in 2001 by the EC as an alternative to overstretched land transport and aimed at making full use of maritime and inland waterway resources in the logistics chain. The Motorways of the Sea of South-East Europe connects the Adriatic to the Ionian Sea and to the Eastern Mediterranean.

Within the framework of the Trans-European Transport network (TEN-T), several initiatives contributed to the integration of the IPA III beneficiaries in the European mobility space: this is the case of the railway system in Serbia and North Macedonia to the Orient/East-Med Corridor, and of the road system in Bosnia and Herzegovina to the Mediterranean Corridor.

Finally, the newly constituted Chinese Belt and Road Initiative, officially launched in 2013, aims to connect the major Eurasian economies to South-East Europe. Infrastructural investments are mainly concentrated in Serbia and Greece and aimed at linking the port of Piraeus to Serbia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, and North Macedonia.

Societal challenges. The demographic trends show an ageing population: the median age has increased by 20% since 2000 in every country except for Albania, where its rise has been of 35%.

The Adriatic-Ionian area is also heavily characterised both by consistent emigration flows associated with immigration of young generations.

Participating countries are also destination countries for migrants coming from the Middle East, Central and Eastern Asia and Central/North Africa. In addition to the Central Mediterranean route with Sicily as destination, the Balkan route from Turkey to Croatia, and crossing Greece, North Macedonia, Serbia, and Bosnia and Herzegovina is the other main path to enter the EU.

The Adriatic-Ionian region faces several challenges in the social realm, as well as acute internal differences in terms of economic prosperity. Whereas 21,9% of the population was at risk of poverty or social exclusion in EU in 2018, the percentage was of 41,1% in North Macedonia, 31,8% in Greece, 34,3% in Serbia, 27,3 in Italy, 24,8% in Croatia and 16,2% in Slovenia. As a result of that, the inequality rate, calculated on social spending, progressive taxation policies and labour rights, grew accordingly.

Unemployment is subject to great variations, from 4,5% of Trentino Alto Adige (IT) to 27% of Dytiki Makedonia (GR). Long-term unemployment is one of the major concerns in the area, especially in Montenegro, North Macedonia, and Greece. In 2018, the percentage of young people aged 15-24 neither in employment nor in education and training (NEET) was higher than EU average with the exception of Slovenia; the highest peaks were recorded in Albania and North Macedonia.

Adriatic-Ionian governance and multinational initiatives

The Adriatic-Ionian participating countries are part of several multinational institutions and initiatives.

Within the EU regional policy, **macro-regional strategies** (MRS) significantly gained importance over the latest years. MRS are not funding instruments, but integrated functional frameworks which require strengthened cooperation to face common challenges and improve cohesion. The Communication on the EU Strategy for the Adriatic and Ionian region (EUSAIR), accompanied by an Action Plan was adopted by the Commission on 17 June 2014 and further endorsed by the European Council on the same year. EUSAIR incorporates the maritime strategy for the Adriatic and Ionian Seas adopted on 30 November 2012. The initial participating countries, i.e.: Croatia, Greece, Italy, Slovenia, Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, and Serbia were followed by North Macedonia on 2 April 2020. Additionally, on 14 February 2022, the Commission adopted the Addendum to the aforementioned Communication, completing San Marino path to become the tenth EUSAIR participating country.

EUSAIR Action Plan identifies four pillars of intervention:

Pillar 1 – Blue Growth, with a focus on:

Blue technologies

Fisheries and aquaculture

Maritime and marine governance and services

Pillar 2 - Connecting the region with a focus on:

Maritime transport

Intermodal connections to the hinterland

Energy networks

Pillar 3 - Environmental quality, with a focus on:

The marine environment

Transnational terrestrial habitats and biodiversity

Pillar 4: Sustainable Tourism, with a focus on:

Diversified tourism offer (products and services)

Sustainable and responsible tourism management (innovation and quality).

The Adriatic-Ionian participating countries are also members of several additional institutions aimed at strengthening cooperation and facilitating the good relations within the area.

The **Adriatic and Ionian Initiative** involves Italy, Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Greece, Slovenia, Serbia, Montenegro, North Macedonia, and San Marino and aims at strengthening regional cooperation, promoting political and economic stability, thus creating a solid base for the process of European integration. Given the increased interdependence of States and following the need to provide shared solutions to problems affecting the entire region, cooperation has gradually included institutional networks such as the **Forum of the Adriatic Ionian Chambers of Commerce**, the **Adriatic Ionian Forum of Cities and Towns**, and the **Adriatic Ionian network of universities**.

The **Central European Initiative** is a regional intergovernmental forum involving 17 Member States in Central, Eastern and South-Eastern Europe. It is committed to supporting European integration and sustainable development through cooperation between and among its Member States and with the European Union, international and regional organisations as well as with other public and private non-governmental organisations. While acting as a platform for political dialogue, it has developed a strong operational, result-oriented approach to regional cooperation, by combining multilateral diplomacy and funds, programme and project management, both as donor and recipient.

The **Regional Cooperation Council** involves 46 among participants and donors, it aims at developing and maintaining a political climate of dialogue, reconciliation and cooperation and encouraging the European integration of the region with a focus on removing obstacles to mobility and interconnectivity, improving competitiveness and governance, the functioning of the rule of law and security in the region.

The **Transport Community** is an international organisation composed of the EU and the Western Balkans. Its key objective is to extend the EU transport market rules, principles, and policies to the Western Balkans through a legally binding framework. It operates in the fields of road, rail, inland waterway, and maritime transport.

At Mediterranean level, the political forum **Union for the Mediterranean** born in 1995 encourages the implementation of development policies, also including countries beyond the EU borders according to a Mediterranean perspective.

ADRION 2014-2020 lessons learned

ADRION Programme originated during the programming period 2014-2020 to support the implementation of the macro-regional strategy EUSAIR constituted in 2014.

ADRION has funded 82 projects cooperating in the framework of innovation, environment, safeguard of natural and cultural heritage, transport topics, as well as supporting the EUSAIR governance.

The Programme raised high interest among potential beneficiaries in all the selected thematic priority axes: as an example, in the first call for proposals the request of financial resources was ca 10 times higher than the one allocated.

There are several lessons that deserve to be analysed: ADRION's holistic and horizontal approach to some topics like innovation and environment proved to be effective and therefore was confirmed in 2021-2027.

Transfer of experience, capacity building and strengthening of cooperation ties through the creation of networks, joint action plans, and joint strategies are the main outcomes of the funded projects: in addition to boosting the beneficiaries' know-how, they have positively contributed to the enlargement process by setting in place common approaches and the achievement of shared goals, reaching beyond the *acquis Communautaire* topics. Moreover, the implementation of pilot actions has further strengthened the implementation of shared solutions as well as the funds' leverage.

To effectively contribute to further spread the sense of partnership and ownership, ADRION has ensured that beneficiaries are evenly located in the Programme area. In the 2014-2020 programme, the majority of partners were public authorities (national, regional, local), higher education/research centres, sectoral agencies and business support organisations.

Successful experiences of capitalization to maximise the impact of projects in the Adriatic-Ionian area should be repeated and enhanced also through the setting in place of thematic clusters.

Programme implementation has also highlighted the need to further support the beneficiaries of the area through actions aimed at enhancing skills to improve project performance indicators.

Thanks to the alignment of ADRION 2014-2020 to EUSAIR Action Plan and its yearly Declarations, granted projects have effectively supported the macro-region implementation and contributed to facilitate, thematic-wise, a direct dialogue with the macro-regional stakeholders. Moreover, ADRION has been the most visible funding source of EUSAIR governance structure.

Support to EUSAIR macro-regional strategy

The European Council's conclusions on the implementation of EU macro-regional strategies (3 December 2020) are quoted as follows: *"emphasises the urgency to further embed the priorities of the MRS in relevant EU funding programmes 2021-2027"* and *"calls on the Commission and the participating countries/regions to jointly assess, by 2022, the outcomes of the embedding process in the relevant national/regional EU funding programmes 2021-2027 and reflect the results of this assessment in the next report on the implementation of the MRS"* (the so-called embedding process). Additionally, the Council calls *"on participating countries/regions and the Commission to strengthen synergies between the relevant MRS and the EU enlargement process in the Western Balkans region"*, as well as to *"to continue adapting their MRS activities to the context of the COVID-19 pandemic as appropriate"*.

EUSAIR key stakeholders have committed themselves to identify macro-regional topics ("flagships") to implement through national and regional ESI and IPAIII funding programmes.

IPA ADRION primarily supports the implementation of the MRS EUSAIR: its alignment with the macro-regional "flagships" was in line with the selection of the Policy Objectives, their Specific Objectives and proposed indicative actions. Additionally, through the Interreg Specific Objective ISO1, IPA ADRION shall further continue supporting the EUSAIR governance and implementation.

At least 80% of the IPA ADRION budget, in accordance with art. 15.3 of Interreg Regulation, shall be devoted to the flagships' implementation.

Moreover, through ISO 1 IPA ADRION shall further continue supporting the EUSAIR governance and cohesion and encourage coordination mechanisms for the implementation of projects and actions at local, regional, national, cross-border, transnational level arising from flagships as well as for the exchange of good practices and outcomes.

IPA ADRION contribution to EU Policies

The effectiveness of transnational cooperation is also necessarily linked to the synergies created at different layers, primarily through the funding of projects whose outcomes can be transferred to other ones, either managed at national/regional, or at cross-border/transnational/European/international level. Coordination and cooperation with these institutions shall create opportunities and preferred paths to create leverage effects.

The selected topics and indicative actions are also complementing and in synergy with the recent developments of EU policy and interventions supported by ERDF and IPA III: in addition to the support to the 2021-2027 framework strategies addressing environment, digital transformation, enlargement, research and innovation, youth (e.g.: reference to the European Green Deal, Europe fit for the digital age, the Just Transition Fund, European Social Fund, the NextGenerationEU and the Western Balkans Agenda 2020 Communication on the EU Enlargement policy, EARD, EMFA, RFF and the national Recovery and Resilience Plans), IPA ADRION also contributes to the implementation of EU sectoral strategies and policies, namely:

- a) Marine and maritime policies (e.g.: EU Communication on Sustainable Blue Economy, EU maritime spatial planning, integrated coastal zone management;
- b) Innovation policies (with a focus on smart specialization strategies, EU digital agenda, and social investment package);
- c) Environmental policies aimed at reducing impacts on climate change (e.g.: the EU strategy on adaptation to climate change; the EU climate law, the EU Action Plan Towards a Zero Pollution for Air, Water and Soil; EU Mission Adaptation to Climate Change);
- d) Nature and its resources safeguard (e.g.: the EU Biodiversity Strategy for 2030; the Rural Action Plan 2040, the EU Forest strategy 2030, the Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally friendly food system, the Recommendation on the implementation of Integrated Coastal Zone Management in Europe, the Circular Economy Action Plan; EU Soil Strategy 2030; EU Mission Restore our Ocean and Waters by 2030, EU Mission A Soil Deal for Europe) Invasive Alien Species Directive);
- e) Sustainable transport policies (e.g.: the EU Action Plan on Urban Mobility, the EU Sustainable and Smart Mobility Strategy; EU Mission 100 Climate Neutral and Smart Cities);
- f) Synergies and enhancement of the EU civil protection mechanism (e.g.: rescEU and the European Union's Programme on Civil Protection Cooperation with the Candidate Countries and Potential Candidates);
- g) Contribution of the NextGenerationEU and Green Deal through the promotion of the New European Bauhaus which calls for *"a collective effort to imagine and build a future that is sustainable, inclusive and beautiful for our minds and for our souls"* through inclusive and accessible spaces, solutions and enriching experiences.

In relation to the above, granted projects will also ensure synergies with programmes supporting the aforementioned policies, e.g.: the Digital Europe Programme, the Connecting Europe Facility, Horizon Europe, Life, the Interregional Innovation Investments – I3, etc. as well as with initiatives supported by other EU institutions.

Additionally, and in relation to the above, IPA ADRION is also consistent with the relevant multiannual strategy documents of those countries supported by IPA III.

Identified indicative actions will also contribute to the implementation of international agreements like the safeguard of sites included in the list of the World Heritage Convention, the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, the Barcelona Convention promoted by the United Nations Environment Programme (UNEP).

The Programme will also consider the participation in coordinated projects undertaken at Mediterranean level in specific strategic cooperation areas. In particular, with regard to synergies and complementarities with other ETC programmes operating in the area, IPA ADRION has started technical negotiations with the managing authorities of the transnational programmes EUROMED and NEXT MED: as a preliminary phase, a minimum standard common cooperation has been defined on topics / themes that will benefit from common actions.

The modalities are to be defined according to the implementation schedule of the different Programmes while the

coordination level (multilateral or bilateral) could be established according to:

- a) The themes of potential cooperation (specific objectives);
- b) Potential shared activities (e.g. joint restitution events by targeted theme or based on the possible degree of integration, calls for proposals capitalizing from other projects financed by the different programmes etc....);
- c) Timetables and deadlines for the implementation of the objectives of each Programme;
- d) The set of common management rules within each Programme in order to facilitate, as much as possible, a simplified communication to users and to the participating countries;
- e) Other modalities that could arise during the implementation phase of the programmes, through any integration processes not yet envisaged or debated.

Synergies and complementarities shall take place throughout the entire programme implementation.

IPA ADRION vision and mission

The IPA ADRION Programme must address several inputs and goals. Its population (in metropolitan, polycentric cities and sparsely populated areas) must deal with different geographical (island, mountainous, maritime) development specificities. The pandemic crisis has further increased social and economic disparities, driven by imbalanced access to markets, lack of qualified labour, different quality of governance and public services. Moreover, the consequences of climate change and unruly economic exploitation of natural resources are putting at risk future economic development and quality of life.

The macro-region EUSAIR – for which IPA ADRION is the frontrunner in supporting its governance - has as overall objective: *“the promotion of sustainable economic and social prosperity in the region through growth and jobs creation, and by improving its attractiveness, competitiveness and connectivity, while preserving the environment and ensuring healthy and balanced marine and coastal ecosystems”*. The inclusion of North Macedonia both in the macro-region and in IPA ADRION programme area can represent the political momentum for setting in place future measures supporting the EU enlargement policy in the Western Balkans and boosting regional cooperation and good neighbourly relations.

Territory wise, North Macedonia will further strengthen connections between the sea basin and the hinterland. Centrality of the enlargement process in all future actions is confirmed by the presence of 5 IPA III beneficiaries and by 4 EU Member States. Additionally, the entry of a third country, San Marino, closes the territorial gap on the Western side of the Adriatic Sea basin.

In relation to the above, the mission of IPA ADRION is manifold, as it intends to:

- a) contribute to injecting **dynamism in the enlargement process** regarding some key negotiation chapters, like cohesion, inclusive growth, green agenda, and sustainable connectivity through the engagement of experienced beneficiaries and stakeholders;
- b) support **strengthened cohesion** in the Adriatic-Ionian area through the implementation of MRS EUSAIR both at governance level and through the granting of projects that are transnational expression of the identified flagships;
- c) support **EUSAIR governance, administrative capacity building**, and encourage the exploitation of synergies and cooperation effectiveness;
- d) **enhance the impact of granted projects** through the strengthening of capitalization and clustering activities and encourage the building of quadruple helix networks.

Granted transnational projects – thanks to the involvement of several actors from different Adriatic-Ionian participating countries - can be considered as forerunners and leverage for further actions to be implemented at transnational, cross-border, national, regional, and local level.

Environmental-sustainability, innovative and resilient approaches, also with regard to the Covid-19 pandemic crisis, are the crosscutting elements of future granted projects.

The administrative set-up of the new programme will reduce the bureaucratic burden through simplification and harmonization. Experimental approaches will be explored to broaden the interest in the programme and its cooperation topics by actors and stakeholders under-represented in the 2014-2020 programming period.

The IPA ADRION 2021-2027 outcomes are likely to produce medium to long –term effects. Sowing the seeds of long-term cooperation, rooting networks and promoting capacity building are to be considered as cornerstones.

Horizontal principles

In accordance with art. 9 of CPR and art. 22.2 of Interreg Regulation, IPA ADRION will abide by the fundamental rights in compliance with the Charter of Fundamental Rights of the European Union. Additionally, ensuring equality between men and women, gender mainstreaming and non-discrimination as a guideline for all granted projects throughout the whole project cycle and programme implementation. Specific criteria in the selection of projects and further checks in the course of their monitoring will also be provided. Similarly, specific analysis will be devoted to these topics throughout the programme's evaluation.

Sustainable development

According to Article 9(4) CPR, and Recital 5 of the Interreg Regulation, selected Specific Objectives and types of actions will contribute to the implementation of the following UN Sustainable Development Goals: No 3 – Ensure healthy lives and promote well-being for all, at all ages, No 4 - Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all; No 8 - Promote constant, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all; No 11 - Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable; No 12 - Ensure sustainable consumption and production patterns, No 13 - Take urgent action to combat climate change and its impacts; No 14 - Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development; No 15 - Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss; No 17 - Strengthen the means of implementation and revitalize the global partnership for sustainable development.

The SEA Screening Procedure and the “Do no significant harm (DNSH)” Principle Assessment have reported that IPA ADRION is not expected to produce significant negative effects on the environment. The assessment performed according to the criteria listed in annex II of SEA directive (Directive 2001/42/EC) has shown that:

1. IPA ADRION's premises are such that they will not generate negative impacts on the environment. Although affecting a broad area, the programme will not interfere with or influence other plans or programmes, as it represents a tool for the implementation of specific environmental and sustainable policies. IPA ADRION does not envisage support to infrastructures, as the provisions are mostly dedicated to transboundary coordination, promotion of sustainable planning, management and organization measures, data collection and sharing, and, in general, immaterial actions.
2. The analysis of possible effects and their consequences has shown that the programme will have a positive impact, contributing to the main objectives of environmental protection and sustainability. Cumulative effects are also expected to be positive, since the different priorities of the programme will act in synergy toward the implementation of sustainable policies in different sectors.

Overall, the environmental screening has shown that the IPA ADRION programme will contribute positively to environmental objectives especially in the field of climate change and effective use of resources, which are the pillars of the European Green Deal.

The outcomes of the environmental screening procedure conclude that there is no need for a Strategic Environmental Assessment.

Furthermore, IPA ADRION's indicative types of actions are assessed in compliance with the: *Do No Significant Harm Principle* (DNSH) in accordance with art. 9.4 of CPR and the Commission Notice (C/2021/1054), “*Technical guidance on the application of “do no significant harm” under the Recovery and Resilience Facility Regulation*” - 2021/C 58/01: the analysis has been performed at Specific Objective level of aggregation considering their indicative actions. The outcomes of the analysis report that IPA ADRION does not cause significant damage to the environment and is compliant with art. 9 of CPR and art 17 of the Taxonomy Regulation.

Specific guidance established by the Managing authority with regard to project assessment and monitoring must

be previously approved by the Monitoring Committee according to art. 30 of Interreg Regulation.

Support to climate, environmental and biodiversity objectives

In accordance with the identified joint challenges based on the territorial analysis, IPA ADRION shall devote most of its resources to Policy Objective 2 (a greener, low carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe) through the selection of four out of its eight Specific Objectives and the allocation of more than 50% of its EU budget.

In relation to the above, and according to Article 6 and Annex 1 of CPR, and Recital 5 Interreg Regulation, IPA ADRION EU budget will contribute, respectively, with 30% to climate change and with 30% to environmental objectives. Additionally, it will contribute to addressing the biodiversity objective set in recital 11 of CPR with 18% of its EU budget.

E-Cohesion

Programme monitoring is supported, in accordance with art. 69.8 of CPR and 32.1 of Interreg Regulation by means of electronic data exchange (JEMS), aimed at ensuring that all exchanges are carried out between beneficiaries and all programme authorities. Data exchange is also used to share information with potential and financial beneficiaries during the entire project cycle. The electronic data exchange is fully functional.

Public procurement

In the course of the Programme's implementation, the Managing Authority will promote strategic use of public procurement to support Policy Objectives (including professionalization efforts to address capacity gaps). Beneficiaries should be encouraged to use more quality-related and lifecycle cost criteria.

When feasible, environmental (e.g. green public procurement criteria) and social considerations as well as innovation incentives should be included in public procurement procedures.

Data accessibility

Projects should make available datasets resulting from the actions as open data under the conditions defined in the Open Data Directive (Directive (EU) 2019/1024 of 20 June 2019), where relevant. In addition, online contents should be made accessible to all, including persons with disabilities as foreseen in the EU Web Accessibility Directive (Directive (EU) 2016/2102 of 26 October 2016).

1.3. Justification for the selection of policy objectives and the Interreg-specific objectives, corresponding priorities, specific objectives and the forms of support, addressing, where appropriate, missing links in cross-border infrastructure

Reference: point (c) of Article 17(3)

Table 1

Selected policy objective or selected Interreg specific objective	Selected specific objective	Priority	Justification for selection
1. A more competitive and smarter Europe by promoting innovative and smart economic transformation and regional ICT connectivity	RSO1.1. Developing and enhancing research and innovation capacities and the uptake of advanced technologies	1. Supporting a smarter Adriatic Ionian region	Justification for the selection of PO1 The Adriatic-Ionian region does not stand out for its innovation and R&D capacities: the majority of its territories are in fact lagging in terms of innovation performance. To strengthen competitiveness, the territories of the area must manage the transition to a greener, blue and digitalized economy, without forgetting the lessons learned during the pandemic crisis and the overall goals of the Territorial Agenda 2030. Justification for the selection of SO 1 i) Smart specialization strategies and cluster potentials are still embryonic; the productive tissue suffers from a still low level of digitalisation both in the private and public sector. Leading sectors related to blue and green economy could strongly benefit from transnational cooperation, in particular thanks to the programme's support in strengthening close ties to build quadruple helix partnerships. Moreover, transnational support to innovation will have a cross-cutting approach and help the lagging behind areas to benefit from new experiences and new chances to design and implement new solutions, as well as to highlight the strong points of the area. This SO shall contribute to: a) Strengthening the cooperation and consolidate research and business communities' networks aimed at boosting the existing know-how and defining the basis for better competition inside and outside the programme area. b) Fostering the level of cooperation among research centres, higher education

Selected policy objective or selected Interreg specific objective	Selected specific objective	Priority	Justification for selection
			sector, public authorities, and private companies to allow technology transfer and capacity building in the area. c) Enhancing the degree of collaboration and the level of uptake of digital solutions. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
1. A more competitive and smarter Europe by promoting innovative and smart economic transformation and regional ICT connectivity	RSO1.4. Developing skills for smart specialisation, industrial transition and entrepreneurship	1. Supporting a smarter Adriatic Ionian region	Justification for the selection of PO1 (see above) Justification for the selection of SO 1iv) Skill development is essential for growth and ensuring the necessary shift to a more digitalized economy. In particular, the demand for the implementation of smart specialization and industrial transition requires knowledge and new ways on how to do business. The Adriatic-Ionian region suffers from high inequality levels, particularly between urban and rural areas. Transnational cooperation will contribute to sharing experience and practices with regard to the skills necessary for the design and implementation of transnational smart specialization strategies, clusters and new forms of e-services. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
2. A greener, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation risk prevention and management, and sustainable urban mobility	RSO2.4. Promoting climate change adaptation and disaster risk prevention, resilience taking into account eco-system based approaches	2. Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region	Justification for the selection of PO2 The Adriatic-Ionian region is a unique area of biodiversity hosting the highest number of UNESCO sites. Natural and cultural heritage are its world-renowned hallmark, despite the growing menace of climate change – the area is a hotspot. The same area is unfortunately also known for its unruly productive activities and heavy pollution. Its fragile environmental context is also subject to natural disasters (e.g.: earthquakes) and man-made disasters also linked to heavy sea traffic (e.g.: oil spills, air, soil and sea pollution). In line with the EU Green Deal, the Adriatic-Ionian region must respond to the challenges of

Selected policy objective or selected Interreg specific objective	Selected specific objective	Priority	Justification for selection
			environmental degradation and climate change through an effective protection and restoring of biodiversity, as well as pollution reduction. Justification for the selection of SO 2 iv) Adverse extreme weather events due to climate change are quickly increasing in the Adriatic-Ionian area. Long heat waves, drought, wildfires and heavy rainfall are all events threatening the area's biodiversity, production activities and health. The area needs to set in place urgent transnational resilient nature-based measures as well as an improved risk preparedness and management. Transnational cooperation is the added value that will indeed contribute to addressing the need for increasing the region's resilience to climate change, identifying and implementing related adaptation policies, as well as increasing risk awareness, preparedness and risk forecasting with regard to natural and man-made disasters. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
2. A greener, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation risk prevention and management, and sustainable urban mobility	RSO2.6. Promoting the transition to a circular and resource efficient economy	2. Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region	Justification for the selection of PO2 (see above) Justification for the selection of SO 2 vi) The area is characterised by gaps in waste management and use of recycled material as a primary resource. Awareness raising is the first step to circular economy: transnational cooperation can support this preliminary essential step through the promotion of good practice, and spreading of forerunners' approaches. Moreover, transnational cooperation can contribute to the setting in place of policies and strategies aimed, in particular, at identifying common solutions for shared problems (e.g.: plastic marine litter and related recycling) and facilitating cooperation between public and private sectors. Form of support: grants are the most suitable form of support in

Selected policy objective or selected Interreg specific objective	Selected specific objective	Priority	Justification for selection
			relation to the envisaged types of actions.
2. A greener, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation risk prevention and management, and sustainable urban mobility	RSO2.7. Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution	2. Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region	Justification for the selection of PO2 (see above) Justification for the selection of SO 2 vii) The world-renowned unique biodiversity of the Adriatic-Ionian region is threatened by an unruled overexploitation of its resources. Unsustainable economic activities and seasonal mass-tourism have led to polluted water, soil and air and overall loss of biodiversity. Transnational cooperation can provide an effective basis for shared approaches, policies and widely spread measures to increase awareness on the relevance of biodiversity and its preservation, as well as to reduce forms of pollution affecting its safeguard. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
2. A greener, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation risk prevention and management, and sustainable urban mobility	RSO2.8. Promoting sustainable multimodal urban mobility, as part of transition to a net zero carbon economy	2. Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region	Justification for the selection of PO2 (see above) Justification for the selection of SO 2 viii) Adriatic-Ionian urban mobility must deal with the same challenges of other European cities. The area is characterised by the presence of metropolitan as well as polycentric cities. Promotion of new concepts of urban mobility aimed at facilitating the transition towards zero carbon emissions will be encouraged. These proposed measures will have manifold effects: beyond the contribution in testing solutions to improve air quality, they will also encourage the testing of intelligent transport system solutions. Transnational cooperation will enhance the spreading of good practices, awareness raising and promoting shared approaches widening their effects. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
3. A more connected Europe by enhancing mobility	RSO3.2. Developing and enhancing sustainable, climate resilient,	3. Supporting a carbon neutral and	Justification for the selection of PO3 The Adriatic Ionian area is one of the access routes to Southern Europe.

Selected policy objective or selected Interreg specific objective	Selected specific objective	Priority	Justification for selection
	intelligent and intermodal national, regional and local mobility, including improved access to TEN-T and cross-border mobility	better-connected Adriatic-Ionian region	Maritime but also land transport makes the area strategic for goods and people movement. Connectivity is however important within the area to boost cohesion and increase economic prosperity. Climate change and environmental safeguard require the improvement of sustainable intermodal transport. Justification for the selection of SO C ii) Although the Adriatic-Ionian area is highly strategic in terms of transport of goods and people due to its location, its geographical criticalities have not been fully overcome yet, hindering the advantages and benefits of its socioeconomic and environmental potential. The maritime dimension clearly plays a key role, and missing links in last mile connections between ports and intermodal terminals affect the regional transport system. Transnational cooperation intends to promote the testing of solutions aimed at improving multimodal transport, in particular in seaports, incentivizing the use of alternative clean fuels, strengthening the use of ICT to support vehicle flows and traffic management. The programme does not grant transport infrastructure. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.
6. Interreg: A better Cooperation Governance	ISO6.6. Other actions to support better cooperation governance (all strands)	4. Supporting the Governance of the Adriatic-Ionian region	Justification for the selection of ISO 1 Beyond the support to EUSAIR identified topics, the macro-region EUSAIR needs support for its governance and implementation. Contributions to minimize the cohesion divide by enhancing the institutional capacity of public authorities as well as by encouraging the enlargement process represent the cornerstones for a better future governance in the Adriatic-Ionian region. Form of support: grants are the most suitable form of support in relation to the envisaged types of actions.

2. Priorities

Reference: points (d) and (e) of Article 17(3)

2.1. Priority: 1 - Supporting a smarter Adriatic Ionian region

Reference: point (d) of Article 17(3)

2.1.1. Specific objective: RSO1.1. Developing and enhancing research and innovation capacities and the uptake of advanced technologies

Reference: point (e) of Article 17(3)

Developing and enhancing research and innovation capacities and the uptake of advanced technologies

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Strengthening innovation capacities in the Adriatic -Ionian region

Based on the territorial findings, the Adriatic-Ionian region does not stand out for its innovation and R&D capacities, level of digitalisation in the private and public sectors or readiness for internationalisation. Especially small, medium, and micro enterprises that build the cornerstone of local economies are, in all sectors, significantly exposed to digital transformation. Additionally, the area is interested by a high level of economic competitiveness and social gaps among various regions, with direct impact on the region's capacity to cooperate, especially when it comes to innovation and knowledge intensive services, including social innovation. The clusters' landscape is still embryonic, while research centres, public authorities and private companies do not fully capitalize on the advantages of cooperation in related key sectors. This hampers the targeted exchange between research and business communities as well as technology transfer and capacity building. Such networking and cooperation are preconditions to enhancing growth and competitiveness through innovative and smart solutions.

Thus, joint measures to improve innovation capabilities and to make better use of the potentials of digital and economic transformation processes are of high relevance. Such actions include the promotion of Smart Specialisation Strategies (S3) to pool together existing capacities and assure critical mass with a focus on areas of mutual interest like sustainable blue economy, health and quality of life, agri-food and safe nutrition, energy, sustainable tourism and creative economy, ICT, energy and sustainable environment, smart mobility, innovative production technologies and advanced materials. Proposed actions shall also contribute, among else, to the harmonization of standards, job creation and better R&D cooperation between academia and private businesses on trans-regional level.

To turn these strategies into practice, multi-level governance structures that enable trans-regional cooperation highlighting land and maritime Adriatic-Ionian specificities need to be supported. Clusters, transnational strategic partnerships, innovation networks and similar efforts aiming to assemble quadruple helix actors along important value chains are important tools to facilitate transnational cooperation that will be strengthened. While the above-mentioned efforts will improve the framework conditions of stakeholders, dedicated actions will be implemented to promote and scale-up the use of advanced technologies and encourage the development of transnationally designed products and services with clear preference of S3 priority areas. Increased use of e-services, ranging from e-government over e-learning up to e-marketing, will further improve the framework conditions for innovation and transformation.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRIION will support actions in the following thematic fields:

- S3in common areas of specialization
- Sustainable blue economy
- Green innovation

- Clean technologies
- Industry 4.0 and digital technologies
- Social innovation
- Health
- Creative and cultural industry
- Tourism innovation

Granted actions will contribute to the implementation of the relevant EU framework policies, i.e.: the European Green Deal, EC Communication on Sustainable Blue Economy for a sustainable future, smart specialization strategies, the EC Communication Shaping Europe's digital future, as well as social investment packages.

They shall also aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Horizon Europe, Interregional Innovation Instruments – I3, etc.

The use of such complementarities, also with funds granted by other source of funding, e.g.: from the United Nations, the Western Balkans Investment Framework, should aim at the upscaling of results and leveraging of further funding and investments.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with PO 1 iv), PO 2 vi) and vii) of the present programme.

Due to the nature of the proposed indicative actions, it is assumed that SMEs will mainly indirectly benefit from the programme support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support will occur through grant in compliance with state aid requirements.

The types of actions are assessed in compliance with the DNSH principle, since, due to their nature, they are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-exhaustive list):

- 1) Develop transnational Smart Specialization Strategies in the main areas of specialization of the Adriatic Ionian area as health and quality of life, agri-food and safe nutrition, energy, sustainable tourism and creative economy, ICT systems and technologies, energy and sustainable environment, disaster prevention, smart mobility, innovative production technologies and advanced materials, blue economy
- 2) Promote and set-up multi-level governance schemes to facilitate transnational cooperation models to address challenges in common areas of specialization
- 3) Uptake, up-scale and test advanced technologies through pilot and joint actions, policies, tools, processes, particularly in, but not limited to, the main fields of interest of S3 and social innovation
- 4) Promote and encourage the development of transnationally designed innovations (technical and non-technical innovation, including services) through pilot and joint actions contributing to face societal and environmental challenges like demographic change, energy efficiency or climate change.
- 5) Promote the development of transnational partnerships, cluster-to-cluster cooperation, innovative networks, and similar initiatives.
- 6) Promote digital divide reduction by enhancing digital solutions in the private and public sector, and digital capacity building.
- 7) Support digital divide reduction by addressing sustainable development, resilience to climate change, as well as addressing wellbeing - including health for the youth and elderly, hospital, and home care - and demographic trends

- 8) Develop and implement e-services such as: e-government, e-learning, or e-marketing or digital tools for industrial and creative production
- 9) Support the development of transnational and macro-regional clusters in the emerging sectors as advanced packaging; biopharmaceuticals, blue economy industries, creative and digital industries; logistical services, medical devices, mobility tech, environment industries, as well as sustainable tourism, etc.
- 10) Promote actions and measures supporting SMEs development and modernization including intellectual property, technical and financial issues; testing solutions closer to the market (i.e.: proof of concept mechanisms, etc.), as well as the introduction of quality and sustainable requirements.

Expected results

Through the granting of joint development of strategies, action plans, pilot and action plans, as well as the strengthening of transnational cooperation among organisations, IPA ADRION intends to contribute to the setting in place of a favourable framework for shared strategic areas of interest.

The full exploitation of smart specialization strategies potentials will allow innovation players to boost their capacities and potentials.

Support to digitalization and green technologies is expected, in particular, to revamp traditional sectors and shape emerging ones.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level, facilitating the closing of innovation gaps and supporting technology transfer and uptake of new technologies.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
1	RSO1.1	RCO83	Strategies and action plans jointly developed	strategy/action plan	0	22
1	RSO1.1	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	44
1	RSO1.1	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	132
1	RSO1.1	RCO116	Jointly developed solutions	solutions	0	22

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
1	RSO1.1	RCR79	Joint strategies and action plans taken up by organisations	joint strategy/action plan	0.00	2021	17.00	Programme monitoring system	
1	RSO1.1	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	66.00	Programme monitoring system	
1	RSO1.1	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	17.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups addressed by the actions proposed shall include all public and private institutions and stakeholders that can contribute to meet the programme's objectives with regard to Specific Objective "Developing and enhancing research and innovation capacities and the adoption of advanced technologies".

Target groups comprise, the triple or quadruple innovation helix system capable of innovation-generating processes (industry, university, government, civil society) and interaction aimed at accelerating the transfer of research and innovation results to promote regional growth i.e.: local, regional and national public authorities, organisations responsible for research and development, innovation, technology transfer institutions established and managed by public authorities, sectoral and regional development agencies, networks, cluster initiatives and associations, universities and research facilities, business support organisations (e.g. chambers of commerce, business innovation centres, technology information centres), higher education, education/training centres and schools, NGOs, non-profit organisations, SMEs, industrial and technological hubs and parks.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

The actions implemented throughout the Adriatic-Ionian region will address all territories in accordance with the topics affecting clusters, smart specialization strategies and encourage cooperation both among similar territories and those characterised by different degrees of innovation, including the territories lagging behind by highlighting their potentials.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.1	Interreg Funds	016. Government ICT solutions, e-services, applications	3,459,462.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	027. Innovation processes in SMEs (process, organisational, marketing, co-creation, user and demand driven innovation)	2,306,308.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	013. Digitising SMEs (including e-Commerce, e-Business and networked business processes, digital innovation hubs, living labs, web entrepreneurs and ICT start-ups, B2B)	3,459,462.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	009. Research and innovation activities in micro enterprises including networking (industrial research, experimental development, feasibility studies)	1,729,732.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	010. Research and innovation activities in SMEs, including networking	1,729,731.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	026. Support for innovation clusters including between businesses, research organisations and public authorities and business networks primarily benefiting SMEs	6,918,924.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	028. Technology transfer and cooperation between enterprises, research centres and higher education sector	6,342,347.00
1	RSO1.1	Interreg Funds	012. Research and innovation activities in public research centres, higher education and centres of competence including networking (industrial research, experimental development, feasibility studies)	2,882,885.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.1	Interreg Funds	01. Grant	28,828,851.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.1	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	28,828,851.00

2.1.1. Specific objective: RSO1.4. Developing skills for smart specialisation, industrial transition and entrepreneurship

Reference: point (e) of Article 17(3)

Developing skills for smart specialization, industrial transition and entrepreneurship

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Supporting skills development in the Adriatic -Ionian region

Skills development is of major concern in times of digital and economic transformation. It is common sense that a lack of skilled workforces is one of the prevailing barriers for economic growth and competitiveness in Europe, not just in the Adriatic-Ionian region. Furthermore, the new patterns of smart specialisation, industrial transition and support to new forms of entrepreneurship require not just new knowledge, but also new mindsets and new ways on how to do business. Existing market patterns vanish, and supply chains undergo constant transformation. New actors move in, and new business models become key for success. Skills modernization affects cross-cutting topics like digitalization, transition to industry 4.0, green economy and social innovation; additionally, the implementation of transnational smart specialization strategies and clusters require skills related to transnational planning and management. Overall, locally based skills development will also contribute to reduce disparities in the region (e.g.: developed vs undeveloped areas, urban versus rural or inland vs coastal areas).

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

- Skills for sectors of relevance for S3, blue economy, green innovation, energy efficiency, clean technologies, industry 4.0 and digital technologies, creative and cultural industry, sustainable and innovative tourism, social innovation, health as well as for the emerging sectors as advanced packaging; biopharmaceuticals, creative and digital industries; logistical services, medical devices, mobility technology.
- S3 management.

Granted actions shall contribute to the implementation of the EU framework policies : e.g.: the NextGenerationEU plan that aims to repair the immediate economic and social damage brought about by the COVID-19 pandemic, the EU Green Deal, the EU Communication on Sustainable Blue Economy for a sustainable future, smart specialization strategies, digital transition, the Western Balkans Agenda 2020 Communication on the EU Enlargement policy.

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RFF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Erasmus+, Horizon Europe, Interregional Innovation Investments – I3, the Digital Education Action Plan and the Just Transition Fund (which partly focuses on skills development for vulnerable groups). The use of such complementarities, also with funds granted by other source of funding, e.g.: from the United Nations and the Western Balkans Investment Framework, should aim at the upscaling of results and leveraging of further funding and

investments .

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to macro-regional strategy.

Synergies are also expected to take place with the selected topics of PO 1 i), PO 2 vi) of the present programme.

Due to the type of proposed indicative actions, SMEs will most likely benefit indirectly from the programme's support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support is provided by grant in compliance with state aid requirements.

The types of actions assessed in compliance with the DNSH principle are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-exhaustive list):

- 1) Promote capacity building actions and institutional learning addressed to the stakeholders and key actors involved in the process of design, implementation and monitoring of the Smart Specialization Strategies.
- 2) Promote the development of regional and national policies addressing demographic change, brain-drain, ageing society, migration, regional disparities of human capital.
- 3) Support the development of actions aimed at raising competencies/skills of the stakeholders and key actors including education and training concepts for the adoption and spread of digitalization, decarbonisation, blue economy, renewable energy and energy efficiency, circular economy and social innovation also through Researchers and PhD candidates in the Adriatic-Ionian region, as well as the development of knowledge hubs and platforms (e.g., learning labs; e-learning platforms etc.) related to the sectors identified by S3 and sectors defined in PO 1 i).

Indicatively, around four transnational university masters regarding blue economy, renewable energy, circular economy and social innovation will be granted as follow up of the preparatory projects granted under the programming 2014-2020 and considered as operations of strategic importance (OSIs).

Expected results

By granting the joint development of pilot actions as well as the strengthening of transnational cooperation among organisations, IPA ADRION intends to contribute to the establishment of a favourable framework aimed at improving the skills of employees, entrepreneurs and other stakeholders in the identified topics. Granted projects will also contribute to boosting regional policy learning for the delivery of new and better services for skills development and reducing territorial and economic gaps through inclusion and cohesion.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

--

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
1	RSO1.4	RCO85	Participations in joint training schemes	participations	0	720
1	RSO1.4	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	36

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
1	RSO1.4	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	18.00	Programme monitoring system	
1	RSO1.4	RCR81	Completion of joint training schemes	participants	0.00	2021	648.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups comprise, according to their thematic scope, both public and private actors such as public authorities at local, regional and national level, education and training organisations enterprises, clusters organisations and organizations part of smart specialization strategies, private and public research institutions, regional development and innovation agencies, chambers of commerce, technology transfer institutions, NGOs, non- profit organisations, business incubators, SMEs.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

The actions to be implemented throughout the Adriatic-Ionian region can address all territories, including the more advanced and innovative regions as well as the weaker ones penalized by their geography, depopulation, migration flows, that can benefit from the proposed actions.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.4	Interreg Funds	018. IT services and applications for digital skills and digital inclusion	1,441,446.00
1	RSO1.4	Interreg Funds	023. Skills development for smart specialisation, industrial transition, entrepreneurship and adaptability of enterprises to change	5,765,767.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.4	Interreg Funds	01. Grant	7,207,213.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
1	RSO1.4	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	7,207,213.00

2.1. Priority: 2 - Supporting a greener and climate resilient Adriatic-Ionian region

Reference: point (d) of Article 17(3)

2.1.1. Specific objective: RSO2.4. Promoting climate change adaptation and disaster risk prevention, resilience taking into account eco-system based approaches

Reference: point (e) of Article 17(3)

Promoting climate change adaptation, and disaster risk

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Enhancing resilience to climate change, natural and man-made disasters in the Adriatic- Ionian region

Fragility is the word that best describes the Adriatic-Ionian area from an environmental point of view. Projections confirm that the area is a climate change hotspot. Temperatures have repeatedly broken long-term records in recent years: their rise ranges from 0,3 – 0,35 to 0,35 – 0,45 degree per decade over the 1960-2019 period.

The effects of climate change are clearly evident by the rising sea level, the reduction of glaciers and water reserves, long heatwaves, droughts, as well as extreme weather events with negative consequences on eco-systems, population health, and cultural heritage, with consequent severe impacts on leading productive sectors like tourism.

The Adriatic-Ionian area is also subject to natural disaster: its geological structure is another cause of the region's high and frequent seismic risk.

Being a crossroads of goods and passengers linking Europe with the Eastern and Southern countries, the incidence of man-made disasters, in particular with regard to oil-spills at sea, is inevitably higher compared to other geographical areas. Moreover the increasing number of wildfires caused by illegal practices, the release of dangerous substances from industrial processes both at sea and on land, the contamination of drinking water, etc. are all matters of deep concern.

This complex situation urgently requires a stronger awareness and better knowledge of the state of the art, more effective policy making toward acknowledging, understanding, forecasting, and planning resilient measures towards climate change, as well as the adoption of effective management and emergency actions for adaptation, resilience, natural and man-made disaster prevention.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

·Climate change

·Natural and man-made disasters

Granted actions will also contribute to the implementation of the relevant EU framework policies, like the European Green Deal, the EU strategy on adaptation to climate change and maritime spatial planning, the Recommendation on the implementation of Integrated Coastal Zone Management in Europe and EU solidarity initiatives (e.g.: RescEU, and the European Union's Programme on Civil Protection Cooperation with the Candidate Countries and Potential Candidates).

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Life, Horizon Europe, actions granted by the EU Civil Protection Mechanism or other institutions, e.g.: the Western Balkans Investment Framework, EIB, UN etc. to ensure added value and effective use of public resources.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with PO 2 vii) of the present programme, in particular with regard to the measures devoted to safeguard biodiversity.

Due to the nature of the proposed indicative actions, it is likely that SMEs will indirectly benefit from the programme support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support will be through grant in compliance with state aid requirements.

The types of actions assessed in compliance with the DNSH principle are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-exhaustive list):

- 1) Develop, implement, and promote transnational climate change adaptation strategies, plans and test solutions with a focus on people's health, preservation of natural and cultural heritage and urban areas.
- 2) Develop and implement integrated joint transnational strategies and measures aimed at enhancing the resilience to climate change of coastal, river basins, rural and mountainous areas through a harmonised framework of standards and indicators and use of already existing research results and contributions to EU platforms (e.g.: EU Risk Data Hub, Climate-ADAPT).
- 3) In the framework of Maritime Spatial Planning activities, develop transnational joint plans and pilot actions to boost resilience to climate change in marine ecosystems.
- 4) Develop and implement transnational joint action plans to coordinate measures addressed to natural and man-made disaster prevention and standardized responses (e.g.: intense rainfalls, floods, landslides, heatwaves, heat islands, draughts, wildfires, oil spill, plastics at sea, river contamination etc.) by prioritizing nature based solutions instead of traditional grey infrastructures.
- 5) Collect compelling information and use it to develop advocacy material to strengthen synergies and increase preparedness among local/regional/national civil protection bodies on natural and man-made risks.

6) Design and implement strategies and action plans at local, regional and national level for the safeguard of water resources (rainwater management, river and lake water retention, water scarcity, drinking water, water availability, agricultural forecasting, breeding, industry and population).

7) Implement pilot actions for a shared and coordinated use of big data for modelling, early forecasting and warning systems to reduce climate change risks.

Expected results

Through the support of strategies, action plans and testing solutions for the adaptation to climate change and risks prevention, IPA ADRION will contribute to establish shared transnational and macro-regional actions to face climate change and prevent natural and man-made disasters, boost policy learning, improve awareness and strengthen transnational dialogue.

Granted outcomes will act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
2	RSO2.4	RCO116	Jointly developed solutions	solutions	0	9
2	RSO2.4	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	18
2	RSO2.4	RCO83	Strategies and action plans jointly developed	strategy/action plan	0	28
2	RSO2.4	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	114

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
2	RSO2.4	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	9.00	Programme Monitoring	
2	RSO2.4	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	57.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.4	RCR79	Joint strategies and action plans taken up by organisations	joint strategy/action plan	0.00	2021	21.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups addressed by the proposed actions are primarily the Adriatic-Ionian population, who will directly benefit from the proposed measures. Target groups include local, regional and national public authority policy makers, NGOs, non-profit organisations, public and private innovation and development agencies, research institutions, rescue and emergency organizations, training organisations, SMEs.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions can be implemented in the whole Adriatic-Ionian region, notwithstanding the type of territory (mountainous, inland and maritime).

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.4	Interreg Funds	064. Water management and water resource conservation (including river basin management, specific climate change adaptation measures, reuse, leakage reduction)	3,623,487.00
2	RSO2.4	Interreg Funds	059. Adaptation to climate change measures and prevention and management of climate related risks: fires (including awareness raising, civil protection and disaster management systems, infrastructures and ecosystem based approaches)	2,415,658.00
2	RSO2.4	Interreg Funds	061. Risk prevention and management of non-climate related natural risks (for example earthquakes) and risks linked to human activities (for example technological accidents), including awareness raising, civil protection and disaster management systems, infrastructures and ecosystem based approaches	3,623,486.00
2	RSO2.4	Interreg Funds	029. Research and innovation processes, technology transfer and cooperation between enterprises, research centres and universities, focusing on the low carbon economy, resilience and adaptation to climate change	6,039,154.00
2	RSO2.4	Interreg Funds	060. Adaptation to climate change measures and prevention and management of climate related risks: others, e.g. storms and drought (including awareness raising, civil protection and disaster management systems, infrastructures and ecosystem based approaches)	6,039,154.00
2	RSO2.4	Interreg Funds	058. Adaptation to climate change measures and prevention and management of climate related risks: floods and landslides (including awareness raising, civil protection and disaster management systems, infrastructures and ecosystem based approaches)	2,415,658.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.4	Interreg Funds	01. Grant	24,156,597.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.4	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	24,156,597.00

2.1.1. Specific objective: RSO2.6. Promoting the transition to a circular and resource efficient economy

Reference: point (e) of Article 17(3)

Promoting the transition to a circular economy and resource efficient economy

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Supporting circular economy development in the Adriatic-Ionian region

Although the definition of circular economy, as opposed to the current linear economy, is familiar to us today, its practices, tools, possibilities, and opportunities are much less so and its implementation rather uneven in the area.

Circular economy implies a change of mindset: products and materials are used and reused as long as possible; exploitation of new resources is minimized, waste and second-life used material are considered as valuable resources. The advantages of this approach are manifold: from the creation of new job opportunities to the improvement of the population's health (e.g.: landfilling reduction), to the price reduction of goods, etc.

The Adriatic-Ionian region still has considerable gaps in waste management capacities and in the use of efficient resources, impacting on the possibilities of cooperation and industrial production synergies.

Transnational cooperation can help Adriatic-Ionian participating countries to scale up circular economy, by facilitating the spread of front-runners' experiences and practices towards mainstream economic players in the following domains: exchange of knowledge, practice, and development of skills on integrated and systemic approaches for recycling municipal and marine waste to increase the rate and quality of recycled materials (e.g.: organic, plastics, metals, glass, electronic devices, etc.).

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

- Circular and resource efficient economy
- Waste management
- Consumers and buyers' empowerment and behavioural changes

Granted actions will contribute to the implementation of the relevant EU framework policies, i.e.: the European Green Deal, the EU Circular Economy Action Plan, and the Communication on Blue Economy for a sustainable future.

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Life, Horizon Europe, as well as actions granted by other institutions, e.g.: the Western Balkans Investment Framework, EIB, UN etc. to ensure added value and effective use of public resources.

Accordingly, granted actions will extend their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with the PO 1 i) and iv), PO 2 vii) and PO3 ii) of the present programme, with a focus on measures devoted to the safeguard of biodiversity.

Due to the nature of the proposed indicative actions, SMEs will mainly indirectly benefit from the programme's support. In case of direct support and to minimize the possible risks affecting their capacity, SMEs support will be provided by grant in compliance with state aid requirements.

The types of action are assessed in compliance with the DNSH principle, since, due to their nature, they are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-indicative list):

1. Collect compelling information, implement exchange of experience, and test actions to develop advocacy material to increase knowledge and preparedness among policy makers and public administrators on the potentials of circular economy, and test actions/ experience exchange for practical implementation.
2. Identify and implement transnational action plans and strategies to enhance and/or scale up circular economy at regional/national/macro-regional level (e.g.: setting up transnational/networks for secondary raw materials, creating transnational marketplaces for recycling/up-recycling products).
3. Enhance cooperation between the public and the private sector and establish networks for waste prevention, processing and recycling, and test them through pilot initiatives.
4. Develop and test solutions for the recovery and repairing of second-hand products involving local handcrafts and citizens.
5. Set in place and test digital solutions for circular economy by including applications and services (e.g.: resource mapping, tracing systems and consumer information).
6. Develop and implement transnational frameworks and test pilot actions to drive public waste policies towards circularity (e.g.: through integrated and systemic approaches in waste management systems).
7. Set in place joint actions and innovation networks to test science-based solutions aimed at collecting and recycling marine litter (e.g.: plastic litter, plastic fishing gear etc.).

Expected results

Through the support of transnational strategies, action plans, testing solutions and innovative networks, IPA ADRION will result in increasing awareness, changing the behavior of citizens, consumers and policy makers as well as in improving the related policy framework.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level affecting both public and private stakeholders.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

--

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
2	RSO2.6	RCO83	Strategies and action plans jointly developed	strategy/action plan	0	12
2	RSO2.6	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	24
2	RSO2.6	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	48
2	RSO2.6	RCO116	Jointly developed solutions	solutions	0	8

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
2	RSO2.6	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	24.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.6	RCR79	Joint strategies and action plans taken up by organisations	joint strategy/action plan	0.00	2021	9.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.6	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	6.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

The involvement in circular economy measures affects both the Adriatic-Ionian population and the public and private institutions directly benefitting from the outcomes of the envisaged measures, acting both on the demand and on the supply end of the market.

Target groups include public authorities at local, regional, and national level, policy makers, agencies, research organizations, innovation and development agencies, business support organisations, NGOs, non-profit organisations, universities and training institutions, SMEs.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions implemented throughout the Adriatic-Ionian region will address all territories, in spite of their degree of development and territorial characteristics.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.6	Interreg Funds	075. Support to environmentally-friendly production processes and resource efficiency in SMEs	2,013,049.00
2	RSO2.6	Interreg Funds	071. Promoting the use of recycled materials as raw materials	2,013,049.00
2	RSO2.6	Interreg Funds	067. Household waste management: prevention, minimisation, sorting, reuse, recycling measures	2,013,049.00
2	RSO2.6	Interreg Funds	069. Commercial, industrial waste management: prevention, minimisation, sorting, reuse, recycling measures	2,013,049.00
2	RSO2.6	Interreg Funds	030. Research and innovation processes, technology transfer and cooperation between enterprises, focusing on circular economy	2,013,049.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.6	Interreg Funds	01. Grant	10,065,245.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.6	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	10,065,245.00

2.1.1. Specific objective: RSO2.7. Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution

Reference: point (e) of Article 17(3)

Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Supporting environment preservation and protection in the Adriatic- Ionian region

The biodiversity in the Adriatic-Ionian area is undoubtedly one of its greatest economic resources with much potential: participating countries count on its related generated GDP. Nonetheless, biodiversity is seriously at risk, to the point of no-return, due to extensive agriculture practices threatening the safeguard of traditional production, and seasonal mass tourism, further exacerbated by the consequences of climate change.

According to the EU biodiversity strategy, the moral, economic and environmental imperatives have not yet been asserted clearly enough to prevent the state of crisis nature is facing today: the five main drivers of biodiversity loss: changes in land and sea use, overexploitation, climate change, pollution, and invasive alien species – are killing the ecosystems and rapidly making the natural world disappear.

Soil degradation is a cause of alarm, as it is an essential ecosystem related to food production, energy, raw materials, carbon sequestration, water purification, and nutrient regulation.

The protection and preservation of nature requires innovative solutions to enhance the safeguard of terrestrial and marine wildlife: for ex. regarding the former, large carnivores (on top of the food chain), pollinating insects (whose disappearance threatens natural trophic chains and food supply), and migratory birds (whose temporary stop-over in the Adriatic-Ionian area must be supported also outside the Adriatic-Ionian Natura2000 sites and the natural protected areas in IPA III beneficiaries and third countries). Measures such as the setting up of ecological corridors to prevent genetic isolation, allowing the migration of species, maintaining and enhancing healthy ecosystems besides the promotion of more investments in green and blue infrastructure would certainly help.

Similarly, marine environments are subject to the overexploitation of key species like common sole, deep-water shrimp and red mullet; the rising of sea temperatures and the presence of alien species exert pressure on demersal and small pelagic species.

Marine pollution, in particular plastic, marine microplastic and litter, affects not only the environment, but also the economy (tourist and food reputation of the area, local communities who depend on these sectors for their livelihoods), and, more in general, people's health by entering in the food chain (WWF).

Uncontrolled conventional tourism poses potential threats to several natural elements, whose consequences affect not only the ecosystems (e.g.: soil erosion, air pollution, reduction of water resources, increase of solid waste and littering, sewage release into the sea), but also landscapes and natural habitats.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

1. Biodiversity protection and preservation, including protected areas and areas under Habitat and Birds Directives
2. Green and blue infrastructures, and ecosystem services
3. Sustainable soil, fishery, and aquaculture management
4. Environmental pollution reduction and impacts on health population
5. Tourism environmental impact

Granted actions will contribute to the implementation of relevant EU framework policies, i.e.: the Just Transition Fund, the European Green Deal, the EU Forest Strategy, the EU Soil Strategy for 2030, the Farm to Fork Strategy, the EU Adaptation strategy, Blue Economy, Maritime Spatial Planning, the Recommendation on the implementation of Integrated Coastal Zone Management in Europe, the EU zero pollution action plan.

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EAFRD, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Life, Horizon Europe as well as actions granted by other institutions, e.g.: by the Western Balkans Investment Framework, UN etc. to ensure added value and effective use of public resources.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with the PO 1 i), PO 2 iv), vi), viii), and PO3 ii) of the present programme, the latter in particular with regard to marine plastic litter.

Due to the nature of the proposed indicative actions, SMEs will most likely benefit mainly indirectly from the programme's support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support will occur through grant in compliance with state aid requirements.

The type of actions assessed in compliance with the DNSH principle, due to their nature are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-exhaustive list):

1. Define and implement policy frameworks, strategies and related implementation to protect and enhance natural terrestrial and sea habitats, including protected areas and areas under Habitat and Birds Directives
2. Test solutions to protect and restore flora and fauna (with particular attention to algae/poseidonia oceanica, large carnivores, pollinating insects, migrators, fishes), also envisaging the use of blue and green infrastructure.
3. Identify and transfer good practices and innovative solutions addressing the presence of alien marine species and the preservation of native flora and fauna in terrestrial environments.
4. Collect compelling information and use it to develop advocacy material to strengthen synergies and increase preparedness among local/regional/national policy makers and administrators to set in place actions aimed at improving policy frameworks, governance and management schemes of existing or underway marine/natural protected areas.

5. Define of action plans to reinforce the implementation of existing/new Integrated Coastal Zone Management, Maritime Spatial Planning and the MSFD (EU Marine Strategy Framework Directive) as well as the implementation of the UN Barcelona Convention, in particular with regard to the management and monitoring of marine protected areas.

6. Exchange of good practices and testing of solutions for sustainable tourism through participatory approaches and multi-level governance.

7. Define and implement legally binding agreements with key actors to reduce plastic discharge into the sea.

8. Identify and test joint action to ensure sustainable food and traditional agricultural products (e.g.: old seeds safeguard, traditional animal breeding etc.) to support the zero-km food chain, food safety and quality.

9. Contribute to the generation of positive impacts on the Adriatic-Ionian population's health through the identification of good practices and the implementation of pilot actions aimed at reducing air, water and soil pollution.

10. Define joint actions to enhance soil and water preservation by ensuring data collection and their public availability (e.g.: feeding EU networks like Data Network - EMODnet, agriculture data space).

11. In the framework of Maritime Spatial Planning, develop and implement joint strategies on Adriatic and Ionian seas to safeguard biodiversity also taking into account the conflicting sea exploitation: tourism, commercial and recreational shipping, aquaculture plants, settlements of offshore wind parks, oil and gas extraction etc.

Expected results

Through the support of strategies, action plans and testing solutions, IPA ADRION will contribute to set the frame for shared transnational and macro-regional actions by repositioning protection and preservation of nature in its central role.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
2	RSO2.7	RCO83	Strategies and action plans jointly developed	strategy/action plan	0	38
2	RSO2.7	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	38
2	RSO2.7	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	114
2	RSO2.7	RCO116	Jointly developed solutions	solutions	0	19

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
2	RSO2.7	RCR79	Joint strategies and action plans taken up by organisations	joint strategy/action plan	0.00	2021	28.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.7	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	57.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.7	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	14.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups addressed by the proposed actions are the Adriatic-Ionian population who will benefit from the implementation of the proposed activities, as well as public and private organizations benefiting from the leverage effect of the implemented actions, e.g.: national, regional and local public authorities, policy makers, research institutions, NGOs, non-profit organisations, associations, research organisations, universities, public service providers, education institutions and training centres, SMEs etc.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions can be implemented in all of the Adriatic-Ionian region, notwithstanding the type of territory (inland, marine, maritime).

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.7	Interreg Funds	077. Air quality and noise reduction measures	3,623,488.00
2	RSO2.7	Interreg Funds	079. Nature and biodiversity protection, natural heritage and resources, green and blue infrastructure	16,909,611.00
2	RSO2.7	Interreg Funds	167. Protection, development and promotion of natural heritage and eco-tourism other than Natura 2000 sites	3,623,488.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.7	Interreg Funds	01. Grant	24,156,587.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.7	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	24,156,587.00

2.1.1. Specific objective: RSO2.8. Promoting sustainable multimodal urban mobility, as part of transition to a net zero carbon economy

Reference: point (e) of Article 17(3)

Promoting sustainable multimodal urban mobility, as part of transition to a net zero carbon economy

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Supporting sustainable multimodal urban mobility in the Adriatic -Ionian region

Urban mobility in Adriatic-Ionian cities, as in many other European ones, is characterised by similar problems, such as traffic congestion and air pollution; in the same way, Adriatic-Ionian cities are also acknowledging innovation trends in mobility, such as infrastructure digitalisation, and the diffusion of shared modes of transport (e.g. bike-sharing, car-sharing, car-pooling) as well as of (less pollutant) electric-vehicles. Innovation in infrastructure and services represents an opportunity to improve services and integration of public transport, to promote sustainable multimodal mobility in the IPA ADRION cities, as well as in other polycentric settlements, such as coastal areas during tourist season and in functional urban areas, i.e.: a densely populated city and a less densely populated commuting zone whose labour market is highly integrated with the city (OECD, 2012).

To face the challenges of the transition towards zero-carbon transport emissions, a wide range of transnational mobility solutions and initiatives can be adopted to promote a modal shift towards public transport, as well as forms of active mobility (e.g.: cycling). Shared mobility should be perceived as part of a multimodal transport system with the preminent role of enlarging the catchment area of mass rapid transit (e.g. railways, metro, tram systems) serving functional urban areas. By implementing the above solutions, public transport would become highly accessible, and not only in the city centres. Moreover, interchange points (i.e. stations) would serve as interfaces between long distance and local transport services, providing higher levels of accessibility also to regional and national businesses and to tourist destinations.

This mobility scheme would ensure a relevant role to intelligent transport systems, on the one hand, by facilitating operators to create seamless interchanges from one type of transport mode to another, e.g. by synchronizing timetables at interchange nodes, by offering integrated fares for travellers using different modes (e.g. train and bus) and, on the other, by supplying new customized travel solutions and providing information on the different travel options available.

Actions to promote integrated and multimodal mobility services should incorporate communities' real and perceived needs. To this aim, an active involvement of citizens and stakeholders is desirable, particularly directed to those travellers who could be shifted towards public transport and active mobility forms (e.g.: cycling) such as residents that do not own a private vehicle or "city users", tourists or visitors coming from outside the urban area (regional or national mobility).

Another important step towards achieving sustainability in the region is the gradual transition to electro-mobility. In this respect, the Adriatic-Ionian region should identify the best path toward a fully electric urban mobility.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

- Intelligent transport system solutions for multi-modal urban mobility
- Transition towards a zero-carbon urban private/public fleet
- Mobility as a Service (MaaS)

Granted actions will contribute to the implementation of the relevant EU framework policies, i.e.: the European Green Deal, the Joint Transition Fund, the EU Action Plan on EU Urban Initiative.

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Horizon Europe, URBACT, etc. as well as actions granted by other institutions, e.g.: the Western Balkans Investment Framework, UN etc. to ensure added value and effective use of public resources.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with the PO 2 vii) and PO 3 ii) of the present programme.

Due to the nature of the proposed indicative actions, SMEs will mainly indirectly benefit from the programme's support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support will be through grant in compliance with state aid requirements.

The types of actions assessed in compliance with the DNSH principle, due to their nature, are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed indicative actions (non-exhaustive list)

1. Elaborate joint actions to develop and implement intelligent transport system solutions devoted to a better infrastructure use and new mobility services to improve sustainable, clean and smart mobility systems and smart management of traffic flows for cities and functional urban areas.
2. Set in place joint actions aimed at promoting the active involvement of citizens, tourism actors and economic operators in the development of sustainable urban mobility plans (SUMP) both in cities and in functional urban areas.
3. Support the shift towards sustainable and accessible urban public transport and active modes (e.g.: cycling, walking) through the implementation of joint pilot actions, by also taking advantage of the opportunities offered by the electro-mobility revolution.

Expected results

Through the development and implementation of joint actions, transnational cooperation will lead to a broader deployment and testing of novel solutions to promote multimodality, adopt integrated travel solutions, and make public transport seamless and attractive for different segments of the population, in particularly for elderly people and citizens living in the cities' peripheral areas and in functional urban areas.

Proposed actions shall also contribute to increase awareness and knowledge among cities' administrations on how to manage the transition towards the zero-carbon mobility target and which strategies should be adopted to contribute to the EU Green Deal goals.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
2	RSO2.8	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	14
2	RSO2.8	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	42

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
2	RSO2.8	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	10.00	Programme monitoring system	
2	RSO2.8	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	21.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups are mainly inhabitants and bodies operating in the areas benefiting from the granted projects. They also include local, regional and national public authorities, policy makers, universities and training institutions, research institutions, tourist operators, transport operators and agencies, regional development agencies, associations, private enterprises including SMEs, NGOs and non-profit organisations.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions can be implemented in all the Adriatic-Ionian cities, polycentric settlements, such as the coastal areas during the tourist season, and in functional urban areas.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.8	Interreg Funds	084. Digitalisation of urban transport	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	085. Digitalisation of transport when dedicated in part to greenhouse gas emissions reduction: urban transport	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	086. Alternative fuels infrastructure	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	083. Cycling infrastructure	2,180,803.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.8	Interreg Funds	01. Grant	8,723,212.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
2	RSO2.8	Interreg Funds	30. Other approaches - Islands and coastal areas	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	26. Other approaches - Cities, towns and suburbs	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	25. Other approaches - Urban neighbourhoods	2,180,803.00
2	RSO2.8	Interreg Funds	27. Other approaches - Functional urban areas	2,180,803.00

2.1. Priority: 3 - Supporting a carbon neutral and better-connected Adriatic-Ionian region

Reference: point (d) of Article 17(3)

2.1.1. Specific objective: RSO3.2. Developing and enhancing sustainable, climate resilient, intelligent and intermodal national, regional and local mobility, including improved access to TEN-T and cross-border mobility

Reference: point (e) of Article 17(3)

Developing and enhancing sustainable, climate resilient, intelligent and intermodal national, regional and local mobility, including improved access to TEN-T and cross-border mobility.

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Strengthening a carbon neutral smart mobility in the Adriatic-Ionian region

The position of the Adriatic-Ionian region is highly strategic in terms of transport and mobility for both people and goods. Nevertheless, it is still characterised by several territorial discontinuities that are direct consequence of its geomorphological structure and history and hamper the full exploitation of its socioeconomic and environmental potential.

A central role in the region is undoubtedly played by its maritime dimension. In fact, the Adriatic and Ionian Seas, with more than 350 registered ports, could potentially constitute a relevant interconnection hub particularly for freight transport. Almost all the ports are located alongside regional multi-modal transport corridors (including the TEN-T Core Network Corridors) and, therefore, represent key nodes for the development of integrated maritime, rail and road connections. The lack of a reliable railways system in a large portion of the Adriatic-Ionian region hinders the creation of an integrated and resilient transport infrastructure. Multimodal transport is particularly limited, curbing the potential exchange of goods from the coast to the hinterland and vice-versa. Missing links in last mile connections between ports and intermodal terminals and along the network also affect the overall capacity of the transport system.

In addition, transnational transport – both between Adriatic-Ionian countries and the neighbouring ones - is further slowed down by lengthy customs clearance procedures at the borders.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

- Intermodal last mile connections
- Alternative clean fuels supply facilities, particularly in sea ports
- Intelligent transport system technologies/solutions for multimodal transport

·Dematerialization of transport paper procedures.

Granted actions will contribute to the implementation of the relevant framework EU policies, i.e.: the European Green Deal, the Joint Transition Fund, EU Sustainable and Smart Mobility Strategy.

They shall aim at encouraging synergies and complementarities with initiatives funded by IPA III, ERDF, ESF+, EMFAF, RRF and the national Recovery and Resilience Plans, and other EU instruments such as Horizon Europe, Connecting Europe Facility, etc. as well as actions granted by other institutions, e.g.: the Western Balkans Investment Framework, UN etc. to ensure added value and effective use of public resources.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to the macro-regional strategy.

Synergies are also expected with the PO 2 vii) and viii) of the present programme.

Due to the nature of the proposed indicative actions, SMEs will mainly indirectly benefit from the programme support. In case of direct support and to minimize possible risks affecting their capacity, SMEs support will be through grant in compliance with state aid requirements.

The type of actions assessed in compliance with the DNSH principle, due to their nature, are not expected to impact significantly on the environment.

Proposed actions supported (non-exhaustive list):

1. Set in place transnational cooperation actions to develop and/or improve sustainable smart mobility systems to strengthen urban-rural linkages and implement innovative sustainable transport solutions, including forms of participatory governance to improve multimodal and low carbon mobility for passengers, tourists, and commuters of the Adriatic-Ionian region.
2. Develop and test innovative planning tools/solutions forecasting future demand for public transport in view of the impact caused by current socio-demographic changes and present pandemic situation on intermodal national, regional and local mobility.
3. Support environmental performance and energy efficiency for low carbon port systems and related infrastructures – such as noise reduction, air quality, decrease of CO2 emissions - through the adoption of pilot actions testing innovative technologies, circular economy solutions, energy sustainability and harmonised regulatory standards for maritime/river transport.
4. Strengthen the role of the Adriatic-Ionian transport sector within the upcoming TEN-T policy through pilot actions and the implementation of shared solutions aimed at boosting the role of ICT, in particular with regard to the dematerialization of transport procedures, especially in maritime port areas.
5. Enhance the development of the Motorways of the Seas (MoS) concept as an alternative to overstretched land transport through targeted strategies and action plans, aimed at making full use of maritime transport resources as well as inland waterways in the logistics chain.
6. Implement transnational integrated action plans supporting the development of rail-sea transportation intended as intermodal and multimodal transport mode.
7. Support the increase of Short Sea Shipping (SSS) in the Adriatic-Ionian Sea basin as sustainable transport mode through joint developed actions, including the promotion of the use of alternative fuels/modes and last / first mile environmentally friendly solutions.
8. Map infrastructural, technological, legislative gaps and barriers to freight circulation including the legal and administrative variances hampering the efficiency of smooth transnational transport, in order to create a common transnational transport policy framework.

9. Improve accessibility within the Adriatic-Ionian region, with a focus on peripheral areas, to the TEN-T network through the implementation of action plans, tackling the bottlenecks hampering the transport's sector growth and economic development.

Expected results

Proposed transnational actions will contribute to the identification of new, shared, environmentally sustainable multimodal transport solutions and to the reduction of distance gaps characterising some areas/destinations. Additionally, they will encourage new transport concepts following the pandemic crisis.

Transnational cooperation will also encourage ways to minimize legal or administrative obstacles currently slowing down transport procedures in particular in seaports. Finally, cooperation will increase the number of ports cooperating among themselves and involved in solutions aimed at their up-scaling in particular with regard to their environmental impact.

Proposed actions will also contribute to increasing awareness and knowledge among relevant organisations, in particular seaports, and to identify new strategies to contribute to the EU Green Deal goals.

Granted outcomes will also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

--

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
3	RSO3.2	RCO83	Strategies and action plans jointly developed	strategy/action plan	0	22
3	RSO3.2	RCO84	Pilot actions developed jointly and implemented in projects	pilot actions	0	18
3	RSO3.2	RCO87	Organisations cooperating across borders	organisations	0	54
3	RSO3.2	RCO116	Jointly developed solutions	solutions	0	9
3	RSO3.2	RCO117	Solutions for legal or administrative obstacles across border identified	solutions	0	5

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
3	RSO3.2	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	27.00	Programme monitoring system	
3	RSO3.2	RCR79	Joint strategies and action plans taken up by organisations	joint strategy/action plan	0.00	2021	16.00	Programme monitoring system	
3	RSO3.2	RCR104	Solutions taken up or up-scaled by organisations	solutions	0.00	2021	7.00	Programme monitoring system	
3	RSO3.2	RCR82	Legal or administrative obstacles across borders alleviated or resolved	legal or administrative obstacles	0.00	2021	3.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

The target groups of the funded actions are mainly passengers and tourists, as well as the institutions and organisations dealing with production, logistics and transport sectors. They involve the public sector including local, regional and national authorities, policy makers, research institutions, tourist operators, port authorities and logistic operators, regional development agencies, associations, NGOs, non- profit organisations, education and training organisations, SMEs

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions can be implemented in the whole Adriatic-Ionian region.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
3	RSO3.2	Interreg Funds	110. Seaports (TEN-T)	1,342,032.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	112. Other seaports	894,688.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	119. Digitising transport: other transport modes	1,118,360.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	114. Inland waterways and ports (TEN-T)	894,688.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	116. Inland waterways and ports (regional and local)	782,852.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	109. Multimodal transport (not urban)	1,565,704.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	120. Digitising transport when dedicated in part to greenhouse gas emissions reduction: other transport modes	1,118,360.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	113. Other seaports excluding facilities dedicated to transport of fossil fuels	559,180.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	108. Multimodal transport (TEN-T)	1,565,711.00
3	RSO3.2	Interreg Funds	111. Seaports (TEN-T) excluding facilities dedicated to transport of fossil fuels	1,342,032.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
3	RSO3.2	Interreg Funds	01. Grant	11,183,607.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
3	RSO3.2	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	11,183,607.00

2.1. Priority: 4 - Supporting the Governance of the Adriatic-Ionian region

Reference: point (d) of Article 17(3)

2.1.1. Specific objective: ISO6.6. Other actions to support better cooperation governance (all strands)

Reference: point (e) of Article 17(3)

A better cooperation governance

2.1.1.1 Related types of action, and their expected contribution to those specific objectives and to macro-regional strategies and sea-basin strategies, where appropriate

Reference: point (e)(i) of Article 17(3), point (c)(ii) of Article 17(9)

Supporting the Governance of the Adriatic-Ionian region

The Adriatic-Ionian area frames 10 partner, four Member States (Croatia, Greece, Italy and Slovenia), five candidate and potential candidate countries (Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia and Serbia) and one third country (San Marino).

The Adriatic-Ionian geographical area is inevitably a political lab for a future enlarged Europe and ground for testing foreign EU policies with regard to challenges affecting trade, energy, migrations, and environment, just to name a few.

Due to the political, cultural and natural relevance of the Adriatic-Ionian area, its partner countries initiated a joint path, which brought to the adoption of the EU Strategy for the Adriatic-Ionian Region (EUSAIR) by the European Commission on 17 June 2014 and further endorsed by the European Council on the same year; EUSAIR incorporates the maritime strategy for the Adriatic and Ionian Seas adopted on 30 November 2012.

The macro-regional strategy is one of the EU most recent and innovative policy framework, which fosters countries located in the same region to jointly tackle challenges and find solutions to problems or to better use the potential they have in common (e.g. pollution, natural and cultural heritage, worldwide business competition, etc.). The macro-region shall benefit and be active promoter of strengthened cooperation, with the aim of making their policies more efficient than if they had addressed the issues in isolation.

The EUSAIR is a solid partnership representing all the involved countries and an efficient collaboration mechanism aimed at contributing to a harmonious and cohesive cooperation environment.

Beyond the support to thematic transnational joint cooperation reported in the selected Specific Objectives identified, actions to reduce the cohesion divide characterising the Adriatic-Ionian area should be addressed to the following main categories of beneficiaries, namely public administrators, civil society, and young people, to root and further consolidate cooperation and solidarity behaviours.

Transnational cooperation contribution

IPA ADRION will support actions in the following thematic fields:

- Transnational multilevel and multi-sectoral cooperation governance.
- European perspective of IPA partner countries.
- Increasing awareness / Encouraging the discussion on topics aimed at bringing strategic discussion in the area.
- Administrative barriers reduction and administrative capacity enforcement.

Granted actions shall mainly contribute to the implementation of EUSAIR, the Manifesto for Young People by Young People to Shape the European Cooperation Policy, the EU Green Deal, the EU Strategy for the Western Balkans, the Western Balkan agenda on innovation, research, education, culture, youth and sport, the EU Enlargement process.

Accordingly, they shall also demonstrate their contribution to national and regional policies, in particular with RRF and NRRP.

Synergies are expected with the selected topics of PO1, PO2 and PO3 of the present programme.

Proposed actions supported (non-exhaustive list):

1) Enhance the institutional capacity of public authorities and stakeholders to implement the EUSAIR also by supporting its governance mechanisms (as described in Appendix 3).

The proposed actions shall be implemented through the grant of three operations of strategic importance (OSIs):

I) EUSAIR Facility Point. This project, coordinated by a Slovenian body, will ensure the implementation of:

- a. Administrative and technical support to the EUSAIR governance meetings of all levels;
- b. Communication and Coordination;
- c. Support to decision making and capacity development of the implementers at their levels;
- d. Monitoring and evaluation of EUSAIR.

II) EUSAIR Stakeholders Point. This project, coordinated by an Italian body, will ensure the implementation of:

- a. Stakeholder involvement and engagement;
- b. The support to financial dialogue and the establishment and coordination of networks of Managing Authorities.

III) EUSAIR strategic implementation. This project, coordinated by a Croatian body, will ensure the implementation of:

- a. Support to development and implementation of strategic implementation formats.

The support to the implementation of the aforementioned projects may be ensured by pre-identified institutions appointed by the Adriatic-Ionian partner countries.

2) Promote exchanges and capacity building, in particular among public administration to support the enlargement process, key EU goals like EU Green Agenda, the EU Strategy for the Western Balkans, the Western Balkan agenda on innovation, research, education, culture, youth and sport, the EU Enlargement process, Digital Agenda, as well as other relevant macro-regional topics (e.g.: horizontal topics, technical topics linked to EUSAIR action plan).

3) Support networks, platforms and clusters also created by projects funded by ADRION to facilitate the exploitation and spread of knowledge, experiences as well as to encourage cooperation with mainstream programmes, Interreg or programmes directly funded by the European Commission.

Expected results

Granted projects shall on the one side support and facilitate the functioning of EUSAIR governance structure and increase the impact of EUSAIR actions in the Adriatic-Ionian region and contribute to Adriatic-Ionian cohesion by addressing to a wide spectrum of population, boosting regional policy learning, encouraging multi-level governance approaches on the other.

Granted outcomes shall also act as leverage for potential further actions at cross-border and national/regional/local level affecting both public and private stakeholders and target groups.

The types of actions assessed in compliance with the DNSH principle, due to their nature, are not expected to impact significantly on the environment.

2.1.1.1b. Definition of a single beneficiary or a limited list of beneficiaries and the granting procedure

Reference: point (c)(i) of Article 17(9)

2.1.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 17(3), point (c)(iii) of Article 17(9)

Table 2 - Output indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
4	ISO6.6	RCO81	Participations in joint actions across borders	participations	0	2160
4	ISO6.6	RCO115	Public events across borders jointly organised	events	0	156
4	ISO6.6	RCO118	Organisations cooperating for the multi-level governance of macroregional strategies	organisations	0	50

Table 3 - Result indicators

Priority	Specific objective	ID	Indicator	Measurement unit	Baseline	Reference year	Target (2029)	Source of data	Comments
4	ISO6.6	RCR84	Organisations cooperating across borders after project completion	organisations	0.00	2021	25.00	Programme monitoring system	
4	ISO6.6	RCR85	Participations in joint actions across borders after project completion	participations	0.00	2021	1,080.00	Programme monitoring system	

2.1.1.3. Main target groups

Reference: point (e)(iii) of Article 17(3), point (c)(iv) of Article 17(9)

Target groups of funded actions are all those organisations involved or positively affected by the granted actions, e.g.: inhabitants, public authorities, policy makers universities and training institutions, research institutions, regional development agencies, business support organisations, sectoral agencies, regional development agencies, private enterprises, including SMEs, NGOs and non-profit organisations, EGTCs, etc.

2.1.1.4. Indication of the specific territories targeted, including the planned use of ITI, CLLD or other territorial tools

Reference: Article point (e)(iv) of 17(3)

Actions can be implemented in the whole Adriatic-Ionian region.

2.1.1.5. Planned use of financial instruments

Reference: point (e)(v) of Article 17(3)

N.A.

2.1.1.6. Indicative breakdown of the EU programme resources by type of intervention

Reference: point (e)(vi) of Article 17(3), point (c)(v) of Article 17(9)

Table 4 - Dimension 1 – intervention field

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
4	ISO6.6	Interreg Funds	173. Enhancing institutional capacity of public authorities and stakeholders to implement territorial cooperation projects and initiatives in a cross-border, transnational, maritime and inter-regional context	4,970,491.00
4	ISO6.6	Interreg Funds	171. Enhancing cooperation with partners both within and outside the Member State	4,970,492.00

Table 5 - Dimension 2 – form of financing

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
4	ISO6.6	Interreg Funds	01. Grant	9,940,983.00

Table 6 - Dimension 3 – territorial delivery mechanism and territorial focus

Priority	Specific objective	Fund	Code	Amount (EUR)
4	ISO6.6	Interreg Funds	33. Other approaches - No territorial targeting	9,940,983.00

3. Financing plan

Reference: point (f) of Article 17(3)

3.1. Financial appropriations by year

Table 7

Reference: point (g)(i) of Article 17(3), points (a) to (d) of Article 17(4)

Fund	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Interreg Funds	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00
Total	0.00	23,136,337.00	23,638,886.00	23,985,886.00	24,421,458.00	20,547,305.00	20,958,643.00	136,688,515.00

3.2.Total financial appropriations by fund and national co-financing

Reference: point (f)(iii) of Article 17(3), points (a) to (d) of Article 17(4)

Table 8

Policy objective	Priority	Fund	Basis for calculation EU support (total eligible cost or public contribution)	EU contribution (a)=(a1)+(a2)	Indicative breakdown of the EU contribution		National contribution (b)=(c)+(d)	Indicative breakdown of the national counterpart		Total (e)=(a)+(b)	Co-financing rate (f)=(a)/(e)	Contributions from the third countries
					without TA pursuant to Article 27(1) (a1)	for TA pursuant to Article 27(1) (a2)		National public (c)	National private (d)			
1	1	Interreg Funds	Total	39,639,670.00	36,036,064.00	3,603,606.00	6,995,236.00	5,596,189.00	1,399,047.00	46,634,906.00	84.9999997856%	0.00
2	2	Interreg Funds	Total	73,811,797.00	67,101,634.00	6,710,163.00	13,025,612.00	10,420,490.00	2,605,122.00	86,837,409.00	84.9999992515%	0.00
3	3	Interreg Funds	Total	12,301,967.00	11,183,607.00	1,118,360.00	2,170,936.00	1,736,749.00	434,187.00	14,472,903.00	84.9999961998%	0.00
6	4	Interreg Funds	Total	10,935,081.00	9,940,983.00	994,098.00	1,929,721.00	1,929,721.00	0.00	12,864,802.00	84.9999945588%	0.00
	Total	Interreg Funds		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00
	Grand total			136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00

4. Action taken to involve the relevant programme partners in the preparation of the Interreg programme and the role of those programme partners in the implementation, monitoring and evaluation

Reference: point (g) of Article 17(3)

Preparation of the Interreg programme

In accordance with art. 8 of CPR, the actions adopted for the preparation of IPA ADRION 2021-27 have been addressed to a broad range of relevant institutions in the participating countries.

An *ad hoc* Task Force on programming was set up where each partner country was represented. The Task Force gave itself procedure rules and decided through consensus.

The topics and documentation of each Task Force meeting elaborated by the Managing Authority and Joint Secretariat were previously discussed at national level by Task Force representatives with pre-identified stakeholders (e.g.: national committees). Task Force decisions were expression of national multilevel governance.

An updated territorial analysis was drafted and approved by the Task Force appointed for programming. Based on the territorial findings, thematic Policies, Specific Objectives and indicative actions were identified.

The Task Force also selected stakeholders invited to targeted meetings to present the outcomes of the territorial analysis and preliminary thematic choices of IPA ADRION 2021-27.

The events took place online on:

- 28 October 2020 - event devoted to PO3 – 108 registered participants;
- 4 November 2020 – event devoted to PO2 – 108 registered participants;
- 12 November 2020 – event devoted to PO1 - 99 registered participants.

Feedbacks on the selected thematic Policies and Specific Objectives were collected through surveys addressed to the general public through an online questionnaire available on the programme web site and to the pre-selected stakeholders through targeted questionnaires, namely:

- 1.644 addressees with regard to Policy Objective 1;
- 1.629 addressees with regard to Policy Objective 2;
- 1.431 addressees with regard to Policy Objective 3.

Additionally, a dedicated survey was launched with regard to ISO1 and was primarily addressed to EUSAIR macro regional stakeholders. The survey was addressed to 360 institutions.

Exchange of information also took place with EUSAIR Thematic Steering Groups representatives in winter/spring 2021. The meetings aimed at raising awareness on the programme and provide updates on the state of play of IPA ADRION 2021-27, collecting additional information on identified flagships, strengthening coordination.

Finally, IPA ADRION MA/JS also profited from the outcomes of the thematic clusters network set in place at the end of 2019 on the following topics: Blue Growth and related smart growth; Coastal and Marine Environment management; Towards sustainability in cultural and natural tourism destinations; Integrated multimodal sustainable water and land transport; Urban and interurban low carbon intermodal mobility for passengers. Collected relevant inputs and drafted policy papers were used as further source of information along with the planning of programming activities.

To ensure the exchange of views and opinions on thematic and technical topics, IPA ADRION Managing Authority

and Joint Secretariat representatives also attended meetings organized by INTERACT with other transnational programmes and with those cross-border programmes operating in the Adriatic-Ionian area.

Role of programme partners in programme implementation, monitoring and evaluation

Since the official approval of ADRION 2014-2020 at the end of 2015, the programme strongly encouraged the involvement of potential beneficiaries. Beyond the wide dissemination of activities directly implemented by the Managing Authority and Joint Secretariat, partner countries kept active at national level by organizing events through their National Contact Points.

ADRION participating countries have set in place mechanisms at national level (e.g.: national committees) to collect first-hand information from relevant stakeholders and beneficiaries. Gathered information and positions were presented within the Monitoring Committee meetings. Through this tested and consolidated habit, the decision-making process is the result of a bottom-up approach and governance encompassing local, regional, and national level.

This approach, in line with art. 8 of CPR will continue in IPA ADRION 2021-2027: the Monitoring Committee - and their supporting national committees – will be involved in the preparation of calls for proposals, and in programme monitoring and evaluation.

The Monitoring Committee will also be entitled to involve, with an observer role and upon invitation, relevant EU/international institutions and organisations.

IPA ADRION is also expected to set in place implementation tools to allow the regular provision for information on the programme's achievements, including the final performance report according to art. 33 of Interreg Regulation. Regular contacts with EUSAIR Governing Board will ensure a further wide spread of information and strengthen dialogue within the area. Dedicated thematic studies and exchanges are also envisaged by the programme.

The foreseen measures shall contribute to enhancing ownership of the programme and encourage exchanges for a better coordination on the use of funds.

The programme shall also ensure that all actions are aimed at avoiding any conflict of interest in accordance with the Commission Notice Guidance on the avoidance and management of conflicts of interest under the Financial Regulation (2021/C 121/01).

5. Approach to communication and visibility for the Interreg programme (objectives, target audiences, communication channels, including social media outreach, where appropriate, planned budget and relevant indicators for monitoring and evaluation)

Reference: point (h) of Article 17(3)

Building on lessons learnt and experience from the previous programming period, all communication and visibility activities for 2021-2027 will be based on strategic and targeted measures implemented to enhance and support the achievements as well as all aspects of the Programme's life cycle.

Based on the Programme's main goals the communication objectives are to:

- Increase knowledge and raise awareness on the Programme's main goals and milestones by delivering clear information on the programme's culture and expectations, calls for proposals and relevant documentation; providing continuous support to the applicants and beneficiaries, including targeted assistance to the projects with regard to communication activities.

Expected Results: increased knowledge on the Programme's opportunities, improved quality of received applications, increased number of potential beneficiaries and interested parties, support to beneficiaries.

- Increase quality and visibility of the Programme's capital (funded projects, Thematic Clusters) by supporting the dissemination of project outputs, assisting beneficiaries in reaching out to target audiences and policy makers and by facilitating clustering and transferability of outputs through capitalisation actions.

Expected Result: increased quality and visibility of ADRION projects and Thematic Clusters.

- Contribute to policy change and support governance in the Adriatic-Ionian region by influencing policy debate through the consolidation of a community of stakeholders and key players; by fostering exchanges with other Interreg Programmes, institutional networks and international organisations through funding initiatives, thematic events and capitalisation activities.

Expected Result: increased impact of the Programme on the Adriatic-Ionian community and beyond the programme's transnational borders.

The **target audiences** of the Programme include potential applicants, beneficiaries, sectoral agencies and academia, public institutions at national, regional and local level, up to EUSAIR representatives and community, institutions, civil society, international organisations, other EU funded and Interreg Programmes as well as any other relevant networks.

Communication toolbox

The Programme will identify targeted actions and channels for each communication objective, with special efforts toward the promotion of strategic projects reported in Appendix 3, ensuring the organisation of dedicated informative sessions and events involving the European Commission and main interested bodies.

The Programme will utilise multiple channels and tactics to ensure maximum return in terms of visibility and impact towards a wide spectrum of audiences. Recognition and visibility of the Programme will be supported by a solid brand identity, including visuals and key messages. Overall, communication will be based on the combination of online and offline activities through different type of formats. The website will be the primary source of information for the Programme's goals and activities as well as extended content for media and institutional stakeholders. A digital strategy will be developed to build the Programme's online presence, through direct

mailings, newsletters, constant updates of the website and social media accounts (e.g. twitter, LinkedIn, YouTube), using targeted storytelling campaigns. Communication activities will include online and physical events to help generate the Programme's ownership and networking opportunities.

Monitoring and evaluation

Communication activities will be regularly monitored through the collection of data based on web traffic, social media analytics, surveys. Dedicated outputs and result indicators will monitor and measure progress and achievements. By way of example, identified indicators will include: beneficiaries, stakeholders and applicants' satisfaction towards dedicated communication activities (events, quality of information materials; Programme's support), outreach of social media, number of visits on programme website, participation in events.

Resources

Communication is a joint effort, hence direct assistance will be given to projects, national contact points, and others to communicate about the programme. The implementation of communication activities will be supported by all programme bodies and the national contact points. The total communication budget of the Interreg IPA ADRIION will amount to at least 0,3% of the total programme budget, excluding staff costs. The Programme implementation plan will further define the budget and resources needed.

In accordance with art. 46 lett b) of CPR, the programme's website will be linked to the single website portal providing access to all programmes of the Member State.

6. Indication of support to small-scale projects, including small projects within small project funds

Reference: point (i) of Article 17(3), Article 24

In the course of the 2021-27 programming period IPA ADRIION will not account for the funding of projects under small project funds in accordance with art. 25 of Interreg Regulation. However, it intends to explore the possibility of funding projects with a limited financial volume in accordance with art. 24.1a) of the aforementioned Regulation. These projects will have pioneer and/or cohesive goals (e.g.: capitalization and dissemination activities; exploitation of outcomes and links with other EU programmes and institutions; support to networks and platforms created by projects). Indicatively, the maximum EU financial contribution will amount to EUR 500.000,-. Projects with a limited financial volume can be granted in all priority axes.

7. Implementing provisions

7.1. Programme authorities

Reference: point (a) of Article 17(6)

Table 9

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	E-mail
Managing authority	Regione Emilia-Romagna Direzione Generale Risorse, Europa, Innovazione e Istituzioni (General Directorate Resources, Europe, Innovation and Institutions) Italy	Francesco Raphael Frieri		adrion@regione.emilia-romagna.it
Audit authority	Regione Emilia-Romagna - Cabinet of the President of the Regional Government IPA ADRION Audit Authority Department	Marcello Bonaccorso		adrionAA@regione.emilia-romagna.it
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	ALBANIA - Prime Minister's Office - State Agency for Strategic Programming and Aid Coordination	Ilir Beqaj	Director General/National IPA Coordinator	info@saspac.gov.al
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	BOSNIA AND HERZEGOVINA - Directorate for European Integration	Nada Bojanić	Assistant Director, Division for Territorial Cooperation Programmes	nada.bojanic@dei.gov.ba
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	CROATIA - Ministry of Regional Development	Mislav Kovač	Head of Sector for coordination of European Territorial Cooperation	Mislav.kovac@mrrfeu.hr

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	E-mail
participating third or partner countries)	and EU Funds, Directorate for European Territorial Cooperation		Programmes and Macro-Regional Strategies	
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	Departement of Foreign Affairs of San Marino Republic	Lino Zonzini		lino.zonzini@esteri.sm
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	GREECE - Ministry of Development and Investment Managing Authority of European	Angeliki Bouziani	Head of M.A. of E.T.C. programs	abouziani@mou.gr
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	ITALY - Presidency of Council of Ministers – Department of Cohesion Policy	Ivana Sacco		i.sacco@governo.it
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	MONTENEGRO - Ministry of European Affairs	Miodrag Račeta		miodrag.raceta@gsv.gov.me
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA - Secretariat for European Affairs	Zuica Zmejkovska		Zuica.Zmejkovska@sep.gov.mk
National authority (for programmes with participating third or partner countries)	SERBIA - Ministry of European Integration of the Republic of Serbia	Sanda Simic		sanda.simic@mei.gov.rs
National	SLOVENIA	Dimitrij Kuzmic		dimitrij.kuzmic@gov.si

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	E-mail
authority (for programmes with participating third or partner countries)	Government Office for Development and EU Cohesion Policy			
Group of auditors representatives	ALBANIA – Audit Agency for the EU-Accredited Assistance Programmes	Geisa Greca	Director Audit Directorate for IPA programmes	geisa.greca@aapaa.gov.al
Group of auditors representatives	BOSNIA AND HERZEGOVINA - Ministry of Finance and Treasury of Bosnia and Herzegovina;	Dana Šarčević (member) - Katarina Puljić (substitute) kpuljic@mft.gov.ba	Expert Advisor for financial control, National Fund Department (member)	dsarcevic@mft.gov.ba
Group of auditors representatives	CROATIA – Agency for the Audit of European Union Programmes Implementation System	Neven Sprlje Ana Srdinić Kovačić	neven.sprlje@arpa.hr	neven.sprlje@arpa.hr
Group of auditors representatives	GREECE – Ministry of Finance, State General Accounting Office, Secretariat General of fiscal policy, Directorate General of financial audits, Financial Audit Committee (FAC-EDEL)	Markella Kolarou (m.kolarou@edel.gr) - Travlou Anastasia (n.travlou@edel.gr)	Auditor	m.kolarou@edel.gr
Group of auditors representatives	MONTENEGRO –Audit Authority of Montenegro	Stana Gačević	Auditor	stana.gacevic@revizorskotijelo.me
Group of auditors representatives	North Macedonia Authority for Audit of	Adem Curi		adem.curi@aaipa.gov.mk

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	E-mail
	Instrument for Pre-Accession Assistance			
Group of auditors representatives	SERBIA - Audit Authority Office of EU Funds of the Government of the Republic of Serbia	Ljubinko Stanojevic	Director	ljubinko.stanojevic@aa.gov.rs
Group of auditors representatives	SLOVENIA - Ministry of Finance, Budget Supervision Office of the Republic of Slovenia	Mirjam Novakovic	Auditor	mirjam.novakovic@gov.si
Body to which the payments are to be made by the Commission	Ministry of Economy and Finance Revolving Fund Community Policies	Paolo Zambuto		paolo.zambuto@mef.gov.it

7.2. Procedure for setting up the joint secretariat

Reference: point (b) of Article 17(6)

With reference to art. 17.6 lett b) of the Interreg Regulation and having regard the implementation of IPA ADRION programme in the period 2014-20, the Managing Authority will ensure continuity of the current Joint Secretariat and its empowerment in relation to the increased programme budget.

The Joint Secretariat established in Bologna (Italy) continues to be hosted by ART-ER, an in-house company of Emilia-Romagna region.

In accordance with art. 46.2 of Interreg Regulation, it shall assist the Managing Authority and the Monitoring Committee in carrying out their respective functions; additionally, by providing information to potential beneficiaries about funding opportunities under IPA ADRION and assisting the beneficiaries and partners in the implementation process.

Participating countries can be consulted for the recruitment of additional staff and be involved in the recruitment process acting in compliance with the principles of transparency, non-discrimination and equal opportunity. MA, in coordination with ART-ER, shall coordinate the entire process.

7.3. Apportionment of liabilities among participating Member States and where applicable, the third or partner countries and OCTs, in the event of financial corrections imposed by the managing authority or the Commission
Reference: point (c) of Article 17(6)

By way of derogation of art. 74.1 (a) of CPR, Member States, IPA III beneficiaries, and where applicable, third countries, shall ensure management verifications through the identification of a body or persons responsible for this verification on their territories to be conducted and regulated in accordance with art. 69.2 of CPR. Management verifications shall prevent, detect, and deal effectively with any irregularities, including fraud committed by economic operators.

The recommendations and corrective measures might result from any type of control implemented (management verifications by the Member States/IPA III beneficiaries, and, where applicable, third countries, checks by Managing Authority, system and operations audits, audits by the European Commission and by the European Court of Accounts).

According to art. 52 of Interreg Regulation, the Managing Authority shall ensure that any amount paid as a result of irregularity is recovered from the project.

The irregular amount is recovered from the lead partner; in case the irregularity lays within a partner, the latter shall repay the lead partner.

If the Managing Authority does not succeed in securing repayment from the beneficiary, the Member State/IPA III beneficiary, and, where applicable, third countries on whose territory the beneficiary concerned is located shall reimburse the Managing Authority the amount unduly paid to that beneficiary.

Details on the recovery procedure will be included in the description of the management and control system.

In parallel to / after reimbursement of the irrecoverable amount by the Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries, to the Managing Authority, the Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries hold the right to secure repayment from the beneficiary located on their territory, if necessary, through legal action. For this purpose, the Managing Authority and the lead partner shall assign their rights arising from the subsidy contract and the partnership agreement to the Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries concerned.

The Managing Authority shall be responsible for reimbursing the amounts concerned to the general budget of the Union in accordance with the apportionment of liabilities among the Member States/IPA III beneficiaries and, where applicable, third countries, as laid down in the cooperation programme and in Art. 52 of Interreg Regulation.

In case a Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries have not reimbursed the Managing Authority any amounts unduly paid to a partner, according to art. 52(5) those amounts shall be subject to a recovery order issued by the Commission which shall be executed, where possible, by offsetting to the Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries. Such recovery shall not constitute a financial correction and shall not reduce the support from the Interreg funds to the programme. The amount recovered shall constitute assigned revenue in accordance with Article 21(3) of the Financial Regulation. With regard to amounts not reimbursed to the managing authority by a Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries, the offsetting shall concern subsequent payments to the programme. The managing authority shall then offset with regard to that Member State/IPA III and, where applicable, third countries beneficiary in the event of financial corrections imposed by the managing authority or the Commission.

In case of systemic irregularity as defined by art. 2(33) of CPR, or a financial correction (decided either by the Managing or Audit authorities or by the European Commission), the Member State/ IPA III beneficiary and, where applicable, third countries shall bear the financial consequences in proportion to the relevant irregularity detected on their territory. In case the systemic irregularity or the financial correction cannot be linked to a specific Member State/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries, the liability shall be jointly borne by all Member States/IPA III beneficiary and, where applicable, third countries in proportion to the Interreg funds claimed by the European Commission during the period affected by the systemic irregularity or financial correction.

The above liability principles also apply to corrections to Technical Assistance (TA) calculated in compliance with Article 27 of the Interreg regulation, since such corrections would be the direct consequence of project related irregularities (whether systemic or not).

The Managing Authority and LP shall not recover an amount unduly paid if it does not exceed EUR 250 Interreg funds (not including interest) to an operation in a given accounting year according to art. 52(2) of Interreg Regulation.

In accordance with art. 69.12 of CPR, Member States/IPA III beneficiaries and, where applicable, third countries shall report on irregularities in accordance with the criteria for determining the cases of irregularity to be reported, the data to be provided and the format for reporting (Annex 12 of CPR).

Details on procedures shall be reported in the description of the management and control system in accordance with art. 69(11) of CPR.

8. Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Reference: Articles 94 and 95 of Regulation (EU) 2021/1060 (CPR)

Table 10: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Intended use of Articles 94 and 95 CPR	Yes	No
From the adoption, the programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on unit costs, lump sums and flat rates under the priority according to Article 94 CPR	☐	☒
From the adoption, the programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on financing not linked to costs according to Article 95 CPR	☐	☒

Appendix 1

A. Summary of the main elements

Priority	Fund	Specific objective	Estimated proportion of the total financial allocation within the priority to which the simplified cost option will be applied in %	Type(s) of operation covered		Indicator triggering reimbursement		Unit of measurement for the indicator triggering reimbursement	Type of simplified cost option (standard scale of unit costs, lump sums or flat rates)	Amount (in EUR) or percentage (in case of flat rates) of the simplified cost option
				Code(1)	Description	Code(2)	Description			

(1) This refers to the code for the intervention field dimension in Table 1 of Annex 1 CPR

(2) This refers to the code of a common indicator, if applicable

Appendix 1

B. Details by type of operation

C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates

1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc):

2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) is relevant to the type of operation:

3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission:

4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate:

5. Assessment of the audit authority or authorities of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data:

Appendix 2

A. Summary of the main elements

Priority	Fund	Specific objective	The amount covered by the financing not linked to costs	Type(s) of operation covered		Conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Indicator		Unit of measurement for the conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Envisaged type of reimbursement method used to reimburse the beneficiary or beneficiaries
				Code(1)	Description		Code(2)	Description		

(1) This refers to the code for the intervention field dimension in Table 1 of Annex 1 to the CPR and Annex IV to the EMFAF Regulation.

(2) This refers to the code of a common indicator, if applicable.

B. Details by type of operation

Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable - Article 22(3) CPR

Appendix 3 – due to the limited number of characters a detailed description of the operations of strategic importance is included in a separate document submitted to the Commission along the main programme document.

DOCUMENTS

Document title	Document type	Document date	Local reference	Commission reference	Files	Sent date	Sent by
IPA ADRION MAP	Map of Programme Area	18-Oct-2022			IPA ADRION MAP		

DEKRET
Nr. 275, datë 30.7.2024

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 73/2024, “Për ratifikimin e marrëveshjes së financimit, ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Republikës së Italisë, përfaqësuar nga Rajoni i *Emilia-Romagna-s*, dhe Komisionit Evropian, për programin Interreg (*Interreg VI-B*) IPA Adriatik-Jon”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË**
Bajram Begaj

VENDIM
Nr. 499, datë 1.8.2024

**PËR MIRATIMIN E PLANIT TË
MENAXHIMIT TË RREZIKUT NGA
PËRMBYTJET PËR DISA ZONA, KU
EKZISTON RREZIKU POTENCIAL NGA
PËRMBYTJET OSE KA GJASA TË
NDODHIN PËRMBYTJE, DRIN-BUNË 4,
5 DHE 6 (TERRITORI I NJËSIVE
ADMINISTRATIVE SHKODËR, ANA E
MALIT, BËRDICË, DAJÇ, GURI I ZI,
RRETHINAT DHE VELIPOJË, TË
BASHKISË SHKODËR, DHE I NJËSISË
ADMINISTRATIVE BUSHAT, TË
BASHKISË VAU I DEJËS), 2024–2030**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 2, të nenit 70, të ligjit nr. 111/2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”, të ndryshuar, dhe në vijim të kreut 3, të shtojcës III, të

vendimit nr. 1015, datë 16.12.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet”, me propozimin e Kryeministrit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e planit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet për disa zona, ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasë të ndodhin përmbytje, Drin - Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë, të Bashkisë Shkodër, dhe i njësive administrative Bushat, të Bashkisë Vau i Dejës), 2024–2030, sipas aneksit 1, që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Zbatimi i planit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet për disa zona, ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasë të ndodhin përmbytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë, të Bashkisë Shkodër, dhe i njësive administrative Bushat, të Bashkisë Vau i Dejës), fillon në vitin 2024. Masat, që përfshihen në planin e veprimit (shtojca B e aneksit 1), të cilat janë specifikuar me ndikim të mundshëm ndërkufitar me Malin e Zi, do të zbatohen vetëm pas koordinimit me autoritetin përkatës të këtij shteti dhe miratimit nga ana e tij.

3. Ngarkohen organet përgjegjëse për administrimin e menaxhimit të burimeve ujore dhe të gjitha institucionet e entet publike të përmendura në tekstin e këtij plani për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

Projekt Plani përfundimtar i Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet

Për disa zona ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje, **Drin-Bunë 4, 5 dhe 6** (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë të bashkisë Shkodër dhe njësinë administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës)

2024 – 2030

korrik 2024

TË DHËNAT E BOTIMIT

Plani i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet për disa zona ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë të bashkisë Shkodër dhe njësinë administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës), me periudhë implementimi 2024 – 2030

Korrik 2024

Përgatitur në kuadër të projektit: "Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike përmes menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmbytjet në Ballkanin Perëndimor" zbatuar nga Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH,

Në emër të Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ)

Përgatitur nga përfaqësuesit qendrorë, rajonalë dhe vendorë

Mbështetur nga konsulentët:

INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner,
Darmstadt, Giermani

INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner

Një publikim i realizuar me mbështetjen e Qeverisë Federale Gjermane përmes Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

PARATHËNIE

Të nderuar kolegë, ekspertë të ujit dhe mjedisit si dhe palë interesi,

Në vijim të procesit të startuar, në qershor - shtator të vitit 2021, Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU), së bashku me mbështetjen e Qeverisë Gjermane, përmes GIZ, ka hartuar Planin e Menaxhimit të Rrezikut nga Përmblytjet për disa zona ku ekziston rreziku potencial nga përmblytjet ose ka gjasa të ndodhin përmblytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë të bashkisë Shkodër dhe njësine administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës)”

Plani është hartuar në përputhje me përcaktimet e Vendimit nr.1015, datë 16.12.2020, të Këshillit të Ministrave “Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmblytjet” dhe Direktivën e Bashkimit Evropian mbi Përmblytjet (Directive 2007/60/EC), dhe do të mbulojë periudhën 2024-2030, duke përcaktuar objektivat për rajonin e mbulimit në përputhje edhe me objektivat e Planit të Menaxhimit të Basenit ujor Drin-Bunë (miratuar me Vendimin nr.849, datë 4.11.2020 të Këshillit të Ministrave), duke mbajtur parasysh dokumentet e Vlerësimit Paraprak, hartat e Rrezikut dhe ato të Riskut, karakteristikat hidrologjike, si edhe Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

Objektivat kryesore të këtij dokumenti janë përmirësimi i kapaciteteve organizative dhe profesionale për menaxhimin e rrezikut nga përmblytjet, parandalimi i rreziqeve të reja në zonat e rrezikuara nga përmblytjet, reduktimi i rreziqeve ekzistuese në zonat e rrezikuara nga përmblytjet si dhe reduktimi i pasojave negative pas një ngjarjeje përmblytjeje, ku qëllimi kryesor është parandalimin dhe reduktimi i pasojave të mundshme negative nga përmblytjet për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik, në zonat respektive.

Bazuar në VKM Nr.1015/2020, por edhe në vullnetin për të siguruar mbështetjen më të gjerë për politikën dhe për të rritur efikasitetin e përpjekjeve për zbatim, çdo anëtar i publikut ka patur mundësinë të komentojë projekt planin e menaxhimit të rrezikut nga përmblytjet gjatë një periudhe 6 mujore.

Drejtori i Përgjithshëm, AMBU

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Përmbytjet janë fenomene natyrore të cilat nuk mund të parandalohen, të cilat kanë potencial për të shkaktuar fatkeqësi, zhvendosjen e njerëzve dhe dëmtimin e mjedisit dhe që rrezikojnë dhe dëmtojnë zhvillimet ekonomike.

Me synimin për të shmangur dhe reduktuar ndikimet negative të përmbytjeve është e nevojshme të hartohen dokumente planifikuese menaxhimi, në nivel baseni apo teritorësh të një baseni ujor, dokumente këto që parashikojnë masat e nevojshme brenda sipërfaqeve që preken nga përmbytjet, për të garantuar sigurinë e njerëzve, gjësë së gjallë dhe të pronave duke trajtuar të gjitha fazat e ciklit të menaxhimit, përfshirë parandalimin, mbrojtjen dhe gatishmërinë.

Direktiva 2007/60/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 23 Tetor 2007, “Mbi vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet” parashikon ngritjen e një kuadri për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, duke synuar zvogëlimin e pasojave negative për shëndetin njerëzor, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik që lidhet me përmbytjet në komunitet.

Direktiva nuk është detyruese për shtetet që nuk janë anëtare të BE-së, por është një standard gjerësisht i pranuar dhe kontribut për procesin e aderimit në BE, për rrjedhim Qeveria shqiptare ka përafëruar Direktivën 2007/60/KE nëpërmjet miratimit të VKM-së nr. 1015, datë 16.12.2020, “Për Përmbytjen, Zhvillimin dhe Zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore, të Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore dhe Planeve të Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet”.

Qasja tradicionale ishte mbrojtja e njerëzve, të mirave ekonomike dhe tokës bujqësore nga përmbytjet (që zakonisht dështon kur përmbytjet ekstreme kalojnë punimet mbrojtëse), ndërkohë qasja moderne e Direktivës është bashkëpunimi me të gjithë aktorët përkatës ndaj “jetës me përmbytjet” për tu mbrojtur duke përshtatur përdorimet dhe punimet ndaj rrezikut nga përmbytjet në zonat respektive dhe veçanërisht për tu përgatitur për përmbytjet me një qasje gjithëpërfshirëse me të gjithë njerëzit, organizatat, administratat dhe bizneset e prekura.

Referuar legjislacionit në fuqi, Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU) në bashkëpunim me zyrat e administrimit të baseneve ujore harton planin/planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, të cilat fokusohen në parandalimin, mbrojtjen, gatishmërinë, përfshirë parashikimin e përmbytjeve dhe sistemet e paralajmërimit të hershëm.

AMBU, me mbështetjen e Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim, nëpërmjet Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), në kuadër të projektit “Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike nëpërmjet menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmbytjet në Ballkanin Perëndimor”, së bashku me grupin ndërinstitucional të punës, hartoi Projektplanin e Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet për disa zona ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6 (territori i njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë të bashkisë Shkodër dhe njësine administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës (projekt-PMRP).

Projekti i zbatuar nga GIZ, me objektiv përforcimin e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmblytjet në lidhje me ndryshimet klimatike në Ballkanin perëndimor, kishte synim implementimin e Direktivës së Përmblytjeve të BE-së nëpërmjet forcimit të kapaciteteve vendore dhe kombëtare për të bërë vlerësime kuptimplota të rrezikut nga përmblytjet, për të priorizuar vendimet teknike, financiare dhe politike në fushën e menaxhimit të rrezikut nga përmblytjet, mbrojtjen civile dhe paralajmërimin e hershëm, nga e cila gjithashtu përfitojnë aktorët e tjerë dhe popullata në zonat e rrezikuara dhe forcon kapacitetet e tyre përshtatëse.

Projekti në fjalë ka filluar veprimtarinë e tij në nëntor 2018 dhe përfundon në korrik 2022, me finalizimin e mbështetjes për AMBU në paraqitjen e projekt-PMRP për miratim paraprak në Këshillin Kombëtar të Ujit.

Mbështetur në legjislacionin e zbatueshëm, projekt-PMRP i hartuar duhej dërguar për koordinim me institucionet qëndrore pasi ai të ishte hartuar, ndërkohë AMBU vleresojë se qasja më rezultative ishte hartimi i vetë dokumentit në bashkëpunim me këto institucione si dhe ente të tjera publike të cilat lidhen me fushën apo zotërojnë njohuritë dhe ekspertizën e nevojshme për të kontribuar.

Për rrjedhim projekt-PMRP u hartua në bashkëpunim me grupin ndërinstitucional të krijuar me urdhrin nr. 75 prot., datë 10.09.2021 të Kryeministrit, në të cilin u përfshinë 35 anëtarë përfaqësues të institucioneve qëndrore dhe lokale të specifikuar (ministri, agjenci qëndrore dhe vendore) dhe 19 anëtarë të ftuar nga ente publike të cilat kontribuojnë në mbështetje (bashki, fakultete, institute, etj.).

OBJEKTIVI I PLANIT

Objekti kryesor i PMRP është ngritja e nivelit aktual të menaxhimit të rrezikut nga përmblytjet, duke u përqendruar veçanërisht në masat jo strukturore, si paralajmërimi, informimi, gatishmëria dhe planifikimi si dhe masat strukturore, të indentifikuar dhe parashikuara për zbatim në bashkëpunim me të gjithë aktorët përkatës përfshirë këtu edhe njerëzit, organizatat, administratat dhe bizneset.

Dokumenti i shërben institucioneve shtetërore, enteve publike e private për të menaxhuar në mënyrë të harmonizuar rrezikun nga përmblytjet dhe marrjen e masave efektive, me qëllim parandalimin dhe reduktimin e pasojave të mundshme negative nga përmblytjet për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik, në zonat respektive.

Përpos objektivit të vetë dokumentit të PMRP, në proceset që kanë paraprirë hartimin e tij (vlerësimi paraprak i rrezikut, indentifikimi i zonave ku ekziston rreziku potencial nga përmblytjet ose ka gjasa të ndodhin përmblytje, krijimi i hartave të rrezikut dhe riskut) kanë qënë në fokus dhe janë arritur edhe objektivat në lidhje me, rritjen e kapaciteteve vendore dhe kombëtare për të bërë vlerësime të rrezikut nga përmblytjet, rritjen e kapacitetit strategjik të institucioneve qëndrore dhe lokale për të menaxhuar rrezikun nga përmblytjet, forcimin e mekanizmave të bashkëpunimit dhe ndërveprimit të institucioneve, si edhe përforcimin e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmblytjet

Proceset e ndjekura dhe dokumentet janë hartuar sipas një metodologjie të mirëpërcaktuar, në përputhje me përcaktimet e Direktivës së BE-së, legjislacionit shqiptar dhe praktikave më të mira të referuara nga ekspertët e përfshirë në proces. Kjo qasje do të shërbejë si garanci që PMRP, i cili përfshin periudhën 6-vjecare (2024-2030), do të zbatohet dhe nëpërmjet zbatimit do të shmangë ose minimizojë pasojat që përmblytjet shkaktojnë.

Plani dhe më konkretisht plani masave që ai parashikon për zbatim, i shërben arritjes së objektivave kryesorë të përcaktuar:

- Përmirësimi i kapaciteteve organizative dhe profesionale për menaxhimin e rizikut nga përmbytjet;
- Parandalimi i rreziqeve të reja në zonat e rrezikuara nga përmbytjet;
- Reduktimi i rreziqeve ekzistuese në zonat e rrezikuara nga përmbytjet;
- Reduktimi i pasojave negative gjatë një ngjarjeje përmbytjeje;
- Reduktimi i pasojave negative pas një ngjarjeje përmbytjeje;

si edhe objektivave specifike në funksion të tyre.

PROCESI I HARTIMIT TË PROJEKT-PMRP, MIRATIMI DHE VËNIA NË ZBATIM

Procesi i përgatitjes së projekt-PMRP është realizuar i udhëhequr nga detyrimet e Direktivës të Përmbytjeve 2007/60/KE, si edhe përcaktimet e VKM-së nr. 1015/2020.

Hartimi i projekt-PMRP është paraprirë nga proceset dhe dokumentet e:

- Vlerësimit Paraprak i rizikut nga përmbytjet dhe identifikimi i zonave me rrezikshmëri të miratuara me Vendimin nr.1, datë 15.6.2021 të KKU;
- Me Vendimin nr.1, datë 15.06.2021 të Këshillit Kombëtar të Ujit është miratuar, ndër të tjera Raporti i Vlerësimit Paraprak të rreziqeve nga përmbytjet për Basenin Ujorë Drin-Bunës edhe janë shpallur 8 zonat ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje në këtë basen;
- Hartave të rizikut nga përmbytjet të miratuara me Vendimin nr.3, datë 15.6.2021 të KKU-së; ndër të tjera edhe hartat e rizikut nga përmbytjet për zonën e Shkodrës që korrespondon me disa nga zonat ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje në Basenin Ujor Drin-Bunë.
- Hartave të riskut nga përmbytjet të cilat miratohen me vendim të KKU-së;
- Krijimit të grupit ndërinstitucional me urdhrin nr. 75 prot., datë 10.09.2021 të Kryeministrit;

Hartimi është realizuar duke mbajtur në konsideratë edhe objektivat e Planit të Menaxhimit të Basenit ujor Drin-Bunë (miratuar me Vendimin nr.849, datë 4.11.2020 të Këshillit të Ministrave).

Njëkohësisht, mbështetur në përcaktimet e Ligjit nr. 91, datë 28.02.2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (VSM)” dhe Vendimit nr.219 datë 11.3.2015 të Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor”, me ekspertizën e ofruar nga projekti, nëpërmjet GIZ, projekt-PMRP është plotësuar edhe me Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

Plani i masave i parashikuar në projekt-PMRP, që për nga tipologjia e masave i është referuar katalogut të masave që lidhen me “Llojet e masave” të BE-së, është plotësuar dhe përshtatur nga aktorët dhe palët e interesuara duke iu referuar karakteristikave rajonale.

Këto produkte, së bashku me dokumentin e hartuar në vitin 2015 në lidhje me menaxhimin e rizikut nga përmbytjet për qarkun e Shkodrës, ishin baza për përgatitjen e projekt-PMRP.

Projekt-PMRP është zhvilluar në një proces me pjesëmarrje të gjerë, me përfshirjen e institucioneve të përcaktuara në VKM nr.1015/2020, të cilat kontribuan sipas fushave të përgjegjësisë, bashkinë Shkodër, bashkinë Vau Dejës, universitetet, ekspertë ndërkombëtar, ekspertë lokal, përfaqësues të organizatave jo fitimprurëse dhe organizatave ndërkombëtare që operojnë në fushën e menaxhimit të përmytjeve.

PMRP është plani i parë, me të gjitha parametrat sipas kërkesave të Direktivës kuadër të Përmytjeve, që do të zhvillohet dhe miratohet në Shqipëri dhe ai do të mund të shërbejë edhe si model për hartimin e planeve për basenet e tjera.

Dokumenti, pas miratimit paraprak në Këshillin Kombëtar të Ujit, do të publikohet për një periudhë 6 mujore, si edhe masat e përcaktuara në dokument për tu zbatuar, do të koordinohen me organet respektive të Malit të Zi për të përmbushur detyrimin e legjislacionit të zbatueshëm që në një plan të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet propozohet të përfshihen masa, që për nga shkalla dhe ndikimi i tyre, rrisin ndjeshëm rreziqet nga përmytjet me drejtim nga lart ose poshtë të shteteve të tjera në të njëjtin basen ose nënbasen lumenjsh, AMBU-ja nuk duhet t'i përfshijë këto masa në planin e menaxhimit të rrezikut nga përmytjet derisa këto masa të koordinohen me dhe të aprovohen nga shtetet e përfshira.

Në vijim të komenteve të cilat do të trajtohen dhe vlerësohen, do të hartohet Plan i përfundimtar i menaxhimit të rrezikut nga përmytjet, për territorin në fjalë, i cili pas miratimit paraprak në Këshillin Kombëtar të Ujit do të miratohet në Këshillin e Ministrave dhe do të përcaktojë piketat në të cilat do të mbështetet menaxhimi i rrezikut nga përmytjet për periudhën 2024-2030.

Zbatimi i PMRP, do të monitorohet në vazhdimësi nga AMBU në lidhje me zbatimin e masave si dhe nivelin e arritjes së objektivave të PMRP, si dhe do të raportohet periodikisht në Këshillin Kombëtar të Ujit për ecurinë e zbatimit.

SFIDAT E HASURA DHE ATO QË PRITEN NË VIJIM

Gjatë viteve të fundit, Shqipëria është përballur me situata përmytjesh në disa territore por ndër ato me një rrezik më të madh janë zonat e nën-Shkodrës, të cilat janë përballur me pasoja negative për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik.

Përmytjet i kalojnë kufijtë institucionalë dhe administrative dhe për rrjedhim menaxhimi i rrezikut të tyre kërkon bashkëpunim dhe veprime të koordinuara dhe të harmonizuara ndërmjet të gjithë organeve përgjegjëse për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në nivel lokal dhe qendror, por jo vetëm.

Ndonëse përgatitja e PMRP-së është përgjegjësi e AMBU-së dhe Zyrës së Administrimit të Basenit Ujor Drin-Bunë, proceset e ndjekura dhe hartimi i dokumentit kërkojnë si domosdoshmëri përfshirjen e të gjitha palëve të interesit si edhe ekspertizën profesionale në fusha të ndryshme.

Pavarësisht se krijimi dhe funksionimi i një grupi ndërinstitucional u formalizua me urdhër të Kryeministrit, gjetja e mekanizmave funksionalë për bashkëpunim dhe koordinim ishte sfidë.

Me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuara, me fokus reduktimin e pasojave të mundshme negative nga përmytjet për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik, PMRP përmban masat që janë vlerësuar se do të ndikojnë në uljen e rrezikut dhe risqeve që vijnë nga përmytjet në territorin e njësive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Velipojë të bashkisë Shkodër dhe njësine administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës.

Sfida kryesore për periudhën e implementimit 2024-2030 është niveli i zbatimit të masave të parashikuara në PMRP, zbatim i cili është përgjegjësi e intitucioneve qëndrore dhe lokale, respektivisht të përcaktuara për çdo masë të parashikuar. Sfida në vetvete përmban të gjithë elementët e vështirësive që parashikohet të hasen në parashikimin, detajimin dhe projektimin, zbatimin dhe mbikëqyrjen e zbatimit, si dhe çka është më e rëndësishmja financimin.

Monitorimi i zbatimit të masave është një proces relativisht i thjeshtë, por kompleks dhe i vështirë është “përkthimi” i nivelit të zbatimit të masave në nivelin e përbushjes së objektivave kryesorë dhe specifik të cilat përgjithësisht ndërvaren nga niveli i plotësimit të disa masave njëkohësisht.

ÇFARË PLANI PËRMBAN

Si në të gjithë proceset e zbatuara për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në zonat ku ekziston rreziku potencial nga përmytjet ose ka gjasa të ndodhin përmytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6, edhe përmbajtja e planit është bazuar në përcaktimet e Direktivës 2007/60/KE dhe në përcaktimet e VKM-në nr. 1015/2020.

Projekt-PMRP, në mënyrë të përmblodhur përmban:

- Historikun dhe objektivat;
- Karakteristikat e zonës së projektit;
- Vlerësimin paraprak të rrezikut nga përmytjet si dhe vlerësimin e rrezikut për zonën e projektit;
- Objektivat e përshtatshme për menaxhimin e rrezikut në përmytje në zonë;
- Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet;
- Vlerësimi strategjik mjedisor;
- Aspektet e ndikimit ndërkufitar të menaxhimit të rrezikut;
- Koordinimi me Direktivën e BE;
- Informimin e publikut dhe publikimin e masave;
- Anekset:
 - o Katalogu i tipit të masave të BE;
 - o Lista e masave për zbatim/Plani veprimi;
 - o Sistemi i monitorimit të ndikimeve të rëndësishme mjedisore referuar VSM-së;
 - o Rekomandime dhe udhëzime për zbatimin e masave të PMRP referuar rekomandimeve të VSM-së;
 - o Hartat e rrezikut dhe të riskut.
- Tabelat dhe figurat që argumentojnë dhe plotësojnë kapitujt e projekt-PMRP.

PLANI I MASAVE PËR PERIUDHËN E ZBATIMIT 2024-2030

Plani i masave i projekt-PMRP-së, i cili i referohet tipologjisë së masave të përcaktuara në katalogun e masave të BE-së, është hartuar në bashkëpunim dhe koordinim me institucionet qendrore dhe lokale të cilat kanë fushë të përgjegjësisë së tyre komponentë të menaxhimit të përmytjeve ose/edhe kanë përgjegjësinë, sipas sektorëve që administrojnë, zbatimin e këtyre masave.

Referuar tipologjisë masat janë grupuar në:

1. Aspekti: Parandalimi i rreziqeve.
 - 1.1 Instrumentet administrative për shmangien e risqeve;
 - 1.2 Përshtatja e përdorimit të tokës;
 - 1.3 Parandalimi i rrezikut me anë të ndërtimit të përshtatur për përmytjen;
2. Aspekti: Mbrojtja Natyrore nga Përmytjet
 - 2.1 Menaxhimi i përmytjeve natyrore, rregullimi i rrjedhës së ujit;
3. Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmytjet.
 - 3.1 Rregullimi i rrjedhës së ujit / veprat në fushat aluvionale (masat mbajtëse);
 - 3.2 Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (pritat, digat, muret mbrojtëse ndaj përmytjeve dhe mbrojtja e lëvizshme ndaj përmytjeve);
 - 3.3 Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (masat në lumenj / drejtimin e lumit);
 - 3.4 Menaxhimi i ujërave sipërfaqësore (Masat e menaxhimit të ujërave të ndotura urbane);
 - 3.5 Mbrojtja e objekteve / ndërtesave;
 - 3.6 Masat e tjera mbrojtëse;
4. Aspekti: Gatishmëria dhe informimi.
 - 4.1 Gatishmëria ekonomike / financiare;
 - 4.2 Gatishmëria informative;
 - 4.3 Gatishmëria në lidhje me sjelljen;
 - 4.4 Përgatitja dhe post-përpunimi i kontrollit të rrezikut.

Për shmangjen apo uljen e rrezikut nga përmytjet, në teritorin e projektit, janë parashikuar gjithësej 128 masa nga të cilat 41 për parandalimin e rreziqeve, 24 për mbrojtja natyrore nga përmytjet, 45 për mbrojtjen teknike nga përmytjet dhe 18 për gatishmërinë dhe informimin.

Ndër 128 masat e parashikuara, 64 janë masa jo strukturore (direktiva e BE-së për përmytjet i jep përparësi masave jostrukturore pasi ato janë më kosto-efektive), 60 janë masa strukturore (nga të cilat 19 janë masa të cilat kanë lidhje me pastrimin/sistemimin apo mirëmbajtjen e periode të parashikuar nga sektorët përgjegjës), si dhe 4 masa kanë të ndërthurur komponentë strukturorë dhe jo strukturorë.

Në lidhje me aspektin e ndikimit ndërkufitar, 30 nga 128 masat janë konsideruar me ndikim të mundshëm ndërkufitar (2 me ndikim të mundshëm negativ, 12 me ndikim të mundshëm pozitiv dhe 16 me ndikim të papërcaktuar ose të ndërthurur).

LISTA E INSTITUCIONEVE TË PËRFSHIRA

Aktorë të përfshirë në procesin e hartimit të projekt Planit për menaxhimin e rezikut nga përmytjet:

- Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (WRMA, <http://www.ambu.gov.al/>) **.

Të përfshirë në grupin ndërinstitucional të punës dhe/ose në takime në terren/në zonën e Shkodrës:

- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (<https://bujqesia.gov.al/>) **;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (<http://turizmi.gov.al/>) **;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (<https://www.infrastruktura.gov.al/>) **;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (<http://shendetesia.gov.al/>) **;
- Ministria e Arsimit dhe Sportit (<http://arsimi.gov.al/>) **;
- Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile (<https://www.mod.gov.al/>) **;
- Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (<https://www.planifikimi.gov.al/>) **;
- Agjencia e Zhvillimit të Territorit (<http://azht.gov.al/>) **;
- Autoriteti Rrugor Shqiptar (<https://www.arrsh.gov.al/>) **;
- Agjencia Kombëtare e Ujësjellës-Kanalizimeve dhe Infrastrukturës së Mbetjeve (<http://www.akum.gov.al/>) **;
- Agjencia Kombëtare e Pyjeve (<http://turizmi.gov.al/>) **;
- Agjencia Kombëtare e Mjedisit (<http://www.akm.gov.al/>) **;
- Shërbimi Gjeologjik Shqiptar (<https://www.gsa.gov.al/>) **;
- Instituti i Shëndetit Publik (<http://www.ishp.gov.al/>) **;
- Instituti i Statistikave (<http://www.instat.gov.al/>) **;
- Zyra e Administrimit të Basenit Ujor Drin-Buna **;
- Prefekti i Qarkut Shkodër (<https://prefektishkoder.gov.al/>) **;
- Administrata e Zonave të Mbrojtura Shkodër (<https://akzm.gov.al/>) **;
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit (<https://www.albaniandf.org/>) **;
- Bashkia Shkodër (<http://www.bashkiaShkodër.gov.al/>) *;
- Bashkia Vau Dejës (<http://www.bashkiavaudejes.gov.al/>) *;
- Fakulteti i Inxhinierisë së Ndërtimit (<https://fin.edu.al/>) *;
- Universiteti Bujqësor i Tiranës; (<https://ubt.edu.al/>) *;
- Instituti i Gjeoshkencave (<https://www.geo.edu.al/>) *;
- Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës (<https://www.fshn.edu.al/>) *;

- Universiteti i Shkodrës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës (<https://unishk.edu.al/universiteti/fakultetet/fakulteti-i-shkencave-te-natyres/>) *;
- Korporata Elektroenergjitike Shqiptare (<https://www.kesh.al/>) *;
- Komuniteti Kombëtar i Digave të Mëdha (<https://albcold.gov.al/>) *;
- Këshilli i Qarkut Shkodër (<https://qarkushkoder.gov.al/>);
- Njësitë Administrative të Bashkisë Shkodër (Ana e Malit; Berdicë; Dajç; Guri i Zi; Rrethinat; Shkodër; Velipojë);
- Njësia Administrative Bushat, Bashkia Vau i Dejes.

SHËNIM:

**** - institucionet e ngarkuara me Urdhër të Kryeministrit për të hartuar projekt-Planin.**

*** - institucionet mbështetëse dhe konsultuese në hartimin e projekt-Planit.**

LISTA E PJESËMARRËSVE KRYESORË NË PROCES

- Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore:

Znj. Gerta Lubonja, Drejtore e Përgjithshme e Agjencisë

Z. Hermon Bonati, Drejtor i Drejtorisë së Menaxhimit të Performancës

Z. Arduen Karagjozi, Drejtor i Drejtorisë së Menaxhimit Strategjik

Znj. Margarita Lutaj, Përgjegjëse e Sektorit të Menaxhimit të Riskut dhe Mbrojtjes së Burimeve Ujore

Znj. Anisa Pashaj, Specialiste e Sektorit të Menaxhimit të Riskut dhe Mbrojtjes së Burimeve Ujore

Z. Amarildo Guri, Përgjegjës i Sektorit të Zhvillimit dhe Inovacionit të Ujit

- Prefekti i Qarkut Shkodër:

Znj. Majlinda Angoni, Prefekte e Qarkut

Z. Pëllumb Dani, Përgjegjës i Sektorit të Emergjencave Civile

Z. Vehbi Gruda, Përgjegjës i Sektorit të Zhvillimit Urban

- Këshilli i Qarkut Shkodër;

Z. Hilmi Lakti, Kryetar i Këshillit të Qarkut

- Zyra e Administrimit të Basenit Ujor Drin-Bunë:

Z. Sead Sadiku, Drejtor i Zyrës

- Bashkia Shkodër

Znj. Aida Shllaku, Drejtore Drejtoria e Mjedisit Pyjeve dhe Administrimit të Ujrave

Z. Erkam Boriçi, Specialist Mjedisi

Z. Gjergji Nika, Specialist Mjedisi

- Bashkia Vau Dejës

Znj. Valjeta Nikaj, Përgjegjëse Sektori i Emergjencave Civile

- Njësi Administrative Ana e Malit

Z. Arben Ceni, Administrator

- Njësi Administrative Berdicë

Z. Aleksander Pashuku, Administrator

- Njësi Administrative Dajç
Z. Gjovalin Darragjati, Administrator
- Njësi Administrative Guri i Zi
Z. Pjerin Marku, Administrator
- Njësi Administrative Rrethinat
Z. Erion Selgjekaj, Administrator
- Njësi Administrative Velipojë
Z. Altin Kaçi, Administrator
- Njësia Administrative Bushat
Znj. Nuriye Celepija, Administratore
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural
Z. Arben Muka, Përgjegjës Sektori i Programeve dhe Administrimit të Ujitje Kullimit
Z. Çesk Lleshi, Përgjegjës i Sektorit Teknik
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
Z. Ylli Hoxha, Përgjegjës Sektori i Pyjeve dhe Kullotave
Z. Ermal Halimi, Sektori i Programit të Mbrojtjes Mjedisore dhe Biodiversitetit
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
Znj. Laureta Sinani, Sektori i Programeve të Zhvillimit në Fushën e Ujësjetllës Kanalizimeve
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
Z. Benon Memaga, Sektori i Shërbimeve të Përgjithshme dhe Emergjencave Civile
- Ministria e Arsimit dhe Sportit
Znj. Arta Tani, Drejtorja e Politikave dhe Strategjive të Zhvillimit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë
- Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile
Znj. Kristina Prishka, Sektori i Koordinimit Ndërinstit. dhe Zvogëlimit të Risqeve dhe Fatkeqësive
Z. Besmir Kullolli, Sektori i Koordinimit Ndërinstitucional dhe Zvogëlimit të Risqeve dhe Fatkeqësive
Znj. Anisa Seferi, Sektori i Koordinimit Ndërinstitucional dhe Zvogëlimit të Risqeve dhe Fatkeqësive

- Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit

Znj. Adelina Greca, Drejtor i Përgjithshëm

Znj. Nensi Lalaj, Drejtore, Drejtoria e Projekteve dhe Kërkimit Shkencor

Znj. Megelina Dajti, Përgjegjëse në Drejtorinë e GSI për Planifikimin e Territorit

- Agjencia e Zhvillimit të Territorit

Znj. Orlanda Karamuco, Drejtor, Drejtoria e Monitorimit të Zhvillimit të Territorit

Znj. Floralda Alimehmenti, Përgjegjëse në Sektorin e Legjislacionit

- Autoriteti Rrugor Shqiptar

Znj. Ariana Hasani, Sektori i Mirëmbajtjes së Rrugëve

Z. Fatbardh Sokoli, Sektori i Mirëmbajtjes së Rrugëve

- Agjencia Kombëtare e Ujësjetës-Kanalizimeve dhe Infrastrukturës së Mbetjeve

Z. Flauers Shoshi, Zëvendës Drejtor i Agjencisë

- Agjencia Kombëtare e Pyjeve

Znj. Bilena Hyseni, Sektori i Gjendjes së Pyjeve, Ndërgjegjësimi dhe Promovimi

- Agjencia Kombëtare e Mjedisit

Znj. Enkeleda Shkurta, Përgjegjëse e Sektorit të Informacionit, GIS dhe Regjistrave Mjedisore

- Shërbimi Gjeologjik Shqiptar

Znj. Sonila Marku, Drejtore, Drejtoria e Hidrologjisë

- Instituti i Shëndetit Publik

Znj. Edjona Bici, Sektori i Ujit dhe Sanitetit

- Instituti Statistikave

Z. Ervin Shameti, Drejtor, Drejtoria e Statistikave Rajonale dhe Gjeoinformacionit

Z. Denis Kristo, Drejtor, Drejtoria e Statistikave të Bujqësisë dhe Mjedisit

Z. Ledjo Seferkolli, Sektori i Gjeoinformacionit

- Administrata e Zonave të Mbrojtura Shkodër

Z. Agim Dardha, Drejtor i Administratës së Zonave të Mbrojtura Qarku Shkodër

- Fondi Shqiptar i Zhvillimit

Znj. Greta Gjonçaj, Përgjegjëse e Njesisë së Hartimit të Projekteve dhe Koordinimit të Marrëdhënieve me Donatorët

- Korporata Elektroenergjitike Shqiptare

Z. Orlando Muca, Përgjegjës i Sektorit të Vlerësimeve Hidro-Meteorologjike

Znj. Desareta Gjeci, Sektori i Përgjegjshmërisë Sociale e Mjedisore

Z. Erjon Qosja, Sektori i Sigurisë së Digave

- Instituti i Gjeoshkencave

Z. Klodian Zaimi, Ekspert Hidrolog

- Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës

Prof. Aleko Miho, ekspert i ekologjisë ujore

Prof. Aurel Nuro, ekspert për analizat e ndotësve organikë në matrica mjedisore

Prof. Sonila Vito, eksperte e trajtimit të ujërave të ndotur

Prof. Ferdinand Bego, ekspert për zonat e mbrojtura dhe biodiversitetin

Prof. Klaudio Peqini, ekspert për dinamikën e fluideve

- Universiteti i Shkodrës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës

Znj. Aurora Dibra, eksperte në ekologji dhe mbrojtjen mjedisore, biodiversitetin dhe edukimin mjedisor

- Komuniteti Kombëtar i Digave të Mëdha

Z. Arjan Jovani, anëtar në Bordin e Komitetit

- Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar Deutsche (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ)

Z. Gerrit Bodenbender, Drejtori i Programit

Znj. Rrezearta Ago, Koordinatore Programi Shqipëri-Kosovë

Dr.-Ing. Peter Heiland, Ekspert në hartimin e projekt

Znj. Anna Goris, Eksperte në hartimin e projekt-PMRP

Znj. Hue Linh Tu, Eksperte në hartimin e projekt-PMRP

Znj. Fationa Sinojmeri, Këshilltare Teknike

Z. Arben Guraj, Ekspert Lokal

Z. Andrian Vaso, Ekspert për vlerësimin strategjik mjedisor

Znj. Gentiana Gjonca, Eksperte për analizën kosto-përfitim

PËRMBAJTJA

LISTA E TABELAVE

LISTA E FIGURAVE

LISTA E SHKURTESAVE / AKRONIMEVE

1 Historiku dhe objektivat

- 1.1 Kuadri i direktivës evropiane për përmytjet
- 1.2 Kuadri ligjor, rregullator dhe institucional i Shqipërisë
- 1.3 Institucionet e përfshira për zhvillimin e planit MRP
- 1.4 Hapat e punës dhe metodat

2 Karakteristikat e zonës së projektit

- 2.1 Zona e projektit në basenin lumor Drin-Buna
- 2.2 Klima, hidrologjia dhe origjina e përmytjeve
- 2.3 Përmytje të konsiderueshme që kanë ndodhur në të shkuarën
- 2.4 Veprimet/investimet madhore për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në zonën e projektit.
- 2.5 Ndikimi i ndryshimeve klimatike në rajon
- 2.6 Popullsia, shpërndarja gjinore, minoritetet dhe grupet e marginalizuara
- 2.7 Përdorimi i tokës dhe aktivitet ekonomike në zonën e projektit
- 2.8 Përdorimi i tokës dhe ndryshimet në përdorimin e tokës në basenin lumor
- 2.9 Planifikimi i territorit në zonën ripariane të basenit lumor Drin-Bunë
- 2.10 Zonat e mbrojtura

3 Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmytjet

- 3.1 Metodologjia
- 3.2 Llojet e konsideruara të përmytjeve
- 3.3 Rëndësia e rrezikut nga përmytjet
- 3.4 Rezultatet e VPRRP për zonën e projektit

4 Vlerësimi i rrezikut nga përmytjet në zonën e projektit

- 4.1 Rëndësia e përmytjeve të kaluara për të ardhmen
- 4.2 Hartat e rrezikut nga përmytjet
- 4.3 Hartat e riskut nga përmytjet
- 4.4 Përshkrimi dhe vlerësimi i rrezikut ekzistues nga përmytjet.
 - 4.4.1. Përmbledhje:Përdorimi i tokës që preket potencialisht në zonën me risk

4.4.2. Shëndeti i njeriut

4.4.3. Mjedisi

4.4.4. Trashëgimia kulturore

4.4.5. Aktiviteti ekonomik

4.5 Rreziku nga përmbytjet nga hidrocentralet në zonën e projektit

5 Objektivat e duhura për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në qark

5.1 Objektivat e përgjithshme për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në zonë

5.2 Objektivat specifike

5.2.1. Objektivat e përgjithshme për organizimin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet

5.2.2. Objektivat për parandalimin e rreziqeve të reja në zonat e rrezikuara nga përmbytjet

5.2.3. Objektivat për reduktimin e rreziqeve ekzistuese në zonat e rrezikuara nga përmbytjet

5.2.4. Objektivat për reduktimin e pasojave negative gjatë përmbytjeve

5.2.5. Objektivat për reduktimin e pasojave negative pas përmbytjeve

5.3 Ndërlidhjet e objektivave specifike dhe receptorët e riskut

5.3.1. Shëndeti i njeriut

5.3.2. Mjedisi

5.3.3. Trashëgimia kulturore

5.3.4. Aktiviteti ekonomik

6 Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet

6.1 Katalogu i llojeve të masave

6.2 Statusi i zbatimit të masave

6.3 Masat e përzgjedhura në zonë

6.3.1. Aspekti 1: Parandalimi i rrezikut

6.3.2. Aspekti 2: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet

6.3.3. Aspekti 3: Mbrojtja teknike nga përmbytjet

6.3.4. Aspekti 4: Përgatitja dhe informimi

6.4 Masat sipas Zonave me Rrezikshmëri dhe masat e përzgjedhura dhe statusi i zbatimit për territoret e NjQV

6.5 Prioritetet për zbatimin e masave

6.6. Përgjegjësia e zbatimit

6.7 Zbatimi dhe monitorimi

6.7.1. Kalendar i zbatimit

6.7.2. Mundësi financimi për zbatim

6.8 Monitorimi.

7 Vlerësimi Strategjik i Ndikimit në Mjedis (VSM)

8 Aspektet e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmbytjet

8.1 Ndikimet e mundshme ndërkufitare të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet

8.2 Masa specifike me ndikim të mundshëm ndërkufitar

8.3 Statusi dhe perspektiva e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut

9 Koordinimi me direktivën kuadër të ujit 2000/60/KE

10 Informacion publik dhe masat e publicitetit

10.1 Përmbledhje e procesit të konsultimit

10.2 Rritja e ndërgjegjësimit të publikut dhe aktivitetet informuese

11 Referencat

12 Fjalorth

SHTOJCAT

- A – Katalogu i llojeve të masave sipas direktivës së BE-së për përmbytjet
- B – Lista e masave të përzgjedhura / 1. Planit të Veprimit; 2. Kostimi Financiar
- C – Koordinimi me direktivën kuadër të BE-së për ujërat 2000/60/KE
- D – Sistemi i monitorimit të ndikimeve të konsiderueshme në mjedis sipas VSM dhe Deklaratës mjedisore të MTM
- E – Rekomandimet dhe udhëzimet për zbatimin e masave të planit të MRP-së sipas rekomandimeve të VSM dhe të Deklaratës mjedisore të ministrit MTM
- F – Hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet për Qarkun e Shkodrës

LISTA E TABELAVE

- Tabela 1: Projektimi i niveleve të kurorës së digave (Mott MacDonald, 2012a)
- Tabela 2: Investimet e rëndësishme të fundit në zonën e projektit (listë e përzgjedhur)
- Tabela 3: Reshjet 24-orëshe të pritshme në [mm] për periudha të ndryshme përsëritjeje për rajonin verior të Shqipërisë (KTK, 2016, i miratuar)
- Tabela 4: Popullsia rezidente sipas gjinisë, grupmoshës dhe njësisë administrative sipas të dhënave të censusit 2011 nga INSTAT
- Tabela 5: Përdorimi i tokës totale në qarkun e Shkodrës
- Tabela 6: Përdorimi i tokës në basenin lumor Drin-Bunë (gjeneruar nga CLC 2012 dhe Copernicus 2016)
- Tabela 7: Llojet e përmbytjeve / burimeve (nga: Udhëzimet për raportim sipas direktivës së BE-së për përmbytjet; BE 2013)
- Tabela 8: Receptorët e riskut dhe treguesit e riskut (VPRRP, 2018)
- Tabela 9: Kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut për VPRRP (VPRRP, 2018)
- Tabela 10: Zonat me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet në Shqipëri në basenin lumor Drin-Bunë (AL-4 deri në AL-7 për zonën e projektit) (VPRRP, 2018)
- Tabela 11: Kategoritë e objekteve të rrezikuara me vlera të cenueshmërisë (1 = e ulët, 2 = mesatare, 3 = e lartë)
- Tabela 12: Përdorimi i tokës në zonën potencialisht të prekur në basenin e lumit Drin të qarkut të Shkodrës
- Tabela 13: Banorët që preken potencialisht (nga skenarët e përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500)
- Tabela 14: Ndërtesat që preken të prekura (nga skenarët e përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500)
- Tabela 15: Objektet e rrezikuara që preken potencialisht të receptorit të riskut "trashëgimia kulturore" të diferencuara sipas skenarëve të përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500
- Tabela 16: Njerëzit e rrezikuar në rrjedhën e poshtme të digave të Vaut të Dejës në skenarin më të keq (KESH, 2015)
- Tabela 17: Lista e objektivave të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës
- Tabela 18: Fushat e veprimit: Katalogu i llojeve të masave për MRP në qarkun e Shkodrës
- Tabela 19: Përshkrimi i statusit të zbatimit të masave në planin e veprimit
- Tabela 20: Shpërndarja e të gjitha masave për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në trajtimin e MRP në nivel BE-je
- Tabela 21: Numri i masave të përzgjedhura në nivel vendor dhe rajonal (Alokimi për NjQV)
- Tabela 22: Numri i masave të përzgjedhura në nivel vendor dhe rajonal (alokim për ZRRPKP)
- Tabela 23: Numri i masave të përzgjedhura sipas aspekteve kryesore dhe përcaktimit të tyre në ZRRPKP
- Tabela 24: Mjetet e monitorimit të sugjeruara
- Tabela 25: Shpërndarja e masave me ndikim të mundshëm ndërkufitar në aspektet e BE-së të MRP11
- Tabela 26: Karakteristikat e ndikimeve të mundshme ndërkufitare të masave në këtë plan MRP
- Tabela 27: Statusi dhe perspektiva e bashkëpunimit ndërkufitar në qark

LISTA E FIGURAVE

- Figura 1: Cikli i MRP sipas Direktivës së BE-së për përmbytjet [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, projekt i BE-së STRIMA 2014, i modifikuar]
- Figura 2: Hapat dhe fazat e MRP-së sipas Direktivës së BE-së për Përmbytjet (referencat e neneve të direktivës janë dhënë në kllapa)
- Figura 3: Hartimi i planit të MRP-së sipas Direktivës së BE-së për menaxhimin e riskut nga përmbytjet
- Figura 4: Struktura e proceseve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet në Shqipëri [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, bazuar në prezantimin e z. Arduen Karagjozi (AMBU), Qershor 2018]
- Figura 5: Aktorët kombëtarë, rajonalë dhe vendor të përfshirë në planin MRP (Qarku Shkodër) 9
- Figura 6: Hapat e punës për planin e MRP-së
- Figura 7: Njësitë administrative të zonës së projektit: Bashkia e Shkodrës (e verdhë) me 7 NJQV dhe bashkia e Vaut të Dejës me 1 NJQV në zonën e rrezikuar nga përmbytjet
- Figura 8: Harta e rrezikut nga përmbytjet në HQ500 e qarkut të Shkodrës me 8 njësitë administrative të këtij projekti - zona e bashkimit të Drinit dhe Bunës në jug të Shkodrës
- Figura 9: Nën-basenet e basenit lumor Drin-Bunë [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, bazuar në të dhëna me burim të hapur]
- Figura 10: Baseni i lumenjve Drin dhe Bunë - rrjeti lumor (LWI, 2014)
- Figura 11: Harta e reshjeve - reshjet mesatare vjetore 1980-1990 (GIZ)
- Figura 12: Zona e degëve në ultësirën Drin-Bunë (INFRASTRUKTUR & UMWELT, 2013)
- Figura 13: Rrjedha e lumit Drin dhe Gjadër para devijimit në vitin 1848 dhe kaskada e hidrocentralit të Drinit duke përfshirë hidrocentralin e lumit në Ashtë (INFRASTRUKTUR & UMWELT, 2013)
- Figura 14: Përmbytjet e mëdha historike që prej vitit 1851 [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT bazuar në Mott MacDonald, 2012a, e modifikuar] .
- Figura 15: Projektimet për reshjet vjetore [mm] pa dhe me ndryshimet klimatike (skenari mesatar) në rajonin bregdetar verior të Shqipërisë (KTK, 2016) .
- Figura 16: Zhvillimi demografik sipas gjinisë bazuar në popullsinë më 1 janar në periudhën 2016-2021 në qarkun e Shkodrës bazuar në të dhënat e INSTAT
- Figura 17: Harta e përdorimit të tokës të basenit lumor Drin-Bunë [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT bazuar në të dhënat evropiane me burim të hapur Copernicus dhe CORINE]
- Figura 18: Sistemi i planifikimit të territorit i Shqipërisë në nivel kombëtar dhe vendor (PPK, 2016)
- Figura 19: Pamje e bajpasit perëndimor (në ndërtim) të qytetit të Shkodrës [foto: INFRASTRUKTUR & UMWELT]
- Figura 20: Pamje e Urës së Re e cila lidh SH1 dhe SH41 me kufirin malazez [foto: INFRASTRUKTUR & UMWELT]
- Figura 21: Vendndodhja e zonave të mundshme të ndërhyrjes në peizazh (PPV Shkodër, 2017, f. 59)
- Figura 22: Hartë e zonës së mbrojtur në zonën e projektit (MM, 2005)
- Figura 23: Hapat e punës së vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmbytjet për identifikimin e zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet (VPRRP, 2018)

- Figura 24: Hapat për vlerësimin e rreziqeve potenciale të konsiderueshme (VPRRP, 2018)
- Figura 25: Paraqitja gjeografike (harta) e ZRRPKP në basenin lumor Drin-Bunë duke përfshirë Malin e Zi, Kosovën, Maqedoninë e Veriut, dhe Shqipërinë (VPRRP, 2018)
- Figura 26: Hartat e rrezikut nga përmbytjet për qarkun e Shkodrës (2021): tre llojet e hartave sipas direktivës së BE-së për përmbytjet dhe dy lloje shtesë sipas ligjit kombëtar
- Figura 27: Përmbajtja / legjenda e hartave të rrezikut nga përmbytjet
- Figura 28: Hartë ilustruese e riskut nga përmbytjet për një pjesë të zonës së Shkodrës (2021)
- Figura 29: Tokë e kultivuar potencialisht e përmbytur për skenarë të ndryshëm të përmbytjeve HQ010, HQ100 dhe HQ500 për çdo njësi administrative të qarkut të Shkodrës
- Figura 30: Popullsia që preket potencialisht nga përmbytjet e qarkut të Shkodrës e ilustruar për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 31: Ndërtesat që preken potencialisht nga përmbytjet të qarkut të Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 32: Vendndodhja e ndërtimeve informale dhe e grupeve të marginalizuara brenda zonës së projektit, e ilustruar për skenarin e përmbytjes HQ500.
- Figura 33: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "shëndeti i njeriut" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 34: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "mjedisi" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 35: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "trashëgimia kulturore" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 36: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "aktiviteti ekonomik" qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 37: Rrugët dhe hekurudhat që preken potencialisht nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje
- Figura 38: Objektivat e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet (sipas direktivës së BE-së nga përmbytjet)
- Figura 39: Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 40: Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në fushat specifike të veprimit dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 41: Masa për parandalimin e rrezikut dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 42: Masat natyrore për mbrojtjen nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 43: Masat teknike për mbrojtjen nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 44: Masat e përgatitjes dhe të informimit dhe statusi i tyre i zbatimit
- Figura 45: Masat sipas Zonave me rrezikshmëri nga përmbytjet
- Figura 46: Masat dhe statusi i zbatimit në fushat e veprimit në NjQV të ndryshme
- Figura 47: Numri i masave të përzgjedhura sipas aspekteve kryesore për çdo prioritet
- Figura 48: Përgjegjësitë në nivel kombëtar, rajonal apo vendor
- Figura 49: Hapat e përgjithshëm të Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM)

LISTA E SHKURTESAVE / AKRONIMEVE

ADZM	Administrata e Zonave të Mbrojtura
SHGJSH	Shërbimi Gjeologjik Shqiptar
AKM	Agjencia Kombëtare e Mjedisit
AKMC	Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile
AKPT	Agjencia Kombëtare e Planifikimit Territorial
AMBU	Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore
ZRRPKP	Zonat me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet
ARRSH	Autoriteti Rrugor Shqiptar
AREB	Agjencia e Ekstensionit Bujqësor Shkodër
BMZ	Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim
BSH	Bashkia e Shkodrës
BVD	Bashkia e Vaut të Dejës
CCAWB	Përshtatja me ndryshimet klimatike në Ballkanin Perëndimor
CIS	Strategjia e Përbashkët e Zbatimit
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
DEM	Modelet Digjitale të Lartësisë
DRM	Drejtoria Rajonale e Mjedisit
ZRF	Zvogëlimi i riskut nga fatkeqësitë
DUK	Drejtoria e Ujitjes dhe e Kullimit
EIA	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
EU	Bashkimi Evropian
EU-WFD	Direktiva Kuadër e BE-së për Ujin
FAO	Organizata e Ushqimit dhe Bujqësisë e Kombeve të Bashkuara
HRrRP	Hartat e Rrezikut dhe Riskut nga Përmbytjet
MRP	Menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet
GEF	Instrumenti Global i Mjedisit
GIS	Sistemi i Informacionit Gjeografik
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Bashkëpunimi Gjerman për Zhvillim)
PPV	Plan i Përgjithshëm Vendor
HEC Ashta	Hidrocentrali i Ashtës
HEC Fierzë	Hidrocentrali i Fierzës
HEC Koman	Hidrocentrali i Komanit
HEC Vau i Dejës	Hidrocentrali i Vaut të Dejës
IGEO	Instituti i Gjeoshkencave
INSTAT	Instituti i Statistikave

IPA CBC	Instrumenti për Asistencën e Para-Aderimit të Bashkëpunimit Ndërkufitar
KESH	Korporata Elektroenergjitike Shqiptare
NJQV	Njësi e qeverisjes vendore
MBZHR	Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
MM	Memorandum Mirëkuptimi
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MTM	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
PKEC	Plani Kombëtar për Emergjencat Civile
KKDM	Komiteti Kombëtar i Digave të Mëdha
AKP	Agjencia Kombëtare e Pyjeve
NGO	Organizatë Joqeveritare
NJA	Njësi administrative
NJAD	Të gjithë njësitë administrative të bashkisë
NWC	Këshilli Kombëtar i Ujit
OSM	Harta Open Street
P	Prefektura (<i>prefektura</i>)
VPRRP	Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmbytjet:
Q	Këshilli i Qarkut Shkodër (<i>qarku</i>)
RAEA	Agjencia Rajonale e Ekstensionit Bujqësor Shkodër
SEA	Vlerësimi Strategjik Mjedisor
SHPP	Hidrocentral i Vogël
SKMIBU	Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Burimeve Ujore 2018-2027
KTK	Komunikimi i tretë kombëtar i Shqipërisë për ndryshimet klimatike
UK Shkodër	Ujësjiellësi i Shkodrës
UK Vau i Dejës	Ujësjiellësi i Vaut të Dejës
UNDP	Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
GP	Grupi i Punës
OBSH	Organizata Botërore e Shëndetit
ZABU	Zyra e Administrimit të Basenit Ujor Drin Buna

1 Historiku dhe objektivat

1.1 Kuadri i direktivës evropiane për përmbytjet

Direktiva Evropiane 2007/60/KE "Për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet" (në vijim referuar si: Direktiva e BE-së për përmbytjet) kontribuon për përcaktimin e një kuadri ligjor për menaxhimin e integruar të ujërave, duke përfshirë menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, për të gjithë shtetet anëtare evropiane. Ajo i shtohet ndryshimit të strategjisë për të luftuar risqet që vijnë nga përmbytjet: qasja fillestare ka qenë mbrojtja e njerëzve, e të mirave ekonomike dhe e tokave bujqësore nga përmbytjet (gjë e cila dështon kur përmbytjet ekstreme tejkalojnë veprat mbrojtëse). Qasja e re e Direktivës së BE-së për përmbytjet është bashkëpunimi me të gjithë aktorët përkatës për të "jetuar me përmbytjet", për t'u mbrojtur nëse është e mundur, për t'i përshtatur ndryshimet dhe ndërtimet në zonat përkatëse kundrejt rrezikut nga përmbytjet, dhe veçanërisht për t'u përgatitur për përmbytjet, me një qasje tërësore me të gjithë njerëzit, organizatat, administratat dhe bizneset që preken potencialisht.

Ndaj, qëllimi i Direktivës së BE-së për përmbytjet është të krijojë një kornizë për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, duke synuar reduktimin e pasojave negative në shëndetin e njerëzve, në mjedis, në trashëgiminë kulturore dhe në aktivitetin ekonomik të lidhura me përmbytjet në komunitet. Sipas Direktivës së BE-së për përmbytjet, menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet duhet të adresojë të gjitha aspektet e përmbytjeve, duke përfshirë parandalimin, mbrojtjen dhe gatishmërinë. Veprimet dhe masat e planit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet duhet të prekin të gjithë fazat e ciklit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet (shih Figura 1).

Figura 1: Cikli i MRP sipas Direktivës së BE-së për përmbytjet
[grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, projekt i BE-së STRIMA 2014, i modifikuar]

Planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet do të përfshijnë masat për parandalimin e përmbytjeve, për mbrojtjen parandaluese ndaj përmbytjeve dhe për gatishmërinë. Ato do të përfshijnë gjithashtu masa për periudhat përpara se të ndodhë një përmbytje, për kohën kur ndodh një përmbytje, si dhe për periudhën e rikuperimit pasi ka ndodhur një përmbytje.

Direktiva e BE-së për përmbytjet duhet të zbatohet në koordinim me akte të tjera ligjore, kryesisht me Direktivën e BE-së 2000/60/KE (Direktiva Kuadër për Ujin, EU-WFD), dhe kërkon zbatim ciklik. Direktiva e BE-së për përmbytjet përqendrohet në integrimin e të gjithë sektorëve përkatës, duke përfshirë menaxhimin e përdorimit të tokës, mbrojtjen civile, menaxhimin e digave, vlerësimin e ndikimit mjedisor dhe strategjik, kuadrin ligjor për mjedisin, konsultimin publik etj. Një objektivi i madh është koordinimi përgjatë basenit lumor, duke përfshirë kërkesat për koordinim ndërkuftar.

Në përgjithësi, Direktiva e BE-së për përmbytjet parashikon tre hapa (shihni Figura 2) të cilët duhet të zbatohen nga të gjitha shtetet anëtare brenda afatit të dhënë për të gjitha basenet lumore:

- Hapi i parë:** Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmbytjet (VPRRP) i cili çon në identifikimin e zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet (ZRRPKP);
- Hapi i dytë:** Hartëzimi i rreziqeve dhe risqeve nga përmbytjet (HRrRP);
- Hapi i tretë:** Planifikimi i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet.

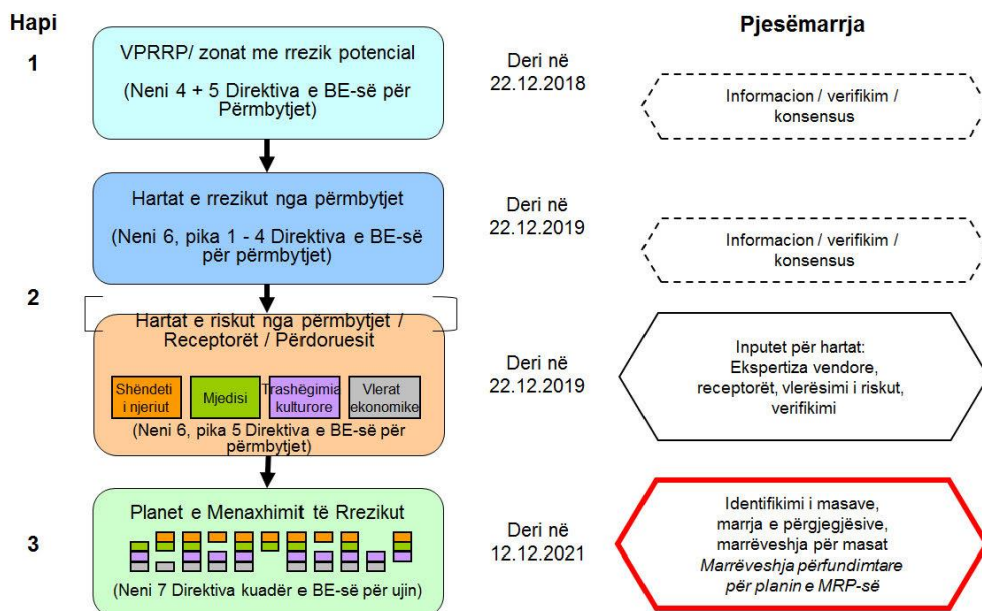

Figura 2: Hapat dhe fazat e MRP-së sipas Direktivës së BE-së për Përmbytjet (referencat e neneve të direktivës janë dhënë në kllapa)

Për projektin në qarkun e Shkodrës në Shqipëri, Direktiva e BE-së për përmbytjet nuk është detyruese, pasi Shqipëria nuk është ende pjesë e shteteve anëtare të Bashkimit Evropian. Megjithatë, midis partnerëve është rënë dakord që gjatë specifikimit të projektit do të ndiqet sa më afër të jetë e mundur Direktiva e BE-së për përmbytjet, për të kontribuar në procesin e përafrimit për integrimin evropian.

Për zonën e projektit, hapi i parë (Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmbytjet dhe identifikimi i zonave me rrezik potencial nga përmbytjet) është finalizuar në prill 2019 gjatë vlerësimit për rajonin ndërkufitar të basenit lumor Drin-Bunë, duke rezultuar në katër ZRRPKP të mëdha për rajonin e projektit në Shkodër (4, 5 dhe 6). Detajet jepet në kapitullin 3. Vlerësimi paraprak është miratuar me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Ujit nr. 1, datë 15.06.2021, "Për miratimin e raporteve të vlerësimit paraprak të rreziqeve nga përmbytjet për basenet ujore Drin-Bunë, Mat, Ishëm, Erzen, Shkumbin Seman, Vjosë dhe shpalljen e zonave ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhë përmbytje".

Hapi i dytë (Zhvillimi i hartave të rrezikut nga përmbytjet ose i hartave të shtrirjes së përmbytjeve) është ndërmarrë në projektin "Hartëzimi i rreziqeve dhe risqeve nga përmbytjet në basenin lumor të Drinit" ku janë zhvilluar HRRP për qarkun e Shkodrës. Versionet përfundimtare janë të disponueshme nga marsi i vitit 2022. Hartat për zonat 4,5 dhe 6 janë miratuar nga Vendimi nr. 3 i Këshillit Kombëtar të Ujit, datë 15.06.2021, "Për miratimin e hartave të rrezikut nga përmbytjet për disa zona të basenit ujor Drin-Bunë".

Bazuar në këto hapa, hapi i tretë (Zhvillimi i planit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet) është fokusi i aktiviteteve në këtë projekt, shih kapitullin 1.4. Këto përcaktohen në Vendimin e Këshillit të Ministrave VKM nr. 1015, datë 16.12.2020, "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të burimeve ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet".

Objekti kryesor i këtij plani për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet është të përmirësojë menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet (MRP) duke u fokusuar në veçanti në masat jo-strukturore, të tilla si paralajmërimi, gatishmëria dhe planifikimi i territorit. Kjo përfshin marrjen në konsideratë të të gjithë llojeve të përshtatshme të masave për gatishmërinë, menaxhimin e fatkeqësive, fazat e rikuperimit dhe zhvillimin e kuadrit për menaxhimin rajonal të rrezikut nga përmbytjet, si dhe planet vendore për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet për qarkun e Shkodrës.

Imazhi i mëposhtëm tregon hapat e nevojshëm në procesin e planifikimit të MRP-së, duke përfshirë përshkrimin / vlerësimin e riskut, vlerësimin e mangësive / nevojës për veprim, identifikimin e masave të mundshme, planifikimin e masave dhe dokumentimin.

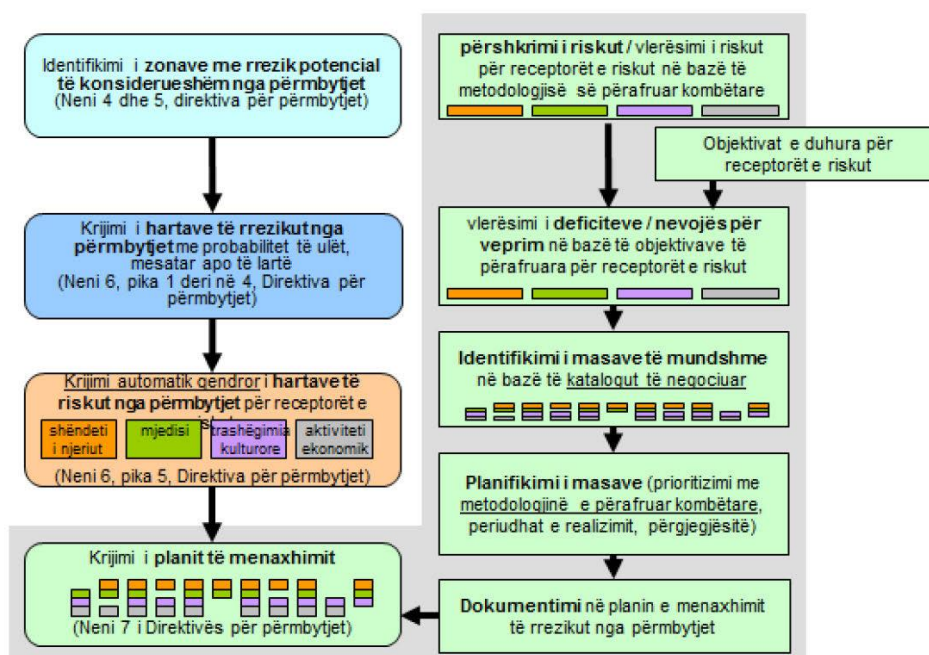

Figura 3: Hartimi i planit të MRP-së sipas Direktivës së BE-së për menaxhimin e riskut nga përmbytjet

Projekti i PMRP-së i Shkodrës ndjek në përgjithësi hapat dhe qasjet metodologjike të BE-së për të zbatuar direktivën. Detajet e mëtejshme janë dokumentuar në dokumentet e grupit të punës së BE-së për përmbytjet dhe në dokumentet e grupeve të punës të cilat koordinojnë procesin e CIS (Strategjia e Përbashkët e Zbatimit)¹.

1.2 Kuadri ligjor, rregullator dhe institucional i Shqipërisë

Në kuadër të procesit të përafshirë me BE-në, Shqipëria po punon për të harmonizuar legjislacionin për të përmbushur kërkesat e direktivës së BE-së për përmbytjet. Autoriteti kryesor përgjegjës në Shqipëri është Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU).

Në lidhje me menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, ekzistojnë katër fusha kryesore të legjislacionit dhe politikave në Shqipëri (Mott MacDonald, 2012a):

- Legjislacioni për mbrojtjen civile i cili lidhet me planifikimin dhe përgjigjen ndaj emergjencave;
- Rregulloret dhe politikat për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë (ZRF);
- Mbrojtja nga përmbytjet dhe

¹ Dokumentet udhërrëfyese të CIS janë publikuar në http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/implem.htm

- Planifikimi i zhvillimit, i cili rregullon dhe kontrollon zhvillimin e infrastrukturës në zonat e rrezikuara nga përmbytjet.

Ndaj, menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet aktualisht rregullohet nga ligji nr. 45/2019 “Për mbrojtjen civile”, i miratuar më 18 korrik 2019, duke zëvendësuar ligjin nr. 8756/2001 “Për shërbimet e emergjencave civile”. Ligji nr. 45/2019 “Për mbrojtjen civile” përbën kuadrin kryesor ligjor, prezanton konceptim e zvogëlimit të riskut nga fatkeqësitë (ZRF) dhe promovon mbrojtjen civile. Ai parashikon zhvillimin e

- strategjive kombëtare dhe vendore për ZRF²,
- vlerësimin e riskut nga fatkeqësitë në nivel kombëtar dhe vendor, dhe
- planet e emergjencave në të gjitha nivelet në përputhje me Planin Kombëtar për Emergjencat Civile (PKEC)³.

Aktualisht, është në progres puna për përgatitjen e dokumenteve të mëposhtme. Janë ngritur tre grupe pune ndërinstitucionale nën kujdesin e kryeministrit për zhvillimin e secilit dokument. Më pas, Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile (AKMC) duhet të verifikojë dokumentet.

Strategjia Kombëtare për ZRF: Ky është dokumenti bazë strategjik i Republikës së Shqipërisë i cili përcakton politikat dhe aktivitetet e institucioneve, të strukturave qendrore dhe vendore, si dhe të të gjithë strukturave të tjera në menaxhimin e riskut nga fatkeqësitë

Vlerësimi i riskut nga fatkeqësitë: Ky dokument identifikon llojet, karakteristikat dhe origjinën e risqeve të fatkeqësive, nivelin e ekspozimit dhe vulnerabilitetit, faktorët të cilët shkaktojnë apo rrisin nivelin e riskut, si dhe pasojat e mundshme për jetën e njerëzve, qeniet e gjalla, pronën, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin

Planet e emergjencave civile: Planet e emergjencave civile përcaktojnë masat dhe aktivitetet për parandalimin e fatkeqësive dhe përgjigjen/reagimin ndaj tyre, të tilla si kapacitetet, angazhimi dhe veprimet e organizuara gjatë emergjencave për të mbrojtur jetën e njerëzve, qeniet e gjalla, pronën, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin. Planet e qarkut (në nivel qarku) dhe planet vendore për emergjencat civile harmonizohen me Planin Kombëtar për Emergjencat Civile (PKEM)

Për sa i përket mbrojtjes nga përmbytjet, kuadri ligjor bazohet edhe në politikat kombëtare për ujitjen, kullimin dhe mbrojtjen nga përmbytjet dhe erozionin, nën kujdesin e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave (MBZHR). Në këtë aspekt, ligji nr. 24/2017, i miratuar më 9 maj 2017, “Për administrimin e ujitjes dhe kullimit”, lehtëson

² Në bashkëpunim me UNDP, Shqipëria po përgatit një strategji kombëtare për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë.

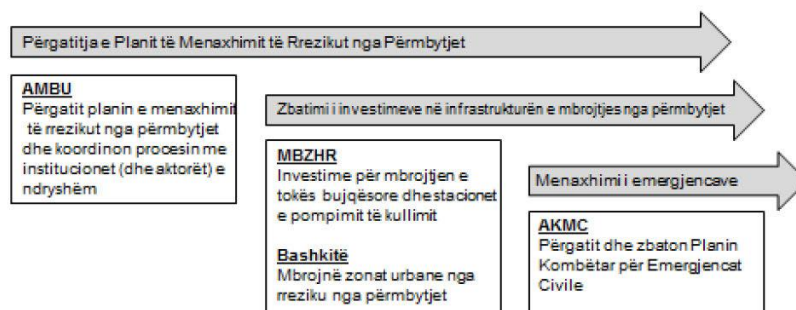
³ PKEC është miratuar më 3 dhjetor 2004 me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 835/2004

caktimin dhe zbatimin e detyrave dhe përgjegjësi kryesore të Drejtorisë së Ujitjes dhe Kullimit, bashkive dhe organizatave të përdoruesve të ujit, duke pasur kështu si synim ngritjen e kuadrit institucional dhe funksional në përputhje me politikat kombëtare për ujitjen, kullimin dhe mbrojtjen nga përmbytjet. Një nga tre objektivat e ligjit nr. 24/2017 është rritja e produktivitetit bujqësor duke përbushur nevojat për ujë të fermerëve, si dhe duke përmirësuar kullimin dhe mbrojtjen nga përmbytjet në të gjithë zonat të cilat mund të kullohen.⁴ Gjithashtu, në Strategjinë e Ujitjes dhe Kullimit në Shqipëri të vitit 2017⁵ përcaktohen synimet e politikës dhe objektivat strategjike. Nga katër objektivat, mbrojtja nga përmbytjet është një nga fushat kryesore të fokusit.

Për sa i përket çështjeve të planifikimit, ligji nr. 45/2019 “Për mbrojtjen civile” citon se planet për zhvillimin urban duhet të hartohen në përputhje me dokumentet dhe strategjitë e vlerësimit të risqeve nga fatkeqësitë (Ligji 45/2019, neni 12). Kështu, midis 43 bashkive, bashkia Shkodër ka hartuar dhe miratuar edhe Planin e Përgjithshëm Vendor (PPV)⁶. PPV nuk specifikon vetëm përdorimin e tokës dhe planifikimin e territorit për të gjithë territorin administrativ të bashkisë, si për shembull toka bujqësore dhe zonat me ujë, por ai përfshin gjithashtu elementë të ZRF-së, identifikimin e zonave të rrezikuara nga rreziqet natyrore dhe riskun e tyre. (Shih kapitullin 2.9 për më shumë informacion rreth strukturave të planifikimit të territorit dhe implikimit të tyre në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.)

Sigurisht, ka lidhje me fusha të tjera të legjislacionit dhe politikave siç janë çështjet financiare dhe ekonomike, mjedisi, burimet natyrore, bujqësia dhe turizmi.

⁴ Ekziston një plan veprimi për përmirësimin e shërbimit të kanaleve kulluese në bashkinë Shkodër i vitit 2017 që gjendet në: http://www.bashkiashkoder.gov.al/web/plan_veprimi_per_sherbimin_e_kullimit_1373.pdf

⁵ Për më shumë informacion referohuni në https://bujqesia.gov.al/wp-content/uploads/2017/12/Strategjia_U_K_korrik_2017_konsultim-1.pdf

⁶ PPV për bashkinë e Shkodrës është në fuqi për periudhën 2015-2030 me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 5, datë 16.10.2017. Vendimi i Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 9, datë 28.12.2020, miratoi rishikimin e PPV-së të bashkisë Shkodër.

Figura 4: Struktura e proceseve të menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet në Shqipëri [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, bazuar në prezantimin e z. Arduen Karagjozi (AMBU), Qershor 2018]

Këshilli Kombëtar i Ujit (KKU) është organi ndërinstitutional kryesor përgjegjës për miratimin e politikave dhe planeve për menaxhimin e integruar të burimeve ujore, i cili vepron në bazë të ligjit nr. 111/2012, datë 08.02.2018 “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”. Ai kryesohet nga kryeministri i Shqipërisë dhe përbëhet nga shtatë ministri kryesore të përfshira. Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU) është institucioni ekzekutiv përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive të lidhura me burimet ujore, të miratuara nga Këshilli Kombëtar i Ujit. Si rrjedhojë, AMBU është gjithashtu përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave të menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet, në zbatim të ligjit nr. 111/2012.

Sipas nenit 70 të ligjit nr. 111/2012, AMBU, në bashkëpunim me Ministrinë e Mbrojtjes, kontribuon në koordinimin e zbatimit të politikave të menaxhimit të baseneve lumore dhe të menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet, në përputhje me legjislacionin në fuqi për emergjencat civile dhe PKEC. Përveç kësaj, AMBU koordinon aktivitetet të cilat i referohen integritetit të planeve të MRP-së në planin e menaxhimit të basenit lumor (shih kapitullin 0).

Praktikisht, AMBU është ngarkuar për MRP-në, përfshirë edhe HRrRP, dhe për koordinimin e procesit me institucionet e tjera. MBZHR është institucioni përgjegjës për përgatitjen dhe zbatimin e investimeve për mbrojtjen e tokës bujqësore dhe stacionet e kullimit, bazuar në planet e MRP-së. Bashkitë janë përgjegjëse për mbrojtjen e zonave urbane nga risqet e përmbajtjeve, gjithashtu e bazuar në planin e MRP-së. Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile (AKMC) koordinon punën për hartimin e PKEC dhe zbaton politikat e Këshillit të Ministrave në fushën e ZRF-së dhe mbrojtjes civile, si për shembull PKEC, të cilat koordinohen me planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet.

Institucionet përgjegjëse për planifikimin dhe politikat:

- AMBU-ja është përgjegjëse për politikat dhe planifikimin në nivel qendror;
- KKU dhe më pas Këshilli i Ministrave janë përgjegjës për miratimin e planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet;
- AKMC është përgjegjëse për koordinimin e përgatitjes dhe zbatimin e PKEC-së (miratimi i PKEC-së bëhet nga Këshilli i Ministrave);
- Bashkitë dhe ministritë janë autoritetet zyrtare për planifikimin e territorit në Shqipëri;
- Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit është përgjegjëse për koordinimin që PPV të jetë në përputhje me planin MRP.

Institucionet përgjegjëse për investimet për mbrojtjen nga përmytjet dhe masat për zvogëlimin e riskut:

- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural është përgjegjëse për infrastrukturën për mbrojtjen nga përmytjet në tokat bujqësore;
- Bashkitë janë përgjegjëse për investimet për mbrojtjen nga përmytjet të zonave urbane dhe masat për zvogëlimin e riskut.

Institucionet përgjegjëse për situatat emergjente nga përmytjet:

- Ministria e Mbrojtjes dhe AKMC janë përgjegjëse për koordinimin e veprimeve dhe ndërhyrjes për të mbrojtur jetën e njerëzve dhe pronën;
- Prefektura është përgjegjëse për koordinimin e institucioneve vendore gjatë ngjarjeve të emergjencave në nivel qarku;
- Bashkitë janë përgjegjëse për koordinimin e strukturave të tyre për të mbrojtur jetët e njerëzve dhe pronat.

1.3 Institucionet e përfshira për zhvillimin e planit MRP

Partnerët kryesorë të projektit janë njësitë të qeverisjes rajonale dhe vendore, njësitë e tyre administrative dhe grupet e tjera të aktorëve përkatës të sektorit privat dhe shoqërisë civile, p.sh.

- Ministrinë, institutet kombëtare dhe agjencitë;
- Prefektura e Shkodrës, Këshilli i Qarkut Shkodër, administratat rajonale, bashkitë dhe njësitë administrative;
- Departamentet e planifikimit të territorit, shërbimet e shpëtimit/sigurisë publike, menaxhimi i emergjencave;
- Akademikët (fakultetet e shkencave të natyrës, inxhinierisë së ndërtimit, inxhinierisë së mjedisit)
- Prodhuesit e energjisë/ operatorët e hidrocentraleve

Gjithashtu, është ngritur një grup pune ndërinstitutional për të mbështetur zhvillimin dhe miratimin e planit të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet në nivel kombëtar. Takimi i tij i parë u zhvillua më 2 nëntor 2021.

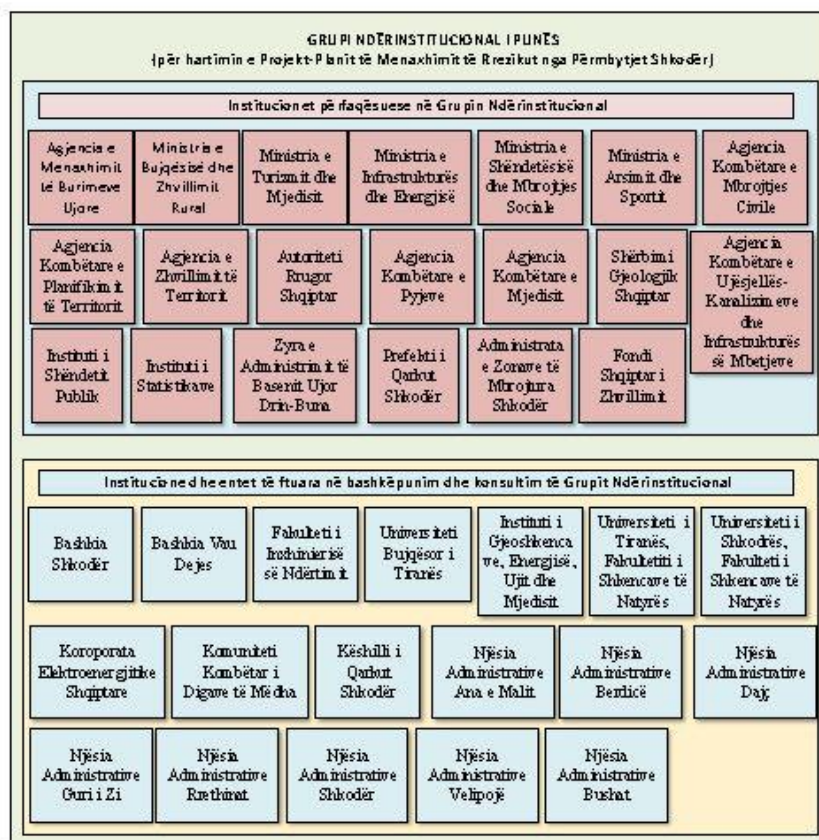

Figura 5: Aktorët kombëtarë, rajonalë dhe vendor të përfshirë në planin MRP (Qarku Shkodër)

Projekti fokusohet në zhvillimin e planit rajonal për menaxhimin e rrezikut nga përmblytjet për njësitë administrative që preken në Shkodër dhe rreth saj. Plani përfshin ekzaminim të njësive administrative Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethina, Shkodër dhe Velipojë në Bashkinë e Shkodrës dhe të Bushatit në Bashkinë e Vaut të Dejës (shih kapitullin 0) për një përshkrim gjithëpërfshirës të zonës së projektit).

Procesi mbështetet në punën që është bërë tashmë në të shkuarën dhe në kontributet e administratave rajonale dhe vendore përkatëse dhe të grupeve të tjera të interesit.

Aspektet kryesore të përfshirjes së aktorëve në zhvillimin e planit MRP janë:

- Plani MRP udhëhiqet nga parimet e direktivës së BE-së për përmblytjet dhe në VKM nr. 1015, datë 16.12.2020; të dyja kërkojnë procese me shtytje të forta nga aktorët.
- Plani MRP përfshin një katalog masash të lidhura me "llojet e masave" të BE-së, të përshtatura me karakteristikat rajonale; katalogu është një propozim, i cili duhet të plotësohet dhe të përshtatet nga aktorët dhe grupet lokale të interesit.
- Aktivitetet përfshijnë masat e trajnimit për njësitë e qeverisjes vendore me fokus në zvogëlimin e riskut, parandalimin e dëmit dhe rritjen e ndërgjegjësimit;

- Faktet dhe shifrat e përdorura për planifikimin e masave bazohen në njohuritë institucionale dhe praktike të specialistëve qëndrorë dhe vendorë në çdo grup pune, të udhëhequra dhe të verifikuara në maksimumin e mundshëm nga ekspertët e projektit.

1.4 Hapat e punës dhe metodat

Planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet fokusohen në parandalim, mbrojtje dhe gatishmëri. Me synimin për t'u dhënë lumenjve më shumë hapësirë, të gjithë aktorët përkatës duhet të marrin në konsideratë ku është e mundur mirëmbajtjen dhe/ose restaurimin e fushave aluvionale, si dhe masat për parandalimin dhe reduktimin e dëmtimit të shëndetit të njerëzve, mjedisit, trashëgimisë kulturore dhe aktivitetit ekonomik. E rëndësishme për një qasje moderne në MRP është ngritja e masave parandaluese dhe mbrojtëse që mbulojnë të gjithë ciklin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, nga përgatitja dhe menaxhimi i fatkeqësive deri në fazën e rikuperimit. Në procesin e hartimit të planit të MRP-së u përfshinë të gjithë aktorët e mundshëm të cilët mund të kontribuonin në zbutjen e riskut.

Procesi përfshiu:

- Identifikimin e NJQV-ve që preken bazuar në përmbytjet e kaluara, hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet, vlerësimin dhe analizimin e dokumenteve dhe studimeve të tjera të planifikimit;
- Ngritjen e një grupi pune ndërinstitutional për MRP duke përfshirë të gjithë aktorët vendorë, rajonalë dhe kombëtarë;
- Vlerësimin dhe diskutimin mbi situatën e riskut, vendet kryesore të rrezikuara dhe nevojat e përgjithshme për veprim për qarkun e Shkodrës, bashkë me autoritetet vendore dhe rajonale dhe grupet e interesit;
- Zhvillimin dhe marrëveshjen për objektivat e duhura për MRP, proceset e projektit dhe hapat e veçantë, duke përfshirë edhe përgjegjësitë për hapat përkatës;
- Zhvillimin dhe marrëveshjen e masave për reduktimin e riskut, vlerësimin e statusit të zbatimit të çdo mase dhe marrëveshjen për listën e masave në planin e MRP-së, duke përfshirë një panoramë të përbashkët të prioriteteve të masave për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe veprime të tjera për komunitetet rajonale dhe vendore;
- Hartimin e raportit të planit të MRP-së, publikimin e draftit dhe konsultimin me grupim ndërinstitutional të punës (drafti 1) dhe publikun (drafti 2);
- Përfundimi i planit MRP 2024-2030.

Fokusi kryesor në këto detyra ishte identifikimi dhe klasifikimi në një proces pjesëmarrës me aktorët përkatës i masave dhe përgjegjësisë të mundshme për lloje të ndryshme

masash. Një vlerësim i përbashkët tregues i masave në lidhje me kriteret e thjeshta (ndikimi i përgjithshëm i masave, pengesat e realizimit, burimet e nevojshme), i cili është dokumentuar në kapitullin “prioritetet”, tregon qartë se ka shumë aktorë të ndryshëm të përfshirë dhe se duhen përcaktuar qartë përgjegjësitë për secilën masë. Jo vetëm masat strukturore me kosto të lartë i zgjidhin problemet, dhe shumë masa mund të merren pa përpjekje të mëdha brenda hapave “normalë” të planifikimit.

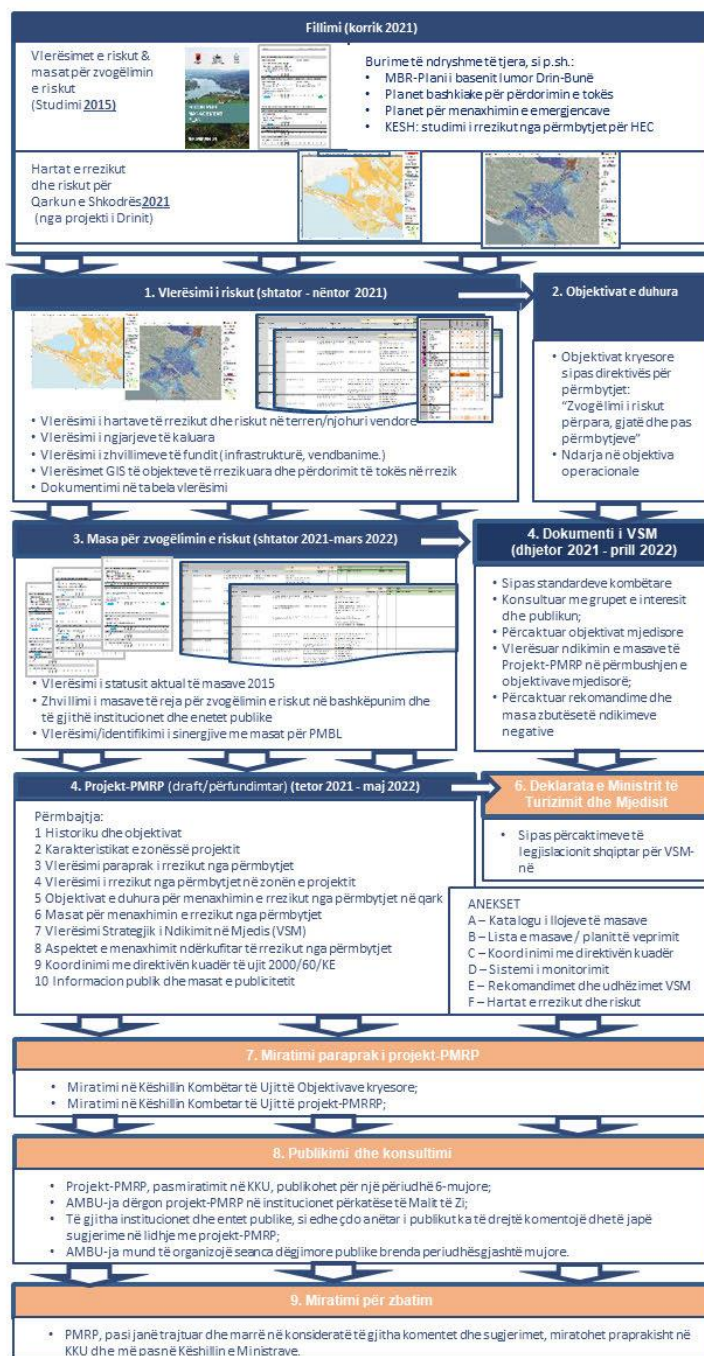

Figura 6 – Hapat e punës për Planin

Figura 6, jep një pasqyrë të hapave të punës dhe afateve kohore të planit të MRP-së në qarkun e Shkodrës, duke marrë në konsideratë standardet e direktivës së BE-së për përmbytjet dhe VKM nr. 1015, datë 16.12.2020.

Në hapin e parë të punës, u analizuan hartat e rrezikut dhe hartat e riskut nga përmbytjet të vitit 2021 në lidhje me shtrirjen e përmbytjeve (hartat e rrezikut) dhe përdorimin e tokës, si dhe në lidhje me objektet e rrezikuara (hartat e riskut).

Në përputhje me direktivën e BE-së për përmbytjet janë vlerësuar risqet për objektet e grupeve të mëposhtme dhe ato jepen në hartat e riskut dhe në planin e MRP-së (shih kapitullin 4 për detajet):

- Shëndeti i njeriut (njerëzit, veçanërisht të moshuarit, fëmijët dhe invalidët, ndërtesat e banimit, objektet arsimore dhe furnizimet bazë ndër të tjera);
- Mjedisi (zonat e mbrojtura, zogjtë dhe kafshët e egra, flora dhe fauna e ndjeshme, si dhe cilësia e ujërave nëntokësore);
- Trashëgimia kulturore (gjithashtu kishat, varrezat);
- Aktivitetet ekonomike (bizneset, fermat, toka bujqësore).

Sipas direktivës së BE-së për përmbytjet u mor në konsideratë risku nga skenarët e mëposhtëm të përmbytjeve: përmbytja me këto statistika

- Periudhë përsëritjeje e shpeshtë (periudhë e shkurtër përsëritjeje, një herë në < 10 vjet);
- Periudhë përsëritjeje mesatare (një herë në 50 – 100 vjet);
- Përmbytje ekstreme apo një periudhë përsëritjeje e gjatë (përmbytje me probabilitetin më të lartë të mundshëm ose një herë në 200 apo 500 vjet ose më shumë).

Vlerësimi i situatës së rrezikut nga përmbytjet u bazua në dy hapat e parë të punës (VPRRP dhe HRrRP⁷) dhe ai nxori një përshkrim statistikor dhe të hartëzuar të shpërndarjes së risqeve në zonë. Bazuar në vlerësimin e riskut, u zhvilluan, u hartuan dhe u përshtatën

⁷ Përveç hartave të përditësuara të rrezikut dhe riskut nga përmbytjet (të prodhuara në projektin CCAWB të GIZ në periudhën 2019-2021 në bashkëpunim me grupin ndërkufitar teknik të punës nga katër shtetet që lagen nga baseni lumor Drin-Buna), u analizuan edhe informacionet ekzistuese nga ngjarjet e përmbytjeve të kaluara. Në analizë u përfshi gjithashtu vlerësimi i ngjarjeve të vitit 2010 si përmbytjet më të mëdha në të shkuarën - shih gjithashtu studimin e MRP-së (2014) dhe Mott McDonald (2012a). Referojuni kapitullit 2.4 për më shumë informacion rreth projekteve përkatëse të shkruara dhe në vazhdim në zonën e projektit.

objektiva të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, sipas konsultimeve të grupit të punës.

Në një hap qendror të punës, katalogu i masave (i cili bazohet në direktivën e BE-së për përmbytjet) u përdor si një listë kontrolli për të përzgjedhur dhe përcaktuar masat (instrumentet administrative, aspektet e mbrojtjes, aspektet teknike të mbrojtjes nga përmbytjet, aspektet e gatishmërisë, shih shtojcën A). Identifikimi pasues i masave përfshiu përzgjedhjen dhe përshkrimin e masave dhe përgjegjësitë përkatëse. Me rëndësi ishte vlerësimi i statusit të zbatimit sipas kategorive të masave (i nisur, në vazhdim dhe i përfunduar) sipas nomenklaturës së raportimit të BE-së. Gjithashtu, u përcaktuan prioritetet, bazuar në një vlerësim të përbashkët tregues të masave lidhur me kriteret e thjeshta përshkruese (ndikimi i përgjithshëm i masave, pengesat për realizim, burimet e nevojshme, kriteret mjedisore dhe kriteret sociale). Prioritetet e planit të veprimit tregojnë:

- cilat masa me kosto të ulët mund të merren në fillim,
- cilat vlerësime shtesë mund të jenë të nevojshme,
- cilët aktorë janë kryesisht përgjegjës dhe
- për cilat masa duhen mbledhur fonde shtesë.

Hapi i fundit ishte dokumentimi për sa i përket raportit përfundimtar dhe shtojcave plotësuese. Planet e MRP-së janë përmbledhja e vlerësimit të riskut dhe e planeve të veprimit.

Sipas legjislacionit kombëtar dhe gjithashtu sipas direktivave të BE-së, vlerësimi strategjik mjedisor (VSM) është i detyrueshëm gjatë hartimit të planit të MRP-së. Si rrjedhojë, u hartua një dokument VSM, u publikua për konsultim me grupin e punës dhe publikun dhe në fund u plotësua.

2 Karakteristikat e zonës së projektit

2.1 Zona e projektit në basenin lumor Drin-Buna

Zona e projektit ndodhet në Shqipërinë veriperëndimore në kufi me Malin e Zi. Ajo karakterizohet nga fushat aluvionale bregdetare të lumenjve Drin dhe Bunë, malet rrethuese, kodrinat e Alpeve Shqiptare - me lartësi deri në më shumë se 1700 m (Mali i Cukalit, në lindje të Shkodrës) dhe liqeni i Shkodrës, një liqen i madh i brendshëm që ndahet midis Shqipërisë dhe Malit të Zi. Lumi Buna në skajin jugor të liqenit është rrjedha e vetme që derdhet në detin Adriatik pasi bashkohet me lumin Drin afër qytetit të Shkodrës.

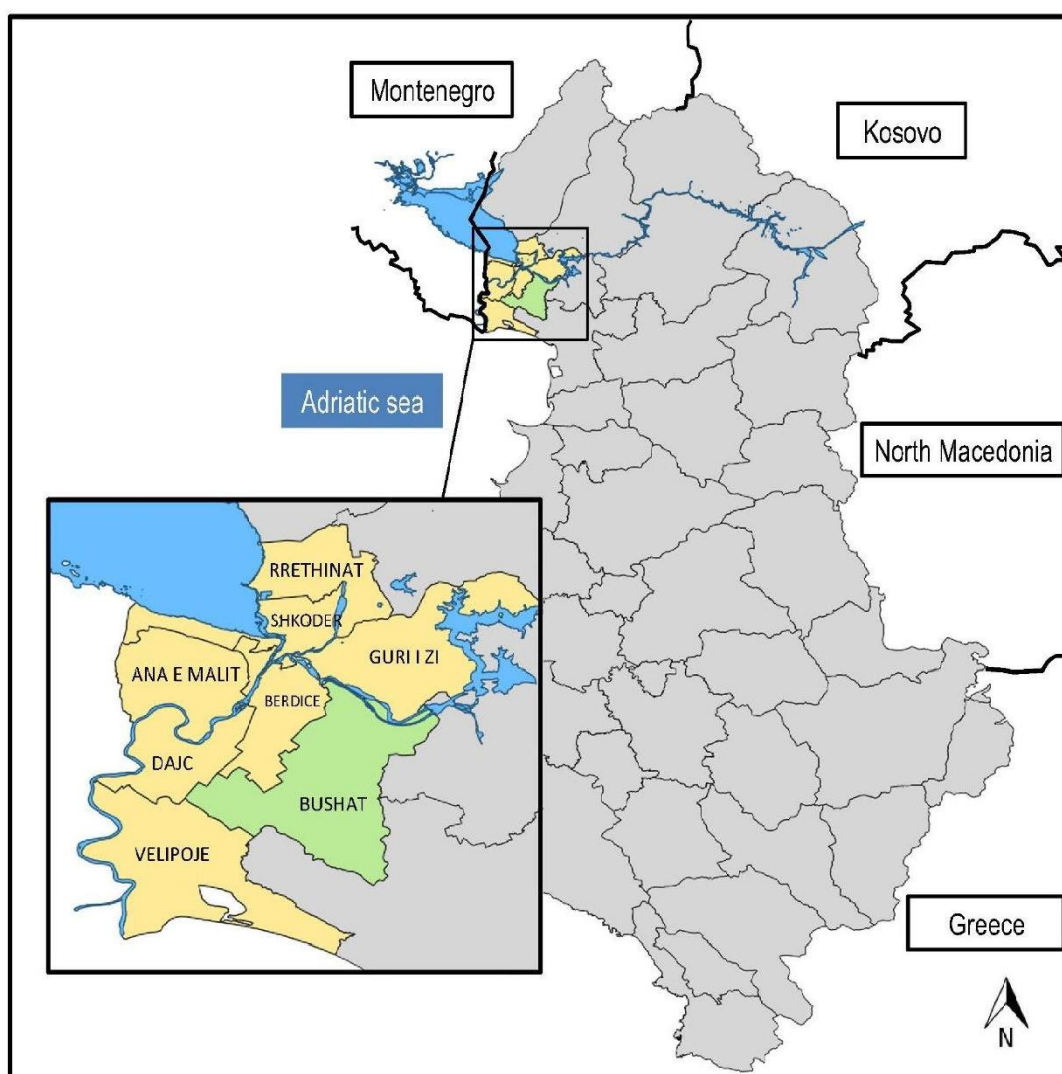

Figura 7: Njësitë administrative të zonës së projektit: Bashkia e Shkodrës (e verdhë) me 7 NJQV dhe bashkia e Vaut të Dejës me 1 NJQV në zonën e rrezikuar nga përmbytjet

Përmbytjet janë të shpeshta gjatë periudhës nëntor-mars, kur rajoni merr rreth 80-85 për qind të reshjeve të tij vjetore (Bogdani, 2006). Kjo zonë me risk potencial në qarkun e Shkodrës mbulon njësitë administrative të bashkisë Shkodër Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethina, Shkodër, si dhe Velipojë dhe Bushat si të vetmet njësi administrative që preken të bashkisë Vau i Dejës, shih Figura 8.

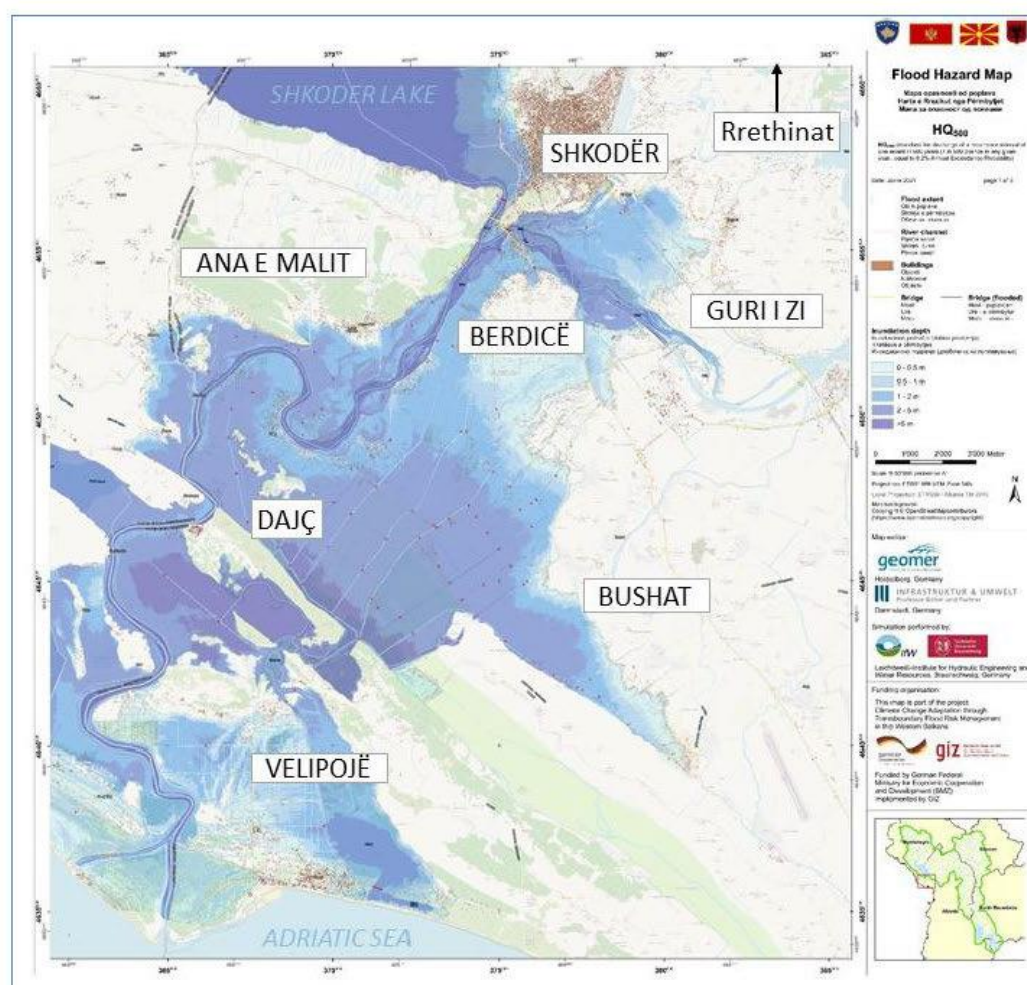

Figura 8: Harta e rrezikut nga përmbytjet në HQ500 e qarkut të Shkodrës me 8 njësitë administrative të këtij projekti - zona e bashkimit të Drinit dhe Bunës në jug të Shkodrës

Ultësira Drin-Bunë është pjesë e Drinit të zgjeruar ndërkufitar me vendet që lagen prej tij të Shqipërisë, Kosovës, Maqedonisë së Veriut dhe Malit të Zi. Sipërfaqja totale ujëmbledhëse e basenit është rreth 20 380 km² (LWI, 2014) dhe përfshin Drinin e Zi, Drinin e Bardhë dhe lumin Buna, si dhe liqenet e Shkodrës, Ohrit dhe Prespës. Drini i Zi buron nga liqeni i Ohrit dhe rrjedh në veri duke kaluar kufirin midis Maqedonisë dhe Shqipërisë. Drini i Bardhë shtrihet në Kosovë. Të dy përrenjtë derdhen në liqenin e Fierzës. Prej aty, lumi Drin kalon

kaskadën e digave të tre liqeneve: Fierzë (73 km²), Koman (12 km²) dhe Vau i Dejës (25 km²) që operohen nga KESH (Korporata Elektroenergjetike Shqiptare). Digat janë ndërtuar në vitin 1975 (diga më e ulët e Vaut të Dejës), në vitin 1978 (diga më e lartë e Fierzës) dhe në vitin 1985 (diga e Komanit) (LWI, 2014). Prodhimi i energjisë hidrike në lumin Drin është me rëndësi jetike për Shqipërinë, pasi prodhon rreth 90% të energjisë elektrike në Shqipëri. Më tej, në rrjedhën e poshtme Drini bashkohet me daljen nga liqeni i Shkodrës, me lumin Buna dhe e humbet emrin e tij.

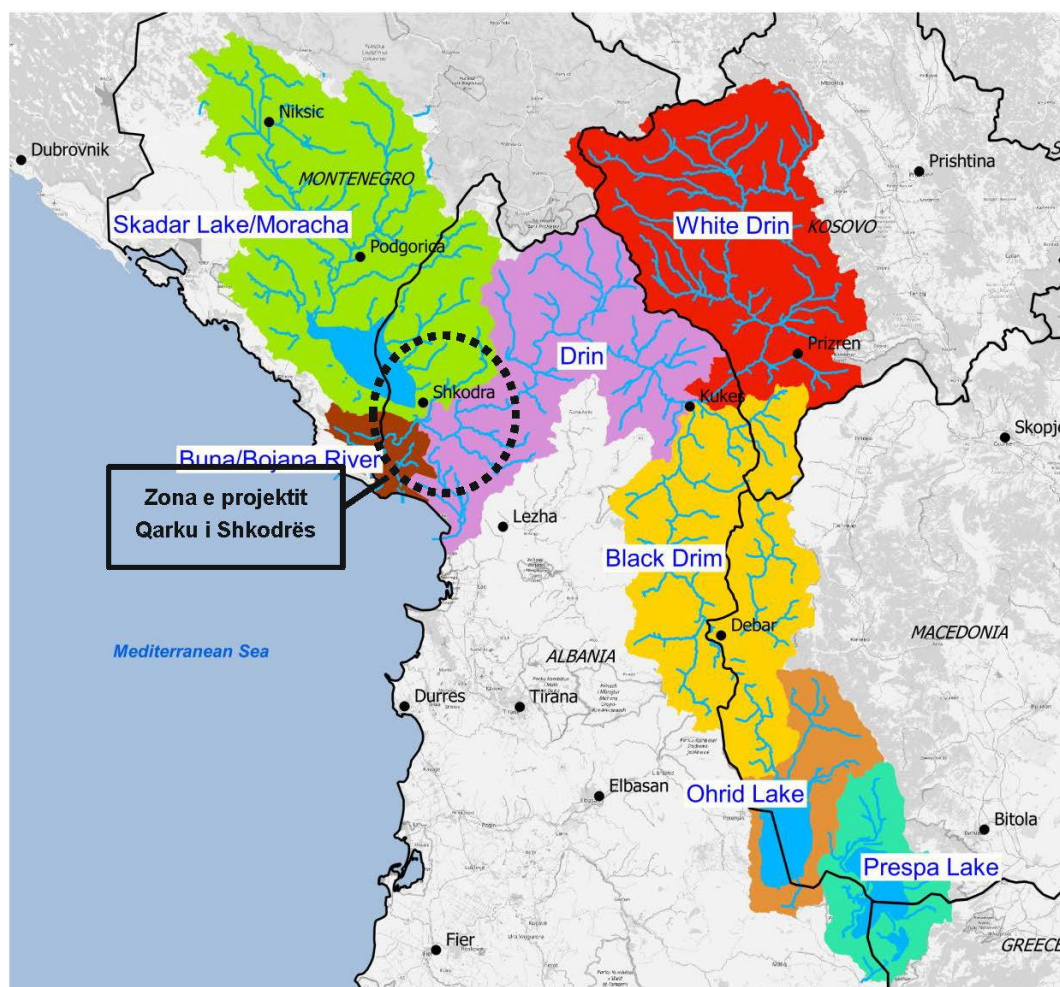

Figura 9: Nën-basenet e basenit lumor Drin-Bunë [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT, bazuar në të dhëna me burim të hapur]

Lumi i Bunës shtrihet nga dalja në liqenin e Shkodrës deri në Detin Adriatik dhe ka një gjatësi prej 44 km. Në kilometrat e fundit - para se të bashkohet me detin - lumi i Bunës rrjedh pjesërisht përgjatë kufirit midis Malit të Zi dhe Shqipërisë. Ultësira Drin-Bunë përfaqëson një sistem ujqor shumë kompleks, ku ndërveprojnë lumenjtë, liqenet, ligatinat dhe ujërat nëntokësore. Përveç shumë vlerave natyrore, baseni i Drinit është i rëndësishëm për ekonominë e shteteve ripariane. Përdoruesit kryesorë të ujit janë energjia, bujqësia dhe

blegatoria, furnizimi me ujë dhe kanalizimet, minierat dhe industria, mjedisi, peshkimi, turizmi dhe transporti.

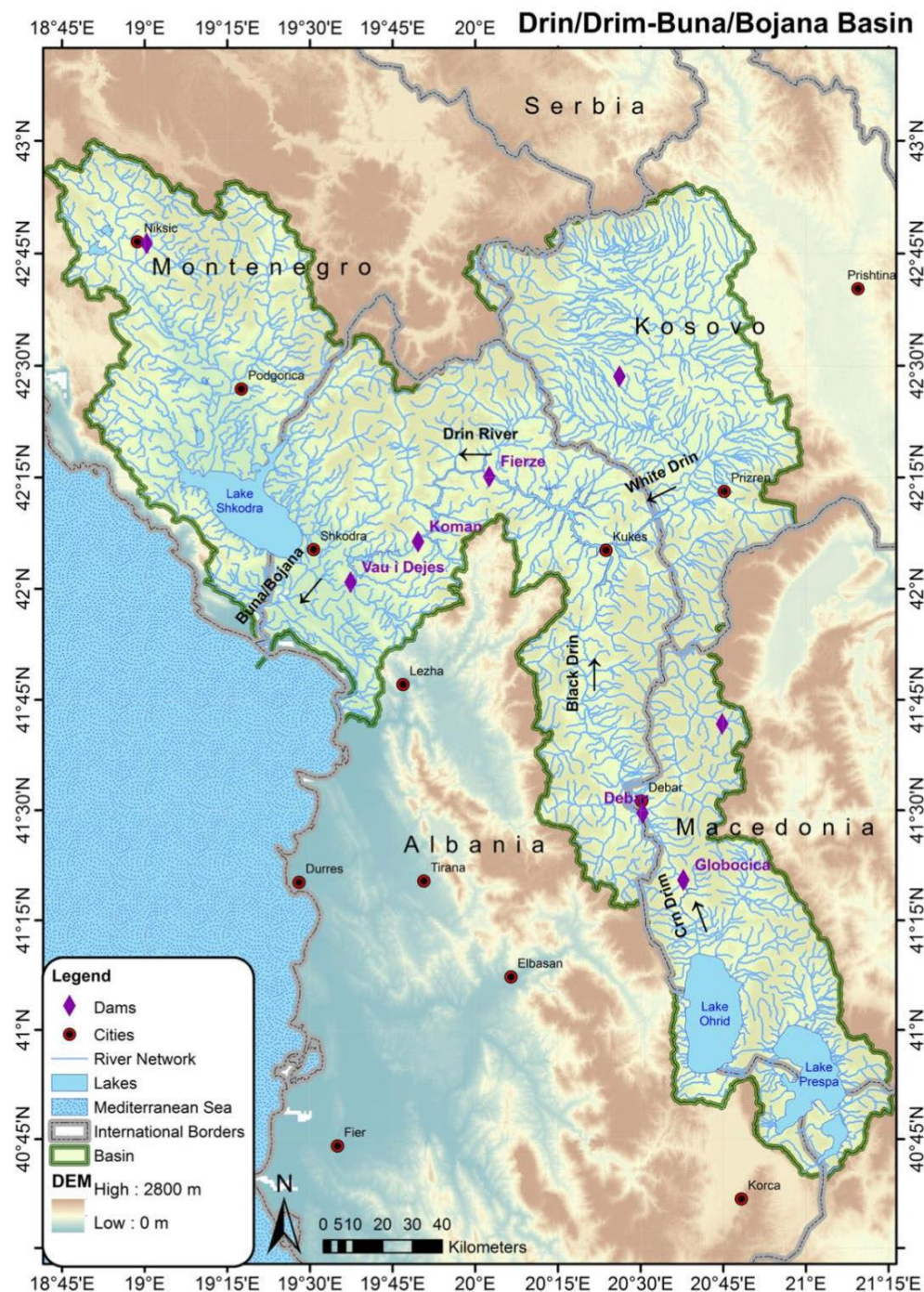

Figura 10: Baseni i lumenjve Drin dhe Bunë - rrjeti lumor (LWI, 2014)

2.2 Klima, hidrologjia dhe origjina e përmbytjeve

Për shkak të reshjeve të mëdha gjatë sezonit të dimrit nga njëra anë dhe potencialit të kufizuar të shkarkimit nga ana tjetër, përmbytja është një fenomen natyror i zakonshëm në ultësinë Drin-Bunë. I gjithë baseni Drin-Bunë karakterizohet nga një klimë kryesisht mesdhetare, me deri në mbi 3000 mm reshje mesatare vjetore në pjesët malore të pellgut ujëmbledhës. Reshjet bien kryesisht nga nëntori deri në mars dhe ka një luhatie të gjerë të sasisë totale dhe shpërndarjes hapësinore të shiut në pjesë të ndryshme të basenit.

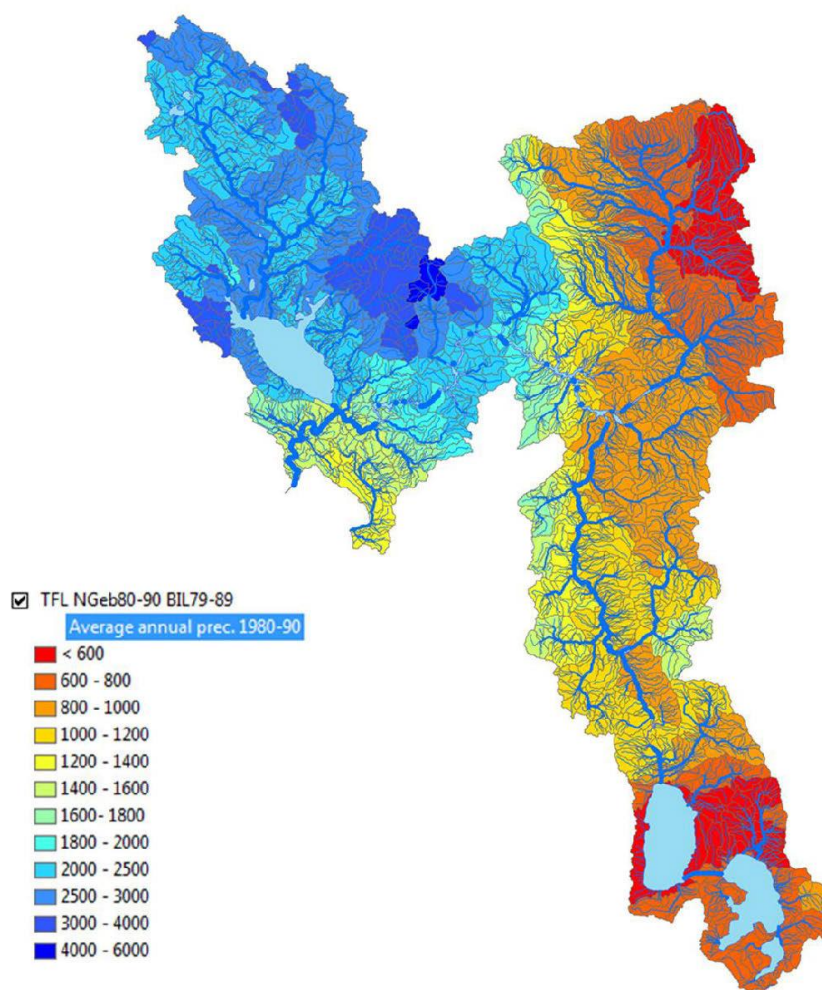

Figura 11: Harta e reshjeve - reshjet mesatare vjetore 1980-1990 (GIZ⁸)

⁸ Hartë e përgatitur nëpërmjet modelit hidrologjik të përgatitur për Sistemin e Paralajmërimit të Hershëm të Përmbytjeve sipas projektit CCAWB të GIZ bazuar në të dhënat e reshjeve të Shërbimeve Kombëtare Hidrometeorologjike të Shqipërisë, Kosovës, Maqedonisë dhe Malit të Zi

Si rrjedhojë, intensiteti i përmbytjes varet shumë nga ndërhyrja e modelit të reshjeve në pjesë të ndryshme të të gjithë basenit. Shkrija e borës në pranverë është një tjetër kontribuues kryesor i përmbytjeve. Ultësira Drin-Bunë preket veçanërisht nga përmbytjet kurtë gjithë përrrenjtë kanë ngarkesa të larta ujore në të njëjtën kohë: Lumi Drin dhe Gjadër të cilët vijnë nga malet në lindje dhe juglindje të Shkodrës, lumi Kir i cili vjen nga verilindja dhe Buna e cila është e vetrja dalje e liqenit të Shkodrës, shih 12. Përveç kësaj, bilanci ujqor i liqenit të Shkodrës (377-530 km²), i ndarë nga Shqipëria dhe Mali i Zi, është shumë i ndikuar nga lumenjtë Morača dhe Zeta, të cilët shkarkojnë vargun malor verior të nënbasenit të Malit të Zi.

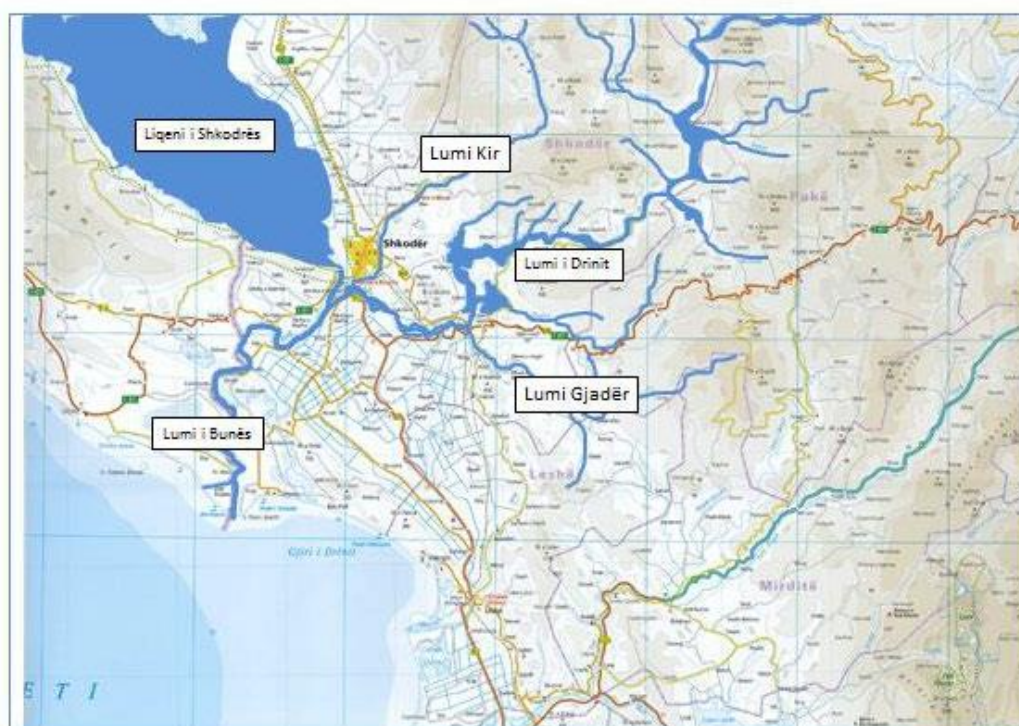

Figura 12: Zona e degëve në ultësirën Drin-Bunë (INFRASTRUKTUR & UMWELT, 2013)

Risku i lartë nga përmbytjet në këtë rajon buron, përveç pasojave të tjera të shpyllëzimit, kaskadave dhe ndryshimeve klimatike, nga devijimi i rrjedhës së lumit Drin në shekullin e 19-të. Deri në vitin 1848 lumi Drin e kishte rrugën e tij drejt detit Adriatik përmes Bushatit, Gramshit (këtu bashkohet me lumin Gjadër) dhe më pas derdhej në det pranë Lezhës. Për shkak të përmbytjeve të viteve 1848, 1858 dhe 1896 rrjedha e Drinit u devijua (REC, 2010) Zhvendosja e kanalit natyror u mbështet më vonë nga ndërtimi i kanaleve për të përdorur energjinë hidrike për mullinjtë në jug të Shkodrës, si dhe nga mbyllja e pjesshme e shtratit të mëparshëm të lumit Drin (Schwarz, 2009). Sot, lumi i Drinit derdhet kryesisht nëpërmjet lumit të Bunës.

Shtrati i tij i vjetër është pjesë e sistemit të kullimit, por pa një potencial të lartë shkarkimi, shih Figura 3. Sipas Miho et al. (2021) kompleksi ligatinor Kune-Vain është prekur nga devijimi. Në studimin e tyre, Miho et al. (2021), citojnë degradimin e ekosistemit të ish-Drinit të Lezhës dhe efektet negative në hidrologji dhe ekologji në të gjithë sistemin (Shkodër-Lezhë). Ndër masat e tjera për t'u marrë në konsideratë, ata theksojnë rigjallërimin (shkarkimin e kontrolluar) të Drinit të Lezhës si një përshtatje me bazë në ekosistem.

Sistemi ekzistues i mbrojtjes nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës daton në vitet '60 dhe mbështetet në një mori pritash dhe kanalesh kulluese (Mott MacDonald, 2012a). Këto janë ndërtuar kryesisht pas përmbytjeve katastrofike të viteve 1962-1963. Në këtë periudhë, janë kryer investime të mëdha në pjesën e poshtme të lumenjve Drin dhe Bunë. Edhe pse shumë nga masat teknike të mbrojtjes nga përmbytjet kanë qenë të dobishme gjatë përmbytjeve të mëvonshme - si për shembull ato në dimrin e viteve 1970-1971, ato nxitën gjithashtu zgjerimin e mëtejshëm të vendbanimeve në fushat aluvionale të lumenjve, duke rritur kështu potencialin për dëmtime nga përmbytjet. Kjo ultësirë e prirur për përmbytje është një zonë ujëmbajtëse natyrore, por vendosja dhe kultivimi këtu u zbatua qëllimisht në kohën e regjimit socialist kur Shqipëria varej nga prodhimi i saj dhe çdo pjesë toke pjellore përdorej për qëllime bujqësore.

Në të njëjtën kohë u realizua kaskada e hidrocentraleve për të siguruar kërkesën e shqiptarëve për energji. Rrjedha e ujit të Drinit ka pësuar ndryshime të mëdha pas ndërtimit të digave të mëdha në rrjedhën e sipërme në fillim të viteve 1970, pas shfrytëzimit të tepërt të zhavorrit në zonën e rrjedhës së poshtme të digës kryesore në Vaun e Dejës dhe së fundi nga ndërtimi i hidrocentralit në Ashtë, shih 13. Ky i fundit e ndryshoi lumin e mëparshëm të gërshetuar në një të ashtuquajtur sistem lumor të degëzuar duke ndryshuar rrjedhat ujore, vendin e sedimenteve dhe duke pakësuar habitatet tipike (Schwarz, 2009).

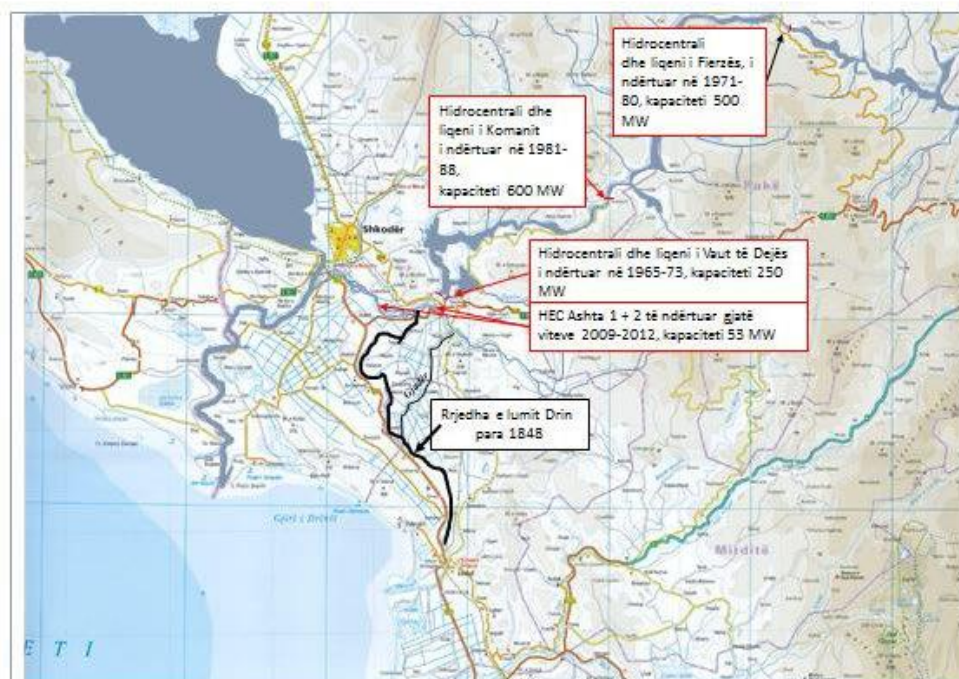

Figura 13: Rrjedha e lumit Drin dhe Gjader para devijimit në vitin 1848 dhe kaskada e hidrocentralit të Drinit duke përfshirë hidrocentralin e lumit në Ashtë (INFRASTRUKTUR & UMWELT, 2013)

Sot, kapaciteti hidraulik i shtratit të lumit aktual dhe të fushave të tij aluvionale natyrale lejojnë vetëm kalimin e përmytjeve të vogla. Në shtrirjen e parë prej 9,5 km pa digë pas bashkimit me lumin Drin, lumi i Bunës ka një kapacitet transporti maksimumi 1500 m³/s (Mott MacDonald, 2012a). 32 km e poshtëm deri në deltën e Bunës janë të mbrojtura nga pritrat dhe kanë një kapacitet prej 2200 m³/s. Shkarkimi mesatar vjetor i lumenjve Drin-Bunë është rreth 680 m³/s, nga të cilat 360 m³/s vijnë nga vetë Drini dhe 320 m³/s nga Buna - nga Liqeni i Shkodrës (Mott MacDonald, 2011). Përmytjet mesatare deri në të mëdha kanë sjellë dëme të mëdha nga përmytjet edhe në të kaluarën.

Gjithashtu, krahas rrjedhave natyrore të ujit, zona është modifikuar në mënyrë të konsiderueshme nga njerëzit me qëllim rifitimin e ultësirës me anë të kullimit dhe ujitjes intensive. Sistemi i kullimit në vetvete mund të konsiderohet si një sistem i menaxhimit të ujërave nëntokësore i cili lidhet me menaxhimin e përmytjeve në rastet e niveleve të larta të ujit. Sistemi luan një rol të rëndësishëm në rrjedhën e ujit dhe çlirimin e presionit dhe mbron tokën dhe shtëpitë në të gjithë zonën nga rritja e ujërave nëntokësore. Kur sipërfaqja e zonës përmytjet në mënyrë hidraulike, kanalet më të vogla kulluese kanë një ndikim të vogël në rrjedhën e ujit sipërfaqësor. Kanalet kryesore që të çojnë drejt detit (nëpërmjet kanalit të Murtemzës në liqenin e Vilunit) mund të kontribuojnë ndjeshëm në rritjen e shkarkimit nga zona e ultësirës drejt detit dhe në këtë mënyrë të zvogëlojnë grumbullimin e ujit të përmytjeve në fushën e Trushit (Mott MacDonald, 2012b).

Tabela 1 rendit disa nga ndërhyrjet kryesore nga dora e njeriut në ultësirën Drin-Bunë, shih gjithashtu Mott McDonald, 2012a.

Tabela 1: Projektimi i niveleve të kursorës së digave (Mott MacDonald, 2012a)

Lumi	Vendndodhja	Niveli i projektimit
Lumi i Drinit	Ashtë	19.0
	Juban	18,38 - 16,15
	Vukatanë	13,7 – 12,25
Lumi i Bunës	Shirq	8.5
	KK5	7.5
	Belaj	6.5
	Pentar	6.2
	Luarz	5.1
	Rec	4.8
	Pulaj	3.6
Kolektori i Murtemzës	Cas	6.5
	Viluni	5,24 - 4,15

Ky sistem përbëhet nga digat, pritrat, barrierat dhe kanalet e mëdha kulluese. Këto ndodhen kryesisht përgjatë lumit të Bunës, në njësinë administrative Bushat dhe njësinë administrative Velipojë. Ndërhyrjet më të rëndësishme infrastrukturore janë pritrat në njësinë administrative Dajç, kanalet primare të kullimit (kanalet K1) në Bushat, prita e Selmanaj në Velipojë, prita e Torovicës, kanali i Murtemzas në Velipojë dhe dy pritrat e Casit dhe Vilunit.

Aftësia e këtij sistemi për të funksionuar si një sistem ndërveprues varet nga mirëmbajtja e kanaleve dhe pjesëve të tjera të tij. Nga përgjegjësit vendorë dhe fermerët është raportuar se për shkak të mungesës së mirëmbajtjes përmbytjet më të vogla shkaktojnë përmbytje të fushave në disa zona. Nga ana tjetër, ndërtimi i një prite në Cas për të mbrojtur tokën bujqësore në jug të kalimit të Murtemzës ka prerë zonën ujëmbajtëse dhe mund të shkaktojë pengesa shtesë.

Gjithashtu, ndryshimi i nivelit të detit është një tjetër faktor i cili ndikon në pjesën jugore të ultësirës Drin-Bunë. Fenomeni i erozionit detar është i dukshëm përgjatë bregut të lagunës së Vilunit deri në rrjedhën fundore të lumit të Bunës. Përgjatë bregut, hyrja e detit është rreth 2 metra veçanërisht afër deltës së lumit të Bunës. Për shkak të këtij avancimi të detit, humbja e bregut mund të jetë shumë më shumë dramatike se sa llogaritjet mesatare të 50 viteve të fundit të cilat e llogarisin 500 metra. Një nga faktorët të cilët favorizojnë avancimin e detit drejt tokës dhe intensifikimin e erozionit është bllokimi i aluvioneve të cilat vinin nga lumi Drin dhe ndërtimi i hidrocentraleve në shtratin e tij (REC, 2006).

Hidrocentrali i planifikuar i Skavicës

Nëse do të ndryshojë dhe si do të ndryshojë situata kur të përfundojë hidrocentrali i planifikuar i Skavicës në zonën e rrjedhës së sipërme të basenit të lumit Drin në afërsi të kufirit në veri të Malit të Zi nuk mund të vlerësohet ende. Pritet të mos ketë ndikime negative në riskun nga përmytjet, duke pasur parasysh këtë fakt në procedurat e planifikimit dhe operimit. Planifikimi i detajuar për ndërtimin e tij filloi në vitin 2021 me investigime teknike, ndërtim paraprak të rrugëve dhe vlerësime për ndikimin mjedisor dhe social. HEC i Skavicës do të rregullojë centralet ekzistuese në kaskadën e Drinit dhe do të rrisë prodhimin vendas të energjisë elektrike nga hidrocentralet në Shqipëri. Sipas objektivave të publikuara të projektit, liqeni do të kontribuojë në minimizimin e përmytjeve në zonën e Shkodrës, duke optimizuar kaskadën dhe duke kontrolluar të gjithë rrjedhën dhe shkarkimet gjatë periudhës së reshjeve nga vjeshta në pranverë.

2.3 Përmytje të konsiderueshme që kanë ndodhur në të shkuarën

Ultësira Drin-Bunë në qarkun veriperëndimor të Shkodrës në Shqipëri rrezikohet nga përmytjet e mëdha të cilat kanë ndodhur shpesh në vitet e shkuara dhe të cilat mund të bëhen më të shpeshta dhe intensive për shkak të ndryshimeve klimatike në rajon (shih kapitullin 2.5). Përmytjet e rënda në qarkun e Shkodrës janë pasojë e kombinimit të faktorëve nga njeriu dhe natyra. Si shkaktarë të përmytjeve të mëdha në ultësirën Drin-Bunë, disa studime listojnë aspekte të ndryshme, të cilat së bashku mund të çojnë në një situatë krize. Këto janë

faktorët natyrorë:

- reshjet e dendura dhe për një kohë të gjatë në stinën e dimrit shpesh së bashku me
- shkriren e dëborës në fund të dimrit / fillim të pranverës e cila shkakton përmytje në lumin e Bunës, Drinit, Kirit dhe në liqenin e Shkodrës,
- zjarret të cilat dëmtojnë bimësinë në zonën e basenit.

faktorët njerëzorë:

- rritja e përdorimit të tokës vulnerabël (bujqësia, shtëpitë dhe vendbanimet, objektet ekonomike etj.) në zonat e rrezikuara nga përmytjet që prej vitit 1950,
- ndryshimet strukturore (shpyllëzimi, përdorimi i dobët i tokës) në të gjithë zonën e basenit të cilat çojnë në shkarkime më të shpejta dhe të mëdha në degët e lumenjve të zonës së basenit,
- çlirimi i papritur i sasive të mëdha të ujit nga liqenet e hidrocentraleve, dhe
- mosfunksionimi si duhet i sistemit të kullimit në ultësirë.

Që prej disa dekadash, dëmtimi i madh i mbulimit të bimësisë në të gjithë zonën e basenit (shpyllëzimi, zjarret, mbikullotja, përdorimi i dobët i tokës etj.) ka ndikuar ndjeshëm në rritjen e valëve të shkarkimit dhe të përmytjeve. Zjarret natyrore dhe të shkaktuara nga dora e

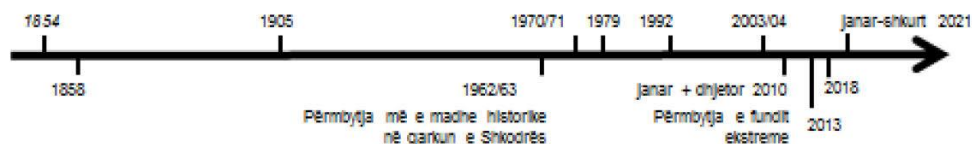
njeriut në të gjithë qarkun sjellin pasoja negative gjatë përmbytjeve, jo në zonën me risk, por në basenin lumor.

Brenda zonës së ultësirës, ndryshimet në strukturën e pronësisë së tokës (fragmentimi i tokës bujqësore) pas viteve '90 kanë sjellë dëme serioze në skemat e ujitjes dhe kullimit, të cilat janë një nga përbërësit e sistemit ekzistues të mbrojtjes nga përmbytjet. Për shkak të mosmirëmbajtjes së sistemeve, veçanërisht kanalet e kullimit të nivelit të parë dhe të dytë nuk funksionojnë siç duhet (p.sh. kanalet nuk pastrohen ose janë bllokuar nga ndërtime pa leje) - sistemi i kullimit është në gjendje shumë të keqe (Mott MacDonald, 2011).

Në rast përmbytjesh, uji mund të qëndrojë në fushën aluvionale duke filluar nga disa orë deri në disa javë. E para ndodh në rast se përmbytja shkaktohet nga përmbytje të menjëhershme, kur përmbytja vjen nga reshje të dendura të përqendruara në një zonë të vogël. Kur rrjedhja është shumë e madhe, por volumi i ujit është krahasimisht i vogël. E fundit ndodh rregullisht nga përmbytjet nga lumenjtë, veçanërisht gjatë dimrit dhe pranverës, kur periudha e reshjeve është më e gjatë apo nga shkrirja e borës në të gjithë basenin lumor. Niveli i ujit i liqenit të Shkodrës rritet deri në 3 metra gjatë sezoneve të përmbytjeve.

Përmbytjet e fundit të mëdha në janar/ dhjetor 2010, mars 2018 dhe janar-shkurt 2021 rezultuan në humbje të mëdha ekonomike dhe mjedisore. Zona e dëmtuar e prodhimeve bujqësore në total ishte 2023,5 hektarë, e shkaktuar nga përmbytjet në mars 2018. Vlera e llogaritur e dëmit ishte 303,730,000 Lekë. Për përmbytjet në janar-shkurt 2021 vlera e llogaritur e dëmit ishte 801,700,000 Lekë në njësitë administrative Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Rrethina dhe Velipojë.⁹

Në përmbytjen e janarit të vitit 2010, ngarkesa ujore në Bunë ishte rreth 3600 m³/s (3000 m³/s vinin nga lumi i Drinit). Kjo përmbytje u shkaktua kryesisht nga shkrirja e borës në basenin e lumit Drin. Informacion i detajuar rreth ndikimeve të kësaj ngjarjeje mund të gjendet në raportin e DREF (Federata Ndërkombëtare e Kryqit të Kuq dhe Shoqatat e Gjysmëhënës së Kuqe) 2011¹⁰ dhe Mott MacDonald (2012b).

⁹ Për më shumë informacion shih http://www.bashkiashkoder.gov.al/web/prvendim_demet nga_permbytjet_3867.pdf

¹⁰ Federata Ndërkombëtare e Kryqit të Kuq dhe Shoqatat e Gjysmëhënës së Kuqe SHQIPËRIA: PËRMBYTJET E SHKODRËS, 6 qershor 2011; <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Albania%20MDRAL003dfr.pdf>

Figura 14: Përmblytjet e mëdha historike që prej vitit 1851¹¹ [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT bazuar në Mott MacDonald, 2012a, e modifikuar]

Edhe më dramatike ishte përmblytja e dhjetorit të vitit 2010, ku kishte reshje të dendura nga java e dytë e nëntorit deri në mes të dhjetorit. Gjatë kësaj periudhe, në qarkun e Shkodrës ranë rreth 900 mm reshje shiu, e cila është sa gjysma e reshjeve mesatare vjetore. Niveli i ujit të liqenit të Shkodrës arriti nivelin maksimal historik të regjistruar dhe ngarkesa ujore në Bunë ishte më e lartë se 4000 m³/s. Përmblytja ishte një nga përmblytjet më të mëdha të mbajtura mend për sa i përket shtrirjes hapësinore, thellësisë dhe kohëzgjatjes (Mott MacDonald, 2011).

Kaskada e hidrocentraleve, e përbërë nga tre liqene dhe diga të njëpasnjëshme (Fierzë, Komani dhe Vau i Dejës), shërben për prodhimin e energjisë elektrike. Autoriteti i digave synon të mbajë nivele të larta të ujit në liqene gjatë gjithë vitit. Ky kombinim nuk rrit riskun e përmblytjes nga përmblytjet natyrore në rrjedhën e poshtme, përveç rasteve kur duhen shkarkuar sasi të mëdha të ujit të depozituar ose për të ulur nivelin e ujit të liqeneve si një masë paraprake për gatishmërinë e rritjes së prurjes në liqen ose në rast se duhet të hapen portat pasi arrihet niveli maksimal i ujit si në dhjetor të vitit 2010.

Prurjet nga aktivitetet e shkarkimit nga Korporata Elektroenergjetike Shqiptare, KESH, në mars 2018 ishin më të moderuara krahasuar me shkarkimet e pakontrolluara dhe të keqmenaxhuara në janar dhe dhjetor 2010. Në krahasim me përmblytjet e vitit 2010, nuk u shkaktuan përmblytje të rënda edhe pse sasia e reshjeve në mars 2018 ishte 54% më e lartë se reshjet e janarit të vitit 2010, dhe 10% më e lartë krahasuar me sasinë e reshjeve të dhjetorit të vitit 2010. (energji, 2018)

Gjatë përmblytjeve të periudhës janar-shkurt 2021, reshjet në total në qarkun e Shkodrës kaluan 120 mm në 24 orë – reshje shumë intensive që shkaktuan rritje të ndjeshme të prurjeve të lumit Drin-Buna. Prurjet e Drin-Bunës dhe liqenit të Shkodrës ishin në nivelin e tyre maksimal. Një monitorim periodik në terren në mëngjesin e datës 13 janar 2021 vlerësoi 6,42 m në Dajç, 8,70 m në liqenin e Shkodrës dhe 7,05 m në hidrometrin e lumit Drin. (Bota Sot, 2021) Përmblytjet e periudhës janar-shkurt 2021 zgjatën 60 ditë.

2.4 Veprimet/investimet madhore për menaxhimin e rrezikut nga përmblytjet në zonën e projektit

Gjatë viteve të fundit janë kryer disa investime të rëndësishme në zonën e projektit, ose për të parandaluar përmblytjet, ose si aktivitet menaxhimin e situatës pas fatkeqësisë. Tabela e mëposhtme jep një pasqyrë të investimeve kombëtare për mbrojtjen ndaj përmblytjeve dhe

¹¹ Bazuar në të dhënat e disponueshme – nuk janë dokumentuar përmblytje të tjera të mëdha që prej vitit 1851

menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet. Përshkrimi gjithëpërfshirës i masave për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në kapitullin 0 tregon gjithashtu masat me statuse të ndryshme zbatimi, sipas skemave të raportimit të BE-së / procesit CIS.

Tabela 2: Investimet e rëndësishme të fundit në zonën e projektit (listë e përzgjedhur)

Nr.	Njësia Administrative	Viti i investimit	Përshkrimi i investimit
1.	Dajç	2015	Ndërtimi i argjinaturës në Darragjat
2.	Shkodër	2015	Studim projektimi për ndërtimin e bajpasit në pjesën perëndimore
3.	Lagjia Nr.1 NjA. Shkodër	2015	Ndërtimi i ujësjellësit zooteknik – Shtëpia e Mushkajës
4.	Guri i Zi	2015	Rindërtimi i argjinaturës dhe lidhja me urën e Spatharës
5.	Shkodër	2015	Ndërtimi i lotit 1 të bajpasit në pjesën perëndimore
6.	Shkodër	2015	Ndërtimi i lotit 2 të bajpasit në pjesën perëndimore
7.	Ana e Malit	2015	Rindërtimi i shkollës 9-vjeçare në fshatin Obot
8.	Shkodër	2015	Pajisje laboratorike për fakultetin e shkencave të natyrës (fizikë, kimi, biologji) të Universitetit të Shkodrës
9.	Bërdicë	2015	Rindërtimi i shkollës fillore në fshatin Bërdicë e Madhe
10.	Bërdicë	2015	Punime në nënstacionin elektrik për furnizimin me ujë në Trush
11.		2016	Ndërtimi i kanalizimit të ujërave të bardha në Kir
12.	Dajç	2016	Riparimi i argjinaturës Darragjati, në shtrirjen e lumit 1465-1550
13.	Shkodër	2017	Ndërtimi i godinës së re të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër
14.	Shkodër	2017	Ndërtimi i godinës së re të Gjykatës së Apelit Shkodër
15.	Ana e Malit	2018	Mbrojtja nga erozioni i lumit të Bunës në fshatin Oblikë
16.	Bërdicë	2018	Rindërtimi i rrugës Shkodër-Velipojë (segmenti i harkut të Bërdicës, kryqëzimi i Baksit)
17.	Velipojë	2019	Rehabilitimi i argjinaturës së lumit Buna
18.	NjA. Shkodër	2019	Furnizimi me ujë dhe kanalizimet e ujërave të përdorura në Shkodër
19.	Bërdicë	2019	Rindërtimi i rrugës në harkun e Bërdicës
20.	Shkodër	2019	Rindërtimi i sheshit të Shirokës në breg të liqenit
21.	Shkodër	2020	Ndërtimi i rrugës së bajpasit në pjesën perëndimore të Shkodrës, loti I
22.	Shkodër	2020	Ndërtimi i rrugës së bajpasit në pjesën perëndimore të Shkodrës, loti II
23.	Shkodër	2020	Ndërtimi i rrugës së bajpasit në pjesën perëndimore të Shkodrës, loti III

Projektet ndërkombëtare / projektet e financimit

Plani i MRP-së është një nga të parët e llojit të tij që zhvillohet në Shqipëri. Zhvillimi i planit të MRP-së është integruar në programin “Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike përmes

menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmytjet në Ballkanin Perëndimor” (CCAWB) në emër të Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim. Projekti parashikon tre fusha kryesore, duke përfshirë mbështetjen institucionale për aktorët kombëtarë dhe vendorë të basenit të lumit Drin në Shqipëri, Kosovë, Mal të Zi dhe në Maqedoninë e Veriut. Plani i MRP-së shënon fazën përfundimtare të projektit dhjetëvjeçar (2012-2021). Krahas kontributeve të tjera të rëndësishme, ky projekt rezultoi në një bashkëpunim ndërkufitar gjatë zhvillimit të HRrRP-ve (të disponueshme nga marsi i vitit 2022).

Projekti i UNDP-së “Menaxhimi i integruar ndërkufitar dhe i qëndrueshëm ndaj ndryshimeve klimatike i rrezikut nga përmytjet në basenin e lumit Drin në Ballkanin Perëndimor (Shqipëri, Ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë, Mali i Zi)” 2019 - 2024, i financuar nga Fondi për Përshtatje i UNDP-së, synon po ashtu të ndihmojë vendet ripariane në zbatimin e një qasjeje të integruar dhe të qëndrueshme ndaj ndryshimeve klimatike të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet në basene lumore.

Kjo përfshin

- Forcimin e rrjetit hidrometrik të monitorimit dhe të kapacitetit të modelimit të rrezikut dhe riskut nga përmytjet;
- Forcimin e kuadrit të politikave dhe të financimit të riskut për MRP;
- Investime rezistente ndaj klimës dhe me kosto efektive në mbrojtjen nga përmytjet dhe masat për zvogëlimin e riskut (masat strukturore dhe jostrukturore të MRP-së);
- Rritjen e ndërgjegjësimit, kapacitetit të reagimit dhe përshtatjes së njerëzve duke përfshirë angazhimin e sektorit privat.

Përveç kësaj, disa projekte të tjera të rëndësishme për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet të cilat janë zbatuar në të shkuarën dhe vlejné për t'u përmendur, që lidhen me basenin e lumit Drin-Bunë në Shqipëri janë:

- “Fatkeqësitë nuk njohin kufij”, projekt i programit IPA CBC Mal i Zi dhe Shqipëri, 2014-2020, i cili synon mbrojtje më të mirë për njerëzit e zonës së prekur nga rreziqet, të tilla si rreziqet nga përmytjet, përmes ngritjes së kapaciteteve, rritjes së ndërgjegjësimit dhe bashkëpunimit ndërkufitar për të zvogëluar riskun nga fatkeqësitë.
- “Analiza gjithëpërfshirëse për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe sistemin e menaxhimit të bujqësisë në Shqipëri”, një rezultat i projektit të FAO-s “Zvogëlimi i riskut nga fatkeqësitë dhe forcimi i rimëkëmbjes së fermerëve nga rreziqet natyrore në Ballkanin Perëndimor”, 2016-2017, i cili vlerësoi kuadrin ligjor dhe ndër-institucional për vlerësimin e riskut në Shqipëri në lidhje me ndikimin në sektorin bujqësor. Ky raport nënvizon disa nga rekomandimet e bëra në studimin e vitit 2014 për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet (shih më poshtë).

- Qeveria e Shqipërisë, e mbështetur financiarisht nga Banka Botërore, në kuadër të projektit “Zbutja dhe Përshtatja e Rrezikut nga Fatkeqësitë”, 2008-2013, nisi një program për studimin e menaxhimit të përmbytjeve dhe punët rehabilituese. Në këtë kontekst, janë rregulluar, ngritur dhe forcuar disa prita të ndërtuara për mbrojtjen nga përmbytjet përgjatë lumit të Bunës.
- Në një hap të mëvonshëm, është kryer një studimin gjithëpërfshirës për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, i autorizuar nga Banka Botërore. Qëllimi kryesor i studimit “Plani i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet për basenin e lumenjve Drin dhe Bunë” i cili u krye nga kompania konsulente ndërkombëtare Mott McDonald, ishte të tregonte masat për mbrojtjen nga përmbytjet dhe zvogëlimin e dëmit nga përmbytjet në periudhën afatmesme dhe afatgjatë. Masat e propozuara janë kryesisht të një natyre teknike dhe kanë të bëjnë me përmirësimin e sistemit teknik të mbrojtjes nga përmbytjet në vende të ndryshme në zonën e rrezikuar nga përmbytjet (forcimi dhe ndërtimi i ri i pritave, kanaleve kulluese dhe stacioneve të pompimit). Por masat afatmesme të propozuara mbulojnë gjithashtu aspekte të zvogëlimit të dëmeve të shkaktuara nga përmbytjet (si p.sh. nga ndërtesa të përshtatura). Informacion më i detajuar rreth çështjeve teknike mund të gjendet në raportin përfundimtar të studimit, Mott MacDonald, 2012a.
- Në kuadër të projektit CCAWB të GIZ, është kryer një studim për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet për qarkun e Shkodrës (në vijim: Studimi MRP 2014) në vitin 2014. Gjatë disa konsultimeve midis grupeve të interesit në nivel vendor, me mbështetje të ekspertëve u zhvillua një draft për vlerësimin e riskut dhe planin e masave. Ky plan për MRP bazohet në studimin e MRP të vitit 2014.

2.5 Ndikimi i ndryshimeve klimatike në rajon

Për të vlerësuar ndikimin e ndryshimeve klimatike në rajon, është analizuar progresi i temperaturës, reshjeve, erërave dhe ngjarjet ekstreme të motit të shkaktuara nga ndryshimet klimatike, në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar të Republikës së Shqipërisë për Ndryshimet Klimatike (KTK) drejtuar KKKBNK-së¹². Rezultati tregohet në skenarët e ndryshimeve klimatike¹³. Në krahasim me vitin 1990, projeksionet shfaqin temperatura vjetore në rritje, ulje vjetore të reshjeve vjetore dhe një rritje të nivelit të detit.

¹² Shqipëria ka ratifikuar Konventën Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike. Me mbështetjen e UNDP dhe GEF, KTK është publikuar dhe është dorëzuar në KKKBNK në qershor 2016.

¹³ Modelimi për modelet e temperaturës dhe reshjeve bazohet në rreze të ulët (50 km x 50 km).

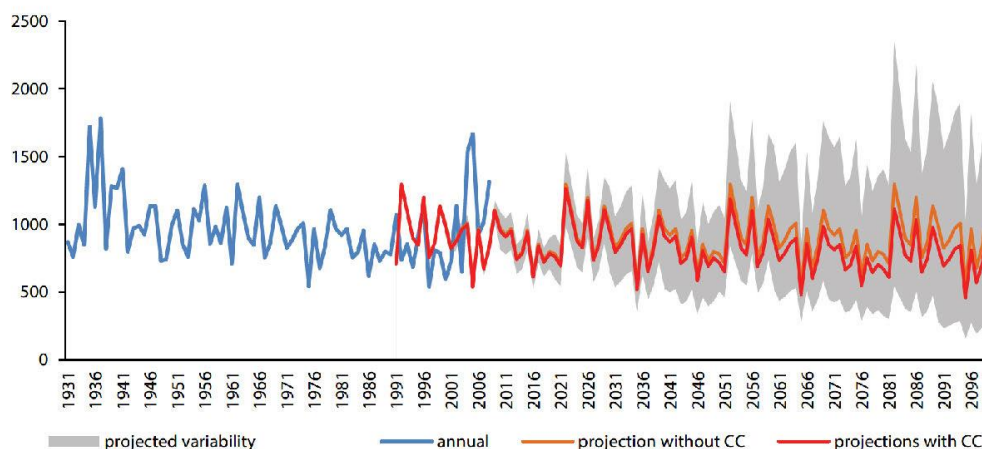

Figura 15: Projektimet për reshjet vjetore [mm] pa dhe me ndryshimet klimatike (skenari mesatar) në rajonin bregdetar verior të Shqipërisë (KTK, 2016)

Sipas projekteve, reshjet vjetore do të jenë rreth 1300 mm për rajonin bregdetar verior. Edhe pse projektohet një rënie, pritet një ndryshueshmëri e lartë siç shihet në fushën gri të shfaqur te Figura 15.

Reshjet e dendura pritet të intensifikohen. Projektimet tregojnë se do të ketë një rritje të reshjeve të rrezikshme për qarkun e Shkodrës për rreth 1-2 ditë deri në vitin 2030, rreth 2-3 ditë deri në vitin 2050, 4-5 ditë deri në vitin 2100 në krahasim me vitin 1990. Projektimet e reshjeve 24-orëshe, siç shihen në tabelën e mëposhtme, rezultojnë mbi vlerat kufi që cilat konsiderohen të rrezikshme dhe në gjendje të shkaktojnë dëm ekonomik. Në projekte, nivelet e lumenjve në pjesët e sipërme të basenit pritet të rriten për shkak të rritjes së nivelit të detit, duke përkeqësuar riskun për përmbytje, ku sasi të mëdha të tokave bujqësore të punueshme parashikohet të bëhen të papërdorshme për shkak të rritjes së nivelit të lartë të kripës. Shtimi i tendencës së shpeshtësisë dhe intensitetit të reshjeve të dendura mund të përkeqësojë cenueshmërinë e qarkut të Shkodrës ndaj përmbytjeve, duke kërkuar strategji afatgjata. (KTK, 2016)

Tabela 3: Reshjet 24-orëshe të pritshme në [mm] për periudha të ndryshme përsëritjeje për rajonin verior të Shqipërisë (KTK, 2016, i miratuar)

	Periudha e përsëritjes		
	10 vjet	50 vjet	100 vjet
Reshjet [mm]	158 ± 14	215 ± 21	239 ± 25

Temperaturat vjetore pritet të rriten deri në 15,9°C në veri të Shqipërisë. Deri në vitin 2100, temperatura vjetore ka të ngjarë të rritet deri në 17,8°C. Kjo nënkupton zvogëlimin e sasisë së reshjeve të borës dhe pritet shkrirje e hershme e cila pritet të ndikojë në modelet e rrjedhës, si p.sh. reduktimi në pranverë dhe zhvendosja e vlerave maksimale gjatë muajve

të dimrit, pra, përmytjet në dimër dhe thatësiat në verë po bëhen gjithmonë e më të pranishme në Shqipëri (KTK, 2016).

2.6 Popullsia, shpërndarja gjinore, minoritetet dhe grupet e marginalizuara

Aktualisht, zona e projektit ka një popullsi totale rreth 139,000 banorë. Teksa bashkia e Shkodrës numëron rreth 125,000 banorë (89,2%), pjesa e mbetur numëron rreth 14,000 banorë të cilët jetojnë në bashkinë e Vaut të Dejës.

Krahasuar në nivel të njësive administrative, Njësia Administrative Shkodër është e populluar me më shumë se gjysma e popullsisë së zonës së projektit (rreth 77,000 banorë). Si rrjedhojë, njësitë administrative të Rrethinës (15,2%) dhe Bushatit (10,2%) përbëjnë popullsinë e dytë dhe të tretë më të madhe. Njësitë administrative më të vogla janë Ana e Malit dhe Dajçi me rreth 3900 banorë secila (shih Tabela 4).

Tabela 4: Popullsia rezidente sipas gjinisë, grupmoshës dhe njësive administrative sipas të dhënave të censusit 2011 nga INSTAT

Njësia Administrative	Gjinia dhe grupmosha						Totali i njësive administrative	Përqindja e të gjithë popullsisë
	Mashkull			Femër				
	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+		
Bashkia Shkodër								
Ana e Malit	380	1249	280	372	1290	287	3858	≈ 2,8%
Bërdicë	661	1919	343	593	1891	366	5773	≈ 4,2%
Dajç	310	1244	331	285	1354	361	3885	≈ 2,8%
Guri i Zi	946	2677	444	952	2567	499	8085	≈ 5,8%
Rrethinat	2870	6708	1040	2632	6836	1113	21199	≈ 15,2%
Shkodër	7823	25072	4735	7080	27034	5331	77075	≈ 55,4%
Velipojë	550	1662	310	494	1693	322	5031	≈ 3,6%
Bashkia e Vaut të Dejës								
Bushat	1473	4601	983	1409	4664	1019	14149	≈ 10,2%
Shuma Përqindja e gjithë popullsisë	15013 ≈ 10,8%	45132 ≈ 32,5%	8466 ≈ 6,1%	13817 ≈ 10,0%	47329 ≈ 34,0%	9298 ≈ 6,7%	139 055 100%	

Tabela 4 paraqet shpërndarjen e popullsisë sipas gjinisë dhe moshës në zonën e projektit. Shpërndarja ndërmjet banorëve meshkuj dhe femra është përgjithësisht e barabartë. Sipas moshës, tek të rinjtë rezidentë deri në 14 vjeç vërehet një mbizotrim i lehtë i meshkujve, ndërsa me rritjen e moshës ka një rritje në numrin e femrave. Gjatë viteve të fundit, numri i përgjithshëm i banorëve është ulur, me një rritje diskrete të përqindjes së banorëve femra.

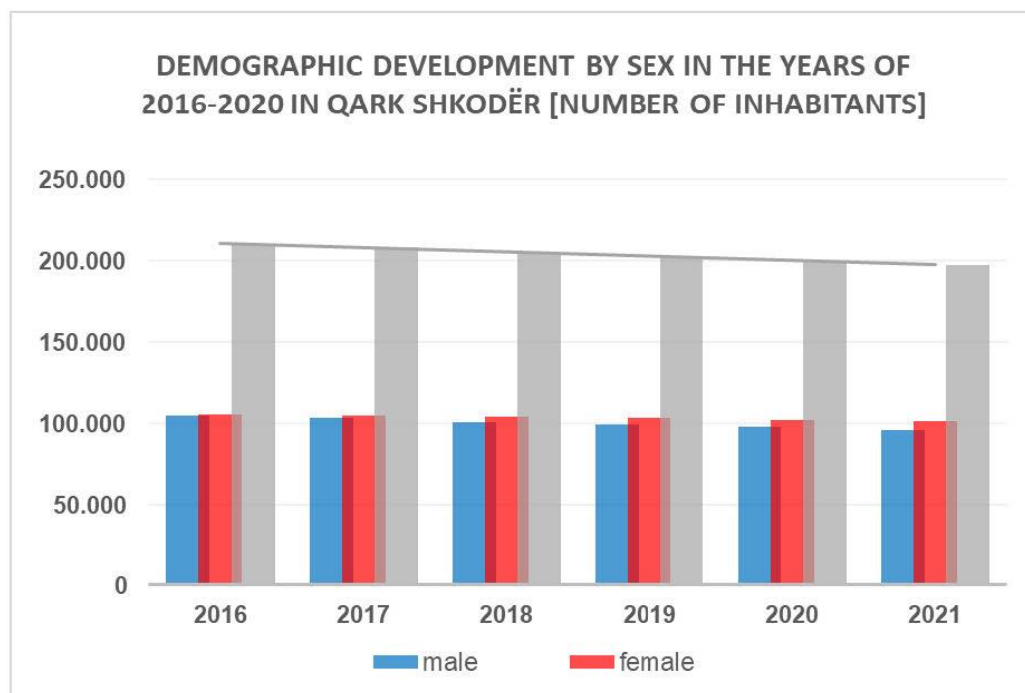

Figura 16: Zhvillimi demografik sipas gjinisë bazuar në popullsinë më 1 janar në periudhën 2016-2021 në qarkun e Shkodrës bazuar në të dhënat e INSTAT.

Në zonën e projektit, ka një pjesë e cila vlen të përmendet, me minoritete dhe grupe të marginalizuara. Kjo përfshin komunitetet rome në përgjithësi dhe ato të shpërngulura nga zonat malore. Shpërndarja e këtyre grupeve u nënshtrohet forcave dinamike dhe të nxitura nga luhatjet. Kështu që vlerësimi sasior i riskut për këto grupe njerëzish vulnerabël dhe për shtëpitë e tyre është shumë i vështirë dhe ai u nënshtrohet ndryshimeve të rregullta.

Aktualisht, ka një total prej rreth 170 familjesh të vendosura rreth zonës urbane, liqenit të Shkodrës dhe bregut të lumin Drin. Burimi kryesor i të ardhurave të tyre është grumbullimi dhe tregtimi i materialeve të ripërdorshme ose të ricikluar nga mbetjet të tilla si metalet, letra, kartoni dhe plastika, krahas lëmshës dhe bamirësisë. Si vendbanime kryesisht informale, shërbimet publike që u ofrohen këtyre komuniteteve janë të pjesshme dhe po ashtu edhe instrumentet për parandalimin e riskut. Ato përfshihen rrallë në sistemet e informacionit publik. Megjithatë, rreth 130 fëmijë nga këto familje frekuentojnë shkollën.

Përveç këtij informacioni të përgjithshëm mbi popullsinë në zonën e projektit, shihni edhe kapitullin 4.4.2 për më shumë informacion në lidhje me rrezikun nga përmbytjet të popullsisë dhe të këtyre grupeve vulnerabël. Kapitulli 4.4.2 jep informacion shtesë rreth shtëpive dhe vendbanimeve të popullsisë që preken.

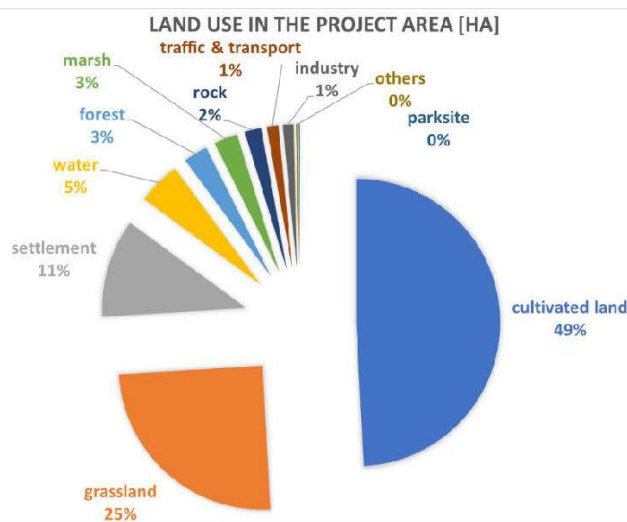
2.7 Përdorimi i tokës dhe aktivitet ekonomike në zonën e projektit

Kategoritë kryesore të përdorimit të tokës në zonën e projektit tregohen tek Tabela 5 dhe në figurën përkatëse: thuajse gjysma e zonës së projektit (49%) në qarkun e Shkodrës klasifikohet si tokë e kultivuar. Një e katërta (25%) është kullotë. Pak më shumë se 10% është e mbuluar me zona vendbanimi. Pjesa më e madhe e mbetur është ujë, pyll, tokë kënetore dhe shkëmb. Vetëm 1% e sipërfaqes totale përdoret për infrastrukturën e trafikut dhe transportit dhe 1% për përdorimin industrial të tokës.

Rreth 40% e sipërfaqes totale është e rrezikuar nga përmbytjet. Pjesa më e madhe e sipërfaqes së prirur për përmbytje është tokë e kultivuar dhe 25-30% e vendbanimeve, dhe toka për përdorim industrial është gjithashtu e rrezikuar nga përmbytjet. Për vlerësime të detajuara dhe informacion rreth tokës që potencialisht preket, si dhe për objektet në risk shihni kapitullin 4.4.1.

Tabela 5: Përdorimi i tokës totale në qarkun e Shkodrës

Kategoria e përdorimit të tokës	Sipërfaqja e përdorimit të tokës [ha]
tokë e kultivuar	22538
kullotë	11407
vendbanim	5055
ujë	2204
pyll	1244
kënetë	1221
gur	858
trafiku dhe transporti	603
industria	544
të tjera	106
vend parkimi	60
Totali	45840

Aktiviteti ekonomik në qarkun e Shkodrës dominohet nga bujqësia, pylltaria dhe peshkimi, gjë e cila pasqyrohet në numrin e sipërmarrjeve aktive dhe të dhënat e përdorimit të tokës. Përdorimi i tokës është analizuar bazuar në grupin e të dhënave evropiane Corine për mbulesën e tokës (2012), e përmirësuar nga të dhënat Copernicus të Atlasit Urban (2012) dhe harta Open Street.

Qarku i Shkodrës me afërsinë e tij në liqenin e Shkodrës është një destinacion i njohur turistik për turistët vendas dhe të huaj. Ardhja e shtetasve të huaj është rritur vazhdimisht nga viti 2014 deri në vitin 2021 sipas INSTAT (me përjashtim të një rënieje në vitin 2020

dhe rimëkëmbjes së mëvonshme në 2021, për shkak të pandemisë së COVID). Pra, infrastruktura turistike është rritur vazhdimisht në zonat përreth Shkodrës dhe Velipojës - shpesh urbanizim i pakontrolluar dhe i paqëndrueshëm në zonën e përmytjeve (Miho, 2018).

2.8 Përdorimi i tokës dhe ndryshimet në përdorimin e tokës në basenin lumor

Prej dekadash, lumenjtë dhe përrenjtë në basenin lumor Drin/Bunë dhe përdorimi i tokës në zonat e tyre ujëmbledhëse i janë nënshtuar ndryshimeve të përgjithshme të shkaktuara nga kultivimi, vendbanimet, ndërtimi i infrastrukturës dhe shpyllëzimi, si dhe për pasojë nga erozioni. Duke qenë se sipërfaqja e tokës dhe sistemet lumore të pjesëve të mëdha të basenit lumor kanë qenë të ekspozuara ndaj ndërhyrjeve të gjera në të kaluarën, këto ndryshime në zonat ujëmbledhëse janë pjesë e shkaqeve të ngjarjeve ekstreme dhe ndikimeve të përgjegjësive njerëzore. Ndërhyrja në lumenj (ngushtimi), mbulimi i sipërfaqeve të tokës, përdorimi intensiv i tokës bujqësore, konsolidimi i tokës bujqësore dhe dëmtimi i pyjeve (si dhe prerja e pemëve) janë vetëm disa shembuj. Pasojat e këtyre ndërhyrjeve njerëzore në peizazhin në situatën e rrjedhës dhe rreziku i përmytjeve kanë qenë objekt studimi, por ato vetëm mund të vlerësohen. Për shkak të shumëllojshmërisë së proceseve të përfshira dhe ndërveprimeve të tyre, ka vetëm vlerësime sesa ka ndryshuar situata e përmytjeve si rezultat i këtyre ndikimeve dhe i këtyre ndërhyrjeve. Megjithatë, mund të thuhet se ndryshimet e përdorimit të tokës dhe trajtimi i tokës dhe i degëve të lumenjve mund të kenë ndikime të konsiderueshme në ndryshimet e bilanceve ujore dhe situatën e rrjedhjes në basen. Kështu, zvogëlimi i objekteve mbajtëse në përrenj dhe sipërfaqen e basenit, i shkaktuar nga ndryshimi i përdorimit të tokës, dheut, erozioni dhe shpyllëzimi janë pjesë e menaxhimit më të gjerë të rrezikut nga përmytjet në basenin e lumit.

Tabela 6 dhe Figura 7 tregojnë përdorimin e tokës të basenit lumor Drin-Bunë sipas rezultateve të vlerësimit nga të dhënat e mbulimit të tokës Corine dhe të dhënat e Copernicus 2016.

Tabela 6: Përdorimi i tokës në basenin lumor Drin-Bunë (gjeneruar nga CLC 2012 dhe Copernicus 2016)

Përdorimi i tokës	Totali		Maqedoni		Kosovë		Shqipëri		Mal i Zi	
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
Strukturë urbane	351.5	1,0%	32.7	1,0%	103.9	2,3%	115.2	1,5%	99.7	2,2%
Zonë industriale	36.5	0,08%	2.6	0,08%	21.6	0,47%	2.5	0,03%	9.8	0,21%
Infrastruktura e transportit	9.8	0,02%	0.7	0,02%	4.4	0,10%	2.9	0,04%	1.8	0,04%
Përdorime të tjera të tokës urbane	15.8	0,1%	1.7	0,1%	7.5	0,2%	0.7	0,01%	5.9	0,1%
Bujqësi	4718.9	16,9%	554.5	16,9%	717.2	15,6%	1466.2	18,7%	1981.0	42,7%
Pyje	6728.9	38,4%	1258.8	38,4%	1665.6	36,1%	2263.4	28,8%	1541.2	33,2%
Bimësi jo-pylore	5958.4	28,8%	944.7	28,8%	1248.8	27,1%	2866.6	36,5%	898.2	19,4%
Trupa ujorë	1316.9	14,0%	458.4	14,0%	409.2	8,9%	430.8	5,5%	18.5	0,4%
Tjetër	1231.7	0,7%	21.9	0,7%	431.0	9,4%	698.8	8,9%	80.0	1,7%
Totali	20368,5	100,0%	3276.0	100,0%	4609,2	100,0%	7.847.1	100,0%	4636.1	100,0%

Përdorimi i tokës në nënbasenin e basenit lumor Drin-Bunë në Shqipëri karakterizohet kryesisht nga zona gjysmë natyrore (kullota natyrore, bimësi sklerofile, shkurre pyjore kalimtare dhe zona me bimësi të rrallë). Rreth 29% e qarkut është pyll (kryesisht pyll gjethëgjërë). Kultivimi fokusohet në basenin e Bunës dhe në rajonin e liqenit të Shkodrës.

Edhe pse pyjet përbëjnë mbulimin më të madh të tokës në basenin lumor Drin-Bunë në vitin 2016, në rajon ka dy tendenca kryesore kur bëhet fjalë për ndryshimin e tokës pyjore: "shpyllëzimi dhe degradimi në disa zona (të shkaktuara nga përdorimi intensiv/i pakontrolluar, si dhe urbanizimi) dhe braktisja e tokës në zona të tjera (terren i rifitimit të pyjeve). Vëzhgimet historike me CORINE tregojnë se rezultati neto është një ndryshim minimal në mbulesën pyjore në basen midis viteve 2006 dhe 2012 (-0,5%), dhe statistikat kombëtare tregojnë rritje të sipërfaqeve pyjore gjatë periudhës 2005-2015. [...] Kur bëhet fjalë për zonat e pyllëzuara, statistikat e vendit raportojnë tendenca të ndryshme: ato janë të qëndrueshme në Maqedoninë e Veriut, në rritje në Mal të Zi dhe Kosovë (sipas një raporti të fundit) dhe në rënie në Shqipëri." (GWP 2020, Raport tematik mbi ndërlidhjen e burimeve)¹⁴.

Ekzistojnë prova historike dhe shkencore se ndryshimi i përdorimit të tokës në basenin lumor Drin-Bunë ndikon drejtpërdrejt në ndryshimet negative të kores së tokës dhe të dheut, të cilat shkaktjnë erozion dhe për pasojë bëhen shkaktarë të vërshimeve të forta dhe bartës të aluvioneve. Potencialisht, kjo shkaktën përmytje të shpejta kryesisht në basenet më të vogla të degëve të lumenjve, por mund të ketë edhe efekte akumulimi në zonën e projektit të qarkut të Shkodrës.

¹⁴ Partneriteti Global për Ujin (GWP), Konventa për Mbrojtjen dhe Përdorimin e Vijës Ujore Ndërkufitare: Grupi i Punës për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore, Raport tematik mbi ndërlidhjen e burimeve (Faza I e vlerësimit të lidhjes ujë-ushqim-energji-ekosistem të basenit të Drinit), Gjenevë 2020 (faqe 23)

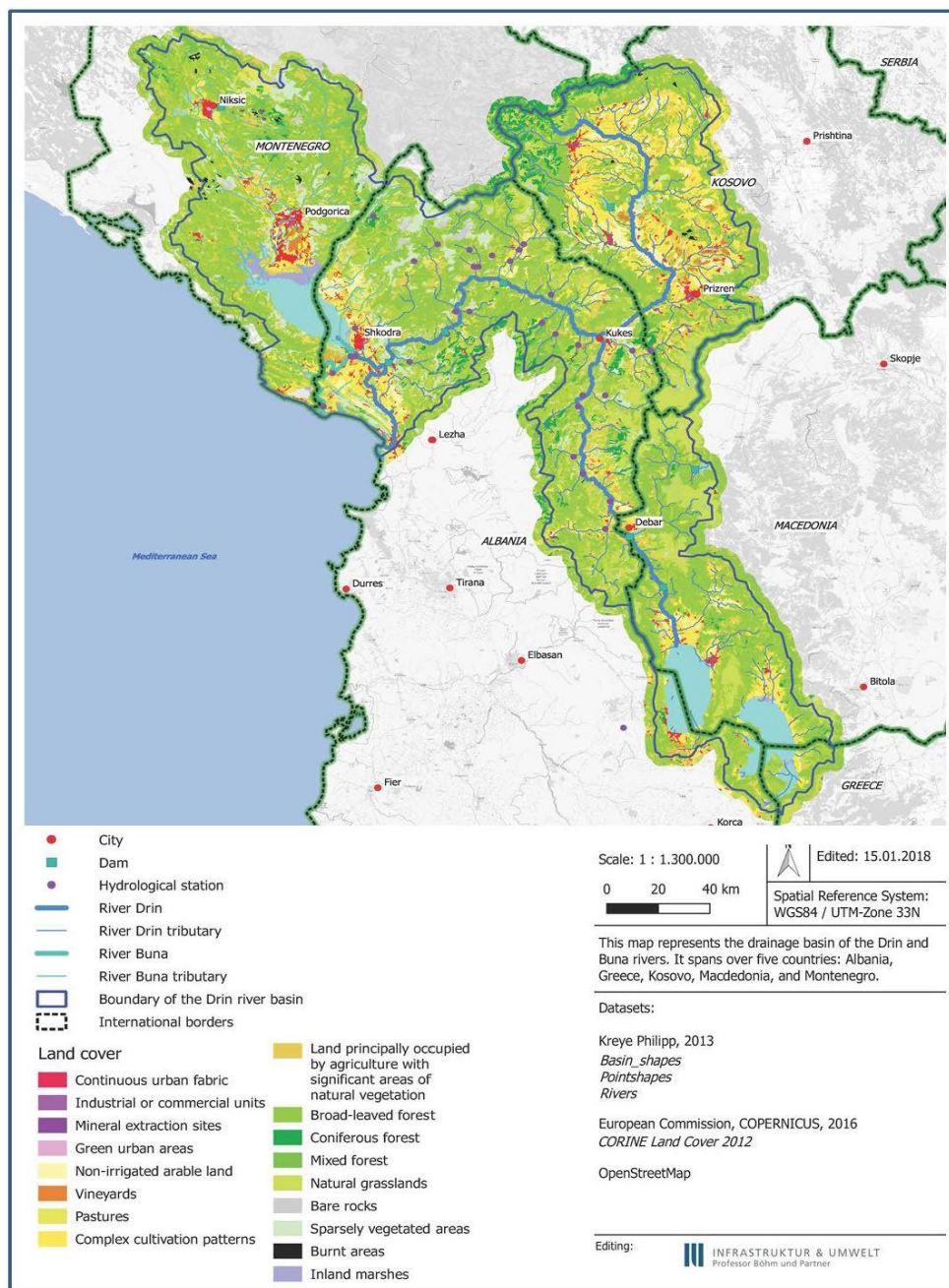

Figura 17: Harta e përdorimit të tokës të basenit lumor Drin-Bunë [grafiku: INFRASTRUKTUR & UMWELT bazuar në të dhënat evropiane me burim të hapur Copernicus dhe CORINE]

2.9 Planifikimi i territorit në zonën ripariane të basenit lumor Drin-Bunë

Planifikimi i territorit është një instrument i rëndësishëm për mbrojtjen dhe parandalimin e përmbytjeve. Duke u fokusuar në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, janë kryesisht katër kërkesa të cilat duhet të merren në konsideratë gjatë hartimit të planeve të zhvillimit:

- Mbrojtja pastër e sistemit të kullimit: Mbrojtja afatgjatë e sipërfaqes për zonat ujëmbledhëse; asnjë ndërtim në zonat që janë të nevojshme për shkarkim;
- Zvogëlimi i riskut: Zhvillimi i zonave të ndërtimit është në përputhje me rrezikun nga përmbytjet (brenda dhe jashtë fushave kryesore aluvionale)
- Infrastruktura e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet: Shqyrtimi i procedurave të planifikimit rajonal/urban; mbrojtja e tokës për ndërtimin e këtyre infrastrukturave
- Mbledhja në ujëmbledhës: Rregullimi i përdorimit të tokës dhe izolimi, mbrojtja e zonave ujëmbajtëse

Si rrjedhojë, gjatë planifikimit të përdorimit të tokës në qark dhe zhvillimit të territorit, duhet të aplikohen të dhënat dhe informacioni i nxjerrë nga hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet, pasi ato kanë një implikim jo vetëm në planifikimin për përshtatjen dhe menaxhimin e përmbytjeve, por gjithashtu në planifikimin e integruar të territorit.

Planifikimi i territorit i Shqipërisë bazohet në ligjin nr. 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, i ndryshuar, me sa më poshtë:

- Ligji nr. 73/2015 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014”
- Ligji nr. 28/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014”
- Ligji nr. 42/2019 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014”
- Ligji nr. 119/2020 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014”

Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 686, datë 22.11.2017 “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit”, i ndryshuar, plotëson kuadrin rregullator për planifikimin e territorit në Republikën e Shqipërisë.

Figura 8 jep një panoramë të sistemit të planifikimit të territorit në nivel kombëtar dhe lokal. Në të gjitha nivelet, planifikimi i territorit koordinohet dhe mbështetet nga Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT). AKPT është institucion i nivelit qendror sipas ligjit nr. 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”. AKPT-ja koordinon dokumentet e planifikimit në nivel vendor dhe qendror në mënyrë që të sigurojë që planet e përgjithshme vendore (PPV) të jenë në përputhje me planet e tjera sektoriale, të tilla si plani MRP. AKPT mundëson koordinimin ndërinstitucional duke përfshirë AMBU-në dhe të tjerë. Çdo lloj plani sektorial i hartuar apo i miratuar nga çdo ministri apo agjenci tjetër duhet të jetë në përputhje me ligjin nr. 107/2014.

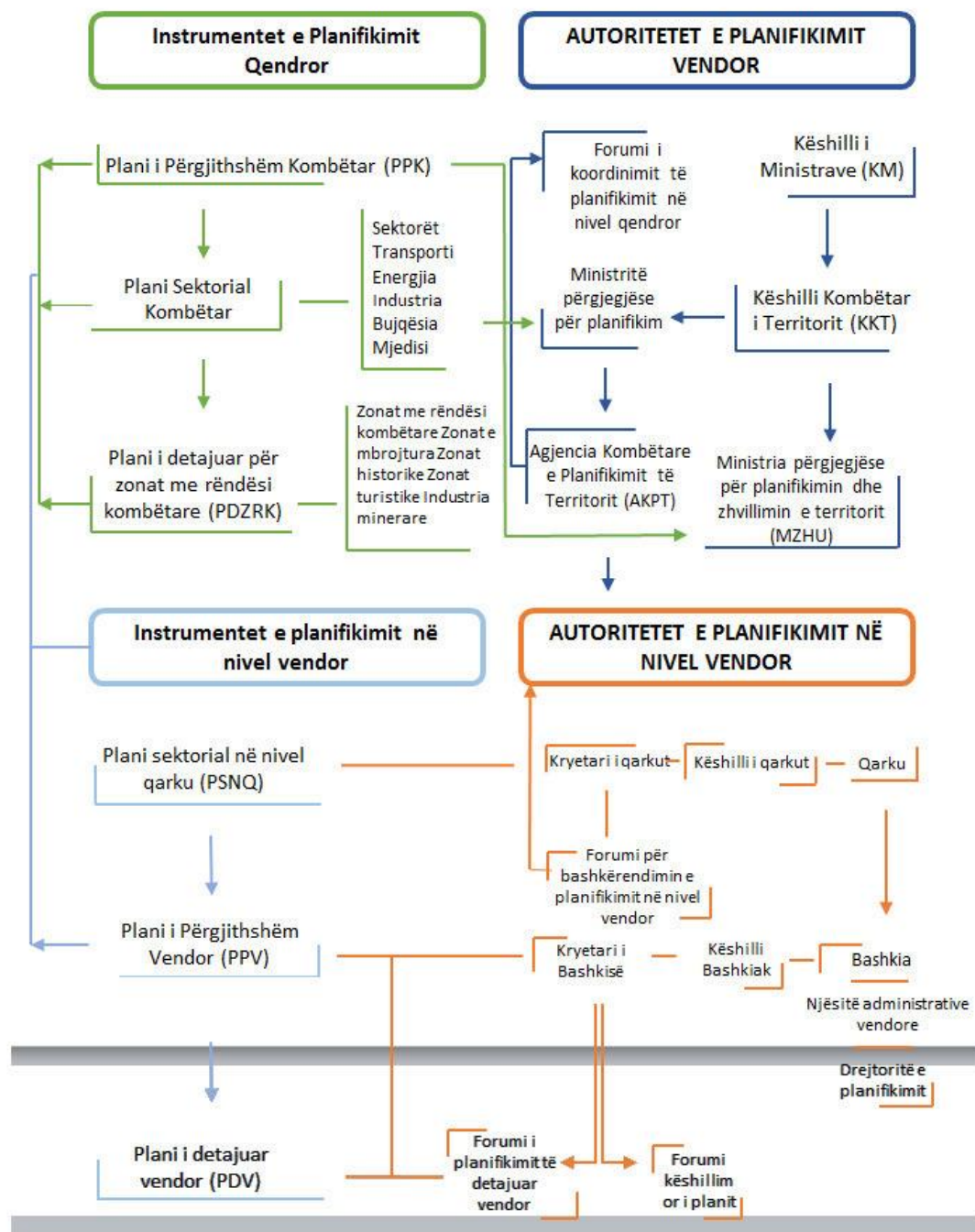

Figura 18: Sistemi i planifikimit të territorit i Shqipërisë në nivel kombëtar dhe vendor (PPK, 2016)

Pëmbajtja e detyrueshme për çdo lloj plani territorial, nga niveli kombëtar deri në nivelin vendor, rregullohet me Vendim të Këshillit të Ministrave (VKM) nr. 686, datë 22.11.2017 "Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit". Sipas kësaj VKM-je nr. 686, neni 26, pika 3, germa "c", Plani për mbrojtjen e mjedisit përfshin:

- parashikimet për mbrojtjen e peizazhit;

- parashikimet për përmirësimin e cilësisë së ujit dhe mbrojtjen e trupave ujorë;
- parashikimet për përmirësimin e cilësisë së ajrit;
- parashikimet për shtimin dhe/ose zgjerimin e hapësirave të gjelbra, dhe
- parashikimet për zgjidhjen e problematikës mjedisore dhe vatrave të evidentuara, sipas rastit.

Specifikimet për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet gjenden në Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Shkodër (PPV Shkodër, 2017). PPV për bashkinë Shkodër parashikon pesë objektiva strategjike ku njëra prej tyre në veçanti përcakton mbrojtjen e mjedisit dhe aftësinë për t'u përshtatur, mbrojtur dhe rimëkëmbur nga rreziqet natyrore si pikë kryesore të zhvillimit të bashkisë për vitet e ardhshme.

Kërcënimi nga rreziqet natyrore si përmytjet, erozioni dhe rrëshqitja e dheut janë të njohura. Kështu, tetë programe të ndryshme strategjike synojnë mirëmbajtjen dhe përmirësimin e strukturave mbrojtëse ekzistuese kundër rreziqeve natyrore për të arritur objektivin strategjik. Këto programe janë si më poshtë:

- Programi Strategjik OS5PS1: Mbrojtja e mjedisit
- Programi Strategjik OS5PS2: Mbrojtja nga përmytjet
- Programi Strategjik OS5PS3: Përmirësimi i shërbimit të menaxhimit të mbetjeve urbane
- Programi Strategjik OS5PS4: Mbrojtja e akuifereve nga ndotja
- Programi Strategjik OS5PS5: Qendra e menaxhimit të rrezikut nga përmytjet
- Programi Strategjik OS5PS6: Menaxhimi i rreziqeve natyrore
- Programi Strategjik OS5PS7: Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave
- Programi Strategjik OS5PS8: Ndryshimet klimatike

PPV Shkodër (2017) identifikon dy objektiva kryesore të cilat dukshëm lehtësojnë pasojat negative nga përmytjet. Këto janë, nga njëra anë, ura e re në lumin e Bunës e cila lidh rrugën kombëtare SH1 nga qyteti i Shkodrës në Velipojë me rrugën kombëtare SH41 me kufirin malazez, e cila përbën një pikë ndërlidhëse të rëndësishme ndërkufitare; dhe nga ana tjetër, ndërtimin hidroteknik si bajpasi në pjesën perëndimore të Shkodrës, i cili në fakt u nis për të mbrojtur qytetin e Shkodrës nga përmytjet (f. 90-91). Siç shihet në foton e mëposhtme, nuk ka mbrojtje të dukshme nga përmytjet nga bajpasi.

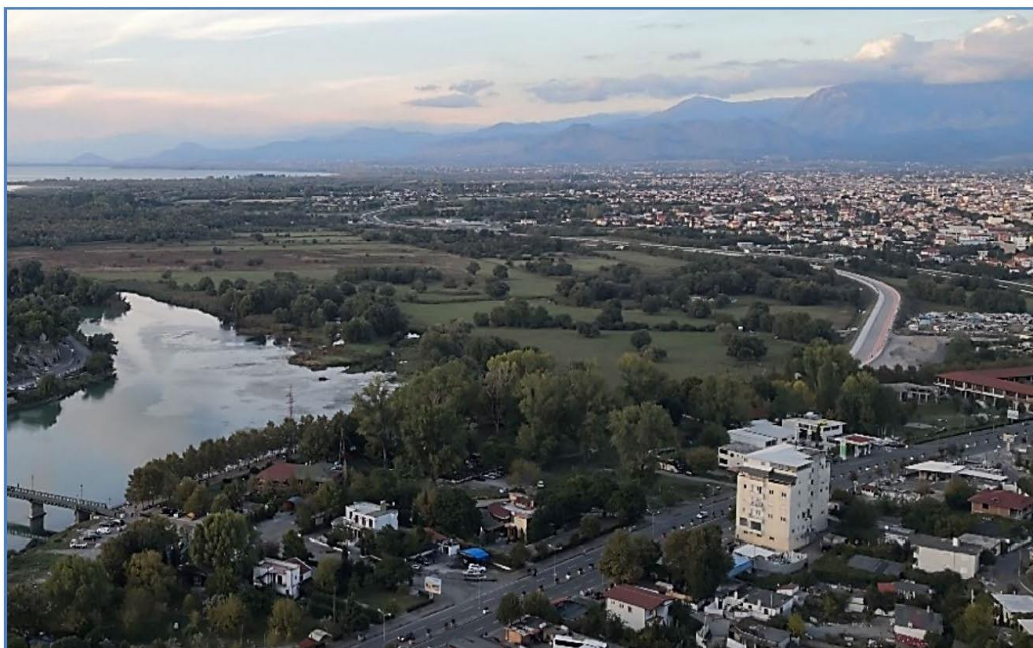

Figura 19: Pamje e bapjasit perëndimor (në ndërtim) të qytetit të Shkodrës [foto: INFRASTRUKTUR & UMWELT]

Figura 20: Pamje e Urës së Re e cila lidh SH1 dhe SH41 me kufirin malazez [foto: INFRASTRUKTUR & UMWELT]

Nga kjo pikënisje, PPV identifikon masa parandaluese për konsiderim në lidhje me përmbytjet (f. 93):

- Konsultimi me inxhinierët ekspertë për të vlerësuar dy ndërtimet (Urën e re në lumin e Bunës dhe bajpasin në perëndim të Shkodrës) për të zbutur pasojat negative që vijnë në rast përmbytjeje

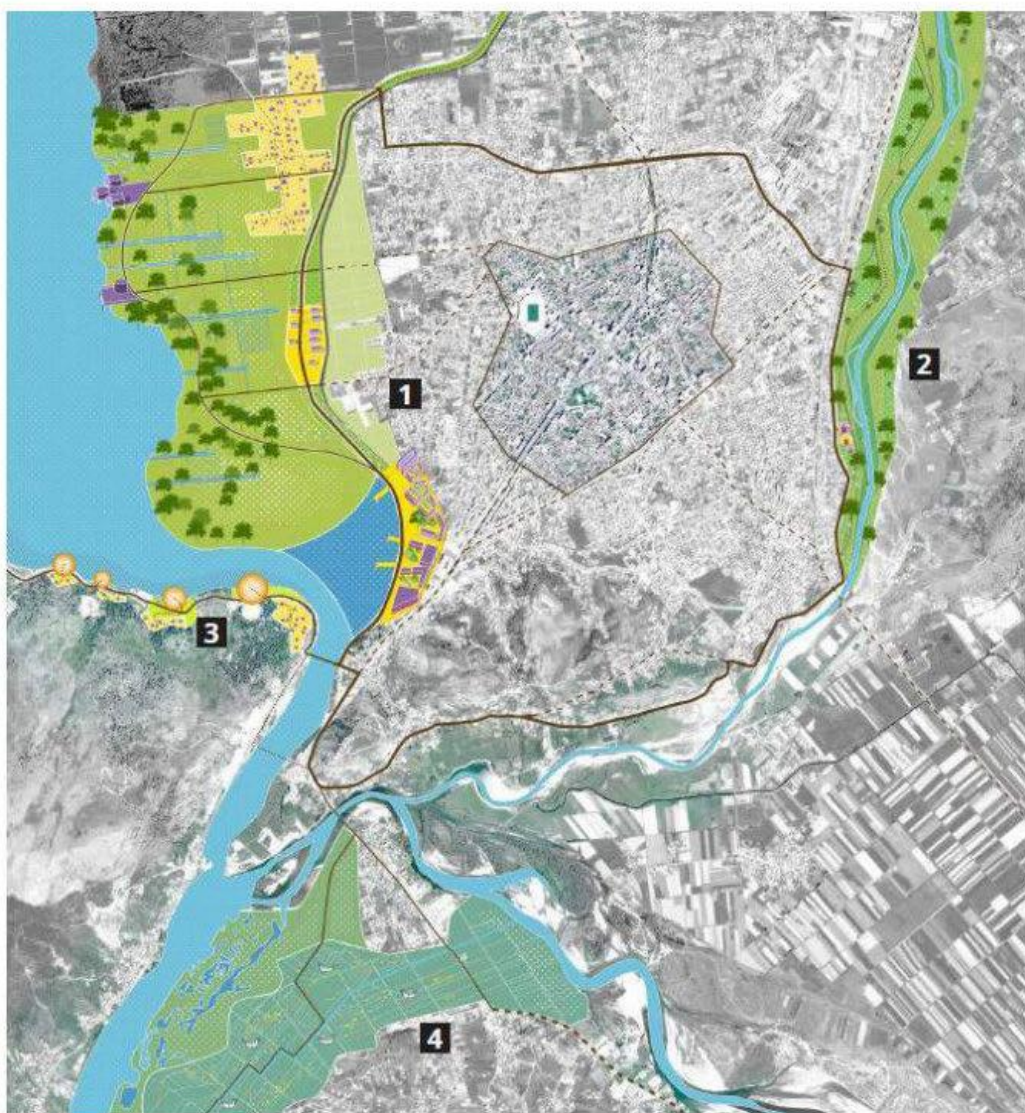

Figura 21: Vendndodhja e zonave të mundshme të ndërhyrjes në peizazh (PPV Shkodër, 2017, f. 59)

Veçanërisht për zonat nënurbane në jug të Shkodrës, PPV Shkodër (2017) përcakton konceptin e mëposhtëm ndërtimor si të rëndësishëm (f. 93-94):

- Ngritja e nivelit të katit përdhes në përputhje me rregulloret përkatëse për të garantuar aksesueshmërinë nga të gjithë
- Rritja e zonave të gjelbra që mund të sakrifikohen në raste përmbytjesh
- Gjelbërim dhe rregullim peizazhi për të mbajtur dhe infiltruar ujin e reshjeve në zonën mbajtëse larg qendrës ose për të drejtuar ujërat e përmbytjeve drejt vendeve të posaçme të caktuara për përmbytje
- Rrethimi i ndërtesave për mbrojtjen e tyre, p.sh. me anë të mureve kufizuese të papërshkueshme nga uji.

Gjithashtu, PPV Shkodër (2017) përcakton ndërhyrje në peizazh (Figura 21) të cilat përfshijnë ndërlidhjen strategjike të kufijve të qytetit të Shkodrës me trupat ujorë përkatës të qarkut, në veçanti me liqenin e Shkodrës, Drinin dhe lumin e Bunës. Katër zona janë identifikuar që përfitojnë nga transformimi në peizazhe multifunkionale në lidhje me ujin (f. 58):

- Zona e digës në bajpasin perëndimor
- Peizazhi lumor
- Bregu i liqenit
- Zona e përmbytjeve.

2.10 Zonat e mbrojtura

E gjithë zona e projektit në deltën e lumit të Bunës njihet kombëtarisht dhe ndërkombëtarisht si zonë e mbrojtur. Ajo është gjithashtu një zonë ndërkufitare e mbrojtur e cila ndahet me Malin e Zi. Delta e Bunës bashkë me liqenin e Shkodrës është një zonë Ramsar e njohur ndërkombëtarisht, e përcaktuar në vitin 2006. Përcaktimi Ramsar aludon në mënyrë specifike lumin e Bunës, pyjet e lagështa, kënetat e ujërave të ëmbla dhe kullotat e lagështa. Kërcënimet kryesore për zonën e listuar në citimin Ramsar përfshijnë bonifikimin e tokës nëpërmjet kullimit, zhvillimit për bujqësinë dhe ndryshimet në regjimin e ujit. Llojet e bimëve të cituara në Ramsar përfshijnë dymbëdhjetë specie të rrezikuara, dymbëdhjetë specie vulnerabël dhe dhjetë specie të rralla. Ai gjithashtu mbështet 36 specie kafshësh të kërcënuara globalisht. Këneta e Domnit ngjitur me Kolektorin e Murtemzës njihet gjithashtu ndërkombëtarisht si një zonë e rëndësishme e shpendëve (Mott MacDonald, 2012a). Plani i mbrojtjes së biodiversitetit i bashkisë Shkodër (2017) thekson nëpërmjet miratimit të tij nga Këshilli Bashkiak, përdorimin e detyrueshëm të qëndrueshëm të zonave të përcaktuara si zona të mbrojtura për hir të ruajtjes së biodiversitetit.

Ligji nr. 81/2017 “Për zonat e mbrojtura” përcakton gjashtë kategori për menaxhimin e zonave të mbrojtura për mbrojtjen e habitateve apo specieve në përputhje me Bashkimin Ndërkombëtar për

Ruajtjen e Natyrës (IUCN). Për të gjithë zonën përreth deltës së Bunës dhe liqenit të Shkodrës aplikohen kategoritë III, IV dhe V (PMBL, 2019):

- **Kategoria IV Rezervë natyrore e menaxhuar/ Park Natyror:** Liqeni i Shkodrës (26,535.00 ha)
- **Kategoria V Peizazh i mbrojtur:** Lumi Buna – Velipojë (23,027.00 ha)

Liqeni i Shkodrës si 'Rezervë natyrore e menaxhuar / Zonë e menaxhimit të habitateve dhe specieve të kategorisë IV është miratuar me Vendim të Këshillit të Ministrave VKM nr. 684 më 02.11.2005, ndërsa zona përreth deltës së Bunës (Lumi Buna - Velipojë) si një “peizazh i mbrojtur” i kategorisë V është miratuar me Vendim të Këshillit të Ministrave nr. 682 më 02.11.2015.

Neni 9 i ligjit nr. 81/2017 përcakton objektivat për të gjitha zonat e mbrojtura mjedisore brenda ligjit. Neni 9e shpreh për shembull ndalimin e çdo "ndryshimi të gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të ligatinave".

Një status i tillë e bën të detyrueshëm vlerësimin e ndikimit në mjedis për çdo ndërhyrje në zonë, si në planifikim, ashtu edhe në investime. Kjo ndikon veçanërisht në planifikimin e masave për mirëmbajtjen dhe mbrojtjen nga përmbytjet në lumin e Bunës, që janë pjesë e rregullave më të rrepta të mbrojtjes.

Situata e zonave të mbrojtura sipas direktivës kuadër të BE-së për ujin, për basenin lumor Drin-Bunë, përfshin jo vetëm zonat e sipërpërmendura të përcaktuara për mbrojtjen e habitateve apo specieve, por gjithashtu:

- **Zonat e mbrojtura sanitare:** Aktualisht, pusët që përdoren për nxjerrjen e ujit të pijshëm nga kompania e ujësjellësit dhe pusët private nuk janë të regjistruara si zona mbrojtëse sanitare për ujin e pijshëm. Kjo vlen për disa puse në zonat e projektit të tilla si pusët në Trush/Velipojë, Badica Zogaj, Badica Zues dhe në Oblikë. (PMBL, 2019)
- **Zona të përcaktuara për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike:** Autoriteti përgjegjës është MBZHR, e cila nuk ka shpallur zona të mbrojtura peshkimi por ka përcaktuar dy zona bashkëmenaxhimi për të garantuar përdorim të qëndrueshëm të burimeve të peshkimit dhe për të mbrojtur biodiversitetin ujor, konkretisht liqenin e Shkodrës dhe liqenin e Ohrit (Liqeni i Ohrit nuk është pjesë e zonës së projektit). (PMBL, 2019)
- **Trupat ujorë të përcaktuar si ujëra rekreative dhe për banja plazhi:** Shpallja e zonave për banja plazhi është detyrë e qeverisë vendore, Ministrisë së

Shëndetësisë dhe Çështjeve Sociale dhe Agjencisë Kombëtare të Mjedisit; gjithashtu, menaxhimi i zonës është përgjegjësi e tyre. Në distriktin e basenit lumor Drin-Bunë, zonat kryesore të plazhit janë plazhi i Velipojës, plazhi i Shëngjinut (plazhi i Shëngjinut nuk është pjesë e zonës së projektit) dhe plazhi i Shirokës (Shirokë-Zogaj) (PMBL, 2019).

Figura 22: Hartë e zonës së mirëqitur në zonën e projektit (MMF, 2005)

Shqipëria nuk ka transpozuar direktivën e BE-së për nitratet (91/676/KEE). Në vend të saj, ligji shqiptar i referohet ligjit nr. 9244/2004 “Për mbrojtjen e tokës bujqësore” dhe ligjit nr. 111/2012 “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”. I pari synon mbrojtjen e burimeve ujore nga inputet bujqësore, ndërsa i fundit përcakton përgjegjësitë institucionale të tilla si ngarkimi me përgjegjësi i AMBU-së për mbrojtjen e burimeve ujore nga ndotja bujqësore. (PMBL, 2019)

3 Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmytjet

3.1 Metodologjia

Në përgjithësi, identifikimi i zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmytjet (ZRRPKP) ndjek tre hapa kryesorë të punës, të cilët janë në përputhje me proceset që ndjekin shtetet anëtare të BE-së:

1. Përcaktimi i rrjetit lumor fillestar: rrjeti lumor gjenerohet nga modelet digjitale të lartësisë (MDL) së basenit lumor, dhe nga verifikimi i të dhënave ekzistuese të rrjeteve lumore (të disponueshme vetëm për disa pjesë). Gjithashtu, verifikimi me të dhënat e gjeneruara nga harta Open Street (OSM) dhe me imazhet satelitore ka siguruar saktësinë e tyre. I gjithë rrjeti lumor përkatës përpunohet në një projekt GIS dhe vlerësohet për t'u përdorur për procesin e mëtejshëm të filtrimit.
2. Përcaktimi i rrjetit lumor i cili mund të jetë i rrezikuar nga përmytjet (duke filtruar shtrirjet jo relevante lumore sipas kriterëve negative si madhësia e zonës ujëmbledhëse, gjatësia e shtrirjes apo karakteristikat e brigjeve të lumenjve apo fushave aluvionale (shumë të pjerrëta apo kanione, vetëm përdorime 100% të tokës rurale). Këtu pragu për zonën ujëmbledhëse përkatëse është përcaktuar duke përdorur një model 50 km², 30 km², 20 km² dhe 10 km². Rezultatet tregojnë se karakteristikat e basenit lumor Drin-Bunë 50 dhe 30 km² e zvogëlojnë rrjetin shumë, në mënyrë që përmytjet lumore të kaluara të mos mbulohen. Pragu prej 10 km² rezulton në një rrjet lumor që përfshin shumë shtrirje që janë të thata për pjesën më të madhe të vitit. Në këtë mënyrë, 20 km² u përcaktuan si pragu i përshtatshëm për shtrirjet e lumenjve. Megjithatë, janë vlerësuar edhe pjesë më të vogla të lumit. Të gjitha përmytjet përgjatë shtrirjes së lumenjve me ujëmbledhës < 20 km² mund të përkufizohen si përmytje të shpejta apo reshje të dendura, ndërsa > 20 km² përkufizohen si përmytje lumore.
3. Vlerësimi i rrjetit të mbetur të lumenjve për sa i përket aseteve të rrezikuara që preken potencialisht (për jetën ekonomike, njerëzore, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin), përdorimet e tokës apo rreziku i ndotjes në rast përmytjesh dhe krahasimi me kriteret e miratuara të përcaktimit të nivelit të riskut. Rezultatet janë

shtrirjet e lumenjve në rrezik potencial, të quajtura: "zonat me rrezik potencialisht të konsiderueshëm nga përmbytjet" (ZRRPKP).

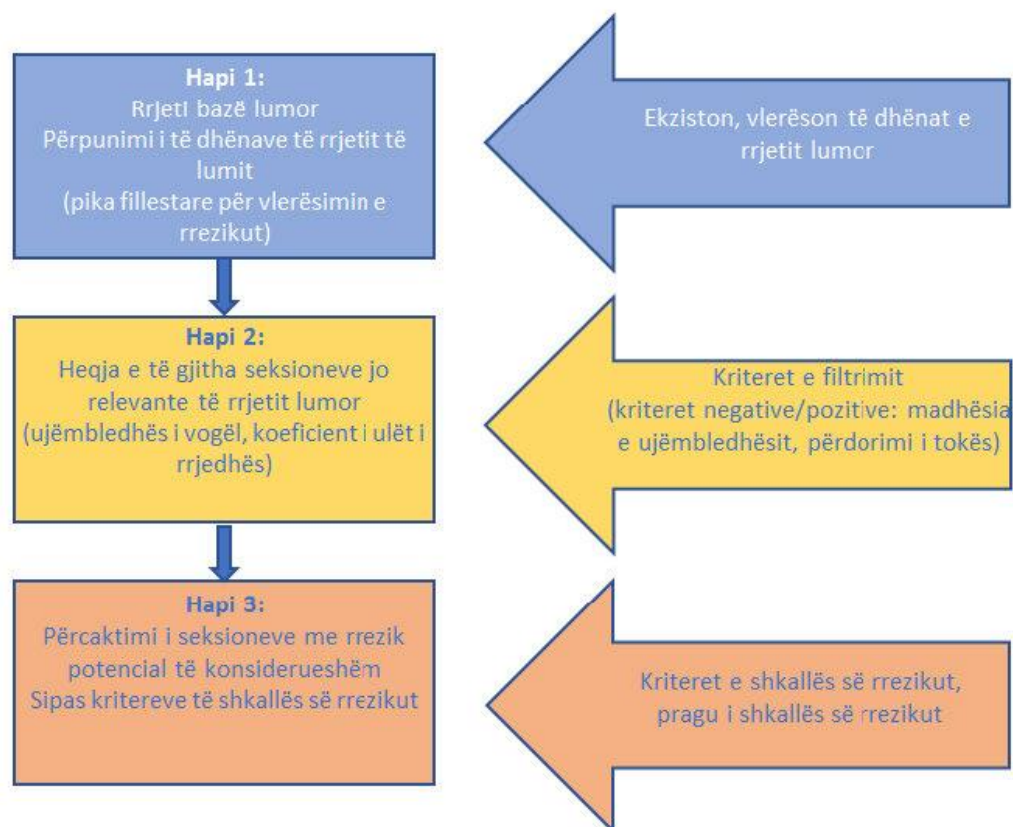

Figura 23: Hapat e punës së vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmbytjet për identifikimin e zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet (VPRRP, 2018)

Cilësia e hapave të veçantë varet jashtëzakonisht shumë nga të dhënat në dispozicion dhe informacionet e tjera. Direktiva e BE-së për përmbytjet shpreh se vetëm informacionet dhe të dhënat ekzistuese përdoren për vlerësimin. Nuk është kryer asnjë modelim për VPRRP.

Përcaktimi i zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet bazohet në analizën e pjesëve të lumenjve (apo liqeneve), për të cilat, duke u bazuar në ngjarjet e kaluara, duhet të priten dëme të shtuara duke u bazuar në shtrirjen e rrjetit lumor ku përmbytjet mund të sjellin pasoja negative për jetën e njerëzve, ekonominë, ekologjinë apo trashëgiminë kulturore.

Për asetet e vetme të rrezikuara, rëndësia e riskut verifikohet hap pas hapi. Hapat tregohet vizualisht në skemën e mëposhtme (Figura 24):

Për hapat e vlerësimit, përdoren kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut sipas Tabela 9 të cilat mbulojnë të gjitha asetet e rrezikuara. Çdo hap (A-C si te Figura 24) lidhet me një kriter. Si rrjedhojë, rreziku potencial i konsiderueshëm në çdo zonë kontrollohet dhe dokumentohet sistematikisht me kriteret përkatëse në fletët informative. Shihni raportin e detajuar të VPRRP (2018) për këto fletë informative.

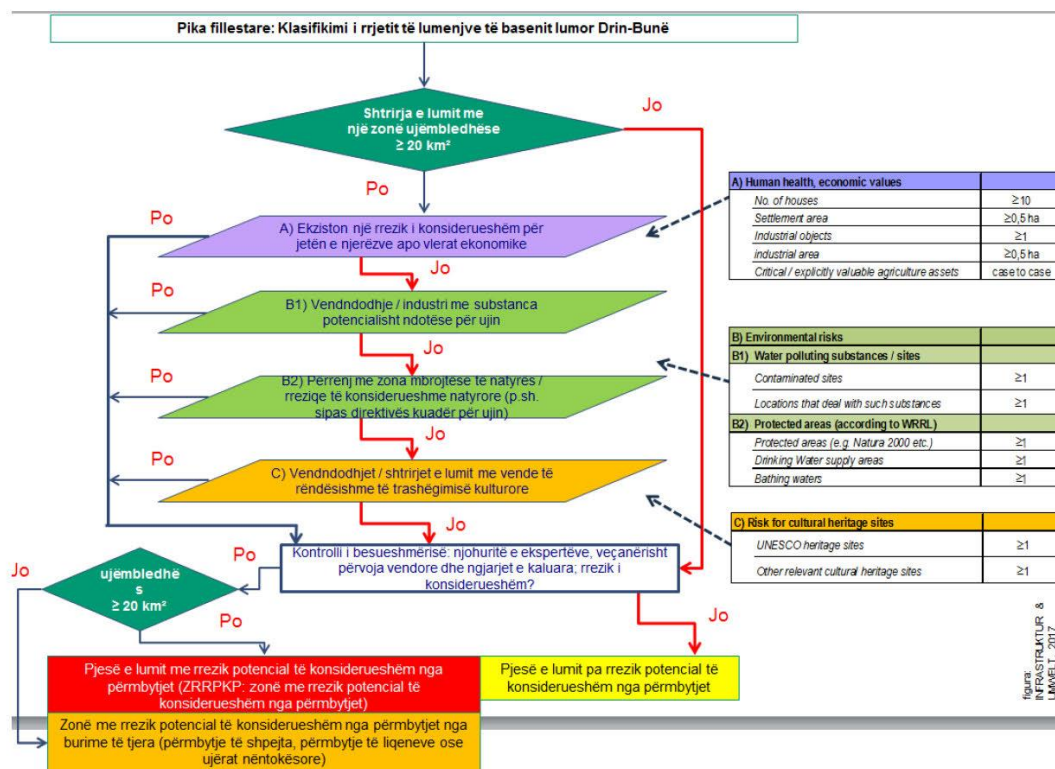

Figura 24: Hapat për vlerësimin e rreziqeve potenciale të konsiderueshme (VPRRP, 2018)

3.2 Llojet e konsideruara të përmblytjeve

Llojet e mëposhtme të përmblytjeve (apo: “burimet e përmblytjeve”) mund të konsiderohen gjatë identifikimit të zonave me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmblytjet në vlerësimin paraprak të rrezikut nga përmblytjet (sipas udhëzimit të BE-së në direktivën e BE-së për përmblytjet; BE 2013; Raporti teknik (2013-071) (Tabela 7).

Fokusi i vlerësimit paraprak të rrezikut nga përmblytjet u dakordësua të jetë në rreziqet e mundshme që rezultojnë nga përmblytjet përgjatë ujërave sipërfaqësorë nga lumenjtë apo përrenjtë (përmblytje me origjinë fluviale). Llojet e tjera të mundshme të përmblytjeve të marra në konsideratë janë si më poshtë:

Përmbytjet me origjinë pluviale/ nga reshjet e dendura / të shpejta (q gjithashtu: përmbytjet e rrëmbyeshme)

Për basenin lumor Drin-Bunë, përmbytjet me origjinë pluviale nuk janë modeluar dhe si rrjedhojë, vlerësimi sistematik i riskut nuk është ende i mundur bazuar në informacionin ekzistues. Por për shkak të rëndësisë së kësaj lloji përmbytjeje, si rrjedhojë e rritjes së dëmeve të shkaktuara gjatë viteve të fundit, të paktën rastet e përmbytjeve të shpejta të kaluara janë dokumentuar dhe konsideruar gjatë vlerësimit të zonave me risk potencial. Nëse ngjarjet e kaluara përsëritëse godasin një vendndodhje apo një qark, ky do të quhet rrezik i konsiderueshëm në lidhje me VPRRP.

Përcaktimi i përmbytjeve të shpejta në kontekstin e VPRRP bazohet në karakteristikat e vendndodhjes specifike ku ndodh përmbytja: nëse madhësia e zonës ujëmbledhëse që kullon ujin në këtë vend është < 20 km², dhe nëse nuk ekziston një lum apo përrua i përhershëm, kjo përkufizohet si një ngjarje e shkaktuar nga reshjet e dendura apo si përmbytje e shpejtë. Nëse zona ujëmbledhëse është > 20 km² dhe ekziston një lum apo përrua i përhershëm, përkufizohet si përmbytje lumore.

Tabela 7: Llojet e përmbytjeve / burimeve (nga: Udhëzimet për raportim sipas direktivës së BE-së për përmbytjet; BE 2013)

Lloji/ Burimi	Përshkrimi
Fluviale (lumore)	Përmbytje e tokës e shkaktuar nga ujëra që vijnë nga një pjesë e një sistemi kullimi natyror, duke përfshirë kanalet natyrore apo të modifikuara të kullimit. Ky burim mund të përfshijë përmbytjet nga lumenjtë, përrnjtë, kanalet e kullimit, vërshimet e përrnjve malorë dhe rrjedhat ujore të përkohshme, liqenet dhe përmbytjet që krijohen nga shkrija e borës.
Pluviale (nga shiu)	Përmbytje e tokës e shkaktuar drejtpërdrejt nga ujërat e shiut që bien apo qëndrojnë mbi tokë. Ky burim mund të përfshijë ujërat e stuhisë në qytet, rrjedhën tokësore rurale apo ujin e tepërt, ose përmbytjet tokësore që vijnë nga shkrija e borës.
Ujërat nëntokësore	Përmbytje e tokës nga ujërat nga nëntoka që ngrihen mbi sipërfaqen e tokës. Ky burim mund të përfshijë rritjen e nivelit të ujërave nëntokësore dhe të rrjedhës nëntokësore nga ujërat sipërfaqësore të lartë.
Uji i detit	Përmbytje e tokës nga uji i detit, grykëderdhjet apo liqenet bregdetare. Ky burim mund të përfshijë përmbytje nga deti (p.sh. niveli ekstrem i baticës dhe/ose stuhitë detare) apo përmbytje të cilat vijnë nga veprimi i valëve ose cunami bregdetar.
Infrastruktura ujëmbajtëse artificiale	Përmbytje e tokës nga ujëra të cilat vijnë nga infrastruktura ujëmbajtëse artificiale apo dëmtimi i infrastrukturave të tilla. Ky burim mund të përfshijë përmbytje të cilat vijnë nga sistemet e kanalizimeve (duke përfshirë ujin e stuhisë, kanalizimet e kombinuara apo të bllokuara), sistemet e ujësjellësit dhe të trajtimit të ujërave të ndotura, kanalet artificiale të lundrimit dhe bllokimet (p.sh. digat dhe rezervuarët).

Ujërat nëntokësore

Rreziqet nga ujërat nëntokësore shpesh ndodhin në zonat fushore, moçalore apo livadhe që në të njëjtën kohë përmyten rregullisht nga lumenjtë (përmytje lumore). Si rrjedhojë, zonat me risk potencial janë identifikuar tashmë nën përmytjet lumore. Nëse sipërfaqe të mëdha të cilat nuk përmyten nga lumenjtë, por janë përmytur vetëm nga ujërat nëntokësore, dhe nëse këto ngjarje janë regjistruar, ato zona dokumentohen dhe vlerësohen gjithashtu sipas kritereve të përcaktimit të nivelit të riskut.

Uji i detit / përmytjet bregdetare

Në basenin lumor Drin-Bunë, grykëderdhja e Bunës, ku lumenjtë Drin-Bunë derdhen në detin Adriatik, rreziku nga përmytjet bregdetare është i madh. Nga përvoja vendase dhe dokumentacioni, përmytjet përgjatë bregdetit nuk shkaktohen nga vetë uji i detit, por nga kombinimi i përmytjeve lumore (nga lumi Buna) dhe niveleve të larta të ujit të detit. Burimet e rrezikut nga përmytjet vijnë nga lumenjtë bregdetarë që nuk mund të derdhen në det për shkak të niveleve të larta të ujit të detit. Ndaj, nuk mund të identifikohen zona me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmytjet vetëm me anë të rrezikut nga uji i detit.

Infrastruktura ujëmbajtëse artificiale

Rreziku i çarjes së digave konsiderohet si rrezik i ulët, sepse probabiliteti i çarjes së digave është më i ulët se 1/10.000, sipas projektit të digave dhe studimeve mbi çarjet e digave. Krahasuar me probabilitetin e përmytjeve lumore (1/100, 1/500) ky nuk mund të quhet probabilitet i madh në metodologjinë e VPRRP për përcaktimin e ZRRPKP për MRP. Megjithatë, është diskutuar dhe duhet theksuar se ekziston një rrezik për çarjen e digave përreth dhe poshtë digave të shumta në rrjedhën e lumit Drin-Bunë, veçanërisht në Shqipëri. Ky risk duhet të vlerësohet rregullisht (studime për rrezikun e çarjes së digave) dhe të merret parasysh në planet e mirëmbajtjes dhe në skenarët e menaxhimit të riskut.

Efektet prapavepruese të menaxhimit të liqeneve në rrjedhën përpara liqeneve (rritja e niveleve të ujit në bjeftin e sipërm si pasojë e konsumit të vogël të ujit në HEC-e në stinët e lagështa) konsiderohen si përmytje lumore për shkak të rritjes së nivelit të liqenit/rezervuarit.

Efektet e menaxhimit të liqeneve në rrjedhën e poshtme (shkarkimi i ujit nga liqenet në situatat e përmytjeve) konsiderohen gjithashtu në përmytjet lumore, sepse kanalet në bjeftin e poshtëm të liqeneve janë gjithashtu në fokus të rrezikut nga përmytjet lumore poshtë digave.

Kanalet e kullimit (si në zonën e Shkodrës apo në zonën e deltës të lumenjve Drin-Bunë) konsiderohen si përmytje lumore, pasi ato janë të lidhura ngushtë me nivelet e ujit dhe përmytjet në kanalet kryesore të Drinit/Bunës dhe nuk krijojnë zona të tjera risku.

3.3 Rëndësia e rrezikut nga përmbytjet

Sipas specifikimeve të direktivës së BE-së për përmbytjet, katër grupe asetesh në rrezik duhet të konsiderohen në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe në vlerësimin paraprak të rrezikut nga përmbytjet. Vlerësimi i riskut dhe masat vijuese për zvogëlimin e riskut duhet të synojnë të katër grupet e receptorëve dhe sipas treguesve (Tabela 8 dhe Tabela 9):

Tabela 8: Receptorët e riskut dhe treguesit e riskut (VPRRP, 2018)

Rreziku të:	Shembull i treguesve të rrezikut nga përmbytjet:
Shëndeti i njeriut	- Numri i pronave për banim. - Shërbimet kritike (spitalet, policia/zjarrfikësja/ambulanca, shkollat, azilet, etj.).
Aktiviteti ekonomik	- Numri i pronave jo për banim. - Gjatësia e rrugës ose e hekurudhës. - Sipërfaqja e tokës bujqësore.
Mjedisi	Vendet e përcaktuara (zonat e mbrojtura ujore, zonat me substanca ndotëse për ujin) dhe flora/fauna sipas direktivës së BE-së për habitatet
Trashëgimia kulturore	Vendet e trashëgimisë kulturore (vende të trashëgimisë botërore).

Asetet në rrezik u përcaktuan për të identifikuar rreziqet potenciale të konsiderueshme për të gjithë receptorët e riskut. Kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut dhe pragu përcaktojnë atë që identifikohet si "potencial i konsiderueshëm" (shih Tabela 9).

Tabela 9: Kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut për VPRRP (VPRRP, 2018)

Assets at risk & significance criteria for PFRA	Receptors				Significance Criteria	Threshold of significance
	Human health	Economic activity	Environ- ment	Cultural heritage		
A) Human health, economic values						
No. of houses	x	x			existing objects or area in the flood area of the extreme event	≥10
Settlement area	x	x				≥0,5 ha
Industrial objects		x				≥1
Industrial area		x				≥0,5 ha
Critical / explicitly valuable agriculture assets		x				case to case
B) Environmental risks						
B1) Water polluting substances / sites						
Contaminated sites			x		existing objects at risk (extreme event scenario)	≥1
Locations that deal with such substances			x			≥1
B2) Protected areas (according to WRRL)						
Protected areas (e.g. Natura 2000 etc.)			x		existing assets at risk (extreme event scenario)	≥1
Drinking Water supply areas	x		x			≥1
Bathing waters	x					≥1
C) Risk for cultural heritage sites						
UNESCO heritage sites				x	existing assets at risk (extreme event scenario)	≥1
Other relevant cultural heritage sites				x		≥1

Për të gjitha zonat ku janë vëzhguar përmbytjet dhe ku rreziqet nga përmbytjet janë të pritshme, janë kryer vlerësime për të vlerësuar nëse rreziku për një nga receptorët tejkalon pragun (=i konsiderueshëm) ose jo (=jo i konsiderueshëm).

3.4 Rezultatet e VPRRP për zonën e projektit

Figura e mëposhtme, Figura 5 jep një pasqyrë të zonave të vlerësuara si rezultat i ekzaminimit të të gjithë rrjetit lumor në basenin lumor Drin-Bunë në lidhje me ngjarjet e kaluara dhe me njohuritë vendore mbi rreziqet potenciale.

Nga të gjitha vlerësimet e shtrirjeve të lumenjve, 43 zona u vlerësuan si zona me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet (ZRRPKP). 33 prej tyre përmbushën kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut (ngjyra e kuqe në hartë). 10 prej tyre sapo kanë arritur kriteret e përcaktimit të nivelit të riskut, por u identifikuan si ZRRPKP sipas metodologjisë. Veçanërisht për to, përcaktimi si ZRRPKP mund të ekzaminohet dhe shqyrtohet në mënyrë kritike bazuar në vlerësime më të detajuara të riskut brenda planit të HRRRP dhe MRP.

Figura 5 jep një pasqyrë të zonave në të gjithë basenin e lumit Drin-Bunë dhe Tabela 10 ilustron ZRRPKP të zonës së projektit. Informacioni dhe të dhënat e detajuara për këto ZRRPKP janë të dokumentuara në fletët informuese në Shtojcën 4 të VPRRP (2018).

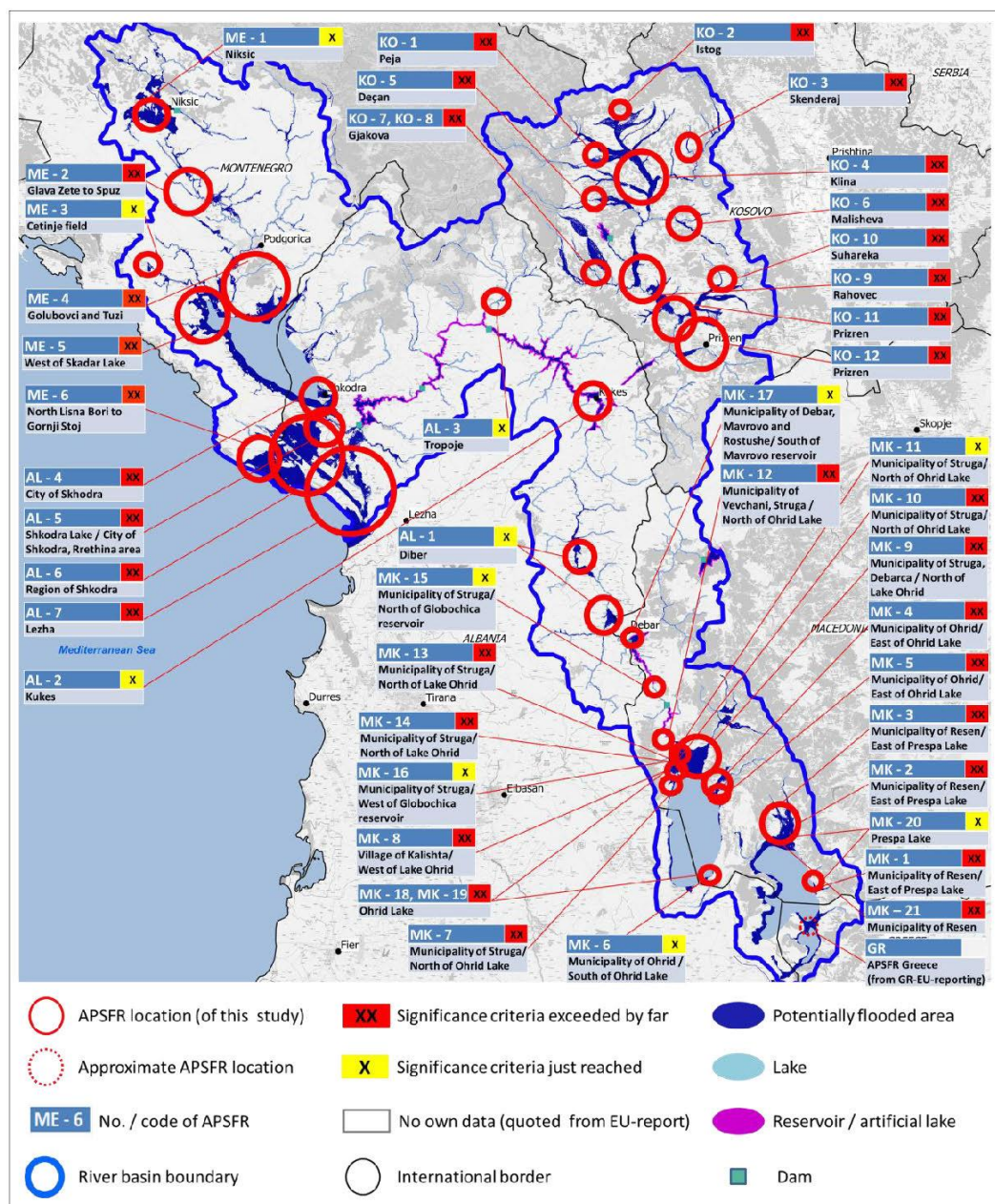

Figura 25: Paraqitja gjeografike (harta) e ZRRPKP në basenin lumor Drin-Bunë duke përfshirë Malin e Zi, Kosovën, Maqedoninë e Veriut, dhe Shqipërinë (VPRRP, 2018)

Tabela 10: Zonat me rrezik potencial të konsiderueshëm nga përmbytjet në Shqipëri në basenit lumor Drin-Bunë (AL-4 deri në AL-7 për zonën e projektit) (VPRRP, 2018)

Nr.	Shteti - nr.	Vendndodhja	Lum / Liqen	Lloji i përmbytjes	ZRRPK P
1.	AL - 1	Dibër	Drini i Zi	Përmbytje lumore	X
2.	AL - 2	Kukës	Drini i Zi	Menaxhimi i liqeneve të HEC	X
3.	AL - 3	Tropojë	Lumi i Valbonës (Dega e Drinit)	Përmbytje e shpejtë	X

Nr.	Shteti - nr.	Vendndodhja	Lum / Liqen	Lloji i përmbytjes	ZRRPK P
4.	AL - 4	Qyteti i Shkodrës	Lumi i Kirit	Përmbytje lumore	XX
	AL - 5	Liqeni i Shkodrës / Qyteti i Shkodrës, zona e Rrethinës	Liqeni i Shkodrës	Përmbytje liqenore	XX
5.	AL - 6	Qarku i Shkodrës	Drin, Buna	Përmbytje lumore	XX
6.	AL - 7	Lezhë	Lumi i vjetër i Drinit	Përmbytje lumore	XX

Shpjegime:

XX	ZRRPKP / Rreziku tejkalon ndjeshëm vlerën e 2 ose më shumë kritereve të përcaktimit të nivelit të riskut
X	ZRRPKP / Rreziku tejkalon lehtë vlerën e 1 ose 2 kritereve të përcaktimit të nivelit të riskut
O	Jo ZRRPKP / Rreziku nuk tejkalon vlerën e kritereve të përcaktimit të nivelit të riskut
	Nuk është vlerësuar në këtë studim; cituar këtu për të plotësuar informacionin (burimi: Raporti i VPRRP Greqi; AEM, 2018)

Rreziku i prishjes së digës nuk është përfshirë në vlerësimin paraprak të rrezikut nga përmbytjet, për shkak të përcaktimit të rrezikut të konsiderueshëm nga përmbytjet dhe periudhës së përsëritjes: prishja e digës ndjek një përkufizim tjetër të skenarëve të avarisë. Referojuni kapitullit 4.5 për rrezikun potencial nga digat/hidrocentralet, si në rajonin Koman-Vau i Dejës, brenda dhe jashtë zonës së projektit.

4 Vlerësimi i rrezikut nga përmbytjet në zonën e projektit

4.1 Rëndësia e përmbytjeve të kaluara për të ardhmen

Në kapitullin 2.3 janë listuar dhe përshkruar përmbytjet më të rëndësishme të kaluara. Gjatë vlerësimit të rrezikut nga përmbytjet në zonë dhe gjatë rishikimit të ngjarjeve të kaluara, mund të thuhet se ngjarje të ngjashme me atë të vitit 2010 apo të viteve të fundit, mund të ndodhin sërish në të ardhmen. Duke pasur parasysh ndikimet e pritshme të ndryshimeve klimatike (shih kapitullin 2.5) situata hidrometeorologjike do t'i bëjë përmbytjet lumore dhe përmbytjet si pasojë e shirave të rrëmbyeshëm edhe më të mundshme, për sa i përket periudhave më të shkurtra të përsëritjes dhe intensitetit. Projektimet tregojnë se do të ketë një rritje të reshjeve të rrezikshme për qarkun e Shkodrës për rreth 1-2 ditë deri në vitin 2030, rreth 2-3 ditë deri në vitin 2050, 4-5 ditë deri në vitin 2100 në krahasim me vitin 1990 (TNC, 2016).

Duke qenë se përmbytja e vitit 2010 u ndikua ndjeshëm nga vala e përmbytjes që vinte nga zonat në rrjedhën e sipërme të basenit të lumit Drin¹⁵, eksperiencia e vitit 2010 mund të parandalohet apo të zbutet, kur mund të sigurohen skema operimi dhe parashikime më të sakta për rrethana të ngjashme në të ardhmen. Megjithatë, për sa kohë që skemat e parashikimit të përmbytjeve të konsiderueshme dhe përmirësimi i operimit i bazuar në parashikime nuk kryhet, situata të përmbytjeve si në vitin 2010 mund të ndodhin në të

¹⁵ Përmbytja nga veriu në drejtim të lindjes me origjinë nga baseni i lumit të Bunës, liqeni i Shkodrës dhe funksionimi i digave me domosdoshmërinë e shkarkimit të ujit në nivel maksimal, pasi degët kanë sjellë nivele të larta të ujit.

ardhmen dhe duhet të konsiderohen të ndodhin më shpesh dhe me intensitet më të lartë gjatë zhvillimit të masave për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet për zonat në rrezik.

Për sa i përket përmbytyjeve të tjera të fundit, mund të supozohet se ato mund të ndodhin përsëri në të ardhmen me të njëjtën shtrirje apo më intensive, dhe mbi të gjitha më shpesh. Edhe pse janë kryer investime të rëndësishme për përmirësimin e brigjeve të lumenjve dhe pastrimin e vijave ujore, nuk u realizuan dot masa të mëdha apo themelore për mbrojtjen nga përmbytjet, të cilat mund të ndryshojnë ndjeshëm situatën e rrezikut në krahasim me përmbytjet e fundit. Pasojat negative të ndryshimeve klimatike mund të rrisin potencialisht rrezikun nga përmbytjet në zonë në krahasim me ngjarjet e shkuara.

4.2 Hartat e rrezikut nga përmbytjet

Hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet janë një bazë e rëndësishme informacioni për të gjitha aktivitetet për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe për grupet e ndryshme të përdoruesve për të zvogëluar riskun dhe dëmet e shkaktuara nga përmbytjet. Ky plan i MRP-së bazohet në hartat më të fundit të rrezikut dhe riskut nga përmbytjet, të cilat janë krijuar për zonën e projektit në vitin 2022. Përmbajtja, skenarët, qasjet e modelimit dhe metodat e hartëzimit përshkruhen në detaj në "Udhërrëfyesin për hartëzimin e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet për basenin lumor Drin-Bunë", i cili u hartua në kuadër të projektit CCAWB të GIZ, GIZ dhe grupit teknik të punës me ekspertë nga të katër shtetet të cilat ndajnë basenin e lumit Drin.

Përmbajtja e hartave të rrezikut nga përmbytjet është përcaktuar sipas direktivës së BE-së për përmbytjet (Parlamenti Evropian dhe Këshilli 2007):

"Kapitulli III Hartat e rreziqeve dhe risqeve nga përmbytjet"

Neni 6

3. Hartat e rrezikut nga përmbytjet mbulojnë zonat gjeografike të cilat mund të përmyten sipas skenarëve të mëposhtëm:

- (a) përmbytyje me probabilitet të ulët, apo skenarë të ngjarjeve ekstreme;
- (b) përmbytyje me probabilitet mesatar (periudha e mundshme e përsëritjes ≥ 100 vjet);
- (c) përmbytyje me probabilitet të lartë, sipas rastit.

4. Për çdo skenar të përmendur në paragrafin 3, jepen elementet e mëposhtme:

- (a) shkalla e përmbytyjes;
- (b) thellësia e ujit apo niveli i ujit, sipas rastit;
- (c) sipas rastit, shpejtësia e rrjedhës apo rrjedha përkatëse e ujit."

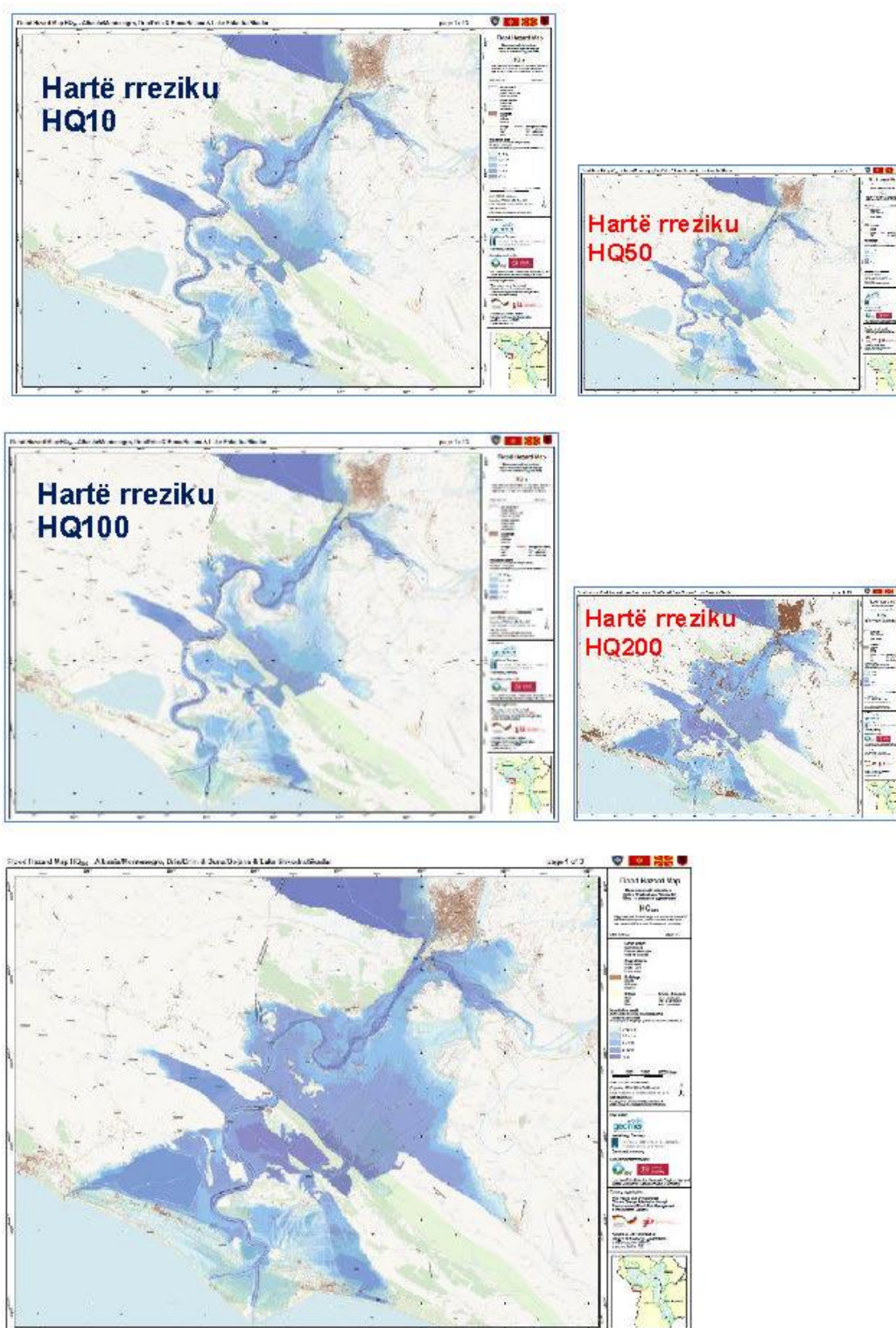

Figura 26: Hartat e rrezikut nga përmbytjet për qarkun e Shkodrës (2021): tre llojet e hartave sipas direktivës së BE-së për përmbytjet dhe dy lloje shtesë sipas ligjit kombëtar

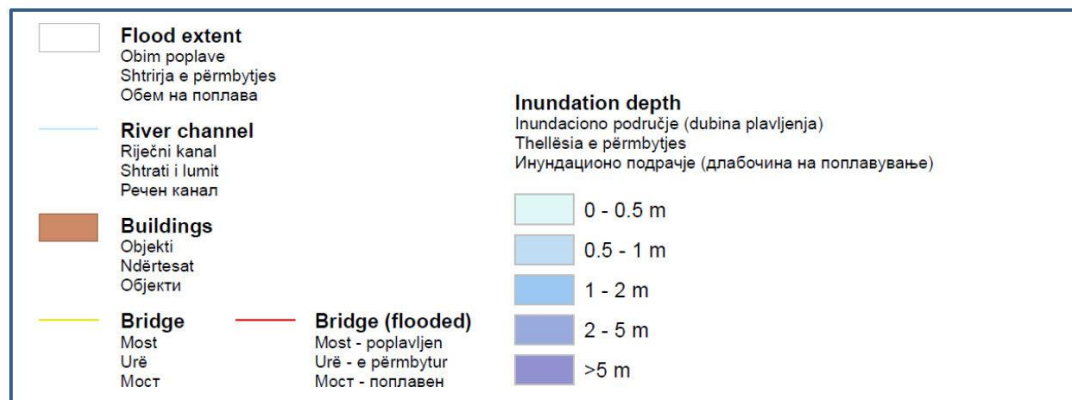

Figura 27: Përmbajtja / legjenda e hartave të rrezikut nga përmytjet

Për të tre skenarët, hartat e rrezikut nga përmytjet kapin shkallën e përmytjes, thellësinë e përmytjes dhe sipas rastit shpejtësinë e përmytjes (Neni 6 i direktivës së BE për përmytjet, Parlamenti Evropian dhe Këshilli 2007). Këto parametra përshkruajnë intensitetin dhe natyrën e përmytjes:

- Shkalla e përmytjes tregon zonën e përmytur për skenarë të ndryshëm përmytjesh.
- Thellësia e përmytjes tregon për shembull se deri në çfarë lartësie do të përmytet një ndërtesë dhe se deri në çfarë kati nuk do të preken asetet dhe njerëzit nga përmytja.
- Shpejtësia përshkruan se sa shpejt lëviz uji. Në varësi të shpejtësisë së rrjedhës mund të rritet edhe rreziku i pasojave negative në shëndetin e njerëzve, në mjedis, në trashëgiminë kulturore dhe në aktivitetet ekonomike. Në shpejtësi të larta, njerëzit dhe objektet kanë më shumë gjasa të preken nga përmytjet. Sipas nenit 6 të direktivës së BE-së për përmytjet, shpejtësia duhet të tregohet në hartat e rrezikut, sipas rastit, që do të thotë nëse ekzistojnë të dhëna dhe nëse shpejtësia është e madhe.

Figura 26 dhe Figura 27 tregojnë harta shembull të rrezikut nga përmytjet të zonës së projektit të cilat janë baza e këtij plani për MRP: Tre harta me skenarë HQ10, HQ100, HQ500 u hartuan sipas direktivës së BE-së për përmytjet; lloje shtesë me skenarë HQ50 dhe HQ200 u prodhuan sipas kërkesave kombëtare shqiptare.

4.3 Hartat e riskut nga përmytjet

Hartat e riskut nga përmytjet tregojnë pasojat negative të mundshme të lidhura me skenarët e përmytjeve të përmendura në hartat e rrezikut nga përmytjet (neni 6 i direktivës së BE-së për përmytjet, Parlamenti Evropian dhe Këshilli 2007) dhe përshkruajnë ndikimet në shëndetin e njerëzve, në mjedis, në trashëgiminë kulturore dhe aktivitetet ekonomike:

- numri tregues i banorëve që preken potencialisht;

- lloji i aktivitetit ekonomik i zonës që preket potencialisht;
- instalimet e përmendura në shtojcën I të Direktivës së Këshillit 96/61/KE të datës 24 shtator 1996 në lidhje me parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes e cila mund të shkaktojë ndotje aksidentale në rast përmytjesh dhe zonat e mbrojtura që kanë gjasa të preken të identifikuara në shtojcën IV, paragrafi 1, pika (i), (iii) dhe (v) e Direktivës 2000/60/KE;
- informacione të tjera të cilat shteti anëtar i konsideron të dobishme, të tilla si treguesit e zonave ku mund të ndodhin përmytje me përmbajtje të lartë të sedimenteve dhe mbeturinave dhe informacione mbi burime të tjera të konsiderueshme të ndotjes.

Direktiva e BE-së për përmytjet (Parlamenti Evropian dhe Këshilli 2007) përcakton përmbajtjen e hartave të riskut nga përmytjet në nenin 6:

"Hartat e riskut nga përmytjet duhet të tregojnë pasojat negative të mundshme të lidhura me skenarët e përmytjes të përmendur në paragrafin 3 dhe të shprehur si më poshtë:

(a) numri tregues i banorëve që preken potencialisht;

(b) lloji i aktivitetit ekonomik i zonës që preket potencialisht;

(c) instalimet e përmendura në shtojcën I të Direktivës së Këshillit 96/61/KE të datës 24 shtator 1996 në lidhje me parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes (1) e cila mund të shkaktojë ndotje aksidentale në rast përmytjesh dhe zonat e mbrojtura që kanë gjasa të preken të identifikuara në shtojcën IV, paragrafi 1, pika (i), (iii) dhe (v) e Direktivës 2000/60/KE;

(d) informacione të tjera të cilat shteti anëtar i konsideron të dobishme, të tilla si treguesit e zonave ku mund të ndodhin përmytje me përmbajtje të lartë të sedimenteve dhe mbeturinave dhe informacione mbi burime të tjera të konsiderueshme të ndotjes."

Figura 28 tregon një hartë shembull të riskut nga përmytjet të zonës së projektit e cila është një nga bazat e këtij plani për MRP: Ashtu si për hartat e rrezikut nga përmytjet, tre skenarë HQ10, HQ100, HQ500 janë hartuar sipas direktivës së BE-së për përmytjet; llojet shtesë me skenarë HQ50 dhe HQ200 u prodhuan sipas kërkesave kombëtare shqiptare.

Hartat e riskut tregojnë të gjitha asetet e rrezikuara të njohura në zonë. Asetet jepen të listuara tek Tabela 11. Simbolet dhe ID janë emërtuar në harta. Të gjitha kategoritë kanë një nivel vulnerabël që është bazë për vlerësime të mëtejshme të cenueshmërisë. Ato janë gjithashtu pika fillestare për vlerësimin e riskut siç dokumentohet në kapitujt në vijim.

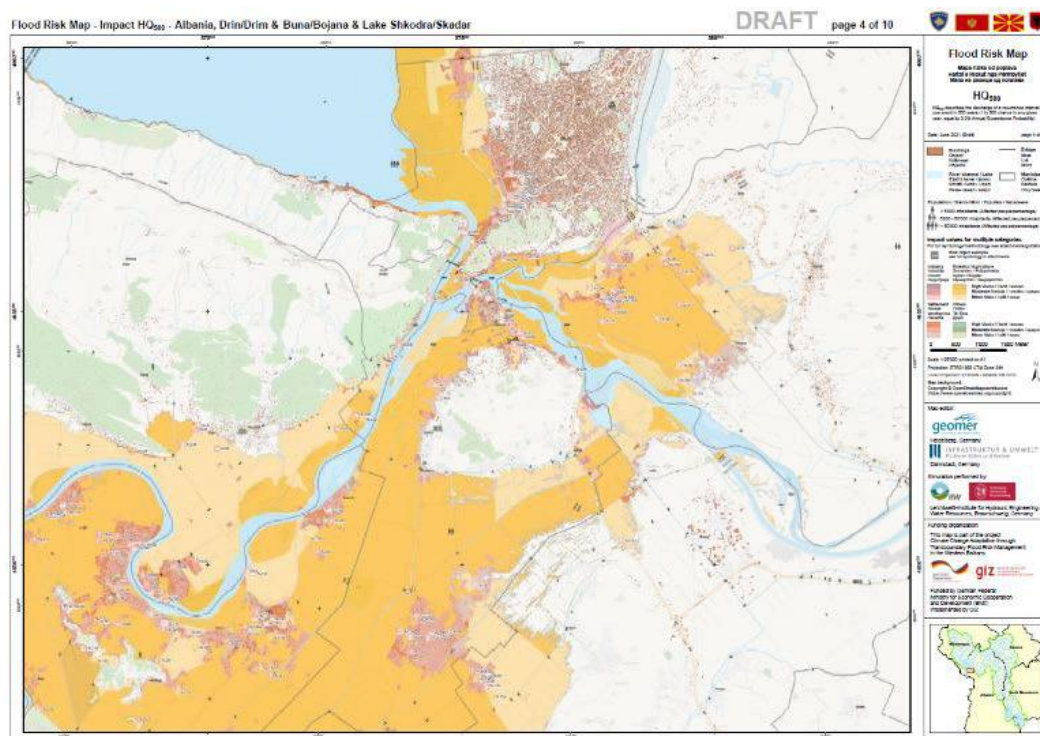

Figura 28: Hartë ilustruese e riskut nga përmytjet për një pjesë të zonës së Shkodrës (2021)

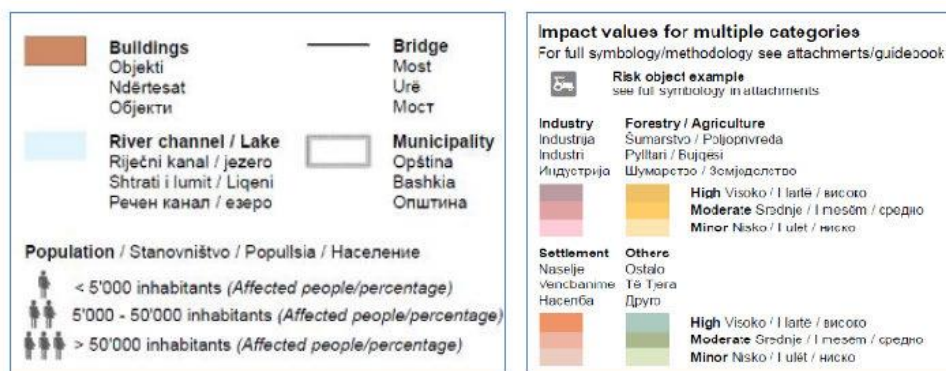

Tabela 11: Kategoritë e objekteve të rrezikuara me vlera të cenueshmërisë (1 = e ulët, 2 = mesatare, 3 = e lartë)

Kategoria kryesore		ID (klasa)	Emri	Vlera e cenueshmërisë
100	Bujqësi	101	fidanishte, serë, ndërtesë bujqësore apo stallë	3
		102	plantacion, bujqësi, kultura të veçanta	2
		106	bagëti	2
400	Industri & Prodhim	401	aeropot, fushë aviacioni	3
		402	industri me teknologji të lartë, magazinë, fabrikë	2
500	Shërbime dhe tregti	501	restorant, kafene, bar	1
		502	hotel, bujtinë	1
		503	vend kampingu	2
		504	supermarket	2
		505	shkollë/ ndërtesë arsimit	2
		506	postë	1
		507	Komisariat policie	3
		508	qendër shëndetësore	3
		510	ujësjellës	2
		511	Kopsht fëmijësh	3
		512	administratë	3
		513	atraksion turistik, pikë informacioni	2
		514	stacion shërbimi, stacion karikimi elektrik	1
		515	antenë (radio dhe telekomunikacion)	2
		516	transformator	1
		517	trajtimi i ujërave të ndotura	2
		518	spital	3
		519	zjarrfikëse	3
		520	asgjësimi i mbetjeve	2
		521	azil	3
600	Trafiku dhe transporti	601	stacion treni	2
		606	hyrje tuneli	3
700	Funksione të ndryshme (vendbanime)	701	qendër kulturore dhe komunitare	1
		703	kishë	2
		704	trashëgimi kulturore, sit i UNESCO-s	3
		705	varreza	2
		706	banja/lixha, pishinë publike	1
		707	muze/ rrënoja	2
		708	far	1
		709	xhami	2
		710	pallat sporti	2

4.4 Përshkrimi dhe vlerësimi i rrezikut ekzistues nga përmbytjet

4.4.1. Përmbledhje: Përdorimi i tokës që preket potencialisht në zonën me risk

Një ilustrim i detajuar hartografik i bazuar te hartat e rrezikut potencial ekzistues nga përmbytjet në zonën e projektit disponohet në hartat gjithëpërfshirëse të riskut nga përmbytjet.

Përshkrimet e mëposhtme janë nxjerrë nga modelimi hidrologjik dhe kryqëzimi i tij me të dhënat e sipërpërmendura të përdorimit të tokës, censusit, ndërtesave dhe objekteve të cenueshme brenda një analize statistikore (analiza GIS). Besueshmëria dhe disa korrigjime janë bërë në bazë të konsultimeve me grupet e interesit, analizave të detajuara të fotove ajrore/imazheve satelitore për disa zona dhe të vizitave në terren.

Për zonën e projektit të qarkut të Shkodrës, tabela jep një pasqyrë të tokës që preket potencialisht të klasifikuar sipas përdorimit të tokës.

Tabela 12: Përdorimi i tokës në zonën potencialisht të prekur në basenin e lumit Drin të qarkut të Shkodrës

Kategoria e përdorimit të tokës	Sipërfaqja e përdorimit të tokës [ha]	Sipërfaqja e përdorimit të tokës që preket [ha]			Përqindja e përdorimit të tokës që preket [%]		
	-	HQ010	HQ100	HQ500	HQ010	HQ100	HQ500
tokë e kultivuar	22538	9485	12980	13524	42,1%	57,6%	60,0%
pyll	1244	830	960	1000	66,9%	77,1%	80,4%
kullotë	11407	970	1118	1165	8,5%	9,8%	10,2%
industria	544	70	147	160	12,9%	27,0%	29,4%
kënetë	1221	1088	1098	1100	89,1%	89,9%	90,1%
të tjera	106	11	28	31	10,0%	26,3%	29,4%
vend parkimi	60	4	6	6	7,5%	10,5%	10,8%
gur	858	91	111	118	10,6%	12,9%	13,7%
vendbanim	5055	411	1082	1174	8,1%	21,4%	23,2%
trafiku dhe transporti	603	75	166	179	12,4%	27,4%	29,7%
ujë	2204	1128	1179	1184	51,2%	53,5%	53,7%
Totali	45840	13333	17915	18643	29,1%	39,1%	40,7%

Kategoria e përdorimit të tokës që preket më shumë nga përmbytjet është toka e kultivuar - rreth 9500 ha në HQ010, 13,000 ha at HQ100 dhe 13,500 ha në HQ500 (shih Figura 29). Sipas të dhënave të Drejtorisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Trajtimit të AMTP, të Bashkisë Shkodërnë qark, gjatë përmbytjes së fundit në mars 2018, toka e kultivuar dhe toka bujqësore u prekën shumë duke pësuar një dëm ekonomik prej 303,729,000 Lekë në Anën e Malit, Bërdicë, Dajç, Rrethina dhe Velipojë.

Duke shtuar kullotat për bagëtinë prej rreth 1100 ha, sipërfaqja e tokës që preket potencialisht në aktivitetet ekonomike bujqësore është përkatësisht 10,600 ha në HQ010, 13,100 ha në HQ100 dhe 13,600 ha në një skenar përmbytjeje HQ500. Në përmbytjen e dhjetorit të vitit 2010, edhe disa bagëti u rrethuan nga uji dhe u mbytën (rreth 32,634 kafshë u evakuuan).

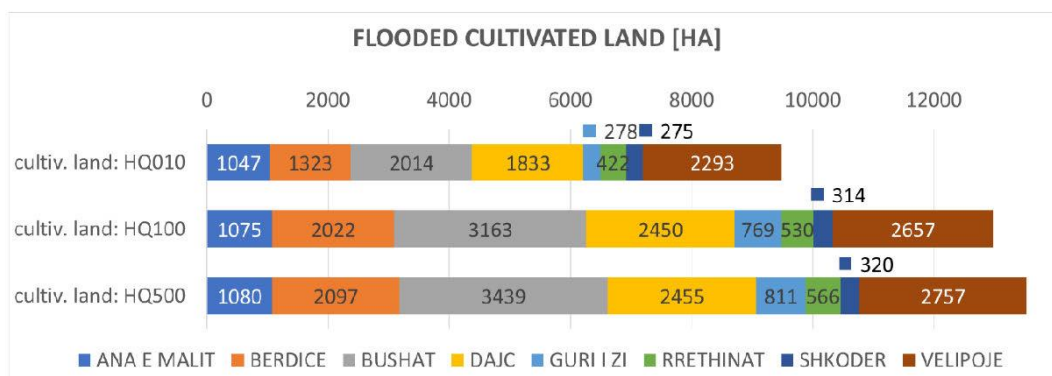

Figura 29: Tokë e kultivuar potencialisht e përmbytur për skenarë të ndryshëm të përmbytjeve HQ010, HQ100 dhe HQ500 për çdo njësi administrative të qarkut të Shkodrës

Krahasuar me rezultatet e Studimit MRP 2014, rreziku i prodhimit të misrit ka rënë ndjeshëm, pasi nga njëra anë fermerët korrin misrin para sezonit të përmbytjeve dhe nga ana tjetër, për shembull, për njësinë administrative të Velipojës, ngritja e argjinaturës së Semanajit zbuti rrezikun nga përmbytjet.

Ekspozimi ndaj përmbytjeve është rritur për bimët zbukuruese dhe dekorative pasi ato janë shtuar në sipërfaqe, si për shembull në Anën e Malit dhe njësinë administrative Dajç. Në atë zonë është mbjellë bimësi hidrofile.

Nënkapitujt në vijim përshkruajnë situatën e rrezikut nga përmbytjet për receptorët përkatës të riskut sipas direktivës së BE-së për përmbytjet, në lidhje me shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik.

4.4.2. Shëndeti i njeriut

Për sa i përket përshkrimit të rrezikut nga përmbytjet në lidhje me receptorin e riskut "shëndeti i njeriut", rëndësi ka përcaktimi i banorëve, shtëpive dhe vendbanimeve që preken potencialisht. Ato janë si më poshtë.

Tabela 13: Banorët që preken potencialisht (nga skenarët e përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500)

Njësia Administrative	Banorët që preken		
	HQ010	HQ100	HQ500
Bashkia Shkodër			
Ana e Malit	490	510	510

Bërdicë	800	2990	3140
Dajç	700	3350	3390
Guri i Zi	340	1210	1350
Rrethinat	50	210	240
Shkodër	2730	9660	11140
Velipojë	850	1430	1690
Bashkia e Vaut të Dejes			
Bushat	470	1410	1720
Totali	6430	20770	23180
<i>Përqindja e të gjithë popullsisë (= 139,055 banorë)</i>	≈ 4,6%	≈ 14,9%	≈ 16,7%

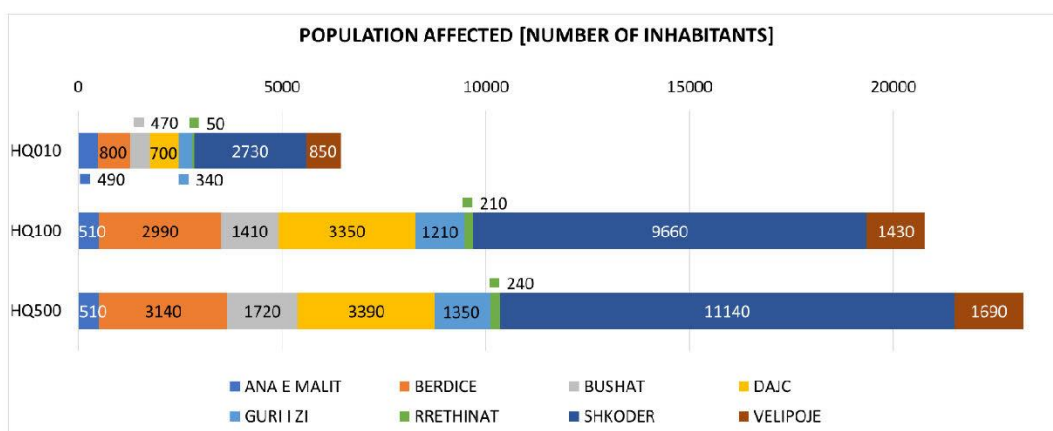

Figura 30: Popullsia që preket potencialisht nga përmbytjet e qarkut të Shkodrës e ilustruar për qdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Tabela 14: Ndërtesat që preken të prekura (nga skenarët e përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500)

Njësia Administrative	Ndërtesat që preken		
	HQ010	HQ100	HQ500
Bashkia Shkodër			
Ana e Malit	125	130	130
Bërdicë	223	830	871
Dajç	433	2065	2093
Guri i Zi	81	292	325
Rrethinat	19	88	99
Shkodër	672	2380	2743
Velipojë	770	1289	1520
Bashkia e Vaut të Dejes			
Bushat	282	856	1043
Totali	2605	7930	8824

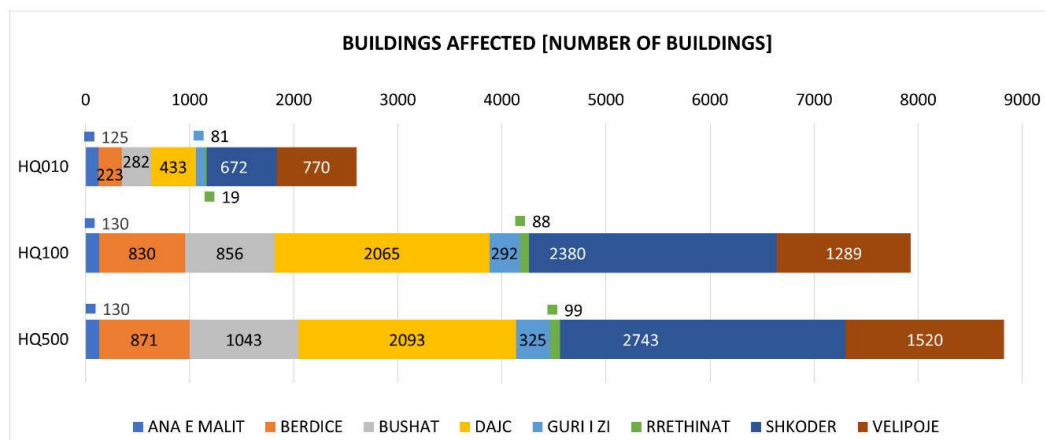

Figura 31: Ndërtesat që preken potencialisht nga përmbytjet të qarkut të Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Gjatë përmbytjes së dhjetorit të vitit 2010 (e konsideruar si përmbytje ekstreme) numri total i dokumentuar i banorëve të evakuuar në zonë ishte rreth 12,145 dhe numri i shtëpive të prekura ishte rreth 7120 (4540 shtëpi të përmbytura dhe 2580 shtëpi të rrethuara nga uji). Me këto të dhëna, vlerësimet GIS duken të besueshme.

Duke iu referuar të gjithë popullsisë së qarkut të Shkodrës, popullsia që preket në të gjithë skenarët e përmbytjeve është e lartë, ndonëse nga njëra anë vihet re një emigracion i lartë në zonat e Anës së Malit (fshatit Obot) dhe të Gurit të Zi (Kuç dhe Rrencë); nga ana tjetër, ndërtesat dhe banesat në vende si Bërdica dhe Dajçi janë përshtatur për të përballur përmbytjet. Aktualisht po vazhdon ngritja e themeleve të ndërtesave të reja në fshatrat Fshat i Ri, Mali i Jushit, Hoten Rranxa dhe Konej në njësinë administrative Bushat (shih kapitullin 0 për masat e tjera aktuale në vazhdim).

Ndërtimet e paligjshme dhe popullsia/grupet e veçanta vulnerabël

Shifrat e lartpërmendura bazohen në një vlerësim GIS duke mbivendosur të dhënat nga hartat OSM për ndërtesat me zonat e rrezikuara nga përmbytjet sipas 3 skenarëve. Si rrjedhojë, ato përfshijnë ndërtimet e paligjshme të cilat janë shtuar gjatë viteve të fundit, shpesh të vendosura në zonën e rrezikuar nga përmbytjet. Banesat janë shpesh shumë të cenueshme nga përmbytjet, krejtësisht të papërshtatshme për mbrojtje nga përmbytjet dhe nuk kanë asnjë veçori për të siguruar mbrojtje nga përmbytjet. Megjithatë, siç shpjegohet në kapitullin 2.6, ndërtimet e paligjshme nuk janë të mirë-dokumentuara dhe si rrjedhojë u nënshtrohen ndryshimeve.

Përfundimi më i rëndësishëm këtu është se personat që banojnë në këto vendbanime të paligjshme janë veçanërisht grupe vulnerabël (shpesh komunitetet rome në përgjithësi dhe të shpërngulurit nga zonat malore). Ato janë jashtëzakonisht të ekspozuar ndaj përmbytjeve për disa arsye:

- Vendndodhjet janë në zona të cilat përmythen shpesh (qyteti i Shkodrës, lagjja nr. 1 dhe nr. 4 dhe njësia administrative Bërdicë)
- Banesat janë krejtësisht të paqëndrueshme gjatë përmytjeve dhe nuk kanë mjete për t'u mbrojtur nga përmytjet. Ato ndodhen në nivelin e përmytjeve dhe nuk kanë struktura të qëndrueshme.
- Situata sociale dhe ekonomike e familjeve të këtyre grupeve (komuniteteve) nuk lejon përshtatjen e aktiviteteve mbrojtëse, dhe ata as nuk kanë mjete financiare për t'u rimëkëmbur pasi janë prekur nga përmytjet.

Këto grupe janë të vendosura përreth zonës urbane, liqenit të Shkodrës dhe bregut të lumit të Bunës (shih Figura 32). Sipas njohurive të ekspertëve vendorë, ka rreth 173 familje të cilat janë më të ekspozuara ndaj përmytjeve (në bregun e liqenit dhe përgjatë lumit të Bunës).

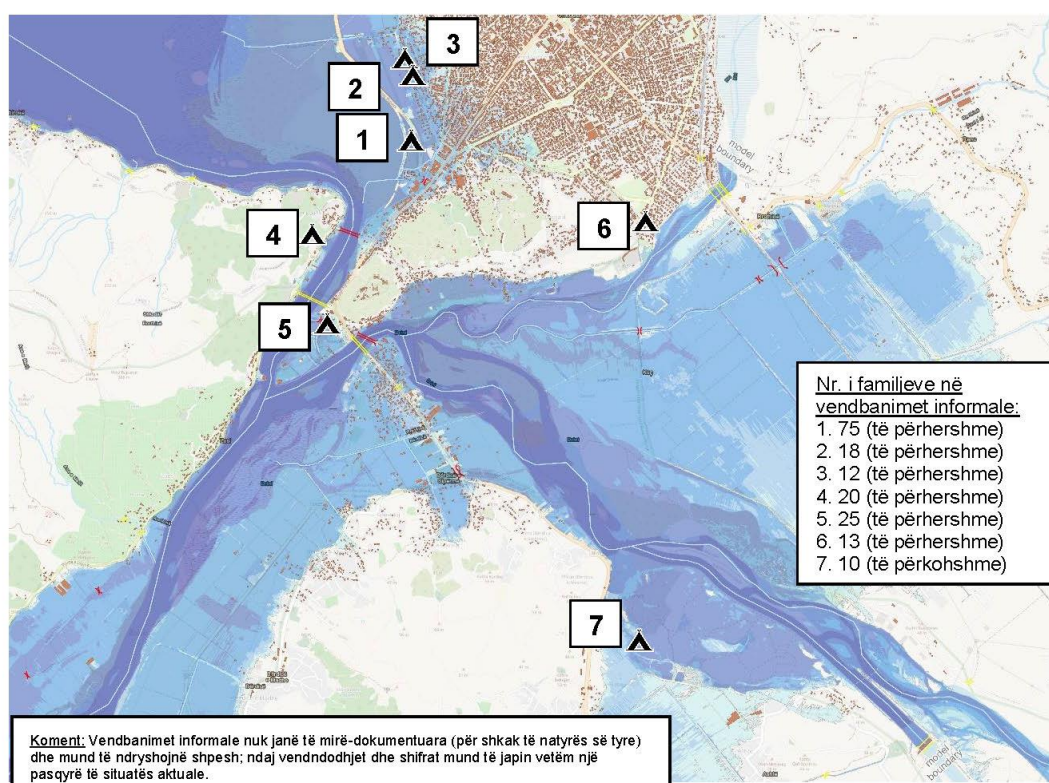

Figura 32: Vendndodhja e ndërtimeve informale dhe e grupeve të marginalizuara brenda zonës së projektit, e ilustruar për skenarin e përmytjes HQ500

Rreth 130 fëmijë nga këto familje frekuentojnë shkollën. Ka një mungesë të shërbimeve publike në këto zona të vendbanimeve informale. Nuk mund të pritët një nivel i lartë ndërgjegjësimi mbi rreziqet dhe masat mbrojtëse kundër përmytjeve.

Asetet e rrezikuara në kategorinë e receptorit të riskut "shëndeti i njeriut"

Aspekte të tjera të rëndësishme në kategorinë e receptorit të riskut "shëndeti i njeriut" janë pjesët e infrastrukturës sociale dhe furnizimet bazë si më poshtë

- Furnizimet bazë: furnizimi me ujë
- Objekte arsimore: shkolla
- Objekte të mirëqenies sociale: kopshte fëmijësh, azile për të moshuarit
- Objekte të kujdesit shëndetësor: spitale, kujdesi shëndetësor si doktorët, qendrat e kujdesit shëndetësor, farmacitë
- Zona rekreative: Parqe dhe zona sportive.

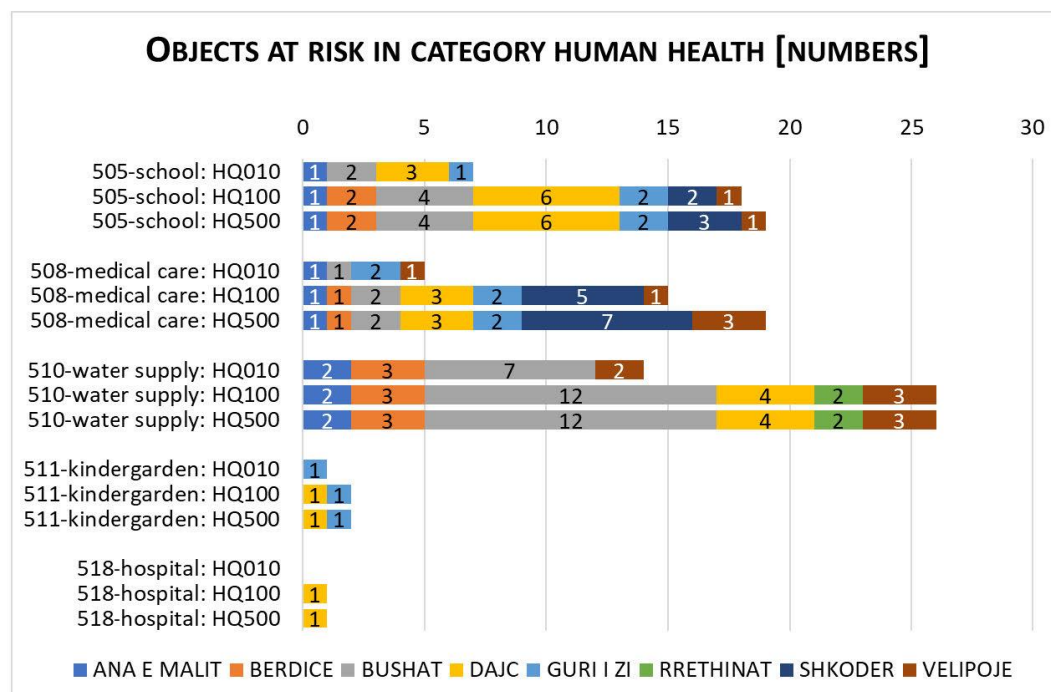

Figura 33: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "shëndeti i njeriut" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Nga konsultimet me palët e interesit, uji i pijshëm i kontaminuar¹⁶ është një pasojë kritike gjatë dhe pas përmbytjeve. Kjo bazohet në dy arsye: Ujërat e ndotura në të gjithë rajonin e projektit nuk trajtohen siç duhet. Ujërat e e qytetit të Shkodrës derdhen drejtpërdrejt në liqenin e Shkodrës dhe në lumin e Bunës. Në Dajç, ujërat e ndotura drenazhohen në një sistem kanalizimesh me rrjedhje të lirë, ku uji bllokohet për një kohë të gjatë (shih nënkaptullin vijues që përshkruan trajtimin e ujërave të ndotura). Në rast përmbytjesh,

¹⁶ Uji i pijshëm në Shqipëri rrjedh kryesisht nga ujërat nëntokësorë.

ujërat e ndotura të patrajuara përzihen me ujin e pijshëm, si për shembull me puset në Pentar, Mushan dhe Shirq në Dajç të cilat preken ndjeshëm. Ndaj, ndotja e ujit të pijshëm ka nivele të larta mikrobesh dhe nitratesh.

Në raste të tjera, në të gjithë zonën e Dajçit dhe të Gurit të Zi, furnizimi me ujë bazohet kryesisht në zgjidhje individuale pasi instalohen puse familjare. Furnizimi me ujë për qytetin e Shkodrës mbështetet kryesisht në stacionet e pompimit të ujit në Rrethinë dhe Bërdicë. Këto stacione preken ndjeshëm në rast përmblytjesh ekstreme si ajo e dhjetorit të vitit 2010. Situata e rrezikut mbetet e pandryshuar pavarësisht investimit në mure mbajtëse. Rreziku i dëmtimit të këtyre puseve nga përmblytjet është identifikuar si shumë i lartë duke shkaktuar mungesë të ujit të pijshëm (të sigurt).

Nga ana tjetër, ndërtimi i argjinaturës Shirq Belaj në Dajç ka ndihmuar në reduktimin e ekspozimit të tre shkollave ndaj përmblytjeve të shpeshta dhe mesatare. Për shkak të emigracionit dhe arsyeve të tjera, shkollat në fshatin Obot (Ana e Malit), Bërdicë dhe Dajç, si dhe kopshtet në fshatin Obot (Ana e Malit) dhe Dajç kanë ndaluar aktivitetin e tyre duke zvogëluar kështu rrezikun e ekspozimit ndaj përmblytjeve.

Vetëm 2,5 ha e zonës së parkut është e rrezikuar nga përmblytjet në hyrje të qytetit të Shkodrës dhe dy fusha futbollit në Velipojë. Ndërkohë, azilet nuk janë të ekspozuara ndaj përmblytjeve.

4.4.3. Mjedisi

Në kategorinë e receptorit të riskut “mjedisi”, vëmendje e veçantë i kushtohet impianteve për trajtimin e ujërave të ndotura dhe landfilleve. Numri total i objekteve në zonat e rrezikuara nga përmblytjet mund të shihet te Figura 34 duke iu referuar vlerësimit GIS për objektet e trajtimit të ujërave të ndotura (impiante dhe basene apo pellgje më të vogla të decentralizuara). Megjithatë, nga vlerësimi në terren, mund të thuhet se impiantet e mëposhtme të mëdha duhet të konsiderohen në vlerësimin e rrezikut nga përmblytjet:

- Impianti i trajtimit të ujërave të ndotura në Velipojë (në punë); pjesërisht në zonën e rrezikuar nga përmblytjet.
- Landfilli i Bushatit (në punë); jo në zonën e rrezikuar nga përmblytjet.
- Impianti i ujërave të zeza në Shkodër (ndërtimi do të fillojë së shpejti); në zonën e rrezikuar nga përmblytjet.

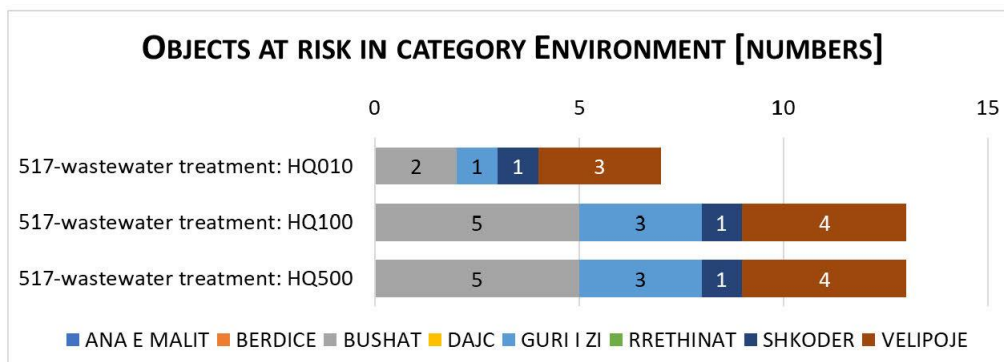

Figura 34: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "mjedisi" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Siç është përmendur edhe më lart, instalimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura nuk është në nivelin më të mirë në qarkun e Shkodrës. Në rajon është i përhapur shkarkimi direkt në trupat ujorë nëpërmjet sistemit të kanaleve të kullimit. Në shumicën e rasteve këto kanale nuk janë plotësisht funksionale pasi kanë nevojë për pastrim në rast përmbytjesh.

Alternativa tjetër e trajtimit apo e shkarkimit të ujërave të ndotura është përmes gropave septike individuale dhe private ose e ndarjes së tyre sipas zonave. Numri i saktë i gropave të tilla në zonat me risk nuk është dokumentuar ende. Gjatë përmbytjeve, këto gropa janë të prirura të derdhen, duke ndikuar në kontaminimin e ujërave nëntokësore.

Krahas ujërave nëntokësore që ia vlejné të mbrohen, ka trupa ujorë të përcaktuar si ujëra rekreative dhe për plazh, si dhe zona të përcaktuara për mbrojtjen e habitateve apo specieve në rrezik ekspozimi ndaj përmbytjeve. Ujërat për banja plazhi të rrezikuara nga ekspozimi ndaj përmbytjeve në Dajç i referohen Bregicës në lumin e Bunës afër Belajt, Zallit të Dajçit në lumin e Bunës, Pentarit dhe Shirqit, ndërsa rreziku i përmbytjeve në Shkodër i referohet zonës së plazhit në fshatrat e Shirokës dhe Zogaj.

Ligji nr. 81/2017 "Për zonat e mbrojtura" përcakton gjashtë zona të mbrojtura në kategoritë e menaxhimit në përputhje me Bashkimin Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës. Në qarkun e Shkodrës, kategoria III, IV dhe V (shih kapitullin 2.10) janë të rrezikuara nga përmbytjet. Kjo i referohet të gjithë peizazhit të mbrojtur Lumi i Bunës – Velipojë i cili përfshin të gjithë lumin e Bunës duke filluar nga kryqëzimi Drin-Bunë në Bahçallëk në njësinë administrative Bërdicë deri te zona e deltës në njësinë administrative Velipojë dhe liqenin e Shkodrës.

Aktiviteti i erozionit lumor përmes prurjeve të mëdha është një stres shtesë mjedisor në shtratin e lumit jo vetëm të lumit të Bunës por edhe në lumin Kër në njësinë administrative Rrethinat.

4.4.4. Trashëgimia kulturore

Si pjesë e receptorit të riskut “trashëgimia kulturore”, objektet e rrezikuara të identifikuara janë:

- Vendet fetare, konkretisht xhamitë dhe kishat,
- Varrezat dhe
- Monumentet e kulturës

Në total rrezikohen 13 objekte nga HQ010, 36 nga HQ100 dhe 37 objekte nga përmbytjet ekstreme (HQ500). Niveli i riskut për këto objekte në këtë kategori nuk ka ndryshuar, duke qëndruar i njëjtë me nivelin e riskut në studimin MRP të vitit 2014.

Tabela 15: Objektet e rrezikuara që preken potencialisht të receptorit të riskut “trashëgimia kulturore” të diferencuara sipas skenarëve të përmbytjeve HQ010, HQ100, HQ500

Objektet e rrezikuara/ Skenari i përmbytjes	HQ010	HQ100	HQ500
703-kishë	6	12	13
704-qendër kulturore	2	5	5
705-varreza	3	8	8
709-xhami	2	11	11
Shuma	13	36	37

Në Gur të Zi është ndërtuar një xhami e re e përshtatur ndaj përmbytjeve. Niveli i riskut llogaritet të jetë i ulët.

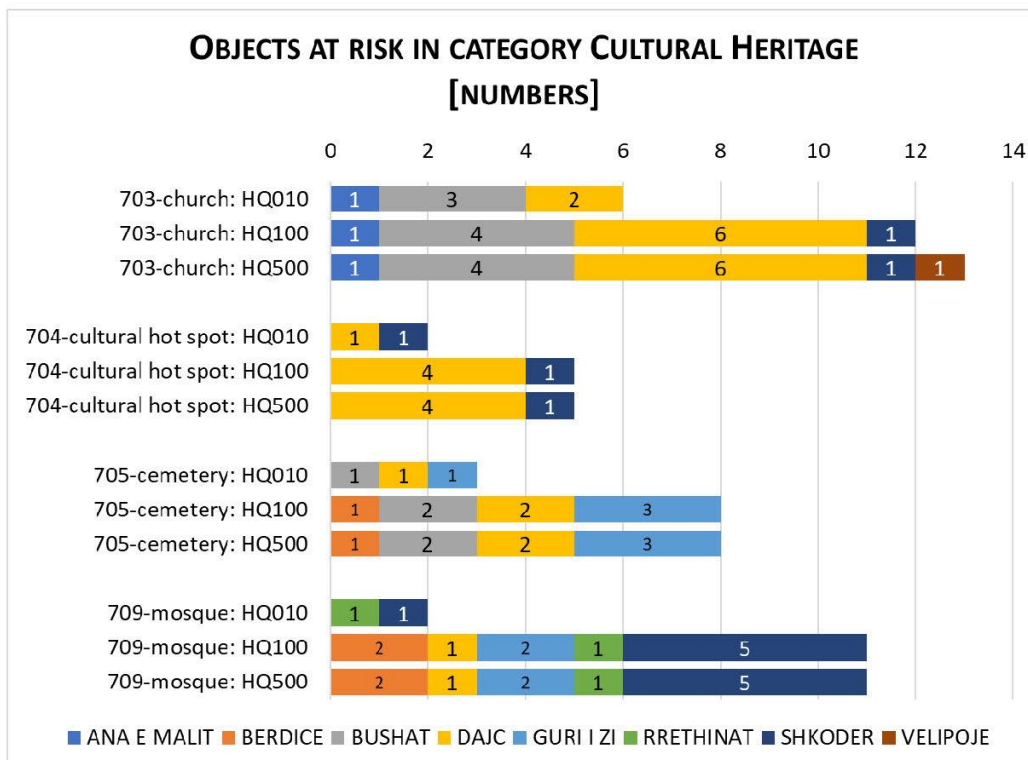

Figura 35: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "trashëgimia kulturore" për qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

4.4.5. Aktiviteti ekonomik

Vlerësimi i riskut për receptorin e riskut "aktiviteti ekonomik" merr në konsideratë

- Infrastrukturën teknike: gjenerimin/shpërndarjen e energjisë elektrike, asgjësimin/trajtimin e mbetjeve, infrastrukturën e komunikacionit, transportit e cila përfshin rrugët ajrore, rrugët dhe hekurudhat
- Shërbimet publike dhe sigurinë: godinat e administratës, zjarrfikësen, policinë, urgjencën
- Aktivitetet/objektet bujqësore
- Industrinë dhe tregtinë, shitjen me shumicë, me pakicë dhe shërbimet
- Objektet turistike

Numrat e vlerësimit statistikor në figurën e mëposhtme nuk pasqyrojnë të gjithë situatën në krahasim me rezultatet e konsultimit të grupet e interesit. Për shembull, ahuhret e vogla familjare nuk janë të listuara. Në njësinë administrative Bërdicë janë ende 650 ahure të vogla në fshatrat Trush, Bërdicë e Sipërme, Bërdicë e Mesme, Bërdicë e Madhe dhe Beltojë

të ekspozuara ndaj përmbytjeve (duke iu referuar përmbytjeve ekstreme). Megjithatë këto shifra kanë një trend rënës për shkak të emigrimit, duke lënë ahuret jashtë përdorimi. Për të njëjtën arsye, ka një rënie të numrit të bizneseve të tjera familjare. Kuptueshëm, familjet largohen nga zona e biznesit pasi humbjet financiare të shkaktuara nga përmbytjet nuk janë të kompensueshme.

Referojuni kapitullit 4.4.1 për më shumë informacion rreth tokës bujqësore që preket potencialisht nga përmbytjet.

Ka disa mospërputhje të tjera të statistikave rreth industrisë dhe vendeve të fabrikave. Për zonën e projektit ndodhen objektet e mëposhtme që preken nga përmbytjet:

- Një impiant i përpunimit të gurit në Oblikë (Njësia administrative Ana e Malit)
- Një depo kimike bujqësore në Harkun e Bërdicës në hyrje të fshatit, një në fshatin Konaj në njësinë administrative Bushat dhe një në njësinë administrative Dajç.
- Një magazinë industriale për prodhimin e materialeve të aluminit në bllokun Kasape në njësinë administrative Guri i Zi.

Nuk janë identifikuar aktivitete të tjera industriale dhe tregtare, të tilla si kompani të dëmshme për mjedisin.

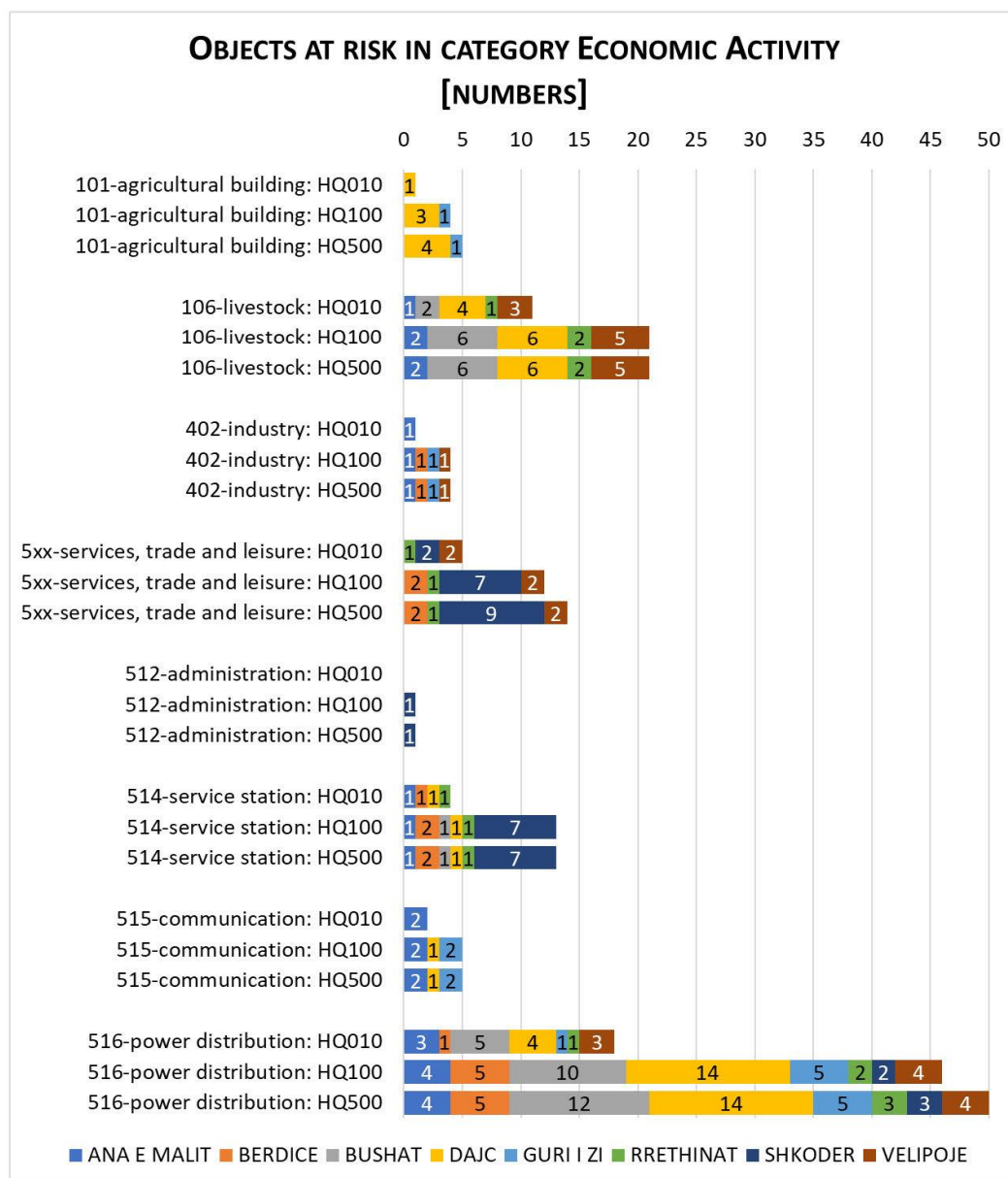

Figura 36: Objektet që preken potencialisht nga përmbytjet në kategorinë "aktiviteti ekonomik" qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Duke pasur parasysh infrastrukturën teknike, vendndodhjet informale të asgjësimit të mbetjeve për mbetjet e ngurta komunale në Gur të Zi dhe në njësinë administrative të Rrethinës, për fat të keq preken nga përmbytjet.

Figura e mëposhtme shfaq infrastrukturën rrugore që preket. Rrugët kombëtare SH-41 dhe SH-27, si dhe rrugët dytësore të tilla si Rruga Oblikë Obot në njësinë administrative Ana e Malit preken nga përmbytjet. Janë bërë disa ngritje, por pa e zbutur ekspozimin ndaj rrezikut

nga përmbytjet. Vetëm në Velipojë Selmanaj dhe Pentar-Luarz, argjina redukon dukshëm ekspozimin ndaj përmbytjeve të rrugës midis Baks-Rrjoll, Luarz-Cas dhe rrugës nacionale Shkodër-Velipojë.

Ka një numër të madh hekurudhash që preken nga përmbytjet në Gur të Zi dhe Shkodër (më pak se 1 km).

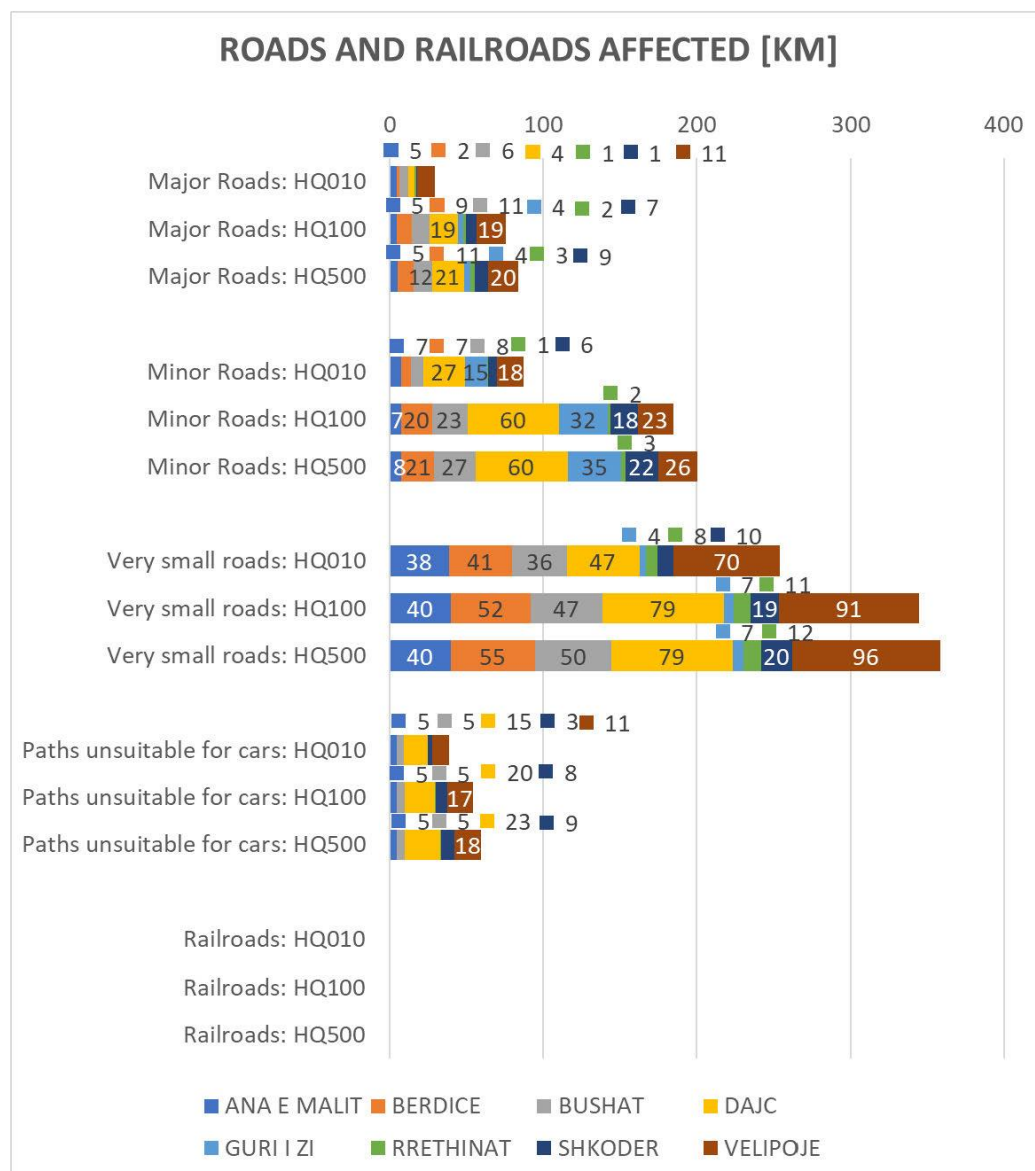

Figura 37: Rrugët dhe hekurudhat që preken potencialisht nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës të ilustruara për çdo njësi administrative dhe skenar përmbytjeje

Për sa i përket objekteve të sigurisë publike, nuk ka objekte të ekspozuara ndaj përmbytjeve.

4.5 Rreziku nga përmbytjet nga hidrocentralet në zonën e projektit

Siç është përmendur edhe më lart, ashpërsia e përmbytjeve në qarkun e Shkodrës vjen si pasojë e një kombinimi të faktorëve natyrorë dhe njerëzorë. Të gjitha shkarkimet nga kaskadat rregullohen sipas “Rregullores së Shkarkimit të Plotave të kaskadës”. Shkarkimet nisin me hapje të vogla të portave dhe në raste të veçanta me hapje të mëdha të tyre. Duke iu referuar kushteve dhe parashikimeve hidrometeorologjike, është zbatuar vendimi i Komisionit të Posaçëm për Trajtimin e Plotë të kaskadës së lumit Drin. Kur shkarkimi i plotë është i nevojshëm për shkak të sigurisë së digës, shkarkimi i sasive të mëdha të ujit nga rezervuarët e hidrocentraleve llogaritet si faktor menaxhimi i cili mund të shkaktojë përmbytje në rrjedhën e poshtme të rajonit.

Tabela 16: Njerëzit e rrezikuar në rrjedhën e poshtme të digave të Vaut të Dejës në skenarin më të keq (KESH, 2015)

Njësia Administrative	Zona e përmbytur [ha]	Njerëzit e rrezikuar [shifra]
Ana e Malit	-	-
Muriqan	682.8	1078
Oblikë e Sipërme	213.3	46
Oblikë e Madhe	599.5	2327
Obot	284	439
Shtuf	194.6	89
Velinaj	134	297
Bërdicë	-	-
Bërdicë e Sipërme	225.6	1230
Bërdicë e Mesme	228.8	922
Beltoje	283	708
Bërdicë e Madhe	483.4	1306
Mali Hebej	4013.6	545
Plepan	177	494
Trush	1440.4	2657
Zus	810.8	685
Dajç	238.3	1191
Belaj	304.9	268
Darragjate	321	294
Gramsh	372	656
Mali i Gjymtit	459.5	62
Mushan	211.8	959
Pentar	152.2	269
Rrushkull	257.7	247
Samrisht i Ri	161.8	441
Shirq	151.6	746
Suka-Dajç	332	347
Guri i Zi	133.5	524
Ganjollë	509.4	364
Juban	409.3	1120
Kuc	761	996
Renc	377	431

Njësia Administrative	Zona e përmbytur [ha]	Njerëzit e rrezikuar [shifra]
Rrethinat	-	-
Bardhaj	366.4	384
Bleran	11.9	108
Shkodër	1330.1	110202
Golem	184.2	1084
Dobrac	424.7	1608
Shtoj i ri	121.1	273
Velipojë	622.4	1288
Boks i Ri	299.4	301
Cas	1071.5	363
Gomsiqe e Re	562.3	984
Luarz	958.5	328
Mali Kolaj	187.1	126
Rec	478.2	177
Rec i Ri	795.2	556
Pulaj	1199.8	501
Bushat	590.7	1738
Ashtë	445.4	903
Barbullush	1153.2	2626
Fshat i Ri	360.3	433
Kosmac	442.4	1931
Kukel	38.5	52
Melgushe	188.4	797
Pistull	395.6	498
Plezhë	305.9	689
Rranxe	1732.6	3338
Shelqet	419.9	1226
Shkjezë	429.6	1057
Stajkë	561.6	2178

Njësia Administrative	Zona e përmytur [ha]	Njerëzit e rrezikuar [shifra]
Sheldija	30.2	28
Spathar	167.4	339
Vukatanë	381.2	1002

Njësia Administrative	Zona e përmytur [ha]	Njerëzit e rrezikuar [shifra]
-----------------------	----------------------	-------------------------------

Rezultatet e modeleve hidraulike tregojnë se çarja e digës së Fierzës do të çonte në një çarje të digës së Komanit dhe të një apo të të gjitha digave të Vaut të Dejës, duke përmytur zona të mëdha e si rrjedhojë duke prekur shumë njerëz si dhe infrastrukturën.

Tre rajone të ndryshme përmyten potencialisht në rast të prishjes së digës

- Rajoni Fierzë-Koman
- Rajoni Koman-Vau i Dejës
- Fusha aluvionale në rrjedhën e poshtme të digës së Vaut të Dejës

Në skenarin më të keq, ku të tre digat çahen për shkak të rritjes së nivelit të ujit, numri i personave të rrezikuar në rrjedhën e poshtme të digave të Vaut të Dejës dhe të digës së Gojcit në zonën e projektit është si më poshtë Tabela 16. Për detaje rreth personave të rrezikuar në rajonin Fierzë-Koman dhe Koman-Vau i Dejës, referojuni KESH-it (2015).

5 Objektivat e duhura për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në qark

5.1 Objektivat e përgjithshme për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në zonë

Objektivi kryesor i menaxhimit të rrezikut nga përmytjet sipas direktivës së BE-së për përmytjet është: “Të krijojë një kornizë për vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut nga përmytjet, duke synuar reduktimin e pasojave negative për

- Shëndetin e njeriut,
- Mjedisin,
- Trashëgiminë kulturore dhe
- Aktivitetin ekonomik.

Ky objektivi kryesor nënvizohet nga katër objektivat e lidhura me rrezikun e MRP të cilat trajtojnë fazat e përmytjeve (para, gjatë dhe pas përmytjeve), si dhe përmirësimin e situatave ekzistuese dhe parandalimin e ndikimeve të reja negative (shih Figura 8).

Një objektiv shtesë i referohet përmirësimit të bashkëpunimit ndërinstitucional, shkëmbimit të informacionit dhe ndarjes së të dhënave për të reduktuar rreziqet me anë të masave organizative sipas Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Integruar të Burimeve Ujore 2018-2027 (SKMIBU) si dhe Planit të Menaxhimit të Basenit Drin-Bunë 2020-2026 (PMBL).

5.2 Objektivat specifike

Nga objektivat kryesore për MRP, të zhvilluara nga direktiva e BE-së për përmbytjet dhe politikat shqiptare për ujin, u hartuan objektiva specifike, më të detajuara për të mbuluar fushat e veprimit. Propozimet u prezantuan dhe u diskutuan me grupin ndërinstitucional të punës në periudhën nëntor-dhjetor. 2021. Kështu që "objektivat e përshtatshme të mëposhtme për MRP në qarkun e Shkodrës" u dakordësuan për të krijuar një pranim të përbashkët të qëllimeve të të gjitha aktiviteteve në Planin e MRP. Objektivat janë pikënisja për zhvillimin e masave për zvogëlimin e riskut. Secila masë duhet të kontribuojë në arritjen e një objekti të përshtatshëm të specifik.

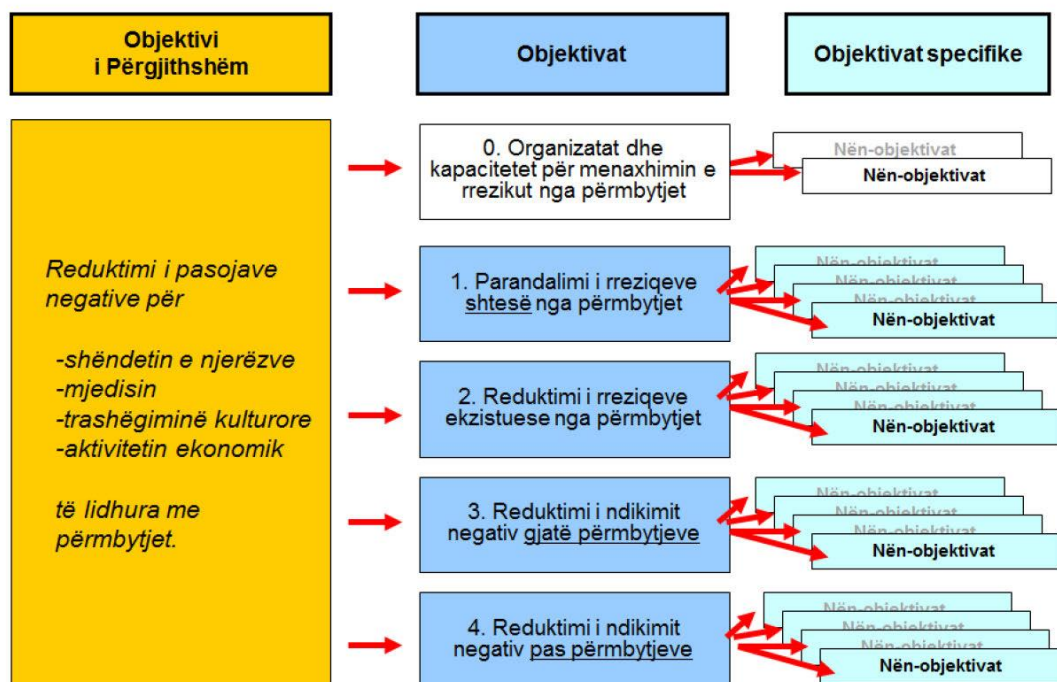

Figura 38: Objektivat e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet (sipas direktivës së BE-së nga përmbytjet)

Tabela e mëposhtme (Tabela 17) tregon të gjithë objektivat specifike:

Tabela 17: Lista e objektivave të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës

Objektivi specifik	Receptorët referencë			
	njerëzit	mjedisi	trashëgimi	ekonomia
0. Objektivat e përgjithshme: organizimi dhe kapacitetet për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet (sipas Strategjisë Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore 2018-2027 - SKMIBU)				
0.1 Përmirësimi i bashkëpunimit ndërinstitucional, shkëmbimit të informacionit dhe ndarjes së të dhënave në fushën e zvogëlimit të riskut në lidhje me ujërat.	x	x	x	x
0.2 Rritja e kapaciteteve teknike dhe profesionale dhe e aftësive për tu përgatitur dhe për të reaguar ndaj përmbytjeve.	x	x	x	x
1. Parandalimi i rreziqeve të reja në zonat e rrezikuara nga përmbytjet				
1.1 Nuk ka rritje të shkarkimeve ekzistuese. Mbrojtja funksionave ujëmbajtëse (fushave aluvionale lumore) në dhe pranë lumenve/përrenjve.	x	x	x	x
1.2 Parandalimi i aktiviteteve të reja në vendbanimet e zonave të rrezikuara nga përmbytjet nëse nuk mund të sigurohen masa paraprake dhe mbrojtje nga përmbytjet (HQ ₁₀₀ /HQ _{extreme}).	x	x	x	x
1.3 Parandalimi i rreziqeve shtesë në të gjitha zonat e rrezikuara nga përmbytjet (HQ _{ekstreme}); në lidhje me ndërtesat e reja dhe objektet e reja të infrastrukturës (ujësjellësi, ujërat e ndotura, energjia, telekomunikacioni etj.).	x	x	x	x
1.4 Parandalimi i praktikave industriale në zonat e rrezikuara nga përmbytjet të cilat mund të shkaktojnë rrjedhje të kimikateve të rrezikshme në rrugët ujore gjatë përmbytjeve (parandalimi i trajtimit të papërshtatshëm të substancave ndotëse për ujin)	x	x	x	x
1.5 Parandalimi i rreziqeve të reja të erozionit dhe rrëshqitjeve të dheut në zonat e rrezikuara nga përmbytjet me prioritet për qasjet jostrukturore, duke marrë parasysh funksionin e rëndësishëm të pemëve/pyllit		x		
1.6 Inspektimi, mirëmbajtja dhe, sipas rastit, përmirësimi i punëve teknike për mbrojtjen nga përmbytjet.	x		x	x
2. Parandalimi i rreziqeve ekzistuese në zonat e rrezikuara nga përmbytjet				
2.1 Vlerësimi dhe reduktimi i potencialit të dëmit në zonat e rrezikuara nga përmbytjet (përshtatja dhe rritja e rezistencës së përdorimit ekzistues të tokës dhe ndërtesave, sistemeve të transportit, infrastrukturës, përdorimit të tokës, punëve mbrojtëse etj.).	x	x	x	x
2.2 Forcimi i ndërgjegjësimit në lidhje me rreziqet nga përmbytjet në procesin e planifikimit dhe në projektet e ndërtimit.	x	x	x	x
2.3 Përmirësimi i ruajtjes natyrore të ujit me efekte pozitive në situatën e përmbytjeve (zvogëlimi i pikut të prurjeve, rritja e kapacitetit mbajtës të përmbytjeve).	x	x	x	x
2.4 Vlerësimi dhe mbrojtja e rezervuarëve të ujit nga substancat e rrezikshme për mjedisin në zonat e rrezikuara nga përmbytjet dhe të ujërave/ujërave nëntokësore nga trajtimi i ujërave të ndotura dhe nga aktivitetet bujqësore.		x		
2.5 Përmirësimi dhe identifikimi i masave teknike për mbrojtjen nga përmbytjet të cilat nuk kanë ndikim negativ tek të tjerët, duke marrë parasysh parimet e solidaritetit.	x		x	x
3. Reduktimi i pasojave negative gjatë përmbytjeve				
3.1 Përmirësimi i aftësisë së popullsisë së prekur dhe të menaxherëve të objekteve për të reaguar.	x	x	x	x
3.2 Përmirësimi i aftësisë së administratës dhe organizatave të sigurisë në nivel vendor dhe rajonal për të reaguar.	x	x	x	x
3.3 Përmirësimi i parimeve dhe burimeve organizative për mbrojtjen civile dhe menaxhimin e fatkeqësive.	x	x	x	x
4. Reduktimi i pasojave negative pas përmbytjeve				

Objektivi specifik	Receptorët referencë			
	njerëzit	mjedisi	trashëgimi	ekonomia
4.1 Përmirësimi i dëmit nga administratat dhe organizatat e sigurisë në nivel vendor dhe rajonal; gjithashtu për popullsinë potencialisht të prekur dhe menaxherët e objekteve.	x	x	x	x
4.2 Mbrojtja ndaj dëmeve financiare ekzistenciale nga sigurimet dhe fondet.	x		x	x
4.3 Përgatitja e restaurimit/rindërtimit të përshtatur me përmbytjet pas dëmtimeve; përgatitja e menaxhimit të mbetjeve lidhur me përmbytjet.	x	x	x	x

SHENIM: Objektivat janë zhvilluar nga objektivat e MRP sipas direktivës së BE-së për përmbytjet. Objektivat janë lidhur me katalogët e llojeve të masave (shih Shtojcën A); të gjitha masat e përzgjedhura duhet të kontribuojnë në të paktën një objektivi. Në shumicën e rasteve, një masë kontribuon në më shumë se një objektivi gjë që tregon efikasitetin e saj.

5.2.1. Objektivat e përgjithshme për organizimin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet

Objektivat e përgjithshme synojnë përmirësimin e strukturave të punës në sektorin e ujërave duke përfshirë menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, në veçanti bashkëpunimin, informimin dhe menaxhimin e të dhënave. Objektivat janë në përputhje me kërkesat e Strategjisë Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore 2018-2027 (SKMIBU) si dhe të Planit të Menaxhimit të Basenit Drin-Bunë 2020-2026 (PMBL). Konkretisht, objektivat e SKMIBU-së në lidhje me përmbytjet janë:

- Rreziqet nga ujërat: reduktimi i rreziqeve nga ujërat (përmbytjet dhe thatësitrat) nëpërmjet menaxhimit dhe investimit, i cili u shërben të gjitha interesave, nëpërmjet zbatimit të akteve ligjore dhe nënligjore kombëtare, të cilat transpozojnë direktivat përkatëse të BE-së;
- Informacion rreth ujërave: ofrimi i modeleve dhe i të dhënave për ujërat dhe klimën për të gjithë grupet e interesit dhe këshillimi i qeverisë për politikëbërjen në lidhje me ujërat bazuar në institucionet përkatëse që zotërojnë këto të dhëna.

Objektivat e përgjithshme përfshijnë gjithashtu rritjen e kapaciteteve dhe të aftësive të të gjitha institucioneve përkatëse për t'u përgatitur dhe për të reaguar në rastet e përmbytjeve, si dhe për të përmirësuar menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në lidhje me kapacitetet teknike dhe profesionale. Kjo përfshin konkretisht objektivin për të rritur nivelin e ekspertizës së administratës dhe të organizatave në nivel qendror dhe vendor për të përmirësuar përllogaritjen e kostos së dëmit nga përmbytjet, duke përfshirë popullsinë dhe administratorët e objekteve.

5.2.2. Objektivat për parandalimin e rreziqeve të reja në zonat e rrezikuara nga përmbytjet

Objektivat e përcaktuara për objektivin e përgjithshëm, parandalimi apo shmangia e rreziqeve të reja, synojnë fillimisht ruajtjen e rrjedhjes dhe funksionin mbajtës përgjatë trupave ujorë, si dhe në zonën e ujëmbledhësit, në mënyrë që të parandalohet një rritje e shkarkimeve dhe rreziqeve (nuk ka ndikime negative në krahasim me status quo-në).

Rritja e rrezikut nga përmbytjet duhet të shmanget më tej, veçanërisht duke parandaluar rritjen e potencialit të dëmit. Kështu, zonat e reja të vendbanimeve, shtëpitë e reja dhe infrastruktura e re duhet të rregullohen për aq kohë sa nuk është e mundur dhe e parashikuar në mënyrë eksplicite adaptimi i rrezikut nga përmbytjet dhe mbrojtja nga përmbytjet. Gjithashtu, të gjitha llojet e tjera të përmirësimeve në mbrojtjen nga përmbytjet për objektet e reja të rrezikuara mbulohen nga ky objektiv.

Shmangia e aktiviteteve të ngritjes së vendbanimeve apo përshtatja e përdorimit të tokës në zonat e prirura për përmbytje parandalon në veçanti rritjen e potencialeve të dëmeve dhe personave që preken dhe rrjedhimisht të risqeve. Objektivi përfshin gjithashtu parandalimin e zbatimit shtesë të praktikave industriale të cilat sjellin kimikate të rrezikshme në zonat e rrezikuara nga përmbytjet (për ngjarjet ekstreme).

Për të arritur objektivin e shmangies së rrezikut nga erozioni do të merret parasysh kontributi i pyllëzimit dhe pylltarisë lidhur me funksionin e tyre mbrojtës të shpateve, rrëshqitjeve të dheut, erozionit dhe stabilizimit të shpateve.

Objektivi përfshin gjithashtu synimin e mbrojtjes së mjedisit dhe aftësisë për tu përshtatur, mbrojtur dhe rikuperuar nga rreziqet natyrore. Me vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 5, datë 16.10.2017, është miratuar "Strategjia e Zhvillimit të Territorit". Një nga Objektivat Strategjike të kësaj strategjie (nr. 5) është: Mbrojtja e mjedisit dhe aftësia për tu përshtatur, mbrojtur dhe rikuperuar nga rreziqet natyrore. Duke pasur parasysh se ky është një dokument strategjik shumë i rëndësishëm (i cili ka kaluar të gjitha fazat ligjore të miratimit), ky objektiv është gjithashtu i integruar në planin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet. Në këtë aspekt, strategjitë dhe planet vendore të NjQV janë të ndërlidhura me strategjitë dhe planet e qeverisë qendrore.

5.2.3. Objektivat për reduktimin e rreziqeve ekzistuese në zonat e rrezikuara nga përmbytjet

Objektivat të cilat rezultojnë nga objektivi i përgjithshëm "Reduktimi i rreziqeve ekzistuese" fokusohen në përmirësimin e mbajtjes natyrore të ujërave për të ulur rrezikun nga përmbytjet si dhe për të ulur ndjeshmërinë ndaj dëmeve (përshtatja ndaj rreziqeve) dhe për të ulur potencialet ekzistuese të dëmeve.

Objektivi përfshin synimet e përshtatjes së përdorimit aktual të tokës për të ulur rrezikun për përdorimin e tokës urbane si edhe për tokën bujqësore në zonat e rrezikuara nga përmbytjet. Kjo politikë është miratuar nga Bashkia e Shkodrës me Vendim të Këshillit Bashkiak nr.19, datë 24.03.2017, dhe është gjithashtu në përputhje me direktivën kuadër të BE-së për ujin nr. 12 2000/60 KE.

Për të ulur rrezikun ekzistues, hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet (shih kapitullin 4.2/4.3) janë me rëndësi tepër të lartë. Nëse është e nevojshme, hartat dhe vlerësimet specifike në lidhje me infrastrukturën kritike si magazinat, pikat e karburantit apo deponitë, si dhe vendndodhjet në të cilat ruhen fertilizuesit kimik apo kimikate të tjera në zonat e rrezikuara nga përmbytjet, duhet ta bëjnë këtë objektiv funksional.

5.2.4. Objektivat për reduktimin e pasojave negative gjatë përmbytjeve

Objektivi kryesor “Reduktimi i pasojave negative gjatë përmbytjeve” rezulton në objektiva të cilat fokusohen në përgatitjen e popullsisë dhe të njësive për menaxhimin e rrezikut nga fatkeqësitë, menaxhimin e informacionit si dhe në aspektet organizative dhe operacionale. Në thelb, kjo ka të bëjë me përgatitjen për një ngjarje përmbytjeje në mënyrë që aktivitetet e duhura të mund të ndërmerren shpejt dhe saktë për të shmangur pasojat negative.

Komunikimi afatgjatë i rrezikut dhe ngritja e skemave të alarmit dhe shpëtimit është një nga fushat e veprimit më e rëndësishme që duhet të zhvillohet me masa të detajuara nën këtë grup objektivash.

5.2.5. Objektivat për reduktimin e pasojave negative pas përmbytjeve

Objektivat që rrjedhin nga objektivi i përgjithshëm “Reduktimi i pasojave negative pas përmbytjeve” fokusohen në përmirësimin e mundësive për të tejkaluar shpejt pasojat nga përmbytjet. Kjo përfshin aspektet organizative, operacionale, financiare dhe të rindërtimit, si dhe monitorimin dhe dokumentimin e ngjarjeve.

5.3 Ndërlidhjet e objektivave specifike dhe receptorët e riskut

Sipas nenit 7(2) të direktivës së BE-së për përmbytjet (Shtojca A.3 e direktivës së BE-së për përmbytjet) plani i MRP dokumenton objektivat e caktuara të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet për zonën e planit të MRP. Këto do të fokusohen në reduktimin e pasojave negative të përmbytjeve për shëndetin e njeriut, mjedisin, trashëgiminë kulturore dhe aktivitetin ekonomik, dhe, nëse mendohet e përshtatshme, në nismat jostrukturore dhe/ose në reduktimin e probabilitetit të përmbytjeve. Këtu lidhja e objektivave të vendosura me receptorët e riskut verifikohet si më poshtë në Tabelën 17.

5.3.1. Shëndeti i njeriut

Në thelb, të gjitha objektivat specifike të vendosura për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në tabelën 17 i referohen zvogëlimit të riskut për “shëndetin e njeriut” si një aset i cili është veçanërisht i çmueshëm për mbrojtje:

- Mbrojtja e individit nga ekspozimi i dëmshëm që nënkupton mbrojtjen nga rreziku, dëmtimet e rënda apo shqetësimet për publikun ose afërsinë në mënyrën, madhësinë ose qëndrueshmërinë e tij.
- Nga ana tjetër, mbrojtja e shëndetit të njeriut objektivizohet nga një mbrojtje e përhershme e cilësisë së jetesës për sa i përket strehimit, mjedisit rezidencial të menjëhershëm dhe i ndërmjetëm dhe funksionit rekreativ .

5.3.2. Mjedisi

Receptori i riskut “mjedisi” ndahet në disa të mira të cilat ia vlejné të mbrohen gjatë menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, konkretisht

- Flora dhe fauna: mbrojtja e diversitetit biologjik të florës dhe faunës dhe e habitatit të tyre, veçanërisht e pyjeve dhe rezervateve natyrore duke siguruar funksionalitet.
- Toka & dheu: ruajtja e strukturës së tokës nga erozioni dhe kompaktësimi për të mbrojtur funksionet natyrore të dheut (d.m.th. zhvillimi, filtrimi dhe zbutja e biotopit)
- Ujërat: Ruajtja e një gjendjeje të mirë ekologjike, kimike të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore dhe ruajtja e sasive të tyre brenda kufijve të kapacitetit të tyre rigjenerues.

Këtu, objektivat specifike të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet ndryshojné nga receptorët e tjerë të riskut duke lënë jashtë mbrojtjen dhe mirëmbajtjen e veprave teknike për mbrojtjen nga përmbytjet dhe objektivat specifike të çështjeve financiare (shih Tabelën 17).

5.3.3. Trashëgimia kulturore

Ruajtja e trashëgimisë kulturore llogaritet si një fushë tjetër e rëndësishme. Kjo ka të bëjë me ruajtjen e peizazhit kulturor të evoluar historikisht që përfshin ndërtesat historike, monumentet kulturore dhe arkeologjike nga deformimi, fragmentimi dhe dëmtime të tjera pasi monumentet dhe memorialet duhet të përdoren në mënyrë të arsyeshme dhe të eksploroehen shkencërisht.

Objektivat specifike të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet të receptorit të riskut “shëndeti i njeriut” zbatohen në mënyrë analoge për këtë receptor, duke lënë jashtë parandalimin e

erozionit dhe mbrojtjen e ujit nga substancat e rrezikshme, pasi ato objektivizohen nga kategoria “mjedisi”.

5.3.4. Aktiviteti ekonomik

Aktiviteti ekonomik, si një e mirë e cila është e denjë për mbrojtje, përfshin të mirat materiale në industri dhe në tregti, bizneset bujqësore dhe pyjore dhe infrastrukturën teknike të cilat janë të rëndësishme për t'i shërbyer publikut për të përmirësuar cilësinë e jetesës.

Si të tilla, objektivat specifike të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet nuk ndryshojnë nga ato të kategorisë “shëndeti i njeriut” duke pasur parasysh për shembull mbrojtjen e funksioneve mbajtëse/ fushave aluvionale, reduktimin e potencialit të dëmit në zonat e rrezikuara nga përmbytjet dhe mbrojtjen nga katastrofat financiare.

6 Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet

Vlerësimi i rrezikut nga përmbytjet (Kapitulli 4) dhe objektivat e nxjerra nga menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet (Kapitulli 5) janë baza për një plan veprimi të strukturuar. Një plan masash i përpunuar shërben si një kuadër i vlefshëm veprimi në zonën ujëmbledhëse të basenit lumor Drin-Bunë për të arritur objektivat e vendosura individualisht për rajonin e projektit. Si i tillë, plani i masave përfshin statusin e zbatimit, institucionet/subjektet përgjegjëse dhe mbështetëse për të vepruar, si dhe vendndodhjet sipas VPRRP (2018) dhe ndikimet e mundshme ndërkufitare.

Për mbledhjen dhe dokumentimin e masave për reduktimin e rrezikut nga përmbytjet bazuar në analizat e rrezikut dhe në identifikimin e aktiviteteve të nevojshme për të reduktuar rreziqet e identifikuara, u përdor një katalog i llojeve të masave, i cili u bazua në llojet e masave të nomenklaturës së BE-së (procesi CIS, skemat raportuese, skemat e vlerësimit). Katalogu u përshtat sipas kushteve dhe nevojave rajonale. Katalogu korrespondon me objektivat e përshtatshme pasi për të gjitha objektivat specifike ka lloje masash të cilat mund të kontribuojnë për të arritur objektivin specifik (shih Tabela 18 dhe Shtojcën A).

Ky katalog masash u zhvillua dhe u dakordësua fillimisht në një projekt rajonal të zhvilluar më herët për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në qarkun e Shkodrës me autoritetet dhe grupet e interesit përgjegjëse në 2013-2015 (Studimi i MRP 2014). Katalogu u përshtat për këtë plan MRP për shkak të ndryshimit të kushteve dhe kërkesave në nivel individual.

Të gjitha fushat e veprimit u zhvilluan në bazë të katalogut të llojeve të masave nga të gjitha organizatat e përfshira dhe në disa seminare të grupit ndërinstitutional të punës (2021-2022). Masat specifike të përshtatshme dhe të nevojshme vendore dhe rajonale u përzgjedhën bashkë me palët përgjegjëse rajonale dhe vendore. Plan i përfundimtar i veprimit (Shtojca B) përmban masa nga pjesa më e madhe e fushave të veprimit të cilat janë diskutuar me të gjitha grupet e interesit përkatëse në nivel vendor dhe rajonal.

6.1 Katalogu i llojeve të masave

Katalogu i llojeve standarde të masave (sipas llojit të masave të BE dhe sipas aspektit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet të BE), është përdorur për të përcaktuar masat specifike për të reduktuar rrezikut nga përmbytjet në zonën e projektit. Masat e përzgjedhura u specifikuan dhe lokalizuan si vendore, rajonale dhe kombëtare. Cdo lloj i masës kontribuon në arritjen e një apo më shumë objektivave specifike (shiko tabelën 17 dhe 18).

Kjo strukturë dhe katalogu i masave ishin pikënisja e identifikimit të masave për të reduktuar rrezikun nga përmbytjet në të gjitha fushat e veprimit.

Tabela 18: Fushat e veprimit: Katalogu i llojeve të masave për MRP në qarkun e Shkodrës

Nr.	Struktura e katalogut të masave: fushat e veprimit	Lidhje për objektivat MRP (kapitulli 5.2)
1.	Aspekti: Parandalimi i rreziqeve	
1.1.	Instrumentet administrative (për shmangien e rrezikut)	
1.1.1.	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	0.1., 0.2., 1.2., 2.2.
1.1.2.	Kufizime për ndërtime në zonat me rrezik (në planifikimin hapësinor / planifikimin urban)	0.1., 0.2., 1.2., 1.3., 2.1., 2.2.
1.1.3.	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe zonave ujëmbajtëse	1.1., 1.3., 1.5., 2.1., 2.3.
1.2.	Përshtatja e përdorimit të tokës (për shmangien, zhdukjen apo zhvendosjen dhe reduktimin e rrezikut)	
1.2.1.	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytjet (duke përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	1.3., 2.1.
1.2.2.	Përshtatja e ndërtimeve dhe e infrastrukturës në zonat me rrezik (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur me përmbytjet)	1.3., 2.1.
1.2.3.	Konsultimi me ekspertët e bujqësisë dhe pylltarisë për mitjen e ndërgjegjësimit	1.5., 2.2.
1.3.	Parandalimi i rrezikut nga ndërtesat e përshtatura me përmbytjet	
1.3.1.	Menaxhimi i përshtatur me përmbytjet për substancat e rrezikshme për ujin	1.4., 2.1., 2.4.
2.	Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	
2.1.	Menaxhimi natyror i përmbytjeve, rregullimi i rrjedhës së ujit	
2.1.1.	Rivitalizimi i shtretërve të kumenjve dhe brigjeve të kumenjve / ish fushat aluvionale	1.3., 2.1.
2.1.2.	Ndryshimi i rrjedhave të kumenjve dhe kushteve të pjerrësisë	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.3.	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të kumenjve	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.4.	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	1.1., 1.3., 2.1.
2.1.5.	Mirëmbajtja e modifikuar e lumit	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.6.	Prishja / Hegja e trotuareve në zonat urbane / Menaxhimi i ujërave të shiut	1.3., 2.1.
2.2.	Riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse (rregullimi i rrjedhës/ rrjedhës së ujit)	
2.2.1.	Dekonstruksioni i një prite apo dige	1.3., 2.1., 2.3.
2.2.2.	Rivendosja e pritave	1.3., 2.1., 2.3.
2.2.3.	Hegja e një bregu artificial	1.3., 2.1., 2.3.
2.2.4.	Lidhja e një terreni ujëmbajtës (p.sh. kënetat, degë të vjetra të lumit)	1.3., 2.1., 2.3.
3.	Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	
3.1.	Rregullimi i rrjedhës së ujit/ Punime në fushat aluvionale (Masa për mbledhjen e ujërave)	
3.1.1.	Ndërtimi i një pellgu mbajtës	1.3., 2.1., 2.3.
3.1.2.	Krijimi i një toke të bonifikuar për mbajtjen e ujit	1.3., 2.1., 2.3.
3.1.3.	Restaurimi, zgjerimi apo përmirësimi i sistemeve ekzistuese ujëmbajtëse (digat / pellgjet / tokat e bonifikuara)	1.1., 1.3., 1.6., 2.1., 2.3.
3.2.	Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (prita, diga, mure mbrojtëse dhe mjete të lëvizshme për tu mbrojtur nga përmbytjet)	
3.2.1.	Punime për mbrojtjen nga përmbytjet (prita, diga apo mure mbrojtëse nga përmbytjet)	1.3., 2.1.
3.2.2.	Forcimi i punëve ekzistuese për mbrojtjen nga përmbytjet	1.3., 1.6., 2.1.
3.2.3.	Përshtatja e një sistemi të lëvizshëm (stacionar) të mbrojtjes nga përmbytjet	1.3., 2.1.
3.2.4.	Kullimi në zona të mbrojtura dhe mbrojtja nga kthimi i rrjedhës	1.3., 1.6., 2.1.
3.3.	Rregullimi i rrjedhës së ujit / Kanale (Masa / ndërhyrje në lumenj)	
3.3.1.	Mbajtja pastër e prerjeve tërthore në zonat e vendbanimeve	1.3., 1.6., 2.1.
3.3.2.	Hegja e ngushticave / kalimeve të ngushta në lumenj	1.3., 1.6., 2.1.
3.3.3.	Ndërtimi dhe forcimi i një bypass-i	1.3., 1.6., 2.1.
3.4.	Menaxhimi i ujërave sipërfaqësorë (Masa për menaxhimin e ujërave urbane)	
3.4.1.	Menaxhimi i ujërave të shiut	1.1., 1.3., 2.1., 2.3.
3.4.2.	Zhvillimi i një sistemi ujëmbajtës bashkiak (p.sh. kanal i depozitimit të ujit të shiut)	1.3., 2.1., 2.3.
3.4.3.	Përmirësimi i një sistemi kulles të përshtatur me përmbytjet (p.sh. një sistem filtrimi, valvola për moskthimin e ujit)	1.3., 1.6., 2.1., 2.3.
3.5.	Mbrojtja e objekteve	
3.5.1.	Mbrojtja e ndërtesave individuale	1.3., 2.1.
3.5.2.	Mbrojtja e objekteve të infrastrukturës (p.sh. sistemet e transportit, energjisë, ujit)	1.3., 2.1.
3.6.	Masa të tjera mbrojtëse	
3.6.1.	Përmirësimi i menaxhimit të sistemeve lumore me diga/rezervuarëve	1.3., 1.6., 2.1., 2.3.
3.6.2.	Mbrojtja ndaj depërtimit dhe ujërave nëntokësorë	1.4., 2.1., 2.4.
4.	Aspekti: Përgatitja dhe informimi	
4.1.	Përgatitja ekonomike / financiare	
4.1.1.	Masat paraprake financiare nga rezervat dhe sigurimet (sigurimi nga rreziqet natyrore)	4.2.
4.2.	Përgatitja informative	
4.2.1.	Përmirësimi i parashikimit të përmbytjeve dhe paralajmërimit / mesazheve për përmbytje	0.2., 3.2., 3.3.

4.3. Përgatitje në lidhje me reagimin ndaj përmytjeve	
4.3.1. Publikimi i hartave të rrezikut dhe hartave të riskut nga përmytjet afër vendit	3.1.
4.3.2. Avancimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publicitetit	3.1.
4.4. Kompensimi, përgatitja dhe përpunimi i kontrollit të rrezikut.	
4.4.1. Përafrimi ose optimizimi i skemave të njoftimit dhe funksionimit (skemat e menaxhimit të fatkeqësive)	0.2., 3.2., 3.3.
4.4.2. Mbrojtja civile	0.2., 3.2., 3.3.
4.4.3. Mbledhja dhe analizimi i përvojave në lidhje me përmytjet	0.1., 0.2., 2.2., 3.2., 3.3., 4.1.

6.2 Statusi i zbatimit të masave

Të gjitha masat janë vlerësuar në lidhje me statusin e tyre të zbatimit. Janë përdorur statuset në vijim (sipas kategorive të skemave të raportimit të BE-së / procesit CIS):

Tabela 19: Përshkrimi i statusit të zbatimit të masave në planin e veprimit

Statusi / emri	Shpjegimi
Të gjitha statuset:	Masa është identifikuar si e nevojshme ose potencialisht e dobishme për të reduktuar rrezikun e përmytjeve sipas objektivave të përshtatshme, është e shënuar në planin e veprimit, dhe ...
(NS) - I pafilluar	... nuk ka filluar ende (i paplanifikuar në detaj, nuk ekziston asnjë studim mbi efikasitetin apo fizibilitetin e kësaj mase specifike).
(P) - I planifikuar	... është planifikuar në mënyrë më të detajuar duke përfshirë konceptim e zbatimit, por zbatimi nuk ka nisur ende (p.sh. nuk ka fonde në dispozicion apo lejet janë në pritje).
(OGM) - Mirëmbajtje e vazhdueshme	... është në fazën e zbatimit të rregullt ose përsëritëse (lloji i masës nuk ka një datë të caktuar përfundimi ose nuk përfundon kurrë, por duhet të zbatohet periodikisht ose në vazhdimësi, si për shembull aktivitetet e pastrimit, ose fushatat informuese, publikimet periodike të informacionit, takimet e rregullta etj.).
(OGC) - Ndërtim në vazhdim	... një masë ndërtimi e cila është në fazën e realizimit para përfundimit (për llojet e masave të cilat janë ndërtime ose aktivitete të tjera me një datë përfundimi të qartë, jo të përsëritura).

Statusi "I përfunduar" nuk është përdorur pasi në këtë plan të parë të MRP do të dokumentohen vetëm ato masa të cilat janë planifikuar të merren aktualisht apo në të ardhmen për të zvogëluar riskun. Masat e përfunduara janë përshkruar në dokumentimin e situatës hidrologjike të rrjetit lumor dhe të përdorimit të tokës në kapitullin 2.4. Statusi "I përfunduar" do të përdoret në ciklin e dytë të planit MRP për të lejuar vlerësimin e ecurisë së të gjitha masave (duke përfshirë ato të cilat do të kenë përfunduar deri atëherë).

Të 128 masat janë specifikuar në mënyrën më të mirë të mundshme me informacion mbi vendndodhjet, statusin e zbatimit dhe detaje të tjera (shih listën e masave në Shtojcën B).

6.3 Masat e përzgjedhura në zonë

Masat, të shpërndara sipas njësive të qeverisjes vendore, në total janë 144. Në këtë numër, numërohen të gjitha masat për NJQV që do të thotë se një masë që do të zbatohet në më shumë se një NJQV llogaritet për të gjitha NJQV-të e emëtuara (vetëm një masë që zbatohet një herë për të gjithë qarkun ("të gjitha NJQV") llogaritet si një masë e vetme.

Plani i veprimit (Shtojca B) përbëhet nga 128 masa të ndryshme, nga të cilat 10 janë emërtuar për 2 ose më shumë vendndodhje në NJQV të ndryshme. Shpërndarja e masave në të katër aspektet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet pasqyrohet në Tabela 20.

Tabela 20: Shpërndarja e të gjitha masave për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në trajtimin e MRP në nivel BE-je

Trajtimi i MRP në nivel BE-je	Numri i masave në trajtimin e MRP në nivel BE-je [numri]	Numri i masave në trajtimin e MRP në nivel BE-je [%]
1. Aspekti: Parandalimi i rrezikut	41	32 %
2. Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	24	19 %
3. Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	45	35 %
4. Aspekti: Përgatitja dhe informimi	18	14 %

Pasqyra në Figurën 39 tregon masat që korrespondojnë me katër aspektet e BE-së të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet dhe gjithashtu statusin e zbatimit të tyre.

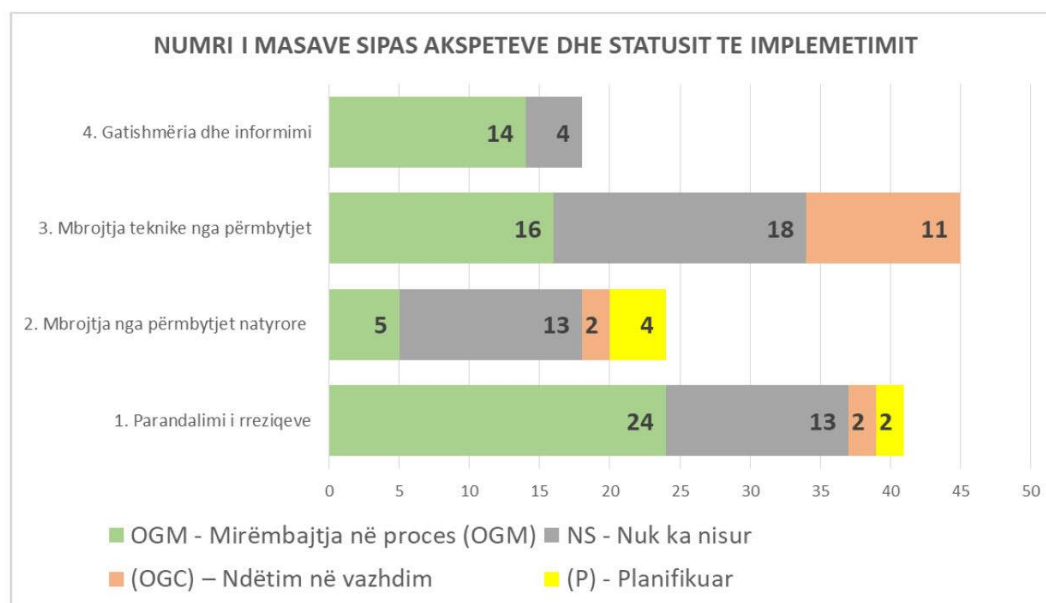

Figura 39: Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit

Tabela tregon një numër të lartë të masave në vazhdimësi (rreth 58%) dhe të masave të cilat nuk kanë filluar ende (rreth 38%). Kjo pasqyron përpjekjet dhe angazhimin e autoriteteve përgjegjëse për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.

Ndër këto aktivitete, numri relativisht i lartë i masave me status “mirëmbajtje e vazhdueshme”, veçanërisht në kategoritë “parandalimi i rreziqeve” dhe “përgatitja/informacioni” por gjithashtu “mbrojtja teknike nga përmbytjet” rezulton nga aktivitetet e vazhdueshme apo aktivitetet e mirëmbajtjes të cilat nuk kanë datë të caktuar përfundimi por të cilat duhet të përsëriten rregullisht. Numri i lartë i masave me këtë status është në përputhje me strategjinë e direktivës së BE-së për përmbytjet për t’i dhënë prioritet masave jostrukturore pasi ato janë me kosto efektive. Ka disa masa strukturore të cilat llogariten si një aktivitet me “mirëmbajtje të vazhdueshme”, të cilat i referohen punimeve të rregullta të pastrimit dhe të mirëmbajtjes.

Masat strukturore në përgjithësi, kryesisht të zakonshme në kategoritë e mbrojtjes natyrore dhe teknike nga përmbytjet (aspekti 2. dhe 3.), janë kryesisht me kosto intensive, kanë nevojë për planifikim të detajuar dhe miratim formal dhe si rrjedhojë varen nga fondet, si dhe nga planifikimi dhe procedurat e lejes. Më pak progres në zbatim është mjaft i zakonshëm për këto fusha veprimi. Në shikim të parë, Figura 39 nuk pasqyron këtë standard për rastin e qarkut të Shkodrës.

Megjithatë, në një vështrim më nga afër (referojuni nën-kapitullit përkatës për detaje të mëtejshme), zbatimi i ulët në këto aspekte është i dukshëm. Rekomandohet për masat që ende nuk kanë filluar të merren parasysh për ciklin MRP 2024-2030; në rastin më të mirë me prioritet për planifikimin, financimin dhe zbatimin e masave më efektive për sa i përket zvogëlimit të riskut.

Krahas këtij fokusi, masat të cilat nuk kanë nisur ende në fushën e veprimit “Parandalimi i rrezikut” (aspekti 1) dhe “Përgatitja dhe informimi” (aspekti 4) duhet të adresohen në mënyrë imperative për ciklin MRP 2024-2030 pasi me shumë gjasa janë me kosto efektive.

Figura 40 jep një pasqyrë më të detajuar duke marrë parasysh shpërndarjen e masave në fushat specifike të veprimit dhe statusin e tyre të zbatimit për çdo aspekt.

Dokumentimi i detajuar i të gjitha masave mund të gjendet në Shtojcë. Nënkapitujt e mëposhtëm japin një analizë më të detajuar të masave për të katër aspektet e BE-së për MRP.

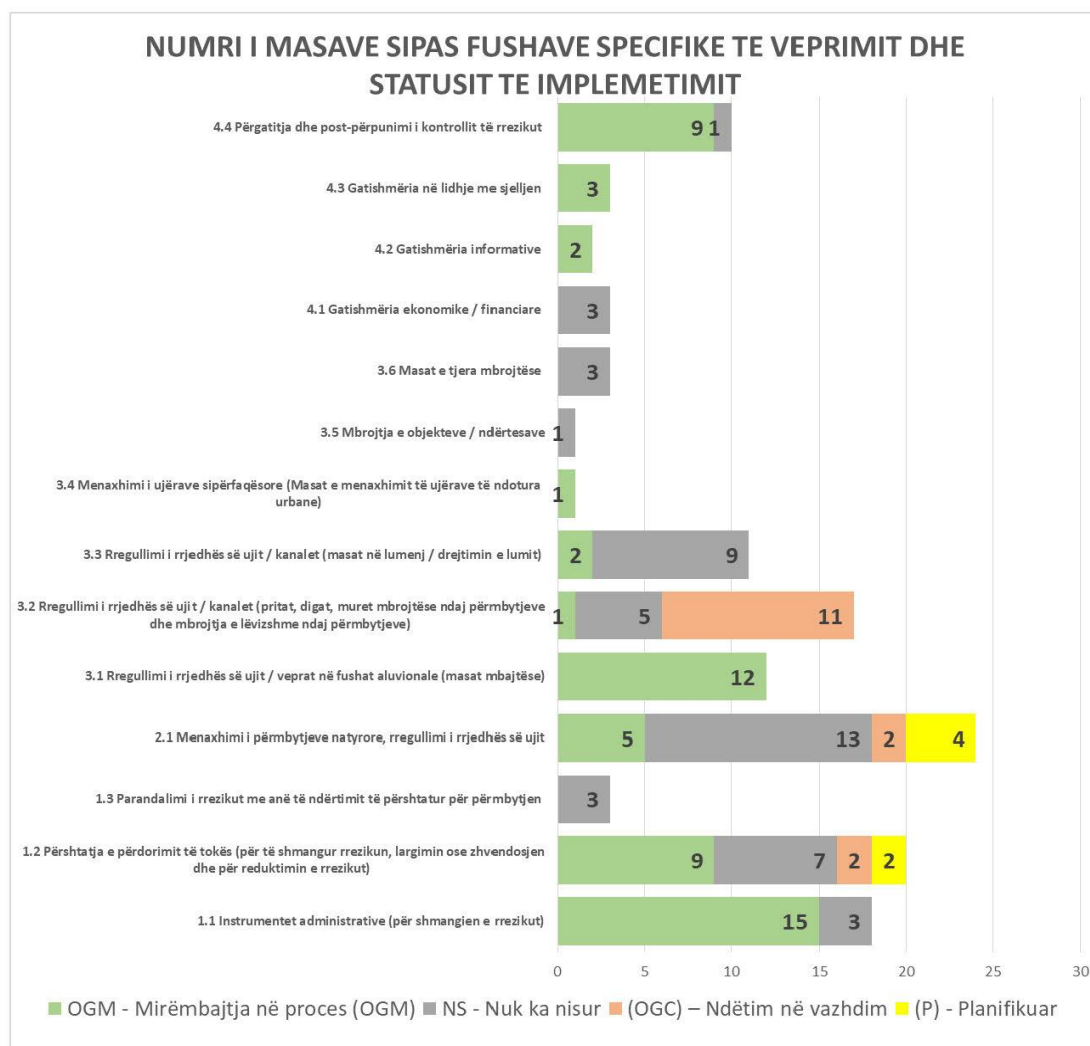

Figura 40: Masat për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet në fushat specifike të veprimit dhe statusi i tyre i zbatimit

Tabelat e mëposhtme 21 dhe 22 listojnë numrin e masave të përzgjedhura në nivel NJQV dhe në nivel APSFR si dhe numrin total të masave të përzgjedhura për zonën e projektit në lloje të ndryshme masash dhe aspekte të menaxhimit të rrezikut.

Shënim:

Numri i përgjithshëm i masave të përzgjedhura ndryshon ndërmjet tabelave 21 dhe 22. Kjo rezulton nga ndarje të ndryshme të numërimit: p.sh. një masë për APSFR përfshin disa masa nëse llogaritet në nivel NJQV. Dhe 1 masë në kolonën “të gjitha NJQV-të” përfshin 8 masa nëse numërohen për secilën NJQV. Nëse llogaritet rrjedhimisht në nivel NJQV, numri total i masave do të ishte 522 (90 masa specifike që mund të ndahen në një NJQV të vetme plus 54 masa që ndahen në 8 NJQV; $90 + (8 \times 54) = 522$).

Ky vëzhgim tregon gjithashtu se numërimi i masave mund të jetë mbështetës për qëllime statistikore ose për të dhënë një pasqyrë të përmbytjes dhe fokusit të planit, por nuk ka asnjë tregues të mëtejshëm në lidhje me p.sh. cilësia e planit etj.

Tabela 21: Numri i masave të përzgjedhura në nivel vendor dhe rajonal (Alokimi për NjQV)

Nr.	Lloji i masës (Qarku i Shkodrës)	Numri total i masave									
		Ana e Malit	Bërdicë	Bushat	Dajç	Guri Zi	Rethina	Shkodër	Velipojë	Të gjitha NjQV	Totali
1.	Aspekti: Parandalimi i rreziqeve	4	1	4	2	1	1		3	30	46
1.1	Instrumentet administrative			2	1		1		1	15	19
1.1.1.	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet									6	6
1.1.2.	Kufizime për ndërtime në zonat me risk									6	6
1.1.3.	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe zonave ujëmbajtëse			2	1				1	3	7
1.2	Përshtatja e përdorimit të tokës	4	1	2	1	1	1		2	12	24
1.2.1.	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytjet		1	1	1	1	1		2	3	10
1.2.2.	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat me risk	3		1						7	11
1.2.3.	Konsultimi me ekspertët e bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimit	1								2	3
1.3	Parandalimi i rrezikut nga ndërtesat e përshtatura me përmbytjet									3	3
1.3.1.	Menaxhimi i përshtatur me përmbytjet për substancat e rrezikshme për ujin									3	3
2.	Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	6	3	1	5	5	1	3	2	3	29
2.1	Menaxhimi natyror i përmbytjeve	6	3	1	5	5	1	3	2	3	29
2.1.1.	Rivitalizimi i shtretërve të lumenjve dhe brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale	1			2	2					5
2.1.2.	Ndryshimi i rrjedhëve të lumenjve dhe kushteve të pjerrësisë	2	1				1			1	5
2.1.3.	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumenjve		1		1	3				1	6
2.1.4.	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	1		1	1				1	1	5
2.1.5.	Mirëmbajtja e modifikuar e lumit	1	1		1			1	1		5
2.1.6.	Prishja/ Heqja e trotuareve në zonat urbane / Menaxhimi i ujërave të shiut	1						2			3
2.2	Riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse										
2.2.1.	Dekonstruksioni i një prite apo dige										
2.2.2.	Rivendosja e pritave										
2.2.3.	Heqja e një bregu artificial										
2.2.4.	Lidhja e një terreni ujëmbajtës										
3.	Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	5	8	1	10	5	3	3	11	6	52
3.1	Rregullimi i rrjedhës së ujit / Punime në fushat aluvionale	1	2	1	3	1	2	2	3		15
3.1.1.	Ndërtimi i një pelgu mbajtës										
3.1.2.	Krijimi i një toke të bonifikuar për mbajtjen e ujit										
3.1.3.	Restaurimi, zgjerimi apo përmirësimi i sistemeve ekzistuese ujëmbajtëse	1	2	1	3	1	2	2	3		15
3.2	Rregullimi i rrjedhës së ujit (p.sh. pritave)	1	2		5	3	1	1	5	2	20
3.2.1.	Punë për mbrojtjen nga përmbytjet	1									1
3.2.2.	Forcimi i punëve ekzistuese për mbrojtjen nga përmbytjet					1				2	3
3.2.3.	Përshtatja e një sistemi të lëvizshëm (stacionar) të mbrojtjes nga përmbytjet										
3.2.4.	Kullimi në zona të mbrojtura dhe mbrojtja nga kthimi i rrjedhës		2		5	2	1	1	5		16
3.3	Rregullimi i rrjedhës së ujit (p.sh. Trajtimi i lumit)	1	4		2	1		2	2	2	12
3.3.1.	Mbajtja pastër e prerjeve tërthore në zonat e vendbanimeve	1	1			1				2	5
3.3.2.	Heqja e ngushticave / kalimeve të ngushta në lumenj		1								1
3.3.3.	Ndërtimi dhe forcimi i një bypass-i		2		2				2		6
3.4	Menaxhimi i ujërave sipërfaqësore									1	1
3.4.1.	Menaxhimi i ujërave të shiut									1	1
3.4.2.	Zhvillimi i një sistemi ujëmbajtës bashkiak										
3.4.3.	Përmirësimi i një sistemi kullimi i përshtatur me përmbytjet										
3.5	Mbrojtja e objekteve	1									1
3.5.1.	Mbrojtja e ndërtesave individuale										
3.5.2.	Mbrojtja e objekteve të infrastrukturës	1									1
3.6	Masa të tjera mbrojtëse	1							1	1	3
3.6.1.	Përmirësimi i menaxhimit të digave/rezervuarëve										
3.6.2.	Mbrojtja ndaj depërtimit dhe ujërave nëntokësorë	1							1	1	3
4.	Aspekti: Përgatitja dhe informimi	2								15	17
4.1	Përgatitja ekonomike / financiare									3	3
4.1.1.	Masat paraprake financiare nga rezervat dhe sigurimet									3	3
4.2	Përgatitja informuese									2	2
4.2.1.	Përmirësimi i parashikimit të përmbytjeve dhe paralajmërimit / mesazheve për përmbytje									2	2
4.3	Përgatitje në lidhje me reagimin ndaj përmbytjeve									3	3

4.3.1.	Publikimi i hartave të rrezikut dhe hartave të riskut nga përmbytjet afër vendit								2	2
4.3.2.	Avancimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publicitetit								1	1
4.4.	Kompensimi, përgatitja, pas përpunimit	2							8	10
4.4.1.	Përafimi ose optimizimi i skemave të njoftimit dhe funksionimit								2	2
4.4.2.	Mbrojtja civile	2							5	7
4.4.3.	Mbledhja dhe analizimi i përvojave në lidhje me përmbytjet								1	1
	Total: masa për NJQV	17	12	6	17	11	5	6	16	54
										144

Tabela 22: Numri i masave të përzgjedhura në nivel vendor dhe rajonal (alokim për ZRRPKP)

Nr.	Lloji i masës	numri i masave në ZRRPKP			
		AL-4	AL-5	AL-6	Totali
1	Aspekti: Parandalimi i rreziqeve	29	29	41	99
1.1	Instrumentet administrative	14	14	18	46
1.1.1.	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	6	6	6	18
1.1.2.	Kufizime për ndërtime në zonat me risk	6	6	6	18
1.1.3.	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe zonave ujëmbajtëse	2	2	6	10
1.2	Përshtatja e përdorimit të tokës	12	12	20	44
1.2.1.	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytjet	3	3	6	12
1.2.2.	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat me risk	7	7	11	25
1.2.3.	Konsultimi me ekspertët e bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimit	2	2	3	7
1.3	Parandalimi i rrezikut nga ndërtesat e përshtatura me përmbytjet	3	3	3	9
1.3.1.	Menaxhimi i përshtatur me përmbytjet për substancat e rrezikshme për ujin	3	3	3	9
2	Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	5	6	21	32
2.1	Menaxhimi natyror i përmbytjeve	5	6	21	32
2.1.1.	Rivitalizimi i shtretërve të lumenjve dhe brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale			5	5
2.1.2.	Ndryshimi i rrjedhës së lumenjve dhe kushteve të pjerrësisë	1	2	4	7
2.1.3.	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumenjve	1	1	6	8
2.1.4.	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	1	1	4	6
2.1.5.	Mirëmbajtja e modifikuar e lumit			1	1
2.1.6.	Prishja/ Heqja e trotuareve në zonat urbane / Menaxhimi i ujërave të shiut	2	2	1	5
2.2	Riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse				
2.2.1.	Dekonstruksioni i një prite apo dige				
2.2.2.	Rivendosja e pritave				
2.2.3.	Heqja e një bregu artificial				
2.2.4.	Lidhja e një terreni ujëmbajtës				
3	Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	4	8	41	53
3.1	Rregullimi i rrjedhës së ujit / Punime në fushat aluvionale	1	2	10	13
3.1.1.	Ndërtimi i një pellgu mbajtës				
3.1.2.	Krijimi i një toke të bonifikuar për mbajtjen e ujit				
3.1.3.	Restaurimi, zgjerimi apo përmirësimi i sistemeve ekzistuese ujëmbajtëse	1	2	10	13
3.2	Rregullimi i rrjedhës së ujit (p.sh. pritët)	2	4	16	22
3.2.1.	Punë për mbrojtjen nga përmbytjet			1	1

3.2.2.	Forcimi i punëve ekzistuese për mbrojtjen nga pëmblytjet	2	2	3	7
3.2.3.	Përshtatja e një sistemi të lëvizshëm (stacionar) të mbrojtjes nga pëmblytjet				
3.2.4.	Kullimi në zona të mbrojtura dhe mbrojtja nga kthimi i rrjedhës		2	12	14
3.3	Rregullimi i rrjedhës së ujit (p.sh. Trajtimi i lumit)			11	11
3.3.1.	Mbajtja pastër e prerjeve tërthore në zonat e vendbanimeve			5	5
3.3.2.	Heqja e ngushticave / kalimeve të ngushta në lumenj			1	1
3.3.3.	Ndërtimi dhe forcimi i një bypass-i			5	5
3.4	Menaxhimi i ujërave sipërfaqësore		1		1
3.4.1.	Menaxhimi i ujërave të shiut		1		1
3.4.2.	Zhvillimi i një sistemi ujëmbajtës bashkiak				
3.4.3.	Pëmirësimi i një sistemi kullimi i përshtatur me pëmblytjet				
3.5	Mbrojtja e objekteve			1	1
3.5.1.	Mbrojtja e ndërtesave individuale				
3.5.2.	Mbrojtja e objekteve të infrastrukturës			1	1
3.6	Masa të tjera mbrojtëse	1	1	3	5
3.6.1.	Pëmirësimi i menaxhimit të digave/rezervuarëve				
3.6.2.	Mbrojtja ndaj depërtimit dhe ujërave nëntokësore	1	1	3	5
4	Aspekti: Përgatitja dhe informimi	15	15	18	48
4.1	Përgatitja ekonomike / financiare	3	3	3	9
4.1.1.	Masat paraprake financiare nga rezervat dhe sigurimet	3	3	3	9
4.2	Përgatitja informuese	2	2	2	6
4.2.1.	Pëmirësimi i parashikimit të pëmblytjeve dhe paralajmërimit / mesazheve për pëmblytje	2	2	2	6
4.3	Përgatitje në lidhje me reagimin ndaj pëmblytjeve	3	3	3	9
4.3.1.	Publikimi i hartave të rrezikut dhe hartave të riskut nga pëmblytjet afër vendit	2	2	2	6
4.3.2.	Avancimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publicitetit	1	1	1	3
4.4	Kompensimi, përgatitja, pas përpunimit	7	7	10	24
4.4.1.	Përafrimi ose optimizimi i skemave të njoftimit dhe funksionimit	2	2	2	6
4.4.2.	Mbrojtja civile	4	4	7	15
4.4.3.	Mbledhja dhe analizimi i përvojave në lidhje me pëmblytjet	1	1	1	3
Total: masa për ZONAT ME RREZIKSHMERI		53	58	121	232

Shënim: Llojet e masave me “ngjyrë gri” nuk janë parashikuar për zbatim në Shtojcën B të masave të PMRP.

Në lidhje me përcaktimin e masave në ZRRPKP për çdo aspekt të menaxhimit të rrezikut nga pëmblytjet.

Tabela 23 jep një pasqyrë (numri total i masave është më i lartë për shkak të masave të cilat janë caktuar në më shumë se një masë; e përmbledhur në planin e veprimit si një masë për “të gjitha NJQV-të”):

Tabela 23: Numri i masave të përzgjedhura sipas aspekteve kryesore dhe përcaktimit të tyre në ZRRPKP

Nr. I masave në ZRRPKP	DRIN-BUNA 4	DRIN-BUNA 5	DRIN-BUNA 6
1: Aspekti: Parandalimi i rreziqeve	29	29	41
2: Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	5	6	21
3: Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	4	8	41
4: Aspekti: Përgatitja dhe informimi	15	15	18
Totali	53	58	121

Nga tabelat e mësipërme bëhet e qartë se jo për të gjitha llojet e masave të katalogut janë përzgjedhur masa specifike për zonën e projektit. Kjo është e arsyeshme pasi situata dhe nevoja për zvogëlimin e rrezikut nga përmbytjet nuk është e njëjtë në të gjitha zonat e rrezikuara nga përmbytjet. P.sh. lloji 2.2 (riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse) nuk u identifikua si një masë e përshtatshme për momentin për këtë plan MRP, pasi ajo është një masë për zonën e rrjedhës së sipërme, por jo për ultësirën dhe në zonën e deltës. Pjesa më e madhe e llojeve të masave janë përzgjedhur për masat për qarkun e Shkodrës.

6.3.1. Aspekti 1: Parandalimi i rrezikut

Masat për parandalimin e rrezikut ndahen në tre kategori (1.1.-1.3.):

- Instrumente administrative për të krijuar/ përmirësuar bazën e politikës për shmangien e rrezikut,
- Masa për përshtatjen e përdorimit të tokës dhe
- Parandalimi i rrezikut nga ndërtesat e përshtatura me përmbytjet

Figura jep një pasqyrë të masave të cilat janë menduar si të nevojshme në nivel komunal, rajonal dhe kombëtar për MRP në qarkun e Shkodrës (në të gjitha NjQV).

Plani MRP përfshin 41 masa të cilat fokusohen në parandalimin e rrezikut nga përmbytjet dhe në shmangien e rreziqeve të reja. Pjesa më e madhe e masave në këtë fushë veprimi kanë një karakter të "mirëmbajtjes së vazhdueshme". Figura 41 tregon se 17 masa janë identifikuar si masa mbështetëse për të reduktuar rrezikun dhe duhet të nisen dhe të zbatohen gjatë ciklit të ardhshëm 6-vjeçar.

Duke krahasuar tre kategoritë në trajtimin e MRP në nivel BE-je, mbrojtja e mjedisit nga substancat potencialisht ndotëse për ujin në rast përmbytjesh (1.3.) luan një rol të vogël. Si rrjedhojë, rekomandohen studime të mëtejshme për të mos neglizhuar këtë kategori.

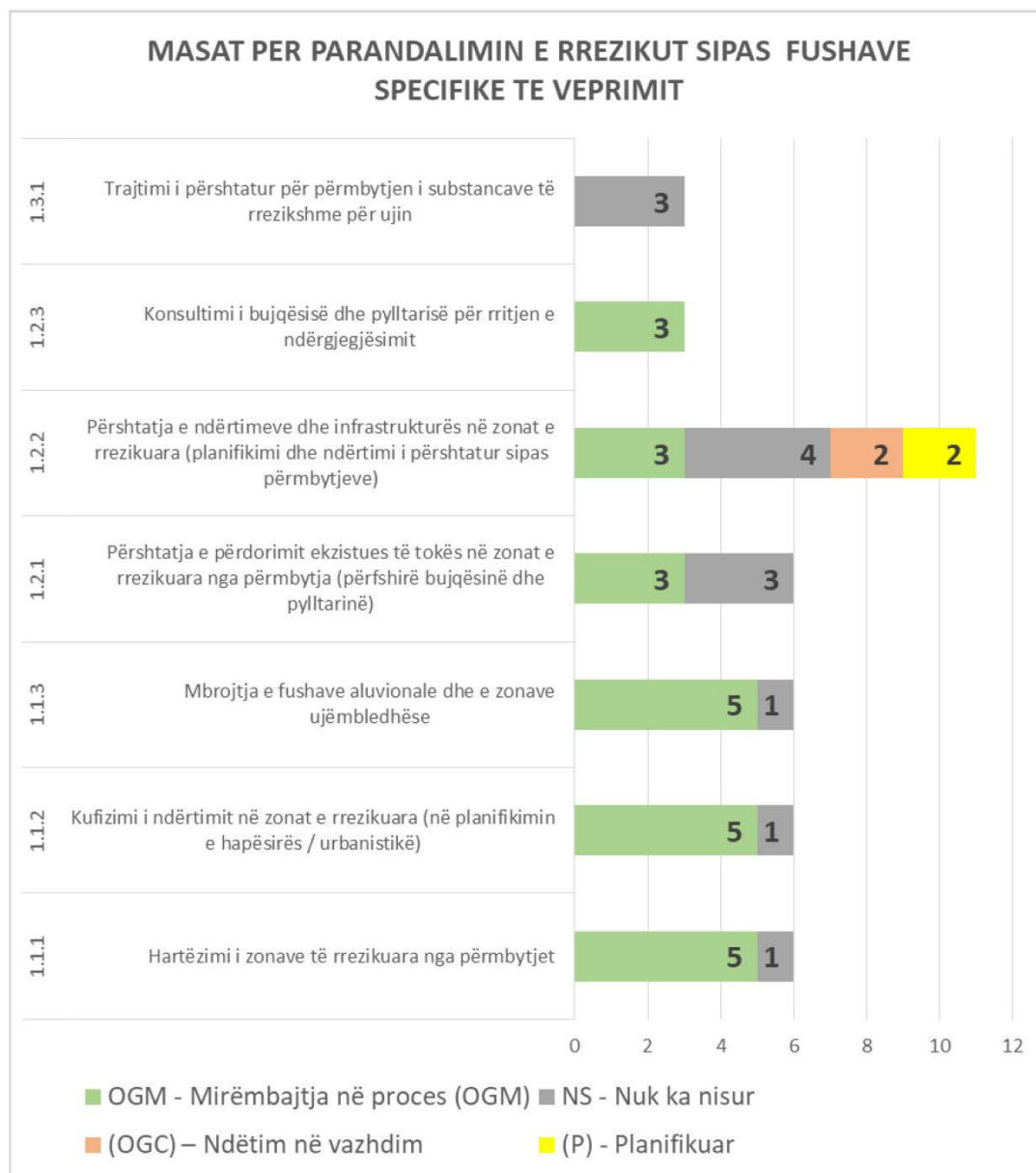

Figura 41: Masa për parandalimin e rrezikut dhe statusi i tyre i zbatimit

6.3.2. Aspekti 2: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet

Masat natyrore për mbrojtjen nga përmbytjet ndahen në dy kategori (2.1. Dhe 2.2.).

- Menaxhimi natyror nga përmbytjet dhe
- Riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse

Çdo kategori e masave natyrore të mbrojtjes nga përmytjet përmban disa masa specifike, të cilat janë paraqitur në Figura . Gjithashtu, figura tregon statusin e zbatimit të masave në çdo fushë veprimi për qarkun e Shkodrës.

Për këtë fushë veprimi (masat natyrore të mbrojtjes nga përmytjet) figura ilustron fokusin në mirëmbajtjen e shtratit të lumenjve, mbajtjen pastër të trupave ujorë dhe të kanaleve dhe rivitalizimin e brigjeve të lumenjve, si dhe zgjidhje të bazuara në natyrë për përmirësimin e argjinaturave dhe mbrojtjen e brigjeve të lumenjve dhe të zonave përgjatë vijave ujore. Rizhvillimi i fushave aluvionale natyrore për të mbrojtur brigjet e lumenjve dhe gjithashtu për të rritur kapacitetet ujëmbajtëse ka një rëndësi të madhe në këtë fushë veprimi.

Mbajtja e ujit në ujëmbledhës, zgjidhjet e bazuara në natyrë për ruajtjen e ujit në zonat ujëmbajtëse, depozitimi dhe infiltrimi i ujërave të shiut nuk janë ende pjesë e axhendës së MRP. Këtu, studime të mëtejshme mund të ndihmojnë për të iniciuar zgjidhje dhe masa.

Krahasuar me të gjitha aspektet e tjera të BE-së të MRP, masat e kësaj fushe nuk janë zbatuar në nivel të lartë. Realizimi i masave në këtë fushë veprimi shpesh kërkon fonde për planifikim të detajuar, studime fizibiliteti dhe ndikimi dhe ndërtim. Për të avancuar më tej në këtë fushë veprimi, duhet të caktohen kapacitete shtesë për sa i përket stafit dhe buxheteve.

Planifikimi dhe procedurat e lejes ngadalësojnë progresin në këtë fushë veprimi në krahasim me masat më pak strukturore. Kjo është tipike në krahasim me studime dhe plane MRP të ngjashme nga basene lumore dhe rajone të tjera në Evropë. Për të avancuar në këtë fushë, rekomandohet fokusimi në masat më efektive të cilat ende nuk kanë filluar në lidhje me zvogëlimin e rrezikut nga përmytjet për periudhën e ardhshme të MRP.

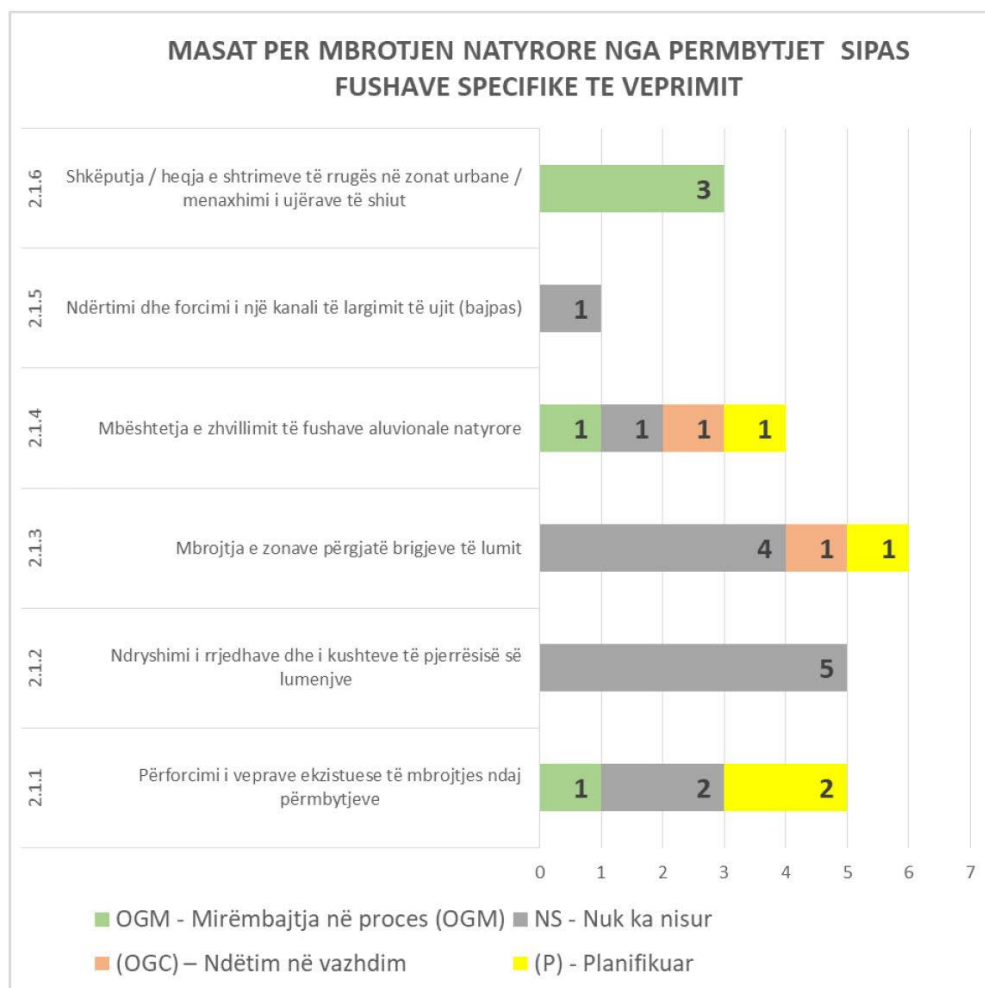

Figura 42: Masat natyrore për mbrojtjen nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit

6.3.3. Aspekti 3: Mbrojtja teknike nga përmbytjet

Masat teknike për mbrojtjen nga përmbytjet ndahen në gjashtë kategori (3.1.-3.6.):

- Rregullimi i rrjedhës së ujit në lidhje me mbajtjen e shtuar (në fusha aluvionale)
- Rregullimi i rrjedhës së ujit në lidhje me mbrojtjen (prita, diga, mure mbrojtëse)
- Rregullimi i rrjedhës së ujit në lidhje me shkarkimin e siguruar/ të shtuar të lumit/kanalit
- Menaxhimi i ujërave sipërfaqësore në lidhje me ujërat e shiut në ujëmbledhës (urbane, rurale)
- Mbrojtja teknike e objekteve dhe infrastrukturës dhe

- Masa të tjera mbrojtëse

Çdo kategori e masave teknike të mbrojtjes përmban disa fusha veprimi specifike dhe masa specifike, të cilat janë ilustruar në Figura 43 duke përfshirë statusin e tyre të zbatimit.

Për këtë fushë veprimi (masat teknike për mbrojtjen nga përmytjet) numri total i masave (45) dhe statusi i zbatimit është i ulët ose më i ulët në krahasim me fushat e tjera të veprimit, duke përjashtuar masat në kategorinë 3.1.3. pasi ato i referohen punëve të rregullta për mirëmbajtjen e kanaleve të kullimit në zona të ndryshme të përmytura dhe masat në kategorinë 3.2.4. pasi ato i referohen rindërtimit të argjinaturave ekzistuese në zonat e ndryshme përkatëse.

Lënia e masave në vazhdimësi në 3.1.3. dhe 3.2.4. lejon një analizë të thellë si më poshtë.

Nuk është surprizuese që një numër i madh i masave të pafilluara dominojnë këtë kategori pasi masat teknike për mbrojtjen nga përmytjet, të ngjashme me masat natyrore për mbrojtjen nga përmytjet, shpesh kërkojnë fonde për planifikim të detajuar, studime fizibiliteti dhe ndikimi dhe ndërtim. Gjithashtu, planifikimi dhe procedurat e lejes ngadalësojnë progresin në këtë fushë veprimi në krahasim me masat më pak strukturore. Kjo është tipike në krahasim me studime dhe plane MRP të ngjashme nga basene lumore dhe rajone të tjera në Evropë.

Për më tepër, hartat e rrezikut dhe hartat e riskut për rajonin e Shkodrës tregojnë qartë zonën e madhe të rrezikut e cila përfshin disa fshatra, shtëpi dhe infrastrukturën. Si rajon në zonën e rrjedhës së poshtme të basenit lumor Drin-Bunë, rreziku nga përmytjet është kryesisht rezultat i aktiviteteve dhe ndikimit në rrjedhën e sipërme. Si rrjedhojë, mbrojtja teknike në këtë rajon ka

- efekt të kufizuar për sa i përket zvogëlimit të rrezikut nga përmytjet, pasi masat vendore të mbrojtjes që janë të realizueshme kanë potencial të kufizuar lokal për zvogëlimin e rrezikut ose
- masat teknike për një zonë rreziku kaq të gjerë dhe të sheshtë janë me kosto intensive (si p.sh. diga të larta, ndryshim gjithëpërfshirës i rrjedhave ujore, pellgje të mëdha ujëmbajtëse, punë mbrojtëse teknike në objekte etj.), me ndikim të kufizuar.

Sfidë shtesë është krijimi i një mase mbrojtëse teknike për mbrojtjen nga përmytjet në një vend pa ndikuar negativisht një vend tjetër (në rrjedhën e poshtme, përtej kufirit).

Ndaj, numri i vogël i masave teknike për mbrojtjen nga përmytjet në planin MRP deri më sot pasqyron specialitetet e rajonit, si p.sh. karakteristikat e një zone në rrjedhën e poshtme/ rajonit të deltës dhe origjinën specifike të rrezikut nga përmytjet në rrjedhën e sipërme, kështu që masat teknike me kosto efektive janë të vështira për tu identifikuar. Direktiva e BE-së për përmytjet kërkon një prioritet për masat jostrukturore me kosto efektive, e cila reflektohet në këtë plan MRP.

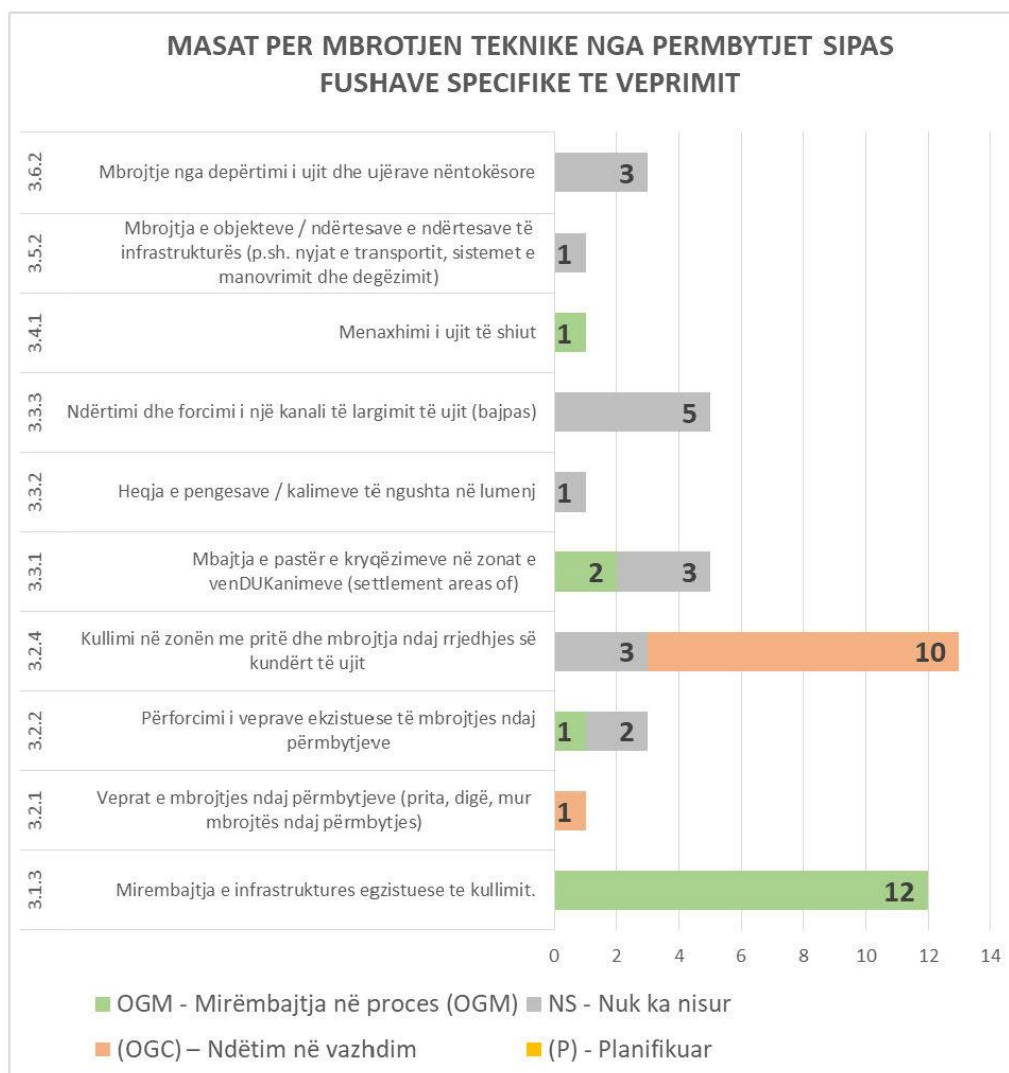

Figura 43: Masat teknike për mbrojtjen nga përmbytjet dhe statusi i tyre i zbatimit

Masat teknike të cilat tashmë kanë filluar dhe janë me “karakter të vazhdueshëm” (shih Figura 43) fokusohen në mirëmbajtjen dhe përmirësimin/ forcimin e punëve ekzistuese për mbrojtjen nga përmbytjet dhe mirëmbajtjen e brigjeve të lumenjve dhe të kanaleve.

Në tërësi, për të avancuar në këtë fushë veprimi duke trajtuar masat e pafilluara, duhet të caktohen kapacitete shtesë për sa i përket stafit dhe buxheteve. Studime të mëtejshme duhet të rishikojnë fizibilitetin dhe financimin e zbatimit të masave mbrojtëse të listuara, veçanërisht kur bëhet fjalë për mbrojtjen e infrastrukturave specifike, si p.sh. mbrojtjen e objekteve specifike, si infrastruktura e ujësjellësit, energjisë apo infrastruktura e komunikimit etj.) si dhe të rrisin dhe menaxhojnë kapacitetet ujëmbajtëse për të reduktuar rrezikun nga përmbytjet në zonë si për shembull menaxhimi i përmbytjeve në vende të caktuara për të mbrojtur vende e tjera më të rëndësishme.

6.3.4. Aspekti 4: Përgatitja dhe informimi

Masat e përgatitjes dhe të informimit ndahen në katër kategori (4.1.-4.4.):

- Përgatitje ekonomike,
- Përgatitja informuese (parashikimi dhe paralajmërimi),
- Përgatitja në lidhje me sjelljen dhe
- Përgatitja dhe përpunimi i kontrollit të rrezikut.

Secila nga këto fusha veprimi përmban disa masa specifike, të cilat shfaqen në 44 duke përfshirë statusin respektiv të zbatimit të masave.

Në këtë fushë veprimi 18 masa janë të rëndësishme për të gjithë zonën e projektit. Pjesa më e madhe e masave të cilat janë nisur lidhen me parashikimin e përmbajtjeve, skemat/sistemet e lajmërimit dhe të alarmit si dhe me detyra të ndryshme për përmirësimin e përgatitjes së mbrojtjes civile dhe menaxhimit të emergjencave/fatkeqësive. Një parakusht themelor për të gjitha aktivitetet në këtë fushë veprimi është përditësimi i rregullt dhe sigurimi i hartave të rrezikut dhe të riskut nga përmbajtjet.

Midis tre aspekteve të tjera të BE-së të MRP, kjo fushë veprimi ka përqindjen relativisht më të lartë të masave në vazhdimësi në krahasim me masat e pafilluara. Statusi i zbatimit të masave në këtë fushë veprimi tregon një proces të vazhdueshëm përmirësimi. Rrjedhimisht, për këtë kategori, pjesa më e madhe e masave respektive janë me karakter “mirëmbajtjeje të vazhdueshme” të cilat nënkuptojnë se masat kanë filluar, përsëriten periodikisht, përmirësohen dhe rishikohen rregullisht. Megjithatë, cilësia e zbatimit mund të variojë nga njëra masë në tjetrën.

Në tërësi, numri i lartë i masave në vazhdimësi në këtë fushë veprimi pasqyron rëndësinë e madhe të përgatitjes dhe të informimit për uljen e dëmeve dhe numrit të viktimave në situata ekstreme përmbajtjeje. Vetëm me informimin dhe ndërgjegjësimin e duhur në një anë, dhe përgatitjen e publikut dhe emergjencave civile si dhe të organizatave të tjera përgjegjëse në anën tjetër, mund të kryhen si duhet dhe me efektivitet aktivitetet për reduktimin e dëmeve.

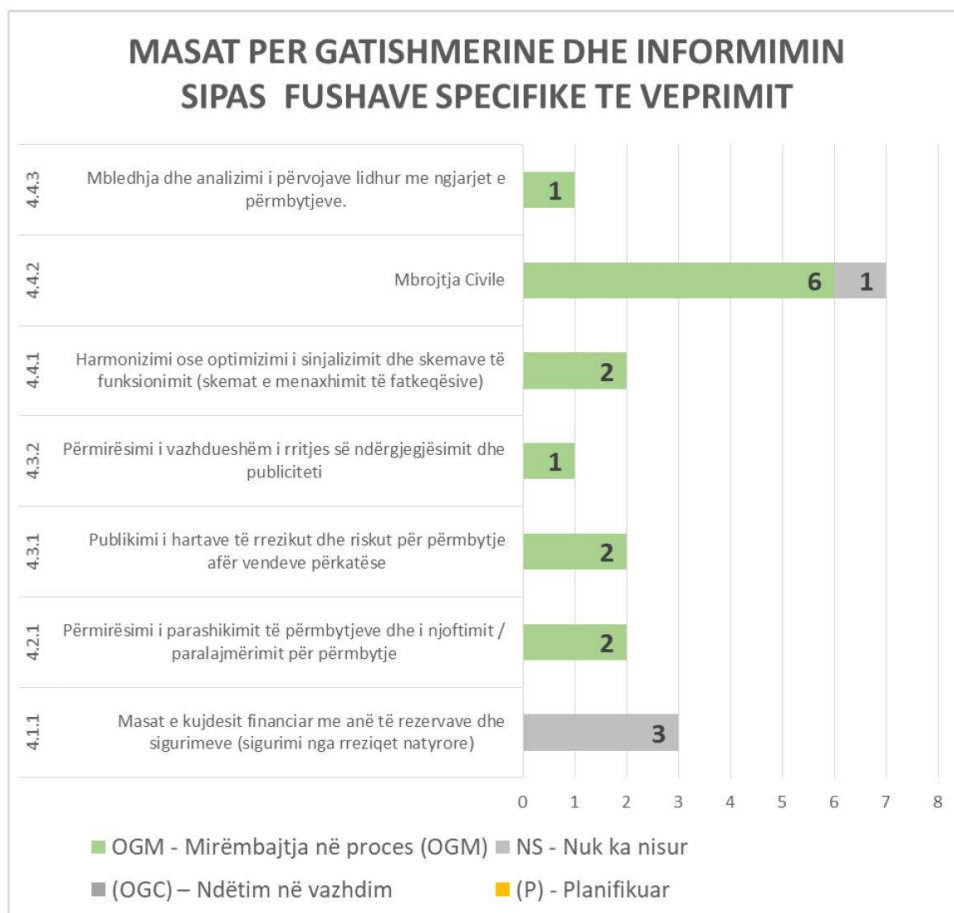

Figura 44: Masat e përgatitjes dhe të informimit dhe statusi i tyre i zbatimit

Krahas masave që kanë të bëjnë me përgatitjen financiare, si skemat e sigurimit, veçanërisht monitorimi i rregullt i ecurisë së të gjitha instrumenteve, fushatat, trajnimet dhe përmirësimi i skemave dhe i strukturave mbeten të rëndësishme edhe për periudhën 2024-2030 në këtë fushë veprimi.

6.4 Masat sipas Zonave me Rrezikshmëri dhe masat e përzgjedhura dhe statusi i zbatimit për territoret e NjQV

Figura 45 jep një pasqyrë të numrit të masave sipas 4 aspekteve kryesore dhe territorit të zonave të identifikuara me rrezik nga përmytjet Drin-Buna 4, 5 dhe 6 dhe Figura 46 jep një pasqyrë të shpërndarjes së masave në katër fushat kryesore të veprimit të caktuara për NjQV-të e ndryshme në zonën e projektit dhe të masave të cilat mbulojnë të gjitha NjQV.

Të gjitha detajet e masave të përzgjedhura për çdo NjQV, për çdo fushë specifike veprimi, statusi i zbatimit dhe përgjegjësia për zbatimin e tyre janë të listuara në Shtojcën B.

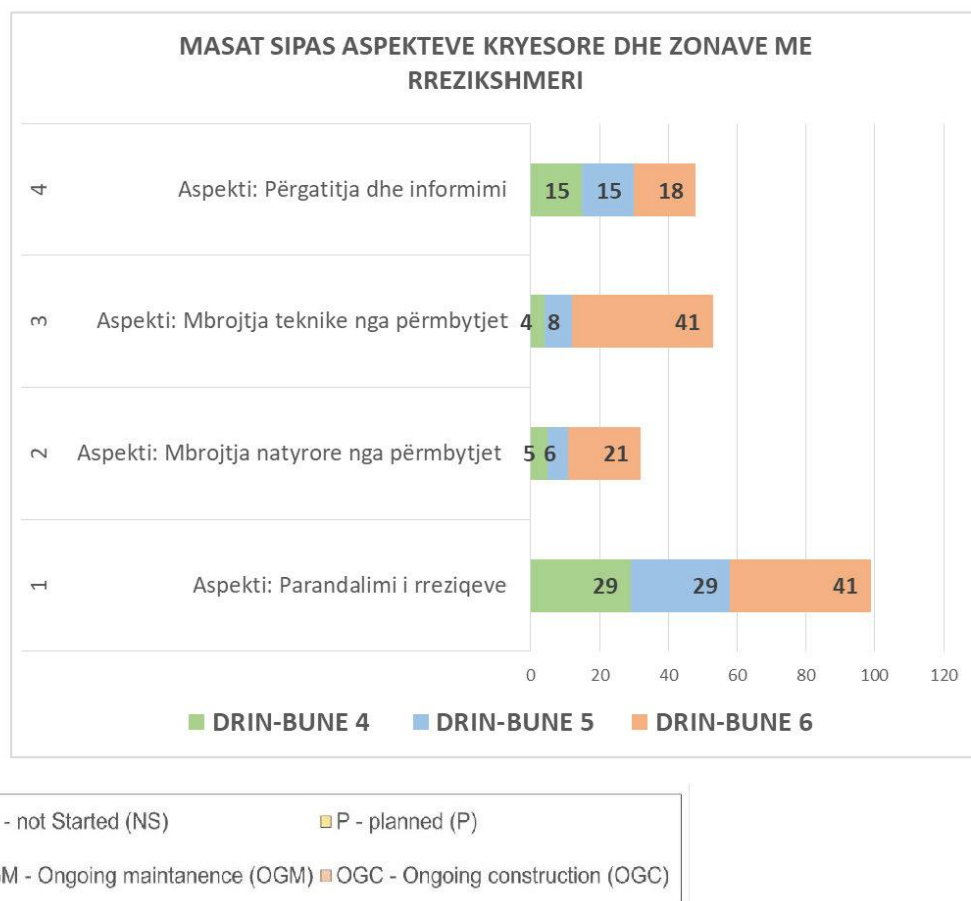

Figura 45: Masat sipas Zonave me rrezikshmëri nga përmytjet

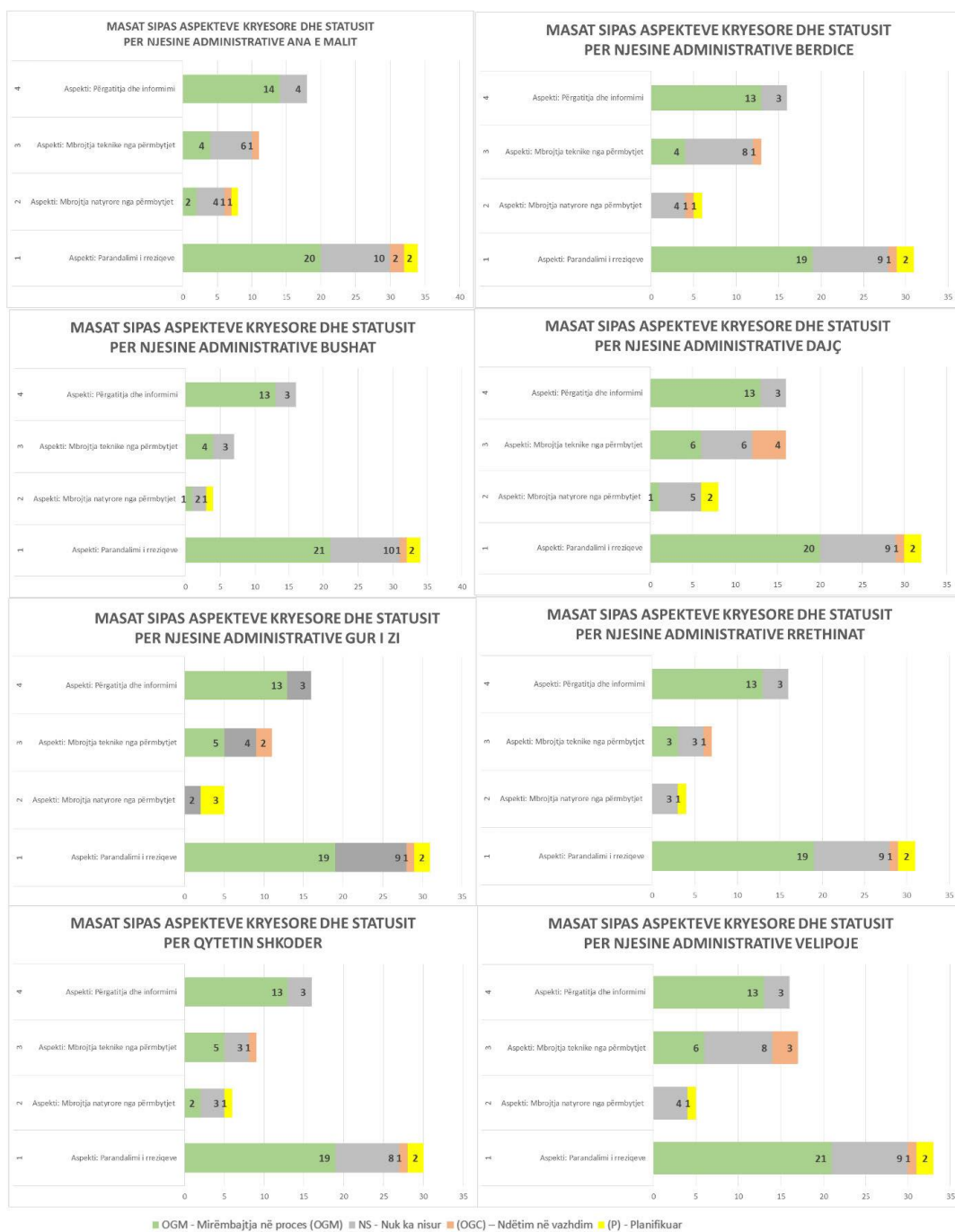

Figura 46: Masat dhe statusi i zbatimit në fushat e veprimt në NjQV të ndryshme

6.5 Prioritetet për zbatimin e masave

Masat e përzgjedhura janë vlerësuar sipas kriterëve të mëposhtme:

- Ndikimet pozitive (në lidhje me objektet e MRP);
- Ndikimet (e tërthorta) negative (efektet e mundshme ekologjike apo efektet negative të tjerët);
- Kompleksiteti / kostoja (të lehta për t'u realizuar ose të vështira / me kosto të larta).

Skema e mëposhtme e vlerësimit përfshin kriteret:

Kriteret	 pozitive	 neutrale / mesatare	 negative
Efektet në zvogëlimin e riskut	• Mund të priten kontribute në një apo më shumë objektiva brenda 12 muajve. • Mund të priten zvogëlim i riskut / e dëmeve në përmbytjen e radhës.	• Pasojat nuk janë të qarta. • Mund të priten kontribute në një apo më shumë objektiva në periudhën afatmesme apo afatgjatë.	• Nuk priten efekte pozitive në zonën në fjalë.
Efekte (ekologjike) negative	• Asnjë ndikim negativ nuk mund të shihet bazuar në njohuritë aktuale.	• Pasojat nuk mund të vlerësohen bazuar në gjendjen aktuale të planifikimit / njohurive.	• Ndikime potencialisht negative në ekologji apo në zona / rajone të tjera.
Vështirësi realizimi / mundësie për tu realizuar	• Realizimi nuk është kompleks. • Mund të realizohet brenda 12 muajve kryesisht me burimet vetjake.	• Mund të realizohet brenda 12- 24 muajve. • Realizim kryesisht me burime vetjake; nevojiten burime shtesë por mund të aktivizohen.	• Shumë komplekse. • Nevojiten studime / planifikime shtesë. • Nuk mund të kryhet me burime vetjake. • Duhet të përfshihen aktorë shtesë / të jashtëm.
Kostot	• Nuk nevojiten kosto të larta (< 1,000 €). • Mund të paguhet me buxhetin ekzistues.	• Kosto prej 1,000 – 10,000 € • Duhet të financohet nga buxhete të jashtme. • Mendohet se mund të gjenden buxhete (ekziston ideja).	• Kosto të larta (> 10,000 €) • Nevojiten buxhete të jashtme. • Nuk është e qartë nëse mund të gjenden buxhete (nuk ekziston asnjë ide).
Rezultati: Prioriteti	Prioriteti 1	Prioriteti 2	Prioriteti 3
Rezultati: Prioriteti	• Realizim afatshkurtër (1-2 vjet); brenda ciklit të ardhshëm të MRP • Kryesisht me burime vetjake	• Realizim afatmesëm (3-6 vjet); brenda ciklit të ardhshëm të MRP • Duhet të gjenden burime shtesë	• Realizim në periudhë afatgjatë (>6 vjet); pas ciklit të ardhshëm të MRP • Buxhetet e nevojshme, fondet/donatorët duhet të gjenden

Prioriteti është kombinim i kriterëve të lartpërmendura. Bazuar në vlerësimin e të gjitha masave, prioritetet u diskutuan dhe u dakordësuan së bashku me partnerët vendorë dhe rajonalë të projektit në një proces konsensual.

Prioritizimi i masave të përzgjedhura (prioritetet 1-3) është ilustruar në figurën e mëposhtme (për detaje referojuni listës së masave në Shtojcën B).

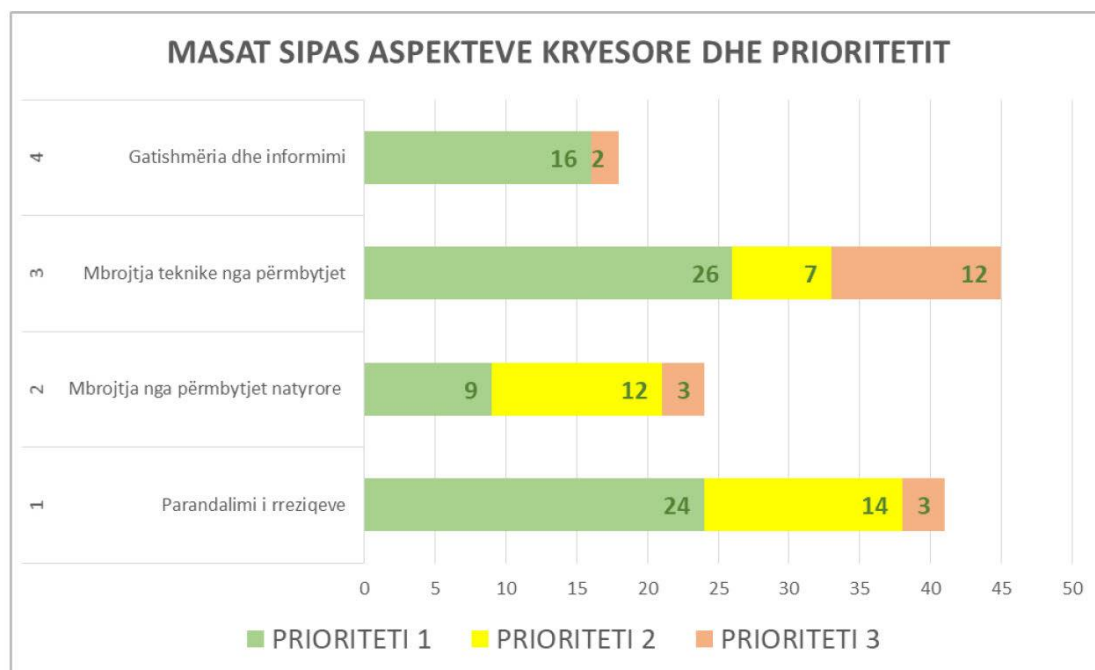

Figura 47: Numri i masave të përzgjedhura sipas aspekteve kryesore për çdo prioritet

6.6. Përgjegjësia e zbatimit

Për realizimin e masave të caktuara janë caktuar institucione të ndryshme, sipas mandateve dhe përgjegjësi të tyre, në nivel vendor, rajonal dhe kombëtar (shih listën e masave në Shtojcën B).

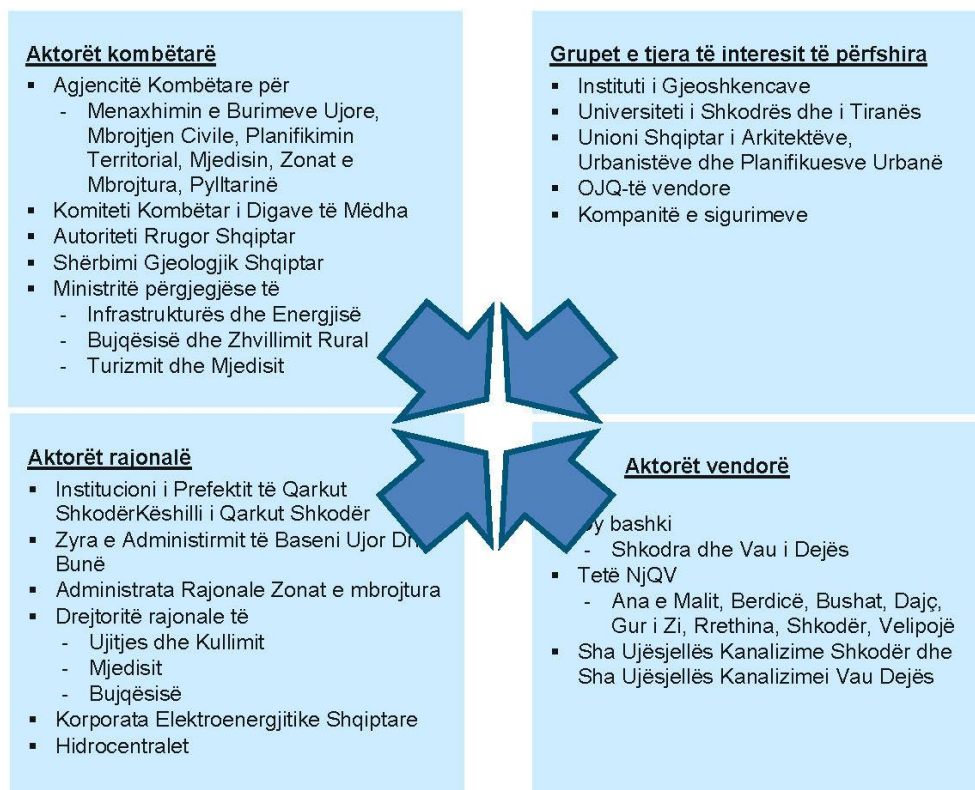

Figura 48: Përgjegjësitë në nivel kombëtar, rajonal apo vendor

Përgjegjësitë e dakordësuara për realizimin e masave specifike të identifikuar janë radhitur në listën e masave në shtojcën B.

6.7 Zbatimi dhe monitorimi

6.7.1. Kalendari i zbatimit

Sipas direktivës së BE-së për përmbytjet, planet e MRP duhet të përditësohet në një cikël gjashtë vjeçar. Megjithatë, ky është vetëm kalendari për monitorimin dhe rishikimin e planeve. Realizimi i masave duhet të fillojë dhe të përfundojë në varësi të prioritetit të vendosur. Siç është listuar në kriteret e priorizimit, periudhat e mëposhtme të realizimit duhet të jenë qëllimi:

- Prioriteti 1: Duhet të realizohet brenda 12 muajve; kryesisht me burimet vetjake.
- Prioriteti 2: Duhet të realizohet brenda 12 - 24 muajve; deri sa të jetë e nevojshme për planifikim të mëtejshëm, përgatitje dhe mbledhje fondesh.
- Prioriteti 3: Koha e realizimit nuk mund të përcaktohet; nevojiten studime apo planifikime të mëtejshme. Pjesa më e madhe e këtyre masave nuk mund

të kryhet me burime vetjake dhe nevojitet përfshirja e aktorëve shtesë apo të jashtëm.

Këto masa duhet të ndiqen, monitorohen dhe të përditësohen të rastin më të mirë çdo 12 muaj, dhe të paktën çdo 2-3 vjet.

6.7.2. Mundësi financimi për zbatim

Duke qenë se shumë masa të identifikuar nuk kanë nevojë për financim të madh, financimi i zbatimit të masave të tilla ofrohet nga buxheti i qeverive vendore, prefekturës, qarkut, etj. dhe do të konsiderohet në planifikimin vjetor të buxhetit. Krahas kësaj, ka financime në nivel rajonal, kombëtar dhe ndërkombëtar të cilat përdoren nga qarku dhe njësitë e qeverisjes vendore për të zbatuar masat.

Në nivel rajonal, qarku i Shkodrës përfiton nga:

- Portofoli i financimit të Programit për Zhvillimin Rajonal - Shqipëria Veriore (projekte të vogla e të mesme) (<http://www.rdpnorthernalbania.org/>);
- Programi i Decentralizimit dhe Zhvillimit Lokal (mbështetje për menaxhimin e mbetjeve dhe hartimin e projekt propozimeve) (<http://www.dldp.al/dldp/>);
- Agjencia për Zhvillimin e Zonës Malore (ofron mbështetje për fermerët) (<http://en.redeval.org/>).

Ndërsa në nivel kombëtar, nga Fondi për Zhvillimin e Rajoneve¹⁷ dhe Fondi Shqiptar i Zhvillimit (<http://www.albaniandf.org>). Por këtë fonde si dhe fondet të cilat vijnë nga Ministria e Bujqësisë dhe e Zhvillimit Rural të përdoren për ndërhyrje infrastrukturore.

Në nivel ndërkombëtar, NjQV dhe Qarku përfitojnë nga financimet e mëposhtme:

- Programi IPA për bashkëpunimin ndërkufitar Shqipëri - Mal i Zi (<http://www.albania-montenegro.org/index.html>) dhe
- IPA Adriatic (<http://www.adriaticpacbc.org/>) të dyja me fokus në ndihmë teknike;
- Fondi i Partneritetit i Ekosistemit Kritik (për masa të cilat kanë të bëjnë kryesisht me mbrojtjen natyrore nga përmytjet) (<http://www.cepf.net/Pages/default.aspx>).

Gjithashtu, ka edhe burime të tjera financimi të cilat do të vlerësohen në mënyrë proaktive.

¹⁷ <http://www.kryeministria.al/al/newsroom/lajme/nje-fond-i-qeverise-per-rilindjen-urbane-si-asnjehere-me-pare>

6.8 Monitorimi

Kuadri i monitorimit përcakton masat që mund të përdoren nga organizatat përgjegjëse (AMBU dhe ZABU; pjesërisht bashkia për masat nën përgjegjësinë e tyre) për të monitoruar zbatimin e planit dhe masat e tij së bashku me njësitë e qeverisjes vendore.

Pasiguritë e lidhura me karakterin strategjik të masave e bëjnë monitorimin edhe më të rëndësishëm, pasi në një proces periodik rishikimi, mund të shtohen rregullisht detaje për zbatimin e tyre. Monitorimi lejon kontrolle periodike

- të progresit të zbatimit
- për të konfirmuar saktësinë e supozimeve ku është bazuar plani origjinal
- për të siguruar se masat e propozuara të reduktimit të rrezikut janë ende të përshtatshme dhe po zbatohen në mënyrë efektive dhe
- për të riparë planin e veprimit periodikisht.

Monitorimi duhet të përfshijë:

Kriteret e monitorimit	Pyetje për t'u përgjigjur
Statusin e realizimit të masave të planifikuara	• A kanë filluar apo përfunduar masat e planifikuara? (shih kategoritë e statusit në listën e masave) • Cilat ishin pengesat në rast se masat nuk kishin filluar?
Efikasiteti i masave të realizuara	• A e ndryshuan situatën e rrezikut masat e marra? • Si mund të përshkruhen ose llogariten efektet zbutëse? • Nëse nuk ka efekte të dukshme: pse? Çfarë mund të përmirësohet për të rritur efektet e zvogëlimit të rrezikut? • A pati pasoja negative (të paparashikuara)?
Ndryshimi i kuadrit apo i supozimeve	• A u prek plani i veprimit nga ndryshime të rëndësishme? (Administrative? Fizike? Të popullsisë? etj.) • A kanë filluar projekte të tjera të cilat ndryshojnë kuadrin e planit të veprimit? • A po afrojnë projekte të tjera të cilat duhet të marrin parasysh veprimet e MRP (nevojë për komunikim)?
Përditësimi i planit të veprimit	• Cilat masa duhet të ndryshohen / përshtaten / hiqen nga plani i veprimit? • A janë përshtatjet e nevojshme?
Efektet mjedisore	• A janë të dukshme efektet ekologjike të cilat ndryshojnë rezultatet e vlerësimit mjedisor?
Komunikimi; ndryshime administrative / personale	• A është procesi i komunikimit dhe i koordinimit në rregull? Apo është përshtatur apo përmirësuar? • A kanë ndodhur ndryshime administrative apo personale të cilat kërkojnë përshtatje në planin e veprimit (apo në komunikim)?

Mjetet e monitorimit

Veprimet e mëposhtme janë sugjeruar si mjete monitorimi për llojet e masave të planit.

Tabela 24: Mjetet e monitorimit të sugjeruara

Veprimi	Produkte për tu monitoruar / mjete	Afatet kohore
Kontrolle dhe mbledhje informacioni sipas kriterëve të monitorimit	Raporte mbi statusin e zonave të rrezikut, masave, komunikimit etj. (shih kriteret). → tabela / formati për tu përditësuar rregullisht; komente	Çdo 24 muaj (nga marrëveshja për planin MRP në grupin e punës)
Koordinimi midis aktorëve dhe organeve të tjera të lidhura me menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.	• 6 takime mujore të grupit rajonal të punës së MRP • 12 takime mujore për planifikimin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet (takime të zgjatura të grupit të punës)	Çdo 6 deri në 12 muaj nga miratimi i planit dhe zbatimi i planit.
Përditësimi i planit të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet çdo gjashtë vjet	• Përditësimi i vlerësimit të rrezikut • Përditësimi i listës së masave (masave të reja, statusit të masave, përshtatja e përshkrimeve/komenteve)	Çdo 6 vjet sipas direktivës së BE-së për përmbytjet

Periudha e rishikimit

Për të siguruar së zvogëlimi i rrezikut nga përmbytjet do të realizohet në mënyrë aktive dhe me sukses dhe se do të caktohen masat përkatëse, plani i veprimit duhet të rishikohet në lidhje me realizimin e masave dhe të përditësohet në një periudhë të përcaktuar rishikimi. Një periudhë e përshtatshme rishikimi është në 24 muaj apo edhe më shpesh nëse ka kapacitete në dispozicion. Megjithatë, disa masa kanë nevojë për rishikime të vazhdueshme.

Grupi i punës duhet të takohet çdo 6 muaj për të diskutuar periodikisht projektet e ardhshme dhe për të koordinuar veprimet e zbatimit. Grupi i gjerë i interesit (ose: grupi i gjerë i punës) duhet të takohet jo më pak se një herë në vit (çdo 12 muaj).

Plani MRP duhet të rishikohet dhe të përditësohet çdo 6 vjet, veçanërisht në lidhje me vlerësimin e situatës së rrezikut, statusin e zbatimit të masave dhe për sa i përket progresit të MRP në lidhje me objektivat e përshtatshme (shih Shtojcën B të direktivës së BE-së për përmbytjet).

Aspektet ndërkufitare

Koordinimi i procesit të monitorimit dhe përditësimit duhet të sigurohet për shembull me përfaqësuesit e proceseve të MRP malazeze dhe autoritetet vendore fqinje. Kjo mund të bëhet qoftë në grupin e punës vendor/rajonale apo në një grup pune të veçantë ndërkufitar.

Përgjegjësitë e rishikimit dhe të monitorimit

Përgjegjësia për proceset e MRP duke përfshirë monitorimin dhe përditësimin e aktiviteteve të saj është e AMBU-së. Aktorët dytësorë kryesorë dhe koordinatorët rajonal/ vendor për zbatimin e masave të planit MRP duhet të jenë (1) Prefektura dhe (2) Bashkia e Shkodrës dhe Bashkia e Vaut të Dejës. Ato janë gjithashtu aktorët kryesorë për rishikimin, monitorimin dhe përditësimin e rregullt të planit rajonal MRP në bashkëpunim të ngushtë me institucionin përgjegjës kombëtar AMBU. Grupi i punës ndërinstitutional (kombëtar-rajonale-vendor) duhet të funksionojë si një “grup rishikimi dhe monitorimi”, i koordinuar nga AMBU. Prefektura mund të koordinojë mjetet vendore të monitorimit.

Monitorimi i ndikimeve mjedisore sipas VSM

Monitorimi i ndikimeve të mundshme mjedisore të masave të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet bazuar në planin e MRP ndjek udhëzimet sipas dokumentit të VSM. Kriteret e monitorimit mjedisor janë vendosur për tu përdorur për monitorimin (shih Shtojcën D dhe E).

7 Vlerësimi Strategjik i Ndikimit në Mjedis (VSM)

Ky kapitull jep një përmbledhje të procesit dhe dokumentit të VSM. Gjetjet dhe rekomandimet e VSM mund të gjenden në Shtojcën D dhe E. Detaje të vlerësimeve dhe të rezultateve të VSM mund të gjenden në dokumentin SEA (raport më vete).

Për planin MRP, do të kryhet një vlerësim i ndikimit në mjedis dhe koncepti përkatës i reduktimit sipas standardeve ndërkombëtare dhe rregulloreve shqiptare, si p.sh. Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM). Standardi ndërkombëtar i cili do të aplikohet është “direktiva e BE-së për përmytjet 2001/42/KE për vlerësimin e ndikimeve të planeve dhe programeve të caktuara në mjedis” (Direktiva VSM).

Legjislacioni kombëtar mjedisor që lidhet me procedurën VSM është si më poshtë:

- Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor” ka ratifikuar direktivën e BE-së për VSM 2001/42/KE, e cila kërkon që të ndërmerren një sërë planesh dhe programesh për një progres të Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Qëllimi i përgjithshëm i këtij procesi është të harmonizojë kërkesat mjedisore në përgatitjet e planifikimit dhe në procesin e vendimmarrjes, por edhe të rrisë pjesëmarrjen e publikut në procesin e vendimmarrjes

- Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një nga kërkesat për miratimin e çdo plani hapësinor (apo planeve me ndikim në territor) në Shqipëri i bazuar në ligjin nr/ 107/2014 “Për Planifikimin dhe Zhvillimin Territorial” dhe në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor” dhe ligjin nr. 10440/2011 “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”.
- VKM nr. 219, datë 11.03.2015, “Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor” në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 9 të nenit 10 të ligjit nr. 91/2013, datë 28.02.2013, “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”
- VKM nr. 507, datë 10.06.2015, “Për miratimin e listës së detajuar të planeve apo programeve me pasoja negative në mjedis, që do t'i nënshtrohen procesit të vlerësimit strategjik mjedisor.”

Objektivat e SEA janë të identifikojë, përshkruajë dhe të vlerësojë:

- Efektet e mundshme të rëndësishme në mjedis të zbatimit të Planit MRP
- Kufizimet më të rëndësishme mjedisore, të lidhura me burimet natyrore dhe ndryshimet klimatike që ndikojnë në performancën e sektorit
- Mundësitë për Planin MRP për të kontribuar në përmirësimin e gjendjes së mjedisit, ndërtimin e rezistencës ndaj klimës të sektorit dhe popullsisë, dhe promovimin e zhvillimit të ulët të karbonit dhe kalimit në ekonominë e gjelbër.

Ky informacion ndihmon për të siguruar që shqetësimet mjedisore janë integruar siç duhet në proceset e vendimmarrjes dhe zbatimit. Hapat e përgjithshëm për VSM janë të listuara në Figura 49.

Nëpërmjet një procedure vlerësimi, kriteret e caktuara dhe dokumentet përcaktuan domosdoshmërinë e kryerjes së një VSM për Planin MRP pasi ai mund të ketë një ndikim të rëndësishëm në mjedis dhe një jetën e njeriut. VSM është i përbërë nga dy pjesë kryesore - një studim i fushëveprimit dhe një studim VSM.

Një studim paraprak VSM jep:

- Një përshkrim të sektorit
- Një përshkrim të politikës së sektorit, kuadrin institucional dhe ligjor
- Një identifikim të grupeve kryesore të interesit dhe një pasqyrë të interesave dhe të shqetësimeve të tyre në lidhje me planin MRP
- Një identifikim të ndërveprimeve kryesore midis dokumentit strategjik dhe mjedisit.
- Një tregues të qëllimit të vlerësimit paraprak mjedisor që do të përgatitet

- Një tregues i metodologjive kryesore të identifikimit dhe vlerësimit të ndikimit që do të përdoren në studimin e VSM

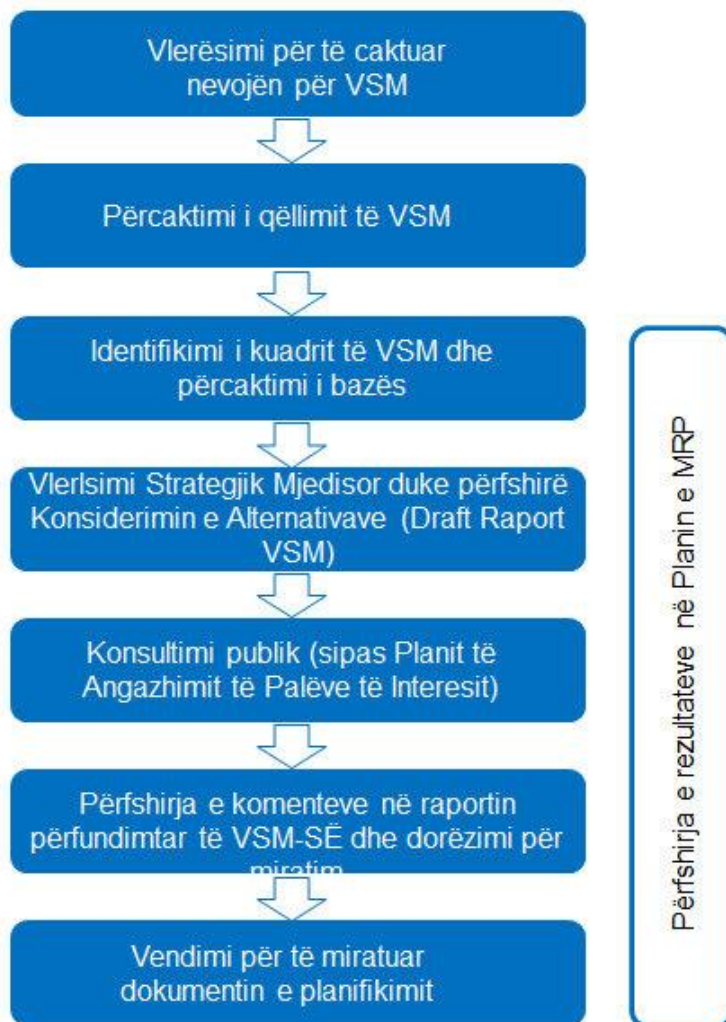

Figura 49 Hapat e përgjithshëm të Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM)

Rezultatet e studimit paraprak do të pëmbledhen në një raport paraprak.

Studimi i vlerësimit strategjik i ndikimit në mjedis bazohet në rezultatet e fazës paraprake (pas miratimit të raportit të studimit paraprak) dhe përfshin një studim bazë mjedisor, identifikimin e kufizimeve dhe mundësive mjedisore, identifikimin dhe vlerësimin e ndikimeve të mundshme mjedisore, një analizë të treguesve të performancës, një vlerësim të kapaciteteve institucionale për të adresuar mjedisin e identifikuar, dhe përfundime e rekomandime. Studimi i VSM-së jep rezultatet e mëposhtme:

- Një vlerësim mjedisor të Planit MRP, duke marrë parasysh rreziqet, kufizimet dhe mundësitë e lidhura me mjedisin

- Rekomandime për formulimin e Planit MRP dhe për përmirësimin e performancës mjedisore të Planit MRP.

Rezultatet e studimit VSM janë përpiluar në një raport VSM.

Shtojca D jep një pasqyrë të objektivave mjedisore dhe treguesve të tyre për qëllime monitorimi ndërsa Shtojca E përmbledh rekomandimet për fushat përkatëse të mëposhtme

- Popullsia dhe shëndeti i njeriut
- Biodiversiteti
- Dheu
- Uji
- Faktorët klimatik
- Asetet materiale
- Trashëgimia kulturore
- Peizazhe.

8 Aspektet e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut nga përmbytjet

8.1 Ndikimet e mundshme ndërkufitare të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet

Zona e projektit dhe zona përkatëse e rrezikuar nga përmbytjet kanë dimensione të ndryshme ndërkufitare:

- Baseni Lumor i Drinit është një basen lumor ndërkufitar siç përshkruhet në kapitullin 2.
- Lumi i Drinit është kufiri midis Shqipërisë dhe Malit të Zi në rreth 20 km e fundit para se të bashkohet me detin Adriatik.
- Zona e rrezikuar nga përmbytjet e Drinit dhe Bunës mbulon krahas territorit shqiptar edhe territorin malazez.
- Liqeni i Shkodrës dhe shkarkimi në lumenjtë e Drinit dhe të Bunës ndikohen nga degët shqiptare dhe malazeze.

Jo vetëm në kuadër të direktivës së BE-së për përmbytjet, aspektet ndërkufitare të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet duhet të integrohen në procesin e planifikimit të MRP në basene lumore ndërkombëtare. Direktiva e BE-së për përmbytjet kërkon konkretisht informacionin e përbashkët rreth qasjeve të MRP dhe të koordinimit të masave të MRP për të parandaluar pasojat negative të masave të MRP në vendet fqinje. Zyrtarisht, kjo kërkesë

është e vlefshme vetëm për shtetet anëtare të BE-së; megjithatë, duke qenë se ky plan MRP është në përputhje me direktivën e BE-së për përmbytjet, aspektet e ndërlihdura ndërkufitare janë të arsyeshme. Në detaj, ndikimet ndërkufitare të përmbytjeve (krahas ndikimeve të ndryshme ndërkufitare në zonat e rrjedhës së sipërme) janë:

- Ndikimi i Liqenit (ndërkombëtar) të Shkodrës në situatën e përmbytjeve në rajon;
- Situata në rrjedhën e poshtme të lumit, që do të thotë se të gjitha masat për mirëmbajtjen dhe rindërtimin e lumit, të pritave apo punëve të tjera mbrojtëse mund të kenë një ndikim në territorin fqinj (në të dyja anët: nga Shqipëria në Mal të Zi dhe anasjelltas);
- Parashikimi dhe masat parandaluese janë të lidhura ngushtë ndërmjet zonës shqiptare dhe malazeze të rrezikuar nga përmbytjet në deltë; Mali i Zi varet nga parashikimet e përmbytjeve dhe masat përgatitore të grupeve shqiptare të interesit.

Menaxhimi ndërkufitar i rrezikut nga përmbytjet kërkon hapa të ndryshëm bashkëpunimi:

- Informacion të përbashkët mbi rreziqet dhe veprimet;
- Sistem të përbashkët për vlerësimin, modelimin dhe paralajmërimin e rrezikut;
- Planifikim i përbashkët apo i rregulluar reciprokisht i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet;
- Planifikimi i përbashkët i reagimit emergjent;
- Komunikimi dhe bashkëpunimi gjatë përmbytjeve / veprimet e përbashkëta të reagimit emergjent.

8.2 Masa specifike me ndikim të mundshëm ndërkufitar

Plani i veprimit / plani i masave (shih kapitullin 0) përfshin një përcaktim të ndikimeve të mundshme ndërkufitare të masave: gjithsej u identifikuan 30 nga 128 masa të cilat mund të kenë ndikim ndërkufitar. Këto janë përgjithësisht masa me ndikim ndërkufitar nga ndryshimet strukturore, mirëmbajtja dhe rindërtimi i lumenjve. Të gjitha pritave apo punët e tjera mbrojtëse mund të kenë ndikim ndërkufitar. Si rrjedhojë, masat me ndikim të mundshëm ndërkufitar mund të gjenden në fushat e veprimit “mbrojtja natyrore nga përmbytjet” dhe “mbrojtja teknike nga përmbytjet” (shih Tabela 25).

Tabela 25: Shpërndarja e masave me ndikim të mundshëm ndërkufitar në aspektet e BE-së të MRP

Trajtimi i MRP në nivel BE-je	Nr. i masave me ndikim të mundshëm ndërkufitar [numri]	Masa me ndikim të mundshëm ndërkufitar [përqindja]
1. Aspekti: Parandalimi i rrezikut	1	2 %
2. Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet	14	58 %

3. Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet	15	33 %
4. Aspekti: Përgatitja dhe informimi	0	0 %

Ndikimet ndërkufitare mund të jenë pozitive (p.sh. nëse objektet ujëmbajtëse reduktojnë valën e përmbytjes në të dyja anët e lumit në dy shtete) ose negative (nëse përmirësimi i punëve për mbrojtjen nga përmbytjet apo pritit/digat në një anë të lumit në një shtet rrisin rrezikun e përmbytjeve në anën tjetër të lumit në një shtet tjetër).

Tabela 236 specifikon masat e përzgjedhura të këtij plani MRP të cilat mund të kenë ndikime ndërkufitare dhe të cilat duhet të koordinohen apo të planifikohen së bashku dhe të zbatohen në bashkëpunim me shtetin fqinj.

Tabela 26: Karakteristikat e ndikimeve të mundshme ndërkufitare të masave në këtë plan MRP

Lloji i masës me ndikim të mundshëm ndërkufitar (për detaje shih Shtojcën B)		Shpjegimi: Karakteristikat e ndikimit të mundshëm ndërkufitar	Nr. i masave (shtojca)
1.2	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë) Masa specifike si p.sh.: mbjellja e bimësisë hidrofile në brigjet e lumenjve / fushat lymore, pyllëzimi i brigjeve të lumenjve.	Duke ndryshuar përdorimin e tokës në zonën ujëmbajtëse dhe përgjatë lumenjve dhe përrënjeve, mbledhja e ujit mund të rritet ose zvogëlohet. Ndryshimi në kapacitetin mbajtës mund të ketë ndikim në valët e përmbytjeve në rrjedhën e poshtme. Nëse zonat e rrjedhës së poshtme në basenin lumor janë territori i shteteve fqinje (këtu: Mali i Zi në zonën e Shkodrës përgjatë lumit të Bunës) ndikimet ndërkufitare janë të mundura. Ndryshimet e mëdha në kapacitetin mbajtës në ujëmbledhësit e baseneve lumore ndërkombëtare duhet të jenë subjekt i bashkëpunimit ndërkufitar.	1
2.1	Menaxhimi natyror i përmbytjeve, rregullimi i rrjedhës së ujit	Rregullimi i rrjedhave të ujit ka ndikime potenciale në rrezikun e përmbytjeve (duke ulur ose rritur valët e përmbytjeve). Masat natyrore ose strukturore (teknike) të cilat ndikojnë në derdhjen dhe vërshimin e ujit në lumenj apo përgjatë tyre në rajonet kufitare, kanë rregullisht ndikime (pozitive apo negative) ndërkufitare. Ngritja e argjinaturave dhe/ose e pritave/digave ka gjithmonë ndikim negativ në rrezikun e përmbytjeve në bregun e kundërt të lumit. Nëse ky është territori i një shteti fqinj atëherë duhet të merren parasysh ndikimet e mundshme ndërkufitare.	14
3.2	Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (prita, diga, mure mbrojtëse dhe mjete të lëvizshme për tu mbrojtur nga përmbytjet)		8
3.3	Rregullimi i rrjedhës së ujit / Kanalet (Masa / ndërhyrje në lumenj)		7
Totali			30

Referojuni Shtojcës B me planin e masave për detaje të mëtejshme të masave me ndikim të mundshëm ndërkufitar.

8.3 Statusi dhe perspektiva e menaxhimit ndërkufitar të rrezikut

Korniza e mëposhtme e bashkëpunimit është caktuar në bashkëpunimin ndërkufitar me institucionet fqinje përgjegjëse të Malit të Zi dhe mund të zhvillohet më tej në të ardhmen për sa i përket përmirësimit të bashkëpunimit ndërkufitar:

Tabela 27: Statusi dhe perspektiva e bashkëpunimit ndërkufitar në qark

Bashkëpunimi, informacioni	Ekziston në nivel kombëtar	Bashkëpunim vendor në nivel të Planit MRP ndërmjet bashkive dhe NJQV-ve.
Grup i zakonshëm pune	Ekziston në nivel kombëtar	Grupet lokale të punës midis bashkive dhe NJQV-ve për MRP dhe reagimin ndaj emergjencave
Vlerësimi / Hartëzimi i rrezikut	Ekziston në nivel kombëtar	Rishikim i përbashkët i rregullt dhe përditësimi i hartave të riskut; vlerësimi i përbashkët i rrezikut
Modelim i përbashkët / parashikim i përbashkët	Pjesërisht duke u zhvilluar; sistemi i parashikimit në projektin e GIZ	Zhvillim i mëtejshëm; trajnim
Reagimi emergjent	Në shkallë të ulët sipas rastit	Plan i përbashkët i reagimit emergjent; trajnime të rregullta

9 Koordinimi me direktivën kuadër të ujit 2000/60/KE

Planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet duhet të marrin parasysh objektivat mjedisore të nenit 4 të direktivës kuadër të ujit (2000/60/KE). Sipas nenit 9 të direktivës së BE-së për përmbajtjet, zhvillimi i planeve MRP kryhet në bashkëpunim me, dhe mund të integrohet në, rishikimet e planeve të menaxhimit të basenit lumor të shprehura në nenin 13(7) e direktivës 2000/60/KE.

“Plani i Menaxhimit të Basenit Lumor Drin-Bunë” i qershorit të vitit 2019 u përgatit nën përgjegjësinë e Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural. Ky plan u vlerësua në procesin e hartimit të MRP për të identifikuar lidhjet dhe sinergjitë apo konfliktet që mund të ndodhin nga krijimi i planit MRP. Synimi afatgjatë i integritetit të dy planeve nuk preket në këtë rishikim.

Rishikimet dhe vlerësimi u fokusuan veçanërisht në kapitujt e mëposhtëm, të cilët janë analizuar dhe integruar në pjesët specifike të Planit MRP.

2 Kuadri ligjor dhe institucional për menaxhimin e ujërave

3 Karakteristikat e përgjithshme të basenit lumor Drin-Bunë

- 4 Presionet dhe ndikimet
- 5 Zonat e mbrojtura
- 9 Menaxhimi i përmbytjeve
- 10 Objektivat mjedisore
- 12 Programi i masave

Për sa i përket menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, PMBL përfshin masat për menaxhimit e basenit lumor bazuar në vlerësimet paraprake të rrezikut nga përmbytjet duke përfshirë rekomandime nga projekte të tjera. Ai nuk i referohet shprehimisht hartave të rrezikut dhe riskut nga përmbytjet, pasi ato nuk ishin përfunduar deri në vitin 2019, kur u publikua PMBL.

Për të siguruar koordinimin e nevojshëm me planin e fundit të menaxhimit të vitit 2019 sipas direktivës kuadër të BE-së për ujin, gjatë zhvillimit të planit MRP për qarkun e Shkodrës, u vlerësuan ndikimi reciprok, sinergjitë ose konfliktet e mundshme të masave MBL dhe MRP. Metoda e përdorur ndjek një qasje të grupit të punës të BE-së, e cila zbatohet gjithashtu për të gjitha planet MRP në Gjermani: Në varësi të ndikimit të tyre, masat janë identifikuar si të rëndësishme për koordinimin e direktivave dhe u janë caktuar grupeve M1, M2, dhe M3:

M1: Masa të cilat mbështesin objektivat e direktivës tjetër.

Në rastin e planifikimit të MRP, këto masa janë përgjithësisht të përshtatshme për të arritur objektivat e direktivës kuadër të BE-së për ujin. Shtrirja e sinergjisë ndërmjet dy direktivave varet nga hartimi i mëtejshëm i masave në planifikimin e detajuar. Prandaj, në përgjithësi mund të anashkalohet një ekzaminim i mëtejshëm i sinergjive të këtyre masave. Shembujt përfshijnë ndalimin e ndërtimeve në fushat aluvionale nëpërmjet përcaktimit të tyre me ligj apo masat për të rritur mbajtjen natyrore të ujit në zonë, p.sh. duke zhvendosur pritrat.

M2: Masa të cilat mund të çojnë në konflikte të objektivave dhe të cilat duhet të ekzaminohen sipas rastit.

Kjo kategori përfshin, nga njëra anë, masat të cilat nuk mund t'u caktohen qartë kategorive M1 dhe M3 dhe, nga ana tjetër, masat të cilat, në rrethana të caktuara, mund të kundërshtojnë objektivat e direktivës tjetër. Këto përfshijnë, për shembull, masat e direktivës kuadër të BE-së për ujin për zhvillimin natyror të vijës ujore në zonat vendore të cilat mund të çojnë në një rrezik të shtuar nga përmbytjet apo masa për bonifikimin e tokës të cilat kontribuojnë në uljen e ndotjes dhe më pas i bashkohen masave të mbrojtjes së bregdetit. Sa i përket masave MRP, më të rëndësishmet janë masat tekniko-infrastrukturore për mbrojtjen nga përmbytjet ose masat inxhinierike lumore.

M3: Masa të cilat nuk janë të rëndësishme për objektivat e direktivës tjetër

Si rregull, këto masa nuk kanë asnjë efekt pozitiv apo negativ në objektivat e direktivës tjetër. Si rrjedhojë, ekzaminimi i mëtejshëm i sinergjive dhe konflikteve të këtyre masave në kuadrin e planifikimit të MRP mund të anashkalohet. Në lidhje me direktivën kuadër të BE-së për ujin, masat jostrukturore të tilla si studimet konceptuale, programet e monitorimit dhe masat administrative, si dhe masat për të reduktuar substancat e shpërndara, duhet të përmenden në veçanti. Në rastin e MRP, në këtë kategori futet pjesa më e madhe e masave jostrukturore, si shërbimet e paralajmërimit dhe të raportimit, planifikimi dhe përgatitjet për parandalimin e rreziqeve dhe kontrollin e fatkeqësive, apo konceptet për kujdesin e mëvonshëm dhe rigjenerimin.

Në Shtojcën C ka një pasqyrë tabelore të sinergjive dhe konflikteve të identifikuara të objektivave të MBL dhe të planit të masave të MRP. Për këtë qëllim, të dy planet kryesisht ndjekin rrugë të qëndrueshme. Nga pikëpamja sasiore, ka më shumë gjasa të ketë një koherencë sinergjike të objektivave të MBL dhe planit të masave të MRP sesa ato konfliktuale. Më poshtë përmbledhet analiza e ndërveprimit të tyre reciprok. Për çdo lloj mase, kategoria e sinergjive potenciale është paraqitur në katalogun e masave në Shtojcën A; për secilën masë të përzgjedhur kategoria emërtohet në listën e masave në Shtojcën B.

Konsistenca midis MBL dhe MRP

Masat e propozuara në PMBL karakterizohen kryesisht nga masa parandaluese të cilat lehtësojnë përqendrimin e statusit të të gjithë trupave ujorë sipërfaqësorë pasi ndjek paradigmen e direktivës kuadër të BE-së për përmytjet. Si të tilla, (16 nga 21) objektivat mjedisore të propozuara në PMBL janë disi të lidhura me masat e MRP.

Megjithatë, janë të pranishme të gjitha ndërveprimet që kanë të bëjnë me promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve ujore, si p.sh. masat në lidhje me sistemin e furnizimit me ujë, zhvillimin e qëndrueshëm të akuakulturës në zona të caktuara të basenit lumor Drin-Bunë si dhe në lidhje me rritjen e kërkesave për menaxhimin e ujit.

Ka dy objektiva të tjera mjedisore të cilat i kushtohen ruajtjes dhe arritjes së një statusi të mirë ekologjik dhe kimik nga njëra anë të trupave ujorë sipërfaqësore dhe nga ana tjetër të ujërave të larges me fokus në zonat bregdetare: Masat e propozuara mund të vlerësohen si një objektiv përgjithësisht konsistent bashkë me masat MRP.

Për të vlerësuar konsistencën nga perspektiva e MRP, ekzistojnë gjithsej pesë kategori masash MRP të cilat janë plotësisht në përputhje me të gjitha objektivat e MBL pa karakter sinergjik ose konfliktual. Këto janë masa në lidhje me:

- 2.2. Riaktivizimin e zonave ujëmbajtëse
- 3.4. Menaxhimin e ujërave sipërfaqësore
- 3.5. Mbrojtjen e objekteve
- 4.1. Përgatitjen ekonomike/ financiare

- 4.3. Përgatitjen në lidhje me reagimin ndaj përmbytjeve

Sinergjitë ndërmjet MBL dhe MRP

Kategoria më sinergjike e masave MRP me masat MBL është vlerësuar për parandalimin e rrezikut nga përmbytjet. Kjo përfshin masat e propozuara në PMBL, të tilla si:

- Përmirësimi i monitorimit për të gjitha trupat ujorë përmes regjistrave dhe regjistrit të parametrave të monitorimit të ujit që mund të mundësojnë përpunimin e HRRP-ve në të ardhmen.
- Në të njëjtën mënyrë, regjistrimi i propozuar i të gjitha fermave industriale dhe sipërfaqes së tyre të tokës bujqësore është i dobishëm për përditësimin e zonave dhe objekteve të rrezikuara.
- Kontaminimi nga përdorimi i pesticideve në bujqësi është një shqetësim specifik në PMBL, ndërsa për basenin lumor Drin-Bunë, Shkodra ka sektorin më të zhvilluar të bujqësisë, duke u larguar nga sistemet e bazuara në familje, në bujqësi intensive, e cila përdor më shumë pesticide, herbicide dhe lëndë ushqyese (PMBL, 2019). Reduktimi i përdorimit të pesticideve nëpërmjet fuqizimit të autoriteteve vendore mbi kontrollin dhe monitorimin e bujqësisë apo programet për rritjen e ndërgjegjësimit të fermerëve, mund të jenë të dobishme për arritjen e cilësisë së mirë të tokës, duke mundësuar mundësisht kultivimin alternativ të tokës bujqësore të përshtatur me përmbytjet.

Një kategori tjetër e MRP, e cila vlen tu përmendur, ka të bëjë me menaxhimin e përmbytjeve natyrore i cila përforcohet nga masat e PMBL nëse ndiqet. PMBL propozon, konkretisht, reduktimin e përdorimit të paligjshëm të inerteve dhe të zhavorreve të lumenjve dhe thekson rëndësinë e reduktimit të erozionit në lumenj.

E fundit, por jo nga rëndësia, rëndësia e rrjedhës së ujit në kanale si një masë teknike e mbrojtjes nga përmbytjet nënkupton nevojën për prerje të qarta tërthore. Ka disa masa të propozuara në PMBL të cilat synojnë përmirësimin e rrjetit të kullimit. Kjo përfshin përmirësimin e drejtpërdrejtë të sistemit të kullimit dhe në varësi të projektimit teknik, përmirësimin e rrjetit të kanalizimeve në zonat urbane dhe rurale.

Konflikte ndërmjet MBL dhe MRP

Edhe nëse ka vetëm dy objektiva që mund të kenë një ndërveprim konfliktual midis masave MRP dhe MBL, implikimet e tyre janë të mëdha pasi kanë të bëjnë me sistemin teknik të mbrojtjes nga përmbytjet. Ka një nevojë të madhe për rehabilitimin dhe zhvillimin e rrjetit të ujit për tokën bujqësore e cila përfshin edhe digat sipas PMBL. Një ndërhyrje e tillë mund të kundërveprojë me sistemin e instaluar dhe të ndjekur të rregullimit të rrjedhës së ujit që synon të ulë rrezikun nga përmbytjet. Në mënyrë të pashmangshme, kjo kërkon një ekzaminim të veçantë për secilin rast.

Nga ana tjetër, PMBL propozon maksimizimin e përdorimit të potencialit të energjisë hidrike duke promovuar përdorimin e qëndrueshëm të burimeve ujore. Kjo përfshin hetime mbi optimizimin e skemave ekzistuese të prodhimit të energjisë hidrike dhe potencialin e HEC-eve (hidrocentraleve të vegjël) për degët e lumenjve. Në varësi të rezultateve të këtyre studimeve, këto mund të kundërveprojnë me çdo masë natyrore për mbrojtjen nga përmbytjet.

10 Informimi i publikut dhe masat e publicitetit

10.1 Përmbledhje e procesit të konsultimit

Përfshirja e grupeve të interesit në të gjitha nivelet dhe e publikut në procesin e MRP është themelore për suksesin e qasjes së MRP. Plani MRP bazohet në strategjinë për të ndarë detyrat me të gjitha organizatat dhe personat përkatës në përgjegjësinë e tyre respektive. Kjo është gjithashtu qasja e direktivës dhe e strategjisë së BE-së për përmbytjet.

Në vijim të kësaj qasjeje, organizatat përkatëse komunale, rajonale dhe kombëtare u përfshinë në procesin e MRP-së në Qarkun e Shkodrës në 2021/2022. Procesi, deri në tani:

- Përgatitja e draftit të parë të planit MRP për rishikimin e anëtarëve të grupit ndërinstitucional të punës (tetor deri në dhjetor 2021)
- Rishikimi i parë i grupit ndërinstitucional të punës (janar 2022)
- Përgatitja e draftit të dytë të planit MRP për rishikimin e anëtarëve të grupit ndërinstitucional të punës (shkurt 2022)
- Rishikimi i dytë i grupit ndërinstitucional të punës (mars 2022)
- Përgatitja e draftit përfundimtar të planit MRP për rishikimin e anëtarëve të grupit ndërinstitucional të punës (prill 2022)
- Rishikimi përfundimtar i draftit të planit MRP të grupit ndërinstitucional të punës (maj 2022)

Nga kjo fazë e më tutje, procesi i konsultimit është i përcaktuar në nivel kombëtar në VKM nr. 1015, datë 16.12.2020, "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të burimeve ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet".

Kërkohet miratimi i KKU-së para publikimit zyrtar të draftit të dytë të planit MRP. Më pas, bazuar në shtojcën III, kapitulli 4, numër 6 të VKM-së nr.1015/2020, caktohet një periudhë 6 mujore për rishikimin e autoriteteve përkatëse, publikut, komenteve nga shtetet fqinje të basenit ndërkufitar ujqor. Gjatë kësaj periudhe, dëgjuesat publike mund të organizohen nga AMBU-ja.

Drafti i dytë i Planit MRP parashikohet të publikohet në qershor 2022.

10.2 Rritja e ndërgjegjësimit të publikut dhe aktivitetet informuese

Aktivitetet në vijim janë propozuar për tu realizuar për të informuar publikun dhe për të rritur ndërgjegjësimin rreth çështjeve të MRP (shih gjithashtu listën e masave në shtojcë):

- Publikimi i hartave rajonale të rrezikut dhe riskut nga përmytjet në njësité e qeverisjes vendore; si një nga masat bazë të rritjes së ndërgjegjësimit, u nda informacion rreth vendit dhe intensitetit të përmytjeve potenciale (harta të mëdha në qendër të bashkisë; fletëpalosje për t'u shpërndarë në vendbanimet e rrezikuara, publikimi në internet etj.)
- Zhvillimi dhe shpërndarja e fletëpalosjeve të cilat përfshijnë informacion rreth masave për uljen e rrezikut nga përmytjet, masave individuale paraprake, dhe përgatitjen për përmytjet.
- Për të ardhmen këto aktivitete duhet të përditësohen, realizohen dhe përsëriten rregullisht në një proces të përhershëm. Lista e masave përmban disa masa prioritare mbi komunikimin dhe informimin të cilat janë të rëndësishme në lidhje me kontributet publike, vetëpërgatitjen, mbrojtjen e fushave aluvionale nga të gjithë, përgatitjen për përmytjen e radhës. Masat nën “Përgatitja dhe informimi” (aspekti 4 / fusha e veprimit emasave) të katalogut duhet të kenë një rëndësi të madhe në një strategji afatshkurtër, afatmesme dhe afatgjatë. Aktorët janë kryesisht bashkitë, prefektura dhe qarku (shih përcaktimin specifik të aktorëve përgjegjës në tabelat e planit të veprimit, të cilat janë emërtuar prej tyre; ndaj, procesi ka arritur një nivel të lartë angazhimi me planin e veprimit).

11 Referencat

- Plani i Mbrojtjes së Biodiversitetit Bashkia Shkodër (2017). *Plani i Mbrojtjes së Biodiversitetit Bashkia Shkodër*,
http://www.bashkiashkoder.gov.al/web/plani_i_mbrojtes_se_biodiversitetit_bashkia_shkoder_2017_1_2418.pdf
- Bogdani, M. (2006). *Vlerësimi i rrezikut nga përmbytjet në lumenjtë e Shqipërisë*, Procedurat e Konferencës Balwois 2006.
- Bota Sot (2021). *Përmbytjet në Shkodër, nis ndarja e ndihmave për familjet e prekura*,
<https://www.botasot.info/shkodra-shqiperia/1481733/permbytjet-ne-shkoder-nis-ndarja-e-ndihmave-per-familjet-e-prekura/>
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 835, datë 03.12.2004, "Për Miratimin e Planit Kombëtar për Emergjencat Civile"
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 682, datë 02.11.2005, "Për shpalljen e Lumit Buna dhe të territoreve ligatinore përreth tij "Peizazh ujor/tokësor i mbrojtur"
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 684, datë 02.11.2005, "Për shpalljen e zonës shqiptare të liqenit të Shkodrës".
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 219, datë 11.03.2015, "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor".
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 507, datë 10.06.2015, "Për miratimin e listës së detajuar të planeve apo programeve me pasoja negative në mjedis, që do t'i nënshtrohen procesit të vlerësimit strategjik mjedisor"
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 686, datë 22.11.2017, "Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit".
- Vendimi i Këshillit të Ministrave VKM nr. 1015, datë 16.12.2020, "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të burimeve ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet".
- Vendimi i Këshillit Bashkiak nr. 19, datë 24.03.2017, "Për Miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Territorit dhe Projektet Strategjike të Zhvillimit të Bashkisë së Shkodrës"
- Vendimi i Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 5, datë 16.10.2017, "Për Miratimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë së Shkodrës"

Vendimi i Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 9, datë 28.12.2020, “Për Miratimin e Rishikimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë së Shkodrës”

Vendimi i Këshillit Kombëtar të Ujit nr. 1, datë 15.06.2021, “Për miratimin e raporteve të vlerësimit paraprak të rreziqeve nga përmbytjet për basenet ujore Drin-Bunë, Mat, Ishëm, Erzen, Shkumbin Seman, Vjosë dhe shpalljen e zonave ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhë përmbytje”

Vendimi i Këshillit Kombëtar të Ujit nr. 3, datë 15.06.2021, “Për Miratimin e Hartave të Rrezikut nga Përmbytjet për disa zona në Basenin Ujor Drin-Bunë”

Energjia (2018). *Përmbytjet në Shkodër, krahasimi mes 2010 dhe 2018, ndryshimi në menaxhimin e digave*, <http://energjia.al/2018/03/30/permbytjet-ne-shkoder-krahasimi-mes-2010-dhe-2018-ndryshimi-ne-menaxhimin-e-digave>

Grupi i të dhënave evropiane Corine për mbulesën e tokës (CLC) (2012).

Direktiva Evropiane 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet (Direktiva e BE-së për përmbytjet).

Direktiva Evropiane 2000/60/KE për krijimin e një kuadri për veprimin e Komunitetit në fushën e politikës së ujit (Direktiva Kuadër e BE-së për Ujin).

Direktiva Evropiane 91/676/KEE në lidhje me mbrojtjen e ujërave kundër ndotjeve të shkaktuara nga nitratet nga burimet bujqësore (Direktiva e BE-së për nitratet).

Direktiva Evropiane 2001/42/KE për vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve të caktuara në mjedis (Direktiva e BE-së VSM).

Bashkimi Evropian (2013). Udhëzim për Raportimin sipas Direktivës për Përmbytjet (2007/60/KE) - Dokumenti Udhëzues nr. 29 A përmbledhje e fletëve të raportimit e miratuar nga Drejtoritë e Ujit, Strategjia e Përbashkët e Zbatimit për Direktivën Kuadër të Ujit (2000/60/EC).

Studimi MRP. (2014). *Plani i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, Qarku Shkodër (Shqipëri)*. Darmstadt (Gjermani): INFRASTRUKTUR & UMWELT.

GNP. (2016). Plani i Përgjithshëm Kombëtar Hapësinor - dokumenti i parë kombëtar mbi planifikimin hapësinor 2015-2030, i miratuar me VKM nr. 881, datë 14.12.2016, “Për Miratimin e Planit të Përgjithshëm Kombëtar të Territorit”

GLP Shkodër. (2017). Plani i zhvillimit të territorit – Plani i përgjithshëm vendor Bashkia Shkodër. Shkodër (Shqipëri): Bashkia e Shkodrës.

- INFRASTRUKTUR & UMWELT. (2013). *Raporti fillestar për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet në Shqipëri*, Projekti rajonal CCAWB i GIZ "Përshtatja me ndryshimet klimatike në Ballkanin Perëndimor".
- KESH (Korporata Elektroenergjitike Shqiptare). (2015). *Plani i përgatitjes emergjente Digat e Vaut të Dejës - Raporti Teknik*. Tiranë (Shqipëri): KESH.
- Ligji nr. 9244/2004 "Për mbrojtjen e tokës bujqësore"
- Ligji nr. 10440/2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis"
- Ligji nr. 111/2012 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore"
- Ligji nr. 91/2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor"
- Ligji nr. 107/2014 "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit" i ndryshuar me ligjet në vijim:
- Ligji nr. 73/2015 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014"
- Ligji nr. 24/2017 "Për administrimin e ujitjes dhe kullimit"
- Ligji nr. 28/2017 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014"
- Ligji nr. 81/2017 "Për zonat e mbrojtura"
- Ligji nr. 42/2019 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014"
- Ligji nr. 45/2019 "Për mbrojtjen civile"
- Ligji nr. 119/2020 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2014"
- LWI. (2014) Instituti për Menaxhimin e Ujërave GmbH, Braunschweig, Gjermani, në bashkëpunim me Institutin Leichtweiss për Inxhinieri Hidraulike dhe Burimet Ujore, Universiteti i Braunschweig, Gjermani: *Zhvilimi dhe Aplikimi i një Modeli Hidrologjik për basenin Drin-Bunë, në kuadër të GIZ, draft shtator 2014*
- Miho, A. (2018). *Aktivitetet e ndërtimit në zonat e mbrojtura shpesh janë të papërshtatshme dhe të paqëndrueshme - rast shqiptar*, Thalassia Salentina, Vëllimi 40, suppl. 2 (2018), Alblakes3 2017, fq. 91-112.
- Miho A., Vasjari M., Vallja L., Duka S., Shehu A., Broli N., Kashta L., Qirjo M., Miri F., Bego F., & Aliko V. (2021). *Qasja ekologjike e kompleksit ligatinor Kune-Vaini (Lezhë): Rezultatet kryesore*, Revista e Shkencave Natyrore dhe Teknike 2021/2, Vëllimi XXVII/53, numri i veçantë i paraqitur në WEPSD-2021 (artikulli në shtyp).

- MM. (2005) Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave, "Harta e 'peizazhit ujor/tokësor të mbrojtur' të lumit të Bunës dhe të territoreve ligatinore përreth tij", VKM nr. 682, datë 02.11.2005.
- Mott MacDonald. (2011) Raporti fillestar për vlerësimin dhe studimin e menaxhimit gjithëpërfshirës të rrezikut nga përmbytjet pas fatkeqësisë.
- Mott MacDonald. (2012a) Raporti përfundimtar për vlerësimin dhe studimin e menaxhimit gjithëpërfshirës të rrezikut nga përmbytjet pas fatkeqësisë.
- Mott MacDonald. (2012b) Faza e dytë / Raporti për vlerësimin dhe studimin e menaxhimit gjithëpërfshirës të rrezikut nga përmbytjet pas fatkeqësisë.
- PMBL. (2019). *Plani Përfundimtar i Menaxhimit të Basenit Lumor Drin-Bunë*. Tiranë (Shqipëri): Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.
- VPRRP. (2018). *Vlerësimi paraprak i rrezikut nga përmbytjet për basenin lumor Drin-Bunë – Raporti Përfundimtar*. Darmstadt (Gjermani): INFRASTRUKTUR & UMWELT.
- QRM (Qendra Rajonale e Mjedisit Shqipëri). (2006). *Plani i Veprimt Vendor Mjedisor i Velipojës*, http://archive.rec.org/albania/Projects/LEAPs/PLVM_Velipojë.html
- QRM (Qendra Rajonale e Mjedisit Shqipëri). (2010). Vlerësimi i situatës aktuale të liqenit të Shkodrës Zona RAMSAR, Raporti i Vlerësimit të Liqenit të Shkodrës, qershor 2010
- QRM (Qendra Rajonale e Mjedisit Shqipëri). (2013). Raport i shpejtë i vlerësimit "Identifikimi i bashkive / komunave të cilat kanë nevojë për mbështetje për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet dhe rrezikun nga thatësitat në Shqipëri dhe Kosovë"
- KTK (Komunikimi i Tretë Kombëtar). (2016). *Komunikimi i Tretë Kombëtar i Republikës së Shqipërisë sipas Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike*. Tiranë (Shqipëri): Ministria e Mjedisit.
- Atlasi Urban. (2012). Të dhënat Copernicus të Atlasit Urban të vitit 2012
- Schwarz, U. (2009) Vlerësim i shpejtë i hidrocentralit të propozuar në lumin e Drinit afër Ashtës (në jug të Shkodrës)

12 Fjalorth¹⁸

Basen (lumor) - Sipërfaqja e tokës prej ku, lumenjtë apo edhe liqenet dhe të gjitha rrjedhat sipërfaqësore derdhen në një lumë, i cili derdhet në det, në një grykëderdhje të gjerë të vetme, në një deltë apo në një lumë tjetër. Përkufizimi i referohet nenit 4 (7) të ligjit nr. 111/2012 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore".

Karakterizimi - Procesi i shprehjes së sjelljes së vëzhguar/parashikuar të një sistemi dhe të përbërësve të tij për përdorim optimal në vendimmarrje.

Pasoja - Një ndikim si dëmi/përmirësimi ekonomik, social apo mjedisor i cili mund të rezultojë nga një përmytje. Mund të shprehen në mënyrë sasiore (p.sh. vlera monetare), sipas kategorive (p.sh. e lartë, e mesme, e ulët) apo në mënyrë përshtatëse.

Potenciali i dëmit - Një përshkrim i vlerës së ndikimeve (dëmeve) sociale, ekonomike dhe ekologjike që do të shkaktoheshin në rast përmytjesh.

Varësia - Shkalla në të cilën një variabël varet nga një variabël tjetër. Varësia ndikon në gjasat e tejkalimit të dy ose më shumë pragjeve njëkohësisht. Kur nuk dihet nëse ekziston varësi midis dy variablave apo parametrave, mund të sigurohen udhëzime mbi rëndësinë e çdo supozimi duke vlerësuar rastet plotësisht të varura dhe të pavarura (shih gjithashtu korrelacionin)

Shkarkimi (përrua, lum) - E matur me vëllim për njësi kohe.

Efikasiteti - Në gjuhën e përditshme, raporti i prodhimeve ndaj hyrjeve; në ekonomi, optimaliteti.

Menaxhimi i emergjencave - Tërësia e aktiviteteve të cilat mbulojnë planifikimin, kontrollin e emergjencave dhe vlerësimin pas përmytjeve.

Skema e evakuimit - Plani për kombinimin e veprimeve të nevojshme për evakuim (paralajmërimi, komunikimi, transporti etj.).

Ekspozimi - Kuantifikimi i receptorëve që mund të preken nga një rrezik (përmytje), për shembull, numri i njerëzve dhe demografia e tyre, numri dhe lloji i pronave etj.

Pritshmëria - Apo vlera e pritur - e një variable, i referohet vlerës mesatare që merr variabla. Për shembull, në një periudhë 100 vjeçare, një ngjarje e cila ndodh 1 herë në 100 vjet pritet të barazohet apo të ndodhë vetëm një herë.

¹⁸ Shih www.floodsite.net

Frekuenca e pritshme vjetore - Numri i pritshëm i dukurive në vit (periudha e përsëritjes së një ngjarjeje të caktuar).

Përmbytje - Një mbulim i përkohshëm me ujë i tokës e cila nuk mbulohet zakonisht nga uji. Kjo përfshin përmbytjet nga lumenjtë, përrenjtë malorë, shkarkimet e digave, rrjedhjet e shpejta të ujit dhe përmbytjet e detit në zonat bregdetare, me përjashtim të përmbytjeve nga sistemet e kanalizimeve të ujit ndotës. Përkufizimi i referohet nenit 4 (39) të ligjit nr. 111/2012 “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”

Kontrolli i përmbytjeve (masa) - Një ndërhyrje strukturore për të kufizuar përmbytjet dhe kështu një shembull i një mase të menaxhimit të rrezikut.

Dëmtime nga përmbytjet - Dëmtime të receptorëve (ndërtesave, infrastrukturës, mallrave), prodhimit dhe pasurive të paprekshme (jetës, aseteve kulturore dhe ekologjike) të shkaktuara nga një përmbytje.

Sistemi i parashikimit të përmbytjeve - Një sistem i projektuar për të parashikuar nivelin e përmbytjeve para se ato të ndodhin.

Harta e rrezikut nga përmbytjet - Hartë me shtrirjen e parashikuar apo të dokumentuar të përmbytjes, me apo pa tregues të probabilitetit të përmbytjes.

Niveli i përmbytjes - Niveli i ujit gjatë një përmbytjeje.

Masat për menaxhimin e përmbytjes - Veprime të cilat ndërmerren për të ulur probabilitetin e përmbytjes apo pasojat e përmbytjes apo një kombinim i të dyjave.

Piku i përmbytjes - Niveli më i lartë i ujit i regjistruar në lum gjatë një përmbytjeje.

Fushë aluvionale - Pjesë e një fushe aluvionale e cila do të përmbytej në mënyrë natyrore në mungesë të ndërhyrjeve inxhinierike.

Parandalimi i përmbytjes - veprime për të parandaluar shfaqjen e një piku ekstrem të shkarkimit.

Mbrojtja nga përmbytjet (masa) - Për të mbrojtur një zonë të caktuar nga përmbytja (duke përdorur prita etj.).

Menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet - Analiza shoqërore të vazhdueshme dhe gjithëpërfshirëse, vlerësime dhe zbutje të rrezikut nga përmbytjet.

Sistemi i paralajmërimit të përmbytjeve - Një sistem i krijuar për të lajmëruar publikun rreth përmbytjeve të afërta të mundshme. Zakonisht i lidhur me një sistem parashikimi përmbytjesh.

Qeverisje - Procesi i vendimmarrjes dhe i zbatimit

Rrezik - Një ngjarje fizike, fenomen apo aktivitet njerëzor me *potencialin* për të shkaktuar dëme. Një rrezik nuk shkaktën domosdoshmërisht dëme.

Hartëzimi i rrezikut - Procesi i përcaktimit të shtrirjeve hapësinore të dukurive të rrezikshme.

Menaxhimi i integruar i riskut - Një qasje e menaxhimit të riskut që përfshin të gjitha burimet, rrugët dhe receptorët e riskut dhe konsideron kombinimin e zgjidhjeve strukturore dhe jostrukturore.

Ndërhyrje - Një aktivitet i planifikuar, i projektuar për të sjellë një përmirësim në një sistem ekzistues natyror ose të projektuar (duke përfshirë sistemet sociale, organizative/mbrojtëse).

Përmbytje - Përmbytja e tokës me ujë. (NB: Në disa gjuhë evropiane kjo mund t'i referohet përmbytjeve të qëllimshme, për të ulur pasojat e përmbytjeve në zonat përreth, për shembull. Këtu preferohet përkufizimi i përgjithshëm.)

Zvogëlimi - shih *Masat e menaxhimit të përmbytjeve*

Rruga - Rruga që ndjekin rreziqet për të prekur Receptorët. Në mënyrë që një Rrezik të ndodhë, duhet të ekzistojë një rrugë.

Përgatitja - Aftësia për të siguruar përgjigje efektive ndaj ndikimit të rreziqeve, duke përfshirë sigurimin e paralajmërimeve në kohë dhe efektive dhe evakuimin e përkohshëm të njerëzve dhe pronës nga vendet e kërcënuara.

Rezistenca - Aftësia e një sistemi/komuniteti/shoqërie/mbrojtjeje për të reaguar dhe për tu rikuperuar nga pasojat negative të rreziqeve të shkaktuara.

Rezistencë - Aftësia e një sistemi për të qëndruar i pandryshuar nga ngjarjet e jashtme.

Reagimi (në kontekst) - Reagimi i një mbrojtjeje ose sistemi ndaj ngarkimit mjedisor ose politikës së ndryshuar.

Risk - Risku është një funksion i probabilitetit, ekspozimit dhe cenueshmërisë. Shpesh, në praktikë, ekspozimi inkorporohet në vlerësimin e pasojave, si rrjedhojë, risku mund të konsiderohet se ka dy komponentë. Probabiliteti se një ngjarje do të ndodhë dhe ndikimi (apo *pasoja*) i lidhur me atë ngjarje.

Vlerësimi i riskut - Përfshin kuptimin, vlerësimin dhe interpretimin e perceptimeve të riskut dhe tolerancave të shoqërisë ndaj riskut për të njoftuar vendimet dhe veprimet në procesin e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet.

Menaxhimi i rrezikut - Procesi i plotë i analizës së rrezikut, vlerësimit të rrezikut, vlerësimit të alternativave dhe zbatimit të masave të menaxhimit të rrezikut.

Masë për menaxhimin e përmbytjes - Një veprim i cili ndërmerret për të ulur probabilitetin e përmbytjes apo pasojat e përmbytjes apo një kombinim i të dyjave

Hartëzimi i riskut - Procesi i përcaktimit të shtrirjes hapësinore të riskut (duke kombinuar informacionin mbi probabilitetin dhe pasojat). Hartëzimi i riskut kërkon kombinimin e hartave të rrezikut dhe dobësive. Rezultatet e këtyre analizave zakonisht paraqiten në formën e hartave të cilat tregojnë magnitudën dhe natyrën e rrezikut.

Zvogëlimi i riskut - Zvogëlimi i mundësisë së dëmtimit, me anë të zvogëlimit të probabilitetit të një përmbytjeje që ndodh apo me anë të zvogëlimit të ekspozimit ose cenueshmërisë së receptorëve.

Planifikimi hapësinor - Politika publike dhe veprime të cilat synojnë të ndikojnë në shpërndarjen e aktiviteteve në hapësirë dhe lidhja ndërmjet tyre. Ai operon në nivel evropian, kombëtar dhe vendor dhe përfshin planifikimin e përdorimit të tokës dhe politikën rajonale.

Grupet e interesit - Palët/personat të cilët kanë interes të drejtpërdrejtë në një çështje.

Strategji (menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet) - Një strategji është një kombinim i objektivave afatgjata, synimeve specifike, masave teknike, instrumenteve të politikës, dhe i proceseve të cilat janë vazhdimisht në përputhje me kontekstin shoqëror.

Zhvillim i qëndrueshëm - Është një zhvillim i cili përmbush nevojat aktuale pa komprometuar aftësinë e gjeneratave të ardhshme për të përmbushur nevojat e tyre.

Sistem - Një bashkim elementesh dhe ndërlidhjet ndërmjet tyre, që përbëjnë një tërësi dhe përgjithësisht karakterizohen nga sjellja e tij. Gjithashtu vlen për sistemet shoqërore dhe njerëzore.

Pasiguri - Një koncept i përgjithshëm i cili pasqyron mungesën tonë të sigurisë për dikë ose diçka, duke filluar nga një siguri e ulët deri në një mungesë të plotë të bindjes për një rezultat.

Cenueshmëria - Karakteristika e një sistemi i cili përshkruan potencialin e tij për tu dëmtuar. Kjo mund të konsiderohet si një kombinim i ndjeshmërisë dhe vlerës.

Shtojca A

Katalogu i llojeve të masave për menaxhimin e rrezikut nga përmblytjet referuar BE-së

Për Planifikimin e Menaxhimit të Rrezikut nga Përmblytjet (MRP) në ZONËN E SHKODRËS (në përputhje me llojet e masave; dokumenti udhëzues i BE-së nr. 29-2013, në kuadër të direktivës së BE-së për përmblytjet 2007/60/KE)

Llojet e masave me "ngjyrë gri" nuk janë parashikuar për zbatim në Shtojcën B të masave të PMRP.

Nr. (lloji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturore	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP
1. Aspekti: Parandalimi i rrezeqeve							
1.1. Instrumentet administrative (për shmangien e rrezikut)							
1.1.1.	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmblytjet	- Hartëzimi i zonave me rrezik përmblytjeje (të ulët, mesatar, përmblytje të shpeshta) - Njoftim publik rreth hartave dhe informacion aktiv nga bashkia përkatëse	Menaxhimi i Ujërave, Mbrojtja Civile, Planifikimi Hapësinor, Bashkitë	M1/M3	Jostrukturore	jo	0.1., 0.2., 1.2., 2.2.
1.1.2.	Kufizime për ndërtim në zonat me risk (në planifikimin hapësinor / planifikimin urban)	- Publikimi i zonave të rrezikut / hartat e rrezikut për planifikuesit urban dhe lejet e banimit - Rregullimi i zonave të mbrojtura për të parandaluar ndërtim në zonat e rrezikut (p.sh. zonat prioritare dhe zonat rezervë)	Bashkitë, Planifikimi Hapësinor	M1/M3	Jostrukturore	jo	0.1., 0.2., 1.2., 1.3., 2.1., 2.2.
1.1.3.	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe zonave ujëmbajtëse	- Kufizime dhe rregullore për përdorimin e tokës në fusha aluvionale të cilat mund të shkaktojnë rrezeqe të reja apo të cilat sjellin efekte negative në lidhje me përmblytjet dhe rrjedhjet - Përcaktimi dhe publikimi i zonave ujëmbajtëse. - Mbrojtje me anë të kufizimeve për ndërtim	Bashkitë, NjQV; Agjencitë e Menaxhimit të Ujërave dhe Planifikimit Hapësinor	M1/M3	Jostrukturore	jo	1.1., 1.3., 1.5., 2.1., 2.3.
1.2. Përshtatja e përdorimit të tokës (për shmangien, zhdukjen apo zhvendosjen dhe reduktimin e rrezikut)							
1.2.1.	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmblytjet (duke përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	- Vlerësim sistematik i aseteve të rrezikuara - Zhvillimi i përdorimit të përshtatur të tokës në zonat e rrezikuara - Promovimi i alternativave për zhvillimin urban në zonat e mbrojtura nga përmblytjet - Përshtatja e përdorimit të tokës dhe e objekteve të rrezikuara me anë të masave paraprake, punëve mbrojtëse, ndryshimeve në përdorimin e tokës apo ndryshime në mirëmbajtje / operim - P.sh. shndërrimi afatmesëm i tokës bujqësore në kullota të gjelbërta të përhershme, ndryshimi i metodave të prodhimit (p.sh. mbrojtja e tokës) dhe i	Bashkitë, Bujqësia, Agjencitë e Pyjeve; NjQV;	M1/M3	Jostrukturore	jo	1.3., 2.1.

		përdorimit të makinerive					
1.2.2.	Përshtatja e ndërtimeve dhe e infrastrukturës në zonat me risk (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur me përmbytjet)	- Përfshirja e masave të ndërtimit dhe mbrojtjes së objekteve të përshtatura me përmbytjet - Mbledhja e ujit në zonat urbane dhe rurale. - Ndërtimi i infrastrukturës së transportit të sigurt nga përmbytjet (p.sh. ngritja, muret mbrojtëse, stabilimentet) - P.sh. dritare rezistente ndaj ujit dhe presionit në standardin e përmbytyjeve, fasada rezistente ndaj përmbytyjeve, përdorimi i dhomave të përshtatura me përmbytjet në ambientet e banimit (duke shmangur dëme të cilat shkaktojnë përdorimin e dhomave të bodrumit), pjesë mbështetëse të ndërtesave	Bashkitë, Ujësjellësi, Autoritetet e Infrastrukturës Rrugore	M1/M3	kryesisht strukturore	jo	1.3., 2.1.
Nr. (Iloji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturore	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP
1.2.3.	Konsultimi me ekspertët e bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimit	P.sh. analiza e statusit, këshilla të synuara për bujqësinë dhe pylltarinë për menaxhim të qëndrueshëm, evente për informimin e publikut	Bashkitë, NjQV, Autoriteti i Bujqësisë dhe Mjedisit	M1/M3	jostrukturore	jo	1.5., 2.2.
1.3. Parandalimi i rrezikut nga ndërtesat e përshtatura me përmbytjet							
1.3.1.	Menaxhimi i përshtatur me përmbytjet për substancat e rrezikshme për ujin	P.sh. mbajtja dhe menaxhimi sipas udhëzimeve teknike përkatëse	Autoriteti i Bujqësisë dhe Mjedisit, Bashkitë, NjQV	M1/M2/M3	strukturore ose jostrukturore	jo	1.4., 2.1., 2.4.
2. Aspekti: Mbrojtja natyrore nga përmbytjet							
2.1. Menaxhimi natyror i përmbytyjeve, rregullimi i rrjedhës së ujit (në koordinim me menaxhimin e basenit ujor/ Direktiva Kuadër e Ujit)							

2.1.1.	Rivitalizimi i shtretërve të lumenjve dhe brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale	- P.sh. Rrafshim brigjesh, strukturim i brigjeve të lumit, heqje konstruksionesh mbrojtëse - Instalimi i shtretërve të lumenjve të orientuar drejt natyrës - Zhvillimi i bimësisë tipike të zonës në ujë	Bashkitë	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+/-)	1.3., 2.1.
2.1.2.	Ndryshimi i rrjedhave të lumenjve dhe kushteve të pjerrësisë	- Ndryshimi i rrjedhave të lumenjve që korrespondojnë me qasjen morfologjike (p.sh. degëzim, gjarpërim) - Kërkesë e thjeshtë për një kanal fillestar me një bllokim fillestar, masa germimi të përshtatshme për ngritjen e pjesës së shtratit	Menaxhimi i Ujërave, Autoriteti i Bujqësisë, Bashkitë	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+/-)	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.3.	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumenjve	- Klasifikimi dhe caktimi lokal i kufirit të bregut - Sigurimi i përdorimit të përshtatshëm të ujit ose një braktisje e tërë - Mbështetje për zhvillimin e trupave ujorë të orientuar drejt natyrës	Menaxhimi i Ujërave, Bashkitë	M1/M2/M3	jostrukturore	jo	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.4.	Mbështetje e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	- Bujqësi dhe pylltari e përshtatshme për zonën përgjatë lumenjve - Përdorimi i gjerë i fushave aluvionale, duke i lënë ato për një vazhdimësi natyrore	Bashkia, Bujqësia, Pylltaria	M1/M2/M3	jostrukturore	e mundur (+/-)	1.1., 1.3., 2.1.
2.1.5.	Mirëmbajtja e modifikuar e lumit	Mirëmbajtje e përshtatshme e lumenjve duke iu referuar aspekteve mjedisore (p.sh. zgjedhja e pajisjeve, marrja në konsideratë e aspekteve hapësinore dhe kohore)	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	jo	1.1., 1.3., 1.5., 2.1.
2.1.6.	Prishja/ Heqja e trotuareve në zonat urbane / Menaxhimi i ujërave të shiut	- Hapësirat e parkimit / shtigjet e këmbësorëve mund të bëhen të përshkueshme nga uji (p.sh. me sipërfaqe zhavorri apo rrënoja) - Uji i shiut mund të mblidhet dhe të derdhet në gropat e tokës	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	jo	1.3., 2.1.
2.2. Riaktivizimi i zonave ujëmbajtëse (Rregullimi i rrjedhës/ rrjedhës së ujit)							
2.2.1.	Dekonstruksioni i një prite apo dige	Shkatërrimi i pritave apo digave të vjetra, të cilat nuk përmbyshin përdorimin e synuar apo të cilat nuk nevojiteshin më gjatë	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 2.1., 2.3.
Nr. (Iloji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturore	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP

2.2.2.	Rivendosja e pritave	- Ndërtimi i një prite të re në brendësi dhe shkatërrimi i plotë i pritave të vjetra - Parimi: Zëvendësimi i pritave përpara objektit të mbrojtur në vend të bregut të lumit, krijimi i një zone ujëmbajtëse	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 2.1., 2.3.
2.2.3.	Heqja e një bregu artificial	Riaktivizimi i zonave ekzistuese të përmblyetjeve, të cilat nuk janë prekur nga përmblyet për shkak të ndërtimeve në të kaluarën; duke ulur brigjet sipas rasti	Bashkia, Kryetari	M1/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 2.1., 2.3.
2.2.4.	Lidhja e një terreni ujëmbajtës (p.sh. kënetat, degë të vjetra të lumit)	- Riaktivizimi i zonave të rrezikuara nga përmblyet natyrore me anë të ngritjes apo ndërtimit të shtresave tokësore - Mbjellja e një pylli të përshtatur me ujin i cili shkakton një rritje të nivelit të ujit në atë prej tërthore por hap sipërfaqe ujëmbajtëse për sistemin lumor	Bashkia, Organizatat	M1/M3	strukturore	e mundur (+/-)	1.3., 2.1., 2.3.
3. Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmblyet							
3.1. Rregullimi i rrjedhës së ujit/ Punime në fushat aluvionale (Masa për mbledhjen e ujërave)							
3.1.1.	Ndërtimi i një pellgu mbajtës	Ndërtimi i një pellgu (të vogël) ujëmbledhës: digë dhe pellg në një lum ose përgjatë tij	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 2.1., 2.3.
3.1.2.	Krijimi i një toke të bonifikuar për mbajtjen e ujit	Ndërtimi i një toke të bonifikuar për mbajtjen e ujit në ish fusha aluvionale, me struktura hyrëse dhe dalje, për tu përmblytur dhe për tu përdorur gjatë përmblyetjeve	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 2.1., 2.3.
3.1.3.	Restaurimi, zgjerimi apo përmirësimi i sistemeve ekzistuese ujëmbajtëse (digat, pellgjet, tokat e bonifikuara)	- P.sh. Forcimi i sistemit ujëmbajtës dhe / ose ngritja apo zgjerimi i digave, restaurimi i komponentëve kryesorë të impianteve për të rritur efikasitetin hidrologjik - Përmirësimi operacional, optimizimi i kontrollit dhe optimizimi teknik i të gjithë sistemit	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+/-)	1.1., 1.3., 1.6., 2.1., 2.3.
3.2. Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (prita, diga, mure mbrojtëse dhe mjete të lëvizshme për tu mbrojtur nga përmblyet)							
3.2.1.	Punime për mbrojtjen nga përmblyet (prita, diga apo mure mbrojtëse nga përmblyet)	Mbrojtja e objekteve apo të zonave të rrezikuara me anë të pritave, digave apo mureve mbrojtëse	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (-)	1.3., 2.1.
3.2.2.	Forcimi i punëve ekzistuese për mbrojtjen nga përmblyet	Forcimi apo zgjatja e pritave, digave apo mureve mbrojtëse	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (-)	1.3., 1.6., 2.1.

3.2.3.	Përshtatja e një sistemi të lëvizshëm (stacionar) të mbrojtjes nga përmblyet	- Sisteme të lëvizshme apo stacionare për mbrojtjen nga përmblyet (ruajtja dhe vendosja në rast përmblyetshesh) - Në përputhje me planin e veprimit të fatkeqësive, trajnim i rregullt i shërbimit të emergjencave	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (-)	1.3., 2.1.
3.2.4.	Kullimi në zona të mbrojtura dhe mbrojtja nga kthimi i rrjedhës	Ndërtimi dhe forcimi i stacioneve të përshtatshme të pompimit; sistemet e mbrojtjes së kthimit të rrjedhës si ndërhyrje të përpikta	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M2/M3	strukturore	jo	1.3., 1.6., 2.1.
Nr. (loji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturor e	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP
3.3. Rregullimi i rrjedhës së ujit / Kanalet (Masa për ndërhyrje në lumenj)							
3.3.1.	Mbajtja pastër e prerjeve tërthore në zonat e vendbanimeve	Pastrimi i seksionit të lumit nga bimësia ose sedimentimi	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave, NjQV	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 1.6., 2.1.
3.3.2.	Heqja e ngushticave / kalimeve të ngushta në lumenj	Heqja fizike e pengesave dhe kalimeve të ngushta nga profilizimi i lumit / përfordimet alternative të brigjeve	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave, Mbrojtja Civile	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+)	1.3., 1.6., 2.1.
3.3.3.	Ndërtimi dhe forcimi i një bypass-i	Ndërtimi i një bypass-i në zonat me kufizim më të ulët duke shfrytëzua rrjedhat historike të ujit	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave, Mbrojtja Civile	M1/M2/M3	strukturore	e mundur (+/-)	1.3., 1.6., 2.1.
3.4. Menaxhimi i ujërave sipërfaqësorë (Masa për menaxhimin e ujërave urbane)							
3.4.1.	Menaxhimi i ujërave të shiut	- Vlerësimi dhe përshtatja e grumbullimit lokal të ujërave të shiut / strategjitë e mbajtjes së ujit - Përgatitja e materialit informues	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M3	struktur ore ose jostruktur urore	jo	1.1., 1.3., 2.1., 2.3.
3.4.2.	Zhvillimi i një sistemi ujëmbajtës bashkiak (p.sh. një kanal për depozitim të ujërave të shiut)	- Zhvillimi i sistemeve vendore të ujëmbajtjes - Shkëputja e tubave të ujit të shiut nga ujërat e zeza - Ndërtimi i pellgjeve ujëmbajtëse dhe infiltruese	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M3	strukturore	jo	1.3., 2.1., 2.3.
3.4.3.	Përmirësimi i një sistemi kullimi i përshtatur me përmblyet (p.sh. një sistem	Zhvillimi/Përmirësimi i sistemeve lokale të kullimit të sigurta nga përmblyet, p.sh. valvola të medha në sistemet e kanalizimeve	Bashkia, Menaxhimi i Ujërave	M1/M3	strukturore	jo	1.3., 1.6., 2.1., 2.3.

	filtrimi, valvola për moskthimin e ujit)						
3.5. Mbrojtja e objekteve							
3.5.1.	Mbrojtja e ndërtesave individuale	Ndërtimi i pritave, digave apo mureve mbrojtëse për mbrojtjen e objekteve (dritare rezistente ndaj presionit, zhvendosja e shkëmbinjve të betonit)	Bashkia, Operatorët, Privatët	M1/M3	strukturore	jo	1.3., 2.1.
3.5.2.	Mbrojtja e objekteve të infrastrukturës (p.sh. nyjet lidhëse të transportit, sistemet e degëzimit)	Ndërtimi i pritave, digave apo mureve mbrojtëse për mbrojtjen e objekteve, forcimi i punëve mbrojtëse, zhvendosja e infrastrukturës nga zonat e rrezikuara nga përmbytjet	Bashkia, Operatorët, kompanitë e Shërbimeve	M1/M3	strukturore	jo	1.3., 2.1.
3.6. Masa të tjera mbrojtëse							
Nr. (lloji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturore	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP
3.6.1.	Përmirësimi i menaxhimit të sistemeve lumore me diga/rezervuarëve	- Vlerësimi dhe përmirësimi i koncepteve të mirëmbajtjes dhe funksionimit të rezervuarëve, përdorimeve të rezervuarëve dhe hidrocentraleve për të rritur efektet e mbajtjes së ujit - Komunikim me operatorët rreth kontributit të tyre në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet - Rritja e vëllimit të mbajtjes së ujit / krijimi i vëllimit shtesë të mbajtjes së ujit me anë të koncepteve të përshtatshme të menaxhimit	Operatori i pritave dhe rezervuarëve	M1/M2/M3	strukturore ose jostrukturore	jo	1.3., 1.6., 2.1., 2.3.
3.6.2.	Mbrojtja ndaj depërtimit dhe ujërave nëntokësorë	Masa shoqëruese për mbrojtjen e ndërtesave ekzistuese ndaj ujërave nëntokësorë dhe me presion p.sh. me anë të puseve dhe mureve mbrojtëse, ndërsa ndërtimi i puseve mbrojtëse lejohet vetëm në raste të veçanta dhe pas një ekzaminimi të aspekteve të mbrojtjes së ujërave nëntokësorë.	Bashkitë, Ujësjetësi Organizatat	M1/M2/M3	strukturore	jo	1.4., 2.1., 2.4.
4. Aspekti: Përgatitja dhe informimi							

4.1. Përgatitja ekonomike / financiare							
4.1.1.	Masat paraprake financiare nga rezervat dhe sigurimet (sigurimi nga rreziqet natyrore)		Bashkitë, pronarët e pronave, kompanitë e sigurimeve	M1/M2/M3	jostrukturore	jo	4.2.
4.2. Përgatitja informuese							
4.2.1.	Përmirësimi i parashikimit të përmbytjeve dhe paralajmërimit / mesazheve për përmbytje	- P.sh. zhvillimi i transmetimit të të dhënave në distanca të mëdha si dhe optimizimi i menaxhimit dhe shpërndarjes së të dhënave në internet - P.sh. optimizimi i zinxhirit të komunikimit - Aktualizimi i personave të kontaktit - Ekzaminimi i niveleve të sinjalizimit, - Ekzaminimi i shërbimeve vendore të njoftimit - P.sh. vendosja e modeleve të reja të mbrojtjes nga përmbytjet për basenit lumore - Përmirësimi i cilësisë së parashikimeve (veçanërisht për basene të vogla lumore) duke optimizuar modelet e shkarkimit të reshjeve dhe integrimin e të dhënave shtesë të matjes ose parashikimit të reshjeve - Lidhja e modeleve të shkarkimit të reshjeve me procedurat hidrodinamike për të përcaktuar dhe komunikuar nivelet e parashikuara të ujit	Menaxhimi i Ujërave, Mbrojtja Civile, Shërbimet Meteorologjike, Menaxhimi i basenit lumor	M1/M2/M3	jostrukturore	jo	0.2., 3.2., 3.3.
Nr. (lloji)	Lloji i masave	Përshkrimi	Zbatuar nga (përgjithësisht)*	Sinergjitë direktiva kuadër e ujit / PMBL**	Masat strukturore	Ndikimi i mundshëm ndërkufitar	Kontributi në objektivin e MRP
4.3 Përgatitje në lidhje me reagimin ndaj përmbytjeve							
4.3.1.	Publikimi i hartave të rrezikut dhe hartave të rrezikut nga përmbytjet afër vendit	Publikimi i të dhënave digjiale dhe analoge e hartave të rrezikut dhe të rrezikut nga përmbytjet për të rritur ndërgjegjesimin dhe për të ndryshuar sjelljen në lidhje me përgatitjen në rast përmbytjesh	Menaxhimi i Ujërave, Mbrojtja Civile, Bashkitë, NjQV	M1/M2/M3	jostrukturore	jo	3.1.

4.3.2.	Avancimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publicitetit	Avancimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publicitetit me anë të shpërndarjes së informacionit digjital dhe analog (p.sh. gjithashtu nga vizualizimi lokal i niveleve të prishme të ujit), si dhe organizimi i simpoziumeve, seminareve dhe trajnimeve të avancuara	Autoritetet për menaxhimin e ujërave, Bashkitë, NjQV	M1/M2/M3	jostrukturore	jo	3.1.
4.4 Kompensimi, përgatitja dhe përpunimi i kontrollit të rrezikut							
4.4.1.	Përafrimi ose optimizimi i skemave të njoftimit dhe funksionimit (skemat e menaxhimit të fatkeqësive)	Ekzaminimi dhe aktualizimi i skemave ekzistuese të njoftimit dhe funksionimit ndër të tjera, me anë të shpërndarjes së hartave të rrezikut dhe të riskut nga përmbytjet	Bashkitë, Mbrojtja Civile dhe Shërbimet e Emergjencave	M1/M2/M3	jostrukturore	e mundur (+)	0.2., 3.2., 3.3.
4.4.2.	Mbrojtja civile	- Ekzaminimi dhe përmirësimi i planeve ekzistuese të burimeve dhe sistemeve të menaxhimit të krizave me anë të kryerjes së ushtrimeve në lidhje me përmbytjet, trajnimeve të avancuara, përcaktimit të strukturave organizative - Vendosja e digave mbrojtëse të lëvizshme dhe sistemeve lokale të paralajmërimit për popullatën dhe caktimin e infrastrukturës dhe materialeve	Bashkitë, Mbrojtja Civile dhe Shërbimet e Emergjencave, NjQV	M1/M2/M3	jostrukturore	e mundur (+)	0.2., 3.2., 3.3.
4.4.3.	Mbledhja dhe analizimi i përvojave në lidhje me përmbytjet	- Mbledhja dhe modifikimi i përmbytjeve të kaluara për analiza dhe optimizimet eventuale të nevojshme të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet - Përmbledhja përmban informacion rreth përmbytjeve (foto, nivelet e ujit, kohën, kushtet hidrologjike) si dhe informacion në lidhje me dëmtimin e personave dhe pronës (p.sh. në ndërtesa dhe zona), një dokumentim të angazhimit operacional (procesi i prognozës së rrezikut nga përmbytjet dhe paralajmërimet e rrezikut nga përmbytjet, kontrolli e rreziqeve, mbrojtja civile) dhe një vlerësim të ndikimit të mjeteve teknike për mbrojtjen nga përmbytjet (barriera, brigje, diga, ndërtime të lëvizshme)	Autoritetet për menaxhimin e ujërave, Bashkitë, Organizatat, Mbrojtja Civile, Shërbimet e Emergjencave, Rezidentët	M1/M2/M3	jostrukturore	e mundur (+)	0.1., 0.2., 2.2., 3.2., 3.3., 4.1.

Shtojca B

Lista e masave të përzgjedhura

1.Plani i Veprimit

2.Kostimi Financiar

Shkurtime për institucionet dhe aktorët, qëndrorë dhe lokal

ADZM	Administrata e Zonave të Mbrojtura Shkodër	KKDM	Komiteti Kombëtar i Digave të Mëdha
AGS	Albanian Geological Service	AKM	Agjencia Kombëtare e Mjedisit
ARA	Albanian Road Authority	AKP	Agjencia Kombëtare e Pyjeve
AREB	Agjencia Rajonale e Ekstensionit Bujqësor Shkodër	AKPT	Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit
DUK	Drejtoria e Ujitjes dhe Kullimit Lezhë	P	Institucioni i Prefektit të Qarkut Shkodër
HEC	Hidroelektrocentral	Q	Këshilli i Qarkut Shkodër
IGEO	Instituti i Gjeoshkencave	QTTB	Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore Fushë Krujë
KESH	Korporata Elektroenergjitike Shqiptare	DRM	Drejtoria Rajonale e Mjedisit Shkodër Lezhë Kukes
MBZHR	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural	ZABU	Zyra e Administrimit të Basenit Ujor Drin-Bunë
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë	AMBU	Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore
BSH	Bashkia Shkodër	sh.A UK Shkodër	Sh.A. Ujësjiellës Kanazime Shkodër
BVD	Bashkia Vau Dejës	sh.A UK Vau Dejës	Sh.A. Ujësjiellës Kanazime Vau Dejës
MTM	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit	USHAUPU	Unioni Shqiptar i Arkitektëve, Urbanistëve dhe Planifikuesve Urbanë
AKMC	Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile		

1. PLANI VEPRIMIT, LISTA E MASAVE TE PERZGJEDHURA

Për Zonat ku ekziston rreziku potencial nga përmbytjet ose ka gjasa të ndodhin përmbytje, Drin-Bunë 4, 5 dhe 6, të shpallura me Vendimin nr.1, datë 15.6.2021 të Këshillit Kombëtar të Ujit (territori i njësjive administrative Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Rrethinat dhe Veliqejë të bashkisë Shkodër dhe njësinë administrative Bushat të bashkisë Vau i Dejës)

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHPIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI MUNDSHËM NË KUPITAR / SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
1. Aspekti: Parandalimi i rrezeqeve											
1.1 Instrumentet administrative (për shmangien e rrezikut)											
1.1.1-1	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Projektet për rritjen e ndërgjegjësimit në shkollat 9-vjeçare dhe të mesme	AMBU, ZABU	BSH , BVD	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	7.440.000
1.1.1-2	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Përditësimi periodik i hartave të rrezikut dhe të rishtit sipas parashikimit ligjor ose në rastet kur ndodhin ndryshime të konsiderueshme që duhen konsideruar dhe integruar / zhvillimi i mëtejshëm i bazës së të dhënave	AMBU, ZABU		2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.342.000
1.1.1-3	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Ofrimi i hartave dixhitale të rishtit për përmbytje të bazuara në një platformë web-GIS, për të lehtësuar vendimmarrjen në menaxhimin e rrezeqeve për përmbytje (përfshirë përditësimet e rregullta).	AMBU, ZABU	BSH , BVD, AKPT	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	305.000
1.1.1-4	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Shpërndarja e fletëpalosjeve informuese për publikun, duke përfshirë hartat e rrezikut për përmbytje dhe informacione udhëzuese për popullsinë në rast emergjence (në kombinim me masen 4.4.1-1 në lidhje me hartat/pikat/rreujt e evakuimit në rast emergjencash).	AMBU, ZABU	BSH, BVD, NJAD, P	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	7.440.000
1.1.1-5	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Shpërndarja e hartave të rrezikut në administratën vendore në të gjitha nivelet.	AMBU, ZABU	BSH, BVD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	760.000
1.1.1-6	Hartëzimi i zonave të rrezikuara nga përmbytjet	Mirëmbajtja, plotësimi dhe përditësimi në faqet e internetit të institucioneve qendrore dhe lokale të informacionit rreth menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, vetëmbrojtjes, rreth hartave të rrezikut nga përmbytjet, pasuritë e rrezikuara nga përmbytjet, ngjarjet e reja të përmbytjeve, nivelet	AMBU, ZABU BSH, BVD, P		1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	220.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHPIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI MUNDSHËM NË KUPITAR / SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
		e aritjes së ujit dhe skenarët përkatës për çdo zonë, dhe udhëzime interaktive.									
1.1.2-1	Kufizimi i ndërtimit në zonat e rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	Analizimi i risqeve nga përmbytjet dhe i hartave të rrezikut me synimin për të integruar konkluzionet e analizës në planifikimin urbanistik/të territorit/tokës (përcaktimin e zonave me kufizime për ndërtim dhe i zonave të përshtatshme për ndërtim/strehim, përcaktimin e masave paraprake të detyrueshme për zbatim për mbrojtjen e objekteve), objektivat strategjik të bashkive apo pasaportave të zhvillimit vendor.	BSH, BVD	AKPT	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	305.000
1.1.2-2	Kufizimi i ndërtimit në zonat e rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	Përkrahje/shpërndarje të zonave të rrezikuara/ shpërndarja e informacionit të rrezikut të planifikuesit urban dhe administratës urbanistike nëpërmjet mbledhjeve teknike dhe seminareve, duke përfshirë edhe aspektet ekonomike.	AMBU, ZABU, BSH, BVD	UNIIONI SHQIPTAR I ARKITEKTEVE, URBANISTËVE DHE PLANIFIKUESVE URBAN	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.342.000
1.1.2-3	Kufizimi i ndërtimit në zonat e rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	Hartimi i udhëzuesve (për kriteret për ndërtimet, përdorimet e tokës apo zhvillimin e aktiviteteve) mbështetur në analizimet dhe konkluzionet në vijim të masës së mësipërme 1.1.2-1, për të kufizuar përdorimin e tokës në zonat e rrezikuara dhe publikimi i tyre nëpërmjet fletëve informuese nga bashkia si pjesë e planit të përgjithshëm vendor	BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	10.734.000
1.1.2-4	Kufizimi i ndërtimit në zonat e rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	Rishikimi i politikave/planeve të zhvillimit vendor me qëllim integrimin e masave të Planit të Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet 2024-2030	BSH, BVD	AKPT	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.647.000
1.1.2-5	Kufizimi i ndërtimit në zonat e rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	Ngritja e mekanizmave efektivë për të kontrolluar ndërtimet në zonat e rrezikuara (ndërtimet e reja, ndërtimet ekzistuese)	BSH, BVD	ADZM , ZABU Drin Bune	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.342.000
1.1.2-6	Kufizimi i ndërtimit në zonat e	Mbështetja e banorëve që kanë ndërtuar ndërtime të paligjshme që të largohen nga zonat e rrezikuara	BSH, BVD		2 - afatmesem	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	915.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHJ A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR SHËLLKAB. RJ	KARAKTERI I (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	rrezikuara (në planifikimin e hapësirës / urbanistikë)	nga përmbytjet (informimi, konsultimi dhe mbështetja për gjetjen e tokës).			3-6 vjet						
1.1.3-1	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Përdorimi i përshtatshëm i tokës bujqësore dhe ndalimi i ndërtimit në zonën ligatinore midis Dajcit dhe Bushatit.	BSH, BVD	NJAD DAJÇ, BUSHAT	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Bushat, Dajç	D-B 6	Jo	jo strukturore	915.000
1.1.3-2	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Informimi i duhur rreth rëndësisë së ruajtjes së zonave ligatinore përmes mbledhjeve, seminarëve etj.	BVD	NJAD BUSHAT	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Bushat	D-B 6	Jo	jo strukturore	1.552.000
1.1.3-3	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Kontrolli dhe kufizimi i ndërtimeve të reja në çdo lloj fushe aluvionale dhe zone ujëmbledhëse vecanerisht me prioritet kontrolli dhe kufizimi në bregun e lumit Kir dhe në bregun e liqenit (te mbahet në konsideratë edhe në Analizën e përcaktuar sipas masës 1.1.2-1	BSH, BVD	NJAD, ADZM, ZABU Drin Bune, AKPT	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	-
1.1.3-4	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Parandalimi i ndërtimit të çdo lloj objekti, në zonën e kanalit të Vilunit si masë që duhet parashikuar në Planin e Përgjithshëm Vendor dhe Pasaportat të zhvillimit.	BSH	NJAD VELIPOJE	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Velipojë	D-B 6	Jo	jo strukturore	-
1.1.3-5	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Rritja e ndërgjegjësimin të komunitetit mbi rëndësinë e parandalimit dhe mbrojtjes nga përmbytja me anë të komunikimit dhe publikimit të hartave në vende të aksesueshme për publikun (në ambientet publike në bashki, në njësitë administrative, në vende publike të institucioneve të tjera që ofrojnë shërbime ndaj publikut, vende publike, etj.).	BSH, BVD, P, Q	AMBU ZABU	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 6	Jo	jo strukturore	130.000
1.1.3-6	Mbrojtja e fushave aluvionale dhe e zonave ujëmbledhëse	Krijimi i kushteve dhe garantimi i kontrollit/ zbatimit efektiv të ndalimit mbi hedhjen e mbetjeve në zonat e prirura për përmbytje, duke përfshirë edhe informimin e publikut dhe të bizneseve	BSH, BVD	NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	100.000
1.2	Përshtatja e përdorimit të tokës (për të shmangur rrezikun, largimin ose zhvendosjen dhe për reduktimin e rrezikut)										
1.2.1-1	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës	Vlerësimi i përbërjes së tokës në zonat e përmbytjes, duke përcaktuar masat për kultivimin e kulturave të përshtatshme për të parandaluar	MBZHR, BSH	UNIVERSITETET	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Dajç, Berdçice, Gur i Zi,	D-B 6	Jo	jo strukturore	1.647.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHJ A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR SHËLLKAB. RJ	KARAKTERI I (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	erozionet (në bazë të studimit të tokës të kryer në vitin 2004 në bashkëpunim me Institutin e Studimit të Tokave).					Rrethina, Velipojë				
1.2.1-2	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	Përditësimi i rregullt i inventarëve të pasurive publike dhe private në zonat e rrezikuara dhe vlerësimet e rrezikut për pasuritë e rrezikuara (ura, rrugë, vepra mbrojtëse, stalla për bagëtinë, depot e ujit të pijshëm dhe rezervave ushqimore, shtëpitë, etj.).	BSH, BVD	MBZHR, ARRSH, UK SHKODER, UK VAU DEJES	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	-
1.2.1-3	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	Kultivimi i kulturave pranverore dhe mbjellja e kulturave që hiqen lehtë nga toka, si për shembull misër, bishtaja, perime etj. (Informimi i popullatës), në veçanti në zonat me rrezik potencial për përmbytje në zonën e Velipojes (konsiderimi mi ketij konkluzioni në Vlerësimin e përbërjes së tokës të përcaktuar në masën nr. 1.2.1-1)	BSH (MBZHR me Agjencitë rajonale të bujqësisë propozim i BSH)	NJAD VELIPOJE	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Velipojë	D-B 6	Jo	jo strukturore	2.500.000
1.2.1-4	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	Përditësimi i studimit të përdorimit të tokës në Planin Strategjik të Zhvillimit 2012, me qëllim menaxhimi i përdorimit të tokës bujqësore për zonat e rrezikuara.	BVD	NJAD BUSHAT	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bushat	D-B 6	Jo	jo strukturore	2.318.000
1.2.1-5	Përshtatja e përdorimit ekzistues të tokës në zonat e rrezikuara nga përmbytja (përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	Zhvillimi i "hartave bujqësore" në format digjital të orientuara nga përmbytja për përshtatshmërinë e tokës dhe kulturat që janë të përshtatshme (kryesisht kultura pranverore) dhe ato jo të përshtatshme për mbjellje në zonat e rrezikuara nga përmbytja.	BSH, BVD MBZHR me Agjencitë rajonale të bujqësisë	NJAD	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.647.000
1.2.1-6 *	Përshtatja e përdorimit	Hartimi (apo rishikimi dhe integrimi në planin ekzistues) i një programi/plani për identifikimin,	BSH, BVD	MTM, AKP, MBZHR mund të	1 - afatshkurter	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	I mundur (+/-)	jo strukturore	5.246.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHIJ A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR I SHËLLKAP. RI	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
DO TË MUND TË ZBATOHET PAS APROVIMIT TE AUTORITETIT TË MALI TË ZI)	ekzistues të tokës në zonat e rrezuara nga përmbytja (përshirë bujqësinë dhe pylltarinë)	hartëzimin dhe pyllëzimin e të gjitha sipërfaqeve që mbulohen nga baseni Drini-Bunë: vecanerisht brigjet e lumënive, argjinaturat, fushat aluvionale dhe zonat ujëmbledhese për të përforcuar mbrojtjen nga lumenjt apo erozionin (mbjellje bime hidrofile autoktone apo në hapësirat rreth fermave bujqësore, edhe drurë frutore të pershtatshëm, apo lejimin e zhvillimit të bimesise spontane në brigjet). Venia e tij në zbatim.		ndihmoje me analiza mbi token nepermjet Qendres se Transferimit te Teknologjibe Bujqesore ne Fushe Kruj	1-2 vjet						
1.2.2-1	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Vlerësimi dhe reduktimi i dëmit të mundshëm në zonat e rrezuara nga përmbytjet bazuar në "praktikat më të mira" dhe "teknologjitë më të mira në dispozicion" në fushën e menaxhimit të rrezikut nga përmbytja.	AMBU , ZABU	BSH, BVD, P	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	5.307.000
1.2.2-2	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Vlerësimi i rrezikut të përmbytjes dhe i pengesave të shkarkimit në ura në Ana e Malit të cilat administrohen nga Bashkia; përmirësimi i qëndrueshmërisë së urave me kapacitet më të lartë shkarkimi	BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	jo strukturore	1.647.000
1.2.2-3	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Vlerësimi i rrezikut të përmbytjes dhe i pengesave të shkarkimit në ura në rrugën kombëtare Ura e Bunës-Murriqan (SH-41); përmirësimi i qëndrueshmërisë së urave me kapacitet më të lartë shkarkimi.	ARRSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	jo strukturore	1.647.000
1.2.2-4	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Edukimi i banorëve për të garantuar sigurinë në rast përmbytjesh në ndertimet ekzistues: - kufizimi i pajisjeve në katin përdhës; - përdorimi i katit të parë dhe të dytë për; ambientet e banimit; - barrierat në dyer dhe dritare; - materialet, konceptet e ndërtimit, themelet;	BSH, BVD	AMBU, ZABU	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.480.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHIJ A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR I SHËLLKAP. RI	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	përmbytjeve)	- mbrojtja e fasadës me materiale hidroizoluese.									
1.2.2-5	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Rritja e ndëgjegjësimit të popullsisë për ndërtimet e reja të përshtatura për rrezikun e përmbytjes; themelet e ndërtesave të reja duhet të jenë të ngritura nga toka (mbi nivelin maksimal të regjistruar të përmbytjeve në të gjitha fshatrat me rrezik përmbytjeje referuar hartave të rrezikut të përmbytjes.	BSH, BVD		2 - afatmesem 3-6 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.480.000
1.2.2-6	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Krijimi i Udhëzuesit për mbrojtjen e strukturave / ndërtimeve / shtëpiave dhe për zhvillimin e territorit dhe infrastrukturës, për të marrë parasysh në praktikë përmbytjen në këto zona; marrja në konsideratë e këtyre udhëzuesve në planifikimin e strukturave të reja.	BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	4.636.000
1.2.2-7	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Në cdo studim e projektim të rrugëve, në zonat me rrezik përmbytjeje, raporti i studimit hidrologjik (kerkesë sipas VKM për rregullat teknike të projektimit të ndërtimit të rrugëve) të përmbajë domosdoshmerisht analizën e komponentit të vlerësimit të prurjeve dhe nivelit maksimal të ujërave nga përmbytjet (konkretisht hartat e rrezikut) me qellim ruajtjen e veprave dhe përcaktimin e kuotës përfundimtare të pjeseve kaluese, si edhe shmangien e pengesave ujore.	ARRSH, BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	P - Planifikuar (P)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.037.000
1.2.2-8	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytjeve)	Rishikimi dhe rivlerësimi i raporteve të studimeve hidrologjike apo hartimi i tyre në rast se nuk ka të tilla, në cdo ndërtim rrugë e urë që është në proces apo i planifikuar e projektuar për të ndërtuar, në zonat me rrezik përmbytjeje, me qellim analizën e komponentit të vlerësimit të prurjeve dhe nivelit maksimal të ujërave nga përmbytjet (konkretisht hartat e rrezikut)	ARRSH, BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	P - Planifikuar (P)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	4.941.000
1.2.2-9	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezuara	Mbrojtja/ngritja e kuotës së stacioneve të pompimit të furnizimit me ujë të publikut (Oblika 1 dhe 2) në shtrirjen e nivelit të përmbytjeve të (në perzgjedhje të skenareve të përmbytjeve HQ/10/	BSH	sh.a. UK Shkodër	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	strukturore	1.708.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPITAR (SHËLLKAP. SJ)	KARAKTERI I (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	(planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytyjeve)	HQ50/ HQ100/ HQ200/ HQ500 sipas strandarëve të sektorit)									
1.2.2-10	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezikuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytyjeve)	Zgjerimi i dy urave në Ranxë and Mali i Jushtit (zgjerimi i distancës ndërmjet këmbëve të urës).	BSH		2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bushat	D-B 6	Jo	strukturore	
1.2.2-11	Përshtatja e ndërtimeve dhe infrastrukturës në zonat e rrezikuara (planifikimi dhe ndërtimi i përshtatur sipas përmbytyjeve)	Vlerësimi i rrezikut nga përmbytyjet për furnizimin me ujë dhe mbledhjen/përpunimin e ujërave të përdorura për të shmangur dëmet në situata përmbytyesh dhe për të garantuar ofrimin e shërbimeve publike të furnizimit me ujë dhe kanalizimit në fshatra, me anë të përshtatjes së infrastrukturës sipas rrezikut për përmbytyje. (Në kombinim me masen 3.6.2-1 për përshtatjen strukturore për mbrojtjen nga infiltrimi në ujërat nëntokësor)	sh.a UK Shkoder, sh.a. UK Vau i Dejës	BSH, BVD	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore & strukturore	4.331.000
1.2.3-1	Konsultimi i bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimin	Informimi, ndërgjegjësimi dhe edukimi i fermerëve për përdorimin ekonomik dhe të qëndrueshëm të tokës dhe për mbijelljen e kulturave bujqësore në zonat e rrezikuara në përputhje me parashikimet në hartat bujqësore (të krijuara sipas masës 1.2.1-7) (fletëpalosjeve, takimeve), me fokus kultivimin e kulturave bujqësore të qëndrueshme, format të reja të rotacionit të kulturave bujqësore, si edhe operimin me ferma të mëdha ose ndërmarrjet e bashkëpunimit bujqësor, për të optimizuar menaxh. e tokës	BSH, BVD	NJAD, MBZHR me Agjencite rajonale të bujqësisë	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.480.000
1.2.3-2	Konsultimi i bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimin	Hartimi dhe zbatimi i programeve të monitorimit për ndotjen e tokës si rezultat i përmbytyjeve dhe shpërndarja në komunitet e informacioneve për rezultatet e nxjerra	MBZHR me Agjencite rajonale të bujqësisë, BSH (për informimin)	NJAD Ana e Malit	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	jo strukturore	3.294.000
1.2.3-3	Konsultimi i	Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve	MBZHR, AREB,	NJAD, BSH, BVD	2 -	OGM -	TË GJITHA	D-B 4/5/6	Jo	jo	

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPITAR (SHËLLKAP. SJ)	KARAKTERI I (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	bujqësisë dhe pylltarisë për rritjen e ndërgjegjësimin	Informative dhe edukative rreth influencës së kulturave bujqësore dhe bimësisë së pyjeve lidhur me mbrojtjen e zonave të destinave dhe brigjeve lumore nga emergjencat e përmbytyjeve.	MTM, AK Pyjeve		afatmesem 3-6 vjet	Mirëmbajtja në proces (OGM)	NJAD			strukturore	1.760.000
1.3	Parandalimi i rrezikut me anë të ndërtimit të përshtatur për përmbytyjen										
1.3.1-1	Trajtimi i përshtatur për përmbytyjen i substancave të rrezikshme për ujin	Edukimi i fermerëve për përdorimin e kujdesshëm/efektiv të plehrave bujqësore (në veçanti të fosfateve, nitrateve dhe pesticideve) lidhur me ndikimet e tyre në mjedis. Ruajtja e sigurt në vende të mbrojtura.	MBZHR me Agjencite rajonale të bujqësisë, AKM (Zyra e Kimikateve)	NJAD, BSH, BVD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.500.000
1.3.1-2	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	Planifikimi i masave që do të ndërmerren për mbrojtjen/ minimizimin /eliminimin e shkarkimeve të ndotesve organik të qëndrueshëm në mjedis, duke u bazuar në rezultatet e analizave të kryera në zbatim të programeve të monitorimit të mjedisit.	MTM, AKM, DRM	UNIVERSITETET, BSH, BVD, NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.684.000
1.3.1-3	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	Vlerësimi, renditja dhe paraqitja e një përmbledhjeje (edhe të hartëzuar) të zonave dhe objekteve me substanca të rrezikshme në zonat e rrezikuara nga përmbytyja (duke përfshirë nivelin e ruajtjes/nivelet e përmbytyjes në rast përmbytyjeje dhe nevojat për mbrojtje)	AKM, DRM	NJAD, BSH, BVD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.647.000
2. Aspekti: Mbrojtja nga përmbytyjet natyrore											
2.1	Menaxhimi i përmbytyjeve natyrore, rregullimi i rrjedhës së ujit										
2.1.1-1 *	Përforsimi i veprave ekzistuese ndaj përmbytyjeve	Pyllëzimi për gjatë përrenjeve malorë në Anën e Malit për të përforsuar argjaturat (të konsiderohet në Program/Planin për pyllëzimin e përcaktuar në masen 2.1.1-6) (Në kombinim me masen 2.1.4-3 për pyllëzim brigjesh për të zvogëluar erozionin në këto zone)	BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Ana e Malit	D-B 6	1 mundur (+/-)	strukturore	27.600.000
2.1.1-2 *	Rigjallërimi i shtrëtitjeve të lumërive dhe i brigjeve / ish fushat aluvionale	Realizimi i studime hidrologjike mbi të cilat të përcaktohen masa mbrojtëse të veçanta (me fokus në zonat me erozion aktiv të lulla si Darragjat, Shirq-Mushan, Dajç, Samrish i Vjetër dhe Rrushkull) dhe të realizohen rilevimet inxhinierike përkatëse mbështetur në studime	BSH	P, DUK, ZABU	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Dajç	D-B 6	1 mundur (+/-)	jo strukturore & strukturore	2.562.000
2.1.1-3 *	Rigjallërimi i	Mbijellja në brigjet e lumit Kir e bimësisë së	BSH		1 -	NS - Nuk ka	Gur i Zi	D-B 6	1 mundur	strukturore	

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PËRGJEGJES PËR ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QË PËRFSHIHEN (ME PESHË) PËR ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDËSHËM NË KUPËTAR (SHËLLQAP. R)	KARAKTERI I (STRUKTUROR) E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	shtretërve të lumenjve dhe i brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale	përshtatshme hidrofile autokotone dhe rritja e sipërfaqeve të zonave të gjelbra për të mbrojtur brigjet nga erozioni dhe për të mundësuar shkarkim të shpejtë të ujit. (te konsiderohet ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar ne masen 1.2.1-6)			afatshkurter 1-2 vjet	nisur (NS)			(+/-)		1.500.000
2.1.1-4 *	Rigjallërimi i shtretërve të lumenjve dhe i brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale	Mbjellja në brigjet e lumenjve (lumi Drin duke filluar nga fshati Ganjollë deri në HEC Ashta) e bimësisë së përshtatshme për të mbrojtur brigjet nga erozioni dhe për të mundësuar shkarkim të shpejtë të ujit. (te konsiderohet edhe ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar ne masen 1.2.1-6)	BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	P - Planifikuar (P)	Gur i Zi	D-B 6	i mundur (+/-)	strukturore	1.800.000
2.1.1-5 *	Rigjallërimi i shtretërve të lumenjve dhe i brigjeve të lumenjve / ish fushat aluvionale	Mbjellja në brigjet e lumit Buna ne zonën e Dajcit, e bimësisë së përshtatshme për të mbrojtur brigjet e lumenjve nga erozioni dhe për të mundësuar shkarkim të shpejtë të ujit. (bime hidrofile autokotone) (te konsiderohet edhe ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar ne masen 1.2.1-6)	BSH		2 - afatmesem 3-6 vjet	P - Planifikuar (P)	Dajç	D-B 6	i mundur (+/-)	strukturore	1.200.000
2.1.2-1 *	Ndryshimi i rrjedhave dhe i kushteve të pjerrësisë së lumenjve	Sistemi dhe pastrimi nga pengesat (ndetimet, kalimet, lombot) ne kanal in ne Berdite te Siperme aty ku grumbullohet materiali aluvional me qellim rritje e kapacitetit transportues te tij.	BSH	DUK	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bërdicë	D-B 6	i mundur (+/-)	strukturore	
2.1.2 – 2 *	Ndryshimi i rrjedhave dhe i kushteve të pjerrësisë së lumenjve	Zgjerimi për të rritur kapacitetin e shkarkimit të lumit, me marrëveshje ndërmjet shteteve, të ngushtices në Belaj në lumin e Bunës	AMBU, MTM, BSH		2 - afatgjate edhe per te j 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	i mundur (+/-)	strukturore	
2.1.2-3	Ndryshimi i rrjedhave dhe i kushteve të pjerrësisë së lumenjve	Ndërtimi i argjinaturës 2.5 km ne fshatin Kuc e cila ben bashkimin e 2 argjinaturave ekzistuesne krahu n e majte te rrjedhes se lumit Kir dhe ndertimi i nje hidrovo ri qe do te pompoje ujin nga fusha ne rast rritje te nivelit te ujit ne lum gjate permblytjeve. Keto te 2 objekte duhet te ndertohen paralelisht, dhe per te siguruar efencen n e shfrytezim te lihet bajpas i komandu ar me porta per shkarkimin e ujit me rrjedhje te lire ne kohen kur niveli i ujit ne lum	AMBU, MBZHR	BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Rrethina	D-B 5	Jo	strukturore	416.250.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PËRGJEGJES PËR ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QË PËRFSHIHEN (ME PESHË) PËR ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDËSHËM NË KUPËTAR (SHËLLQAP. R)	KARAKTERI I (STRUKTUROR) E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
		e lejon									
2.1.2-4 *	Ndryshimi i rrjedhave dhe i kushteve të pjerrësisë së lumenjve	Vlerësimi i mundësisë për të rritur kapacitetet shkarkuese nga kanalet Murteme (E kombinuar me masen 3.1.3-11 për pastrimin e kanaleve)	BSH, DUK Lezhe	AMBU, ZABU	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	i mundur (+/-)	jo strukturore	4.636.000
2.1.2-5 *	Ndryshimi i rrjedhave dhe i kushteve të pjerrësisë së lumenjve	Hartimi i studimeve me qellim percaktimin e zonave ku mund ose jo te shfrytezohen inertet lumore edhe per te zvogeluar efektet e permblytjeve dhe perdorimi i konkluzioneve te tyre si udhezues te detyrueshem per zbatim.	SHGJSH, AMBU, ZABU		1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Te gjitha NJAD	D-B 4, 5, 6	i mundur (+/-)	jo strukturore	3.294.000
2.1.3-1	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Sistemi dhe pastrimi i shtratit të lumit Kir ne pergjithesi dhe pranë fshatit Kuc ne vecanti nepermejt pastrimin e inerteve nga brigjet dhe shtrati i lumit për të menaxhuar shkarkimin e ujit dhe për të parandaluar erozionin e tokës.	BSH	NJA GUR I ZI	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Gur i Zi	D-B 6	Jo	strukturore	
2.1.3-2	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Percaktimi i vendëpozikimeve për materialet e ngruta inerte me qellim shmangien e hedhjes se inerteve ne brigjet apo trupat ujo r (Drin, Buna, Kir)	BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	TE GJITHA NJESITE	D-B 4,5,6	Jo	jo strukturore	
2.1.3-3	Veprat e mbrojtjes ndaj përmblytjeve (prita, digë, mur mbrojtës ndaj përmblytjes)	Ndërtimi i "brezave të gjelbër mbrojtës" me 3-5 rreshta me bimësi të dendur në brigjet e përroit Pistalli për të evituar ujërat përmblytës në rast të reshjeve të dendura të shiut.	BSH	NJA GUR I ZI	2 - afatgjate edhe per te j 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Gur i Zi	D-B 6	Jo	strukturore	
2.1.3-4	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Kryerja e një studimi fizibiliteti të integruar për parandalimin e erozionit në shtretër të lumenjve në 9 nga 11 fshatra në Dajç (Darragaj, Shira, Mushan, Dajç, Samrish, Samrish i Vjetër, Rrushkull, Belaj, Pentar)	AMBU, SHGJSH		2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Dajç	D-B 6	Jo	jo strukturore	2.074.000
2.1.3-5	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Mbrojtja e brigjeve të lumit Drin nga erozioni nga zona e Ganjollës deri në Vukanë - Kuc, me një gjatësi rreth 3,5 km nepermejt mbjelljes se bimësisë hidrofile autokotone. (te konsiderohet edhe ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar ne masen 1.2.1-6)	BSH		2 - afatmesem 3-6 vjet	P - Planifikuar (P)	Gur i Zi	D-B 6	Jo	strukturore	106.750.000
2.1.3-6 *	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Mbrojtja e brigjeve të lumit Buna në zonën Bërdicë	BSH		2 - afatmesem	OGC - Ndërtimi në	Bërdicë	D-B 6	i mundur (+/-)	strukturore	45.750.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PËRGJEGJES PËR ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TË TJERA QË PËRFSHIHEN (ME PESHË) PËR ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR (SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURORE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	lumit	e Mesme (përgjatë një distance rreth 1,5 km) duke përfshirë brigjet e lumit me argjinaturë ose me bimësi hidrofile autoktone. (Te konsiderohet edhe ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar në masën 1.2.1-6)			3-6 vjet	proces (OGC)					
2.1.4-1 *	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	Edukimi / bashkëpunimi me pronarët apo përdoruesit e tokave për të nxitur integrimin e blegtorisë në fushat aluvionale/ligatinat në Dajç dhe Bushatit (kullotë për bagëti të imëta) për të siguruar ngjeshjen e tokës dhe për të përmirësuar mbrojtjen e tokës.	BSH, BVD	MBZHR nepermjet agjencive rajonale, NJAD DAJÇ, NJAD BUSHAT	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Dajç, Bushat	D-B 6	I mundur (+/-)	jo strukturore	2.500.000
2.1.4-2 *	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	Përmirësimi i bimësisë pylore në zonat e fushave aluvionale duke mbjellë fidanë hidrofile autoktone me sisteme rrënjësh të forta në zonën e Velipojës (te konsiderohet ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar në masën 1.2.1-9)	BSH	MBZHR mund të ndihmojë me analiza mbi token nepermjet Qendres së Transferimit të Teknologjive Bujesore në Fushe Krujë	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velipojë	D-B 6	I mundur (+/-)	strukturore	
2.1.4-3 *	Mbrojtja e zonave përgjatë brigjeve të lumit	Mbjellja e shelqjeve, akacive dhe plepave në zonat përgjatë anës së lumit për të zvogëluar erozionin në zonën e Anës së Malit. (Te konsiderohet ne Program/Planin për pyllëzimin e percaktuar në masën 1.2.1-6) (Në kombinim me masën 2.1.1-1 për pyllëzim brigjesh për të zvogëluar erozionin në këto zone)	BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Ana e Malit	D-B 6	I mundur (+/-)	strukturore	1.800.000
2.1.4-4	Mbështetja e zhvillimit të fushave aluvionale natyrore	Vlerësimi mjedisor i zonave të përmbytura, për të orientuar institucionet përgjegjëse për të vlerësuar gjendjen e mjedisit përpara vendimeve për përdorimin e tokës etj., dhe jo vetëm pas ndonjë përmbytjeje.	BSH, BVD	MBZHR mund të ndihmojë me analiza mbi token nepermjet Qendres së Transferimit të Teknologjive Bujesore në Fushe Krujë.	2 - afatmesem 3-6 vjet	P - Planifikuar (P)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	jo strukturore	2.074.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PËRGJEGJES PËR ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TË TJERA QË PËRFSHIHEN (ME PESHË) PËR ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPËTAR (SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURORE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
				AKM & DRM shtojnë stacione monitorimi në varesi të zonave të rriskut në Programin Kombëtar të mjedisit							
2.1.5-1 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Rikonstrukcioni i shtratit të lumit Buna (nga Bahçallek në Grykëderdhje në det)	AMBU, MBZHR, MIE, MTM	BSH	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Shkodër, Berdica, Ana e Malit, Dajç, Velipojë	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	
2.1.6-1	Shkëputja / heqja e shtrimeve të rrugës në zonat urbane / menaxhimi i ujërave të shiut	Rutina vjetore për inspektimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve urbane të kullimit nga ndërmarrja UK Shkodër.	sh.A UK Shkodër		2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	jo strukturore & strukturore	6.100.000
2.1.6-2	Shkëputja / heqja e shtrimeve të rrugës në zonat urbane / menaxhimi i ujërave të shiut	Zgjerimi dhe mirëmbajtja e rregullt e sistemeve të kullimit/kanalizimeve, në veçanti në zonat që përballen me këthim të rregullt të ujërave dhe përmbytje urbane.	BSH	DUK Shkodër	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Shkodër	D-B 4/5	Jo	strukturore	-
2.1.6-3	Shkëputja / heqja e shtrimeve të rrugës në zonat urbane / menaxhimi i ujërave të shiut	Heqja e pengesave (mure rrethuese, rrugica, rrugë, ura, kalime, inerte, etj.) që bllokojnë largimin e ujit në sipërfaqe nga zonat e banuara; rritja e kapaciteteve mbajtëse dhe infiltruese të hapësirave publike dhe private.	BSH	sh.A UK Shkodër	2 - afatmesem 3-6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Shkodër	D-B 4/5	Jo	strukturore	-
3. Aspekti: Mbrojtja teknike nga përmbytjet											
3.1	Rregullimi i rrjedhës së ujit / veprat në fushat aluvionale (masat mbajtëse)										
3.1.3-1	Mirëmbajtja e infrastruktures egzistuese të kullimit.	Pastrimi i rrjetit të kanaleve kulluese në zonat që përmythen në Dajç	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Dajç	D-B 6	Jo	strukturore	25.500.000
3.1.3-2	Mirëmbajtja e infrastruktures egzistuese të kullimit.	Pastrimi i rrjetit të kanaleve kulluese në zonat që përmythen në Berdica	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Berdica	D-B 6	Jo	strukturore	12.000.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIM I MUNDSESHM NDERKUPITAR (SULLE KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTUROR)	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
3.1.3-3	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne zonen e Lumit Kir	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Zona e lumit Kir, Shkoder, Rrethinat	D-B 4/5	Jo	strukturore	3.000.000
3.1.3-4	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Rrethina	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Rrethian, Shkoder	D-B 5	Jo	strukturore	1.500.000
3.1.3-5	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Velloje	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Velloje	D-B 6	Jo	strukturore	14.500.000
3.1.3-6	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Ças	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Cas, Velloje	D-B 6	Jo	strukturore	5.500.000
3.1.3-7	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Gur te Zi	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Guri i Zi	D-B 6	Jo	strukturore	9.500.000
3.1.3-8	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Bushat	DUK Lezhe, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Bushat	D-B 6	Jo	strukturore	11.000.000
3.1.3-9	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Darragjat	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Darragjat, Dajç	D-B 6	Jo	strukturore	33.500.000
3.1.3-10	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Oblike	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Oblike, Ana e Malit	D-B 6	Jo	strukturore	3.000.000
3.1.3-11	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Murtemz (E kombinur me masen 2.1.2-4 per vleresimin e mundesise per rritje kapacitetesh)	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Murtemze, Velloje	D-B 6	Jo	strukturore	5.000.000
3.1.3-12	Mirembajtja e infrastrukturës egzistuese te kullimit.	Pastrimi i rrjetit te kanaleve kulluese ne zonat qe permythen ne Shirq (Shirgji)	DUK Lezhe, BSH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces	Shirgji, Dajç	D-B 6	Jo	strukturore	1.000.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI A SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIM I MUNDSESHM NDERKUPITAR (SULLE KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTUROR)	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	kullimit.					(OGM)					
3.2	Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (pritat, digat, muret mbrojtëse ndaj përmytjeve dhe mbrojtja e lëvizshme ndaj përmytjeve)										
3.2.1-1 *	Veprat e mbrojtjes ndaj përmytjeve (prita, digë, mur mbrojtës ndaj përmytjeve)	Realizimi i masave mbrojtëse ndaj erozionit të tokës në 5 pika aktive erozioni të lumit Buna (1 në Oblikë, 2 në Obot dhe 2 në Muriqan) duke vendosur panele betoni dhe argjinaturë në anë të lumit kombinuar me mbjellje pemesh.	BSH	AMBU, MBZHR	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Ana e Malit	D-B 6	I mundur (-)	strukturore	-
3.2.2-1 *	Përforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmytjeve	Mbrojtja/monitorimi i argjinaturës ekzistuese ne Gurin e Zi (duke përdorur vëzhguesit, rojet etj.)	DUK, MBZHR	BSH, NJAD Gur i Zi	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirembajtja ne proces (OGM)	Guri i Zi	D-B 6	I mundur (-)	strukturore	2.160.000
3.2.2-2	Veprat e mbrojtjes ndaj përmytjeve (prita, digë, mur mbrojtës ndaj përmytjeve)	Riparimi, fuqizimi dhe mirëmbajtja e stacioneve të pompimit	DUK, MBZHR		2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	jo	strukturore	-
3.2.2-3	Veprat e mbrojtjes ndaj përmytjeve (prita, digë, mur mbrojtës ndaj përmytjeve)	Riparimi, përforcimi dhe mirëmbajtja e rezervuarëve në zonat ujëmbledhëse për të garantuar funksionimin e duhur të rezervuarëve sipas modelimit hidraulik	BSH, BVD	DUK	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	jo	strukturore	-
3.2.4-1	Kullimi në zonën me pritë dhe mbrojtja ndaj rrjedhjes së kundërt të ujit	Ngritja e një stacioni pompimi për të larguar ujërat sipërfaqësorë / ujërat nëntokësorë që vijnë nga zona e Çasit.	DUK, MBZHR		2 - afatgjate edhe per te 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velloje	D-B 6	Jo	strukturore	
3.2.4-2 *	Përforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinaturës egzistuese te lumit Buna ne Darragjat (3.6 km)	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Dajç	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	74.277.440
3.2.4-3 *	Përforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinaturës egzistuese te lumit Buna ne Dajçit (Belaj-Dajç-Shirq gjithsej 13.2 km)	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Dajç	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	104.000.000
3.2.4-4 *	Përforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinaturës egzistuese te lumit Buna ne zonen Pentar - Luarez (6.8km)	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Dajç, Velloje	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	152.435.000
3.2.4-5 *	Përforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinaturës egzistuese te lumit Buna ne zonen	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter	OGC - Ndërtimi në	Velloje	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	305.000.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI ASIPAS ZONA ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPITAR (SHIH KAP. 2)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	mbrojtjes ndaj përmb.	Rec-Pulaj (7km)			1-2 vjet	proce (OGC)					
3.2.4-6 *	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinatures egzistuese te lumit Buna ne zonen Shingj	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Dajç	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	25.418.135
3.2.4-7	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinatures egzistuese te lumit Buna ne zonen Cas	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Velipoje	D-B 6	Jo	strukturore	18.820.195
3.2.4-8 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Rehabilitimi i argjinatures Pentar-Pulaj ne lumin Buna	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velipoje, Dajç	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	90.000.000
3.2.4-9	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni/ndërtimi i plote/pjeseshem i argjinatures egzistues apo ndërtim mbrojtje nga gerruyerjet te lumit Drin, ne Berdice, vecanerisht ne bregun e majte ne zonen e Berdices	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Berdice	D-B 6	Jo	strukturore	547.000.000
3.2.4-10	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni/ndërtimi i plote/pjeseshem i argjinatures egzistues apo ndërtim mbrojtje nga gerruyerjet te lumit Drin, Juban	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Guri i Zi	D-B 6	Jo	strukturore	102.000.000
3.2.4-11	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni/ndërtimi i plote/pjeseshem i argjinatures egzistues apo ndërtim mbrojtje nga gerruyerjet te lumit Drin, Bahçalek	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Shkoder	D-B 5	Jo	strukturore	531.334.179
3.2.4-12	Perforcimi i veprave ekzistuese të mbrojtjes ndaj përmbytjeve	Rehabilitimi/rikonstruksioni i plote/pjeseshem i argjinatures egzistuese te lumit Kir, ne Kuc, Bleran, Bardhaj	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGC - Ndërtimi në proces (OGC)	Rrethinat, Gur i Zi	D-B 5/6	Jo	strukturore	91.648.854
3.2.4-13	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Punime rehabilitimi ne shtratin e lumit Drin (Mbrojtja e brigjeve te Drinit ne anen e djathte (argjinatura e Vuçitane)	DUK, MBZHR	AMBU, BSH	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Berdice	D-B 6	Jo	strukturore	-
3.3	Rregullimi i rrjedhës së ujit / kanalet (masat në lumenj / drejtimin e lumit)										
3.3.1-1 *	Mbajtja e pastër e kryqëzimeve në zonat e	Pastrimi i lumit Buna ne territorin e Anes se Malit, nga mbetjet e ngurta, depozitimet trupave të pemëve dhe ishujt e vegjël që devijojnë rrjedhën e	AMBU, BSH	NJAD Ana e Malit, DUK	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDNDODHI ASIPAS ZONA ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHËM NDERKUPITAR (SHIH KAP. 2)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	venDUKanimeve (settlement areas of)	ujt									
3.3.1-2 *	Mbajtja e pastër e kryqëzimeve në zonat e venDUKanimeve (settlement areas of)	Pastrimi i shtratit të lumit Drin (nga shkarkimi i ujit në HEC Ashta deri në Urën e Bahçalekut) për të siguruar rrjedhjen e ujit në anën e sipërme të shtratit të vjetër natyror të ujit.	AMBU, BSH	NJAD Bardice, DUK	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bërdicë	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	
3.3.1-3 *	Mbajtja e pastër e kryqëzimeve në zonat e venDUKanimeve (settlement areas of)	Pastrimi i shtratit të lumit Drin (duke filluar nga fshati Ganjollë deri në hyrjen e HEC Ashta) për të menaxhuar shkarkimin e ujit dhe për të parandaluar erozionin e tokës.	AMBU, BSH	NJAD Gur i Zi, DUK	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Gur i Zi	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	22.748.000
3.3.1-4	Mbajtja e pastër e kryqëzimeve në zonat e venDUKanimeve (settlement areas of)	Pastrimi i vazhdueshem i kanaleve të kullimit të nivelit të tretë	BSH, BVD		2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TE GJITHSA NJAD	D-B 6	jo	strukturore	-
3.3.1-5	Mbajtja e pastër e kryqëzimeve në zonat e venDUKanimeve (settlement areas of)	Edukimi i fermerëve lidhur me mirëmbajtjen e kanaleve të kullimit (niveli i tretë).	BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TE GJITHSA NJAD	D-B 6	jo	jo strukturore	2.500.000
3.3.2-1	Heqja e pengesave / kalimeve të ngushta në lumenj	Vlerësimi i mëtejshëm i efekteve pozitive dhe negative të shkarkimit të kontrolluar në Drinin e Lezhës / Drinas	AMBU, ZABU, KKDM, KESH		2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bërdicë	D-B 6	jo	jo strukturore	2.074.000
3.3.3-1 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Ndërtimi dhe forcimi i kanaleve të largimit të ujit (bajpaseve) ne Berdice	BSH, BVD, DUK		2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Bërdicë	D-B 6	I mundur (+/-)	strukturore	-
3.3.3-2 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Rehabilitimi i kolektorit te Murtemzes (Pastrimin e vegjetacionit te madh dhe zgjerimin e kulluesit permes kolektorit te Murtemzes deri ne Liqenin e Vilunit me synim qe te ulet sa me shume niveli i ujit dhe kohezgjatja e permytjes se fushes se Trushit.)	DUK, MBZHR	BSH	2 - afatgjate edhe pertej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velipoje	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	1.747.000.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASES	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHIJEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHEM NDERKUFITAR I SHUE KAP. 81	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE)	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
3.3.3-3 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Shkarkuesi i Shirqit (Ndërtimi dhe shkarkuesit të Shirqit me një structure me kuote të fiksuara që do të kontrollojë prurjet e shkarkuara në varesi të arginaturave tashme të rehabilituara)	DUK, MBZHR	BSH	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Dajç	D-B 6	I mundur (+)	strukturore	146.000.000
3.3.3-4	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Rehabilitimi i Bankines së Kanalit Ujtes U 33 dhe arginatures së kanalit K5	DUK, MBZHR	BSH	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Berdice, Dajç	D-B 6	Jo	strukturore	91.000.000
3.3.3-5 *	Ndërtimi dhe forcimi i një kanali të largimit të ujit (bajpas)	Derdhje direkte e ujit në grykën e Murtemzes si dhe kullimi me hidrovor i fushës në të dy krahët e arginaturave kufizuese (Përshtatja dhe rikonstruksioni i bankinave të kanaleve ujtes dhe rrugëve përkahe kanaleve kullues për disiplinimin e rrymës nga shkarkuesi i Shirqit përmes fushës së Trushit në drejtim të grykës së Murtemzes)	DUK, MBZHR	BSH	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velipojë	D-B 6	I mundur (+/-)	strukturore	1.219.000.000
3.4	Menaxhimi i ujërave sipërfaqësore (Masat e menaxhimit të ujërave të ndotura urbane)										
3.4.1-1	Menaxhimi i ujit të shiut	Vlerësimi i skemës ekzistuese të sistemeve të mbledhjes së ujit të shiut si dhe menaxhimi i funksionimit të saj me rregullore	BSH, BVD		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TE GJITHA NJAD	D-B 5	Jo	jo strukturore	2.684.000
3.5	Mbrojtja e objekteve / ndërtesave										
3.5.2-1	Mbrojtja e objekteve / ndërtesave e ndërtesave të infrastrukturës (p.sh. nyjat e transportit, sist. e manovrimit dhe degëzimit)	Në rastin e parashikimit të punimeve në rrugët Obot-Oblikë dhe Gorica-Muriqan duhet të konsiderohen dhe realizohen mure mbajtëse dhe ura për të rritur qëndrueshmërinë nga përmblytjet si edhe për të shmangur pengesën në qarkullimin e ujërave.	BSH, Q		2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	jo strukturore & strukturore	-
3.6	Masat e tjera mbrojtëse										
3.6.2-1	Mbrojtje nga depërtimi i ujit dhe ujërave nëntokësore	Mbrojtje nga depërtimi i ujit dhe ujërave nëntokësore	sh.a. UK Shkodër, sh.a. UK Vau i Dejës	BSH, BVD	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	Jo	strukturore	-
3.6.2-2	Mbrojtje nga	Rritja e ndërgjegjësimi të komunitetit për	sh.a. UK		2 -	NS - Nuk ka	Të gjitha	D-B 4, 5, 6	Jo	jo	

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASES	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERSHIJEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI I MUNDSHEM NDERKUFITAR I SHUE KAP. 81	KARAKTERI I STRUKTUROR (STRUKTUROR E / JO STRUKTURE)	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	depërtimi i ujit dhe ujërave nëntokësore	mbrojtjen e puseve individuale nepermjet ngritjes se konduktorit dhe vendosjes se nje tape speciale per izolimin e pusit nga filtrimin i ujërave sipërfaqësor në rast përmblytjesh	Shkodër, sh.a. UK Vau i Dejës		afatmesem 3-6 vjet	nisur (NS)	NJAD			strukturore	2.500.000
3.6.2-3	Mbrojtje nga depërtimi i ujit dhe ujërave nëntokësore	Mbrojtje e veprave ujëmbarese (stacioni i pompimit që furnizon me ujë të pijshëm Velipojë dhe disa fshatra	BSH	sh.a. UK Shkodër	2 - afatmesem 3-6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Velipojë	D-B 6	Jo	strukturore	-
4. Aspekti: Gatishmëria dhe informimi											5.
4.1	Gatishmëria ekonomike / financiare										
4.1.1-1	Masat e kujdesit financiar me anë të rezervave dhe sigurimeve (sigurimi nga rrezikjet natyrore)	Organizimi i seminarëve teknikë (në bashkëpunim me kompanitë e sigurimit) për masat e kujdesit që duhen zbatuar, me qëllim arrijtjen e standardeve të sigurisë që u mundëson kompanitë të sigurimit të ofrojnë sigurime për pronat në zonat e rrezikuara.	P, Q	BSH, BVD, institucionet private të sigurimit	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.500.000
4.1.1-2	Masat e kujdesit financiar me anë të rezervave dhe sigurimeve (sigurimi nga rrezikjet natyrore)	Identifikimi i mundësive dhe mekanizmeve për të përfshirë në skemat e sigurimeve banorët e zonave, pronat e të cilëve janë identifikuar me rrezik shumë të lartë nga përmblytjet	P, Q	BSH, institucionet private të sigurimit	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.342.000
4.1.1-3	Masat e kujdesit financiar me anë të rezervave dhe sigurimeve (sigurimi nga rrezikjet natyrore)	Rritja e ndërgjegjësimi të banorëve për nevojën e sigurimit në rast pasojash nga përmblytjet	P, Q	BSH, institucionet private të sigurimit	2 - afatgjatë edhe përtej 6 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.647.000
4.2	Gatishmëria informative										
4.2.1-1	Përmirësimi i parashikimit të përmblytjeve dhe i njohimit / paralajmërimit për përmblytje	Formalizimi i marrëdhënies së informimi dhe bashkëpunimit në rast të përmblytjeve dhe emergjencave në të ardhmen, ndërmjet eneteve publike që disponojnë informacion në lidhje me parashikimin e motit dhe menaxhimin e shkaktimeve në kaskadën e Drinit.	P, AKMC, AMBU, IGJEUM, KESH	HEC Ashta, HEC Fierzë, HEC Koman, HEC Vau i Dejës, BSH, BVD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	-
4.2.1-2	Përmirësimi i parashikimit të përmblytjeve dhe i	Shpërndarja e duhur e buletineve të parashikimit për reshjet dhe motin. Realizimi i aksesit direkt në të dhënat online të parashikimit të motit. Vendosja	P, AKMC, AMBU, IGJEUM, KESH	HEC Ashta, HEC Fierzë, HEC Koman, HEC	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces	Të gjitha NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	1.760.000

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI MUNDSHËM NËKURFITAR (SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	njoftimit / paralajmërimit për përmbajtje	e kontaktit / komunikimi / bashkëpunimi reciprok me institucionet monitoruese dhe paralajmëruese.		Vau i Dejës, BSH, BVD		(OGM)					
4.3	Gatishmëria në lidhje me sjelljen										
4.3.1-1	Publikimi i hartave të rrezikut dhe rishtit për përmbajtje afër vendeve përkatëse	Reklamimi i tabelave dhe billboardëve me hartat përkatëse të zonave të prekshme. Hartat duhet të jenë të shoqëruara me tabela shpjeguese për reshtet dhe prurjet dhe duhen vendosur brenda kornizave me xham, në mënyrë që banorët të mund të informohen në vazhdimësi për zonat në rrezik për përmbajtje dhe nivelet e përmbajtjeve.	AMBU, AKMC	BSH, BVD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.000.000
4.3.1-2	Publikimi i hartave të rrezikut dhe rishtit për përmbajtje afër vendeve përkatëse	Informimi/trajnimi i popullatës, fermerëve, bizneseve etj. për rreziket individuale dhe veprimet individuale në rast përmbajtjeje; bazuar në publikimin e hartave të rrezikut për përmbajtjet.	BSH, BVD	NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.000.000
4.3.2-1	Përmirësimi i vazhdueshëm i rritjes së ndërgjegjësimit dhe publiciteti	Edukimi i banorëve për të garantuar sigurinë në rast përmbajtjes: - kufizimi i pajisjeve në katin përdehe - përdorimi i katit të parë dhe të dytë për ambientet e banimit	BSH, BVD	NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	Jo	jo strukturore	2.500.000
4.4	Përgatitja dhe post-përpunimi i kontrollit të rrezikut										
4.4.1-1	Harmonizimi ose optimizimi i sinjalizimit dhe skemave të funksionimit (skemat e menaxhimit të fatkeqësive)	Hartimi dhe përditësimi i rregullt i planit të përgjigjes ndaj emergjencave dhe e bazës së të dhënave, skemës së përgjigjes në rast emergjence, duke përfshirë zhvillimin e hartave operacionale të evakuimit, pikat/vendet dhe rrugët e evakuimit, dhe kohën se kur duhen lëshuar alarmet, sipas parashikimit të përmbajtjeve të situatës së vitit 2010. (në kombinim me masen 1.1.1-4 per fletapalosjet informuese)	BSH, BVD	P, AKMC	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	JO	jo strukturore	-
4.4.1-2	Harmonizimi ose optimizimi i sinjalizimit dhe skemave të funksionimit (skemat e menaxhimit të fatkeqësive)	Përditësimi i informacionit (data base) dy herë në vit për sa i përket kontakteve dhe personave që duhen angazhuar në procesin e paralajmërimit dhe në situatat e emergjencës nga përmbajtjet dhe komunikimi i tij ne të gjithë institucionet dhe entet e përfshira.	BSH, BVD	P, AKMC	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	JO	jo strukturore	-

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI MUNDSHËM NËKURFITAR (SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
4.4.2-1	Mbrojtja Civile	Reklamimi i planeve të evakuimit me hartat operacionale në qendër e fshatrave, për të garantuar orientimin e lehtë dhe të shpejtë të njerëzve si dhe shpërndarja e tyre në perfaqësuesit e komuniteteve lokale (administratorët lokale, kryepiqet, drejtorët e shkollave, etj.)	BSH, BVD	P, Q, NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	jo strukturore	
4.4.2-2	Mbrojtja Civile	Kryerja e trajnimeve me komunitetet për përgjigjen ndaj emergjencave, njohuritë lidhur me zonat e sigurta dhe mënyrat e lëvizjes në raste emergjencash, me qëllim rritjen në maksimum të efikasitetit dhe sigurisë së evakuimit.	BSH, BVD, AKMC	P, Q, NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	jo strukturore	2.500.000
4.4.2-3	Mbrojtja Civile	Ndërtimi i qendrave (të tipit podium) për t'u shfrytëzuar për ndihmën e shpejtë dhe sigurinë e njerëzve, të bagëtive dhe makinerive në raste emergjencash;	BSH	NJAD Ana e Malit, Q	1 - afatshkurter 1-2 vjet	NS - Nuk ka nisur (NS)	Ana e Malit	D-B 6	jo	jo strukturore	-
4.4.2-4	Mbrojtja Civile	Mirëmbajtja e sistemit të alarmit të instaluar nga KESH, për zonat që rrezikojnë përmbajtjen sipas skenarëve të parashikuar në Planin e Gatishmërisë në Rastin e Emergjencave, të realizuara nga KESH sh.a	KESH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	strukturore	-
4.4.2-5	Mbrojtja Civile	Mirëmbajtja e sistemeve të monitorimit dhe parashikimeve hidrometeorologjike në kaskadën e lumit Drin	KESH		1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	strukturore	-
4.4.2-6	Mbrojtja Civile	Sigurimi dhe mirëmbajtja e mjeteve opsionale të lëvizjes (varka metalike etj.)	BSH, P	NJAD	1 - afatshkurter 1-2 vjet	COM - Përfunduar (COM) + OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 6	jo	jo strukturore	-
4.4.2-7	Mbrojtja Civile	Shfrytëzimi i mjeteve të sigurta të lëvizjes për evakuimin e shpejtë të popullsisë, bagëtisë, ushqimit etj.	BSH, P	NJAD Ana e Malit	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	Ana e Malit	D-B 6	jo	jo strukturore	-
4.4.3-1	Mbledhja dhe analizimi i përvojave lidhur me ngjarjet e	Mbledhja dhe përditësimi i protokolleve të dokumentacionit (për të gjitha ngjarjet e përmbajtjeve, duke përfshirë ngjarjet, dëmet, viktimat etj.) për përdorim profesional (në një bazë	BSH, BVD	P	1 - afatshkurter 1-2 vjet	OGM - Mirëmbajtja në proces (OGM)	TË GJITHA NJAD	D-B 4/5/6	jo	jo strukturore	-

ASPEKTI KRYESOR / KATEGORIA	LLOJI I MASËS	PERSHKRIMI I MASES	INSTITUCIONI / ENTI PERGJEGJES PER ZBATIMIN E MASES	INSTITUCIONE/ ENETE TE TJERA QE PERFSHIHEN (ME PESHE) PER ZBATIMIN E MASES	PRIORITETI	STATUSI	VENDND. SIPAS NJAD	VENDODHJA SIPAS ZONAVE ME RREZIKSHMERI	NDIKIMI MUNDSHËM NËKURFITAR (SHIH KAP. 8)	KARAKTERI I STRUKTUROR E / JO STRUKTURE	KOSTO FINANCIARE INDIKATIVE (LEK)
A	B	C	D	E	F	J	G	H	I	J	
	përmbajtjeve.	qendrore të dhënash).									

SHENIM: Masat e specifikuar me " * ", të cilat sipas kolonës " I – ndikimi i mundshëm nëndërkufitar " parashikojnë ndikim të mundshëm pozitiv (+), negativ (-) apo të kombinuar (+/-), do të zbatohen vetëm pasi autoriteti përkatës i Malit të Zi të aprovtojë veçanërisht zbatimin e tyre.

2. KOSTIMI FINANCIAR

Plani i Veprimit të PMRP përmban 128 masa të cilat parashikohen të zbatohet gjatë periudhës 6 vjecare të zbatimit (madje disa masa të konsideruara si të prioritetit 3 mund ta shtrijnë zbatimit edhe përtej periudhës 6 vjecare të PMRP).

Konkretisht, janë parashikuar:

- 75 masa të prioritetit 1 (Realizim afatshkurtër (1-2 vjet); brenda ciklit të zbatimit të Planit;
- 33 masa të prioritetit 2 (Realizim afatmesëm (3-6 vjet); brenda ciklit të zbatimit të Planit;
- 20 masa të prioritetit 3 (Realizim në periudhë (edhe mbi 6 vjet) (pas ciklit të zbatimit të Planit).

Për ndarjen e masave sipas prioriteteve dhe Aspekteve kryesore, i referohemi Figurës 47. Numri i masave të përzgjedhura sipas aspekteve kryesore për çdo prioritet.

Prioriteti i realizimit të masave, i parashikuar konkretisht në planin e masave, është orientues për institucionet për parashikimin e fondeve në periudhat kohore respektive dhe për bashkërendimin e tyre me prioritet e tjera që ato kanë në ushtrimin e përgjegjësisë.

Masat janë kostuar nga ekspërtët në bashkëpunim me vetë institucionet shtetërore qendrore dhe lokale si edhe entet publike të përfshira si zbatuese të masave dhe që kanë përgjegjësinë e sigurimit të financimit për zbatimin e masave edhe në përmbushje të fushës së përgjegjësisë që ushtrojnë.

45 prej masave janë përgjegjësi e njësive të vetëqeverisjes vendore, bashkisë Shkodër dhe bashkisë Vau i Dejës, 51 i adresohen institucioneve qendrore apo enteve në vartësi të tyre dhe 32 do të duhet të zbatohen në bashkëpunim ndërmjet institucionet qendrore dhe njësive të qeverisjes vendore.

Kostot financiare indikative të rakorduara edhe me institucionet përgjegjëse për zbatimin, për secilën prej masave, janë të pasqyruara në Planin e Veprimit të kësaj Shtojce.

Kosto totale indikative e të gjithë Planit të Veprimit është 6.051.164.803 lekë.

Në këtë kostim, duhet vlerësuar fakti se:

- Pavarësisht se për një pjesë të masave, zbatimi është detyrë funksionale e institucioneve përgjegjëse dhe realizimi i masës është pjesë e ushtrimit të këtyre

detyrave dhe nuk shoqërohet me kosto shtesë për institucionin, në pjesën më të madhë të rasteve kjo kosto është përlogaritur dhe specifikuar si indikative në Planin e Veprimit për secilën masë. Kryesisht kjo vlen për masat jostrukturore dhe të karakterit edukues, publikues, përditësues, shpërndarës informacioni, etj, të cilat nuk shoqërohen me kosto shtesë për institucionet që ngarkohen për zbatim (janë 41 masa jostrukturore që pavarësisht se janë konstatuar - 62.152.000 lekë, ajo nuk është kosto e shtuar për buxhet e institucioneve);

- Për 35 nga masat nuk janë konstatuar për faktin se:
 - o kosto e zbatimit të tyre është shumë e vogël ose edhe se zbatimi i masës nuk përbën kosto shtesë për buxhetin e institucionit përgjegjës, dhe institucioni e kryen masën brenda fushës së tij të përgjegjësisë, ose:
 - o në disa raste në 10 nga masat e prioritetit 3 (realizim për periudha afatgjata edhe më shumë se 6 vjet) apo edhe 10 masat të prioritetit 2 (realizim afatmesëm në periudha 3 deri në 6 vjet) buxhetimi kërkon studime apo planifikime të mëtejshme dhe institucionet do të duhet të kryejnë në vijim këto studime e planifikime.
- Pjesa më e madhe e masave janë konstatuar referuar dokumenteve planifikues dhe strategjike të miratuara të vetë institucioneve.
Konkretisht 17 masat strukturore me kosto totale zbatimi prej 5.663.343.803 lekë (93.5% e koston totale të Planit të Veprimit), që janë në përgjegjësi të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, kostimi i është referuar “Strategjisë Kombëtare të Ujitjes dhe Kullimit 2019 –2031” dhe Planit të veprimit, të miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 345, datë 22.5.2019.

Kostot financiare të zbatimit të masave mbulohen respektivisht nga buxhetet e institucioneve qendrore dhe ato të vetëqeverisjes vendore, të përcaktuara për zbatimin e masave konkrete, referuar fushës së tyre të përgjegjësisë.

Nevojat financiare për zbatimin e masave të Planit, referuar periudhave kohore kur janë parashikuar të zbatohen masat (prioritetet), planifikohen nga vetë institucionet mbështetur edhe në prioritetet që ato vendosin sipas dokumenteve strategjike dhe planifikues të tjerë që ato zbatojnë, si edhe brenda tavaneve buxhetore të dakorduara dhe miratuara.

Shtojca C

Koordinimi me Direktivën Kuadër të BE-së për Ujin 2000/60/KE, Planin e Menaxhimit të Basenit Ujor Drin-Bunë

M1 Masa të cilat mbështesin objektivat e direktivës tjetër (Planin e Menaxhimit të Basenit Ujor Drin-Bunë)

M2 Masa të cilat mund të çojnë në konflikt objektivash dhe duhet të ekzaminohen rast pas rasti

M3 Masa të cilat nuk kanë lidhje me objektivat e direktivës tjetër

Iloji i masës nuk është përdorur

Nr.	Objektivat mjedisore për basenin Drin-Bunë (PMBL)	Ndërveprimi me llojin e masave (Planin MRP)																Sqarim / koment
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.		
1	1.a) Përmirësimi i vazhdueshëm i furnizimit me ujë	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon projekte investimi për furnizimin me ujë, si për shembull rehabilitimi, zgjerimi apo punët për rrjet të ri në zonat urbane dhe rurale, për qëllimin e furnizimit me ujë. Kjo është e gjitha në një linjë me masat e MRP.
2	1.b) Përmirësimi i grumbullimit të ujërave të ndotura	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon rehabilitimin dhe zhvillimin e rrjetit të kanalizimeve në zonat urbane dhe rurale. Për Bashkinë Shkodër është planifikuar një implant për trajtimin e ujërave të ndotura, me një sistem të ndarë grumbullimi për ujin e shiut dhe ujërave të ndotura. Qoftë grumbullimi i veçantë i ujërave të shiut ose rehabilitimi i sistemit të kanaleve mundëson kullim të lehtë në rast përmbytjesh.
3	1.c) Ujë për ujëjtë të tokës bujqësore	M3	M3	M3	M3	M3	M2	M2	M2	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon rehabilitimin dhe zhvillimin e rrjetit të ujëjtës i cili përfshin digat, për zgjerimin e tokave bujqësore të ujtura. Një ndërhyrje e tillë mund të neutralizojë sistemin e instaluar dhe të ndjekur për rregullimin e rrjedhës ujore, i cili synon të zbutë rrezikun nga përmbytjet në rast përmbytjesh.
4	1.d) Përmirësimi i rrjetit të kullimit për tokën bujqësore të ujitur	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon rehabilitimin dhe zhvillimin e rrjetit të kullimit dhe modernizimin e stacioneve të pompimit të kullimit. Investime të tilla mund të mundësojnë kullim "të shpejtë" në rast përmbytjesh.
5	1.e) Zhvillimi i qëndrueshëm i akuakulturës në zonat e specifikua	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Masat e propozuara të këtij objektiivi janë në një linjë me masat e MRP.
6	1.f) Maksimizimi i shfrytëzimit të potencialit hidroenergjetik	M3	M3	M3	M2	M3	M1	M3	M1	M3	M3	M3	M2	M3	M3	M3	M2	Ndër të tjera, PMBL propozon investimeve mbi optimizimin e skemave ekzistuese të prodhimit të energjisë hidrike, dhe finalizimin e studimeve lidhur me potencialin e prodhimit të energjisë hidrike në degët e lumenjve duke marrë parasysh HEC-et e vogla. Në varësi të kriterëve të vlerësimit, rezultatet e studimeve mund të neutralizojnë masat zbutëse të MRP-së. Thëksit duhet vënë gjithashtu në autorizimin dhe detyrat e operatorëve të hidrocentraleve. Pavarësisht këtyre investimeve, propozimi për të rishikuar lejet ekzistuese të hidrocentraleve për të rivendosur rrjedhën ekologjike/vazhdimësinë e lumit në rrjedhën e poshtme, mund të lehtësojë masat e menaxhimit të përmbytjeve.
7	1.g) Plotësimi i kërkesave për ujë industrial	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Masat e propozuara të këtij objektiivi nuk kanë ndikim reciprok në masat e MRP.

Nr.	Objektivat mjedisore për basenin Drin-Bunë (PMBL)	Ndërveprimi me llojin e masave (Plan MRP)																Sqarim / koment
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.		
8	2. Ruajtja dhe arritja e statusit minimal ekologjik "mirë" dhe kimik për trupat ujorë sipërfaqësorë të cilët kanë një status "më pak se të mirë", "të varfër" ose "shumë të varfër". (lumenj, liqene, ujëra transitorë, trupa ujorë bregdetare, artificial dhe tepër të modifikuar)	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M1	M1	M1	PMBL propozon ngritjen e stacioneve të monitorimit për të gjithë trupat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë (në përputhje me kërkesat e BE-së), dokumentime të vazhdueshme dhe një regjistar të parametereve të monitorimit të ujërave. Një aplikim i tillë kontribuon ndjeshëm në masat parandaluese të MRP nëse proceset për shpërndarjen e informacionit mbi parashikimet e përmbytjeve funksionojnë siç duhet.	
9	2.b) Përmirësimi i statusit ekologjik dhe cilësive kimike për të gjitha llojet e trupave ujorë sipërfaqësorë	M3	M3	M3	M1	M1	M3	M2	M2	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Objektivat e PMBL për një cilësi të mirë ekologjike dhe kimike ndikohen ndjeshëm nga rrjedhat ujore, zonat natyrore ujëmbajtëse dhe brigjet natyrore të lumenjve. Si rrjedhojë, masat MRP për rivitalizim mund të krijojnë sinergji të ndjeshme pozitive me objektivat e PMBL. Punimet e mbrojtjes teknike dhe përmirësimit teknike në brigjet e lumenjve dhe në diga mund të kenë ndikime të kundërta. Si rrjedhojë, masa të tilla duhet të planifikohen dhe të zbatohen në bashkëpunim dhe konsultim të ngushtë ndërmjet institucioneve të menaxhimit të ujërave dhe të planifikimit ekologjik.	
10	2.c) Prezantimi i praktikave të mira bujqësore - vlerësimi, monitorimi dhe menaxhimi	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Nga njëra anë, PMBL propozon krijimin e programeve të ndërgjegjësimin të lidhje me përdorimin e pesticideve dhe alternativat; nga ana tjetër lehtësimin e projekteve pilot në lidhje me shoqatat e përbashkëta bujqësore. Të dyja masat kanë mundësi të kontribuojnë në masat MRP të përmendura në rritjen e ndërgjegjësimin të fermerëve për përshatjen e duhur të përdorimit të tokës bujqësore në zonën e përmbytjeve.	
11	2.d) Ujja e kontaminimit nga përdorimi i pesticideve në bujqësi	M3	M1	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon mekanizma përforcuese kontrolli dhe monitorimi për përdorimin e pesticideve. Kjo masë mund të kontribuojë në përdorimin e përshatur të tokës në tokat bujqësore potencialisht të përmbytura përmes kultivimit alternativ të tokës së punueshme si dhe në masat e mbrojtjes natyrore nga përmbytjet pasi toka mund të mos jetë aq e shtypur sa me ekspozimin e tepruar ndaj pesticideve.	
12	2.e) Ujja e përdorimit të paligshëm të inerteve dhe zhavorrit të lumenjve	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon zbatimin e regjimit të lejeve për përdorimin e zhavorrit të lumenjve dhe materialeve inerte dhe një vlerësim mbi rehabilitimin e shtretërve të lumenjve në basenin lumor Drin-Bunë. Ky është një objektivi i pandashëm për të arritur efektet pozitive të rivitalizimit të shtretërve të lumenjve dhe mbrojtjes e zonave përjetë shtretërve të lumenjve në kategorinë e masave natyrore të mbrojtjes nga përmbytjet.	

Nr.	Objektivat mjedisore për basenin Drin-Bunë (PMBL)	Ndërveprimi me llojin e masave (Plani MRP)																Sqarim / koment
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.		
13	3. Parandalimi i ndotjes për të shmangur përkeqësimin e cilësisë së ujërave	M1	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon regjistrimin e të gjitha fermave industriale dhe sipërfaqen e tyre të tokës bujqësore. Kjo është koherente me masat e rilevimit të tokës për të mbajtur zonat e rrezikuara nga përmbytjet dhe objektet e tyre përkatëse të përditësuara. Sinergjitë mund të zhvillohen nga baza e integruar e të dhënave në vendndodhjet përkatëse dhe përdorimi i substancave të rrezikshme.	
14	4. Nëntokësorë dhe për të arritur një status të mirë kimik në GWB.	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Trajtimi i ujërave të ndotur dhe masat për mbrojtjen nga përmbytjet nuk kanë ndikim të përbashkët apo reciprok.	
15	4. Ruajtja dhe arritja e cilësisë minimale "e mirë" për ujërat për larje (të brendshëm, brendetare dhe transitorë)	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Masat e PMBL të cilat synojnë monitorimin bregdetar nuk kanë ndonjë ndikim në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet apo anasjelltas.	
16	4. Ruajtja dhe arritja e cilësisë minimale "e mirë" për ujërat për larje (të brendshëm, brendetare dhe transitorë)	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	Masat e PMBL të cilat synojnë rritjen e numrit të parametrave të monitorimit nuk kanë ndonjë ndikim në menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet apo anasjelltas.	
17	5. Ujla e rrezikut nga përmbytjet dhe e humbjes së jetëve, shëndetit, ekonomisë,	M1	M1	M1	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M1	M1	Ky objektivi i PMBL i kushtohet në mënyrë specifike parandalimit të rrezikut nga përmbytjet. Të gjitha masat synojnë uljen e personave dhe objekteve të prekura nga përmbytjet. Megjithatë, sinergjitë e drejtpërdrejta mund të emërtohen për ato masa të cilat synojnë mbrojtjen apo përgatitjen e njerëzve që mund të preken nga përmbytjet. Në këtë mënyrë ka një karakter specifik zbatues për skemat administrative të MRP dhe të mbrojtjes civile.	
18	5. Aseteve kulturore dhe mjedisore të personave, bizneseve dhe komuniteteve.	M3	M1	M2	M2	M3	M1	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon reduktimin e tokës bujqësore të rrezikuara nga përmbytjet; si rrjedhojë, masat MRP për përshtatjen e përdorimit të tokës, masat parandaluese, informacioni dhe ndërtimi i infrastrukturës për mbrojtjen nga përmbytjet kanë një ndikim të madh në objektivin e PMBL dhe anasjelltas. Zgjerimi apo rivitalizimi i zonave natyrore ujëmbajtëse (sot shpesh zona bujqësore) mund të ketë ndikime negative në objektivin për reduktimin e tokës bujqësore të rrezikuara.	
19	6. Përmirësimi i sigurimit të digave	M1	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	Ndërkohe që PMBL propozon investigimin e kushteve të digave për ujë për rehabilitim (veçanërisht për digat e rrezikuara) kjo mund të amplifikojë njohuritë lokale për masat e rritjes së ndërgjegjësisë dhe ka sinergji me masat MRP të cilat synojnë vlerësimin e rrezikut dhe optimizimin e funksionimit të rezervuarëve dhe të digave.	

Nr.	Objektivat mjedisore për basenin Drin-Bunë (PMBL)	Ndërveprimi me llojin e masave (Plani MRP)																Sqarim / koment
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.		
20	7. Ruajtja dhe/ose ulja e shkallës së erozionit në lumenj	M3	M1	M3	M1	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon nga njëra anë përgatitjen e një harte të tokës vulnerabël të zonës me fokus të veçantë në zonën e gërryer, një studim në projekte pyllëzimi me kosto të ulëta për zonat e rrezikuara nga erozioni si dhe zbatimin e aktivitetëve pilot kundër fenomenit të erozionit. Ky është një objektivi i pandashëm i lidhur ngushtë me mbrojtjen e zonave të brigrjeve të lumenjve.	
21	7.b) Zonat me rrezik të lartë (70% e territorit)	M3	M1	M3	M1	M3	M3	M1	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	M3	PMBL propozon nga njëra anë përgatitjen e një harte të tokës vulnerabël të zonës me fokus të veçantë në zonën e gërryer, një studim në projekte pyllëzimi me kosto të ulëta për zonat e rrezikuara nga erozioni si dhe zbatimin e aktivitetëve pilot kundër fenomenit të erozionit. Ky është një objektivi i pandashëm i lidhur ngushtë me mbrojtjen e zonave të brigrjeve të lumenjve.	

Shtojca D

Sistemi i monitorimit të ndikimeve të konsiderueshme në mjedis referuar Vlerësimit Strategjik Mjedisor dhe Deklaratës mjedisore të Ministrit MTM

Shtojca D Sistemi i monitorimit të ndikimeve të konsiderueshme në mjedis

(referuar rekomandimeve të Vlerësimit Strategjik Mjedisor)

Sistemi i monitorimit i ndikimeve të konsiderueshme në mjedis, që vijnë si rezultat i zbatimit të planit, është një mjet i thjeshtë i monitorimit efikas.

Synimi i programit të monitorimit në kuadër të këtij raporti është që të disponojë një grup të dhënash në lidhje me masat e PMRRP-së, si dhe veprimet në lidhje me to, për të cilat mund të identifikohen ndikimet e mundshme negative në mjedis.

Monitorimi bazohet në tregues, të cilët matin ndryshimet në mjedis, veçanërisht ndryshimet që janë kritike për sa i përket cilësisë së mjedisit. Treguesit e përdorur duhet të jenë realë dhe lehtësisht të matshëm. *“Një tregues mjedisor është një vlerë numerike që ndihmon në dhënien e një pasqyre të gjendjes së mjedisit ose shëndetit të njeriut. Treguesit zhvillohen bazuar në matjet sasiore ose statistikat e gjendjes mjedisore që gjurmohen me kalimin e kohës. Treguesit mjedisorë mund të zhvillohen dhe përdoren në një gamë të gjerë shtrirjeje gjeografike, nga niveli lokal në atë rajonal dhe kombëtar.”*¹⁹

Monitorimi i ndikimit është tejet i rëndësishëm për zbatimin e planit, dhe si sipas ligjit 91/2013 “Për vlerësimin strategjik mjedisor”, zbatimi i një plani ose programi duhet të monitorohet, në mënyrë që të identifikohen efektet e konsiderueshme ose efektet negative të paparashikuara, të cilat bëjnë të mundur neutralizimin e tyre në kohën e duhur dhe përshtatjen për aq sa është e mundur.

Për të përmbushur funksione të veçanta dhe për të matur cilësinë/sasinë e burimeve mjedisore mund të përdoren disa lloje treguesish:

- Treguesit mbi gjendjen e mjedisit, të cilët pasqyrojnë cilësinë e mjedisit, ose sasinë e dukurive fizike, biologjike ose kimike;
- Treguesit e stresit, të cilët pasqyrojnë efektet e zhvillimit;
- Treguesit e performancës, të cilët mund të përdoren për të vlerësuar arritjet afatgjata në menaxhimin dhe mbrojtjen e mjedisit;
- Treguesit e zhvillimit të qëndrueshëm, të cilët sjellin një dimension të ri në dhënien e informacionit, lidhur me atë që, ata kërkojnë të përshkruajnë dhe të matin marrëdhëniet kyçe ndërmjet faktorëve ekonomikë, socialë dhe mjedisorë.

¹⁹ <http://www.epa.gov/gateway/whatIndicator.html>

Në të gjitha rastet, treguesit duhet të kuantifikojnë dhe thjeshtojnë informacionin, duke e bërë atë më të aksesueshëm për hartuesit e politikave dhe publikun.

Mbledhja e të dhënave sugjerohet që të bazohet në dy burime:

- (a) në të dhënat primare të gjeneruara nga matja e parametrave mjedisorë; dhe
- (b) në vlerësimin e treguesve mjedisorë.

Në procesin e marrjes së të dhënave përmes matjes mund të përfshihen autoritetet rajonale (qarqet), por edhe autoritetet kombëtare (p.sh. Ministria e Turizmit dhe Mjedisit), autoritetet vendore, organet shkencore dhe profesionale, si dhe organet e shërbimeve publike (p.sh organet menaxhuese të venddepozitimeve, AdZM, drejtoritë e shëndetit publik, etj.). Matja e treguesve mjedisorë është një proces kompleks; d.m.th. është një proces i rregullt ose një proces i vazhdueshëm.

Një sërë parametrash monitorohen përmes kushteve të lejeve mjedisore dhe përmes programeve të monitorimit në nivel kombëtar/qarku/vendor; këto të dhëna mund të jenë të dobishme.

Është e rëndësishme të theksohet se, të dhënat mjedisore të gjeneruara nga programi i monitorimit duhet të raportohen, publikohen dhe të bëhen të disponueshme për publikun.

Masat e mëposhtme propozohen si pjesë e kësaj VSM-je për monitorimin e efekteve në mjedis si pasojë e zbatimit të planit. Ato (masat) janë hartuar të lidhura me objektivat mjedisore dhe ndikimeve të pritshme të planit në faktorët mjedisorë. Masat përfshijnë synimet dhe pragjet që përcaktojnë se ku mund të nevojiten veprime korrigjuese, në mënyrë që të arrihet synimi i përcaktuar dhe të përmbushet objektivi mjedisor.

Tabela 1-Shtojca D: Modeli i programit të monitorimit të ndikimeve të konsiderueshme në mjedis nga PMRRP-ja

Objektivat Mjedisore	Treguesit	Autoriteti Përgjegjës	Frekuenca e Monitorimit	Synimet	Veprime Korrigjuese
Popullsia dhe shëndeti i njeriut					
OM1 Mbrotja dhe përmirësimi i shëndetit dhe mirëqenies së njerëzve përmes përmirësimit të cilësisë së mjedisit	- Të dhëna për ndryshimet në numrin e familjeve dhe bizneseve në rrezik nga përmbytjet - Vitet e jetëgjatësisë me shëndet të mirë - Numri i incidenteve lidhur me përmbytjet - Përqindja e njerëzve që jetojnë nën kufirin minimal të jetesës.	Prefektura Drejtoria përkatëse në bashki	Çdo vit	- Rritja e sigurisë së jetës dhe përballimit të rreziqeve nga përmbytjet - Rritja e cilësisë së jetës për komunitetet në zonë. - Rritja e cilësisë së shërbimeve të ofruara	✓ Rishikim i masave të parashikuara në plan ✓ Konsultime të shpeshta dhe të rregullta me komunitetet që preken ✓ Ngritje kapacitetsh në nivel hartimi dhe zbatimi të politikave dhe planeve.
Biodiversiteti					
OM2 Ruajtja dhe, sipas rastit, përmirësimi i llojeve, habitateve dhe biodiversitetit	- Statusi i mbrojtjes së habitateve dhe specieve siç kërkohet në legjislacionin përkatës - Numri i habitateve të rëndësishme që janë në kushte të kënaqshme	Strukturat menaxhuese të zonave të mbrojtura	Sipas planit të menaxhimit Çdo vit	- Ruajtja e statusit të favorshëm të mbrojtjes për të gjitha habitatet dhe llojet e mbrojtura sipas legjislacionit kombëtar dhe ndërkombëtar. - Identifikimi në nivel lokal i zonave me biodiversitet të lartë dhe korridoreve ekologjike.	✓ Rishikimi i planit duke përfshirë objektivat dhe masat në mbështetje të zonave të Natura 2000. ✓ Detyrimi për zbatim i ligjeve dhe

	- Statusi i biodiversitetit, në krahasim me BE-në (numri i llojeve endemike dhe të rralla) - Numri dhe madhësia e sipërfaqes natyrore	Drejtoritë kompetente të bashkive			rregulloreve përkatëse.
Toka					
OM3 Mbrojtja dhe, kur është e mundur, përmirësimi i funksionit dhe cilësisë së tokës	- Sasia e tokës së degraduar - Ripërdorimi i strukturave, që është parimi më themelor i ruajtjes së tokës në zonat urbane. - Sasitë e mbetjeve të prodhuara, grumbulluara dhe asgjësuar në venddepozitime - Monitorimi i aspektet kimike të përmbajtjes së tokës dhe ndikimet	Autoritetet kompetente të qarkut/bashkisë Strukturat menaxhuese të venddepozitimeve	Çdo vit	Përqendrimi i zhvillimit (zbatimit të masave) në zonat e përcaktuara dhe inkurajimi i ripërdorimit të zonave ku aktualisht janë kryer ndërhyrje	✓ Rishikimi i planit (masave), sipas nevojës ✓ Detyrimi për zbatim të rregulloreve, aty ku është e nevojshme
Uji					
OM4 Parandalimi i përqesimit, mbrojtja dhe, kur është e mundur, përmirësimi i mjedisit ujor	- Monitorimi i cilësisë së ujërave sipërfaqësorë - Monitorimi i cilësisë së ujërave nëntokësorë - Përdorimi i ujit sipas sektorit - Përqindja e popullsisë së lidhur me implantet e trajtimit të ujërave të përdorura (ITUP)	Drejtoritë kompetente të bashkive	Kampionimi dhe matjet në përputhje me kushtet mjedisore të çdo ITUP.	Mbrojtja dhe restaurimi i zonave të identifikuara në Planin e Menaxhimit të Basenit Drin-Bunë, që kërkon për të arritur statusin "mirë" për cilësinë e ujit në përputhje me objektivat e SKMIBU dhe Direktivës Kuadër të Ujit.	✓ Rritje e shpeshtësisë së monitorimit, sipas nevojës. ✓ Përmirësimi i ITUP dhe monitorimi i vazhdueshëm mbi plotësimin e kushteve të
		Organet menaxhuese të ITUP-eve MTM	Sistemi kombëtar i monitorimit të cilësisë së ujërave	Të mos ketë përqesim të niveleve të përputhshmërisë me standardet e cilësisë së ujit të pijshëm.	licencës lidhur me shkarkimet prej tyre
Faktorët klimatike					
OM5 Kontribut në zbutjen dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike	- Numri i strukturave/ndërtesave të përmirësuara në kuadër të përshtatshmerisë ndaj ndryshimeve klimatike. - Adoptimi i teknologjive të rinovueshme	Drejtoritë kompetente të bashkive MTM	Në vijim	- Rritja e numrit të strukturave / ndërtesave të përmirësuara në kuadër të përshtatshmerisë ndaj ndryshimeve klimatike. - Shtimi dhe përmirësimi i mjeteve dhe mënyrave të prodhimit të energjisë nga burimet e rinovueshme.	✓ Plotësimi me rigorozitet i kërkesave specifike ✓ Rishikimi i planit sipas nevojës
Asetet Materiale					
OM6 Kontribut në mbrojtjen e pronës dhe infrastrukturës OM7	- Numri i aseteve (publike, private, infrastrukturore) të mbrojtura nga rreziku i përmbajtjeve. - Vlerësimi i sasisë dhe cilësisë së burimeve të përdorura për zbatimin e masave të planit.	Strukturat përkatëse të qarkut/bashkive	Në vijim	- Rritja e numrit të aseteve të mbrojtura nga rreziku i përmbajtjeve. - Aplikimi i praktikave inxhinierike / ndërtimore që kërkojnë shfrytëzim minimal të murimeve.	✓ Modifikimi/rishikimi i planit, sipas nevojës

Reduktim i konsumit të burimeve					
Trashëgimia Kulturore					
OM8 Mbrotjtja dhe, kur është e mundur, përmirësimi i karakterit, diversitetit dhe cilësive të veçanta të trashëgimisë kulturore dhe mjedisit historik	- Numri i Monumenteve të listuara në PMRRP dhe zonat me potencial arkeologjik që janë regjistruar ose janë objekt eksplorimi si rezultat i zbatimit të planit. - Numri i monumenteve dhe zonave arkeologjike të dëmtuara për shkak të zbatimit të planit. - Numri dhe statusi i mbrojtjes së strukturave të përfshira në listën e monumenteve të kulturës. - Numri i ndërtesave të konservuara dhe të ripërdorura. - Numri i strukturave të mbrojtura të dëmtuara për shkak të zbatimit të planit.	Drejtoritë përkatëse në qark/bashki Instituti Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore	Në vijim	Ruajtja dhe rritja e numrit të veçorive arkeologjike të regjistruara dhe të mbrojtura. Mosdëmtimi i strukturave apo monumenteve dhe zonave rreth tyre për shkak të zbatimit të planit. Rritja e numrit dhe ruajtja e statusit të mbrojtjes për monumentet e kulturës në zonë.	✓ Çdo dëmtim i monumenteve të kulturës të regjistruara, apo i çdo elementi tjetër të trashëgimisë kulturore dhe arkeologjike, si dhe i zonës rreth tyre, do të konsiderohet si shkelje dhe do të aplikohen sanksionet sipas legjislacionit në fuqi.
Peizazhi					

OM9 Mbrotjtja dhe, kur është e mundur, përmirësimi i karakterit, diversitetit dhe cilësive të veçanta të peizazheve	Cilësia e mjedisit urban dhe rural	Drejtoritë kompetente të bashkive	Në vijim	Rritja e cilësisë së mjedisit urban dhe rural.	✓ Detyrimi për zbatim të parashikimeve në Planin e Përgjithshëm Vendor dhe planet e tjera zhvillimore për çdo bashki.
--	--	-----------------------------------	----------	--	---

Kërkesat për monitorimin mjedisor, raportimin periodik në ministri gjatë zbatimit të Planit:

- Të hartohet Programi i Monitorimit Mjedisor gjatë zbatimit të Planit, me synim mbledhjen e të dhënave për ndikimet konkrete dhe pasojat në mjedis gjatë zbatimit të tyre, si dhe verifikimin e ndikimeve dhe marrjen e masave zbutëse shtesë, që duhet të zbatohen për të garantuar mbrojtjen e mjedisit. Ky program të hartohet brenda 6 muajve nga marrja e Deklaratës Mjedisore dhe të merret miratimi i autoriteteve përgjegjëse për mbrojtjen e mjedisit;
- Me qëllim lehtësimin e realizimit të programit të monitorimit mjedisor të Planit mund të përdoren programe ekzistuese monitorimi, që përputhen me qëllimin e programit të monitorimit mjedisor të këtij Planit.
- Nëse pasojat në mjedis e shëndet, tejkalojnë standardet mjedisore në fuqi, atëherë ministria i kërkon autoriteteve miratuese e zbatuese të planit të merren masat e duhura për shmangien/minimizimin e ndikimeve negative, ose të vlerësohet edhe ndryshimi i planit, me qëllim që të përmbushen standardet mjedisore;
- Autoriteti përgjegjës, që zbaton dhe mbikëqyr zbatimin e PMRRP, duhet të hartojë periodikisht 1 herë në vit, një raport vjetor për masat e marra për mbrojtjen e mjedisit gjatë zbatimit, të cilin duhet ta depozitojë pranë Ministrisë përgjegjëse për Mjedisin, jo më vonë se java e fundit e muajit nëntor.

Monitorimi i ndikimeve në mjedis për çdo masë të parashikuara në PMRRP do të bëhet sipas programit të monitorimit dhe mund të përfshijë informacione të shprehura në formë tabelore, sipas modelit në tabelën e mëposhtme.

Masa e zbatuar sipas PMRRP-së	Treguesit mjedisorë	Parashikim i ndikimeve kumulative (sipas rastit)	Ndikimi total i planit
Masa 001			
Masa 002			
Masa 003			
Masa...			

Shtojca E

**Rekomandime dhe Instruksione për
implementimin e Masave të Planit të Menaxhimit
të Rrezikut nga Përmbytjet, referuar në:**

- **rekomandimet e Vlerësimit Strategjik Mjedisor**
- **rekomandimet e Deklaratës mjedisore të
Ministrit të Turizmit dhe Mjedisit**

Shtojca E

REKONANDIME&UDHEZIME

TE CILAT DUHET TE MBAHEN NE KONSIDERATE PER ZBATIMIN E SECILES MASE TE PMRP me qëllim për të rritur efektet pozitive dhe për të zbutur çdo efekt negativ mjedisor.

(referuar rekomandimeve të Vlerësimit Strategjik Mjedisor)

Detajimi i tyre si dhe përcaktimi i masave më specifike dhe më të drejtpërdrejta do të bëhet gjatë hartimit të VNMS-ve përkatëse lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP (kur VNMS-ja është e nevojshme)

I. TË PËRGJITHSHME

1. Për masat më teknike dhe konstruktive, që shpesh kanë një efekt të qartë për reduktimin e rrezikut, të cilat krijojnë efekte negative për florën, faunën, biodiversitetin, token, trashëgiminë kulturore, peisazhin si dhe disa efekte të tjera të vogla, kërkohet një analizë dhe vlerësim mjedisor i mëtejshëm gjatë procesit të planifikimit dhe zbatimit si pjesë e procedurave të miratimit (VNMS-të përkatëse). Ky proces vlerësimi do të ndihmojë në identifikimin e mënyrave për të shmangur, reduktuar ose zbutur ose kompensuar çdo efekt negativ të identifikuar.
2. Meqë burimet financiare për mbrojtjen e integruar civile, siç kërkohet nga ligji përkatës, janë të kufizuara në të dy nivelet e qeverisjes, madje edhe më të pakta në nivel vendor të bëhet: (1) një analizë e plotë e veprimeve të elasticitetit të zbatuara gjatë ofritit të shërbimeve vendore dhe do të gjurmoheshin shpenzimet përkatëse, me shumë mundësi shpenzimet e elasticitetit do të ishin më të larta se sa janë konceptuar aktualisht; (2) planifikimi ndërsektorial për qëndrueshmërinë lokale me qëllim që bashkëpunimi dhe koordinimi ndërmjet sektorëve çojë në disa veprime të thjeshta që garantojnë qëndrueshmëri dhe efikasitet financiar brenda buxheteve aktuale.
3. Infrastruktura e re që parashikohet të instalohet duhet të marrë parasysh regjimet e ndryshuara klimatike të parashikuara. Masat e menaxhimit të rrezikut nga përmbajtjet duhet të projektohen/detajohen në mënyrë të tillë që të marrin parasysh ndikimet afatgjata të ndryshimeve klimatike.
4. Këshillohet që alokimi i fondeve të reja dhe financimi për menaxhimin e rrezikut të ruajë një nivel prioritizimi lidhur me financimin për menaxhimin e rrezikut në zonat me rrezik të lartë. Kjo duhet të pasqyrohet në planifikimet përkatëse buxhetore në të gjitha nivelet.
5. Rinatyrizimi i lumenjve dhe rrjedhave ujore për t'i rikthyer në gjendjen e tyre natyrore, aty ku ndërhyrjet aktuale në lumenj dhe zona bregore janë të vjetra, të panevojshme ose që sjellin shkatërrim të mëtejshëm. Parashikimi i një mekanizmi për marrjen/blerjen e zonave

bregore për të mundësuar zona natyrore të përmytjeve dhe për të ndryshuar politikën lidhur me mbrojtjen e zonave bregore, duke bërë kështu të mundur që lumenjtë të transportojnë sedimentet në mënyrë natyrore.

6. Inkurajimi i zbatimit të PMRRP për të arritur qasje me karbon të ulët ose zero. Kjo do të shërbente për të zyrtarizuar dhe për t'i dhënë efekt njërit prej parimeve që përdoret në proceset zhvillimore në ditët e sotme, aspirimit për të qenë neutral ndaj karbonit.

II. REKOMANDIME ME FOCUS “POPULLSIA DHE SHENDETI PUBLIK”

1. Gjatë projektimit për zbatim të masave të propozuara, rekomandohet të merren parasysh të dhënat lokale për popullsinë dhe indekset e privimit. Kjo do të ndihmojë në harmonizimin e prioriteteve për zonat në rrezik më të lartë nga përmytjet dhe komunitetet e grupet sociale më të cënueshme.
2. Në zhvillimin e studimeve për përmytjet dhe projektimin e masave dhe punimeve përkatëse, duhet të merren parasysh mundësitë për përfitime rekreative dhe përmirësimin e aksesit në mjedisin natyror dhe hapësirën e gjelbër, kjo për të përmirësuar cilësinë e jetës. Masat duhet të synojnë të mbështesin propozimet lokale të rigjenerimit dhe të synojnë ofrimin e mundësive drejt komuniteteve më të pafavorizuara.
3. Rekomandohet që t'i kushtohet më shumë rëndësi rolit përfitues nga mjedisi natyror në zonat urbane. Kjo mund të përfshijë, për shembull, zgjerimin dhe përmirësimin e rrjeteve të infra-strukturës së gjelbër dhe aplikimin e sistemeve të qëndrueshme të kullimit që përdorin hapësirën e gjelbër.
4. Për të siguruar që të gjithë grupet e komunitetit të angazhohen në një mënyrë gjithëpërfshirëse, mund të nevojiten mbështetje dhe veprime shtesë në nivel lokal për ta lehtësuar këtë, ndërkohë që kjo mbështetje e këto veprime duhet të përshtaten sipas kontekstit specifik.
5. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus popullsinë dhe shëndetin publik:
 - a) Për aksesin në zonën e punimeve, duhet rënë dakort (kur është e nevojshme) me aktorët e interesit (pronarët, qiramarrësit, përdoruesit/pronarët e objekteve të biznesit/shtëpiake).
 - b) Aty ku aksesit ekzistues nuk mund të përdoret, kjo duhet marrë në konsideratë përpara fillimit të punimeve dhe duhen ngritur strukturat e nevojshme përpara se të ndërmerret ndonjë veprim që mund të shkaktojë ndërprerje të punës.
 - c) Të gjitha punimet e ndërtimit dhe mirëmbajtjes do të kryhen në përputhje me dispozitat ligjore shqiptare lidhur me kontrollin e zhurmës dhe dridhjeve në punimet e ndërtimit, dhe kontraktori duhet të marrë masat zbutëse përkatëse në këtë drejtim.
 - d) Elementët e projektimit duhet të promovojnë një qasje të integruar dhe të qëndrueshme, si në nivel lokal ashtu edhe në nivel pellgu ujëmbledhës, për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet me qëllim mbrojtjen e mjedisit natyror dhe përdorimin efikas të burimeve ekonomike.
 - e) Përpara nisjes së punimeve duhet marrë në konsideratë aksesit i banorëve, psh. në tokat bujqësore apo në shërbime të tjera. Aty ku aksesit mund të ndërpritet përkohësisht, do të sigurohen pika aksesit të përkohshme, por të sigurta.
 - f) Grumbullimi, depozitimi, trajtimi, transportimi i mbetjeve ndërtimore sipas dispozitave në fuqi

- dhe në bashkëpunim me autoritetet përkatëse.
- g) Duhet ngritur infrastruktura përkatëse në mënyrë që popullsia dhe bizneset të dine se si dhe ku do të evakohen, si të sigurojnë objektet e tyre, dhe kur mund të rikthehen në to.
 - h) Ruajtja e aksesit ekzistues në zonat bujqësore, pronat private si dhe lëvizja përgjatë akseve rrugore publike. Nëse kjo nuk është e mundur, duhet të sigurohen mënyra alternative aksesimi gjatë periudhës së ndërtimit.
 - i) Minimizimi i marrjes së tokës (të përhershme dhe të përkohshme) aty ku është e mundur, veçanërisht brenda kufijve të pronave private rezidenciale dhe komerciale, si dhe brenda zonave rekreative publike.
 - j) Aksesi dhe koha për mirëmbajtje duhe të minimizohen sa më shumë që të jetë e mundur.
 - k) Duhet hartuar dhe shpërndarë udhëzime për të ndihmuar që bizneset e turizmit, banorët dhe ambientet tregtare të përgatiten për ngjarjet e përmbytjeve.
 - l) Do të shpërndahet informacion se si fermerët duhet të reagojnë në rast përmbytjeje, duke përfshirë zonat e sigurta për të lëvizur bagëtinë dhe tokat që duhen lënë djerrë për shkak të përmbytjeve.
 - m) Restaurimi i të gjitha zonave të prekura, përfshirë edhe ato private, dhe krijimi i peizazhit, aty ku është e përshtatshme
 - n) Toka e marrë përkohësisht gjatë periudhës së ndërtimit do të kthehet në gjendjen e mëparshme pas përfundimit të punimeve.
 - o) Grafiku i punimeve duhet t'i komunikohet pronarëve/përdoruesve të tokës, me qëllim minimizimin e efekteve tek punët në bujqësi.

III. REKOMANDIME ME FOCUS “BIODIVERSITETIN”

1. Efektet e mundshme negative mund të zbuten përmes identifikimit të ndikimit, projektimit të përshtatshëm grafikut të zbatimit të masave kundër përmbytjeve, me qëllim për të shmangur ose minimizuar efektet në habitatet dhe kafshët e egra; shoqëruar këto edhe me konsultimin me organizatat përkatëse.
2. Detajimi dhe hartimi projekteve të zbatimit për masat e propozuara duhet të përfshijë mjete që kanë potencialin për të sjellë përfitime për biodiversitetin. Kjo përfshin elementë të adoptimit/elasticitetit që lidhen me proceset natyrore, përdorin përafrimin e menaxhimit të përmbytjeve natyrore dhe adoptojnë menaxhimin e qëndrueshëm të tokës. Në nivel rajonal/lokal zhvillimi i tyre i mëtejshëm duhet të përfshijë edhe autoritetet mjedisore rajonale/lokale.
3. Këshillat dhe mbështetja praktike për një përafrim adoptues në plan duhet të promovojnë mjetet që kanë potencialin për të sjellë përfitime për biodiversitetin. Gjithashtu, duhet që këshilla të ngjashme të përfshihen edhe në planet e sektorëve të tjerë (bujqësi, pylltari, etj.) që lidhen me menaxhimin e rrezikut të përmbytjeve, në mënyrë sigurohet vlerësimi i financimit, zhvillimi i qëndrueshëm dhe planifikimi.
4. Në trajtimin e mënyrave të reja të financimit të aktiviteteve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet, rekomandohet që kërkesa për të demonstruar një fitim neto për biodiversitetin të përfshihet si pjesë e procedurave të aplikimit për fonde, dhe të sigurimit.

5. Për të ndihmuar në arritjen e një përfitimi neto në biodiversitet, rekomandohet që elementët e biodiversitetit të përfshihen në trajnime në të ardhmen dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional, si dhe në bashkëveprimin me komunitetet. Gjithashtu duhet të merren parasysh në zhvillimin e aftësive praktike dhe burimeve në të gjithë sektorin. Kjo përfshin edhe këshillimin me ekspertë të fushës, si biologë të specializuar në ekologjinë e ujërave të ëmbla dhe detare dhe ekspertë të peshkimit.
6. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus biodiversitetin:
- a) Respektimi i udhëzimeve për parandalimin e ndotjes dhe praktikave më të mira lidhur me materialet e ndërtimit dhe praktikat e punës pranë rrjedhave ujore.
 - b) AKM/ARM dhe bashkitë përkatëse duhet të ndihmohen në detajimin e masave të propozuara në PMRRP për të adresuar se si do të përmbushen objektivat e zonës së mbrojtur pas ngjarjes së përmbajtjes.
 - c) Heqja e bimësisë/pemëve do të ndërmerret jashtë sezonit të shumimit të shpendëve, aty ku është e mundur, për të siguruar që foletë e shpendëve me të vegjël ose vezë të mos shkatërrohen. Në çdo rast, nëse kërkohet heqja e bimësisë, pemët dhe shkurret duhet të kontrollohen nga një biolog i kualifikuar, për praninë e zogjve riprodhues/fole aktive.
 - d) Heqja e bimësisë/pemëve duhet të shmanget sa me shumë që të jetë e mundur.
 - e) Para fillimit të punimeve duhet të kryhet një vlerësim i habitateve në zone, nga një ekspert i kualifikuar dhe me përvojë.
 - f) Duhet të merren parasysh masat për përmirësimin e habitatit, që në fazën e projektimit për zbatim të masave të propozuara.
 - g) Ndërtimi duhet të ndjekë të gjitha udhëzimet për parandalimin e ndotjes dhe deklaratat e metodës së punimeve duhet të dakortësohen me AdZM në zonat ku mund të hasen lloje të mbrojtura në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar.
 - h) Duhet të kryhet kontrolli i rrjedhjeve nga zonat e punimeve.
 - i) Parashikimi i masave për kontrollin e sedimenteve gjatë punimeve, në mënyrë që të mos dalin sedimente, të cilat mund të ndikojnë në habitatet dhe llojet përgjatë rrjedhave ujore.
 - j) Çdo ndërhyrje duhet kryer në konsultim dhe me angazhimin e AKM/ARM/Bashki (drejtoria e mjedisit) dhe AdZM, si dhe aktorët e tjerë të interesit.
 - k) Zhvilluesi duhet të sigurojë:
 - Mbrojtjen e duhur për habitatet ekzistuese ujore nga ngjarjet e përmbajtjeve.
 - Parashikimin në projekt të kalimeve të nevojshme për llojet e faunës, duke përdorur praktikën më të mirë të projektimit dhe metodave të ndërtimit.
 - Ruajtjen e regjimeve natyrore të rrjedhës ujore dhe transportit të sedimentit, duke e përfshirë këtë në parametrat e projektimit dhe minimizuar rreziqet që në këtë fazë.
 - l) Identifikimi, zbatimi dhe menaxhimi i punimeve për përmirësimin e habitatit aty ku është e mundur.
 - m) Punimet që do të kryhen në rrjedhën ujore duhet të planifikohen për të minimizuar ndikimet tek të gjitha llojet ujore.
 - n) Monitorimi për të garantuar se të gjitha masat zbutëse po funksionojnë ashtu siç duhet.
 - o) Monitorimi për të garantuar se punimet nuk shkaktojnë efekte të dëmshme mbi habitatet dhe llojet e florës dhe faunës.
 - p) Mbrojtjet e pemëve ndihmojnë, aq sa është e mundur, në rivendosjen e mbulesës bimore të tokës dhe shtimin e zonave pyjore.
 - q) Programimi i punimeve në mënyrë që të mos përkojë me kohën e rrjedhës së lartë ose të ulët, apo në periudhat kur zona përdoret nga llojet e mbrojtura.
 - r) Projekti i zbatimit hartohet në mënyrë të tillë që të sigurojë përmirësim të regjimit të rrjedhës ujore, të mos ndryshojë regjimin ekzistues normal.

- s) Aktivitetet e mirëmbajtjes duhen planifikuar të realizohen në periudhën kur ndikimet në bimësi janë minimale.
- t) Programimi i punimeve në mënyrë të tillë që të shmangen/minimizohen konfliktet me llojet e mbrojtura dhe/ose ato ujore që mund të gjenden në zonën e punimeve.

IV. REKOMANDIME ME FOCUS – TOKËN

1. Gjatë studimeve të përmbytjeve dhe në projektimin e zbatimit e masave të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet të merret parasysh modeli i proceseve natyrore i cili mund të ndihmojë në parashikimin dhe zbutjen më të mirë të efekteve të mundshme negative në tokë.
2. Projektimi dhe detajimi i mëtejshëm i masave të propozuara duhet të përfshijë marrjen në konsideratë të ndërveprimeve të mundshme që lidhen me mbrojtjen dhe ruajtjen e tokës. Rekomandohet gjithashtu përfshirja e organizatave kombëtare dhe rajonale/lokale të fermerëve.
3. Këshillat dhe mbështetja praktike për një përafrim adoptues në Plan duhet të promovojnë mjetet që kanë potencialin për të sjellë përfitime për tokën. Gjithashtu, duhet që këshilla të ngjashme të përfshihen edhe në planet e sektorëve të tjerë (bujqësi, pylltari, etj.) që lidhen me menaxhimin e rrezikut të përmbytjeve, në mënyrë sigurohet vlerësimi i financimit, zhvillimi i qëndrueshëm dhe planifikimi
4. Rekomandohet gjithashtu angazhimi i hershëm me komunitetin bujqësor. Kjo do të ndihmojë për të përshtatur mbështetjen dhe për të maksimizuar mundësitë e ofruara duke forcuar lidhjen midis praktikave të menaxhimit të tokës dhe atyre të menaxhimit të rrezikut.
5. Në nivel lokal, forcimi bashkëpunimit brenda një pellgu ujëmbledhës do të lehtësojë identifikimin e prioritetëve për ruajtjen e tokës dhe mënyrën se si mjetet e ndryshme të menaxhimit të rrezikut mund t'i mbështesin më së miri këto prioritete. Gjithashtu rekomandohet angazhimi që në fazat e para i aktorëve kryesorë të interesit, me qëllim informimin dhe ndihmën në procesin e vendimmarrjes.
6. Investimi në aftësimin, trajnimet dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional duhet të përfshijë njohuri se si mjetet e ndryshme të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet mund të sjellin përfitime për një menaxhim të qëndrueshëm të tokës. Autoritetet mjedisore në të gjitha nivelet, përmes rolit të tyre të strategjik duhet të demonstrojnë gjithashtu se si mund të projektohet dhe zbatohet infrastruktura për të reduktuar mbetjet dhe për të maksimizuar efikasitetin e burimeve.
7. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus tokën:
 - a) Aplikimi i procedurave të praktikave të mira në lidhje me germimin, trajtimin dhe depozitimin e kujdesshëm të dheut gjatë proceseve të skarifikimit, ndërtimit dhe restaurimit.
 - b) Hartimi dhe zbatimi i deklaratës së metodave të punës duke përfshirë masat e kontrollit të sedimentit.
 - c) Sigurimi që asnjë lloj invaziv të mos hyjë ose dalë jashtë zonës gjatë lëvizjeve të dheut.
 - d) Zbatimi i masave të kontrollit të erozionit dhe sedimentit.

- e) Kufizoni i periudhës së punimeve gjatë kohës jur moti është i përshtatshëm.
- f) Kufizimi, sa të jetë e mundur, i shtrirjes dhe vendndodhjes së kantievërve të punës dhe hapësirave të magazinimit.
- g) Rekuperimi i zonave të prekura/dëmtuara.
- h) Ruajtja e vegjetacionit në kanale për të maksimizuar mbrojtjen nga erozioni
- i) Ripërdorimi i materialeve të gërmuara, aty ku është e mundur, në argjinatura dhe peizazh.
- j) Përdorimi i udhëzimeve dhe praktikave më të mira për të minimizuar rrjedhjen e sedimenteve gjatë punimeve.

V. REKOMANDIME ME FOCUS - UJIN

1. Efektet e mundshme negative në mjedisin ujor mund të zbuten duke kuptuar efektet në proceset fizike, duke përfshirë rrjedhat ujore dhe erozionin në zonat bregore lumore dhe bregdetare; minimizuar humbjen e habitatit; dhe krijuar habitate përmes zbatimit të masave të propozuara. Efektet negative duhet të adresohen gjatë studimeve të përmbyetjeve dhe projektimit të masave përkatëse.
2. Dispozitat rregullatore ekzistuese kërkojnë kryerjen e vlerësimit të burimeve ujore për të siguruar përputhshmërinë me objektivat përkatës kur kjo është e mundur. Rekomandohet që shembujt e praktikave të mira në vlerësimet e DKU-së të shpërndahen gjerësisht tek të gjithë aktorët e përfshirë në aktivitetet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet.
3. Rekomandohet që t'i kushtohet më shumë rëndësi rolit përfitues nga mjedisi natyror në zonat urbane. Kjo mund të përfshijë, për shembull, zgjerimin dhe përmirësimin e rrjeteve të infrastrukturës së gjelbër dhe aplikimin e sistemeve të qëndrueshme të kullimit që përdorin hapësirën e gjelbër.
4. Investimi në aftësimin, trajnimet dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional duhet të përfshijë njohuri se si mjetet e ndryshme të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet mund të sjellin përfitime për cilësinë e ujit dhe burimet ujore. Gjithashtu, këshillohet që aktivitetet e angazhimit në nivel lokal të marrin në konsideratë edhe menaxhimin e burimeve ujore.
5. Masat që mund të ndikojnë në mjedisin e ujërave të ëmbla (siç janë masat për mbledhjen e ujërave të përmbyetjeve), të cilat synojnë mbrojtjen e mjedisit ujor, rregullohen sipas kuadrit ligjor përkatës dhe zbutja konsiderohet si pjesë e procesit të vlerësimit. Disa masa, veçanërisht ato që konsiderohen si zhvillim, rregullohen sipas sistemit të planifikimit të përdorimit të tokës; dhe efektet mjedisore do të adresohen përmes VNMS-ve në nivel projekti specifik.
6. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus Ujin:
 - a) Respektimi i udhëzimeve që lidhen me zbutjen e efekteve gjatë ndërtimit, për shembull garantimi që papërshkueshmëria e zonës të mos rritet përkohësisht gjatë ndërtimit.
 - b) Duhet të kryhet një studim mbi kompanitë e shërbimeve publike për të përcaktuar vendndodhjen e shërbimeve ekzistuese në të gjithë zonën e zhvillimit. Respektimi i mëposhtëm i praktikave më të mira të ndërtimit duhet të sigurojë që proceset ndërtimore të marrin parasysh vendndodhjen e shërbimeve, në mënyrë që këto të mos dëmtohen si pasojë e mosnjohjes së vendndodhjes dhe të mos shkaktohen përmbytje të lokalizuara.

- c) Duhet të studiohen dhe përdoren sisteme të përkohshme të kullimit duke aplikuar praktika ndërtimore, aty ku është e mundur, ose metoda të tjera për të kontrolluar dhe trajtuar rrjedhjet e ngarkuara me llum.
- d) Ndërtimi duhet të kryhet në përputhje me praktikën më të mira. Kjo do të përfshijë zonat e magazinimit të karburantit dhe zonat e përcaktuara për furnizim me karburant.
- e) Muret mbrojtëse dhe argjinaturat e reja duhet të orientohen në drejtimin e rrjedhës për t'u mbrojtur nga gërryerja.
- f) Hartimi dhe zbatimi i deklaratës së metodave të punës duke përfshirë masat e kontrollit të sedimenteve dhe të ndotjes.
- g) Përpara pozicionimit të mureve mbrojtëse, argjinaturave dhe kanaleve, duhet realizuar një studim për të minimizuar rrezikun e ndotësve dhe sedimenteve të tjera që ndikojnë në rrjedhën e ujit pranë këtyre strukturave.
- h) Aktivitetet e ndërtimit duhet të planifikohen në mënyrë të tillë që sipërfaqja dhe kohëzgjatja e ekspozimit të tokës të minimizohen aty ku është e mundur, duke e ndarë në faza kohë e ndërtimit, në mënyrë që seksionet të restaurohen përpara se të kalohet në seksionin/fazën tjetër;
- i) Lëvizja në kantier e makinerive, impianteve dhe pajisjeve të tjera të ndërtimit duhet të reduktohet sa më shumë që të jetë e mundur.
- j) Materialet e ndryshme të grumbulluara duhet të depozitohen larg rrjedhave ujore ekzistuese.
- k) Proceset ndërtimore (psh. depozitimi i materialeve) do të marrin në konsideratë ndikimin tek ujërat nëntokësore.
- l) Rrjedhjet duhet të bllokohen përpara trajtimit dhe shkarkimit/depozitimit të tyre.
- m) Përdorimi i udhëzimeve dhe praktikave më të mira për të minimizuar rrjedhjen e sedimenteve gjatë punimeve.
- n) Adoptimi i procedurave të duhura për kontrollin e ndotjes, në përputhje me udhëzimet përkatëse, për të reduktuar rrezikun e rrjedhjeve të ujërave sipërfaqësore të ngarkuara me sedimente që hyjnë në rrjedhat ujore dhe në ujërat nëntokësore.
- o) Zbatimi i udhëzimeve teknike për ruajtjen dhe restaurimin e fushave lymore dhe rrjedhave ujore natyrore si një formë e zbutjes nga përmytjet dhe një burim i rëndësishëm mjedisor dhe social. Garantimi që kjo aplikohet edhe në procesin e vendimmarrjes.

VI. REKOMANDIME ME FOCUS - FAKTORET KLIMATIK

1. Këshillohet që burimet e reja të financimit për menaxhimin e rrezikut të jenë plotësisht të informuara dhe të bazuara në standarde të qëndrueshme për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.
2. Gjatë projektimit/detajimit të masave të menaxhimit të rrezikut nga përmytjet duhet të shmangen ato zgjidhje inxhinierike të cilat mund të ndikojnë negativisht në emetimet e gazeve serrë dhe të minimizohet përdorimi i burimeve të energjisë jo të rinovueshme në proceset e ndërtimit dhe mirëmbajtjes.
3. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus Faktorët Klimatik:
 - a) Qasjet e mëposhtme mund të përdoren për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke përfshirë edhe kombinimin e tyre, kur është e nevojshme dhe/ose e mundshme:
 - koncepte të infrastrukturës "grë", d.m.th. ndërhyrje fizike ose masa ndërtimore kundrejt ngjarjeve të jashtëzakonshme, përmes përdorimit të shërbimeve

- inxhinierike, për të rritur fleksibilitetin e ndërtesave dhe të infrastrukturës,
- qasjet strukturore “të gjelbra” dhe “blu”, që kontribuojnë në fleksibilitet më të madh të ekosistemeve, në mënyrë që të parandalohet humbja e biodiversitetit dhe degradimi i ekosistemit dhe që të rikthehen ciklet e ujit, ndërkohë që shfrytëzohen funksionet dhe shërbimet e ofruara nga ekosistemet;
 - konceptet jostrukturore “të moderuara”, sipas të cilave, strategjitë për përdorimin e tokës, shpërndarjen e informacionit dhe incentivat ekonomike për reduktimin ose parandalimin e riskut të fatkeqësive janë projektuar dhe zbatuar.
- b) Preferohen qasjet e “gjelbra” dhe “të moderuara”, dhe është i volitshëm një kombinim i tyre në cilësinë e masave zbutëse.
- Aktualisht, një sërë propozimesh për masat e përshtatjes disponohen në disa dokumente, por duke marrë parasysh dyshimet e shumta lidhur me parashikimet e zhvillimit të ndryshimeve klimatike dhe informacionet e kufizuara aktuale për këtë dukuri, monitorimi i zhvillimeve dhe reagimi në mënyrë fleksibël ndaj informacioneve të reja do të jetë i nevojshëm. Në bazë të informacioneve dhe njohurive të reja, informacionet aktuale duhet të korrigjohen/përditësohen, ose duhet të merren masa të reja për përshtatjen.
- c) Kontraktori duhet të garantojë përdorim dhe mirëmbajtje të rregullt të makinerive dhe pajisjeve, me qëllim minimizimin e emetimeve të gazrave në ajër.

VII. REKOMANDIME ME FOCUS - ASETET MATERIALE

1. Gjatë zhvillimit/detajimit të masave të propozuara për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet duhet të shqyrtohen mundësitë për të minimizuar gjenerimin e mbetjeve dhe përdorimin e burimeve.
2. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus Faktorët Asetet materiale:
 - a) Përpara nisjes së punimeve do të kryhen konsultime dhe studime mbi shtrirjen e rrjetit të kablove elektrikë dhe shërbimeve publike (furnizim me ujë, kanalizime, etj.).
 - b) Hartimi i Planit të Menaxhimit të Trafikut.
 - c) Komunikimi/konsultimi me kompanitë e shërbimeve publike lidhur me gërmimet dhe punime të tjera.
 - d) Projekti i zbatimit do të synojë të minimizojë mbetjet dhe të maksimizojë ripërdorimin e materialeve të përshtatshme në vend.
 - e) Do të hartohet dhe zbatohet Plani i Menaxhimit të Mbetjeve, aty ku kërkohet.
 - f) Për të minimizuar mbetjet, aty ku kërkohet për rrugët e aksesit dhe zonat e punimeve, dherat e sipërme do të skarifikohen përpara punimeve dhe do të grumbullohen në vend. Pas përfundimit të ndërtimit, ato do të rikthehen në vendin e mëparshëm dhe për këtë arsye asnjë shtresë e sipërme e dheut nuk do të hiqet nga zona e punimeve.
 - g) Grumbullimi, transporti dhe depozitimi i mbetjeve do të bëhet në zonat e caktuara dhe të licencuara nga autoritetet vendore
 - h) Marrja e tokës (e përhershme apo e përkohshme) do të minimizohet sa më shumë që të jetë e mundur.
 - i) Elementët e projektimit duhet të promovojnë një qasje të integruar dhe të qëndrueshme, si në nivel lokal ashtu edhe në nivel pellgu ujëmbledhës, për menaxhimin e rrezikut nga përmytjet, e cila (qasja) kontribuon në përdorimin efikas të burimeve ekonomike dhe synon të mbrojë investimin brenda zonave të rrezikuara nga përmytjet, duke garantuar që janë

aplikuar masat e mjaftueshme dhe të përshtatshme për të zbutur dhe menaxhuar rreziqet e përmbytjeve.

- j) Autoritetet lokale si dhe kompanitë e shërbimeve publike do të konsultohen dhe informojnë mbi devijimin e transportit në zona të paprekura dhe menaxhimin e shërbimeve publike përgjatë periudhës së ndërtimit, me qëllim minimizimin e ndërprerjes së shërbimeve.

VIII. REKOMANDIME ME FOKUS TRASHËGIMINË KULTURORE

1. Efektet e mundshme negative në trashëgiminë kulturore mund të zbuten përmes identifikimit të çdo elementi të trashëgimisë (përfshirë arkeologjinë) dhe vlerësimit të tyre që në fazat e para të detajimit dhe zbatimit të masave të propozuara për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.
2. Shkalla e ofritit të përfitimit neto mjedisor duhet të përfshijë edhe aspektin historik/kulturor. Gjithashtu, kjo do të ndihmonte që zbatimi i masave dhe arritja e objektivave të planit të reflektojnë të gjitha aspektet përkatëse mjedisore dhe të qëndrueshmërisë.
3. Përfshirja e kërkesave për masat e mbrojtjes nga përmbytjet në standardet e ndërtesave dhe materialeve ndërtimore, duhet të marrë parasysh edhe ndjeshmërinë e ndërtesave historike.
4. Angazhimi në nivel lokal duhet të përfshijë aktorët kryesorë të interesit, si në nivel kombëtar ashtu edhe në nivel rajonal/lokal. Kjo do të ofronte mundësinë për të përdorur një sërë të dhënash të disponueshme për mjedisin historik, gjë që informon dhe ndihmon në vendimmarrje. Kjo përfshin të dhëna edhe për karakterin e peizazhit historik dhe atij urban.
5. Masat mund të përmirësohen duke përfshirë njohjen e qartë të rolit të aktorëve të interesit, lidhur me në mbështetjen dhe kontributin për reagimin dhe rikuperimin e çdo incidenti.
6. Rekomandohet që elementët e trashëgimisë kulturore të përfshihen në trajnime në të ardhmen dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional, si dhe në bashkëveprimin me komunitetet. Gjithashtu duhet të merren parasysh në zhvillimin e aftësive praktike dhe burimeve në të gjithë sektorin. Kjo përfshin edhe këshillimin me ekspertë të fushës si arkeologë dhe specialistë të trashëgimisë kulturore.
7. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me fokus Faktorët Trashëgiminë kulturore:
 - a) Kontrata e ndërtimit duhet të përfshijë masat e përgjithshme që do të zbatohen nga Kontraktori për të mbrojtur karakteristikat dhe zonat e interesit të njohura dhe të panjohura.
 - b) Në rast se nevojitet, sipas parashikimeve ligjore në fuqi, do të kërkohen shërbimet e një arkeologu apo eksperti të trashëgimisë kulturore.
 - c) Do të mbahen konsultime të rregullta, që në fazat e hershme të studimit dhe projektimit të masave të propozuara, me Institutin Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore si organ statutor në këtë fushë.
 - d) Elementët e projektimit duhet të promovojnë një qasje të integruar dhe të qëndrueshme, si në nivel lokal ashtu edhe në nivel pellgu ujëmbledhës, për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, e cila (qasja) kontribuon në ruajtjen e arkeologjisë dhe trashëgimisë ndërtimore.

- e) Roli i autoritetit përgjegjës për situatën e përmbytjeve do të promovohet vashdimisht, përfshirë edhe shpërndarjen e informacionit tek komunitetet e rrezikuara, lidhur me vetë-veprimin e tyre dhe adoptimin e pronave/ndërtesave për t'u mbrojtur nga përmbytjet.
- f) Do të hartohet një plan veprimi në rast përmbytjesh për ndërtesat historike dhe monumentet e kulturës. Gjithashtu, duhet të sigurohen edhe mjetet dhe burimet e nevojshme (njerëzore, ligjore/institucionale, financiare) për ta zbatuar këtë plan.
- g) Nëse artefaktet/reliket do të ruhen/depozitohen, duhet të identifikohet fuqi punëtore dhe një vend i sigurt për t'i paketuar dhe zhvendosur ato, përpara njoftimit për evakuim.

IX. REKOMANDIME ME FOCUS - PEIZAZHIN

1. Efektet e mundshme negative në peizazh duhet të adresohen gjatë detajimit/projektit të zbatimit të masave të propozuara për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.
2. Rekomandohet konsultimi me autoritetet mjedisore dhe komunitetet e prekura.
3. Mundësitë për përmirësimin e peizazhit lokal dhe hapësirave publike duhet të merren parasysh duke përfshirë zgjerimin e infrastrukturës së rrjetit të gjelbër, aty ku është e përshtatshme. Masat që lidhen me fushat lymore/ujëmbledhëse duhet të identifikojnë edhe mundësitë e përmirësimit të peizazhit.
4. Do të ishte e dobishme të qartësohej shkalla e ofritit të përfitimit neto mjedisor, që mund të përfshijë përfitime edhe për peizazhet urbane dhe rurale. Kjo do të ndihmonte që zbatimi i masave dhe arritja e objektivave të planit të reflektojnë të gjitha aspektet përkatëse mjedisore dhe të qëndrueshmërisë.
5. Rekomandohet që t'i kushtohet më shumë rëndësi kontekstit urbane dhe mënyrës sesi karakteri i peizazhit mund të përmirësohet nëpërmjet mënyrave që, gjithashtu ndihmojnë në uljen e rrezikut nga përmbytjet. Kjo mund të përfshijë, për shembull, përmirësimin e rrjeteve të infrastrukturës së gjelbër dhe futjen e sistemeve të qëndrueshme të kullimit që përdorin hapësirën e gjelbër.
6. Rekomandohet që elementët e peizazhit të përfshihen në trajnime në të ardhmen dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional, si dhe në bashkëveprimin me komunitetet. Gjithashtu duhet të merren parasysh në zhvillimin e aftësive praktike dhe burimeve në të gjithë sektorin. Kjo përfshin edhe këshillimin me ekspertë të fushës si arkitektë dhe projektues të peizazhit.
7. Masa zbutëse të detajuara lidhur me zbatimin e secilës prej masave të propozuara në PMRRP me focus Faktorët Peizazhin:
 - a) Në dokumentat e kontratës së punimeve do të parashikohet edhe plani i restaurimit të peizazhit të prekur/ndyshuar/dëmtuar.
 - b) Në zonat ku është skarifikuar bimësia dhe është prekur peizazhi, bimësia do të zëvendësohet dhe do të bëhen mbjellje me bimë të zonës, me qëllim përmirësimin dhe integrimin e peizazhit dhe elementëve pamorë.
 - c) Dheu i gërmuar dhe depozituar do të ripërdoret në mënyrë që të minimizohet ndërhyrja tek elementët pamorë.
 - d) Në zonat e kanaleve apo ku ka tombino do të aplikohen elementët peizazhistikë me qëllim integrimin në peizazhin e zonës.
 - e) Elementët e projektimit duhet të promovojnë një qasje të integruar dhe të qëndrueshme,

si në nivel lokal ashtu edhe në nivel pellgu ujëmbledhës, për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, e cila (qasja) kontribuon në mbrojtjen e mjedisit natyror.

- f) Roli i autoritetit përgjegjës për situatën e përmbytjeve do të promovohet vashdimisht, përfshirë edhe shpërndarjen e informacionit tek komunitetet e rrezikuara, lidhur me vetë-veprimin e tyre dhe adoptimin e pronave/ndërtesave për t'u mbrojtur nga përmbytjet.

MASAT ZBUTËSE QË DUHET TË MERREN PËR MBROJTJEN E MJEDISIT.

(referuar Deklaratës Mjedisore të Ministrit të Turizmit dhe Mjedisit)

Me qëllimin për të shmangur, minimizuar, kontrolluar dhe menaxhuar ndikimet negative në mjedis të Projekt-planit në të gjithë fazat e tij duhet të zbatohen me përpikmëri të gjitha masat e mëposhtme:

- Masat e propozuara dhe aktivitetet e parashikuara në PMRRP të sigurojnë kohezion, efikasitet dhe qëndrueshmëri në parandalimin dhe reduktimin e riskut ndaj përmbytjeve;
- Gjatë planifikimit të projekteve duhet t'i jepet përparësi rindërtimit të infrastrukturave ekzistuese para ndërtimeve të reja;
- Në kuadër të planifikimit të menaxhimit, vëmendje e veçantë të kushtohet për integrimin e zonave të sigurisë nga përmbytjet dhe atyre ligatinore, ndërkohë që masat e pyllëzimit të synojnë stabilizimin e humbjeve të tokës nga përmbytjet (të zbatohet duke përdorur lloje të bimësisë autoktone që i rezistojnë edhe përmbytjeve);
- Të merren masa për mbrojtjen dhe mos dëmtimin e burimeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore që gjenden në territoret ku do të zbatohet ky plan;
- Projektet që do të shfrytëzojnë burimet ujore nuk duhet të çenojnë statusin ekologjik të rrjedhave ujore apo nuk mund të zhvillojnë aktivitete që reduktojnë zonat e mbajtjes së ujit dhe të prodhojë ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës;
- Të mbrohen vlerat natyrore të zonave në të cilat shtrihet studimi dhe të shmanget në maksimum dëmtimi i sipërfaqeve me vegjetacion natyral;
- Projektet specifike duhet të projektohen në harmoni me kuadrin ligjor për mbrojtjen e natyrës, duke respektuar shkallën e mbrojtjes së zonës apo nënzonës së mbrojtur ku do të ndërhyhet, si dhe statusin e llojeve dhe habitateve që gjenden në zonë, si dhe të komunikohet/bashkëpunohet me AKZM-në për të marrë masat e domosdoshme për mos cënimin e statusit të këtyre zonave;
- Gjatë fazës së projektimit dhe sidomos përpara nisjes së fazës së zbatimit të projekteve apo planeve specifike individuale të Planit, duhet të përfshihen masa që do të mundësojnë ruajtjen e korridoreve të kafshëve migratore, sidomos në rastin kur projektet që do të zbatohen mund të prekin zona të mbrojtura apo mund të ndodhen në afërsi të tyre;
- Të zbatohen masa zbutëse për zhvillimin e infrastrukturës, gjatë rehabilitimit/ndërtimit duhet të parashikojnë edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe zhurmat duke aplikuar "best practices". Në asnjë rast nuk duhet të projektohet brenda, por as në afërsi të territorit të zonave të mbrojtura kur impaktet nga

shkarkimet në ajër dhe zhurmat ndikojnë ekosistemet dhe habitatet e llojeve nën mbrojtje;

- Plani duhet të nxisë realizimin e projekteve të impianteve të trajtimit të ujërave të përdorur urbane dhe në një shkallë më të gjerë duke e shtrirë këtë masë edhe në aktivitete të tjera industriale që krijojnë shkarkime ujërash industriale të ndotura dhe që ndikojnë sidomos në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore. Të projektohet infrastrukturë bashkëkohore dhe afatgjatë e kanalizimeve të ujërave të ndotura urbane;
- Para fillimit të zbatimit të projekteve, të zgjidhet çështja e administrimit të volumit inert që do të gjenerohet nga operacionet ndërtimore;
- Në tërësi, projektet specifike duhet të projektohen në harmoni me standardet e ruajtjes së peizazhit dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, ku së bashku me elementet e cilësisë së mjedisit, të jenë parësore duke aplikuar "best practices";
- Gjatë implementimit të planit të vihen në zbatim masat zbutëse të propozuara në raportin e VSM-së për minimizimin apo shmangien e ndikimeve negative në mjedis;
- Pavarësisht masave dhe rekomandimeve të kësaj Deklarate Mjedisore, gjatë zbatimit të planit është e detyrueshme të zbatohen kërkesat e legjislacionit mjedisor në fuqi;
- Shfaqja e elementeve të rinj ekologjike të panjohur, në kohën që kjo Deklaratë Mjedisore është dhënë, sjell si detyrim rivlerësimin e saj;
- Nëse pasojat në mjedis dhe shëndet, tejkalojnë standardet mjedisore në fuqi, atëherë ministria merr masat e duhura për shmangien/minimizimin e ndikimeve negative ose të vlerësohet edhe ndryshimi i PMRRP me qëllim që të përmbushen standartet mjedisore;
- Nëse Autoriteti Përgjegjës për zbatimin e planit vlerëson se gjatë zbatimit të tij, mund të ketë mundësi reale për të ndikuar negativisht në mjedisin e shteteve fqinje apo ka të dhëna për ndikime konkrete dhe pasoja në mjedis për atë shtet, atëherë të njoftojë menjëherë Ministrinë përgjegjëse për mjedisin, që të nisin procesin dhe konsultimin me palën e prekur nga ky plan dhe të ndërpresë zbatimin e tij deri në përfundim të konsultimeve ndërkufitare;
- Për mos respektimin e detyrimeve që rrjedhin nga kjo Deklaratë Mjedisore dhe të legjislacionit mjedisor në fuqi ka sanksione ligjore dhe nënligjore;

Shtojca F

Hartat e rrezikut dhe riskut nga përmbytjet në zonën e Shkodrës

Hartat e detajuara mund të gjenden këtu:

<http://kadastraujore.gov.al/>

<https://geoportal.asig.gov.al/>

VENDIM**Nr. 512, datë 1.8.2024**

PËR DISA SHTESA NË VENDIMIN NR. 1128, DATË 30.12.2020, TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, “PËR ZBATIMIN NGA REPUBLIKA E SHQIPËRISË TË VENDIMEVE TË KËSHILLIT TË BASHKIMIT EVROPIAN PËR VENDOSJEN, NDRYSHIMIN DHE SHFUQIZIMIN E MASAVE SHTRËNGUESE NDËRKOMBËTARE, TË NDRYSHUARA”, TË NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 3, pika 3, shkronja “c”, e 6, pikat 2 e 5, të ligjit nr. 72/2019, “Për masat shtrënguese ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. Në vendimin nr. 1128, datë 30.12.2020, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, bëhen këto shtesa:

1. Në kreun I bëhen shtesat e mëposhtme:

a) Në pikën 1, pas fjalëve “... (CFSP) 2023/2129 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1964 ...”;

b) Në pikën 6, pas fjalëve “... (CFSP) 2023/964 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1779 ...”;

c) Në pikën 7, pas fjalëve “... (CFSP) 2024/1738 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1843 ...”;

ç) Në pikën 13, pas fjalëve “... (CFSP) 2024/1175 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1967 ...”;

d) Në pikën 21, pas fjalëve “... (CFSP) 2024/1519 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1969 ...”;

dh) Në pikën 34, pas fjalëve “... (CFSP) 2024/1791 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1970 ...”;

e) Në pikën 35, pas fjalëve “... (CFSP) 2023/1574 ...” shtohen “... (CFSP) 2024/1968 ...”;

ë) Në pikën 42, pas titullit që përfundon me fjalët “... Xhihadi Islamik Palestinez” shtohen “... i ndryshuar me vendimin e Këshillit të Bashkimit Evropian (CFSP) 2024/1837 ...”.

2. Në aneksin 1, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1964, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

3. Në aneksin 6, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1779, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

4. Në aneksin 7, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1843, që i bashkëlidhen këtij vendimi.

5. Në aneksin 13, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1967, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

6. Në aneksin 21, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1969, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

7. Në aneksin 34, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1970, që i bashkëlidhen këtij vendimi.

8. Në aneksin 35, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1968, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

9. Në aneksin 42, bashkëlidhur vendimit, shtohet vendimi (CFSP) 2024/1837, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

II. Ngarkohen organet e parashikuara në pikën 1, të nenit 11, të ligjit nr. 72/2019, “Për masat shtrënguese ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

2024/1964

16.7.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1964

i datës 15 korrik 2024

për ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2018/1544 në lidhje me masat kufizuese kundër përhapjes dhe përdorimit të armëve kimike

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Punë të Jashtme dhe Politikat e Sigurisë,

Duke qënë se:

- (1) Më 15 tetor 2018, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2018/1544 ⁽¹⁾.
- (2) Në konkluzionet e tij të 20 majit 2021 mbi komunikimin nga Komisioni për Parlamentin Evropian dhe Këshillin "mbi veprimin humanitar të BE-së: sfida të reja, parime të njëjta", Këshilli ripohoi angazhimin e tij për të shmangur dhe, kur është e pamangshme, për të zbutur në masën maksimale çdo ndikim të mundshëm negativ të paqëllimshëm të masave kufizuese të Unionit në veprimin parimor humanitar. Këshilli përsëriti se masat kufizuese të Unionit përputhen me të gjitha detyrimet sipas ligjit ndërkombëtar, në veçanti të drejtën ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, të drejtën ndërkombëtare humanitare dhe të drejtën ndërkombëtare për refugjatët. Ai nënvizoi rëndësinë e respektimit të plotë të parimeve humanitare dhe të drejtës ndërkombëtare humanitare në politikën e sanksioneve të Bashkimit, duke përfshirë përfshirjen e vazhdueshme të përjashtimeve humanitare në regjimet e masave kufizuese të Bashkimit, aty ku është e nevojshme, dhe duke siguruar që një kuadër efektiv është duke u zbatuar për përdorimin e përjashtime të tilla nga organizatat humanitare.
- (3) Në bazë të një rishikimi të Vendimit (CFSP) 2018/1544, dhe për të lehtësuar veprimin parimor humanitar nga aktorët e paanshëm humanitar, disa organizata dhe agjenci që veprojnë si partnerë humanitar të Bashkimit duhet të përjashtohen nga ndalimi për të vendosur fondet ose burimet ekonomike në dispozicion të personave, subjekteve dhe organeve të caktuara, për qëllime ekskluzivisht humanitare. Përveç kësaj, duhet të futet një mekanizëm derogimi për ato organizata dhe aktorë të përfshirë në aktivitete humanitare që nuk mund të përfitojnë nga ai përjashtim humanitar. Për më tepër, duhet të futet një klauzolë rishikimi në lidhje me këto përjashtime.
- (4) Veprime të mëtejshme nga Unioni nevojiten për të zbatuar masa të caktuara.
- (5) Vendimi (CFSP) 2018/1544 duhet të ndryshohet në përputhje përkatësisht,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Vendimi (CFSP) 2018/1544 ndryshohet si më poshtë:

- (1) në nenin 3 shtohen paragrafët në vijim:

1. Paragrafi 2 nuk do të zbatohet për organizatat dhe agjencitë të cilat janë vlerësuar me shtylla nga Unioni dhe me të cilat Unioni ka nënshkruar një marrëveshje kornizë financiare të partneritetit mbi bazën e së cilës organizatat dhe agjencitë veprojnë si partnerë humanitar të Unionit, me kusht që ofrimi i fondeve ose burimeve ekonomike të përmendura në paragrafin 2 është i nevojshëm për qëllime ekskluzivisht humanitare.

8. Në rastet që nuk mbulohen nga paragrafi 7, dhe duke përjashtuar paragrafët 1 dhe 2, autoritetet kompetente të një shteti anëtar mund të japin autorizime specifike ose të përgjithshme, sipas kushteve të përgjithshme ose specifike që ata e gjykojnë të përshtatshme, për të liruar disa fonde ose burime ekonomike të ngrira ose për të vënë në dispozicion fonde ose burime të caktuara ekonomike, me kusht që sigurimi i këtyre fondeve ose burimeve ekonomike është i nevojshëm për qëllime ekskluzivisht humanitare.

9. Në mungesë të një vendimi negativ, një kërkesë për informacion ose një njoftim për kohë shtesë nga autoriteti kompetent përkatës brenda pesë ditëve pune nga data e marrjes së kërkesës për autorizim sipas paragrafit 8, ai autorizim do të konsiderohet i dhënë.

⁽¹⁾ Vendimi i Këshillit (CFSP) 2018/1544 i datës 15 tetor 2018 në lidhje me masat kufizuese kundër përhapjes dhe përdorimit të armëve kimike (OJ L 259, 16.10.2018, f. 25).

EN

OJ L, 16.7.2024

10. Shteti Anëtar në fjalë do të informojë Shtetet e tjera Anëtare dhe Komisionin për çdo autorizim të dhënë sipas paragrafëve 8 ose 9 brenda dy javësh nga një autorizim i tillë.;

(2) në nenin 8 shtohet paragrafi në vijim:

'Përfshirjet e përmendura në nenin 3(7), (8) dhe (9) në lidhje me nenin 3(1) dhe (2) do të rishikohen në intervale të rregullta, dhe të paktën çdo 12 muaj, ose me kërkesë urgjente të ndonjë Shteti Anëtar, i Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Punët e Jashtme dhe Politikën e Sigurisë, ose i Komisionit, pas një ndryshimi thelbësor në rrethana.'

Neni 2

Ky Vendim hyn në fuqi një ditë pas publikimit të tij në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bruksel, 15 korrik 2024.

Për Këshillin

Presidenti

NAGY I.

2024/1964

16.7.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1964

of 15 July 2024

amending Decision (CFSP) 2018/1544 concerning restrictive measures against the proliferation and use of chemical weapons

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 15 October 2018, the Council adopted Decision (CFSP) 2018/1544⁽¹⁾.
- (2) In its conclusions of 20 May 2021 on the communication from the Commission to the European Parliament and the Council 'on the EU's humanitarian action: new challenges, same principles', the Council reaffirmed its commitment to avoid and, where unavoidable, mitigate to the maximum extent any potential unintended negative impacts of Union restrictive measures on principled humanitarian action. The Council reiterated that Union restrictive measures comply with all obligations under international law, in particular international human rights law, international humanitarian law and international refugee law. It underlined the importance of fully adhering to humanitarian principles and international humanitarian law in Union sanctions policy, including through the consistent inclusion of humanitarian exceptions in Union restrictive measures regimes, where relevant, and by ensuring that an effective framework is in place for the use of such exceptions by humanitarian organisations.
- (3) On the basis of a review of Decision (CFSP) 2018/1544, and in order to facilitate principled humanitarian action by impartial humanitarian actors, certain organisations and agencies acting as humanitarian partners of the Union should be exempted from the prohibition to make funds or economic resources available to designated persons, entities and bodies, for exclusively humanitarian purposes. In addition, a derogation mechanism should be introduced for those organisations and actors involved in humanitarian activities that cannot benefit from that humanitarian exemption. Furthermore, a review clause related to those exceptions should be introduced.
- (4) Further action by the Union is needed in order to implement certain measures.
- (5) Decision (CFSP) 2018/1544 should therefore be amended accordingly.

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

Decision (CFSP) 2018/1544 is amended as follows:

- (1) in Article 3, the following paragraphs are added:

7. Paragraph 2 shall not apply to organisations and agencies which are pillar-assessed by the Union and with which the Union has signed a financial framework partnership agreement on the basis of which the organisations and agencies act as humanitarian partners of the Union, provided that the provision of the funds or economic resources referred to in paragraph 2 is necessary for exclusively humanitarian purposes.

8. In cases not covered by paragraph 7, and by way of derogation from paragraphs 1 and 2, the competent authorities of a Member State may grant specific or general authorisations, under such general or specific conditions as they deem appropriate, to release certain frozen funds or economic resources or to make available certain funds or economic resources, provided that the provision of such funds or economic resources is necessary for exclusively humanitarian purposes.

9. In the absence of a negative decision, a request for information or a notification for additional time from the relevant competent authority within five working days of the date of receipt of a request for authorisation under paragraph 8, that authorisation shall be considered granted.

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2018/1544 of 15 October 2018 concerning restrictive measures against the proliferation and use of chemical weapons (OJ L 259, 16.10.2018, p. 25).

EN

OJ L, 16.7.2024

10. The Member State concerned shall inform the other Member States and the Commission of any authorisations granted under paragraphs 8 or 9 within two weeks of such authorisation.’

(2) in Article 8, the following paragraph is added:

‘The exceptions referred to in Article 3(7), (8) and (9) as regards Article 3(1) and (2) shall be reviewed at regular intervals, and at least every 12 months, or at the urgent request of any Member State, of the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, or of the Commission, following a fundamental change in circumstances.’

Article 2

This Decision shall enter into force on the day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 15 July 2024.

For the Council

The President

NAGY I.

2024/1779

24.6.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1779

i datës 24 qershor 2024

mbi ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2019/797 në lidhje me masat kufizuese kundër sulmeve kibernetike që kërcënojnë Unionin ose Shtetet Anëtare të tij

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Politikën e Punëve të Jashtme dhe të Sigurisë,

Ndërsa:

- Më 17 maj 2019, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2019/797 në lidhje me masat kufizuese kundër sulmeve kibernetike që kërcënojnë Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij⁽¹⁾.
- Masat kufizuese të synuara kundër sulmeve kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose shtetet e tij anëtare, janë një nga masat e përfshira në kuadrin e Bashkimit për një përgjigje të përbashkët diplomatike ndaj aktiviteteve keqdashëse kibernetike (the Cyber Diplomacy Toolbox), dhe janë një instrument jetik për të parandaluar, penguar, dekurajuar dhe për t'iu përgjigjur aktiviteteve të tilla.
- Aktivitetet keqdashëse kibernetike kundër infrastrukturës kritike ose shërbimeve thelbësore, duke përfshirë përdorimin e ransomware dhe wipers, shënjestrimin e zinxhirëve të furnizimit dhe spiunazhin kibernetik, duke përfshirë aktivitetet e përvetësimit të pronës intelektuale, po rriten në numër, frekuencë dhe sofistikim. Me efektet e tyre inovative dhe shkatërruese, këto aktivitete paraqesin një kërcënim sistematik për sigurinë e Unionit, ekonominë, demokracinë dhe shoqërinë në përgjithësi.
- Përdorimi i operacioneve kibernetike që kanë mundësuar dhe shoqëruar luftën e paprovokuar dhe të pajustificuar të agresionit të Rusisë kundër Ukrainës ndikon në stabilitetin dhe sigurinë globale, përfaqëson një rrezik të rëndësishëm përshkallëzimi dhe shton rritjen tashmë të konsiderueshme të aktiviteteve keqdashëse kibernetike jashtë kontekstit të konfliktit të armatosur gjatë viteve të fundit. Rreziqet në rritje të sigurisë kibernetike dhe një mjedis i përgjithshëm kompleks i kërcënimit kibernetik, me një rrezik të qartë të përhapjes së shpejtë të incidenteve kibernetike nga një Shtet Anëtar në tjetrin dhe nga vendet e treta në Union, kërkojnë më tej masa kufizuese sipas Vendimit (CFSP) 2019/797.
- Si pjesë e veprimit të qëndrueshëm, të përshtatur dhe të koordinuar të Bashkimit kundër aktorëve të vazhdueshëm të kërcënimit kibernetik, gjashtë persona fizikë duhet të përfshihen në listën e personave fizikë dhe juridikë, subjekteve dhe organeve që i nënshtrohen masave kufizuese të përcaktuara në Aneksin e Vendimit (CFSP) 2019/797. Këta persona janë përgjegjës ose janë përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.
- Vendimi (CFSP) 2019/797 duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Aneksi i Vendimit (CFSP) 2019/797 është ndryshuar siç përcaktohet në Aneksin e këtij Vendimi.

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi në datën e botimit në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Luksemburg, 24 qershor 2024.

Për Këshillin
Presidenti
J. BORRELL FONTELLES

(¹) Vendimi i Këshillit (CFSP) 2019/797 i datës 17 maj 2019 në lidhje me masat kufizuese kundër sulmeve kibernetike që kërcënojnë Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij (OJ L 129 I, 17.5.2019, f. 13).

AL

OJ L, 24.6.2024

ANEKS

Regjistrimet e mëposhtme i shtohen seksionit 'A. Personat fizikë në Aneksin e Vendimit (CFSP) 2019/797:

	Emri	Informacion identifikues	Arsyet	Data e listimit
'9.	Ruslan Aleksandrovich PERETYATKO	Руслан Александрович ПЕРЕТЯТКО Data e lindjes: 3.8.1985 Kombësia: Ruse Gjinia: Mashkull	Ruslan Peretyatko mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij. Ruslan Peretyatko është pjesë e "grupit Callisto" të oficerëve të inteligjencës ushtarake ruse që kryejnë operacione kibernetike kundër shteteve anëtare të BE-së dhe shteteve të treta. Callisto Group (alias "Seaborgium", "Star Blizzard", "ColdRiver", "TA446") ka nisur fushata phishing shumëvjeçare të përdorura për të vjedhur kredencialet dhe të dhënat e logarisë. Për më tepër, grupi Callisto është përgjegjës për fushatat që synojnë individët dhe funksionet kritike të shtetit, duke përfshirë fushat e mbrojtjes dhe marrëdhënieve të jashtme. Prandaj, Ruslan Peretyatko është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.	24.6.2024
10.	Andrey Stanislavovich KORINETS	Андрей Станиславович КОРИНЕЦ Data e lindjes: 18.5.1987 Vendi i lindjes: Qyteti i Syktyvkar, Rusi Kombësia: Ruse Gjinia mashkull	Andrey Stanislavovich Korinets mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij. Andrey Stanislavovich Korinets është një oficer i "Qendrës 18" të Shërbimit Federal të Sigurisë (FSB) të Federatës Ruse. Andrey Stanislavovich Korinets është pjesë e "grupit Callisto", të oficerëve të inteligjencës ushtarake ruse që kryejnë operacione kibernetike kundër shteteve anëtare të BE-së dhe shteteve të treta. Callisto Group (alias "Seaborgium", "Star Blizzard", "ColdRiver", "TA446") ka nisur fushata phishing shumëvjeçare të përdorura për të vjedhur kredenciale dhe të dhëna. Për më tepër, grupi Callisto është përgjegjës për fushatat që synojnë individët dhe funksionet kritike të shtetit, duke përfshirë fushat e mbrojtjes dhe marrëdhënieve të jashtme. Prandaj, Andrey Stanislavovich Korinets është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.	24.6.2024

OJ L, 24.6.2024

AL

	Emri	Informacion identifikues	Arsyet	Data e listimit
11.	Oleksandr SKLIANKO	Александр СКЛЯНКО (drejtshkrim rusisht) Олександр СКЛЯНКО (drejtshkrim ukrainas) Data e lindjes: 5.8.1973 Pasaporta: EC 867868, lëshuar më 27.11.1998 (Ukrainë) Gjinia mashkull	Oleksandr Sklianko mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm kundër shteteve anëtare të BE-së, si dhe në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm kundër shteteve të treta. Oleksandr Sklianko është pjesë e grupit të hakerëve "Armageddon" i mbështetur nga Shërbimi Federal i Sigurisë (FSB) i Federatës Ruse që kreu sulme të ndryshme kibernetike me një efekt të rëndësishëm ndaj qeverisë së Ukrainës dhe shteteve anëtare të BE-së dhe zyrtarëve të tyre qeveritarë, duke përfshirë përdorjen e email-it phishing dhe fushatave malware. Prandaj, Oleksandr Sklianko është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm kundër shteteve të treta, si dhe në sulme kibernetike me një efekt serioz, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.	24.6.2024
12.	Mykola CHERNYKH	Николай ЧЕРНЫХ (drejtshkrim rusisht) Микола ЧЕРНИХ (drejtshkrim ukrainas) Data e lindjes: 12.10.1978 Pasaporta: EC 922162, lëshuar më 20.01.1999 (Ukrainë) Gjinia mashkull	Mykola Chernykh mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm kundër shteteve anëtare të BE-së, si dhe në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm kundër shteteve të treta. Mykola Chernykh është pjesë e grupit të hakerëve "Armageddon" i mbështetur nga Shërbimi Federal i Sigurisë (FSB) i Federatës Ruse që kreu sulme të ndryshme kibernetike me një efekt serioz mbi qeverinë e Ukrainës dhe mbi shtetet anëtare të BE-së dhe zyrtarët e tyre qeveritarë, duke përfshirë duke përdorur email phishing dhe fushata malware. Si ish-punonjës i Shërbimit të Sigurisë të Ukrainës, ai akuzohet në Ukrainë për traditi dhe ndërhyrje të paautorizuara në funksionimin e makinave kompjuterike elektronike dhe sistemeve të automatizuara. Prandaj, Mykola Chernykh është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.	24.6.2024

AL

OJ L, 24.6.2024

	Emri	Informacion identifikues	Arsyet	Data e listimit
13.	Mikhail Mikhailovich "TSAREV"	Михаил Михайлович ЦАРЕВ Datëlindja: 20.4.1989 Vendi i lindjes: Serpukhov, Federata Ruse Kombësia: Ruse Adresa: Serpukhov Gjinia: mashkull	Mikhail Mikhailovich Tsarev mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për shtetet anëtare të BE-së. Mikhail Mikhailovich Tsarev, i njohur gjithashtu nga emrat online "Mango", "Alexander Grachev", "Super Misha", "Ivanov Mixail", "Misha Krutysha" dhe "Nikita Andreevich Tsarev" është një lojtar kyç në zhvillimin e Programeve "Conti" dhe "Trickbot" malware dhe është i përfshirë në grupin e kërcënimit me bazë në Rusi "Wizard Spider". Programet malware Conti dhe Trickbot u krijuan dhe u zhvilluan nga Wizard Spider. Wizard Spider ka kryer fushata ransomware në një sërë sektorësh, duke përfshirë shërbime thelbësore si shëndetësia dhe bankat. Grupi ka infektuar komputera në mbarë botën dhe malware i tyre është zhvilluar në një paketë malware modulare të lartë. Fushatat nga Wizard Spider, duke përdorur malware si Conti, "Ryuk" dhe TrickBot, janë përgjegjëse për dëme të konsiderueshme ekonomike në Bashkimin Evropian. Prandaj, Mikhail Mikhailovich Tsarev është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt serioz, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tj.	24.6.2024

OJ L, 24.6.2024

AL

	Emri	Informacion identifikues	Arsyet	Data e listimit
14.	Maksim Sergeevich GALOCHKIN	Максим Сергеевич ГАЛОЧКИН Datëlindja: 19.5.1982 Vendi i lindjes: Abakan, Federata Ruse Kombësia: Ruse Gjinia mashkull	Maksim Galochkin mori pjesë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për shtetet anëtare të BE-së. Maksim Galochkin njihet edhe nga emrat online "Benalen", "Bentley", "Volvb", "volvb", "manuel", "Max17" dhe "Crypt". Galochkin është një lojtar kyç në vendosjen e programeve malware "Conti" dhe "Trickbot" dhe është i përfshirë në grupin e kërcënimit me bazë në Rusi "Wizard Spider". Ai ka udhëhequr një grup testuesish, me përgjegjësi për zhvillimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin e testeve për programin malware TrickBot, krijuar dhe vendosur nga Wizard Spider. Wizard Spider ka kryer fushata ransomware në një sërë sektorësh, duke përfshirë shërbime thelbësore si shëndetësia dhe bankat. Grupi ka infektuar komputera në mbarë botën dhe malware i tyre është zhvilluar në një paketë malware modulare të lartë. Fushatat nga Wizard Spider, duke përdorur malware si Conti, "Ryuk" dhe TrickBot, janë përgjegjëse për dëme të konsiderueshme ekonomike në Bashkimin Evropian. Prandaj, Maksim Galochkin është i përfshirë në sulme kibernetike me një efekt të rëndësishëm, të cilat përbëjnë një kërcënim të jashtëm për Bashkimin ose Shtetet Anëtare të tij.	24.6.2024

2024/1779

24.6.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1779

of 24 June 2024

amending Decision (CFSP) 2019/797 concerning restrictive measures against cyberattacks threatening the Union or its Member States

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 17 May 2019, the Council adopted Decision (CFSP) 2019/797 concerning restrictive measures against cyberattacks threatening the Union or its Member States⁽¹⁾.
- (2) Targeted restrictive measures against cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States, are one of the measures included in the Union's framework for a joint diplomatic response to malicious cyber activities (the Cyber Diplomacy Toolbox), and are a vital instrument to prevent, deter, discourage and respond to such activities.
- (3) Malicious cyber activities against critical infrastructure or essential services, including through the use of ransomware and wipers, the targeting of supply chains and cyberespionage, including intellectual property theft activities, are increasing in number, frequency and sophistication. With their disruptive and destructive effects, these activities pose a systemic threat to the Union's security, economy, democracy, and to society at large.
- (4) The use of cyber operations that have enabled and accompanied Russia's unprovoked and unjustified war of aggression against Ukraine affects global stability and security, represents an important risk of escalation, and adds to the already significant increase of malicious cyber activities outside the context of armed conflict over recent years. The growing cybersecurity risks and an overall complex cyber threat landscape, with a clear risk of rapid spill-over of cyber incidents from one Member State to others, and from third countries to the Union, further call for restrictive measures under Decision (CFSP) 2019/797.
- (5) As part of the sustained, tailored and coordinated Union action against persistent cyber threat actors, six natural persons should be included in the list of natural and legal persons, entities and bodies subject to restrictive measures set out in the Annex to Decision (CFSP) 2019/797. Those persons are responsible for, or were involved in, cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.
- (6) Decision (CFSP) 2019/797 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

The Annex to Decision (CFSP) 2019/797 is amended as set out in the Annex to this Decision.

Article 2

This Decision shall enter into force on the date of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Luxembourg, 24 June 2024.

For the Council

The President

J. BORRELL FONTELLES

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2019/797 of 17 May 2019 concerning restrictive measures against cyberattacks threatening the Union or its Member States (OJ L 129 I, 17.5.2019, p. 13).

EN

OJ L, 24.6.2024

ANNEX

The following entries are added to section 'A. Natural persons' in the Annex to Decision (CFSP) 2019/797:

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
9.	Ruslan Aleksandrovich PERETYATKO	Руслан Александрович ПЕРЕЯТЬКО Date of birth: 3.8.1985 Nationality: Russian Gender: Male	Ruslan Peretyatko took part in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States. Ruslan Peretyatko is part of the "Callisto group" of Russian military intelligence officers conducting cyber operations against EU Member States and third states. Callisto Group (a.k.a. "Seaborgium", "Star Blizzard", "ColdRiver", "TA446") has launched multi-year phishing campaigns used to steal account credentials and data. Furthermore, the Callisto group is responsible for campaigns targeting individuals and critical state functions, including in the areas of defence and external relations. Therefore, Ruslan Peretyatko is involved in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024
10.	Andrey Stanislavovich KORINETS	Андрей Станиславович КОРИНЕЦ Date of birth: 18.5.1987 Place of birth: City of Syktyvkar, Russia Nationality: Russian Gender: Male	Andrey Stanislavovich Korinets took part in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States. Andrey Stanislavovich Korinets is an officer of "Center 18" of the Federal Security Service (FSB) of the Russian Federation. Andrey Stanislavovich Korinets is part of the "Callisto group" of Russian military intelligence officers conducting cyber operations against EU Member States and third states. Callisto Group (a.k.a. "Seaborgium", "Star Blizzard", "ColdRiver", "TA446") has launched multi-year phishing campaigns used to steal account credentials and data. Furthermore, the Callisto group is responsible for campaigns targeting individuals and critical state functions, including in the areas of defence and external relations. Therefore, Andrey Stanislavovich Korinets is involved in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024

OJ L, 24.6.2024

EN

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
11.	Oleksandr SKLIANKO	Александр СКЛЯНКО (Russian spelling) Олександр СКЛЯНКО (Ukrainian spelling) Date of birth: 5.8.1973 Passport: EC 867868, issued on 27.11.1998 (Ukraine) Gender: male	Oleksandr Sklianko took part in cyberattacks with a significant effect against EU Member States, as well as cyberattacks with a significant effect against third states. Oleksandr Sklianko is part of the "Armageddon" hacker group supported by the Federal Security Service (FSB) of the Russian Federation that carried out various cyberattacks with a significant effect on the government of Ukraine and on EU Member States and their government officials, including by using phishing emails and malware campaigns. Therefore, Oleksandr Sklianko is involved in cyberattacks with a significant effect against third states, as well as in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024
12.	Mykola CHERNYKH	Николай ЧЕРНЫХ (Russian spelling) Микола ЧЕРНИХ (Ukrainian spelling) Date of birth: 12.10.1978 Passport: EC 922162, issued on 20.01.1999 (Ukraine) Gender: male	Mykola Chernykh took part in cyberattacks with a significant effect against EU Member States, as well as cyberattacks with a significant effect against third states. Mykola Chernykh is part of the "Armageddon" hacker group supported by the Federal Security Service (FSB) of the Russian Federation that carried out various cyberattacks with a significant effect on the government of Ukraine and on EU Member States and their government officials, including by using phishing emails and malware campaigns. As a former employee of the Security Service of Ukraine, he is charged in Ukraine with treason and unauthorised interference in the operation of electronic computing machines and automated systems. Therefore, Mykola Chernykh is involved in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1779/oj>

3/5

EN

OJ L, 24.6.2024

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
13.	Mikhail Mikhailovich TSAREV	Михаил Михайлович ЦАРЕВ Date of birth: 20.4.1989 Place of birth: Serpukhov, Russian Federation Nationality: Russian Address: Serpukhov Gender: male	Mikhail Mikhailovich Tsarev took part in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to EU Member States. Mikhail Mikhailovich Tsarev, also known by the online monikers "Mango", "Alexander Grachev", "Super Misha", "Ivanov Mixail", "Misha Krutysia", and "Nikita Andreevich Tsarev" is a key-player in the deployment of the "Conti" and "Trickbot" malware programs and is involved in the Russia-based threat group "Wizard Spider". The Conti and Trickbot malware programs were created and developed by Wizard Spider. Wizard Spider has conducted ransomware campaigns in a variety of sectors, including essential services such as health and banking. The group has infected computers worldwide and their malware has been developed into a highly modular malware suite. Campaigns by Wizard Spider, using malware such as Conti, "Ryuk" and Trickbot, are responsible for substantial economic damage in the European Union. Mikhail Mikhailovich Tsarev is therefore involved in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
14.	Maksim Sergeevich GALOCHKIN	Максим Сергеевич ГАЛОЧКИН Date of birth: 19.5.1982 Place of birth: Abakan, Russian Federation Nationality: Russian Gender: male	Maksim Galochkin took part in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to EU Member States. Maksim Galochkin is also known by the online monikers "Benalen", "Bentley", "Volhvb", "volhvb", "manuel", "Max17" and "Crypt". Galochkin is a key player in the deployment of the "Conti" and "Trickbot" malware programs and is involved in the Russia-based threat group "Wizard Spider". He has led a group of testers, with responsibilities for the development, supervision, and implementation of tests for the TrickBot malware program, created and deployed by Wizard Spider. Wizard Spider has conducted ransomware campaigns in a variety of sectors, including essential services such as health and banking. The group has infected computers worldwide and their malware has been developed into a highly modular malware suite. Campaigns by Wizard Spider, using malware such as Conti, "Ryuk" and TrickBot, are responsible for substantial economic damage in the European Union. Maksim Galochkin is therefore involved in cyberattacks with a significant effect, which constitute an external threat to the Union or its Member States.	24.6.2024

2024/1843

28.6.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1843

i datës 28 qershor 2024

për ndryshimin e Vendimit 2014/145/CFSP në lidhje me masat kufizuese mbi veprimet që çenojnë ose kërcënojnë integritetin territorial, sovranitetin dhe pavarësinë e Ukrainës

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Politikën e Punëve të Jashtme dhe të Sigurisë,

Ndërsa:

- (1) Më 17 mars 2014, Këshilli miratoi Vendimin 2014/145/CFSP ⁽¹⁾.
- (2) Në konkluzionet e tij të 21 dhe 22 marsit 2024, Këshilli Evropian ripohoi mbështetjen e palëkundur të Bashkimit për pavarësinë, sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës brenda kufijve të saj të njohur ndërkombëtarisht dhe njohu të drejtën e natyrshme të vetëmbrojtjes së Ukrainës kundër agresionit rus. Këshilli Evropian bëri thirrje gjithashtu për hapa të mëtejshëm për të dobësuar aftësinë e Rusisë për të vazhduar luftën e saj të agresionit, duke përfshirë forcimin e sanksioneve.
- (3) Duke pasur parasysh peshën e situatës, është e përshtatshme të miratohen masa të mëtejshme kufizuese.
- (4) Në veçanti, Këshilli konsideron se dy persona dhe katër subjekte përgjegjëse për veprime që çenojnë ose kërcënojnë integritetin territorial, sovranitetin dhe pavarësinë e Ukrainës duhet t'i shtohen listës së personave, subjekteve dhe organeve që i nënshtrohen masave kufizuese të përcaktuara në Aneks të Vendimit 2014/145/CFSP.
- (5) Prandaj Vendimi 2014/145/CFSP duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Aneksi i Vendimit 2014/145/CFSP është ndryshuar në përputhje me Aneksin e këtij Vendimi.

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi në datën e botimit në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Bruksel, më 28 qershor 2024.

*Për Këshillin**Presidenti*

H. LAHBIB

⁽¹⁾ Vendimi i Këshillit 2014/145/CFSP i 17 marsit 2014 në lidhje me masat kufizuese mbi veprimet që çenojnë ose kërcënojnë integritetin territorial, sovranitetin dhe pavarësinë e Ukrainës (OJ L 78, 17.3.2014, f.16).

AL

OJ L, 28.6.2024

Personat	Emri	Informacioni identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
'1824.	Mikhail Rudolfovich KONTSEREV (Михаил Рудольфович КОНЦЕРЕВ)	Funksioni: Drejtor i Përgjithshëm i PJSC TransContainer Datëlindja: 11.6.1970 Vendlindja: Leningrad, BRSS (Shën Petersburg sotëm, Federata Ruse) Kombësia: Ruse Gjinia: mashkull Numri i identifikimit të Tatimpaguesit: 1781400896256	Mikhail Kontserev është Drejtor i Përgjithshëm i Shoqërisë Aksionare Publike (PJSC) TransContainer. PJSC TransContainer është një kompani ruse transporti dhe operatori më i madh hekurudhor i kontejnerëve në Rusi. Të ardhurat e PJSC TransContainer u rritën gjatë gjithë vitit 2023 dhe regjistruan një rritje të trafikut tranzit në gjysmën e dytë të 2023, kryesisht për shkak të rrjedhës së ngarkesave bjelloruse nëpër portet e veriperëndimit të Rusisë. PJSC TransContainer gjithashtu ka rënë dakord të ofrojë shërbimet e saj në terminalin e ri të Zonës Speciale Ekonomike Alabuga (SEZ). Alabuga SEZ ka bashkëpunuar me Ministrinë e Mbrojtjes dhe Logjistikës së Forcave të Armatosura iraniane për të lokalizuar vendin e prodhimit të municioneve shëtitëse Shahed (emri i versionit rus është "Geran"). Për më tepër, PJSC TransContainer merr pjesë në skemat e paligjshme të tregtisë së armëve me Republikën Popullore Demokratike të Koresë (DPRK) në mbështetje të Qeverisë Ruse. Në vitin 2023, kontejnerët e dërgesave në pronësi të PJSC TransContainer u vunë re gjatë rrugës për në portin Rajin, DPRK. Kontejnerët nga PJSC TransContainer u vunë re gjithashtu në depot e municioneve Tikhoretsk, e cila siguron furnizime të llojeve të ndryshme të municioneve për forcat e armatosura ruse. Depoja e municioneve Tikhoretsk, një strukturë strategjike magazinimi e vendosur rreth 400 kilometra nga kufiri me Ukrainën, mbështet objektet operacionale të magazinimit të municioneve për forcat e armatosura ruse në afër frontit të Ukrainës. Prandaj, Mikhail Kontserev, në cilësinë e Drejtorit të Përgjithshëm të PJSC TransContainer, po mbështet materialisht Qeverinë e Federatës Ruse, e cila është përgjegjëse për aneksimin e Krimesë dhe destabilizimin e Ukrainës.	28.6.2024

	Emri	Informacioni i identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
1825.	Dimitry Aleksandrovich BELOGLAZOV (Дмитрий Александрович БЕЛОГЛАЗОВ)	Funksioni: Biznesmen, pronar i LLC Titul Datëlindja: 18.2.1968 Kombësia: Ruse Gjinia: mashkull	Dimitry Beloglazov është pronar i LLC Titul (me bazë në Rusi) e cila krijoi një filial, Shoqërinë Aksionare (S.A.) Iliadis (me bazë në Rusi), për të blerë aksionet e Oleg Deripaska në International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", me seli në Rusia). Rasperia zotëron 28,5 milionë aksione në kompaninë evropiane STRABAG SE. Ato aksione u ngrinë sepse Rasperia kontrollohej nga Oleg Vladimirovich Deripaska, një individ subjekt i masave kufizuese të Unionit. Oleg Deripaska koordinoi një skemë komplekse evazioni me Dimitry Beloglazov për të shitur aksionet e ngrira të STRABAG. Për këtë qëllim, kompania e Beloglazov LLC Titul krijoi një filial, SHA Iliadis, e cila bleu pjesën e Deripaskës në Rasperia, dhe në këtë mënyrë edhe aksionet e ngrira të STRABAG. Deripaska mori një përfitim ekonomik ekuivalent për shitjen e Rasperia. Dimitry Beloglazov dhe kompanitë e përfshira LLC Titul, S.A. Iliadis dhe Rasperia përdorën këtë skemë për të shitur, jashtë Unionit, një kompani jashtë Unionit të kontrolluar nga një person i listuar dhe që zotëron aksione të ngrira të një kompanie të Unionit me qëllimin e vetëm për të shmangur ngrirjen e atyre aksioneve në Union, duke anashkalluar kështu masat kufizuese të Bashkimit. Prandaj, Dimitry Beloglazov po lehtëson shkeljet e ndalimit kundër anashkalimit të Rregullores (BE) Nr. 269/2014.	28.6.2024;

AL

OJ L, 28.6.2024

Subjektet		Emri	Informacioni identifikues	Arsyet	Data e listimit
'474.	PJSC TransContainer	(ПАО Трансконтейнер)	Adresa: 141402, Federata Ruse, rajoni i Moskës, Khimki, rruga Leningradskaia, v/d. 39 Lloji i subjektit: Shoqëri Aksionare Publike Vendi i regjistrimit: Federata Ruse Data e regjistrimit: 4.3.2006 Numri i regjistrimit: 1067746341024 Vendi kryesor i biznesit: Khimki, Federata Ruse Numri i identifikimit të tatimpaguesit: 7708591995 Faqja e internetit: www.trcont.ru Tel.: + 7 495 788 17 17 Email: trcont@trcont.com	PJSC TransContainer është një kompani ruse transporti dhe operatori më i madh hekurudhor i kontejnerëve në Rusi. Të ardhurat e PJSC TransContainer u rritën gjatë gjithë vitit 2023 dhe regjistruan një rritje të trafikut tranzit në gjysmën e dytë të 2023, kryesisht për shkak të rrjedhës së ngarkesave bjelloruse nëpër portet e veriperëndimit të Rusisë. PJSC TransContainer gjithashtu ka rënë dakord të ofrojë shërbimet e saj në terminalin e ri të Zonës Speciale Ekonomike Alabuga (SEZ). Alabuga SEZ ka bashkëpunuar me Ministrinë e Mbrojtjes dhe Logjistikës së Forcave të Armatosura iraniane për të lokalizuar vendin e prodhimit të municioneve shëtitëse Shahed (emri i versionit rus është "Geran").	28.6.2024
				Për më tepër, PJSC TransContainer merr pjesë në skemat e paligjshme të tregtisë së armëve me Republikën Popullore Demokratike të Koresë (DPRK) në mbështetje të Qeverisë Ruse. Në vitin 2023, kontejnerët e dërgesave në pronësi të PJSC TransContainer u vunë re gjatë rrugës për në portin Rajin, DPRK. Kontejnerët nga PJSC TransContainer u vunë re gjithashtu në depon e municioneve Tikhoretsk, e cila siguron furnizime të llojeve të ndryshme të municioneve për forcat e armatosura ruse. Depoja e municioneve Tikhoretsk, një strukturë strategjike magazinimi e vendosur rreth 400 kilometra nga kufiri me Ukrainën, mbështet objektet operacionale të magazinimit të municioneve për forcat e armatosura ruse në afër frontit të Ukrainës. Prandaj PJSC TransContainer po mbështet veprimet që minojnë dhe kërcënojnë integritetin territorial, sovranitetin dhe pavarësinë e Ukrainës, ose stabilitetin ose sigurinë në Ukrainë, dhe për më tepër po mbështet materialisht Qeverinë e Federatës Ruse, e cila është përgjegjëse për aneksimin e Krimesë dhe destabilizimin e Ukrainës.	

OJ L, 28.6.2024

AL

	Emri	Informacioni identifikues	Arsyet	Data e listimit
475.	LLC TITUL (ООО ТИТУЛ)	Adresa: 123056, Federata Ruse, Moskë, ul. Krasina, 7 rr. 2, kom. 3 Lloji i subjektit: Shoqëri me përgjegjësi të kufizuar Vendi i regjistrimit: Moskë, Federata Ruse Data e regjistrimit: 23.4.2019 Numri i regjistrimit: 1197746281897	LLC Titul është një kompani me bazë në Rusi dhe në pronësi të Dmitry Beloglazov. Filiali i saj Shoqëria Aksionare (S.H.A.) Iliadis (me bazë në Rusi) bleu pjesën e Oleg Deripaska në International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", me seli në Rusi). Rasperia zotëron 28,5 milionë aksione në kompaninë evropiane STRABAG SE. Ato aksione u ngrinë sepse Rasperia kontrollohej nga Oleg Vladimirovich Deripaska, një individ subjekt i masave kufizuese të Unionit. Krijimi i një filiali të LLC Titul u koordinua midis Dmitry Beloglazov dhe Oleg Deripaska për të shitur aksionet e ngrira të STRABAG. Për këtë qëllim, kompania e Beloglazov LLC Titul krijoi një filial, SHA Iliadis, e cila bleu pjesën e Deripaskës të Rasperia-s, dhe në këtë mënyrë edhe aksionet e ngrira të STRABAG. Deripaska mori një përfitim ekonomik ekuivalent për shitjen e Rasperia. Dmitry Beloglazov dhe kompanitë e përfshira LLC Titul, S.A. Iliadis dhe Rasperia përdorën këtë skemë komplekse për të shitur, jashtë Unionit, një kompani jashtë Unionit të kontrolluar nga një person i listuar dhe që zotëron aksione të ngrira të një kompanie të Unionit me qëllimin e vetëm për të hequr ngrirjen e këtyre aksioneve në Union, duke anashkaluar kështu masat kufizuese të Unionit. Prandaj, LLC Titul po lehtëson shkeljet e ndalimit kundër anashkalimit të Rregullores (BE) Nr. 269/2014.	28.6.2024

AL

OJ L, 28.6.2024

	Emri	Informacioni identifikues	Arsyet	Data e listimit
476.	JSC ILIADIS (АО Илиадис)	Adresa: 105120, Federata Ruse Moskë, per: 3-i Syromiatnicheskii, 3/9 rr. 1 Lloji i subjektit: Shoqëria Aksionare: Email aolliadis@rambler.ru Vendi i regjistrimit: Moskë, Federata Ruse Data e regjistrimit: 12.7.2023 Numri i regjistrimit: 1237700470842	SHA lliadis është një kompani me bazë në Rusi. Ajo u themelua si një degë e LLC Titul, një kompani me bazë në Rusi në pronësi të Dmitry Aleksandrovich Beloglazov, dhe fitoi pjesën e Oleg Deripaska në International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", me bazë në Rusi). Rasperia zotëron 28.5 milionë aksione në kompaninë evropiane STRABAG SE. Ato aksione u ngrinë sepse Rasperia kontrollohej nga Oleg Deripaska, një individ subjekt i masave kufizuese të Unionit. Krijimi i filialit SHA lliadis u koordinua midis Dmitry Beloglazov dhe Oleg Deripaska për të shitur aksionet e ngrira të STRABAG. Për këtë qëllim, kompania e Beloglazov LLC Titul krijoi një filial, SHA lliadis, e cila bleu pjesën e Deripaskës në Rasperia, dhe në këtë mënyrë edhe aksionet e ngrira të STRABAG. Deripaska mori një përfitim ekonomik ekuivalent për shitjen e Rasperia. Dmitry Beloglazov dhe kompanitë e përfshira LLC Titul, SA. lliadis dhe Rasperia përdorën këtë skemë komplekse për të shitur, jashtë Unionit, një kompani jashtë Unionit të kontrolluar nga një person i listuar dhe që zotëron aksione të ngrira të një kompanie të Unionit me qëllimin e vetëm për të hequr ngrirjen e këtyre aksioneve në Union, duke anashkaluar kështu masat kufizuese të Unionit. Prandaj, SHA lliadis po lehtëson shkeljet e ndalimit të anashkalimit të Rregullores (BE) Nr. 269/2014.	28.6.2024

OJ L, 28.6.2024

AL

	Emri	Informacioni identifikues	Arsyet	Data e listimit
477.	International LLC "Raspertia Trading Limited" (МКАО "Распериа Трейдинг Лимитед")	Adresa: 236006, Rajoni Kaliningrad, Kaliningrad, Solnechny blvd., 25, premisch. A/60 Lloji i subjektit: Shoqëri ndërkombëtare me përgjegjësi të kufizuar Data e regjistrimit: 20.5.2019 (regjistruar si ndërmarrje e vogël dhe e mesme); 10.7.2023 (e regjistruar si ndërmarrje e vogël) Numri i regjistrimit: 1193926007153	International LLC Raspertia Trading Limited ("Raspertia", me seli në Rusi) zotëron 28,5 milionë aksione në kompaninë evropiane STRABAG SE. Ato aksione u ngrinë sepse Raspertia kontrollonte nga Oleg Vladimirovich Deripaska, një individ subjekt i masave kufizuese të Unionit. Oleg Deripaska koordinoi një skemë komplekse evazioni me Dmitry Aleksandrovich Beloglazov për të shitur aksionet e ngrira të STRABAG. Për këtë qëllim, kompania e Beloglazov LLC Titul (me bazë në Rusi) krijoi një filial, JSC Iliadis (me bazë në Rusi), e cila bleu aksionet e Deripaska-s në Raspertia, dhe në këtë mënyrë edhe aksionet e ngrira të STRABAG. Deripaska mori një përfitim ekonomik ekuivalent për shijën e Raspertia. Beloglazov dhe kompanitë e përfshira LLC Titul, S.A. Iliadis dhe Raspertia përdorën këtë skemë komplekse për të shitur, jashtë Unionit, një kompani jashtë Unionit të kontrolluar nga një person i listuar dhe që zotëron aksione të ngrira të një kompanie të Unionit me qëllimin e vetëm për të hequr ngrirjen e këtyre aksioneve në Union, duke anashkalluar kështu masat kufizuese të Unionit. Prandaj, Raspertia po lehtëson shkeljet e ndalimit kundër anashkalimit të Rregullores (BE) Nr. 269/2014.	28.6.2024.

Official Journal
of the European Union

EN
L series

2024/1843

28.6.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1843

of 28 June 2024

**amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions
undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine**

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 17 March 2014, the Council adopted Decision 2014/145/CFSP⁽¹⁾.
- (2) In its conclusions of 21 and 22 March 2024, the European Council reaffirmed the Union's steadfast support for Ukraine's independence, sovereignty and territorial integrity within its internationally recognised borders and recognised Ukraine's inherent right of self-defence against the Russian aggression. The European Council also called for further steps to weaken Russia's ability to continue waging its war of aggression, including by strengthening the sanctions.
- (3) In view of the gravity of the situation, it is appropriate to adopt further restrictive measures.
- (4) In particular, the Council considers that two persons and four entities responsible for actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine should be added to the list of persons, entities and bodies subject to restrictive measures set out in the Annex to Decision 2014/145/CFSP.
- (5) Decision 2014/145/CFSP should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

The Annex to Decision 2014/145/CFSP is amended in accordance with the Annex to this Decision.

Article 2

This Decision shall enter into force on the date of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 28 June 2024.

For the Council

The President

H. LAHBIB

⁽¹⁾ Council Decision 2014/145/CFSP of 17 March 2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine (OJ L 78, 17.3.2014, p. 16).

EN

OJ L, 28.6.2024

ANNEX

The following persons and entities are added to the list of persons, entities and bodies set out in the Annex to Decision 2014/145/CFSP:

Persons

	Name	Identifying information	Statement of Reasons	Date of listing
*1824.	Mikhail Rudol'ovich KONTSEREV (Михаил Рудольфович КОНЦЕРЕВ)	Function: General Director of PJSC TransContainer DOB: 11.6.1970 POB: Leningrad, USSR (now St. Petersburg, Russian Federation) Nationality: Russian Gender: male Taxpayer Identification Number: 1781400896256	Mikhail Kontseriev is the General Director of Public Joint Stock Company (PJSC) TransContainer. PJSC TransContainer is a Russian transportation company and Russia's largest railway container operator. PJSC TransContainer revenues increased throughout 2023 and it recorded an increase in transit traffic in the second half of 2023, which was primarily due to the flow of Belarusian cargo through the ports of the north-west of Russia. PJSC TransContainer has also agreed to offer its services at the new terminal of the Alabuga Special Economic Zone (SEZ). The Alabuga SEZ has been cooperating with the Ministry of Defence and Logistics of the Iranian Armed Forces to locate the production site of Shahed loitering munitions (the name of the Russian version is "Geran"). In addition, PJSC TransContainer participates in illegal weapon trade schemes with the Democratic People's Republic of Korea (DPRK) in support of the Russian Government. In 2023, shipment containers owned by PJSC TransContainer were spotted en route to Rajin port, DPRK. Containers from PJSC TransContainer were also spotted at Tikhoretsk Ammo Depot, which provides supplies of various types of ammunition to the Russian armed forces. Tikhoretsk Ammo Depot, a strategic storage facility located around 400 kilometres from the border with Ukraine, supports operational munitions storage facilities for the Russian armed forces closer to the Ukraine front. Therefore, Mikhail Kontseriev, in his capacity as the General Director of PJSC TransContainer, is supporting materially the Government of the Russian Federation, which is responsible for the annexation of Crimea and the destabilisation of Ukraine.	28.6.2024

	Name	Identifying information	Statement of Reasons	Date of listing
1825.	Dimitry Aleksandrovich BELOGLAZOV (Дмитрий Александрович БЕЛОГЛАЗОВ)	Function: Businessperson, owner of LLC Titul DOB: 18.2.1968 Nationality: Russian Gender: male	Dimitry Beloglazov is the owner of LLC Titul (based in Russia) which established a subsidiary, Joint Stock Company (JSC) Iliadis (based in Russia), to acquire Oleg Deripaska's share in the International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", based in Russia). Rasperia owns 28,5 million shares in the European company STRABAG SE. Those shares were frozen because Rasperia was controlled by Oleg Vladimirovich Deripaska, an individual subject to Union restrictive measures. Oleg Deripaska coordinated a complex evasion scheme with Dimitry Beloglazov to sell the frozen shares of STRABAG. To that end, Beloglazov's company LLC Titul established a subsidiary, JSC Iliadis, which acquired Deripaska's share of Rasperia, and thereby also the frozen STRABAG shares. Deripaska received an equivalent economic benefit for the sale of Rasperia. Dimitry Beloglazov and the involved companies LLC Titul, JSC Iliadis and Rasperia used this scheme to sell, outside the Union, a non-Union company controlled by a listed person and owning frozen shares of a Union company with the sole purpose to lift the freezing of those shares in the Union, thereby circumventing Union restrictive measures. Therefore, Dimitry Beloglazov is facilitating infringements of the prohibition against circumvention of Regulation (EU) No 269/2014.	28.6.2024;

EN

OJ L, 28.6.2024

Entities	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
'474.	PJSC TransContainer (ПАО Трансконтейнер)	Address: 141402, Russian Federation, Moscow region, Khimki, Leningradskaya st., vld. 39 Type of entity: Public Joint Stock Company Place of registration: Russian Federation Date of registration: 4.3.2006 Registration number: 1067746341024 Principal place of business: Khimki, Russian Federation Taxpayer Identification Number: 7708591995 Website: www.trcont.ru Tel.: +7 495 788 17 17 Email: trcom@trcont.com	PJSC TransContainer is a Russian transportation company and Russia's largest railway container operator. PJSC TransContainer revenues increased throughout 2023 and it recorded an increase in transit traffic in the second half of 2023, which was primarily due to the flow of Belarusian cargo through the ports of the north-west of Russia. PJSC TransContainer has also agreed to offer its services at the new terminal of the Alabuga Special Economic Zone (SEZ). The Alabuga SEZ has been cooperating with the Ministry of Defence and Logistics of the Iranian Armed Forces to locate the production site of Shahed loitering munitions (the name of the Russian version is "Geran"). In addition, PJSC TransContainer participates in illegal weapon trade schemes with the Democratic People's Republic of Korea (DPRK) in support of the Russian Government. In 2023, shipment containers owned by PJSC TransContainer were spotted en route to Rajin port, DPRK. Containers from PJSC TransContainer were also spotted at Tikhoretsk Ammo Depot, which provides supplies of various types of ammunition to the Russian armed forces. Tikhoretsk Ammo Depot, a strategic storage facility located around 400 kilometres from the border with Ukraine, supports operational munitions storage facilities for the Russian armed forces closer to the Ukraine front. PJSC TransContainer is therefore supporting actions which undermine and threaten the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, or stability or security in Ukraine, and is furthermore supporting materially the Government of the Russian Federation, which is responsible for the annexation of Crimea and the destabilisation of Ukraine.	28.6.2024

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
475.	LLC TITUL (ООО ТИТУЛ)	Address: 123056, Russian Federation, Moscow, ul. Krasina, 7 str. 2, kom. 3 Type of entity: Limited Liability Company Place of registration: Moscow, Russian Federation Date of registration: 23.4.2019 Registration number: 1197746281897	LLC Titul is a company based in Russia and owned by Dmitry Beloglazov. Its subsidiary Joint Stock Company (JSC Iliadis (based in Russia) acquired Oleg Deripaska's share in the International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", based in Russia). Rasperia owns 28.5 million shares in the European company STRABAG SE. Those shares were frozen because Rasperia was controlled by Oleg Vladimirovich Deripaska, an individual subject to Union restrictive measures. The establishment of a subsidiary of LLC Titul was coordinated between Dmitry Beloglazov and Oleg Deripaska to sell the frozen shares of STRABAG. To that end, Beloglazov's company LLC Titul established a subsidiary, JSC Iliadis, which acquired Deripaska's share of Rasperia, and thereby also the frozen STRABAG shares. Deripaska received an equivalent economic benefit for the sale of Rasperia. Dmitry Beloglazov and the involved companies LLC Titul, JSC Iliadis and Rasperia used this complex scheme to sell, outside the Union, a non-Union company controlled by a listed person and owning frozen shares of a Union company with the sole purpose to lift the freezing of those shares in the Union, thereby circumventing Union restrictive measures. Therefore, LLC Titul is facilitating infringements of the prohibition against circumvention of Regulation (EU) No 269/2014.	28.6.2024

EN

OJ L, 28.6.2024

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
476.	JSC ILLADIS (АО Ильядис)	Address: 105120, Russian Federation Moscow, per. 3-i Syromiatnicheskii, 3/9 str. 1 Type of entity: Joint Stock Company Email: aolliadis@rambler.ru Place of registration: Moscow, Russian Federation Date of registration: 12.7.2023 Registration number: 1237700470842	JSC Iliadis is a company based in Russia. It was established as a subsidiary of LLC Titul, a company based in Russia owned by Dmitry Aleksandrovich Beloglazov, and it acquired Oleg Deripaska's share in the International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", based in Russia). Rasperia owns 28,5 million shares in the European company STRABAG SE. Those shares were frozen because Rasperia was controlled by Oleg Deripaska, an individual subject to Union restrictive measures. The establishment of the subsidiary JSC Iliadis was coordinated between Dmitry Beloglazov and Oleg Deripaska to sell the frozen shares of STRABAG. To that end, Beloglazov's company LLC Titul established a subsidiary, JSC Iliadis, which acquired Deripaska's share of Rasperia, and thereby also the frozen STRABAG shares. Deripaska received an equivalent economic benefit for the sale of Rasperia. Dmitry Beloglazov and the involved companies LLC Titul, JSC Iliadis and Rasperia used this complex scheme to sell, outside the Union, a non-Union company controlled by a listed person and owning frozen shares of a Union company with the sole purpose to lift the freezing of those shares in the Union, thereby circumventing Union restrictive measures. Therefore, JSC Iliadis is facilitating infringements of the prohibition against circumvention of Regulation (EU) No 269/2014.	28.6.2024

OJ L, 28.6.2024

EN

	Name	Identifying information	Reasons	Date of listing
477.	International LLC "Rasperia Trading Limited" (МКАО "Расперия Трейдинг Лимитед")	Address: 236006, Region Kaliningrad, Kaliningrad, Solnednyy bld., 25, premisch. A/60 Type of entity: International Limited Liability Company Date of registration: 20.5.2019 (registered as a small and medium sized enterprise); 10.7.2023 (registered as a small sized enterprise) Registration number: 1193926007153	International LLC Rasperia Trading Limited ("Rasperia", based in Russia) owns 28,5 million shares in the European company STRABAG SE. Those shares were frozen because Rasperia was controlled by Oleg Vladimirovich Deripaska, an individual subject to Union restrictive measures. Oleg Deripaska coordinated a complex evasion scheme with Dmitry Aleksandrovich Beloglazov to sell the frozen shares of STRABAG. To that end, Beloglazov's company LLC Titul (based in Russia) established a subsidiary, JSC Iliadis (based in Russia), which acquired Deripaska's share of Rasperia, and thereby also the frozen STRABAG shares. Deripaska received an equivalent economic benefit for the sale of Rasperia. Beloglazov and the involved companies LLC Titul, JSC Iliadis and Rasperia used this complex scheme to sell, outside the Union, a non-Union company controlled by a listed person and owning frozen shares of a Union company with the sole purpose to lift the freezing of those shares in the Union, thereby circumventing Union restrictive measures. Therefore, Rasperia is facilitating infringements of the prohibition against circumvention of Regulation (EU) No 269/2014.	28.5.2024.

ELE: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1843/oj>

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1967

I datës 15 korrik 2024

për ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2020/1999 në lidhje me masat kufizuese kundër shkeljeve dhe abuzimeve të rënda të të drejtave të njeriut

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Punë të Jashtme dhe Politikë të Sigurisë,

Duke qënë se:

- (1) Më 7 dhjetor 2020, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2020/1999 ⁽¹⁾.
- (2) Më 8 dhjetor 2020, në Deklaratën e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Punë të Jashtme dhe Politikë të Sigurisë ("Përfaqësuesi i Lartë"), në emër të Bashkimit Evropian, në lidhje me Regjimin Global të Sanksioneve të të Drejtave të Njeriut të BE-së, Unioni dhe Shtetet Anëtare të saj riafirmuan angazhimin e tyre të fortë për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut në mbarë botën. Regjimi Global i Sanksioneve të të Drejtave të Njeriut të BE-së nënvizon vendosmërinë e Bashkimit për të rritur rolin e tij në adresimin e shkeljeve dhe abuzimeve serioze të të drejtave të njeriut në mbarë botën. Arritja e gëzimit efektiv të të drejtave të njeriut nga të gjithë është një synim strategjik i Unionit. Respektimi i dinjitetit njerëzor, lirisë, demokracisë, barazisë, sundimit të ligjit dhe të drejtave të njeriut është një vlerë themelore e Unionit dhe politikës së tij të jashtme dhe të sigurisë.
- (3) Në deklaratën e tij të 16 dhjetorit 2023, Përfaqësuesi i Lartë theksoi shqetësimin e Bashkimit për rritjen e dhunës kundër palestinezëve nga kolonët ekstremistë në Bregun Perëndimor të pushtuar, e cila ka arritur nivele të paprecedentë. Bashkimi ka vazhduar të përsërisë dënimin e tij të vendosur të dhunës së kolonëve dhe ka bërë thirrje për llogari. Unioni i ka bërë thirrje gjithashtu Izraelit të parandalojë dhunën e kolonëve dhe të sigurojë që autorët e krimeve të mbahen përgjegjës. Që nga sulmet terroriste të Hamasit kundër Izraelit më 7 tetor 2023, dhuna e kolonëve është rritur në mënyrë drastike.
- (4) Në deklaratën e tyre të përbashkët të datës 20 maj 2024 mbi sulmet ndaj infrastrukturës mjekësore dhe civile në Gaza dhe Bregun Perëndimor, Përfaqësuesi i Lartë dhe Komisioneri për Menaxhimin e Krizave e quajtën vuajtjen e popullatës civile në Gaza një tragjedi njerëzore dhe shprehën shqetësimin e thellë të Unionit. Ata përsëritën thirrjet e tyre për një armëpushim të menjëhershëm, lirin e pakushtëzuar të të gjithë pengjeve dhe akses të plotë humanitar.
- (5) Në këtë kontekst, pesë persona dhe tre subjekte duhet të përfshihen në listën e personave fizikë dhe juridikë, subjekteve dhe organeve që i nënshtrohen masave kufizuese në Aneksin e Vendimit (CFSP) 2020/1999.
- (6) Vendimi (CFSP) 2020/1999 duhet të ndryshohet përkatësisht.

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Aneksi i Vendimit (CFSP) 2020/1999 është ndryshuar siç përcaktohet në Aneksin e këtij Vendimi.

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi në datën e botimit në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bruksel, 15 korrik 2024.

Për Këshillin
Presidenti
NAGY I.

(1) Vendimi i Këshillit (CFSP) 2020/1999 i datës 7 dhjetor 2020 lidhur me masat kufizuese kundër shkeljeve të rënda të të drejtave të njeriut dhe abuzime (OJ L 410 I, 7.12.2020, f. 13).

EN

OJ L, 15.7.2024

ANEKS

Aneksi i Vendimit (CFSP) 2020/1999 është ndryshuar si më poshtë:
(1) shënimet e mëposhtme i shtohen listës së personave, subjekteve dhe organeve fizike dhe juridike nën titullin "A. Personat fizik":

Emrat (Transkriptimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
110. Moshe SHARVIT	משה שרביט (Drejtshkrimi hebraik)	Datëlindja: 13.11.1994 Komësia: izraelite Gjinia mashkull Numri i ID: 206223000 Adresa: Tirezah Valley Farm post, Bregu Perëndimor, Territoriet e Pushluara Palestineze Subjektet e lidhura: Ferra e Moshe	Moshe Sharvit është një kërkues i kodit izraelit në Luginën e Jordanit, i cili jeton në një post pranë një fshati të quajtur "Tirza Valley Farm" dhe i njohur gjithashtu si "Ferra e Moshe". Moshe Sharvit është i përfshirë në dhunën dhe kërcënimet e kodonëve ndaj banorëve palestinezë në komunitetet e banut pranë postës së tij në majë të kodrës në Bregun Perëndimor. Ngacmimi i tij kundër këtyre komuniteteve është përshkallëzuar që nga tetori 2023. Moshe Sharvit ka ngacmuar shpesh palestinezët verbalisht dhe fizikisht, duke kërkuar që ata të largohen nga shtëpitë dhe pronat e tyre. Në tetor 2023, kjo sjellje rezultoi në largimin e civilëve palestinezë nga fshati i tyre Ein Shbil. Ai përdori guhe kërcënuese ndaj burrave, grave dhe fëmijëve palestinezë dhe sulmoi fizikisht një të moshuar. Veprimet e tij përfshijnë gjuajtjen me gurë ndaj palestinezëve dhe bagëti të tyre, futen e qëllimshme në tufa dhe fusha të kultivuara, vendosjen e qenve për të sulmuar palestinezët dhe bagëti të tyre dhe abuzimin fizik të kafshëve duke përdorur shkopinj dhe kamxhik. Prandaj, Moshe Sharvit është përgjegjës për abuzime serioze dhe sistematike të të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzimin e të drejtës së secilit për të gëzuar standardin më të lartë të ardhshëm të integritetit fizik dhe mendor. Këto abuzime janë gjithashtu një shprehje serioze për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

	Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
111.	Zvi BAR YOSEF njohur ndryshe si Zvi BAR-YOSEF		Datëlindja: 20.9.1992 Kombësia: Izraelite Gjinia: mashkull Numri i ID: 204377998 Subjektet e lidhura: Ferma e Zvi	Zvi Bar Yosef krijoi vendbanimin e paautorizuar të njohur si "Zvi's Farm" në Bregun Perëndimor në lindje të vendbanimit Halamish. Vendbanimi ka marrë rreth 2.500 dunam / 620 hektarë që janë kultivuar nga fshatrat Jibya, Kaubar (Kobar) dhe Umm Safa. Në vitet 2019, 2021 dhe 2023, Zvi Bar Yosef vazhdimisht sulmoi dhe kreu akte dhune kundër palestinezëve nga ato fshatra, duke shkaktuar lëndime të rënda në disa prej tyre. Prandaj, Zvi Bar Yosef është përgjegjës për abuzime serioze dhe sistematike të të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzimet me të drejtën për integritet fizik dhe mendor, të drejtën e pronës dhe të drejtën për jetën private dhe familjare. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

EN

OJ L, 15.7.2024

	Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
112.	Isaschar MANNE njohur ndryshe si: Issaschar MANN	יִסְאָשָׁר מַנֶּה (Drejtshkrimi hebraik)	Datëlindja: 10.5.1983 Komësia: Izraelite Gjinia: mashkull Numri i ID: 038826939	Isaschar Manne, i cili krijoi vendbanimin e paautorizuar të Manne Farm në Kodrat e Hebronit Jugor, ka pushtuar vazhdimisht tokat private të banorëve të fshatit Ta'ala dhe ka penguar palestinezët të lëvizin lirshëm për shembull duke i penguar fëmijët palestinezë të shkojnë në shkollën e tyre në Tuba, Masafer Yatta. Që nga viti 2018, ka pasur disa rrëfime të Isaschar Manne që hynte në shtëpitë e banorëve dhe i kërcëonte dhe i ngacmonte ata. Manne, i cili shpesh është i armatosur, i ka penguar barnijtë palestinezë të hyjnë në kullotat e tyre, duke u hequr atyre mundësinë për të kultivuar tokën e tyre dhe për të siguruar nevojat e tyre. Prandaj, Isaschar Manne është përgjegjës për abuzime sistematike dhe serioze të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzimet me të drejtën e pronës, të drejtën për jetën private dhe familjare dhe të drejtën për arsimim. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

Emrat (Transliterimi në shkërimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
113. Baruch MARZEL		Pozicioni(et): Anëtar i Olzma Yehudit Datëlindja: 23.4.1959 Vendlindja: Boston, SHBA Kombësia: amerikane, izraelite Gjinia: mashkull Adresa: vendbanimi Tel Rumeida, Hebron, Territorit e pushtuara palestineze	Baruch Marzel është anëtar i partisë politike të ekstremit të djathtë "Olzma Yehudit", e cila përfaqëson një nga ideologjitë më ekstremiste të Izraelit dhe është pjesë e lëvizjes Kahaniste. Në vitet 1990, ai ishte lider i partisë Kahane derisa u ndalua nga autoritetet izraelite në 1994. Në vitin 2019, Baruch Marzel lu ndalua nga Gjykata e Lartë Izraelite të kandidojë në zgjedhjet parlamentare, sepse gjykata zbuloi se ai kishte bërë komente të shumta raciste. Baruch Marzel bën thirrje për krijimin e një Izraeli të Madh ku palestinezët nuk do të kishin vend. Ai haplazi bën thirrje për një spastrim etnik të palestinezëve dhe mohon të drejtën e palestinezëve për tokën e tyre. Prandaj, Baruch Marzel është përgjegjës për abuzime serioze të të drejtave të njeriut, veçanërisht për mbrojtjen sistematike të urrëjtës kombëtare, racore ose fetare, e cila përbën nxitje për diskriminim, armiqësi ose dhunë. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

EN

OJ L, 15.7.2024

Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
114. Ben-Zion "Bentzi" GOPSTEIN	בן ציון גופשטין (Drejtshkrimi hebraik)	Pozicioni: themelues dhe drejtues i Lehaves Datelindja: 10.9.1969 Kombësia: izraelite Gjinia: mashkull Numri i ID: 024526394 Adresa: Givat HaAvot, Kryet Aba, Territorët e Pushtuara Palestineze Subjektet e lidhura: Lehava	Ben-Zion "Bentzi" Gopstein, i cili jeton në vendbanimin Kryet Aba (Bregu Perëndimor), është themeluesi dhe udhëheqësi i organizatës ekstremiste "Lehava", një filial nga lëvizja Kahaniste, me synimin për të "luftuar asimilimin në Tokën e Shenjtë". Ben-Zion "Bentzi" Gopstein promovon një vizion që u mohon të gjithë palestinezëve të drejtat e tyre dhe bën thirrje për "t'i dhënë fund pranisë palestineze në Izrael dhe në territoret palestineze. Ben-Zion "Bentzi" Gopstein bën thirrje hapur për një luftë kundër palestinezëve. Ai u ndalua nga Gjykata e Lartë e Izraelit të kandidojë në zgjedhjet e Knesetit të vitit 2019, sepse ai "nxit sistematikisht racizmin kundër publikut arab". Prandaj, Ben-Zion "Bentzi" Gopstein është përgjegjës për abuzime sistematike dhe serioze të të drejtave të njeriut që konsistojnë në mbrojtjen e urrëlljes kombëtare, racore ose fetare, e cila përbën nxitje për diskriminim, armiqësi ose dhunë. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për saj përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

(2) shënimet e mëposhtme i shihen listës së personave, subjekteve dhe organeve fizike dhe juridike nën titullin "B. Personat juridikë, subjektet dhe organet":

Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
'29. Ferma e Moshe Njohur indryshe si: Vëndbanimi i Fermës së Luginës së Tirezës	החווה של משה (Drejtshkrimi hebraik)	Adresa: Bregu Perëndimor, Territoret e Pushtuara Palestineze Data e regjistrimit: 2021 Personat e lidhur: Moshe Sharvit	Ferma e Moshe është në pronësi të kolonit izraelit Moshe Sharvit dhe u themelua prej tij në vitin 2020. Moshe Sharvit është i përfshirë në dhunën dhe kërcënimet e kolonëve ndaj banorëve palestinezë në komunitetet barinji pranë postës së tij në majë të kodrës në Bregun Perëndimor. Ferma e Moshe është një postë ilegale e vendosur afërsisht 1,5 kilometra në juglindje të vëndbanimit Hamra, në Bregun Perëndimor. Moshe's Farm është zgjeruar që nga themelimi i saj dhe aktualisht përfshin disa ndërtesa banimi, një shtëpiqë mysafirësh për udhëtarët dhe një kompleks ngjarjesh. Lozha e miqve mund të strehojë deri në 100 persona, dhe të gjitha ndërtesat janë ngritur pa leje dhe për këtë arsye janë të paligjshme. Që nga themelimi i fermës Moshe, ajo ka qenë një qendër dhune dhe ngacmimi kundër komuniteteve palestineze të barinjve dhe ka qenë baza nga e cila Moshe Sharvit dhe banorë të tjerë të fermës kryejnë dhunë dhe ngacmime kundër palestinezëve. Prandaj, Ferma e Moshe është një ent i lidhur me Moshe Sharvit, i listuar për abuzime serioze dhe sistematike të të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzimin e të drejtës së secilit për të gëzuar standardin më të lartë të lartë të arritshëm të integritetit fizik dhe mendor. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian..	15.7.2024

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1967/oj>

EN

OJ L, 15.7.2024

Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Asyet e listimit	Data e listimit
30. Ferma e Zvi-së	מחנה זבי (Drejtlshkrimi hebraik)	Adresa: Halamish, Bregu Perëndimor, Territorët e Pushtuara Palestineze Personat e lidhur: Zvi Bar Yosef	Ferma e Zvi-së është një vendbanim bujqësor ilegal, i paautorizuar në territorin palestinez, afër Halamishit, në Bregun Perëndimor. Ferma e Zvi-së është e vendosur në një pjesë të Bregut Perëndimor, i cili është nën kontrollin e plotë ushtarak izraelit dhe është shtëpia e banorëve palestinezë. Ferma e Zvi-së drejtohet nga Zvi Bar Yosef, i cili përdor posin si bazë nga e cila ushtron dhunë kundër banorëve palestinezë dhe i pengon fermerët palestinezë të hyjnë dhe të përdorin tokat e tyre. Posia ka marrë rreth 2.500 dunam / 620 hektarë që janë kultivuar nga fshatrat ibya, Kaubar (Kobar) dhe Umm Safa. Në vitet 2019, 2021 dhe 2023, Zvi Bar Yosef vazhdimisht sulmoi dhe kreu akte dhune kundër palestinezëve nga ato fshatra, duke shkaktuar lëndime të rënda në disa prej tyre. Prandaj, Ferma e Zvi-së është një ent i lidhur me Zvi Bar Yosef, i listuar për abuzime serioze dhe sistematike të të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzime me të drejtën për integritet fizik dhe mendor, të drejtën e pronës dhe të drejtën për jetën private dhe familjare. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

Emrat (Transliterimi në shkërimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
31. Tzav 9 Njohtur ndryshe si Tsav 9; Order 9		Faqja e internetit: https://www.tzav9.co.il/faq/	Tzav 9 është një grup izraelit aktivistësh të dhunshëm i bashkëthemeluar në janar 2024 nga Reut Ben Haim dhe Aviad Shlomo Sarid. Reut Ben Haim dhe Yossef (Sefi) Ben Haim aktualisht kryesojnë grupin. Sipas faqes së saj të internetit, dy misionet kryesore të Tzav 9 janë të bllokjeve kamionet e furnizimit që shpërndajnë ndihma humanitare, përfshirë ushqimin, ujin dhe karburantin, në Gaza dhe të dëmtojë legjitimitetin e Agjencisë së Kombeve të Bashkuara për Ndihmën dhe Punët për Refugjatët Palestinë në Lindjen e Afërt në Izrael. Që nga janari 2024, Tzav 9 ka bllokuar rregullisht kamionet e ndihmave humanitare. Më 18 janar 2024, grupi kreu bllokimet e para të dërgesave të ndihmave në Kerem Shalom. Më 13 maj 2024 në pikën e kontrollit Tarqumiyah, Tzav 9 mori pjesë në një protestë të dhunshme kundër një shoferi kamioni. Më 16 maj 2024 në Binyamin, Tzav 9 u përfshi në një sulm kundër një kamioni ushqimor. Incidente të tjera ndodhën, ndër të tjera, në zonat Kerem Shalom dhe Nitzana. Veprimet e kryera përfshijnë protestat të dhunshme, sulme kundër kamionëve me ushqime dhe shkatërrimin e ushqimeve. Këto veprime kontribuan më tej në situatën tashmë të rëndë të popullatës civile në Gaza. Prandaj, Tzav 9 është përgjegjës për abuzime serioze të të drejtave të njeriut, duke përfshirë abuzimin e të drejtës së secilit për të gëzuar standardin më të lartë të arritshëm të integritetit fizik dhe mendor. Këto abuzime janë gjithashtu një shqetësim serioz për sa i përket objektivave të politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, siç përcaktohet në nenin 21 të Traktatit të Bashkimit Evropian.	15.7.2024

2024/1967

15.7.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1967

of 15 July 2024

amending Decision (CFSP) 2020/1999 concerning restrictive measures against serious human rights violations and abuses

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 7 December 2020, the Council adopted Decision (CFSP) 2020/1999 ⁽¹⁾.
- (2) On 8 December 2020, in the Declaration by the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy (the 'High Representative'), on behalf of the European Union, regarding the EU Global Human Rights Sanctions Regime, the Union and its Member States reaffirmed their strong commitment to the promotion and protection of human rights around the world. The EU Global Human Rights Sanctions Regime underscores the Union's determination to enhance its role in addressing serious human rights violations and abuses worldwide. Achieving the effective enjoyment of human rights by everyone is a strategic goal of the Union. Respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and human rights is a fundamental value of the Union and its common foreign and security policy.
- (3) In his statement of 16 December 2023, the High Representative stressed the Union's concern about increased violence against Palestinians by extremist settlers in the occupied West Bank, which has reached unprecedented levels. The Union has continued to reiterate its firm condemnation of settler violence and called for accountability. The Union has also called on Israel to prevent settler violence and ensure that the perpetrators of crimes are held accountable. Since the Hamas terrorist attacks against Israel on 7 October 2023, settler violence has increased drastically.
- (4) In their joint statement of 20 May 2024 on attacks on medical and civilian infrastructure in Gaza and the West Bank, the High Representative and the Commissioner for Crisis Management called the suffering of the civilian population in Gaza a human tragedy and expressed the Union's deep concern. They reiterated their calls for an immediate ceasefire, the unconditional release of all hostages, and full humanitarian access.
- (5) In that context, five persons and three entities should be included in the list of natural and legal persons, entities and bodies subject to restrictive measures in the Annex to Decision (CFSP) 2020/1999.
- (6) Decision (CFSP) 2020/1999 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

The Annex to Decision (CFSP) 2020/1999 is amended as set out in the Annex to this Decision.

*Article 2*This Decision shall enter into force on the date of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 15 July 2024.

*For the Council**The President*

NAGY I.

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2020/1999 of 7 December 2020 concerning restrictive measures against serious human rights violations and abuses (OJ L 410 I, 7.12.2020, p. 13).

EN

OJ L, 15.7.2024

ANNEX

The Annex to Decision (CFSP) 2020/1999 is amended as follows:
(1) the following entries are added to the list of natural and legal persons, entities and bodies under heading 'A. Natural persons':

Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
'110. Moshe SHARVIT	משה שרביט (Hebrew spelling)	DOB: 13.11.1994 Nationality: Israeli Gender: male ID number: 206223000 Address: Tirzah Valley Farm outpost, West Bank, Occupied Palestinian Territories Associated entities: Moshe's Farm	Moshe Sharvit is an Israeli settler in the Jordan Valley who lives in an outpost near a village, called "Tirza Valley Farm" and also known as "Moshe's Farm". Moshe Sharvit is engaged in settler violence and threats towards Palestinian residents in shepherding communities close to his hilltop outpost in the West Bank. His harassment against those communities has escalated since October 2023. Moshe Sharvit has frequently harassed Palestinians verbally and physically, demanding that they leave their homes and properties. In October 2023, that behaviour resulted in Palestinian civilians fleeing their village of Ein Shibli. He used threatening language against Palestinian men, women and children and physically attacked an elderly person. His actions include hurling stones at Palestinians and their livestock, intentionally driving into herds and cultivated fields, deploying dogs to attack Palestinians and their livestock, and physically abusing animals by using clubs and whips. Therefore, Moshe Sharvit is responsible for serious and systematic human rights abuses, including abuse of the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental integrity. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
111.	Zvi BAR YOSEF a.k.a. Zvi BAR-YOSEF		DOB: 20.9.1992 Nationality: Israeli Gender: male ID number: 204377998 Associated entities: Zvi's Farm	Zvi Bar Yosef established the unauthorised outpost known as "Zvi's Farm" in the West Bank, east of the Halamish settlement. The outpost has taken over some 2,500 dunams / 620 acres that were cultivated by the villages of Jibya, Kaubar (Kobar) and Umm Safa. In 2019, 2021 and 2023, Zvi Bar Yosef repeatedly attacked and committed acts of violence against Palestinians from those villages, causing severe injuries to some of them. Therefore, Zvi Bar Yosef is responsible for serious and systematic human rights abuses, including abuses of the right to physical and mental integrity, the right to property and the right to private and family life. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

EN

OJ L, 15.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
112.	Isaschar MANNE a.k.a. Isaschar MANN	יששכר מן (Hebrew spelling)	DOB: 10.5.1983 Nationality: Israeli Gender: male ID number: 038826939	Isaschar Manne, who established the unauthorised Manne Farm outpost in the South Hebron Hills, has repeatedly invaded private lands of the residents of Ta'ala and prevented Palestinians from moving about freely, for instance by preventing Palestinian children from reaching their school in Tuba, Masafer Yatta. Since 2018, there have been several accounts of Isaschar Manne barging into shepherds' homes, and threatening and harassing them. Manne, who is often armed, has prevented Palestinian shepherds from accessing their pastures, thus depriving them of the possibility to cultivate their land and provide for their needs. Therefore, Isaschar Manne is responsible for systematic and serious human rights abuses, including abuses of the right to property, the right to private and family life and the right to education. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

OJ L, 15.7.2024

EN

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
113.	Baruch MARZEL		Position(s): Member of Otzma Yehudit DOB: 23.4.1959 POB: Boston, USA Nationality: American, Israeli Gender: male Address: Tel Rumeida settlement, Hebron, Occupied Palestinian Territories	Baruch Marzel is a member of the far-right political party "Otzma Yehudit", which represents one of Israel's most extremist ideologies and is part of the Kahane movement. In the 1990s, he was the leader of the Kahane party until it was banned by the Israeli authorities in 1994. In 2019, Baruch Marzel was banned by the Israeli Supreme Court from standing in parliamentary elections because the court found that he had made numerous racist remarks. Baruch Marzel calls for the creation of a Greater Israel where Palestinians would have no place. He openly calls for an ethnic cleansing of the Palestinians and denies the Palestinians' right to their own land. Therefore, Baruch Marzel is responsible for serious human rights abuses, in particular systematic advocacy of national, racial or religious hatred, which constitutes incitement to discrimination, hostility or violence. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

EN

OJ L, 15.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
114.	Ben-Zion "Bentzi" GOPSTEIN	בן ציון גופשטיין (Hebrew spelling)	Position: founder and leader of Lehava DOB: 10.9.1969 Nationality: Israeli Gender: male ID number: 024526394 Address: Givat HaAvot, Kiryat Arba, Occupied Palestinian Territories Associated entities: Lehava	Ben-Zion "Bentzi" Gopstein, who lives in the settlement of Kiryat Arba (West Bank), is the founder and leader of the extremist organisation "Lehava", a spin-off from the Kahanist movement, with the goal to "fight assimilation in the Holy Land". Ben-Zion "Bentzi" Gopstein promotes a vision that denies all Palestinians their rights and calls for an end to the Palestinian presence in Israel and in the Palestinian Territories. Ben-Zion "Bentzi" Gopstein openly called for a war against the Palestinians. He was banned by Israel's Supreme Court from running in the 2019 Knesset elections because he "systematically incites racism against the Arab public". Therefore, Ben-Zion "Bentzi" Gopstein is responsible for systematic and serious human rights abuses consisting of advocacy of national, racial or religious hatred, which constitutes incitement to discrimination, hostility or violence. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

(2) the following entries are added to the list of natural and legal persons, entities and bodies under heading 'B. Legal persons, entities and bodies':

Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
'29. Moshe's Farm a.k.a. Tirza Valley Farm Outpost	החווה של משה (Hebrew spelling)	Address: West Bank, Occupied Palestinian Territories Date of registration: 2021 Associated individuals: Moshe Sharvit	Moshe's Farm is owned by Israeli settler Moshe Sharvit, and was founded by him in 2020. Moshe Sharvit is engaged in settler violence and threats towards Palestinian residents in shepherding communities close to his hilltop outpost in the West Bank. Moshe's Farm is an illegal outpost located approximately 1,5 kilometers southeast of the Famra settlement, in the West Bank. Moshe's Farm has expanded since its founding, and currently includes several residential buildings, a guest lodge for travelers and an events complex. The guest lodge can accommodate up to 100 people, and all buildings were set up without permits and are thus illegal. Since the establishment of Moshe's Farm, it has been a hub of violence and harassment against Palestinian shepherding communities and been the base from which Moshe Sharvit and other farm residents perpetrate violence and harassment against Palestinians. Therefore, Moshe's Farm is an entity associated with Moshe Sharvit, listed for serious and systematic abuses of human rights, including abuse of the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental integrity. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

EN

OJ L, 15.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
30.	Zvi's Farm	חווה של צבי (Hebrew spelling)	Address: Halamish, West Bank, Occupied Palestinian Territories Associated individuals: Zvi Bar Yosef	Zvi's Farm is an illegal, unauthorised farming outpost on Palestinian territory, close to Halamish, in the West Bank. Zvi's Farm is situated in a stretch of the West Bank which is under full Israeli military control and is home to Palestinian residents. Zvi's Farm is operated by Zvi Bar Yosef, who uses the outpost as a base from which he perpetrates violence against Palestinian residents and prevents Palestinian farmers from accessing and using their lands. The outpost has taken over some 2,500 dunams / 620 acres that were cultivated by the villages of Jibya, Kaubar (Kobar) and Umm Safa. In 2019, 2021 and 2023, Zvi Bar Yosef repeatedly attacked and committed acts of violence against Palestinians from those villages, causing severe injuries to some of them. Therefore, Zvi's Farm is an entity associated with Zvi Bar Yosef, listed for serious and systematic human rights abuses, including abuses of the right to physical and mental integrity, the right to property and the right to private and family life. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
31.	Tzav 9 a.k.a. Tsav 9; Order 9		Website: https://www.tzav9.co.il/faq/	Tzav 9 is an Israeli group of violent activists co-founded in January 2024 by Reut Ben Haim and Aviad Shlomo Sarid. Reut Ben Haim and Yossef (Seli) Ben Haim currently head the group. According to its website, Tzav 9's two main missions are to block supply trucks delivering humanitarian aid, including food, water and fuel, to Gaza and to tarnish the legitimacy of the United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East in Israel. Since January 2024, Tzav 9 has regularly blocked humanitarian aid trucks. On 18 January 2024, the group carried out the first blockages of aid deliveries in Kerem Shalom. On 13 May 2024 at Jarqumiyah checkpoint, Tzav 9 participated in a violent protest against a truck driver. On 16 May 2024 in Binyamin, Tzav 9 was involved in an attack against a food truck. Other incidents took place, inter alia, in the areas of Kerem Shalom and Nitzana. The actions carried out include violent protests, attacks against food trucks and the destruction of food. Those actions contributed further to the already dire situation of the civilian population in Gaza. Therefore, Tzav 9 is responsible for serious human rights abuses, including abuse of the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental integrity. Those abuses are also of serious concern as regards the objectives of the common foreign and security policy as set out in Article 21 of the Treaty on European Union.	15.7.2024.

2024/1969

16.7.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1969

më 15 korrik 2024

mbi ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2021/1277 në lidhje me masat kufizuese në funksion të situatës në Liban

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Politikën e Punëve të Jashtme dhe të Sigurisë,

Ndërsa:

- (1) Më 30 korrik 2021, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2021/1277 ⁽¹⁾, i cili ka të bëjë me masat kufizuese në funksion të situatës në Liban.
- (2) Vendimi (CFSP) 2021/1277 zbatohet deri më 31 korrik 2024. Në bazë të rishikimit të atij Vendimi, masat kufizuese të përcaktuara në të duhet të rinovohen deri më 31 korrik 2025.
- (3) Vendimi (CFSP) 2021/1277 duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Në nenin 9 të Vendimit (CFSP) 2021/1277, paragrafi i parë zëvendësohet si vijon:

"Ky Vendim do të zbatohet deri më 31 korrik 2025 dhe do të mbahet në shqyrtim të vazhdueshëm. Ai do të rinovohet, ose do të ndryshohet sipas rastit, nëse Këshilli gjykon se objektivat e tij nuk janë përmbushur."

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi një ditë pas publikimit të tij në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Bruksel, 15 korrik 2024.

*Për Këshillin**President*

NAGY L.

⁽¹⁾ Vendimi i Këshillit (CFSP) 2021/1277 i datës 30 korrik 2021 në lidhje me masat kufizuese në funksion të situatës në Liban (OJ L 277 I, 2.8.2021, f. 16).

2024/1969

16.7.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1969

of 15 July 2024

amending Decision (CFSP) 2021/1277 concerning restrictive measures in view of the situation in
Lebanon

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 30 July 2021, the Council adopted Decision (CFSP) 2021/1277 ⁽¹⁾, which concerns restrictive measures in view of the situation in Lebanon.
- (2) Decision (CFSP) 2021/1277 applies until 31 July 2024. On the basis of a review of that Decision, the restrictive measures set out therein should be renewed until 31 July 2025.
- (3) Decision (CFSP) 2021/1277 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

In Article 9 of Decision (CFSP) 2021/1277, the first paragraph is replaced by the following:

‘This Decision shall apply until 31 July 2025 and shall be kept under constant review. It shall be renewed, or amended as appropriate, if the Council deems that its objectives have not been met.’

Article 2

This Decision shall enter into force on the day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 15 July 2024.

For the Council

The President

NAGY I.

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2021/1277 of 30 July 2021 concerning restrictive measures in view of the situation in Lebanon (OJ L 277 I, 2.8.2021, p. 16).

2024/1970

16.7.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1970

më 15 korrik 2024

mbi ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2023/1532 në lidhje me masat kufizuese në funksion të mbështetjes ushtarake të Iranit për luftën e agresionit të Rusisë kundër Ukrainës dhe grupeve dhe subjekteve të armatosura në Lindjen e Mesme dhe rajonin e Detit të Kuq

Këshilli i Bashkimit Evropian,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Politikën e Punëve të Jashtme dhe të Sigurisë,

Ndërsa:

- (1) Më 20 korrik 2023, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2023/1532 ⁽¹⁾.
- (2) Në bazë të rishikimit të Vendimit (CFSP) 2023/1532, masat kufizuese të përcaktuara në të duhet të rinovohen deri më 27 korrik 2025 dhe shënimet në lidhje me katër persona dhe dy subjekte të listuara në Aneksin e Vendimit (CFSP) 2023/1532 duhet të përditësohet.
- (3) Për më tepër, është e përshtatshme të sqarohet derogimi ekzistues sipas nenit 3(8) të Vendimit (CFSP) 2023/1532.
- (4) Vendimi (CFSP) 2023/1532 duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Vendimi (CFSP) 2023/1532 ndryshohet si më poshtë:

(1) Neni 3 ndryshohet si vijon:

(a) paragrafi 9 zëvendësohet me sa vijon:

'9. Në mungesë të një vendimi negativ, një kërkesë për informacion ose një njoftim për kohë shtesë nga autoriteti kompetent brenda pesë ditëve pune nga data e marrjes së kërkesës për autorizim sipas paragrafit 8, autorizimi konsiderohet i dhënë.'

(b) shtohen paragrafët e mëposhtëm:

'10. Shteti Anëtar në fjalë do të informojë Shtetet e tjera Anëtare dhe Komisionin për çdo autorizim të dhënë sipas paragrafëve 8 dhe 9 brenda 2 javësh nga një autorizim i tillë.

11. Ndalimet në nenin 3 (1) dhe (2) nuk do të zbatohen deri më 27 tetor 2023 për detyrimet që rrjedhin nga një kontratë e lidhur përpara datës 26 korrik 2023, ose kontratat ndihmëse të nevojshme për ekzekutimin e një kontrate të tillë.'

(2) Neni 10 zëvendësohet si vijon:

'Neni 10

Ky Vendim do të zbatohet deri më 27 korrik 2025 dhe do të mbahet në shqyrtim të vazhdueshëm. Ai do të rinovohet, ose do të ndryshohet sipas rastit, nëse Këshilli gjykon se objektivat e tij nuk janë përmbyshur.

Përjashtimet e përmendura në nenin 3(7), (8) dhe (9) në lidhje me nenin 3(1) dhe (2) do të rishikohen në intervale të rregullta, dhe të paktën çdo 12 muaj, ose me kërkesë urgjente të ndonjë Shteti Anëtar, Përfaqësuesit të Lartë ose Komisioni pas një ndryshimi rrënjësor të rrethanave.'

(3) Aneksi ndryshohet në përputhje me aneksin e këtij vendimi.

⁽¹⁾ Vendimi i Këshillit (CFSP) 2023/1532 i 20 korrikut 2023 në lidhje me masat kufizuese në funksion të mbështetjes ushtarake të Iranit për luftën agresioni të Rusisë kundër Ukrainës dhe grupeve dhe subjekteve të armatosura në Lindjen e Mesme dhe rajonin e Detit të Kuq (OJ L 186, 25.7.2023, f. 20)

AL

OJ L, 16.7.2024

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi një ditë pas publikimit të tij në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Bruksel, 15 korrik 2024.

Për Këshillin

Presidenti

NAGY L.

ANEXS

Aneksi i Vendimit (CFSP) 2023/1532, i titulluar “Lista e personave, subjekteve dhe organeve fizike dhe juridike të përmendura në nenin 3”, ndryshohet si më poshtë:
(1) në listën e titulluar “A. “Personat fizikë”, shtënimet 1, 2, 3 dhe 6 zëvendësohen si më poshtë:

	Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
1.	Hadi ZAHOURIAN	هادي ظهوري (Drejtshkrimi Farsi)	Pozita(t): Drejtor Ekzekutiv (CEO) i Shakad Sanat Asmari Vendlindja: Teheran, Iran Kombësia: Iraniane Gjinia mashkull Numri i pasaportës: 0055312047 (ID Kombëtar) Subjektet e lidhura: Shakad Sanat Asmari	Hadi Zahourian është Drejtori Ekzekutiv (CEO) i Shakad Sanat Asmari. Shakad Sanat Asmari është një kompani iraniane që zhvillon dhe prodhon komponentë për mjete ajrore pa pilot Shahed (UAV). Si CEO i Shakad Sanat Asmari, Hadi Zahourian po mbështet dhe është i përfshirë në programin UAV të Iranit.	11.12.2023

AL

OJ L, 16.7.2024

Emrat (Transliterimi në shkronja latine)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
2. Mohammad Shahab KHANIAN	محمد شهاب خاين (Drejtshkrimi Farsi)	Pozicioni(et): Zëvendës Drejtori Ekzekutiv (CEO) i Shakad Sanat Asmari Vendlindja: Mashhad, Iran Kombësia: Iraniane Gjinia: Mashkull Numri i pasaportës: 0930588411 (ID Kombëtar) Subjektet e lidhura: Shakad Sanat Asmari	Mohammad Shahab Khanian është Zëvendës Drejtori Ekzekutiv (CEO) i Shakad Sanat Asmari. Shakad Sanat Asmari është një kompani iraniane që zhvillon dhe prodhon komponentë për mjetet ajrore pa pilot Shahad (UAV). Si Zëvendës Drejtor Ekzekutiv i Shakad Sanat Asmari, Mohammad Shahab Khanian po mbështet dhe përfshihet në programin UAV të Iranit.	11.12.2023

	Emrat (Transliterimi në shkronja latine)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
3.	Ehsan Rahat VARNOSFADRANI	احسان راحت وارنوسفادری (Drejtpishtërimi Farsi)	Pozicioni(et): Kryeshkencëtar i Shkad Sanat Asmari Datëlindja: 1983 Vendlindja: Bahman, Iran Kombësia: Iraniane Gjinia: Mashkull Subjektet e lidhura: Shkad Sanat Asmari	Ehsan Rahat Varnosfadrani është shkencëtari kryesor dhe ish-drejtori kryesor ekzekutiv (CEO) i Shkad Sanat Asmari. Shkad Sanat Asmari është një kompani iraniane që zhvillon dhe prodhon komponentë për mjetet ajrore pa pilot Shahed (UAV). Si shkencëtar kryesor dhe ish-drejtor ekzekutiv i Shkad Sanat Asmari, Ehsan Rahat Varnosfadrani po mbështet dhe është i përfshirë në programin UAV të Iranit.	11.12.2023

AL

OJ L, 16.7.2024

	Emrat (Transliterimi në shkërimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
6.	Ehsan IMANINEJAD alias Ehsan IMANIJAD	احسان ايمانى نژاد (Drejshkrimi Farsi)	Pozicioni(et): Drejtori Ekzekutiv (CEO) i Saad Sazeh Faraz Sharif Datëlindja: 1982 Vendlindja: Shahrivar, Iran Kombësia: Iraniane Gjinia: Meshkull Subjektet e lidhura: Saad Sazeh Faraz Sharif	Ehsan Imaninejad është Drejtori Ekzekutiv (CEO) i Saad Sazeh Faraz Sharif. Saad Sazeh Faraz Sharif (alias Daria Fanavar Borhan Sharif) është një kompani iraniane që ofron shërbime inxhinierike të hapësirës ajrore dhe prodhon pjesë të mjeteve ajrore pa pilot Shahed (UAV). Si CEO i Saad Sazeh Faraz Sharif, Ehsan Imaninejad po mbështet dhe është i përfshirë në programin UAV të Iranit.	11.12.2023;

OJ L, 16.7.2024

AL

(1) në listën e titulluar "B. Personat juridikë, subjektet dhe organet", shënimet 1 dhe 4 zëvendësohen si më poshtë:

Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
1. Shakad Sanat Asmari	شکاد صنعت اسماری (Drejshkrimi Farsi)	Adresa: Sheshi Haft-e Tir, Rr. 378 Moftah Shomali, kati i tretë, Teheran, Iran, kod postar 1588944546 Lloji i subjektit: Shoqëri me përgjegjësi të kufizuar Vendi i regjistrimit: Teheran, Iran Data e regjistrimit: 24.10.2016 Vendi kryesor i biznesit: Irani ID Kombëtare: 14006189580 Numri i regjistrimit: 498744 Personat e asociuar: Hadi Zahourian (Shef Ekzekutiv); Mohammad Shahab Khanian (Zëvendës Kryeshefi Ekzekutiv); Ehsan Rahat Varnosfadrani (Kryeshkencëtar dhe ish Kryeshefi Ekzekutiv)	Shakad Sanat Asmari është një kompani iraniane që zhvillon dhe prodhon komponentë për mjetet ajrore pa pilot Shahed (UAV). Prandaj është duke mbështetur dhe përfshirë në programin UAV të Iranit.	11.12.2023

AL

OJ L, 16.7.2024

	Emrat (Transliterimi në shkrimin latin)	Emrat	Informacion identifikues	Arsyet e listimit	Data e listimit
4.	Sarmad Electronic Sepahan Company alias Sarmad Electronics; Sarmad Electronic Sepahan; Sarmad Electronics Co.	سرمد الکترونیک سپاهان (Drejshkrimi i Farsi)	Adresa: Kati i Dytë, Nr 309, Rruga 28, Rruga jugore Abou Na'im, Rruga Jaber Ansari, Isfahan, Iran Vendi i regjistrimit: Iran Data e regjistrimit: 2014 Vendi kryesor i biznesit: Irani	Kompania Sarmad Electronic Sepahan është një kompani iraniane që prodhon komponentë specifike të përdorur në mjetet ajrore iraniane pa pilot (UAV). Këto UAV janë përdorur nga Rusia në luftën e saj të agresionit kundër Ukrainës. Servomotorët dhe motorët e rrjedhës në UAV-të iraniane të shpëputura të gjetura në fushën e betejës ukrainase janë gjurmuar drejtpërdrejt në kompaninë Sarmad Electronic Sepahan. Vetë kompania reklamoi aktivitetet e saj në Iran duke pretenduar se është aktive në industri të mëdha të ndeshme në vend, përfshirë atë të UAV-ve. Prandaj është duke mbështetur dhe përfshirë në programin UAV të Iranit.	11.12.2023

2024/1970

16.7.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1970

of 15 July 2024

amending Decision (CFSP) 2023/1532 concerning restrictive measures in view of Iran's military support to Russia's war of aggression against Ukraine and to armed groups and entities in the Middle East and the Red Sea region

The Council of the European Union,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 20 July 2023, the Council adopted Decision (CFSP) 2023/1532 ⁽¹⁾.
- (2) On the basis of a review of Decision (CFSP) 2023/1532, the restrictive measures set out therein should be renewed until 27 July 2025 and the entries concerning four persons and two entities listed in the Annex to Decision (CFSP) 2023/1532 should be updated.
- (3) Furthermore, it is appropriate to clarify the existing derogation under Article 3(8) of Decision (CFSP) 2023/1532.
- (4) Decision (CFSP) 2023/1532 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

Decision (CFSP) 2023/1532 is amended as follows:

- (1) Article 3 is amended as follows:

- (a) paragraph 9 is replaced by the following:

'9. In the absence of a negative decision, a request for information or a notification for additional time from the competent authority within five working days of the date of receipt of a request for authorisation under paragraph 8, the authorisation shall be considered granted.'

- (b) the following paragraphs are added:

'10. The Member State concerned shall inform the other Member States and the Commission of any authorisations granted under paragraphs 8 and 9 within 2 weeks of such authorisation.

'11. The prohibitions in Article 3(1) and (2) shall not apply until 27 October 2023 to obligations arising from a contract concluded before 26 July 2023, or ancillary contracts necessary for the execution of such a contract.'

- (2) Article 10 is replaced by the following:

Article 10

This Decision shall apply until 27 July 2025 and shall be kept under constant review. It shall be renewed, or amended as appropriate, if the Council deems that its objectives have not been met.

The exceptions referred to in Article 3(7), (8) and (9) as regards Article 3(1) and (2) shall be reviewed at regular intervals, and at least every 12 months, or at the urgent request of any Member State, the High Representative or the Commission following a fundamental change in circumstances.'

- (3) the Annex is amended in accordance with the Annex to this Decision.

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2023/1532 of 20 July 2023 concerning restrictive measures in view of Iran's military support to Russia's war of aggression against Ukraine and to armed groups and entities in the Middle East and the Red Sea region (OJ L 186, 25.7.2023, p. 20).

EN

OJ L, 16.7.2024

Article 2

This Decision shall enter into force on the day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 15 July 2024.

For the Council

The President

NAGY I.

—

OJ L, 16.7.2024

EN

ANNEX

The Annex to Decision (CFSP) 2023/1532, entitled 'List of natural and legal persons, entities and bodies referred to in Article 3', is amended as follows:
(1) in the list entitled 'A. Natural persons', entries 1, 2, 3 and 6 are replaced by the following:

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
1.	Hadi ZAHOURIAN	هادي ظهريان (Farsi spelling)	Position(s): Chief Executive Officer (CEO) of Shakad Sanat Asmari POB: Tehran, Iran Nationality: Iranian Gender: Male Passport number: 0055312047 (National ID) Associated entities: Shakad Sanat Asmari	Hadi Zahourian is Chief Executive Officer (CEO) of Shakad Sanat Asmari. Shakad Sanat Asmari is an Iranian company that develops and manufactures components for the Shahed unmanned aerial vehicles (UAVs). As the CEO of Shakad Sanat Asmari, Hadi Zahourian is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023

EN

OJ L, 16.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
2.	Mohammad Shahab KHANIAN	محمد شهاب خانیان (Farsi spelling)	Position(s): Deputy Chief Executive Officer (CEO) of Shakad Sanat Asmari POB: Mashhad, Iran Nationality: Iranian Gender: Male Passport number: 0930588411 (National ID) Associated entities: Shakad Sanat Asmari	Mohammad Shahab Khanian is Deputy Chief Executive Officer (CEO) of Shakad Sanat Asmari. Shakad Sanat Asmari is an Iranian company that develops and manufactures components for the Shahed unmanned aerial vehicles (UAV's). As the Deputy CEO of Shakad Sanat Asmari, Mohammad Shahab Khanian is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
3.	Ehsan Rahat VARNOSFADRANI	احسان راحت وارنوسفدرانی (Farsi spelling)	Position(s): Chief scientist of Shakad Sanat Asmari DOB: 1983 POB: Bahman, Iran Nationality: Iranian Gender: Male Associated entities: Shakad Sanat Asmari	Ehsan Rahat Varnosfadrani is the Chief scientist and former Chief Executive Officer (CEO) of Shakad Sanat Asmari. Shakad Sanat Asmari is an Iranian company that develops and manufactures components for the Shahed unmanned aerial vehicles (UAVs). As the Chief scientist and former CEO of Shakad Sanat Asmari, Ehsan Rahat Varnosfadrani is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023

EN

OJ L, 16.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
6.	Ehsan IMANINEJAD a.k.a. Ehsan IMANIJAD	احسان ايماني نژاد (Farsi spelling)	Position(s): Chief Executive Officer (CEO) of Saad Sazeh Faraz Sharif DOB: 1982 POB: Shahrivar, Iran Nationality: Iranian Gender: Male Associated entities: Saad Sazeh Faraz Sharif	Ehsan Imaninejad is Chief Executive Officer (CEO) of Saad Sazeh Faraz Sharif. Saad Sazeh Faraz Sharif (a.k.a. Daria Fanavar Borhan Sharif) is an Iranian company that offers aerospace engineering services and manufactures parts of the Shahed unmanned aerial vehicles (UAVs). As CEO of Saad Sazeh Faraz Sharif, Ehsan Imaninejad is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023;

(2) in the list entitled 'B. Legal persons, entities and bodies', entries 1 and 4 are replaced by the following:

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
'1.	Shakad Sanat Asmari	شکاد صنعت آسماری (Farsi spelling)	Address: Haft-e Tir Sq. 378 Mofah Shomali St, third floor, Tehran, Iran, postal code 1588944546 Type of entity: Limited Liability Company Place of registration: Tehran, Iran Date of registration: 24.10.2016 Principal place of business: Iran National ID: 14006189580 Registration number: 498744 Associated individuals: Hadi Zahourian (Chief Executive Officer); Mohammad Shahab Khanian (Deputy Chief Executive Officer); Elhsan Rahat Varnosadrami (Chief scientist and former Chief Executive Officer)	Shakad Sanat Asmari is an Iranian company that develops and manufactures components for the Shahed unmanned aerial vehicles (UAVs). It is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023

EN

OJ L, 16.7.2024

	Names (Transliteration into Latin script)	Names	Identifying information	Reasons for listing	Date of listing
4.	Sarmad Electronic Sepahan Company a.k.a. Sarmad Electronics; Sarmad Electronic Sepahan; Sarmad Electronics Co.	سرماد الکترونیک سپاهان (Farsi spelling)	Address: Second Floor, No 309, Alley 28, South Abou Na'im Street, Jaber Ansari Street, Isfahan, Iran Place of registration: Iran Date of registration: 2014 Principal place of business: Iran	Sarmad Electronic Sepahan Company is an Iranian company that produces the specific components used in Iranian unmanned aerial vehicles (UAVs). Those UAVs are deployed by Russia in its war of aggression against Ukraine. Servomotors and flowmotors in detached Iranian UAVs found on the Ukrainian battlefield have been traced back directly to Sarmad Electronic Sepahan Company. The company itself advertises its activities in Iran by claiming to be active in large sensitive industries in the country, including that of UAVs. It is therefore supporting and involved in Iran's UAV programme.	11.12.2023

2024/1968

16.7.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1968

më 15 korrik 2024

për ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2022/2319 në lidhje me masat kufizuese në funksion të situatës në Haiti

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Politikën e Punëve të Jashtme dhe të Sigurisë,

Ndërsa:

- (1) Më 25 nëntor 2022, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2022/2319 ⁽¹⁾.
- (2) Më 28 korrik 2023, në dritën e përkeqësimit të mëtejshëm politik, ekonomik, humanitar dhe të situatës së sigurisë në Haiti, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2023/1574 ⁽²⁾, i cili ndryshoi Vendimin (CFSP) 2022/2319 dhe vendosi një kuadër të ri masash kufizuese shtesë.
- (3) Në bazë të një rishikimi të masave të përmendura në nenin 2a(1) dhe nenin 3a(1) dhe (2) të Vendimit (CFSP) 2022/2319, dhe duke pasur parasysh peshën e situatës në Haiti, këto masa duhet të rinovohen deri më 29 korrik 2025.
- (4) Vendimi (CFSP) 2022/2319 duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Në nenin 8(2), data "29 korrik 2024" zëvendësohet me "29 korrik 2025".

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi një ditë pas publikimit të tij në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Bruksel, 15 korrik 2024.

*Për Këshillin**Presidenti*

NAGY L.

⁽¹⁾ Vendimi i Këshillit (CFSP) 2022/2319 i 25 nëntorit 2022 në lidhje me masat kufizuese në funksion të situatës në Haiti (OJ L 307, 28.11.2022, f. 135).

⁽²⁾ Vendimi i Këshillit (CFSP) 2023/1574 i datës 28 korrik 2023 që ndryshon Vendimin (CFSP) 2022/2319 në lidhje me masat kufizuese në funksion të situatës në Haiti (OJ L 192, 31.7.2023, f. 21).

2024/1968

16.7.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1968

of 15 July 2024

amending Decision (CFSP) 2022/2319 concerning restrictive measures in view of the situation in
Haiti

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 25 November 2022, the Council adopted Decision (CFSP) 2022/2319 ⁽¹⁾.
- (2) On 28 July 2023, in light of the further deteriorating political, economic, humanitarian and security situation in Haiti, the Council adopted Decision (CFSP) 2023/1574 ⁽²⁾, which amended Decision (CFSP) 2022/2319 and established a new framework of additional restrictive measures.
- (3) On the basis of a review of the measures referred to in Article 2a(1) and Article 3a(1) and (2) of Decision (CFSP) 2022/2319, and in view of the gravity of the situation in Haiti, those measures should be renewed until 29 July 2025.
- (4) Decision (CFSP) 2022/2319 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

In Article 8(2), the date '29 July 2024' is replaced by '29 July 2025'.

Article 2

This Decision shall enter into force on the day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 15 July 2024.

For the Council

The President

NAGY I.

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2022/2319 of 25 November 2022 concerning restrictive measures in view of the situation in Haiti (OJ L 307, 28.11.2022, p. 135).

⁽²⁾ Council Decision (CFSP) 2023/1574 of 28 July 2023 amending Decision (CFSP) 2022/2319 concerning restrictive measures in view of the situation in Haiti (OJ L 192, 31.7.2023, p. 21).

2024/1837

28.6.2024

VENDIM I KËSHILLIT (CFSP) 2024/1837

e datës 28 qershor 2024

ndryshimin e Vendimit (CFSP) 2024/385 për vendosjen e masave kufizuese kundër atyre që mbështesin, lehtësojnë ose mundësojnë veprime të dhunshme nga Hamasi dhe Xhihadi Islamik Palestinez

KËSHILLI I BASHKIMIT EVROPIAN,

Duke pasur parasysh Traktatin për Bashkimin Evropian, dhe në veçanti nenin 29 të tij,

Duke pasur parasysh propozimin e Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit për Punë të Jashtme dhe Politikë të Sigurisë,
duke pasur parasysh:

- (1) Më 19 janar 2024, Këshilli miratoi Vendimin (CFSP) 2024/385 (1).
- (2) Duke pasur parasysh kërcënimin e vazhdueshëm të paraqitur nga Hamasi dhe Xhihadi Islamik Palestinez, gjashtë persona dhe tre entitete duhet të shtohen në listat në Aneksin e Vendimit (CFSP) 2024/385.
- (3) Vendimi (CFSP) 2024/385 duhet të ndryshohet në përputhje me rrethanat,

KA MIRATUAR KËTË VENDIM:

Neni 1

Aneksi i Vendimit (CFSP) 2024/385 është ndryshuar në përputhje me Aneksin e këtij Vendimi.

Neni 2

Ky vendim hyn në fuqi në datën e botimit në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian.

Bërë në Bruksel, më 28 qershor 2024.

Për Këshillin

Presidenti

H. LAHBIB

(1) Vendimi i Këshillit (CFSP) 2024/385 i 19 janarit 2024 për vendosjen e masave kufizuese kundër atyre që mbështesin, lehtësojnë ose mundësojnë veprime të dhunshme nga Hamasi dhe Xhihadi Islamik Palestinez [OJ L, 2024/385, 19.1.2024, ELI: <http://të.dhënat.eu/eli/dec/2024/385/oj>].

AL

OJ L, 28.6.2024

ANEKS

- (1) Shënime të vendimit (CFSP) 2024/385 është ndryshuar si më poshtë:
- (2) (1) shënime të mëposhtme janë shtuar nën nënshkrimin 'A. personat fizik':

	Emri	Informacioni identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
7.	Jamil Yusuf Ahmad Aliyan	DATE/LINDJA: 1.1.1955 Kombësia: Palestinez Gjinia: mashkull Funksioni: Zyrtar i Xhihadit Islamik Palestinez dhe udhëheqës i Fondacionit Muhjat AlQuds	Xhamil Yusuf Ahmad Aliyan është një zyrtar i Xhihadit Islamik Palestinez (PIJ) dhe udhëheqës i Fondacionit Muhjat AlQuds. Fondacioni Muhjat AlQuds është një organizatë e drejtuar nga PIJ, e financuar nga Irani, misioni kryesor i së cilës është të sigurojë mbështetje financiare për familjet e luftëtarëve dhe të burgosurve të PIJ. Për më tepër, Aliyan ka shërbyer në komitetin ekzekutiv të PIJ-së, duke mbikëqyrur kështu financat e PIJ-së.	28.6.2024
8.	Ahmed Sharif Abdallah Odeh	DATE/LINDJA: 20.2.1951 VENDLINDJA: Jordani Kombësia: Jordanez Gjinia: mashkull Funksioni: Ish menaxher i investimeve të huaja të Hamasit dhe raportues aktual në Këshillin Shura	Prandaj Xhemil Jusuf Ahmad Alijan merr pjesë në financimin e PIJ. Ahmed Sharif Abdallah Odeh drejton aktivitetet e investimeve të huaja të Hamasit. Ai ka vite që është i përfshirë në portofolin e investimeve të huaja të grupit. Ai ishte fillimisht përgjegjës për menaxhimin e portofolit të investimeve dhe tani e mbikëqyr atë në emër të Këshillit Shura të Hamasit. Për më tepër, ai është aksioner dhe anëtar bordi i disa kompanive të para të Hamasit. Prandaj Ahmed Sharif Abdallah Odeh merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024

OJ L, 28.6.2024

AL

	Emri	Informacioni identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
9.	Ali Morshed Shirazi	DATE\LINDJA: 7.2.1969 VENDLINDJA: Najaf, Irak Kombësia: Iraniane Gjinia: mashkull Funksioni: Korpusi i lartë i Gardës Revolucionare Islamike – zyrtar i Forcës Quds	Ali Morshed Shirazi është një zyrtar i lartë i Gardës Revolucionare Islamike - Forca Quds (IRGC-QF) që shërben si Shefi Byrosë së Degës së Palestinës, që vepron jashtë Libanit. IRGC-QF ofron mbështetje financiare, si dhe trajnime, inteligjencë dhe forma të tjera ndihme për Hamasin dhe Xhihadin Islamik Palestinez (PIJ). Brenda organizatës së tij, Shirazi është përgjegjës për njësinë e monitorimit dhe kontrollit përgjegjës për ekzekutimin e operacioneve ushtarake. Së bashku me udhëheqësin e IRGC-QF të Degës së Palestinës, Sa'îd Izadi, ai drejton gjithashtu Njësinë Kibernetike, e cila ndihmon operacionet e Hamasit duke nxjerrë informacion nga telefonat e ushtarëve izraelitë. Gjithashtu, ai ka kërkuar ndihmën e njësisë teknike të IRGC-QF (Njësia 340) për të mbështetur PIJ. Prandaj Ali Morshed Shirazi merr pjesë në mundësimin e veprimeve të dhunshme nga Hamasi dhe PIJ.	28.6.2024
10.	Zuheir Shamlakh	DATE\LINDJA: 15.11.1980 Kombësia: Palestineze Gjinia: mashkull Funksioni: këmbësyes parash i Hamasit dhe lehtësues financiar për kriptovalutat	Zuheir Shamlakh është një lehtësues financiar dhe këmbësyes parash që mundëson transferata financiare nga Irani në Hamas. Ai përdor kompanitë e tij Al-Markaziya li-Siarafa dhe Arab China Trading Company për të kanalizuar fondet në Brigadat Izz al-Din al Qassam, krahu ushtarak i Hamasit. Zuheir Shamlakh ishte i rëndësishëm në zhvendosjen e Hamasit drejt kriptomonedhave për të shmangur zbulimin nga autoritetet izraelite. Prandaj Zuheir Shamlakh merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024

AL

OJ L, 28.6.2024

	Emri	Informacioni i identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
11.	Ismail Barhoum	DATE/LINDJA: 23.12.1968 VENDLINDJA: Rafah Kombësia: Palestineze Gjinia: mashkull Funksioni: Anëtar i Byrosë Politike të Hamasit në Gaza dhe Këshillit Drejtues Shura të saj, Kryetar i Shoqatës së Institucioneve Bamirëse të Hamasit	Ismail Barhoum është anëtar i Byrosë Politike të Hamasit dhe Këshillit Shura të Hamasit. Ai është gjithashtu kreu i Shoqatës së Institucioneve Bamirëse të Hamasit, i cili mbikëqyr 400 bamirësi. Këto organizata bamirëse përdoren për të kanalizuar fondet drejt Hamasit. Prandaj Ismail Barhoum merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024
12.	Maher Rebhi Obeid	DATE/LINDJA: 10.3.1958 VENDLINDJA: Amman, Jordani Kombësia: Palestineze Gjinia: mashkull Funksioni: Drejtues politik i Hamasit dhe anëtar i Byrosë Politike të Hamasit	Maher Rebhi Obeid ka qenë anëtar i Byrosë Politike të Hamasit që nga viti 2010. Obeid është përgjegjës për Selinë e Bregut. Përfundimor të Hamasit, i cili është përgjegjës për drejtimin e operativëve terroristë të Hamasit në Bregun Perëndimor, udhëheqjen e sulmeve terroriste, ndërtimin e infrastrukturës terroriste dhe dhënien e udhëzimeve për sulme terroriste kundër Izraelit dhe Autoritetit Palestinez. Prandaj, Maher Rebhi Obeid merr pjesë në planifikimin dhe përgatitjen e veprimeve të dhunshme nga Hamas, dhe ai mbështet dhe zbaton veprime që minojnë dhe kërcënojnë sigurinë e Izraelit nën emrin e Hamasit.	28.6.2024

(3) shtohen nëntitujt dhe shënimet e mëposhtme: 'B.
Personat juridikë, grupet, subjektet dhe organet

Emri	Informacioni identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
1. Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd Alias: Zawaya Group Co; Zawaya Group for Development and Investment; Zawaya Group for Development and Investment Co; Zawaya Group for Development and Investment Company	Rajoni aktiv: Sudan Pronari dhe kryetar: Hamza Abdelbasit	Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd është një kompani sudaneze. Ajo është në pronësi dhe kontrolluar nga finansuesi i Hamasit Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza dhe ka qenë i lidhur me portofolin e investimeve të Hamasit. Njësia ka krijuar kompani ballore për Hamasin për të ekzekutuar kontratat qeveritare dhe është përdorur nga Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza për të mbajtur dsa nga investimet e tij të tjera fitimprurëse, të përdorura për financimin e Hamasit. Prandaj, Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024
2. Al Zawaya Group for Development and Investment Sociedad limitada	Rajoni aktiv: Spanja Pronari dhe kryetar: Hamza Abdelbasit	Al Zawaya Group për Zhvillim dhe Investim Sociedad limitada është një kompani spanjolle e pasurive të patundshme. Ajo është në pronësi dhe kontrolluar nga finansuesi i Hamasit, Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza, mundëson aktivitetet e tij dhe ka qenë e lidhur me portofolin e investimeve të Hamasit. Ajo shërben si një kompani ballore për të lehtësuar rrjedhat financiare të Hamasit. Prandaj, Al Zawaya Group për Zhvillim dhe Investim Sociedad limitada merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024

AL

OJ L, 28.6.2024

	Emri	Informacioni identifikues	Deklarata e arsyeve	Data e listimit
3.	Larrycom for Investment Ltd.	Rajoni aktiv: Sudan Pronari dhe kryetari: Hamza Abdelbasit	Larrycom for Investment Ltd. është një kompani sudaneze. Ajo është në pronësi dhe kontrolluar nga finansuesi i Hamasit Abdelbasit Hamza përmes Zawaya Group for Development and Investment Co. Ltd. Larrycom investon në industri që variojnë nga telekomunikacioni dhe ndërtimi, deri te burimet natyrore jetësore si nafta, ari dhe çançakëz. Larrycom gjeneron të ardhura nga investimet e saj, të cilat më pas përdoren nga Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza për financimin e Hamasit. Prandaj, Larrycom for Investment Ltd. merr pjesë në financimin e Hamasit.	28.6.2024*

2024/1837

28.6.2024

COUNCIL DECISION (CFSP) 2024/1837

of 28 June 2024

amending Decision (CFSP) 2024/385 establishing restrictive measures against those who support, facilitate or enable violent actions by Hamas and the Palestinian Islamic Jihad

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Having regard to the proposal from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy,

Whereas:

- (1) On 19 January 2024, the Council adopted Decision (CFSP) 2024/385 ⁽¹⁾.
- (2) In view of the continued threat posed by Hamas and the Palestinian Islamic Jihad, six persons and three entities should be added to the lists in the Annex to Decision (CFSP) 2024/385.
- (3) Decision (CFSP) 2024/385 should therefore be amended accordingly,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

The Annex to Decision (CFSP) 2024/385 is amended in accordance with the Annex to this Decision.

*Article 2*This Decision shall enter into force on the date of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Done at Brussels, 28 June 2024.

*For the Council**The President*

H. LAHBIB

⁽¹⁾ Council Decision (CFSP) 2024/385 of 19 January 2024 establishing restrictive measures against those who support, facilitate or enable violent actions by Hamas and the Palestinian Islamic Jihad (OJ L 2024/385, 19.1.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/385/oj>).

EN

OJ L, 28.6.2024

ANNEX

The Annex to Decision (CFSP) 2024/385 is amended as follows:
(1) the following entries are added under the subheading 'A. Natural persons':

	Name	Identifying information	Statement of reasons	Date of listing
7.	Jamil Yusuf Ahmad Aliyan	DOB: 1.1.1955 Nationality: Palestinian Gender: male Function: Official of the Palestinian Islamic Jihad and leader of the Muhiyat AlQuds Foundation	Jamil Yusuf Ahmad Aliyan is an official of the Palestinian Islamic Jihad (PIJ) and leader of the Muhiyat AlQuds Foundation. The Muhiyat AlQuds Foundation is a PIJ-run, Iran-funded organisation the primary mission of which is to provide financial support to the families of PIJ fighters and prisoners. Furthermore, Aliyan has served on PIJ's executive committee, thereby overseeing PIJ finances. Jamil Yusuf Ahmad Aliyan therefore participates in the financing of PIJ.	28.6.2024
8.	Ahmed Sharif Abdallah Odeh	DOB: 20.2.1951 POB: Jordan Nationality: Jordanian Gender: male Function: Former manager of Hamas' foreign investments and current rapporteur to the Shura Council	Ahmed Sharif Abdallah Odeh leads Hamas' foreign investment activities. He has been involved in the group's foreign investment portfolio for years. He was first in charge of the day-to-day management of the investment portfolio, and now oversees it on behalf of the Hamas Shura Council. Furthermore, he is a shareholder and a board member of several front companies for Hamas. Ahmed Sharif Abdallah Odeh therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024

OJ L, 28.6.2024

EN

	Name	Identifying information	Statement of reasons	Date of listing
9.	Ali Morshed Shirazi	DOB: 7.2.1969 POB: Najaf, Iraq Nationality: Iranian Gender: male Function: Senior Islamic Revolutionary Guard Corps – Quds Force official	Ali Morshed Shirazi is a senior Islamic Revolutionary Guard Corps – Quds Force (IRGC-QF) official serving as Bureau Chief of the Palestine Branch, operating out of Lebanon. The IRGC-QF provides financial support, as well as training, intelligence, and other forms of assistance to Hamas and the Palestinian Islamic Jihad (PIJ). Within his organisation, Shirazi is in charge of the monitoring and control unit responsible for executing military operations. Together with IRGC-QF Palestine Branch leader Sa'ad Izadi, he also operates the Cyber Unit, which aides Hamas' operations by extracting information from the phones of Israeli soldiers. Moreover, he has requested the assistance of the technical unit of IRGC-QF (Unit 340) to support PIJ.	28.6.2024
10.	Zuheir Shamlakh	DOB: 15.11.1980 Nationality: Palestinian Gender: male Function: Hamas money changer and financial facilitator for cryptocurrencies	Ali Morshed Shirazi therefore participates in the enabling of violent actions by Hamas and PIJ. Zuheir Shamlakh is a financial facilitator and money changer who enables financial transfers from Iran to Hamas. He uses his companies Al-Markaziya Ji-Sirafa and Arab China Trading Company to channel funds to the Izz al-Din al Qassam Brigades, the military wing of Hamas. Zuheir Shamlakh was instrumental in Hamas' shift towards cryptocurrencies to avoid being detected by Israeli authorities. Zuheir Shamlakh therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1837/oj>

3/6

EN

OJ L, 28.6.2024

	Name	Identifying information	Statement of reasons	Date of listing
11.	Ismail Barhoum	DOB: 23.12.1968 POB: Rafah Nationality: Palestinian Gender: male Function: Member of Hamas' Political Bureau in Gaza and its Governing Shura Council, Head of Hamas' Charitable Institutions Association	Ismail Barhoum is a member of the Hamas Political Bureau and the Hamas Shura Council. He is also the Head of the Hamas' Charitable Institutions Association, which supervises 400 charities. Those charitable organisations are used to channel funds to Hamas. Ismail Barhoum therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024
12.	Maher Rebhi Obeid	DOB: 10.3.1958 POB: Amman, Jordan Nationality: Palestinian Gender: male Function: Hamas political leader and member of Hamas' Political Bureau	Maher Rebhi Obeid has been a member of the Hamas Political Bureau since 2010. Obeid is in charge of the Hamas West Bank Headquarters, which is responsible for directing Hamas' terrorist operatives in the West Bank, leading terrorist attacks, building terrorist infrastructure and issuing instructions for terrorist attacks against Israel and the Palestinian Authority. Maher Rebhi Obeid therefore participates in the planning and preparation of violent actions by Hamas, and he supports and implements actions which undermine and threaten the security of Israel under the name of Hamas.	28.6.2024

(2) the following subheading and entries are added:
'B. Legal persons, groups, entities and bodies

	Name	Identifying information	Statement of reasons	Date of listing
1.	Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd A.k.a.: Zawaya Group Co; Zawaya Group for Development and Investment; Zawaya Group for Development and Investment Co; Zawaya Group for Development and Investment Company	Active region: Sudan Owner and chairman: Hamza Abdelbasit	Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd is a Sudanese company. It is owned and controlled by Hamas financier Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza and has been linked to Hamas' investment portfolio. The entity has set up front companies for Hamas to execute government contracts, and has been used by Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza to hold some of his other lucrative investments, used for financing Hamas. Zawaya Group for Development and Investment Co Ltd therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024
2.	Al Zawaya Group for Development and Investment Sociedad limitada	Active region: Spain Owner and chairman: Hamza Abdelbasit	Al Zawaya Group for Development and Investment Sociedad limitada is a Spanish real estate company. It is owned and controlled by Hamas financier Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza, enables his activities, and has been linked to Hamas' investment portfolio. It serves as a front company to facilitate Hamas financial streams. Al Zawaya Group for Development and Investment Sociedad limitada therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024

EN

OJ L, 28.6.2024

	Name	Identifying information	Statement of reasons	Date of listing
3.	Larrycom for Investment Ltd.	Active region: Sudan Owner and chairman: Hamza Abdelbasit	Larrycom for Investment Ltd. is a Sudanese company. It is owned and controlled by Hamas financier Abdelbasit Hamza through Zawaya Group for Development and Investment Co. Ltd. Larrycom invests in industries ranging from telecommunications and construction, to vital natural resources such as oil, gold, and gum. Larrycom generates revenues from its investments, which are then used by Abdelbasit Elhassan Mohamed Khair Hamza for the financing of Hamas. Larrycom for Investment Ltd. therefore participates in the financing of Hamas.	28.6.2024'

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2024

Vulosur elektronikisht nga Qendra e Botimeve
Zyrtare
Date: 2024/08/09 13:00:50 +02'00'
d1607ca538724df08094e658fc1926a4202408091
3002862031

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 1840 lekë

Shënim : Ky dokument është gjeneruar dhe vulosur me anë
të një procedure automatike nga një sistem elektronik (Qendra e Botimeve Zyrtare)